BIBLIOTECA NAZ.LE
152
A
79
NAPOLI

BIBL. NAZ.
VITT. EMANUELE III
152
A
79
NAPOLI

~~VIIII. G. 11~~

Libro di preggio pè Scolj
che vi sono

P. STATII PAPINII OPERA QVÆ EXTANT.

IO. BERNARTIVS *ad libros veteres recenſuit &* SCHOLIIS *illuſtrauit.*

Adiectis hac poſtrema editione, ad Syluarum libros obſeruationibus.

Coloniæ Allobrogum.

Apud Petrum & Iacobum Chouët.

M. DC. XII.

BIBLIOTECA NAZIONALE NAPOLI

Bibliothecæ Raymundi Micciani Tolent
nati Philiae Med: doct: Romani

REVERENDISS.
ET AMPLISS. D.
LÆVINO TORREN-
tio, Antuerpiæ Epiſcopo.

IOANNES BERNARTIVS.
I. M. D. D.

NON *diu quærenda aut reddenda mihi cauſa, Antiſtes ampliſsime, cur Statium Papinium laboribus meis quà meliorem, quà illuſtriorem redditum, lucem voluerim adſpicere in nomine tuo. Patronum quæro, qui & honori ad famam honorum futurus ſit, & præſidio contra maligni liuoris dentem. Auctoritas nominis tui, merito tuo, apud omnes maxima eſt: dignitas in Repub. licet ſumma, magis tamen virtute, erudi-*

tione, humanitate, à te ornatur, quàm tu ab illa. Iudicem ſpecto, qui ad obruſſam literaria hæc ſcripta exigere queat? tu vnus eximiè inter Belegas, cuius in omnibus laudandis artibus, acerrimum limitatiſſimumque iudicium, omnes docti mirantur & venerãtur. Nihil auribus tuis do: limpidiſſimus ille omnis politioris literaturæ fons, qui beneficio tuo Tranquillũ noſtrum iam deficientẽ, ad vitam reuocauit, præſentes recreat, ingenia poſterorum inũdabit quamdiu res Græcæ & Romanæ, verſus denique, quos nõ dicam propitiis, ſed dictãtibus Muſis canis, quoties ab Sapientiæ ipſo colle, ad amœniores cãpos deſcendis, inter remiſſiones maiorũ cogitationum, diuertis paullulum ad nouem noſtras Nymphas, & quod olim Cato, etiam otij tui reddẽdam tibi rationem putas, vt ego taceam, ſatis firmabunt. Arbitrum deſidero aut amicum, qui examinare hæc talia didicit nõ ad lineam rubram? adeò conatus hoſce meos, nõ improbaturũ te, vt

excu-

excuſaturus ſis etiã libenter offenſiuncu-las, quæ erunt, ſi non alio, certè adoleſcẽtiæ noſtræ nomine, nedum ſpero, ſed confido, imo ſcio. Fideiuſſores habeo, bonitatẽ illam tuam eximiam, humanitatem ſingularẽ, erga omnes meliores mentes beniuolentiam inſignem, amorem deniq; erga me tuum. Immunem, hactenus re, immunem, & verbis tyrunculum, qui ex inſcitiæ tenebris pedem forte an iam mouit, promouit certè nihil, domi tuæ nuper amiciſsimè es cõplexus, grauiſsimi teſtimonij & iudicij tui pondere, quæ nõ ita pridem in vulgus emiſimus proſecutus, ne à promulſide & guſtu conuiuium tollerem, ſed miſſus plures inferrẽ in literariũ hoc epulum, auctorẽ te profeſſus, de immerente deniq; merendi benigniſsimam voluntatem ita es teſtatus, vt in ruborẽ me dares, & prolixiſsimum hunc adfectum, vltro à tanto viro oblatũ perpetuo obſeruantiæ cultuſq; genere colendum mihi ducerem. Cuius animi exiguum, ſed fidum pignus

munuſculum hoc habe. quod ex antiqua votorum formula, tibi vir maxime, libens merito donaui,dedicaui.*Tu ſuſcipe, & à claritate nominis tui, tenui huic & obſcuræ ſcriptioni, ſplendoris nonnihil mutuare. perge amare Bernartium, qui nunc & æternum erit vſu mancupioque tuus. Vale. Louanij, Cal. Octob.* ∞ . Ɔ. XCIII.

P. STA-

P. STATII PAPINII SYLVARVM LIBER I.

AD STELLAM.

DIv multúmque dubitaui, Stellæ iuuenis optime & in ſtudiis noſtris eminentiſſime, qua parte voluiſti, an hos libellos, qui mihi ſubito calore, & quadam feſtinandi voluptate fluxerant, cum ſinguli de ſinu meo prodiiſſent, congregatos ipſe dimitterem. Quid enim oportet huius quoque aůthoritate editionis onerari? quod adhuc pro Thebaide mea (quamuis me reliquerit) timeo. Sed & Culicem legimus, & Batrochomyomachiam etiam agnoſcimus. Nec quiſquam eſt illuſtrium Poetarum, qui non aliquid operibus ſuis, ſtilo remiſſiore præluſerit. Quid quod hæc ſerum erat continere, cum illa vos certè (quorum honori data ſunt) haberetis. Sed apud cæteros neceſſe eſt multum illis pereat ex venia, cum amiſerint, quam ſolā habuerint, gratiam celeritatis. Nullum enim ex illis biduo longius tractum, quædam & ſingulis diebus effuſa. Quamuis metuo ne verū iſtuc, verſus quoque ipſi de ſe probent. Primus libellus Sacroſanctum habet teſtem. Sumendum enim erat à Ioue principium. Cæ-

terùm hos verſus, quos in Equum maximum feci, indulgentiſſimo Imperatori poſtero die, quàm dedicauerat opus, tradere iuſſus ſum. Potuiſti illud (dicet aliquis) & ante vidiſſe. Reſpondebis illi tu Stella cariſſime, qui Epithalamion tuum, quod mihi iniunxeras, ſcis biduo ſcriptum. Audacter mehercule, ſed tamen CCLXXII. hexametros habet.* & fortaſſe tu pro collega mentieris? Manlius certè Vopiſcus vir eruditiſſimus, & qui præcipuè vindicat à ſitu literas iam penè fugientes, ſolet vltro quoque nomine meo gloriari, & villam Tiburtinam ſuam deſcriptam à nobis vno die. Sequitur libellus Rutilio Gallico Valenti dedicatus. De quo nihil dico, ne videar defuncti teſtis occaſione mentiri. Nam Claudij Hetruſci teſtimonium eſt. Qui balneolum à me ſuum intra moram cœnæ recepit. In fine ſunt Calend. Decemb. quibus vtique creditur. Noctem enim illam feliciſſimam habent, & voluptatibus publicis inexpertam.

*at

EQVVS

EQVVS MAXIMVS DOMITIANI.

QVæ ſuper impoſito moles gemmata coloſſo
Stat Latium complexa forum, Cœlóne peractum
Fluxit opus, Siculis an conformata caminis
Effigies laſſum Steropem, Brontemq́; reliquit?
An te Palladiæ talem Germanice nobis
Effinxere manus? qualem modo frena tenentem
Rhenus, & attoniti vidit domus ardua Daci?
Nunc age fama prior, notum per ſæcula nomen
Dardanij miretur Equi, cui vertice ſacro
Dindymon, & cæſis decreuit frondibus Ida.
Hunc neque diſciſſis cepiſſent Pergama muris,
Nec grege permixto pueri, innuptæq́; puellæ,
Ipſe nec Æneas, nec magnus duceret Hector.
Adde, quod ille nocens, ſæuoſq́; amplexus Achiuos,
Hunc mitis commendat Eques, iuuat ora tueri
Mixta notis belli, placidamq́; gerentia pacem.
Nec veris maiora putes, par forma, decórq́;,
Par honor, exhauſtis Martem non amplius armis
Biſtonius portat ſonipes, magnóque ſuperbit
Pondere, nec tardo raptus propè flumina curſu

Fumat, & ingenti propellit Strymona flatu.
Par operi ſedes, hinc obuia limina pandit,
Qui feſſus bellis, aſſertæ munere prolis
Primus iter noſtris oſtendit in æthera Diuis.
Diſcitur è vultu quantum tu mitior armis,
Qui nec in externos facilis ſæuire furores
Das Catthis, Dacíſque fidem, te ſigna ferente
Et minor in leges iret gener, & Cato caſtris.
At laterum paſſus hinc Iulia templa tuentur.
Illinc belligeri ſublimis regia Pauli.
Terga Pater, blandóq; videt Concordia vultu.
Ipſe autem puro celſum caput aëre ſeptus,
Templa ſuperfulges, & proſpectare videris,
An noua contemptis ſurgant Palatia flammis
Pulchrius: an tacita vigilet face Troicus ignis:
Atque exploratas iam laudet Veſta miniſtras:
Dextra vetat pugnas: leuam Tritonia virgo
Non grauat, & ſectæ prætendit colla Meduſæ,
Ceu ſtimulis accendat equum: nec dulcior vſquam
Lecta deæ ſedes, nec ſi pater ipſe teneres
Pectora, quæ mundi valeant euoluere curas.
Et quis ſe totis Temeſe dedit hauſta metallis.
It tergo demiſſa chlamys, latus enſe quieto
Securum. magnus quanto mucrone minatur
Noctibus hybernis, & ſydera terret Orion.
At ſonipes, habitus animóſque imitatus equeſtris
Acrius attollit vultus, curſúmque minatur.
Cui rigidis ſtant colla iubis, viuoſq; per armos

Impe-

Impetus,& tantis calcaribus ilia latè
Suffectura patent:vacuæ pro ceſpite terræ
Ænea captiui crinem tegit vngula Rheni.
Hunc & Adraſtæus viſum extimuiſſet Arion,
Et pauet aſpiciens Ledæus ab æde propinqua
Cyllarus,hinc domini nunquã mutabit habenas:
Perpetuis frænis,atque vni ſeruiet aſtro.
Vix ſola ſufficiunt,infeſſaq; pondere tanto
Subter anhelat humus:nec ferro, aut ære laborãt,
Sed Genio.teneat quamuis æterna crepido:
Quæ ſuper ingeſti portaret culmina montis,
Cœliferique attrita genu duraſſet Atlantis.
Nec longæ traxere moræ,iuuat ipſa labores,
Forma Dei præſens,operique intenta Iuuentus
Miratur plus poſſe manus.ſtrepit ardua pulſu
Machina:continuus ſeptem per culmina montes
It fragor,& magnæ fingit vaga murmura Romæ
Ipſe loci cuſtos,cuius ſacrata Vorago,
Famoſiq; lacus nomen memorabile ſeruat,
Innumeros aëris ſonitus.& verbere crudo
Vt ſenſit mugire forum,mouet horrida ſancto
Ora ſitu,meritaq; caput venerabile quercu.
Ac primum ingentes habitus,lucemq; coruſcam
Expauit maioris equi,térque ardua merſit
Colla lacu trepidus,lætus mox præſide viſo:
Salue magnorum proles,genitorq; deorum,
Auditum longè numen mihi:nunc mea felix
Nunc veneranda palus,cum te prope noſſe,tuumq;
Immortale iubar vicina ſede tueri

Romuleæ,tu bella Iouis,tu prælia Rheni,
Tu ciuile nefas,tu tardum in fœdera montem,
Longo marte domas,quod ſi te noſtra tuliſſent
al. gaudente, *Sæcula,tentaſſes,me non*audente,profundos*
Ire lacus.Sed Roma tuas tenuiſſet habenas.
Cedat equus Latiæ,qui contra templa Diones,
Cæſarei ſtat ſede fori,quem tradere es auſus
Pellæo Liſyppe duci,mox Cæſaris ora
Aurata ceruice tulit,vix lumine feſſo
Explores,quàm longus in hunc deſpectus ab illo:
Quis rudis vſque adeò,qui non vt viderit ambo,
Tantum dicat equos,quantum diſtare regentes!
Non hoc imbriferas hyemes opus,aut Iouis ignem
Tergeminum.Æolij non agmina carceris horret,
Annorúmve moras.ſtabit dum terra,polusq́;,
Dum Romana dies,huc & ſub nocte ſilenti
Cum Superis terrena placeant,tua turba relicto
Labetur cælo,miſcebitq́; oſcula iuxta.
Ibit in amplexus natus,fraterq́;,paterq́;.
Et ſoror,vna locum ceruix dabit omnibus aſtris,
Vtere perpetuum Populi,magnique Senatus
Munere:Apelleæ cuperent te ſcribere ceræ,
Optaſſetq́; nouo ſimilem te ponere templo
alias ſenior *Atticus,Elæi*ſector Iouis,& tua mitis*
al. Taras *Ora*Tonans,tua ſidereas imitantia flammas*
Lumina,contempto mallet Rhodos aſpera Phœbo.
Certus ames terras,& quæ tibi templa dicamus
Ipſe colas,nec te Cæli iuuet aula,tuoſq́;
Lætus huic dono videas dare thura Nepotes.

EPITHALAMION STELLAE ET VIOLANTILLAE.

Vnde ſacro Latij ſonuerunt carmine montes?
Cui Pean noua plectra moues? humeróque comanti.
Facundum ſuſpendis ebur? procul ecce canoro
Demigrant Helicone deæ, quatiúntque nouenæ
Lampade ſolennem thalamis coeuntibus, ignem,
Et de Pieriis vocalem fontibus vndam.
Quas inter vultus petulans Elegia, propinquat
Celſior aſſueto, diuáſque hortatur, & ambit
Alternum factura pedem decimámque videri
Se cupit: & medias fallit permixta ſorores.
Ipſa manu nuptam genitrix Æneia ducit
Lumina demiſſam, & dulci probitate rubentem
Ipſa toros, & ſacra parat, cœtúque Latino
Diſſimulata deam, crinem, vultúmque, genáſque,
Temperat, atque noua geſtit minor ire marita.
Noſco diem, cauſáſque ſacri, te concinit iſte.
(Pande fores) te Stella chorus, tibi Phœbus, & Euan,
Et de Mænalia volucer Tegeaticus vmbra
Serta ferunt? nec blandus Amor, nec Gratia ceſſat
Amplexum niueos optatæ coniugis artus,
Floribus innumeris, & olenti ſpargere thymbra.
Tu modo fronte Roſas, violis modo lilia, mixta

Excipis, & dominæ niueis à vultibus obſtas.
Ergo dies aderat Parcarum conditus albo
Vellere: quo ſtellæ, Violentillæq́ʒ profeſſus
Clamaretur hymen, cedant curæq́ʒ metuſque,
Ceſſent mendaces obliqui carminis aſtus.
Fama tace. ſubijt leges, & frena momordit
V. ſalutis *Ille* ſolutus amor, conſumpta eſt fabula vulgi.*
Et narrata diu viderunt oſcula ciues,
Tu tamen attonitus (quamuis data copia tantæ
Noctis) adhuc optas, promiſſaq́ʒ numine dextro
Vota paues. pone O dulcis ſuſpiria Vates.
Pone, tua eſt, licet expoſitum per limen aperto
Ire, redire gradu. iam nuſquam ianitor: aut lex,
al. potito *Aut pudor: amplexu tandem ſatiare* petito*
Coniugis, & duras pariter reminiſcere noctes.
Digna quidem merces, & ſi tibi Iuno labores
Herculeos, Stygiis & ſi concurrere monſtris
Fata darent, ſi Cyaneos raperere per æſtus.
Hanc propter tutum Piſæa lege trementem
Currere, & Oenomai fremitus audire ſequentis.
Nec ſi Dardania Paſtor temerarius Ida
Sediſſes, hæc dona forent: nec ſi alma per auras
Te potius prenſa veheret Titonia biga.
Sed quæ cauſa toros, inopináque gaudia vati
Attulit, hic mecum dum feruent agmine poſtes,
Atriáque, & multa pulſantur limina virga,
Hic Erato iucunda doce: vacat apta mouere
Colloquia, & docti norunt audire Penates.
Forte ſerenati qua ſtat plaga lactea Cæli,

Almæ

Alma Venus thalamo, pulſa modo nocte iacebat.
Amplexu duro Getici reſoluta mariti?
Fulcra, toroſque deæ, tenerum premit agmen Amorum,
Signa petunt, quas ferre faces, quæ pectora figi
Imperet, an terris ſæuire, an malit in vndis,
An miſcere deos, an adhuc vexare Tonantem?
Ipſi animus nondum nec cordi fixa voluntas,
Feſſa iacet ſtratis vbi quodam conſcia culpa
Lemnia repſerunt deprehenſo vincula lecto,
Hic puer è turba volucrum, cui plurimus ignis
Ore, manúque leui nunquam fruſtrata ſagitta,
Agmine de medio, tenera ſic dulce profatus
Voce pharetrati preſſere ſilentia fratres.
Scis vt Mater, ait, nulla mihi dextera ſegnis
Militiâ, quemcunque hominum, diuûmq; dediſti
Vritur. at quondam lachrymis, & ſupplice dextra al. viri
Et votis precibúſque virum concede moueri*
O genitrix. duro nec enim ex adamante creati,
Sed tua turba ſumus, clarus de gente Latina
Eſt iuuenis, quem patritiis maioribus ortum
Nobilitas gauiſa tulit, præſagáque formæ
Protinus è noſtro poſuit cognomina cœlo,
Hunc egomet tota quondam (tibi dulce) pharetra
Improbus, & denſa trepidantem cuſpide fixi
Quamuis Auſoniis multum gener ille petitus
Matribus, edomui victum, dominæq; potentis
Ferre iugum, & longos iuſſi ſperare per annos.
Aſt illam ſummæ leuiter (ſic namque iubebas)

Lampade, parcentes, & inermi ſtrinximus arcu.
Ex illo quantos iuuenis premat anxius ignes
Teſtis ego, attonitus quantum me nocte, dieq́;,
Vrgentem ferat, haud vlli vehementior vnquam
Incubui Genitrix, iterataq́; vulnera fixi.
Vidi ego, & immitti cupidum decurrere campo
Hippomenem, nec ſic meta pallebat in ipſa.
Vidi & Abydeni iuuenis certantia remis
Brachia, laudauique manus, & ſæpe natanti
Præluſi, minor ille calor, quo ſæua tepebant
Æquora, tu veteres iuuenis tranſgreſſus amores.
Ipſe ego te tantos ſtupui ſupereſſe per æſtus,
Firmauiq́; animos, blandiſq́; madentia plumis
Lumina deterſi. quoties mihi queſtus Apollo,
Sic vatem mœrere ſuum! iam mater amatos
Indulge thalamos, noſter comes ille, piuſq́;
Signifer, armiferos poterat memorare labores,
Claraq́; facta virûm, & torrentes ſanguine cāpos
**Hinc tibi plectra dedit: mitiſq́; incedere vates*
al. Hæc
Maluit, & noſtra laurum ſubtexere myrto.
Hic iuuenum lapſus ſuaq́; haud heſterna reuoluit
Vulnera, prô quanta eſt Paphij reuerentia Mater
Numinis! hic noſtra defleuit fata Columba.
Dixerat. & tenera matris ceruice pependit
Blandus, & admotis tepefecit pectora pennis.
Illa refert, vultu non aſpernata rogari.
Grande quidem, rarumq́; viris, quos ipſa probaui,
Pierius votum iuuenis cupit: hanc ego, forma
Egregium mirata decus, cui gloria patrum,

Et

Et generis certabat honos, tellure cadentem
Excepi, fouiq; ſinu, nec colla genasq́;
Comere, nec pingui crinem deducere amomo
Ceſſauit mea, nate manus. mihi dulcis imago
Proſiluit. celſæ procul adſpice frontis honores.
Suggeſtumq́; comæ, Latias metire quid vltra
Emineat matres, quantum Latonia Nymphas
Virgo premit, quantumq́; egomet Nereidas exto
Hæc & cæruleis mecum conſurgere digna
Fluctibus, & noſtra potuit conſidere concha
Et ſi flammiferas potuiſſet ſcandere ſedes,
Haſq́; intrare domos, ipſi erraretis amores.
Huic quamuis ſenſus dederim largita beatos,
Vincit opes animo, queritur iam Seras auaros
Auguſtum ſpoliare nemus, Clymeneaq́; deeſſe
Germina, nec virides ſatis illachrymare ſorores.
Vellera Sidonio iam pauca rubeſcere tabo.
Raraq́; longæuis niuibus criſtalla gelari.
Huic Hermum, fuluoq́; Tagum decurrere limo.
(Nec ſatis ad cultus) huic Inda monilia Glaucum
Proteaq́;, atque omnem Nereida quærere iuſſi
Hanc ſi Theſſalicos vidiſſes Phœbe per agros,
Erraret Daphne ſecura: in littore Naxi
Theſeum iuxta foret hæc conſpecta cubile.
Gnoſida deſertam profugus liquiſſet & Euan.
Quod niſi me longis placaſſet Iuno querelis,
Falſas huic pennas, & cornua ſumeret æthra
Rector, in hanc vero cecidiſſet Iupiter auro.
Sed dabitur iuueni, cui tu, mea ſumma poteſtas

Nate cupis, thalami quamuis iuga ferre ſecundi
Sæpe neget mœrens. ipſam iam cedere ſenſi,
Inq́; vicem tepuiſſe viro. ſic fata leuauit
Sydereos artus, thalamiq́; egreſſa ſuperbum
Limen, Amyclæos ad frena citauit olores.
Iungit amor, lætamq́; vehens per nubila matrem
Gemmato temone ſedet. iam Tybridis arces
Iliacæ, pandit nitidos domus alta Penates.
Claraq́; gaudentes plauſerunt limina Cycni.
Digna Deæ ſedes, nitidis nec ſordet ab aſtris.
Hic Libycus, Phrygiusq́; ſilex, hic dura Laconum
Saxa virent, hic flexus Onyx, & concolor alto
Vena mari. rupéſque nitent, quis purpura ſæpe
Oebalis. & Tyrij moderator liuet aheni.
Pendent innumeris faſtigia nixa columnis.
Dalmatia
*Robora *Dalmatico lucent ſatiata metallo.*
Excludunt radios ſyluis decuſſa vetuſtis
Frigora, perſpicui viuunt in marmore fontes.
Nec ſeruat natura vices: hic Sirius alget,
Bruma tepet, verſumq́; domus ſibi tēperat annū.
Exultat viſu, tectisq́; potentis alumnæ
Nō ſecus alma Venus, quā ſi Paphō. æquore ab al-
Idaliasq́; domos, Erycinaq́; templa ſubiret. (to
al. recliuem.
*Tunc ipſam ſolo *recliuem affata cubili,*
Quonam hic vſque ſopor, vacuiq́; modeſtia lecti
O mihi Laurentes inter dilecta puellas?
Quis morum, fideiq́; modus? numquamne virili
Submittere iugo? veniet iam triſtior ætas:
Exerce formam, & fugientibus vtere donis

Non

Non ideo tibi tale decus, vultusq́; ſuperbos
Meq́; dedi. viduos vt tranſmittare per annos,
Ceu non cara mihi: ſatis ô nimiumq́; priores
Deſpexiſſe procos. at enim hic tibi ſanguine toto
Deditus vnam omnes inter miratur, amatq́;
Nec formæ, nec ſtirpis egens. nam docta per vrbem
Carmina qui iuuenes, quæ non didicere puellæ?
Hunc & biſſenos (ſic indulgentia pergat
Præſidis Auſonij) cernes attollere faſces
Ante diem, certe iam nunc Cybeleia nouit
Limina, & Euboicæ carmen legit ille Sibyllæ.
Iamq́; parens Latius (cuius prænoſcere mentem
Fas mihi) purpureos habitus, iuueniq́; curule
Indulgebit ebur. Dacas (quæ eſt gloria maior)
Exuuias, lauroſq́; dabit celebrare recentis.
Ergo age iunge toros, atque otia deme iuuentæ.
Quas ego non gentes, quæ non face corda iugaui?
Alituum, pecudumq́; mihi duriq́; ferarum
Non renuere greges, ipſum in connubia terræ
Aethera (cum pluuiis rareſcunt nubila) ſoluo.
Sic rerum ſeries, mundiq́; reuertitur ætas.
Vnde nouum Troiæ decus, ardentumq́; deorum
Raptor erat, Phrygio ſi non ego iuncta marito?
Lydius vnde meos iteraſſet Tybris Iulos?
Quis ſeptem geminæ potuiſſet mœnia Romæ
Imperij latiale caput? niſi Dardana furto
Cœpiſſet Martem, nec me prohibente ſacerdos?
His mulcet dictis, tacitumq́; inſpirat amorem
Connubij, redeunt animo iam dona preceſq́;.

Et lacrymæ, vigiléſq; viri prope limina queſtus,
Aſteris & Vatis totam cantata per vrbem:
Aſteris ante dapes. nocte Aſteris, Aſteris ortu.
Quantum nõ clamatus Hylas. iamq; aſpera cœpit
Flectere corda libens, & iam ſibi dura videri,
Macte toris, Latios inter placidiſſime vates,
Quod durum permenſus iter, cœptiq; laboris
Præhendiſti portus, tumidæ ſic transfuga Piſæ
Amnis in externos longe flammatus amores,
Flumina demerſo trahit intemerata canali:
Donec Sicanios tandem prolatus anhelo
Ore bibat fontes, miratur dulcia Nais
Oſcula, nec credit pelago veniſſe maritum.
Quis tibi tunc alacri, cœleſtum munere claro
Stella dies? quanto ſalierunt pectora voto?
Dulcia cum dominæ dexter connubia vultus
Annuit ire polo, nitidoſq; errare per axes
Viſus. Amiclæis minus exultauit arenis
Paſtor ad Idæas Helena veniente carinas:
Theſſala nec talem viderunt Pelea Tempe,
Cum Thetin Æmonijs Chiron accedere terris
Erecto proſpexit equo. quam longa morantur
Sydera. quam ſegnis votis Aurora mariti
At procul vt ſtellæ thalamos ſenſere parari
Latous vatum pater, & Semelaius Euan: (Niſa,
Hic mouet Orthygia, mouet hic rapida agmina
Hinc Lycij montes, gelidæq; vmbracula Thymbræ
Et Parnaſſus honos, illi Pangæa reſultant,
Iſmaraq;, & quondam genialis littora Naxi.
Tunc

Tunc caras iniere fores, comitique canoro
Hic Chelyn, hic flauam maculoſo Nebrida tergo,
Hic thyrſos, hic plectra ferit, hic enthea lauro
Tempora Minoa crinem premit ille corona.
Vix dum emiſſa dies, & iam ſocialia præſto
Omnia, iam feſta feruet domus vtraque pompa,
Fronde virent poſtes, & feruent compita flammis
Et pars immenſæ gaudet celeberrima Romæ.
Omnis honos, cunctis veniunt ad limina faſces.
Omnis plebeio teritur prætexta tumultu
Hic eques, hic iuuenũ queſtus, ſtola mixta laborat
Felices vtroſq; vocant. ſed in agmine plures al. reclinis
*Inuidere viro iam dudum poſte*recliuis*
Quærit hymen thalamis intactum dicere carmen
Quo vatem mulcere queat: dat Iuno verenda
Vincula, & inſigni geminat concordia tæda.
Hic fuit illa dies. noctem canat ipſe maritus
Quantum noſſe licet ſic victa ſopore doloſo
Martia fluminea poſuit latus Ilia ripæ:
Non talis niueos ſtrinxit Lauinia vultus,
Cum Turno ſpectante rubet. non Claudia talis
Reſpexit populos, mota iam virgo carina.
Nunc opus Aonidũ comites, tripodumq́; miniſtri
*Diuerſis certare modis, eat enthea*vitis*
Atque hederis redimita cohors, vt pollet ouanti al. vitris
Quiſq́; lyra. ſed præcipue qui nobile greſſu
Extremo fraudatis opus, date carmina feſtis
*Digna toris. hunc ipſe*choro plaudente, Philetas,* al. choo.
Callimachúſq́; ſenex, vmbroq́; Propertius antro,

Ambiſſent laudare diem, nec triſtis in ipſis
Naſo tomis, diuéſque foco lucente Tibullus.
Me certè non vnus amor, ſimplexq́; canendi
Cauſſa trahit, tecum ſimiles iunctæq́; Camœnæ
Stella mihi multumq́; pares bacchamur ad aras,
Et ſacram doctis haurimus ab amnibus vndā,
At te naſcentem gremio mea prima recepit
Parthenope, dulciſque ſolo tu gloria noſtro
Reptaſti: nitidum conſurgit ad æthera tellus
Eubois, & pulchra tumeat Sebetos alumna.
Nec tibi ſulphureis Lucrinæ Naides antris.
Nec Pompeiani placeant magis otia Sarni.
Eia age præclaros Latio properate nepotes,
al. legāt. *Qui leges, qui caſtra, legant qui carmina ludant.*
Acceleret partu decimum bona Cynthia menſem.
Sed parcat Lucina precor, tuq́; ipſe parenti
Parce puer, ne mollem vterum, ne ſtantia lædas
Pectora. cumq́; tuos tacito natura receſſu
Formarit vultus, multum de patre decoris
Plus de matre feras. At tu pulcherrima forma
Italidum, tandem merito poſſeſſa marito,
Vincla diu quæſita foue. ſic damna decoris
Nulla tibi, longa viridis ſic flore iuuentæ
Perdurent vultus, tardeq́; hæc forma ſeneſcat.

TIBVRTINVM MANLII VOPISCI.

CErnere facundi Tibur glaciale Vopiſci
Si quis, & inſerto geminos Aniene penates

Aut

Aut potuit ſocia commercia noſcere ripæ
Certanteſq́; ſibi dominum defendere villas,
Illum nec calido latrauit Sirius aſtro,
Nec grauis aſpexit Nemees frendentis alumnus.
Talis hyems tectis, frangunt ſic improba Solem
Frigora, Piſæumq́; domus non æſtuat annum.
**Ipſa manu tenera tectum ſcripſiſſe Voluptas.* al. viſa
Tunc Venus Idalijs vnxit faſtigia ſuccis,
Permulſitq́; comas, blandumq́; reliquit honorem
Sedibus, & volucres vetuit diſcedere natos.
O longum memoranda dies! quæ mente reporto
Gaudia? quam laſſos per tot miracula viſus?
Ingenium quam mite ſolo? quæ forma beatis
Arte manus conceſſa locis? non largius vſquam
Indulſit natura ſibi, nemora alta citatis
Incubuere vadis, fallax reſponſat imago
Frondibus, & lõgas eadẽ fugit vmbra per vndas:
Ipſe Anien (miranda fides) infraq́; ſuperq́;
Saxeus, hic tumidam rabiem, ſpumoſaq́; ponit
Murmura ceu placidi veritus turbare Vopiſci,
Pierioſq́; dies, & auentes carmina ſomnos
Littus vtrumque domi: nec te mitiſſimus amnis* al. vtrinque domo
Diuidit, alternas ſeruat pratoria ripas.
Non externa ſibi, fluuiumve obſtare queruntur
Seſtiacos nunc fama ſinus, pelaguſq́; natatum
Iactet, & audaci iunctos delphinas Ephœbo.
Hic æterna quies, nullis hic iura procellis,
Nuſquã feruor aquis. datur hic tranſmittere viſus
Et voces, & pene manus. ſic Chalcida fluctus,

Expellunt fluuij, ſic diſſociata profundo
Brutia Sicanium circumſpicit ora Pelorum.
Quid primũ, mediúmve canam, quo ſine quieſcam
Aurataſq́; trabes? an Mauros vndique poſtes?
An picturata lucentia marmora vena
Mirer? an emiſſas per cuncta cubilia lymphas?
Huc oculis, huc mente trahor, venerabile dicam
Lucorum ſenium? te quæ vada fluminis infra
al. tacē-tes *Cernis? an ad ſyluas, quæ reſpicis, aula *tacentis.*
Quæ tibi tota quies, offenſaq́; turbine nullo
Nox ſilet, & nigros imitantia murmura ſomnos?
An quæ graminea ſuſcepta crepidine fumant
Balnea, & impoſitum ripis algentibus ignem?
Quaque vaporiferis iunctus fornacibus amnis
Ridet anhelantes vicino flumine Nymphas.
Vidi artes, veterumq́; manus, variisq́; metalla
Viua modis, labor eſt auri memorare figuras,
Aut ebur, aut dignas digitis contingere gemmas.
Quicquid, & argento primum, vel in ære Myrenis
Luſit, & enormes manus eſt experta coloſſos,
Dum vagor adſpectu, viſusq́; per omnia duco,
Calcabam, nec opinus opes, nam ſplendor ab alto
Defluus, & nitidum referentes aera teſtæ
Monſtrauere ſolum, varias vbi picta per artes
Gaudet humus, ſuperantq́; nouis aſarota figuris.
Expauere gradus. quid nunc ingentia mirer,
Aut quid partitis diſtantia tecta trichoris?
Quid te? quæ medijs ſeruata penatibus arbor
Tecta per & poſtes liquidas emergis in auras:

Quo

Quo non ſub domino ſæuas paſſura bipennes
Et nunc ignaro forſan vel lubrica Nais,
Vel non abruptos tibi demet Hamadrias annos,
Quid referã alternas gemino ſuper aggere mẽſas?
Albenteſq; lacus? altoſq; in gurgite fontes?
Teq; per obliquum penitus quæ laberis amnem
Martia, & audaci tranſcurris flumina plumbo?
An ſolum Ionijs ſub fluctibus elidis amnem
Dulcis ad Aetneos deducat ſemita portus
Illis ipſe antris Aenieus fonte relicto,
Nocte ſub arcana glaucos exutus amictus,
Huc, illuc fragili proſternit pectora muſco:
Aut ingens in ſtagna cadit, vitreaſq; natatu
Plaudit aquas, illa recubat *Tiberinus in vmbra: v. Tiburnus
Illic ſulphureos cupit Albula mergere crines.
Hæc domus Aegeriæ nemoralẽ abiungere Phœbẽ,
Et Driadum viduare choris algentia poſſit
Taygeta, & ſyluis arceſſere Pana Lyceis.
Quod ni templa darent alias Tirynthia ſortes,
Et Præneſtinæ poterant migrare ſorores.
Quid biſera Alcinoi laudem pomaria, voſq;
Qui nunquam vacui prodiſtis in æthera rami?
Cedant Telegoni, cedant Laurentia Turni
Iugera: *Lucrinæq; domus, littusq; cruenti
Antiphatæ. cedant vitreæ iuga perfida Circes
Dulichiis vlulata lupis, arceſq; ſuperbæ
Anxuris, & ſedes Phrygio quas mitis Alumno
Debet, anus cedant: quæ te iam ſolibus arctis
Auia nimboſa reuocabunt littora bruma.

Scilicet hic illi meditantur pondera mores:
Hic premitur fœcunda quies, virtuſq; ſerena
Fronte grauis, ſanuſq; decor, luxuq; carentes
Delitiæ, quas ipſe ſuis digreſſus Athenis
Mallet deſerto ſenior Gargetius horto:
Hæc per & Aegeas hyemes, Pliadumq; niuoſum
Sydus, & Oleniis dignum petiiſſe ſub aſtris,
Si Maleæ credenda ratis, Siculoſq; per æſtus
Sit via. Cur oculis ſordet vicina voluptas?
Hic tua Tiburtes Faunos chelys, & iuuat ipſum
Alciden, dictumq; lyra maiore Catillum.
Seu tibi Pindaricis animus contendere plectris,
Siue chelyn tollis heroa ad robora, ſiue
Liuentem Satyram nigra rubigine turbes
Seu tua non alia ſplendeſcat epiſtola cura,
Digne Midæ, Crœſiq; bonis, & Perſide gaza.
Macte bonis animi. cuius ſtagnantia rura
Debuit, & flauis Hermus tranſcurrere ripis,
Et limo ſplendente Tagus: ſic docta frequentes
Otia, ſic omni detectus pectora nube
Finem Neſtoreæ precor egrediare ſenectæ.

SOTERIA PRO RVTI-LIO GALLICO.

EStis Io ſuperi, nec inexorabile Clotho
Voluit opus, videt alma pios Aſtræa, Ionique
Conciliata cadit, dubitataq; ſydera cernit
Gallicus, es cælo, de dîs, Germanice cordi,

Quis neget? erubuit tanto ſpoliare miniſtro
Imperium fortuna tuum. ſtat proxima ceruix
Ponderis immenſi, damnoſaq; fila ſenectæ
Exuit, atque alios melior reuireſcit in annos.
Ergo alacres, quæ ſigna colunt arbana, cohortes,
Inq́; ſinum, quæ ſæpe tuum fora turbida queſtu
Confugiunt, legeſq; vrbeſq; vbicunque togatæ,
Quæ tua longinquis implorant iura querelis
Certent lætitia. noſterq́; ex ordine collis
Confremat, & ſileant peioris murmura famæ.
Quippe manet, longumq́; æuo redeunte manebit,
Quem penes intrepidæ mitis cuſtodia Romæ
Nec tantum induerint fatis noua ſæcula crimen,
Aut inſtaurati peccauerit ara Terenti.
Aſt ego nec Phœbũ (quãquam mihi ſurda ſine illo
Plectra,) nec Aonias decima cum Pallade diuas,
Aut mitem Tegeæ, Dirceſve hortabor alumnum.
Ipſe veni, vireſq; nouas, animumq́; miniſtra,
Qui caneris, docto nec enim* ſine carmine cantus al. tantus
Auſoniæ. decora ampla togæ, centumq́; dediſti
Iudicium, mentemq́; viris, licet Enthea vatis
Excludat Pimplæa ſitim: nec conſcia detur
Pirene: largos* potius mihi gurges in hauſtus al. potior
Qui rapitur de fonte tuo, ſeu plana ſolutis
Cum ſtruis orſa modis, ſeu cum tibi dulcis in artẽ
Frangitur, & noſtras curat facundia leges
Quare age, ſi Cereri ſua dona, merumq́; Lyeo
Reddimus. & diues prædæ tamen accipit omni
Exuuias Diana tholo, captiuaq́; tela

Bellipotens, ne tu, quando tibi Gallice maius
Eloquium, fandiq; opibus ſublimis abundas:
Sperne coli tenuiore lyra, vagæ cingitur aſtris
Luna, & in Oceanum riui cecidere minores,
Quæ tibi ſolicitus perſoluit præmia morum
Vrbis amor? quæ tum Patrumq; equitumq; notaui
Lumina, & ignaræ plebis lugere potentes
Non labente Numa timuit ſic curia felix.
Pompeio, nec celſus eques nec fœmina Bruto.
Hoc illud. triſtis inuitum audire catenas,
Parcere verberibus: nec quæ iubet alta poteſtas
Ire, ſed armatas multum ſibi demere vires
Dignariq; manus humilis, & verba precantum
Reddere iura foro, nec proturbare curules,
Et ferrum mulcere toga: ſic itur in alta
v. miti. Pectora ſic* mixto reuerentia ſidit amori.
Ipſa etiam cunctos grauis inclementia fati
Terruit, & ſubiti præceps iuuenile pericli
Nil cunctante malo. non illud culpa ſenectæ,
(Quippe ea biſſenis vix dum orſa excedere luſtris)
Sed labor intendens, animiq; in membra vigentis
Imperium, vigileſque ſuo pro Cæſare curæ,
Dulce opus, hinc feſſos penitus ſubrepſit in artus.
Inſidioſa quies, & pigra obliuia vitæ.
Tunc Deus, Alpini, qui iuxta culmina dorſi,
Signat Apollineos ſancto cognomine lucos,
Reſpicit (heu tanti pridem ſecurus alumni)
al. morās Progreſſusq; moras* hic mecum Epidauria proles
Hinc alti gaudens datur aggredienda facultas.

In-

Ingentem recreare virum teneamus adorti.
Tendatis iam fila colos, nec fulminis atri al. lauda-
*Sit metus, has vltro*laudarit Iupiter artes* ui
Nam neq; plebeiã, aut dextro ſine numine cretam
Seruo animã, atq; adeo breuiter dũ tecta ſubimus
Expediam. genus ipſe ſuis, præmiſſaq; retro
Nobilitas, nec origo latet, ſed luce ſequente
Vincitur, & magno gaudet ceſſiſſe nepoti.
Prima toga virtus. illa quoque clarus & ingens
Eloquio, mox innumeris exercita caſtris,
Occiduas, primasq; domos, & Sole ſub omni
Permeruit iurata manus. nec in ocia pacis
Permiſſum laxare animos, ferrumq; retingi
Hunc Galatia vigens auſa eſt inceſſere bello.
Hunc quoq; perq; nouem timuit Pãphilia meſſes:
Pannoniusq; ferox. arcuq; horrenda fugaci
Armenia, & patiens Latij iam pontis Araxes
Quid geminos faſces? magnæq; iterata reuoluam
Iura Aſiæ? velit illa quidem ter habere, quaterq;
Hunc ſibi, ſed reuocant faſti, maiorq; curulis
Nec promiſſa ſemel. Libyci quid mira tributi
Obſequia? & miſſum media de pace triumphum
Laudẽ, & opes tantas? nec qui mandauerat auſus
Expectare fuit. gaudet Thraſimenus, & Alpes
Cannenſéſque animæ, primusq; inſigne tributum
*Ipſe palam*lacera poſcebat Regulus vmbra.* læta
Non vacat Arctoas acies, Rhenumq; rebellem,
Captiuæq; preces Veledæ, & quæ, maxima nuper
Gloria depoſitam Dacis pereuntibus vrbem

v. rectus *Pandere cum tanti lectus*rectoris habenas*
Gallice fortuna non admirante ſubiſti.
Hunc igitur (ſi digna loquor) rapiemus iniquo?
Nate Ioui rogat hoc Latiæ pater inclytus vrbis
Et meruit. neq; enim fruſtra mihi nuper honora
Carmina patritio pueri ſonuiſtis in oſtro.
Si qua ſalutifero gemini Chironis in antro
*Herba, *tholo quocunque tibi Troiana recondit*
al. & holus *Pergamus, aut medicis felix Epidaurus arenis*
Educat, Idæa profert quam Creta ſub vmbra
Dictami florentis opem; quoque anguis abundat
al. benignum *Spumatu: iungã ipſe manus atq; omne, *benignũ*
Virus, odoriferis Arabum, quod doctus in aruis,
Aut Amphryſiaco paſtor de gramine carpſi.
Dixerat, inueniunt poſitos iam ſegniter artus
Pugnantemq; animam, ritu ſe cingit vterque
Pæonio, monſtrantq; ſimul, parentque volentes.
Donec lethiferas vario medicamine peſtes,
Et ſuſpecta mali ruperunt nubila ſomni
Adiuuat ipſe Deus, morboq; valentior omni
al. Aere. *Occupat auxilium. citius non*arte refectus*
al. Aemonio *Telephus* Æmonia, nec quæ metuentis Atridæ*
Sæua Machaonio coierunt vulnera ſucco.
Quis mihi tot cetus inter, populiq;, patrumq;,
Sit cura, votique locus? tamen ardua teſtor
Sydera, teq; pater vatum Tymbrae, quis omni
Luce mihi, quis nocte timor? dum poſtibus hærens
Aſſiduus, nunc aure vigil, nunc lumine cuncta
Auguror, immenſæ veluti connexa carinæ

Cym-

Cymba minor, cum ſæuit hyems, pro parte furenti
Parua receptat aquas, & eodem voluitur auſtro.
Nectite nunc læta candentia fila ſorores:
Nectite, nemo modum tranſmiſſi computet æui.
Hic vitæ natalis erit. tu Troica dignus
Secula, & Euboici tranſcendere pulueris annos.
Neſtoreoſque ſitus. quæ nunc tibi pauper acerra
Digna litem? nec ſi vacuet Mæuania valles,
Aut præſtent niueos Clitumna noualia tauros
Sufficiam, ſed ſæpe deis hos inter honores
Ceſpes, & exiguo placuerunt farra ſalino.

BALNEVM ETRVSCI.

NOn Helicona graui pulſat chelis enthea plectro
Nec laſſata voco toties mihi numina Muſas
Et te Phœbe choris, & te dimittimus Euan,
*Tuq; inimica feræ volucer *Tegeæ ſonore* V. Tegeus honore
Terga premas, alios poſcunt mea carmina cætus.
Naidas vndarum dominas, regemq; coruſci
Ignis, adhuc feſſum, Siculaq; incude rubentem
Elicuiſſe ſatis, paulum arma nocentia Thebæ
Ponite, dilecto volo laſciuire ſodali.
Iunge puer cyathos atque enumerare labora,
Cunctantemq; intende chelyn: diſcede laborq;
Curaq;, dum nitidis canimus gemmantia ſaxis
Balnea, dumq; procax myrtis, ederiſq; ſoluta
Fronde verecundo Clio mea ludit Etruſco.
Ite deæ virides, liquidoſq; auertite vultus,
Et vitreum teneris crinem redimite corymbis.

Veſte nihil tectæ:quales emergitis altis
Fontibus,& viſu Satyros torquetis amantes.
Non vos,quæ culpa decus infamaſtis aquarum
Sollicitare iuuat.procul hinc,& fonte doloſo
Crebenidos *Salmacis,& viduæ* Crebrenidos arida luctu*
Flumina,& Herculei prædatrix cedat alumni.
Vos mihi quæ Latiū,ſeptenaq; culmina Nimphæ
Incolitis,Thybrimq; nouis attollitis vndis,
Quas præceps Anien,atque exceptura natatus
Virgo iuuat,Marſaſq; niues,& frigora ducens
Martia,præcelſis quarum vaga molibus vnda
Creſcit,& innumero pendens tranſmittitur arcu.
Veſtrum opus aggredimur,veſtra eſt quam carmine molli
Pādo domus. non vnquā alijs habitaſtis in antris
Ditius:ipſa manus tenuit Citherea mariti
Monſtrauitq; artes,neu vilis flamma caminos
Vreret,ipſa faces volucrum ſuccendit amorum.
Non huc admiſſæ Thaſos,aut vndoſa Cariſtos
Mæret Onix longe,queriturq; excluſus Ophites
Sola nitet flauis Nomadum deciſa metallis
Purpura,ſola cauo Phrygiæ quam Synados antro.
Ipſe cruentauit maculis lucentibus Atys
Quaſque Tyrus niueas ſecat,& Sidonia rupes
Vix locus Eurotæ viridis,cum regula longo*
v. viridi al. limina *Synada diſtinctu variat,non*lumina ceſſant*
Effulgent cameræ vario faſtigia vitro
In ſpecies,animoſq; nitent.ſtupet ipſe beatas
Circumplexus opes,& parcius imperat ignis.

Mul-

Multus vbique dies radijs vbi culmina totis
Perforat, atque alio ſol improbus vritur æſtu.
Nil ibi plebeium: nuſquam Temeſea notabis
Aera: ſed argento felix propellitur vnda:
Argentoq; cadit, labriſq; nitentibus inſtat
Delitias mirata ſuas, & abire recuſat.
Extra autem niueo qui margine cærulus amnis
Viuit, & in fundum ſummo patet omnis ab imo,
Cui non ire lacu, pigroſq; exoluere amictus
Suadeat? hoc mallet naſci Cytherea profundo
Hic te perſpicuum melius Narciſe videres:
Hic velox Hecate velit & deprehenſa lauari.
Quid nunc ſtrata ſolo referant tabulata crepãtis* crepantes.
Auditura pilas, vbi languidus ignis inerrat
Aedibus, & tenuem voluunt hypocauſta vaporẽ?
Nec ſi Baianis veniat nouus hoſpes ab oris
Talia deſpiciat (fas ſit componere magnis
Parua) Neronea nec qui modo lotus in vnda
Hic iterum ſudare neget. macte oro nitenti
Ingenio, curæq; puer tecum iſta ſeneſcant:
Et tua iam melius diſcat fortuna renaſci.

KAL. DECEMBRES
SATVRNALES.

ET Phœbus Pater, & ſeuera Pallas,
Et Muſa procul ite feriatæ.
Iani vos reuocabimus Kalendis.
Saturnus mihi compede exolutã

Et multo grauidus mero December,
Et ridens Iocus, & Sales proterui
Adſint, dum refero diem beatam
pãdo *Læti Cæſaris, ebriamq́; * partem.*
Vix Aurora nouos mouebat Ortus
Iam bellaria adorea pluebant.
Hunc rorem veniens profudit Eurus.
Quicquid nobile Ponticis nucetis,
Fœcundis cadit aut iugis Idumes.
Quod ramis pia germinat Damaſcus,
Et quas præcoquit Eboſia cannas,
Largis gratuitum cadit rapinis.
Molles Caioli, Lagunculiq́;,
Et maſſis Amerina non peruſtis,
Et muſtaceus, & latente palma
Prægnantes Cariotides cadebant.
Non tantis Hyas inſerena nimbis
Terras obruit, aut ſoluta Plias:
Qualis per cuneos hyems Latinos
Plebem grandine concutit ſerenam.
Ducat nubila Iuppiter per orbem.
Et latis pluuias minetur agris,
Dum noſtri Iouis hi ferantur imbres.
Ecce autem caueas ſubit per omneis
Inſignis ſpecie, decora cultu
Plebes altera non minor ſedente.
Hi Panaria, candidaſque mappas
Subuectant, epulaſque lautiores.
Illi marcida vina largiuntur

Iacos

Idæos totidem putes miniſtros.
Orbem, qua melior ſeueriorq́; eſt,
Et gentes alis inſimul togatas.
Et cum tot populos beata paſcas,
Hunc Annona diem ſuperba neſcis.
I nunc ſecula compara vetuſtas
Antiqui Iouis, aureumq́; tempus:
Non ſic libera vina tunc fluebant,
Nec tardum ſeges occupabat annum.
Vna veſcitur omnis ordo menſa:
Parui, Fœmina, Plebs, Eques, Senatus,
Libertas reuerentiam remiſit.
Et tu quin etiam (quis huc vocare?
Quis promittere poſſit hoc deorum?)
Nobiſcum ſocias dapes iniſti.
Iam ſe (quiſquis is eſt) inops, beatus,
Conuiuam ducis eſſe gloriatur.
Hos inter fremitus, nouoſq; luxus,
Spectandi leuis effugit voluptas.
Stat ſexus rudis, inſciuſq́; ferri,
Et pugnas* capit improbus viriles. v. c.
Credas ad Tanaim, ferumq́; Phaſin,
Thermodontiacas calere Turmas.
Hic audax ſubit ordo Pumilonum,
Quos natura breui ſtatu peracto,
Nodoſum ſemel in globum ligauit,
Edunt vulnera, conſeruntque dextras,
Et mortem ſibi qua manu minentur
Ridet Mars pater, & cruenta Virtus:

Caſuraq́; vagis Grues rapinis.
Mirantur Pumilos ferociores.
Iam noctis propioribus ſub vmbris
Diues ſparſio, quos agit tumultus?
Huc intrant faciles emi puellæ.
Hic agnoſcitur omne quod theatris,
Aut forma placet, aut probatur arte.
Hoc plaudunt grege Lydiæ tumentes.
Illic cymbala, tinnulaq; Gades,
Illic agmina confremunt Syrorum,
Hic plebs ſcenica, quiq; comminutis
Permutat vitreis gregale ſulfur.
Inter quæ ſubito cadunt volatu.
Immenſæ volucrum per aſtra nubes,
Quas Nilus ſacer, horriduſq; Phaſis,
Quas vdo Numidæ legunt ſub auſtro.
Deſunt qui rapiant. ſinuſq; pleni
Gaudent, dum noua lucra comparantur.
Tollunt innumeras ad aſtra voces,
Saturnalia principis ſonantes,
Et dulci dominum fauore clamant.
Hoc ſolum vetuit licere Cæſar.
Vix dum cærula nox ſubibat orbem,
Deſcendit media nitens arena
Denſas flammeus orbis inter vmbras,
Vincens Gnoſiacæ facem coronæ:
Collucet polus ignibus, nihilque
Obſcuræ patitur licere nocti.
Fugit pigra quies, inerſq; ſomnus.

Hæc cernens, alias adiuit vrbes.
Quis ſpectacula? quis iocos licentes?
Quis conuiuia? quis dapes inemptas?
Largi flumina quis canat Lyæi?
Iamiam deficio, tuoq; Baccho
In ſerum trahor ebrius ſoporem.
Quos ibit procul hic dies per annos?
Quam nullo ſacer exoleſcet æuo?
Dum montes Latij, paterq; Tybris,
Dum ſtabit tua Roma, dumq; terris
Quod reddis Capitolium, manebit.

P. STATII PAPINII

SYLVARVM LIB. II.

ad Meliorem Atedium.

ET familiaritas noſtra, qua gaudeo (Melior vir optime, nec minus in iudicio literarum, quàm in omni vitæ colore terſiſſime) & ipſa opuſculorum quæ tibi trado conditio ſic poſita eſt, vt totus hic alter liber meus etiam ſine epiſtola expectetur. Primum enim habet Glauciam noſtrum, cuius gratiſſimam infantiam, & qualem plerunque infelices ſortiuntur, apud te complexus amabam. Iam verò tibi huius amiſſi recens vulnus (vt ſcis) Epicædio proſecutus ſum, adeo

feſtinanter, vt excuſandam habuerim affectibus tuis celeritatem. nec nunc eam apud te iacto, qui noſti, ſed & cæteris indico: ne quis aſperiore lima carmen examinet, & à confuſo ſcriptum, & dolenti datum, cum penè ſuperuacua ſint tarda ſolatia. Pollii mei villa Surrentina, quæ ſequitur, debuit à me vel in honorem eloquentiæ eius diligentius dici, ſed amicus ignouit, in arborem certe tuam Melior, & Pſittacũ, ſcis à me leues libellos quaſi epigrammatis loco ſcriptos. eandem exigebat ſtili facilitatem Leo manſuetus quem in Amphitheatro proſtratum, frigidum erat ſacratiſſimo Imperatori ni ſtatim traderem. At Vrſum quoque noſtrum iuuenem candidiſſimum, & ſine iactura deſidię doctiſſimum, & ſcriptam de puero amiſſo conſolationem, ſuper ea, quæ ipſi debeo, huic libro libenter inſeruii: quia honorem eius tibi laturus acceptum excludit volumen Genethliacon Lucani, quod Polla Argentaria cariſſima vxorũ cum hunc diem forte conſecraremus, imputari ſibi voluit. ego non potui maiorem tanti autoris habere reuerentiam, quàm quod laudes eius dicturus hexametros meos timui. Hæc qualiacunque ſunt Melior cariſſime, ſi tibi non diſplicuerint, à te publicum accipiant. Sin minus, ad me reuertantur.

EPI-

EPICÆDION IN GLAVCIAM MELIORIS.

QVod tibi præcepti Melior ſolamen alumni
Improbus ante rogos, & adhuc viuente fa-uilla
Ordiar? abruptis etiamnum flebile venis
Vulnus hiat, magnæq́; patet via lubrica plagæ.
Cũ iam egomet cantus, & verba medentia ſæuus
Conſero, tu planctus, lamentaq́; fortia mauis,
Odiſtique chelym, ſurdaq́; auerteris aure.
Intempeſta cano. citius me tigris abactis
Fœtibus, orbatiq́; velint audire leones.
Nec ſi tergeminum Sicula de virgine carmen
Affluat, aut ſyluis chelys intellecta feriſq́;,
Mulceat inſanos gemitus, ſtat pectore demens
Luctus, & admoto latrant præcordia tactu.
Nemo vetat, ſatiare malis, ægrumq́; dolorem
Libertate doma, iam flendi expleta voluptas?
Iâmne preces feſſus non indignaris amicas?
Iámne canã? lachrymis en & mea carmina in ipſo
Ore natant, triſteſq́; cadunt in verba lituræ.
Ipſe etenim tecum nigræ ſolemnia pompæ,
Spectatúmque vrbi ſcelus, & puerile feretrum
Produxi: & ſæuos damnati thuris aceruos,
Plorantémq́; animam ſupra ſua funera vidi:
Téq́; patrũ gemitus ſuperantẽ, & brachia matrũ,
Complexúmq́; rogos, ignémq́; haurire parantem,
Vix tenui ſimilis comes, offendique tenendo,

Et nunc(heu) vitijs, & frontis honore ſoluto,
Infauſtus Vates, vexo mea pectora tecum.
Plango lyra: & diri comitem, ſociumq́; doloris
(Si merui, luctuſq́; tui conſortia ſenſi)
Iam lenis patiare precor, me fulmine in ipſo
Audiuere patres: ego iuxta buſta profuſis
Matribus, atque pijs cecini ſolatia natis,
Et mihi, cum proprios gemerẽ defectus ad ignes,
Quem natura patrem, nec te lugere ſeuerus
Arceo, ſed confer gemitus, pariterq́; fleamus.
Iam dudum dignos aditus, laudumq́; tuarum
O merito dilecte puer, primordia quærens
Diſtrahor, hinc anni ſtantes in limine vitæ,
Hinc me forma rapit, rapit inde modeſtia præcox,
Et pudor, & tenero probitas maturior æuo.
O vbi purpureo ſuffuſus ſanguine candor,
Sydereique orbes, radiataq́; lumina cœlo,
Et caſtigata collecta modeſtia frontis,
Ingenuiq́; ſuper crines, molliſq́; decoræ
Margo comæ? blandis vbi nã ora arguta querelis?
Oſculaq́; implicitis vernos redolentia flores?
Et mixtæ riſu lachrymæ? penituſq́; loquentis
Hyblæis vox mixta fauis? cui ſibila ſerpens
Poneret, & ſæuæ vellent ſeruire Nouercæ.
Nil veris affingo bonis! heu lactea colla,
Brachiaq́; & nunquam domini ſine põdere ceruix?
O vbi venturæ ſpes non longinqua iuuentæ,
Atque genis optatus honos? iurataq́; multum
Barba tibi? cuncta in cineres grauis intulit hora.

Hoſti-

Hoſtiliſq; dies, nobis meminiſſe relictum:
Quis tua colloquijs hilaris mulcebit amatis
Pectora? quis curas, mentiſq; arcana remittet?
Accenſum quis bile feret? famuliſq; tumentem
Leniet, ardentiq; in ſe deflectet ab ira?
Inceptas quis ab ore dapes, libataq; vina
Auferet? & dulci turbabit cuncta rapina?
Quis matutinos abrumpet murmure ſomnos
Impoſitus ſtratis? abituſq; morabitur arctis
Nexibus? atque ipſo reuocabit ad oſcula poſte?
Obuius intranti rurſus quis in ora, manuſq;
Proſiliet? breuibuſq; humeros circundabit vlnis?
Muta domus (fateor) deſolatiq; penates,
Et ſitus in thalamis, & mœſta ſilentia menſis.
Quid mirum, tanto ſi te pius alter honorat
Funere? tu domino requies, portuſq; ſenectæ,
Tu modo delitiæ dulces, modo pectore curæ.
Non te barbaricæ verſabat verna Cataſtæ,* al. turba
Nec mixtus Phariis venalis mercibus infans,
Compoſitoſq; ſales, meditataq; verba locutus,
Quæſiſti laſciuus herum, tardeq; paraſti.
Hinc domus, hinc ortus, dominiq; penatibus olim
Carus vterque parens, atque in tua gaudia liber.
Ne quererere genus raptum. ſed protinus aluo
Suſtulit exultans, ac prima lucida voce
Aſtra ſalutantem dominus ſibi mente dicauit,
Amplexuſq; ſinu tulit: & genuiſſe putauit.
Fas mihi ſanctorum venia dixiſſe parentum.
Tuq; oro Natura ſinas, cui prima per orbem

Iura animis ſociare datum: non omnia ſanguis
al. demi-ſta *Proximus, aut ſerie generis * demiſſa propago,*
Alligat. interius noua ſæpe, adſcitaq; ſerpunt
Pignora connexis: natos genuiſſe neceſſe eſt.
Hæc legiſſe iuuat. Tenero ſic blandus Achilli
Semifer Aemonium vincebat Pelea Chiron,
Nec ſenior Peleus natum comitatus in arma
Troica, ſed caro Phœnix hærebat alumno.
Optabat longe reditus Pallantis ouantes
Euander. fidus pugnas ſpectabat Acetes.
Cumq; procul nitidis genitor ceſſaret ab aſtris,
al. Per-ſea *Fluctiuagus volucrem comebat * Praſea Dictys.*
Quid referam altricum victos pietate parentes?
Quid te poſt cineres, deceptaq; funera matris,
Tutius Inoo reptantem pectore Bacche?
Iam ſecura parens Thuſcis regnabat in vndis
Ilia, portantem laſſabat Romulus Accam.
Vidi ego tranſertos alieno in robore ramos,
Altius ire ſuis: & te iam fecerat illi
Mens, animuſq; patrē: nec dum moréſue, decórue,
Tu tamen & mutas etiam cum murmure voces,
Vagitumq; rudem, fletuſq; infantis amabas.
Ille, velut primos expiraturus ad auſtros
Mollibus in pratis altè flos improbus extat,
Sic tener ante diem, vultu, greſſuq; ſuperbo,
Vicerat æquales, multumq; reliquerat annos.
Siue cathenatis curuatus membra palæſtris
Staret, Amyclæa conceptum matre putares.
Oebaliden illo præceps mutaret Apollo,

Alcides

Alcides penſaret Hylan. ſeu Graius amictu
Attica facundi decurreret orſa Menandri,
Laudaret gauiſa ſonum, crinemq́ decorum
Fregiſſet roſea laſciua Thalia corona.
Mæonium ſiue ille ſenem, Troiæq́ labores
Diceret, aut caſus tardè remeantis Vlyſſis,
Ipſe pater ſenſus, ipſi ſtupuere magiſtri.
Scilicet infauſtâ Lacheſis cunabula dextrâ
Attigit, & gremio puerum complexa fouebat
Inuidia, illa genas, & adultum comere crinem,
Et monſtrare artes, & verba refringere, quæ nunc
Plangimus. Herculeos annis æquare labores
Cœperat aſſurgens, ſed adhuc infantia mixta,
Iam tamen & validi greſſus, menſuraq́ maior
Cultibus, & viſæ puero decreſcere veſtes.
Cum tibi, quas veſtes? quæ non geſtamina mitis
Feſtinabat herus? breuibus conſtringere lanis
Pectora? & anguſta telas arctare lacerna.
Enormes non ille ſinus, ſed ſemper ad annos
Texta legens, modo puniceo velabat amictu.
Nunc herbas imitante ſinu, nunc dulce rubenti
Murice, nunc viuis digitos incendere gemmis
Gaudebat: non turba comes, non munera ceſſant.
Sola verecundo deerat prætexta decori.
Hæc fortuna domus: ſubitas inimica leuauit
Parca manus, quo diua feros grauis exeris angues?
Non te forma mouet? non te lachrymabilis ætas?
Hunc nec ſæua viro potuiſſet carpere Procne,
Nec fera crudeles Colchis duraſſet in iras,

Editus Æolia nec ſi foret iſte Creuſa.
Toruus ad hunc Athamas, inſanos flecteret arcus.
Hũc quãquã Hectoreos cineres, Troiamq́; peroſus,
Turribus è Phrygiis fleſſet miſſurus Vlyſſes.
Septima lux, & iam frigentia lumina torpe
Iam complexa manu crinem tenet Infera Iuno.
Ille tamen, Parcis fragiles vrgentibus annos,
Te vultu moriente videt, linguaq́; cadente
Murmurat. in te omnis vacui iam pectoris efflat
Reliquias: ſolum meminit, ſolumq́; vocantem
al. reliquit - Exaudit, tibiq́; ora mouet, tibi verba* relinquit:
Et prohibet gemitus, conſolaturq́; dolentem:
al tacẽtis Gratũ eſt, fata tamẽ, quod non mors lẽta* iacẽtis
Exedit puerile decus, maneſq́; ſubiuit
Integer, & nullo temeratus corpora damno
Qualis erat. quid ego exequias, & prodiga flãmis
Dona loquar? mœſtoq́; ardentia funera luxu?
Quod tibi purpureo triſtis rogus aggere creuit.
Quod Cilicũ flores, quod munera graminis Indi,
Quodq́; Arabes, Phariiq́; (palã eſt, vidiq́;) liquores
Arſuram lauere comam: cupit omnia ferre
Prodigus, & totos Melior ſuccendere cenſus,
Deſertas exoſus opes, ſed non capit ignis
Inuidus, atq́; arcta deſunt in munera flammæ.
Horror habet ſenſus, qualem te funere ſummo,
Atque rogum iuxta, Melior placidiſſime, quõdam
Extimui, tu ne ille hilaris, comiſq́; videris?
Vnde animi, ſæuæq́; manus, & barbarus horror?
Tu modo fuſus humi, lucem auerſaris iniquam,

Nunc

Nunc toruus pariter veſtes, & pectora rumpis,
Dilectoſq́ꝫ premis viſus, & frigida lambis
Oſcula. erant illic genitor, materque iacentis
Mœſta, ſed attoniti te ſpectauere parentes.
Quid mirum! Plebs cuncta, nefas, & praua flerũt
Agmina, Flaminio quà limite Miluius agger
Tranſuehit, immeritus flãmis dũ triſtibus infans
Traditur, & gemitum, formaq́ꝫ, ac voce meretur.
Talis in Iſthmiacos prolatus ab æquore portus
Naufragus impoſita iacuit ſub matre Palæmon
Sic & in anguifera ludentem gramine Lerna
Præciſum ſquammis auidus bibit anguis Opheltẽ
Pone metus, letiq́ꝫ minas deſiſte vereri.
Illum nec terno latrabit Cerberus ore,
Nulla ſoror flammis, nulla aſſurgentibus Hidris
Terrebit, quin ipſe auida trux nauita cymba
Interius ſteriles ripas, & aduſta ſubibit
Littora, ne puero dura aſcendiſſe facultas.
Quid mihi gaudenti, proles Cyllenia, virga
Nuntiat? eſtne aliquid tam ſæuo in tẽpore lætum?
Nouerat effigiem, generoſiq́ꝫ ardua Blæſi
Ora puer, dum ſæpe domi noua ſerta ligantem
Te videt, & ſimiles voluentem pectore curas.
Hunc vbi Lethæi luſtrantem gurgitis oras
Auſonios inter proceres, ſeriemq́ꝫ Quirini
Agnouit, timidè primum veſtigia iungit
Acceſſu tacito, ſummoſq́ꝫ laceſſit amictus,
Inde magis ſequitur: neq́ꝫ enim magis ille trahẽtẽ
Spernit, & ignotæ credit de ſtirpe nepotum,

Mox vbi delitias, & rari pignus amici
Senſit, & amiſſi puerum ſolatia Blæſi
Tollit humo, magnaq́ue ligat ceruice, diuq́ue
Ipſe manu gaudens vehit, & quæ munera mollis
Elyſij, ſteriles ramos, mutaſq́ue volucres
Porxit, & obtuſo pallentes germine flores.
Nec prohibet meminiſſe tui: ſed pectora blandus
Miſcet, & alternum pueri partitur amorem.
Hic finis rapto: quin tu iam vulnera ſedas,
Et tollis merſum luctu caput? omnia functa,
Aut moritura vides. obeunt noctesq́ue dieſq́ue,
Aſtraq́ue: nec ſolidis prodeſt ſua machina terris.
Nam populos, mortale genus, plebiſque caducæ
Quis fleat interitus? Hos bella, hos æquora poſcunt,
His amor exitio, furor his, & ſæua cupido:
Vt ſileam morbos: hos ora rigentia brumæ,
Illos implacido letalis Seirius igni.
Hos manet imbrifero pallens Autumnus hiatu.
Quicquid habent ortus, finē timet. ibimus omnes,
Ibimus, immenſis vrnam quatit Æacus vmbris.
Aſt hic quē gemimus felix hominesq́ue, deóſque,
Et dubios caſus, & cæcæ lubrica vitæ
Effugit, immunis fati. non ille rogauit,
Non timuit, meruitve mori. Non anxia plebes,
Nos miſeri, quibus vnde dies ſuprema, quis æui
Exitus, incertum: quibus inſtet fulmen ab aſtris?
Quæ nubes fatale ſonent, nil flecteris iſtis?
Sed flectêre libens; ades huc emiſſus ab atro
_imine, cui ſoli cuncta impetrare facultas

Glaucia

Glaucia (nam inſontes animas, nec portitor arcet,
Nec diræ comes ille feræ) tu pectora mulce,
Tu prohibe manare genas, nocteſq; beatas
Dulcibus alloquiis, & viuis vultibus imple.
Et periiſſe nega, deſolatamque ſororem,
Quis potes, & miſeros perge inſinuare parentes.* al. Qua

SVRRENTINVM POLLII.

ESt inter notos Sirenum nomine muros,
Saxaq; Tyrrhena templis onerata Mineruæ,
Celſa Dicarthei ſpeculatrix villa profundi,
Quà Bromio dilectus ager, colleſq; per altos
Vritur, & prælis non inuidet vua Falernis.
Huc me poſt patrij latum quinquennia luſtri,
Cum ſtudio iam pigra quies, canuſq; ſederet
Puluis, ad Ambracias conuerſa Gymnade frondes,
Trans gentile fretum placidi facundia Polli
Detulit, & nitidæ iuuenilis gratia Pollæ,
Flectere iam cupidum greſſus, quà limite noto
Appia longarum teritur Regina viarum.
Sed iuuere moræ, placido lunata receſſu
Hinc atque hinc curuas perrũpunt æquora rupes.
Dat natura locum montique interuenit vnum
Littus, & in terras ſcopulis pendentibus exit.
Gratia prima loci gemina teſtudine fumant
Balnea, & è terris occurrit dulcis amaro
Nympha mari. leuis hic Phorci chorus, vdaq; cri-
Cymodoce, viridiſq; cupit Galatea lauari. (nes
Ante Domum tumidæ moderator cœrulus vndæ

Excubat, innocui cuſtos laris huius amico
Spumant templa ſalo: felicia rura tuetur
Alcides, gaudet gemino ſub numine portus.
Hic ſeruat terras, hic ſæuis fluctibus obſtat.
Mira quies pelagi, ponunt hic laſſa furorem
Aequora, & inſani ſpirant clementius Auſtri.
Hic præceps minus audet hyems, nulloq; tumultu
Stagna modeſta iacēt, dominiq; imitantia mores.
Inde per obliquas erepit porticus arces,
Vrbis opus, longoq; domat ſaxa aſpera dorſo.
Quà prius obſcuro permixti puluere ſoles,
Et feritas inamœna viæ, nunc ire voluptas:
Qualis ſi ſubeas Ephyres Baccheidos altum
Culmen, ab Inoo fert ſemita tecta Lechæo.
Non mihi ſi cunctos Helicon indulgeat amnes
Et ſuperet Pimplea ſitim, largeq; volantis
Vngula ſedet equi, reſeretq; arcana pudicos
Phœmonoë fontes, vel quos meus auſpice Phœbo
Altius immerſa turbauit Pollius vrna,
Innumeras valeam ſpecies, cultuſq; locorum
Pieriis æquare modis. vix ordine longo
Suffecere oculi, vix, dum per ſingula ducor,
Suffecere gradus, qui rerum turba! locine
Ingeniũ, an domini mirer prius? hæc domus ortus
Aſpicit, & Phœbi tenerum iubar: illa cadentem
Detinet, exactamq; negat dimittere lucem,
Cum iam feſſa dies, & in æquora montis opaci
Vmbra cadit, vitreoq; natant prætoria Ponto,
Hæc pelagi clamore fremunt. Hæc tecta ſonoros
Ignorant,

Ignorant fluctus, terraque ſilentia malunt.
His fauit natura locis, hic victa colenti
Ceſſit, & ignotos docilis manſueuit in vſus.
Mons erat hic, vbi plana vides: hæc luſtra fuerũt,
Quæ nunc tecta ſubis, vbi nunc nemora ardua
Hic nec terra fuit, domuit poſſeſſor, & illũ (cernis
Formantem rupes, expugnantemq́; ſecuta
Gaudet humus. nunc cerne iugum diſcentia ſaxa
Intranteſq́; domos, iuſſumq́; recedere montem.
Iam Methymnei vatis manus, & chelys vnà
Thebais, & Getici cedat tibi gloria plectri.
Et tu ſaxa moues, & te nemora altà ſequuntur.
Quid referam veteres ceræq́;, æriſque figuras?
Si quid Apellei gaudent animaſſe colores
Si quid adhuc vacua, tamen admirabile Piſæ
Phidiacæ raſere manus, quod ab arte Myronis,
Aut Polycletæo iuſſum eſt quod viuere cælo,
Aeráque ab Iſthmiacis auro potiora fauillis,
Ora ducum, & vatum, ſapientumq́; ora priorum,
Quos tibi cura ſequi, quos toto pectore ſentis
Expers curarum, atque animum virtute quieta
Compoſitus, ſemperq́; tuus, quid mille reuoluam
Culmina? viſendiq́; vices? ſua cuiq; voluptas.
Atque omni proprium thalamo mare, tranſq́; ia-
Nerea, diuerſis ſeruit ſua terra feneſtris (centem
Hæc videt Inarimen, illi Prochyta aſpera paret
Armiger hac magni patet Hectoris, inde malignũ
Aera reſpirat pelago circumflua Neſſis,
Inde vagis omen felix Euplea carinis,

Quaq́; ferit curuos exerta Megalia fluctus
Angitur: & domino contra recubante, proculq́;
Surrentina tuus ſpectat prætoria Limon.
Vna tamen cunctis procul eminet vna diætis,
Quæ tibi Parthenopen directo limite Ponti
Ingerit. hic Graiis penitus defecta metallis
Saxa, quot Eoæ reſpergit vena Syenes?
Synnade quot mœſta, Phrygiæ fodere ſecures
Per Cybeles lugentis agros? vbi marmore picto
Candida purpureo diſtinguitur area gyro.
Hic & Amyclæi cæſum de monte Lycurgi
Quod viret, & molles imitatur rupibus herbas.
Hic Nomadum lucent flauentia ſaxa, Thaſosq́;,
Et Chios, & gaudens fluctus ſpectare Cariſtos.
Oĩa Chalcidicas turres obuerſa ſalutãt, (quentas
Macte animo quod grata probas, quod grata fre-
Arua, nec inuideant quæ te genuere Dicarchi
Mœnia, nos docto melius potiemur alumno.
Quid nunc ruris opes, pontoq́; noualia dicam
Iniecta, & madidas Baccheo nectare rupes?
Sæpe per autumnum iam pubeſcente Lyæo
Conſcendit ſcopulos, noctuq́; occulta ſub vmbra
Palmite maturo rorantia lumina terſit
Nereis, & dulces rapuit de collibus vuas.
Sæpe & vicino ſparſa eſt Vindemia fluctu.
Et Satyri cecidere vadis. nudámq́; per vndas
Dorida montani cupierunt prendere Panes.
Sis felix tellus dominis ambobus in annos
Mygdonij, Pylijq́; ſenis, nec nobile mutes

Ser-

Seruitium,nec te cultu Tirynthia vincat
Aula Dicarcheiq́; ſinus.nec ſæpius iſtis
Blanda Therapnæi placeant vineta Galeſi.
Hic ſeu ſiderias exercet Pollius artes,
Seu voluit monitus,quos dat Gargeticus author:
Seu noſtram quatit ille chelyn,ſeu diſſona nectit
Carmina,ſiue minax vltorem ſtringit iambon:
Hinc leuis è ſcopulis meliora ad carmina Siren
Aduolat,hinc motis audit Tritonia criſtis.
Tunc rabidi ponunt flatus,maria ipſa vetantur
Obſtrepere: emergũt pelago doctamq́; trahuntur
Ad chelyn, & blandi ſcopulis Delphines aderrãt.
Viue Mida gazis,& Lydo ditior auro,
Troica,& Euphrate ſupra diademata felix.
Quem non ambigui faſces,non mobile vulgus,
Non leges,non caſtra tenent:qui pectore magno,
Spemq́; metumq́; domas,vitio ſublimior omni
Exemptus fatis,indignantémque refellis
Fortunam,dubio quem non in turbine rerum
Deprendet ſuprema dies:ſed abire paratum,
Ac plenum vita nos vilis turba caducis
Deſeruire bonis:ſempérque optare parati,
Spargimur in caſus,celſa tu mentis ab arce
Deſpicis errantes,humanáque gaudia rides.
Tempus erat cum te geminæ ſuffragia terræ
Diriperent,celſusq́; duas veherere per vrbes.
Inde Dicarcheis multum venerande colonis,
Hinc aſcite meis,paritérque his largus,& illis,
Ac iuuenile calens,plectriq́; errore ſuperbus,

At nunc diſcuſſa rerum caligine, verum
Aſpicis illo alij rurſus iactantur in alto.
At tua ſecuros portus, blandamq́ quietem
Intrauit, non quaſſa ratis, ſic perge: nec vnquam
Emeritam in noſtras puppem dèmitte procellas.
Diſcite ſecuri, quorum de pectore mixtæ
In longum coiere faces, ſanctusq́ pudicæ
Seruat amicitiæ leges amor: ite per annos
Sæculaq́, & priſca titulos præcedite famæ.
Tuq́ nurus inter longe pulcherrima, cuius
Non frontem vertere minæ, ſed candida ſemper
Gaudia, & in vultu curarum ignara voluptas.
Non tibi ſepoſitas infelix ſtrangulat arca
Diuitias, auidiq́ animum diſpendia torquent
Fœnoris expoſiti cenſus, ſed docta fruendi
Temperies, non vlla Deo meliore cohærent
Pectora, non alias decuit Concordia mentes.

ARBOR ATEDII.

STat, quæ perſpicuas nitidi Melioris opacet
Arbor aquas, complexa lacus, quæ robore ab
Curuata in nodos, redit inde cacumine recto (imo
Ardua ceu mediis iterum naſcatur ab vndis,
Atque habitet vitreum tacitis radicibus amnē.
Quid Phœbum tā parua rogem? vos dicite cauſas
Naides, & faciles (ſatis eſt) date carmina Fauni.
Nympharum teneræ fugiebant Pana cateruæ:
Ille quidē it, cunctas tanquā velit, it tamen vnā
In Pholoen. ſiluis hæc, fluminibusq́ ſequentis
Nunc hirtos greſſus, nunc improba cornua vitat.

Iam-

Iamq́; & belligerum Iani nemus atraq́; Caci
Rura, Quirinalesq́; fuga ſuſpenſa per agros
Cælica tecta ſubit * ibi demum victa labore, V.iam
Feſſa metu: qua nunc placidi Melioris, aperti
Stant ſine fraude lares: flauos collegit amictus
Arctius, & niueæ poſuit ſe margine ripæ.
Inſequitur velox pecorum Deus, & ſua credit
Connubia. ardenti iamiam ſuſpiria librat
Pectore, iam prædæ leuis imminet: ecce citatos
Aduertit Diana gradus, dum per iuga ſeptem
Errat, Auentinæq́; legit veſtigia terræ.
Pœnituit vidiſſe Deam: conuerſaq́; fidas
Ad comites, Nunquamne auidis arcebo rapinis
Hoc petulans, fœdumq́; pecus? ſemperq́; pudici
Decreſcet mihi turba chori? ſic deinde locuta
Depromit pharetra telum breue, quod neq; flexis
Cornibus, aut ſolito torquet ſtridore, ſed vna
Emiſit contenta manu, leuumq́; ſoporem
Naidos, auerſa fertur tetigiſſe ſagitta.
Illa Deam pariter ſurgens, hoſtemq́; proteruum
Vidit, & in fontem, niueos, ne panderet artus,
Sic tota cum veſte ruit, ſtagnisq́; ſub altis
Pana ſequi credens, ima latus implicat alga.
Quid faceret ſubito deceptus prædo? nec altis
Credere corpus aquis, hirtæ ſibi conſcius audet
Pellis, & à tenero nandi rudis: omnia queſtus,
Immitē Bromium, ſtagna inuida, & inuida tela,
Primæuam viſu Platanum, cui longa propago,
Innumeræq́; manus, & iturus in æthera vertex,

Et nunc (heu) vitijs, & frontis honore ſoluto,
Infauſtus Vates, vexo mea pectora tecum:
Plango lyra: & diri comitem, ſociumq; doloris
(Si merui, luctusq; tui conſortia ſenſi)
Iam lenis patiare precor, me fulmine in ipſo
Audiuere patres: ego iuxta buſta profuſis
Matribus, atque pijs cecini ſolatia natis,
Et mihi, cum proprios gemerẽ defectus ad ignes,
Quem natura patrem, nec te lugere ſeuerus
Arceo, ſed confer gemitus, pariterq; fleamus.
Iam dudum dignos aditus, laudumq; tuarum
O merito dilecte puer, primordia quærens
Diſtrahor, hinc anni ſtantes in limine vitæ,
Hinc me forma rapit, rapit inde modeſtia præcox,
Et pudor, & tenero probitas maturior æuo.
O vbi purpureo ſuffuſus ſanguine candor,
Sydereique orbes, radiataq; lumina cælo,
Et caſtigatæ collecta modeſtia frontis,
Ingenuiq; ſuper crines, mollisq; decoræ
Margo cogæ? blandis vbi nũ ora arguta querelis?
Oſculaq; implicitis vernos redolentia flores?
Et mixtæ riſu lachrymæ? penitusq; loquentis
Hyblæis vox mixta fauis? cui ſibila ſerpens
Poneret, & ſæua vellent ſeruire Nouercæ.
Nil veris affingo bonis! heu lactea colla,
Brachiaq; & nunquam domini ſine põdere ceruix.
O vbi venturæ ſpes non longinqua iuuentæ,
Atque genis optatus honos? iurataq; multum
Barba tibi? cuncta in cineres grauis intulit hora.

Hoſti-

Hoſtiliſq́; dies,nobis meminiſſe relictum:
Quis tua colloquijs hilaris mulcebit amatis
Pectora?quis curas,mentiſq́; arcana remittet?
Accenſum quis bile feret?famuliſq́; tumentem
Leniet,ardentiq́; in ſe deflectet ab ira?
Inceptas quis ab ore dapes,libataq́; vina
Auferet?& dulci turbabit cuncta rapina?
Quis matutinos abrumpet murmure ſomnos
Impoſitus ſtratis?abituſq́; morabitur arctis
Nexibus?atque ipſo reuocabit ad oſcula poſte?
Obuius intranti rurſus quis in ora,manuſq́;
Proſiliet?breuibuſq́; humeros circundabit vlnis?
Muta domus(fateor)deſolatiq́; penates,
Et ſitus in thalamis,& mœſta ſilentia menſis.
Quid mirum,tanto ſi te pius alter honorat
Funere?tu domino requies,portuſq́; ſenectæ,
Tu modo delitiæ dulces,modo pectore curæ.
Non te barbaricæ verſabat verna Cataſtæ,*
Nec mixtus Phariis venalis mercibus infans, al. turba
Compoſitoſq́; ſales,meditataq́; verba locutus,
Quæſiſti laſciuus herum,tardeq́; paraſti.
Hinc domus,hinc ortus,dominiq́; penatibus olim
Carus vterque parens,atque in tua gaudia liber.
Ne quererere genus raptum.ſed protinus aluo
Suſtulit exultans,ac prima lucida voce
Aſtra ſalutantem dominus ſibi mente dicauit,
Amplexuſq́; ſinu tulit:& genuiſſe putauit.
Fas mihi ſanctorum venia dixiſſe parentum.
Tuq́; oro Natura ſinas,cui prima per orbem

Iura animis ſociare datum: non omnia ſanguis
al. demiſſa *Proximus, aut ſerie generis * demiſſa propago,*
Alligat. interius noua ſæpe, adſcitaq; ſerpunt
Pignora connexis: natos genuiſſe neceſſe eſt.
Hæc legiſſe iuuat. Tenero ſic blandus Achilli
Semifer Aemonium vincebat Pelea Chiron,
Nec ſenior Peleus natum comitatus in arma
Troica, ſed caro Phœnix hærebat alumno.
Optabat longe reditus Pallantis ouantes
Euander. fidus pugnas ſpectabat Acetes.
Cumq; procul nitidis genitor ceſſaret ab aſtris,
al. Perſea *Fluctiuagus volucrem comebat *Præſea Dictys.*
Quid referam altricum victos pietate parentes?
Quid te poſt cineres, deceptaq; funera matris,
Tutius Inoo reptantem pectore Bacche?
Iam ſecura parens Thuſcis regnabat in vndis
Ilia, portantem laſſabat Romulus Accam.
Vidi ego tranſertos alieno in robore ramos,
Altius ire ſuis: & te iam fecerat illi
Mens, animuſq; patrẽ: nec dum moréſue, decórue,
Tu tamen & mutas etiam cum murmure voces,
Vagitumq; rudem, fletuſq; infantis amabas.
Ille, velut primos expiraturus ad auſtros
Mollibus in pratis altè flos improbus extat,
Sic tener ante diem, vultu, greſſuq; ſuperbo,
Vicerat æquales, multumq; reliquerat annos.
Siue cathenatis curuatus membra palæſtris
Staret, Amyclææ conceptum matre putares.
Oebaliden illo præceps mutaret Apollo,

Alcides

Alcides penſaret Hylan. ſeu Graius amictu
Attica facundi decurreret orſa Menandri,
Laudaret gauiſa ſonum, crinemq́; decorum
Fregiſſet roſea laſciua Thalia corona.
Mæonium ſiue ille ſenem, Troiaq; labores
Diceret, aut caſus tardè remeantis Vlyſſis,
Ipſe pater ſenſus, ipſi ſtupuere magiſtri.
Scilicet infauſtâ Lacheſis cunabula dextrâ
Attigit, & gremio puerum complexa fouebat
Inuidia, illa genas, & adultum comere crinem,
Et monſtrare artes, & verba refringere, quæ nunc
Plangimus. Herculeos annis æquare labores
Cœperat aſſurgens, ſed adhuc infantia mixta,
Iam tamen & validi greſſus, menſuraq́; maior
Cultibus, & viſæ puero decreſcere veſtes.
Cum tibi, quas veſtes? quæ non geſtamina mitis
Feſtinabat herus? breuibus conſtringere lanis
Pectora? & anguſta telas arctare lacerna.
Enormes non ille ſinus, ſed ſemper ad annos
Texta legens, modo puniceo velabat amictu.
Nunc herbas imitante ſinu, nunc dulce rubenti
Murice, nunc viuis digitos incendere gemmis
Gaudebat: non turba comes, non munera ceſſant.
Sola verecundo deerat prætexta decori.
Hæc fortuna domus: ſubitas inimica leuauit
Parca manus, quo diua feros grauis exeris angues?
Non te forma mouet? non te lachrymabilis ætas?
Hunc nec ſæua viro potuiſſet carpere Procne,
Nec fera crudeles Colchis duraſſet in iras,

Editus Æolia nec ſi foret iſte Creuſa.
Toruus ad hunc Athamas, inſanos flecteret arcus.
Hũc quãquã Hectoreos cineres, Troiamq; peroſus,
Turribus è Phrygiis fleſſet miſſurus Vlyſſes.
Septima lux, & iam frigentia lumina torpe
Iam complexa manu crinem tenet Infera Iuno.
Ille tamen, Parcis fragiles vrgentibus annos,
Te vultu moriente videt, linguaq; cadente
Murmurat. in te omnis vacui iam pectoris efflat
Reliquias: ſolum meminit, ſolumq; vocantem
al. reliquit — *Exaudit, tibiq; ora mouet, tibi verba* relinquit:*
Et prohibet gemitus, conſolaturq; dolentem:
al tacẽtis — *Gratũ eſt, fata tamẽ, quod non mors lẽta* iacẽtis*
Exedit puerile decus, maneſq; ſubiuit
Integer, & nullo temeratus corpora damno
Qualis erat. quid ego exequias, & prodiga flãmis
Dona loquar? mœſtoq; ardentia funera luxu?
Quod tibi purpureo triſtis rogus aggere creuit.
Quod Cilicũ flores, quod munera graminis Indi,
Quodq; Arabes, Phariiq; (palã eſt, vidiq;) liquores
Arſuram lauere comam: cupit omnia ferre
Prodigus, & totos Melior ſuccendere cenſus,
Deſertas exoſus opes, ſed non capit ignis
Inuidus, atq; arcta deſunt in munera flammæ.
Horror habet ſenſus, qualem te funere ſummo,
Atque rogum iuxta, Melior placidiſſime, quõdam
Extimui, tu ne ille hilarus, comiſq; videris?
Vnde animi, ſæuæq; manus, & barbarus horror?
Tu modo fuſus humi, lucem auerſaris iniquam,

Nunc

Nunc toruus pariter veſtes, & pectora rumpis,
Dilectoſq; premis viſus, & frigida lambis
Oſcula. erant illic genitor, materque iacentis
Mœſta, ſed attoniti te ſpectauere parentes.
Quid mirum! Plebs cuncta, nefas, & praua flerũt
Agmina, Flaminio quà limite Miluius agger
Tranſuehit, immeritus flãmis dũ triſtibus infans
Traditur, & gemitum, formaq;, ac voce meretur.
Talis in Iſthmiacos prolatus ab æquore portus
Naufragus impoſita iacuit ſub matre Palæmon
Sic & in anguiferæ ludentem gramine Lernæ
Præciſum ſquammis auidus bibit anguis Opheltẽ
Pone metus, letiq; minas deſiſte vereri.
Illum nec terno latrabit Cerberus ore,
Nulla ſoror flammis, nulla aſſurgentibus Hidris
Terrebit, quin ipſe auidæ trux nauita cymbæ
Interius ſteriles ripas, & aduſta ſubibit
Littora, ne puero dura aſcendiſſe facultas.
Quid mihi gaudenti, proles Cyllenia, virga
Nuntiat? eſtne aliquid tam ſæuo in tẽpore lætum?
Nouerat effigiem, generoſiq; ardua Blæſi
Ora puer, dum ſæpe domi noua ſerta ligantem
Te videt, & ſimiles voluentem pectore curas.
Hunc vbi Lethæi luſtrantem gurgitis oras
Auſonios inter proceres, ſeriemq; Quirini
Agnouit, timidè primum veſtigia iungit
Acceſſu tacito, ſummoſq; laceſſit amictus,
Inde magis ſequitur: neq; enim magis ille trahẽtẽ
Spernit, & ignota credit de ſtirpe nepotum,

Mox vbi delitias, & rari pignus amici
Senſit, & amiſſi puerum ſolatia Blæſi
Tollit humo, magnaq́ ligat ceruice, diuq́
Ipſe manu gaudens vehit, & quæ munera mollis
Elyſij, ſteriles ramos, mutaſq́ volucres
Porxit, & obtuſo pallentes germine flores.
Nec prohibet meminiſſe tui: ſed pectora blandus
Miſcet, & alternum pueri partitur amorem.
Hic finis rapto: quin tu iam vulnera ſedas,
Et tollis merſum luctu caput? omnia functa,
Aut moritura vides. obeunt nocteſq́ dieſq́,
Aſtraq́: nec ſolidis prodeſt ſua machina terris.
Nam populos, mortale genus, plebiſque caducæ
Quis fleat interitus? Hos bella, hos æquora poſcunt,
His amor exitio, furor his, & ſæua cupido:
Vt ſileam morbos: hos ora rigentia brumæ,
Illos implacido letalis Seirius igni.
Hos manet imbrifero pallens Autumnus hiatu.
Quicquid habent ortus, finẽ timet. ibimus omnes,
Ibimus, immenſis vrnam quatit Æacus vmbris.
Aſt hic quẽ gemimus felix hominesq́, deóſque,
Et dubios caſus, & cæcæ lubrica vitæ
Effugit, immunis fati. non ille rogauit,
Non timuit, meruitve mori. Non anxia plebes,
Nos miſeri, quibus vnde dies ſuprema, quis æui
Exitus, incertum: quibus inſtet fulmen ab aſtris?
Quæ nubes fatale ſonent, nil flecteris iſtis?
Sed flectêre libens; ades huc emiſſus ab atro
imine, cui ſoli cuncta impetrare facultas

Glaucia

Glaucia (nam inſontes animas, nec portitor arcet,
Nec diræ comes ille feræ) tu pectora mulce,
Tu prohibe manare genas, noctesq́; beatas
Dulcibus alloquiis, & viuis vultibus imple.
Et periiſſe nega, deſolatamque ſororem,
Quis potes, & miſeros perge inſinuare parentes.* al. Qua

SVRRENTINVM POLLII.

Est inter notos Sirenum nomine muros,
Saxaq́; Tyrrhenæ templis onerata Mineruæ,
Celſa Dicarthei ſpeculatrix villa profundi,
Quà Bromio dilectus ager, colleſq́; per altos
Vritur, & prælis non inuidet vua Falernis.
Huc me poſt patrij lætum quinquennia luſtri,
Cum ſtudio iam pigra quies, canuſq́; ſederet
Puluis, ad Ambracias conuerſa Gymnade frondes,
Trans gentile fretum placidi facundia Polli
Detulit, & nitidæ iuuenilis gratia Pollæ,
Flectere iam cupidum greſſus, quà limite noto
Appia longarum teritur Regina viarum.
Sed iuuere moræ, placido lunata receſſu
Hinc atque hinc curuas perrũpunt æquora rupes.
Dat natura locum montique interuenit vnum
Littus, & in terras ſcopulis pendentibus exit.
Gratia prima loci gemina teſtudine fumant
Balnea, & è terris occurrit dulcis amaro
Nympha mari. leuis hic Phorci chorus, vdaq́; cri-
Cymodoce, viridiſq́; cupit Galatea lauari. (nes
Ante Domum tumidæ moderator cœrulus vndæ

Excubat, innocui cuſtos laris huius amico
Spumant templa ſalo: felicia rura tuetur
Alcides, gaudet gemino ſub numine portus.
Hic ſeruat terras, hic ſæuis fluctibus obſtat.
Mira quies pelagi, ponunt hic laſſa furorem
Aequora, & inſani ſpirant clementius Auſtri.
Hic præceps minus audet hyems, nulloq́; tumultu
Stagna modeſta iacēt, dominiq́; imitantia mores.
Inde per obliquas erepit porticus arces,
Vrbis opus, longoq́; domat ſaxa aſpera dorſo.
Quà prius obſcuro permixti puluere ſoles,
Et feritas inamœna via, nunc ire voluptas:
Qualis ſi ſubeas Ephyres Baccheidos altum
Culmen, ab Inoo fert ſemita tecta Lechæo.
Non mihi ſi cunctos Helicon indulgeat amnes
Et ſuperet Pimplea ſitim, largeq́; volantis
Vngula ſedet equi, reſeretq́; arcana pudicos
Phœmonoë fontes, vel quos meus auſpice Phœbo
Altius immerſa turbauit Pollius vrna,
Innumeras valeam ſpecies, cultuſq́; locorum
Pieriis æquare modis. vix ordine longo
Suffecere oculi, vix, dum per ſingula ducor,
Suffecere gradus, qui rerum turba! locine
Ingeniū, an domini mirer prius? hæc domus ortus
Aſpicit, & Phœbi tenerum iubar: illa cadentem
Detinet, exactamq́; negat dimittere lucem,
Cum iam feſſa dies, & in æquora montis opaci
Vmbra cadit, vitreoq́; natant prætoria Ponto,
Hæc pelagi clamore fremunt. Hæc tecta ſonoros

Ignorant,

Ignorant fluctus, terraque ſilentia malunt.
His fauit natura locis, hic victa colenti
Ceſſit, & ignotos docilis manſueuit in vſus.
Mons erat hic, vbi plana vides: hæc luſtra fuerũt,
Quæ nunc tecta ſubis, vbi nunc nemora ardua
Hic nec terra fuit, domuit poſſeſſor, & illũ (cernis
Formantem rupes, expugnantemq́; ſecuta
Gaudet humus. nunc cerne iugum diſcentia ſaxa
Intranteſq́; domos, iuſſumq́; recedere montem.
Iam Methymnei vatis manus, & chelys vnà
Thebais, & Getici cedat tibi gloria plectri.
Et tu ſaxa moues, & te nemora alta ſequuntur.
Quid referam veteres ceræq́;, æriſque figuras?
Si quid Apellei gaudent animaſſe colores
Si quid adhuc vacua, tamen admirabile Piſæ
Phidiacæ raſere manus, quod ab arte Myronis,
Aut Polycletæo iuſſum eſt quod viuere cælo,
Aeráque ab Iſthmiacis auro potiora fauillis,
Ora ducum, & vatum, ſapientumq́; ora priorum,
Quos tibi cura ſequi, quos toto pectore ſentis
Expers curarum, atque animum virtute quieta
Compoſitus, ſemperq́; tuus, quid mille reuoluam
Culmina? viſendiq́; vices? ſua cuiq; voluptas.
Atque omni proprium thalamo mare, tranſq́; ia-
Nerea, diuerſis ſeruit ſua terra feneſtris (centem
Hæc videt Inarimen, illi Prochyta aſpera paret
Armiger hac magni patet Hectoris, inde malignũ
Aera reſpirat pelago circumflua Neſſis,
Inde vagis omen, felix Euplea carinis,

Quaq́ȝ ferit curuos exerta Megalia fluctus
Angitur: & domino contra recubante, proculq́ȝ
Surrentina tuus ſpectat prætoria Limon.
Vna tamen cunctis procul eminet vna diætis,
Quæ tibi Parthenopen directo limite Ponti
Ingerit. hic Graiis penitus defecta metallis
Saxa, quot Eoæ reſpergit vena Syenes?
Synnade quot mœſta, Phrygiæ fodere ſecures
Per Cybeles lugentis agros? vbi marmore picto
Candida purpureo diſtinguitur area gyro.
Hic & Amyclæi cæſum de monte Lycurgi
Quod viret, & molles imitatur rupibus herbas.
Hic Nomadum lucent flauentia ſaxa, Thaſosq́ȝ,
Et Chios, & gaudens fluctus ſpectare Cariſtos.
Oĩa Chalcidicas turres obuerſa ſalutãt, (quentas
Macte animo quod grata probas, quod grata fre-
Arua, nec inuideant quæ te genuere Dicarchi
Mœnia, nos docto melius potiemur alumno.
Quid nunc ruris opes, pontoq́ȝ noualia dicam
Iniecta, & madidas Baccheo nectare rupes?
Sæpe per autumnum iam pubeſcente Lyeo
Conſcendit ſcopulos, noctuq́ȝ occulta ſub vmbra
Palmite maturo rorantia lumina terſit
Nereis, & dulces rapuit de collibus vuas.
Sæpe & vicino ſparſa eſt Vindemia fluctu.
Et Satyri cecidere vadis. nudámq́ȝ per vndas
Dorida montani cupierunt prendere Panes.
Sis fèlix tellus dominis ambobus in annos
Mygdonij, Pylijq́ȝ ſenis, nec nobile mutes

Ser-

Seruitium, nec te cultu Tirynthia vincat
Aula Dicarcheiq́; ſinus. nec ſæpius iſtis
Blanda Therapnæi placeant vineta Galeſi.
Hic ſeu ſiderias exercet Pollius artes,
Seu voluit monitus, quos dat Gargeticus author:
Seu noſtram quatit ille chelyn, ſeu diſſona nectit
Carmina, ſiue minax vltorem ſtringit iambon:
Hinc leuis è ſcopulis meliora ad carmina Siren
Aduolat, hinc motis audit Tritonia criſtis.
Tunc rabidi ponunt flatus, maria ipſa vetantur
Obſtrepere: emergunt pelago doctamq́; trahuntur
Ad chelyn, & blandi ſcopulis Delphines aderrãt.
Viue Mida gazis, & Lydo ditior auro,
Troica, & Euphrate ſupra diademata felix.
Quem non ambigui faſces, non mobile vulgus,
Non leges, non caſtra tenent: qui pectore magno,
Spemq́; metumq́; domas, vitio ſublimior omni
Exemptus fatis, indignantémque refellis
Fortunam, dubio quem non in turbine rerum
Deprendet ſuprema dies: ſed abire paratum,
Ac plenum vita nos vilis turba caducis
Deſeruire bonis: ſempérque optare parati,
Spargimur in caſus, celſa tu mentis ab arce
Deſpicis errantes, humanáque gaudia rides.
Tempus erat cum te geminæ ſuffragia terræ
Diriperent, celſusq́; duas veherere per vrbes.
Inde Dicarcheis multum venerande colonis,
Hinc aſcite meis, pariterque his largus, & illis,
Ac iuuenile calens, plectriq́; errore ſuperbus,

At nunc diſcuſſa rerum caligine, verum
Aſpicis illo alij rurſus iactantur in alto:
At tua ſecuros portus, blandamq; quietem
Intrauit, non quaſſa ratis, ſic perge: nec vnquam
Emeritam in noſtras puppem demitte procellas.
Diſcite ſecuri, quorum de pectore mixtæ
In longum coiere faces, ſanctusq; pudicæ
Seruat amicitiæ leges amor: ite per annos
Sæculaq;, & priſcæ titulos præcedite famæ.
Tuq; nurus inter longe pulcherrima, cuius
Non frontem vertere minæ, ſed candida ſemper
Gaudia, & in vultu curarum ignara voluptas.
Non tibi ſepoſitas infelix ſtrangulat arca
Diuitias, auidiq; animum diſpendia torquent:
Fœnoris expoſiti cenſus, ſed docta fruendi
Temperies, non vlla Deo meliore cohærent
Pectora, non alias decuit Concordia mentes.

ARBOR ATEDII.

STat, quæ perſpicuas nitidi Melioris opacet
Arbor aquas, complexa lacus, quæ robore ab
Curuata in nodos, redit inde cacumine recto (imo
Ardua ceu mediis iterum naſcatur ab vndis,
Atque habitet vitreum tacitis radicibus amnē.
Quid Phœbum tā parua rogem? vos dicite cauſas
Naides, & faciles (ſatis eſt) date carmina Fauni.
Nympharum teneræ fugiebant Pana cateruæ:
Ille quidē it, cunctas tanquā velit, it tamen vnā
In Pholoen. ſiluis hæc, fluminibusq; ſequentis
Nunc hirtos greſſus, nunc improba cornua vitat.
Iam-

Iamq; & belligerum Iani nemus atraq; Caci
Rura, Quirinalesq; fuga ſuſpenſa per agros
*Cælica tecta ſubit * ibi demum victa labore,* V. iam
Feſſa metu: qua nunc placidi Melioris, aperti
Stant ſine fraude lares: flauos collegit amictus
Arctius, & niueæ poſuit ſe margine ripæ.
Inſequitur velox pecorum Deus, & ſua credit
Connubia. ardenti iamiam ſuſpiria librat
Pectore, iam prædæ leuis imminet: ecce citatos
Aduertit Diana gradus, dum per iuga ſeptem
Errat, Auentinæq; legit veſtigia terræ.
Pænituit vidiſſe Deam: conuerſaq; fidas
Ad comites, Nunquamne auidis arcebo rapinis
Hoc petulans, fœdumq; pecus? ſemperq; pudici
Decreſcet mihi turba chori? ſic deinde locuta
Depromit pharetra telum breue, quod neq; flexis
Cornibus, aut ſolito torquet ſtridore, ſed vna
Emiſit contenta manu, leuumq; ſoporem
Naidos, auerſa fertur tetigiſſe ſagitta.
Illa Deam pariter ſurgens, hoſtemq; proteruum
Vidit, & in fontem, niueos, ne panderet artus,
Sic tota cum veſte ruit, ſtagniſq; ſub altis
Pana ſequi credens, ima latus implicat alga.
Quid faceret ſubito deceptus prædo? nec altis
Credere corpus aquis, hirtæ ſibi conſcius audet
Pellis, & à tenero nandi rudis: omnia queſtus,
Immitẽ Bromium ſtagna inuida, & inuida tela,
Primæuam viſu Platanum, cui longa propago,
Innumeræq; manus, & iturus in æthera vertex,

Arbor,& hæc duræ latebroſa cubilia nymphæ
Tu ſaltem decliuis ama,preme frondibus vndam,
Illa quidem meruit:ſed ne precor igne ſuperno
Æſtuet,aut dura feriatur grandine,tantum,
Spargere tu laticem, & foliis turbare memento.
Tunc ego,teq́ diu,recolam,dominamq́ benignæ
Sedis,& illæſa tutabor vtramque ſenecta.
Et Iouis,& Phœbi frondes,& diſcolor vmbra
Populus,& noſtræ ſtupeant tua germina pinus.
Sic ait illa Dei veteres animata calores
Vberibus ſtagnis,obliquo pendula trunco
Incubat,atq́ vmbris ſinuatur amantibus vndas.
Sperat,& amplexus,ſed aquarum ſpiritus arcet,
Nec patitur tactus:tandem eluctata ſub auras
Libratur fundo,rurſusq́ enode cacumen
Ingenioſa leuat.veluti deſcendat in imos
Stirpe lacus alia.iam nec Phœbeia Naïs
Odit,& excluſos inuitat gurgite ramos.
Hæc tibi parua quidem geniali luce paramus
Dona,ſed ingenti forſan victura ſub æuo.
Tu cuius placido poſuere in pectore ſedem
Blãdus honos,Hilarisq́ tamẽ(cũ pondere)Virtus.
Cui nec pigra quies,nec iniqua potentia,nec ſpes
Improba,ſed medius per honeſta,& dulcia limes.
Incorrupte fidem,nullosq́ experte tumultus,
Et ſecrete palam,qui digeris ordine vitam:
Idem auri facilis contemtor,& optimus idem
Condere diuitias,opibusq́ immittere lucem,
Hac longum florens animi,morumq́ iuuentæ

Ilia-

Iliacos æquare ſenes, & vincere perſta,
Quos pater Elyſio, genitrix, quos detulit annos,
Hoc illi duras exorauere ſorores:
Hoc, quæ te ſub teſte, ſitum fugitura tacentem
Ardua magnanimi reuireſcit gloria Blæſi.

PSITTACVS MELIORIS.

PSittace dux volucrum, domini facundas voluptas,
Humanæ ſolers imitator Pſittace linguæ:
Quis tua tam ſubito præcluſit murmura fato
Heſternas miſerande dapes, moriturus iniſti
Nobiſcum, & grata carpentem munera menſæ,
Errantemq́; toris mediæ plus tempore noctis
Vidimus, affatus etiam meditataq́; verba
Reddideras. at nunc æterna ſilentia Lethes
Ille canorus habes. cedat Phaetontia vulgi
Fabula, nec ſoli celebrant ſua funera Cycni.
At tibi quanta domus rutila teſtudine fulgens?
Connexuſq́; ebori virgarum argenteus ordo?
Argutúmque tuo ſtridentia limina cornu?
Et querulæ iam ſponte fores? vacat ille beatus
Carcer, & anguſti nuſquam conuitia tecti,
Huc doctæ ſtipentur aues, quis nobile fandi
Ius natura dedit, plangat Phœbeius ales,
Auditaſq́; memor penitus dimittere voces
Sturnus, & Aonio verſæ certamine Picæ:
Quique refert iungens iterata vocabula Perdix:
Et quæ Biſtonio queritur ſoror orba cubili.

Ferte ſimul gemitus, cognataq́; ducite flammis
Funera; & hoc cũcta miſerandũ addiſcite carmẽ:
Occidit aeriæ celeberrima gloria gentis
Pſittacus ille plagæ viridis regnator Eoæ,
Quem non gemmata volucris Iunonia caudæ
Vinceret aſpectu, gelidi non Phaſidis ales:
Nec quas humenti Numidæ rapuere ſub Auſtro,
Ille ſalutator regum, nomenq́; locutus
Cæſareum, & queruli quõdã vice functus amici:
Nunc conuiua leuis, monſtrataq́; reddere verba
Tam facilis: quo tu Melior dilecte recluſo
Nunquam ſolus eras. at non inglorius vmbris
Mittitur, Aſſyrio cineres adolentur amomo.
v. gramine Et tenues Arabum reſpirant* germine plumæ,
Sicaniisq́; crocis. ſenio nec feſſus inerti
Scandet odoratos Phœnix felicior ignes.

LEO MANSVETVS IMP.

QVid tibi conſtrata manſueſcere profuit ira?
Quid ſcelus humanasq́; animo dediſcere cædes?
Imperiumq́; pati, & domino parere minori?
Quid? q̃d abire domo, rurſusq́; in clauſtra reuerti
Suetus, & à capta iam ſponte recedere præda,
Inſertasq́; manus laxo dimittere morſu?
Occidis altarum vaſtator docte ferarum,
Non grege Maſſyllo, curuaq́; indagine clauſus,
Non formidato ſupra venabula ſaltu
Incitus, aut cæco foueæ deceptus hiatu.
Sed victus fugiente fera ſtat cardine aperto

Infe-

Infelix cauea, & clauſas circum vndique portas
Hoc licuiſſe nefas pauidi timuere Leones.
Tunc cunctis cecidere iubæ, puduitq; relatum
Aſpicere, & totas duxere in lumina frontes.
At te non primo fuſum nouus obruit ictu
Ille pudor, manſere animi, virtuſq; cadenti
A media iam morte redit. nec protinus omnes
Terga dedere minæ: ſicut ſibi conſcius alti
Vulneris, aduerſus moriens it miles in hoſtem,
Attollitq; manum, & ferro labente minatur:
Sic piger ille gradu, ſolitoq; exutus honore
Firmat hiãs oculos, animamq; hoſtemq; requirit.
Magna tamen ſubiti tecum ſolatia lethi
Victe feres, quod te mœſti Populuſq; Patreſq;
Ceu notus caderes triſti gladiator arena,
Ingemuere mori: magni quod Cæſaris ora
Inter tot Scythicas, Libycaſq;, & littore Rheni,
Et Pharia de gente feras, quas perdere vile eſt,
Vnius amiſſi tetigit iactura Leonis.

EPICEDIVM PILETI VRSI.

SÆue nimis lacrymis quiſquis diſcrimina ponis
Lugendiq; modos. miſerũ eſt primæua parenti
Pignora, ſurgenteſq; nefas accendere natos.
Durum & deſerti, prærepta coniuge partem
Conclamare tori mœſta & lamenta ſororum,
Et fratrum gemitus. arcte tamen, & procul intrat
Altius in ſenſus, maioraq; vulnera vincit
Plaga minor: famulũ (quoniam rerũ omnia cæca

nouit Sic miſcet fortuna manu, nec pectora mouit)
Sed famulum gemis Vrſe pium. ſed amore, fideq́ꝫ
cūcto Has meritum lacrymas cui maior ſtēmate* iūcto
Libertas ex mente fuit. ne comprime fletus,
Ne pudeat: rumpat frenos dolor iſte Deiſque
Si tā dura placent. hominē gemis (hei mihi ſubdo
Ipſe faces) hominem Vrſe. tuum cui dulce volenti
Seruitium, cui triſte nihil: qui ſponte ſibiq́ꝫ
Imperioſus erat. quiſnam hac in funera miſſos
Caſtiget luctus? gemit inter bella peremptum
Parthus equum, fidosq́ꝫ canes fleuere Moloſſi,
Et volucres habuere rogum ceruusq́ꝫ Maronis.
Quid ſi nec famulus (vidi ipſe, habitusq́ꝫ notaui
Te tantum cupientis herum) ſed maior in ore
Spiritus, & tenero manifeſti in ſanguine mores?
Optarent multum Graia, cuperentq́ꝫ Latinæ
Sic peperiſſe nurus. non talem Creſſa ſuperbum
Callida ſollicito reuocauit Theſea filo.
Nec Paris Oebalios talis viſurus amores
aui- Ruſticus, *inuiſas deiecit in æquora pinus,
Non fallo, aut cantus aſſueta licentia ducit.
Vidi, & adhuc video, qualem nec bella cauentem
Littore virgineo Thetys occultauit Achillem.
Nec circum ſaui fugientem mœnia Phœbi
Troilon Æmonia deprendit lancea dextra.
Qualis erat! procul, heu, cunctis puerisq́ꝫ virisq́ꝫ
Pulchrior, & tantum domino minor illius vnus
Ante decor, quantum præcedit clara minores
Luna faces, quantūq́ꝫ alios premit Heſperus ignes.

Non

Non tibi fœmineum vultu decus,oraq́; ſupra
Mollis honos,qualis dubiæ poſt crimina formæ
De ſexu tranſire iubent: paruoq́; virilis
Gratia,nec petulans acies blandiq́; ſeuero
Igne oculi(qualis belli iam caſſide viſa
Parthenopeus erat)ſimplexq́; horrore decoro
Crinis,& obſeſſæ nondum,primoq́; micantes
Flore genæ.talem Ledæo gurgite pubem
Educat Eurotas,teneri ſic integer æui
Elin adit,primosq́; Ioui puer approbat annos.
Nam pudor inde nouæ mētis, tranquillaq́; morū
Temperies,teneroq́; animus maturior æuo,
**Carmina quæ donaſſe queant? Sæpe ille volētem*
Caſtigabat herum,ſtudioq́;,altisq́; iuuabat
Conſiliis.tecum triſtisq́;,hilarisq́;, nec vnquam
Ille ſuus:vultumq́; tuo ſumebat ab ore.
Dignus & Æmonium Pyladen præcedere famæ
Cecropiamq́; fidem.ſed laudum terminus eſto,
Quem fortuna ſinit,non mente fidelior ægra
Sperauit tardi reditus Eumeus Vlyſſis
Quis Deus, aut quiſnam tā triſtia vulnera caſus
Eligit? vnde manus fatis tam certa nocendi?
O quam diuitijs,cenſuq́; exutus opimo
Fortior Vrſe fores,ſi vel fumante ruina
Ructaſſent dies Veſuuina incendia Locros,
Seu Polentinos merſiſſent flumina ſaltus,
Seu Lucanus ager,Seu Tybridis impetus altas
In dextram torſiſſet aquas:paterere ſerena
Fronte Deos:ſiue alma fidem,meſſesq́; negaſſet

al. carmine quo donaſſe queam

Cretaq́;, Cyreneq́;, & qua tibi cunque beato
Larga redit Fortunæ ſinu. ſed gnara dolorum
Inuidia infelix, animi vitalia vidit,
Lædendiq́; vias, vitæ modo carmen adultæ
Nectere tentabat iuuenum pulcherrimus ille,
Cum tribus Eleis vnam Trieterida luſtris
Attendit toruo triſtis Rhamnuſia vultu.
Ac primum impleuitq́; toros oculiſq́; nitorem
Addidit, & ſolito ſublimius ora leuauit,
(Heu miſero letale fauens) ſeſeque videndo
Torſit, & inuidia, mortemq́; amplexa, iacenti
Iniecit nexus, carpſitq́; immitis adunca
Ora verenda manu. quinta vix Phoſphoros horæ
Rorantem ſternebat equum, iam littora duri
Sæua Pilete ſenis, durumq́; Acheronta videbas
Quo domini clamante ſono? non ſæuius atros
Nigraſſet planctu genitrix tibi ſæua lacertos,
Nec pater: & certè qui vidit funera frater
Erubuit vinci. ſed nec ſeruilis ademto
Ignis odoriferos exhauſit flamma Sabæos,
Et Cilicum meſſes, Phariæq́; exemta volucri
Cinnama, & Aſſyrio manantes gramine ſuccos.
At domini fletus, hos tantum auſere fauillæ,
Hos bibit vſque rogus. nec quod tibi Setia canos
Reſtinxit cineres, gremio nec lubricus oſſa
Quod vallauit Onyx, miſeris acceptius vmbris
Quā gemitus, ſed & ipſe iuuat, quid terga dolori
Vrſe damus? quid damna foues? & pectore iniquo
Vulnus amas? vbi nota reis facundia raptis?

Quid caram crucias tam ſæuis luctibus vmbrã?
Eximius licet ille animi, meritusq́; dolorem
Soluiſti ſubit ille pios, carpſitq́; quietem
Elyſiam, clarosq́; illic fortaſſe parentes
Inuenit, aut illic per amœna ſilentia Lethes
Forſan Auernales alludunt vndique mixtæ
Naides, obliquoq́; notat Proſerpina vultu.
Pone precor queſtus, alium tibi fata Pileton
Forſan, & ipſe dabit, moresq́; habitumq́; decoris
Monſtrabit gaudens, ſimilemq́; docebit amorem.

GENETHLIACON LVCANI.

LVcani proprium diem frequentet
Quiſquis collibus Iſthmiæ Diones
Docto pectora concitatus œſtro,
Pendentis bibit vngulæ liquorem.
Ipſi, quos penes eſt honor canendi,
Vocalis Citharæ repertor Arcas,
Et tu Baſſaridum rotator Euan,
Et Pean, & Hyantiæ ſorores,
Lætæ purpureas nouate vittas,
Crinem comite, candidamq́; veſtem
Perfundant hederæ recentiores.
Docti largius euagentur amnes,
Et plus Aoniæ virete ſyluæ.
Et ſi qua patet, aut diem recepit
Sertis mollibus expleatur vmbra.
Centum Theſpiacis odora lucis
Stent altaria, victimæq́; centum,

Quas Dirce lauat, aut alit Citheron.
Lucanum canimus. fauete linguis.
Veſtra eſt iſta dies. fauete Muſæ,
Dum qui vos geminas tulit per artes
al. vin-ctæ *Et *iunctæ pede, vocis, & ſolutæ,*
Romani colitur chori Sacerdos
Felix heu nimis, & beata tellus,
Quæ pronos Hyperionis meatus,
Summis Oceani vides in vndis
Stridoremq́; rotæ cadentis audis.
Quæ Tritonida fertiles Athenas
Vnctis Bætica prouocas trapetis.
Lucanum potes imputare terris.
Hoc plus quam Senecam dediſſe mundo,
Aut dulcem generaſſe Gallionem.
Attollat refluos in aſtra fontes
Graio nobilior Melete Bætis.
Bætin Mantua prouocare noli,
Natum protinus, atque humum per ipſam
Primo murmure dulce vagientem
Blando Calliope ſinu recepit:
Tum primum poſito remiſſa luctu
Longos Orpheos exuit dolores:
Et dixit, puer ô dicate muſis,
Longæuos citò tranſiture vates,
Non tu flumina, nec greges ferarum,
Nec plectro Geticas mouebis Ornos:
Sed ſeptem iuga, Martiumq́; Tybrim,
Et doctos equites, & eloquente

Cantu purpureum trahes Senatum.
Nocturnas alij Phrygum ruinas,
Et tardi reducis vias Vlyſſis,
Et puppem temerariam Mineruæ
(Trita vatibus orbita) ſequantur.
Tu carus Latio, memorq́; gentis
Carmen fortior exeris togatum.
Ac primum, teneris adhuc in annis
Ludes Hectora, Theſſaloſque currus.
Et ſupplex Priami potentis aurum
Et ſedes reſerabis inferorum.
Ingratus Nero dulcibus theatris,
Et noſter tibi præferetur Orpheus.
Dices culminibus Remi vagantis,
Infandos Domini nocentis ignes.
Tu caſtæ titulum, decuſq́; Pollæ
Iucunda dabis allocutione.
Mox cepta generoſior iuuenta
Albos oſſibus Italis Philippos,
Et Pharſalica bella detonabis.
Et fulmen ducis inter arma diui,
Libertate grauem pia Catonem,
Et gratum popularitate Magnum.
Tu Peluſiaci ſcelus Canopi
Deflebis pius, & Pharo cruenta
Pompeio dabis altius ſepulchrum.
Hæc primo iuuenis canes ſub æuo
Ante annos culicis Maroniani.
Cedet muſa rudis ferocis Enni,

Et docti furor arduus Lucreti.
Et qui per freta duxit Argonautas.
Et qui corpora prima transfigurat.
Quin maius loquor, ipſa te Latinis
Æneis venerabitur canentem.
Nec ſolum dabo carminis nitorem,
Sed tædis genialibus dicabo
Doctam, atque ingenio tuo decoram:
Qualem blanda Venus, daretq; Iuno,
Forma, ſimplicitate, comitate,
Cenſu, ſanguine, gratia, decore.
Et veſtros Hymenæon ante poſtes
Feſtis cantibus ipſa perſonabo.
O ſæua nimium, graueſque Parcæ!
O nunquam data feſta longa ſummis.
Cur plus ardua caſibus petatis?
Cur ſæua vice magna non ſeneſcunt?
Sic natum Naſamonij Tonantis
Poſt ortus, obitusq; fulminatos,
Anguſto Babylon premit ſepulcro.
Sic fixum Paridis manu trementis
Peliden Thetys horruit cadentem.
Sic ripis ego murmurantis Hebri
Non mutum caput Orpheos ſequebar.
Sic & tu rabidi (nefas) Tyranni
Iuſſus præcipitem ſubire Lethen.
Dum pugnas canis, arduaq; voce
Das ſolatia grandibus ſepulchris.
(O dirum ſcelus! O ſcelus! tacebis.

Sic fata eſt, leuiterq́; decidentes,
Abraſit lachrymas nitente plectro.
At tu, ſeu rapidum poli per axem,
Famæ curribus arduis leuatus,
Quà ſurgunt animæ potentiores.
Terras deſpicis, & ſepulchra rides:
Seu pacis meritum nemus recluſæ
Felix Elycij tenes in oris
Quò Pharſalica turba congregatur,
Et te nobile carmen inſonantem
Pompei comitantur, & Catones:
Tu magna ſacer & ſuperbus vmbra
Neſcis Tartaron, & procul nocentum
Audis verbera, pallidúmque, viſa
Matris lampade, reſpicis Neronem,
Adſis lucidus, & vocante Polla
Vnum quæſo diem, Deos ſilentium
Exores, ſolet hoc patere limen
Ad nuptas redeuntibus maritis.
Hæc te non thiaſis procax doloſis
Falſi numinis induit *figuras, al. figurę
Ipſum, ſed colit, & frequentat ipſum
Imis altius inſitum medullis.
Ac ſolatia vana ſubminiſtrat
Vultus, qui ſimili notatus auro
Stratis prænitet, incubatq́; ſomno.
Securæ procul hinc abite mortes:
Hæc vitæ genialis eſt origo.
Cedat luctus atrox, geniſque manent

Iam dulces lachrymæ, dolórque feſſus
Quicquid fleuerat antè, nunc adoret.

P. STATII PAPINII

SYLVARVM LIB. III.

ad Pollium.

TIbi certè (Polli dulciſſime, & hac, cui tam fideliter inhæres, quiete digniſſime) non habeo probandam diu libellorum iſtorum temeritatem: cum ſcias multos ex illis in ſinu tuo ſubito natos, & hanc audaciam ſtili noſtri frequenter expaueas, quoties in illius facundiæ tuę penetrale ſeductus, altius literas intro: & in omnes à te ſtudiorũ ſinus ducor. Securus itaq. tertius hic Syluarum noſtrarum liber ad te mittitur. Habuerat quidem & ſecundus teſtem. Sed hic habet authorem. Nam primũ limen eius, Hercules Surrentinus aperit, quem in litore tuo conſecratum, ſtatim vt videram, his verſibus adoraui. Sequitur libellus, quo ſplendidiſſimũ & mihi iucundiſſimum iuuenẽ, Metium Celerem, à ſacratiſſimo Imperatore miſſum ad legionem Syriac m (quia ſequi non poteramus) ſic proſecutus ſum. Merebatur & Claudij Etruſci mei pietas aliquod ex ſtudiis no-

noſtris ſolatium, cum lugeret veris (quod amariſſimum eſt) lachrymis ſenem patrem. Earinus præterea Germanici Dei noſtri libertus ſcit, quandiu deſiderium eius moratus ſim, cum petiiſſet vt capillos ſuos, quos cum gemmata pixide, & ſpeculo ad Pergameum Aſclepium mittebat, verſibus dedicarem. Summa eſt Ecloga, qua mecum ſecedere Neapolim Claudiam meam exhortor. Hic, ſi verum dicimus, ſermo eſt quidem ſecurus, vt cũ vxore, & qui perſuadere malit, quàm placere. huic præcipuè libello fauebis, cùm ſcias hanc deſtinationem quietis meæ, tibi maximè intendere: méque non tam in patriam, quàm ad te ſecedere.

HERCVLES SVRRENTINVS.

INtermiſſa tibi renouat Tirynthie ſacra
Pollius, & cauſas deſignat deſidis anni,
Quòd coleris maiore tholo, nec littora pauper
*Nuda *tenens: tectumq́ vagis habitabile nautis;* al. tenet
Sed nitidos poſtes, Graiusq́ effulta metallis
Culmina, ceu tædis iterum luſtratus honeſti
Ignis, ab Oetæa conſcenderis æthera flamma.
Vix oculis, animóque fides. túne illi recluſi
Liminis, & parua cuſtos inglorius aræ?

Vnde hæc aula recens? fulgorq́; inopinus agreſti
Alcidæ? ſunt fata Deûm, ſunt fata locorum.
O velox pietas! ſteriles hic nuper arenas,
Aſperſum pelago montis latus, hirtaq́; dumis
Saxa, nec vlla pati faciles veſtigia terras,
Cernere erat, quænam ſubito fortuna rigentes
Ductauit ſcopulos? Tyrione hæc mœnia plectro,
An Getica venere lyra? ſtupet ipſe labores
Annus, & anguſto biſſeni limite menſes
al. af-fluit Longæuum mirantur opus: *adſuit, arces
Erexitq́; ſuas: atque obluctantia ſaxa
Summouit nitens, & magno pectore montem
Reppulit, immitem credas iuſſiſſe Nouercam.
Ergo age, ſeu patrios, liber iam legibus, Argos
Incolis, & merſum tumulis Euryſtea calcas:
Siue tui ſolium Iouis, & virtute parata
Aſtra tenes, hauſtumq́; tibi ſuccincta beati
Nectaris, excluſo melior Phryge porrigit Hebe,
Huc ades, & genium templis naſcentibus infer.
Non te Lerna nocens, nec pauperis arua Molochi,
Nec formidatus Nemees ager, antraq́; poſcunt
Thracia, nec Pharij polluta altaria Regis,
Sed felix ſimplexq́; domus, fraudumq́; malarum
Inſcia, & hoſpitibus ſuperis digniſſima ſedes.
Pone truces arcus, agmenq́; immite pharetra,
Et regum multo perfuſum ſanguine robur.
Luſtratumq́; humeris dimitte gerentibus hoſtem.
Hic tibi Sidonio celſum puluinar Acantho
Texitur, & ſignis creſcit torus aſper eburnis.

Paca-

Pacatus, mitisq; venit, nec turbidus ira,
Nec famulare timens: ſed quem te Mænalis Auge
Confectum thiaſis, & multo fratre madentem
Detinuit qualemq; vagæ poſt crimina noctis
Theſpius obſtupuit toties ſocer. hic tibi feſta
Gymnas, & inſontes iuuenum ſine cæſtibus iræ,
Annua veloci peragunt certamina luſtro.
Hic templis inſcriptus, auo gaudente, ſacerdos
Paruus adhuc, ſimilisq; tui, cum prima nouercæ
*Mōſtra manu premeres, atq; *exanimata dolores.* al. exa-minata.
Sed quæ nam ſubiti veneranda exordia templi,
Dic age Calliope, ſocius tibi grande ſonabit
Alcides, tenſoq; modos imitabitur arcu,
Tempus erat, cæli cum torrentiſſimus axis
Incumbit terris, ictusq; Hyperione multo
Acer anhelantes incendit Sirius agros.
Iamq; dies aderat, profugis cum regibus aptum
Fumat Aricinum Triuiæ nemus, & face multa
Conſcius Hippolyti ſplendet lacus. ipſa coronat
Emeritos Diana canes, & ſpicula tergit:
Et tutas ſinit ire feras, omnisq; pudicis
Itala terra focis, Hecateias excolit Idus.
Aſt ego Dardaniæ quamuis ſub collibus Albæ
Rus proprium, magniq; ducis mihi munere currēs
Vnda, domi curas mulcere, æſtusq; leuare
Sufficerent, notas Sirenum nomine rupes,
Facundiq; larem Polli non hoſpes habebant
Aſſidue, moresq; viri, pacemq;, nouosq;
Pieridum flores, intactaq; carmina diſcens,

Forte diem Trimæ dum littore ducimus vdo,
al. aſſu-etaque *Anguſtaſq; fores, *aſſuetaq; tecta grauamus*
Frondibus, & patula defendimus arbore ſoles.
Delituit cælum, & ſubitis lux candida ceſſit
Nubibus, & tenuit grauiore Fauonius Auſtro
Immaduit, qualem Libyæ Saturnia nimbum
Attulit, Iliaco dum diues Eliſa marito
Donatur, teſteſq; vlulant per deuia Nymphæ.
Diffugimus, feſtaſq; dapes, redimitáque vina
Abripiunt famuli, ne quo conuiuia migrent.
Quamuis innumera gaudentia rura, ſupernè
Inſedere domus, & multo culmine diues
Mons nitet, inſtantes ſed proxima quærere nimbi
Suadebant, læſiq; fides reditura ſereni
Stabat dicta ſacri tenuis caſa nomine templi.
Et magnũ Alciden humili lare parua premebat,
Fluctiuagas nautas, ſcrutatoréſque profundi
Vix operire capax. huc omnis turba coimus,
Huc epulæ, ditéſque tori, cœtuſq; miniſtrum
Stipantur, nitidæq; cohors gratiſſima Pollæ.
Non cepere fores, anguſtaq; deficit ædes.
Erubuit, riſitq; Deus, dilectaq; Polli
Corda ſubit, blanduſq; virum complectitur vlnis.
Túne, inquit, largitor opum, qui mente profuſa
Tecta Dicarchei pariter, iuuenémque repleſti
Parthenopen, noſtro qui tot faſtigia monti,
Tot virides lucos, tot ſaxa imitantia vultus,
Æraq;, tot ſcripto viuentes limine ceras
Fixiſti? quid .n. iſta domus? quid terra, priuſquã

Te

*Te gauderet,*erat? longo tu tramite nudos* al. erant
Texiſti ſcopulos: fueratq́; vbi ſemita tantum,
Nunc ibi diſtinctis ſtat porticus alta columnis.
Ne ſorderet iter, curui tu littoris ora,
Clauſiſti calidas gemina teſtudine lymphas.
Vix opera enumerẽ. mihi pauper, & indigus vni
Pollius, & tales hilaris tamen intro penates,
Et littus, quod pandis, amo. ſed proxima ſedem
Deſpicit, & tacitè ridet mea numina Iuno.
Da templum, dignasq́; tuis conatibus aras,
Quas puppes velis nolint tranſire ſecundis,
Quo pater ætherius, menſiſq́; accita deorum
Turba, & ab excelſo veniat ſoror hoſpita templo.
Nec te, quod ſolidis contra riget vmbo maligni
Montis, & immenſo non vnquam exeſus ab æuo
Terreat, ipſe adero, & conamina tanta iuuabo,
Aſperáque inuitæ perfringam viſcera terræ.
Incipe, & Herculeis fidens hortatibus aude.
Non Amphioniæ ſteterint velocius arces,
Pergameúſve labor. dixit montemq́; reliquit,* v. mentemque
Nec mora, conſcriptâ formatur imagine tela.
Innumeræ coiere manus. his cædere ſyluas,
*Et *reuelare trabes: illis immergere curæ* al. leuare
Fundamenta ſolo, coquitur pars vuida terræ
Protectura hyemes, atque excluſura pruinas.
Indomitusq́; ſilex curua fornace liqueſcit.
Præcipuus ſed enim labor eſt exſcindere dextra
*Oppoſitas rupes, & ſaxa *negantia ferrò.* al. rigẽ
Hic pater ipſe loci poſitus Tirynthius armis

Inſudat, validaq́; ſolum deforme bipenni,
Cum graue nocturna cœlum ſubtexitur vmbra,
Ipſe fodit. dites Capreæ, viridéſque reſultant
Taurubulæ, & terris ingens redit æquoris Echo.
Non tam grande ſonat motis incudibus Aetna,
Cum Brontes, Steropesq́; ferit. nec maior ab antris
Lemniacis fragor eſt, vbi flammeus Ægida cælat
Mulciber, & caſtis exornat Pallada donis.
Decreſcunt ſcopuli, & roſea ſub luce reuerſi
Artifices mirantur opus. vix annus anhelat
Alter, & ingenti diues Tirynthius arce
Deſpectat fluctus, & iunctæ tecta Nouercæ
Prouocat, & dignis inuitat Pallada templis.
Iam placidæ dant ſigna tubæ, iam fortibus ardẽs
Fumat arena ſacris: hos nec Piſeus honores
Iupiter, aut Cyrrhæ pater aſpernetur opacæ.
Nil his triſte locis. cedat lachrymabilis Iſthmos:
Cedat atrox Nemee: litat hic felicior infans:
Ipſæ pumiceis virides Nereides antris
Exiliunt vltro, & ſcopulis humentibus hærent.
Nec pudet occultè nudas ſpectare palæſtras.
Spectat & Icario numeroſus palmite Gaurus,
Syluaq́;, quæ fixam pelago Neſida coronat:
Et placidus Limon, numénque Euplæa carinis.
Et Lucrina Venus, Phrygióque è vertice Graias
Addiſcis Myſene tubas. ridétque benigna
Parthenope gentile ſacrum, nudóſque virorum
Certatus, & parua ſuæ ſimulachra coronæ.
Quin age, & ipſe libens proprij certaminis actus

Inuicta dignare manu:ſeu nubila diſco
*Fingere,ſeu volucres Zephyros præuertere telo, al.findere
Seu tibi dulce manu Libycas nudare palæſtras,
Indulge*ſacris,& ſi tibi poma ſuperſunt al.in
Heſperidum,gremio venerabilis ingere Pollæ.
Nam capit, & tantum non dedignatur honorem.
Quod ſi dulce decus,virideſq; reſumeret annos,
(Da veniam Alcide)fors huic & penſa tuliſſes.
Hæc ego naſcentes lætus bacchatus ad aras
Libamenta tuli.nunc ipſum in limine cerno
Soluentem voces, & talia dicta ferentem.
Macte animis,opibuſq;,meos imitare labores,
Qui rigidas rupes, infœcundæq; pudenda
Naturæ deſerta domas, & vertis in vſum
Luſtra habitata feris,fœdeq; latentia profers
Numina.quæ tibi nunc meritorũ præmia ſoluam?
Quas referam grates?Parcarum fila tenebo,
Extendamq; colus,duram ſcio vincere mortem:
Auertam luctus,& triſtia damna vetabo.
Teq; nihil læſum,viridi renouabo ſenectâ.
Concedamq; diu iuuenes ſpectare nepotes.
Donec & hic ſponſæ maturus,& illa marito.
Rurſus & ex illis ſoboles noua,grexq; proteruus
Nunc humeris irreptet aui,nunc agmine blando
Certatim placidæ concurrat ad oſcula Pollæ.
Nam templis nunquam ſtatuetur terminus æui.
Dum me flammigeri portabit machina cæli,
Nec mihi plus Nemee,priſcũq; habitabitur Argos,
Nec Tiburna domus,ſoliſq; cubilia Gades.

Sic ait & tangens ſurgentem altaribus ignem,
Populeaq́; mouens albentia tempora ſylua,
Et ſtyga, & ætherei iurauit fulmina patris.

PROPEMPTICON METII. CELERIS.

DI quibus audaces amor eſt ſeruare carinas
Sæuáque ventoſi mulcere pericula ponti,
Sternite molle fretum, placidumq́; aduertite votis
al. leuis *Concilium, & *lenis nõ obſtrepat vnda precanti.*
Grande tuo, rarumq́; damus Neptune profundo
Depoſitum: iuuenis dubio committitur alto
Metius atque animis partem ſuper æquora noſtræ
Maiorem transferre parat. proferte benigna
Sydera, & antennæ gemino conſiſtite cornu
Oebalij fratres vobis pontusq́;, polusq́;,
Luceat. Iliacæ longè nimboſa ſororis
Aſtra fugate precor, totoq́; excludite cælo.
Vos quoque cœruleum diuæ Nereides agmen,
Quîs honor, & regni ceſſit fortuna ſecundi,
(Dicere quæ magni fas ſit mihi ſydera Ponti)
Surgite de vitreis ſpumoſæ Doridos antris,
Baianosq́; ſinus, & fœta tepentibus vndis
Littora, tranquillo certatim ambite natatu.
Quærentes vbi celſa ratis, qua ſtandere gaudet
Nobilis Auſoniæ Celer armipotentis alumnus.
Nec quærenda diu, modo nam trans æquora terris
Prima Dicarcheis Pharium grauis intulit annũ,
Prima ſalutauit Capreas, & margine dextro
Sparſit

Sparſit Tyrrhenæ Mareotica vina Mineruæ.
Huius vtrumque latus molli percingite gyro,
Et partite vices, vos ſtuppea tendite mali
Vincula. vos ſummis annectite ſuppara velis.
Vos Zephyris aperite ſinus: pars tranſtra reponat,
Pars demittat aquis curua moderamina puppis.
Sint quibus exploret rupes grauis arte molorchus,
Quæq; ſecuturam religent poſt terga Phaſelon,
Vncaq; ſubmerſa penitus retinacula* vellant. al. velē
Temperet hæc æſtus, pelagusq́; inclinet ad ortus,
Officio careat glaucarum nulla ſororum,
Hinc multo Proteus, gemino hinc & corpore Tritō
Pranatet, & ſubitis qui perdidit inguina monſtris
Glaucus, adhuc quoties patrijs allabitur oris
Littoream blanda feriens Anthedona cauda.
Tu tamen ante omnes diua cum matre Palæmon
Annue, ſi veſtras amor eſt mihi pandere Thebas.
Nec cano degeneri Phebeium Amphiona plectro,
Et pater Æolio frangit qui carcere ventos,
Cui varij flatus, omnisq́; per æquora mundi,
Spiritus, ac hyemes nimboſaq́; nubila parent,
Arctius obiecto Borean, Eurumq́; Notumq́;
Monte premat, ſoli Zephyro ſit copia cæli:
Solus agat puppes, ſummasq́; ſupernatet vndas
Aſſiduus pelago, donec tua turbine nullo
Læta Paretonijs aſſignet carbaſa ripis.
Audimur. vocat ipſe ratem, nautasq́; morantes
Increpat. ecce meum timido iam frigore pectus
Labitur, & nequeo, quāuis mouet ominis horror,

Claudere ſuſpenſos oculorum in margine fletus.
Iamq; ratem terris diuiſit fune ſoluto
Nauita, & anguſtum deiecit in æquora pontem.
Sæuus vbi è puppi longo clamore magiſter
Diſſipat amplexus, atque oſcula fida reuellit,
Nec longum cara licet in ceruice morari.
Attamen in terras è plebe nouiſſimus omni
Ibo, nec egrediar niſi iam cedente carina.
Quis rude, & abſciſſum miſeris animātib. æquor
Fecit iter? ſolidæq; pios telluris alumnos
Expulit in fluctus, pelagoq; immiſit hiantes?
Audax ingenij. nec enim temeraria Virtus
Illa magis, ſummæ gelidum quæ Pelion Oſſæ
Iunxit, anhelantémque iugis bis preſſit Olympū,
Vſque adeóne parum lentas tranſire paludes?
Stagnaq; & anguſtos ſummittere pontib. amnes?
Imus in abruptum, gentilesq; vndique terras
Fugimus, exigua clauſi trabe, & aëre nudo.
Inde furor ventis, indignatæq; procellæ,
Et cæli fremitus, & fulmina plura Tonanti.
Ante rates, pigro torpebant æquora ſomno,
Nec ſpumare Thetis, nec ſpargere nubila fluctus
Audebant, viſis tumuerunt puppibus vndæ.
Inq; hominem ſurrexit hyems. tunc nubila Plias,
Oleniumq; pecus ſolito tunc peior Orion.
Iuſta queror, fugit ecce vagas ratis acta per vndas
Paulatim minor, & longè ſeruantia vincit
Lumina, tot gracili ligno complexa timores,
Quæq; ſuper reliquos, te noſtri pignus amoris,

Porta-

Portatura celer, quos nunc ego pectore ſomnos
Quóſve queam perferre dies? quis cuncta pauenti
Nuntiet? an facili te prætermiſerit vnda
Lucani rabida ora maris? num torua Charybdis
Fluctuet? aut Siculi populatrix virga profundi?
Quos tibi currenti præceps ferat Adria mores?
Quæ pax Carpathio quali te ſubuehat aura
Doris Agenorei furtis blandita iuuenci.
Sed merui queſtus. quid enim te caſtra petente,
Non vel ad ignotos ibam comes impiger Indos?
Cimmeriumq; Chaos? ſtarem prope bellica regis
Signa mei, ſeu tela manu, ſeu fræna teneres,
Armatis ſeu iura dares, operumq́; tuorum
Et ſi non ſocius, certè mirator adeſſem.
Sic quondam magno Phœnix reuerendus Achilli
Littus ad Iliacum, Thymbræaq; Pergama venit
Imbellis, tumidoq́; nihil iuratus Atridæ.
Cur nobis ignauus amor? ſed pectore fido
Nuſquã abero, longisq́; ſequar tua carbaſa votis,
Iſi Phoroneis quondam ſtabulata ſub antris,
Nunc regina Phari, numenq́; orientis anheli,
Excipe multiſono puppem Mareotida ſiſtro:
Ac iuuenem egregium, Latius cui ductor Eoa
Signa, Palæſtinasq; dedit frænare cohortes,
Ipſa manu placida per limina feſta, ſacrosq́;
Duc portus, vrbesq; tuas, te præſide noſcat
Vnde paludoſi fœcunda licentia Nili.
Cur vada deſidant, & ripa coerceat vndas
Cecropio ſtagnata luto. cur inuida Memphis,

Cúrve Terapnæi laſciuiat ora Canopi.
Cur ſeruet Pharias lethæus ianitor aras,
Vilia cur magnos æquent animalia diuos.
Quæ ſibi præſternat viuax altaria Phœnix,
Quos dignetur agros: aut quo ſe gurgite Nili
Mergat adoratus trepidis paſtoribus Apis.
Duc & ad Emathios manes, vbi belliger vrbis
Conditor Hyblæo perfuſus nectare durat:
Anguiferamq́; domum, blandoq́; merſa veneno
Actias Auſonias fugit Cleopatra cathenas:
Vſque & in Aſſyrias ſedes: mandataq́; caſtra
Proſequere, & Marti iuuenem dea trade Latino:
Nec nouus hoſpes erit puer hic ſudauit in armis
Notus adhuc, tantum maioris munere claui:
Iam tamen & turmas facili præuertere gyro
Fortis, & Eoas iaculo damnare ſagittas.
Ergo erit illa dies, qua te maiora daturus
Cæſar ab emerito iubeat diſcedere bello,
At nos hoc iterum ſtantes in littore, vaſtos
Cernemus fluctus, aliasq́; rogabimus auras
O tum quantus ego, aut quanta votiua mouebo
Plectra lyra! cum me magna ceruice ligatum
Attolles humeris, atque in mea pectora primum
Incumbes è puppe nouus, ſeruataq́; reddes
Colloquia, inq́; vicem medios narrabimus annos,
Tu rapidum Euphraten, & regia Bactra, ſacrasq́;
Antiquæ Babylonis opes, & Zeugma Latinæ
Pacis iter: quà dulce Nemus florentis Idumes,
Quà precioſa Tyros rubeat, quà purpura ſucco

Sidonijs iterata vadis vbi germine primum,
Candida felices ſudent Opobalſama virgæ,
Aſt ego deuictis dederim quæ buſta Pelaſgis,
Quæve laboratas claudat mihi pagina Thebas.

LACHRYMÆ HETRVSCI.

SVmma Deum pietas, cuius gratiſſima cœlo
Rara profanatas inſpectant numina terras:
Huc vittata comam, niueoq; inſignis amictu
Qualis adhuc præſens, nullaq; expulſa nocentum
Fraude, rudes populos, atque aurea regna colebas,
Mitibus exequiis ades, & lugentis Hetruſci
Cerne pios fletus, laudataq; lumina terge.
Nam quis inexpleto rumpentem pectora queſtu,
Complexumq; rogos, incumbentemq; fauillis
Aſpiciens, non aut primæuæ funera plangi
Coniugis, aut nati modo pubeſcentia credat
Ora rapi flammis? pater eſt, qui fletur, adeſte
DIq; hominesq; ſacris, procul hinc, procul ite no-
Si cui corde nefas tacitum, feſſiq; ſenectus (centes
Longa patris, ſi quis pulſatæ conſcius vnquam
Matris, & infernâ rigidam timet Æacon vrnâ,
Inſontes, caſtoſq; voco: teneo ecce ſeniles
Leniter implicito vultus, ſanctámque parentis
Caniciem, ſpargit lachrymis: animaq; ſupremum
Frigus amat, celeres genitoris filius annos.
(Mira fides) nigrasq; putat properaſſe ſorores.
Exultent placidi Lethæa ad flumina manes.
Elyſiæ gaudete domus, date ſerta per aras,

Feſtaq; pallentes hilarent altaria lucos.
al. heu Felix* & nimium felix, ploratáq; nato
Vmbra venit. longè furiarum ſibila, longè
Tergeminus cuſtos. penitus via longa pateſcat
Manibus egregijs. eat horrendumq; ſilentis
Accedat domini ſolium gratéſque ſupremas
Perferat, & totidem iuueni roget anxius annos:
Macte pio gemitu, dabimus ſolatia dignis
Luctibus, æternasq; vltro ſacrabimus vmbris
Inferias Hetruſce ſenis. tu largus Eoa
al. ſuperbas Germina, tu meſſes Cilicũq; Arabumq;* ſuperbis
Merge rogis. ferat ignis opes hæredis, & alto
Aggere miſſuri nitido pia nubila cælo,
Stipentur cineres, nos non arſura feremus
Munera, venturosq; tuus durabit in annos,
Me monſtrante, dolor, neq; enim mihi flere parẽtẽ
Ignotum: ſimilis gemui proiectus ad ignem.
Ille mihi tua damna dies compeſcere cantu
Suadet, & ipſe tuli, quos nunc tibi cõfero queſtus.
Non tibi clara quidem ſenior placidiſſime gentis
Linea, nec proauis demiſſum ſtemma: ſed ingens
Suppleuit fortuna genus, culpamq; parentum
Occuluit: neque enim dominos de plebe tuliſti:
Sed quibus occaſus pariter famulantur & ortus.
Nec pudor iſte tibi. quid enim terrisq; polóque
Parendi ſine lege manet? vice cuncta geruntur,
Alternisq; premunt. proprijs ſub regibus omnis
Terra: premit felix regum diademata Roma.
Hanc ducibus frenare datum, mox creſcit in illos

Impe-

Imperium ſuperis, ſed habent & numina legem.
Seruit & aſtrorum velox chorus, & vaga ſeruit
Luna, nec iniuſſæ toties redit orbita lucis.
Et modo (ſi fas eſt æquare iacentia ſummis)
Pertulit & ſæui Tirynthius horrida regis
Pacta, nec erubuit famulantis fiſtula Phœbi.
Sed neque barbaricis Latio tranſmiſſus ab oris,
Smyrna tibi gentile ſolum, potuſq; verendo
Fonte Meles, Hermiq; vadum, quo Lydius intrat
Bacchus, & aurato reficit ſua cornua limo.
Læta dehinc ſeries, variiſq; ex ordine curis
Auctus honos, ſemperq; gradu p ope numina, ſem
Cæſareum coluiſſe latus, ſacriſq; Deorum (per
Arcanis hærere datam. Tibereia primum
Aula tibi, vix dum aura nouâ mutante iuuentâ
Panditur, hic annis multa ſuper indole victis
Libertas oblata venit. nec proximus hæres
Immitis, quanquam & furijs agitatus, abegit,
**Hinc & in Arctoas tenuis comes vſq; pruinas* al. hunc
Terribilem affatu paſſus, viſuq; Tyrannum,
Immanémque ſuis, vt qui metuenda ferarum
Corda domant, merſaſq; iubent iã ſanguine tacto
Reddere ab ore manus, & nulla viuere præda.
Præcipuos ſed enim merito ſurrexit in actus
Nondum ſtelligerum ſenior demiſſus in axem
Claudius, & longo tranſmittit habere nepoti.
Quis ſuperos metuens, pariter tot templa, tot aras,
Promeruiſſe datur? ſummi Iouis aliger Arcas
Nuntius imbriſera potitur Thaumantide Iuno.

Stat celer obſequio iuſſa ad Neptunia Triton,
Tu toties mutata ducum iuga rite tuliſti
Integer, inq́; omni felix tua cymba profundo.
Iamq́; piam lux alta domum, præcelſaq́; toto
Intrauit fortuna gradu, iam creditur vni
Sanctarum digeſtus opum, partæq́; per omnes
Diuitiæ populos, magniq́; impendia mundi,
Quicquid ab auriferis eiectat Iberia foſſis,
Dalmatico quod mōte nitet, quod meſſibus Afris
Verritur, æſtiferi quicquid terit area Nili,
Quodq́; legit merſus pelagi ſcrutator Eoi,
Et Lacedæmonij pecuaria culta Galeſi,
Perſpicuæq́; niues, Maſſylaq́; robora, & Indi
Dentis honos vni parent commiſſa miniſtro,
Quæ Boreas, quæq́; Eurus atrox, quæ nubilus Au-(ſter
Inuehit, hybernos citius numeraueris imbres,
Syluarumq́; comas, vigilis, te animiq́; ſagacis
Exitus euoluit, quantum Romana ſub omni
Pila die; quantumq́; Tribus, quid tēpla, quid altè
Vndarum curſus, quid propugnacula poſcant
Æquoris, aut longè ſeries porrecta viarum,
Quod domuum celſis niteat laquearibus aurum,
Quæ diuum in vultus igni formanda liqueſcat
Maſſa, quid Auſoniæ ſcriptū crepet igne monetæ.
Hinc tibi rara quies, animoq́; excluſa voluptas,
Exiguæq́; dapes, & nunquam læſa profundo
Cura mero: ſed iura tamen genialia cordi
Et mentem vincire toris, & iungere feſta
Connubia, & fidos domino genuiſſe clientes.

Quis

Quis ſublime genus, formamq́; inſignis Hetruſcæ
Neſciat? haudquaquã proprio mihi cognita viſu,
Sed decus eximium formæ par reddit imago
Vultibus, & ſimilis natorum gratia monſtrat.
Nec vulgare genus. faſces ſummamq́; curulem
Frater, & Auſonios enſes mandataq́; fidus
Signa tulit, cum prima truces amentia Dacos
Impulit, & magno gens eſt damnata triumpho.
Sic quicquid patrio ceſſatum eſt ſanguine mater
Reddidit, obſcurumq́; latus clareſcere vidit
Connubio gauiſa domus, nec pignora longè,
Quippe bis ad partus venit Lucina, manuq́;
Ipſa leui grauidos tetigit fœcunda labores.
Felix ô ſi longa dies, ſi cernere vultus
Natorum, viridesq́; genas tibi iuſta dediſſent
Stamina. ſed media cecidere abrupta iuuenta
Gaudia, florentesq́; manu ſcidit Atropos annos,
Qualia pallentes declinant lilia culmos,
Pubentésq́; roſæ primos moriuntur ad Auſtros.
Aut vbi verna nouis expirat purpura pratis
Illa ſagittiferi circunuolitaſtis amores
Funera, maternoſq́; rogos vnxiſtis amomo.
Nec modus. aut pennis laceris aut crinibus ignem
Spargere: collectaque pyram ſtruxere pharetra.
Quas tunc inferias? aut quæ lamenta dediſſes
Maternis Hetruſce rogis? qui funera patris
Haud matura putas, atq; hos pius ingemis annos.
Illum, & qui nutu ſuperas nunc temperat arces,
Progeniem claram terris partitus, & aſtris,

Lætus Idumæi donauit honore triumphi.
Dignatusq́; loco victricis, & ordine pompæ
Non vetuit, tenuesq́; nihil minuêre parentes.
Atq; idem in cuneos populos cũ duxit equeſtres,
Mutauitq́; genus, læuaq́; ignobile ferrum
Exuit, & celſo natorum æquauit honore.
Dextra bis octonis fluxerunt ſæcula luſtris,
Atque æui ſine nube tenor. quàm, diues in vſus
Natorum, totoq́; volens excedere cenſu,
Teſtis adhuc largi nitor inde aſſuetus Hetruſci,
Cum tua non humiles dedit indulgentia mores.
Hunc ſiquidem amplexu ſemper reuocãte tenebas
Blandus, & imperio nũquam pater: huius honori
Pronior, ipſe etiam gaudebat cedere frater.
Quas tibi, deuoti iuuenes pro patre renato
Summe ducũ grates, aut quæ pia vota rependãt?
Tu ſeu tarda ſitu, rebusq́; exhauſta ſenectus
Errauit, ſeu blanda diu fortuna regreſſum
Maluit attonitum & venturi fulminis ictus
Horrentem, tonitru tantum, leniq; procella
Contentus monuiſſe ſenem: cumq; horrida ſupra
Æquora curarum ſocius procul Itala rura
Linqueret. hic molles Campani littoris oras,
Et Diomedeas conſedere iuſſus in arces.
Atq; hoſpes, non exul erat. nec plura moratus
Romuleum reſeras iterum Germanice limen,
Mœrentemq́; foues, inclinatosq́; penates
Erigis. haud mirum ductor placidiſſime, quando
Hæc eſt quæ victis parcentia fœdera Cattis,

Quæ

Quæq; ſuum Dacis donat clementia montem,
Quæ modo Marcomanos poſt horrida bella vagosq;
Sauromatas, Latio non eſt dignata triumpho.
Iamq; in fine dies, & inexorabile penſum
Deficit, hic mæſti pietas me poſcit Etruſci
Qualia nec Siculæ moderantur carmina rupes,
Nec fati iam certus Olor, ſæuiq; marita
Tereos, heu quantis laſſantem brachia vidi
Planctibus, & prono fuſum ſuper oſcula vultu,
Vix famuli, comitesq; tenent: vix arduus ignis
Submouet, haud aliter gemuit periuria Theſeus
**Littore, qui falſis deceperat Ægea velis.*
Tunc immane gemens, fœdatusq; ora tepentes al. littora
Affatur cineres. cui nos fidiſſime linquis
Fortuna redeunte pater? modo numina magni
Præſidis atque breues ſuperum placauimus iras,
Nec frueris: tantiq; orbatus muneris vſu
Ad manes ignare fugis: nec flectere parcas,
Aut placare malæ datur aſpera numina Lethes.
Felix cui magna patrem ceruice vehenti
Sacra Mycenææ patuit reuerentia flammæ.
Quiq; tener ſæuis genitorem Scipio pœnis
Abſtulit. & Lydi pietas temeraria Lauſi
Ergo Theſſalici coniux penſare mariti
Funus, & immitẽ potuit Phryga vincere ſupplex
Thracius. ah quanto melius pro patre liceret!
Non totus rapière tamen. nec funera mittam
Longius, hic manes, hic intra tecta tenebo.
Tu cuſtos dominusq; laris? tibi cuncta tuorum

Parebunt. ego rite minor, ſemperq́; ſecundus,
Aſſidue libabo dapes, & pocula ſacris
Manibus, effigieſq́; colam, te lucida ſaxa,
Te ſimilem docta referet mihi linea cera.
Nunc ebur, & fuluum vultus imitabitur aurum:
Inde viam morum, longæq́; examina vitæ,
Affatusq́; pios, monituraq́; ſomnia poſcam.
Talia dicentem genitor dulcedine læta
Audit, & immites lentè deſcendit ad vmbras.
Verbaq́; dilecta fert narraturus Hetruſca.
Salue ſupremum genitor mitiſſime Patrum,
Supremumq́; vale: qui nunquam ſoſpite nato
Triſte Chaos, mœſtusq́; ſitus patiere ſepulchris.
Semper odoratis ſpirabunt floribus aræ.
Semper & Aſſyrios felix bibet vrna liquores,
Et lachrymas, qui maior honos, hic ſacra litabit
al. atque *Manibus*eque tua tumulum tellure leuabit.*
Noſtra quoq; exẽplo meritis tibi carmina ſancit,
Hoc etiam gaudens cinerem donaſſe ſepulchro.

COMA EARINI.

ITe comæ facilémq; precor tranſcurrite pontum.
Ite, coronato recubantes molliter auro.
Ite dabit curſus mitis Cytherea ſecundos,
Placabitq́; notos, fors & de puppe timenda
Transferet, inq; ſua ducet ſuper æquora concha.
Accipe laudatos iuuenis Phœbeie crines,
Quos tibi Cæſareus donat puer, accipe lætus,

In

Intonſoque oſtende patri, ſine dulce nitentes
Comparet, atque diu fratris putet eſſe Lyei.
Forſan, & ipſe comæ nunquam labentis honorem
Præferet, atque alio clauſum tibi ponet in auro
Pergame, pinifera multum felicior Ida.
Illa licet ſacra placeat ſibi nube rapinæ,
Nempe dedit ſuperis illum, quem turbida ſemper
Iuno videt, refugitq; manum, nectarq; recuſat.
At tu grata Deis, pulchroq; inſignis alumno,
Miſiſti Latio, placida quem fronte miniſtrum
Iupiter Auſonius pariter, Romanaq; Iuno
Aſpiciunt, & vterq; probant, nec tanta potenti
Terrarum Domino, diuûm ſine mente voluptas.
Dicitur Idalios Ericis de vertice lucos
Dum petit, & molles agitat Venus aurea Cycnos
Pergameas intraſſe domus, vbi maximus ægris
Auxiliator adeſt, & feſtinantia ſiſtens
Fata ſalutifero mitis Deus incubat angui.
Hic puerum egregiæ præclarum ſydere formæ
Ipſius ante Dei ludentem conſpicit aram.
Ac primum ſubita paulum decepta figura
Natorum de plebe putat, ſed non erat illi
Arcus, & ex humeris nullæ fulgentibus vmbra.
Miratur puerile decus, vultumq; comasq;
Aſpiciens, túne Auſonias ait ibis ad arces,
Neglectus Veneri? tu ſordida tecta, iugumq;
Seruitij vulgare feres: procul abſit. ego iſti
Quē meruit, formæ dominū dabo. vade age mecū,
Vade puer, ducam volucri per ſydera curru

Donum immane duci.nec te plebeia manebunt
Iura,Palatino famulus deberis amori.
Nil ego,nil fateor,toto iam dulce ſub orbe
Aut vidi,aut genui,cedat tibi Latmius vltro,
Sangariuſq́; puer,quémq; irrita fontis imago,
Et ſterilis conſumpſit amor.te Cærula Nais
Mallet,& apprenſa traxiſſet fortius vrna.
Tu puer ante omnes,ſolus formoſior ille,
Cui daberis.ſic orſa,leues ſecum ipſa per auras
Tollit Olorinaq; iubet conſidere biga.
Nec mora,iam Latij montes,vetereſque penates
Euandri,quos mole noua pater inclytus vrbis
Excolit,& ſummis æquat Germanicus aſtris.
Tunc propior iam cura deæ:quæ forma capillis
Optima,quæ veſtis roſeos accendere vultus
Apta,quod in digitis,collo quod dignius aurum.
Norat cæleſtis oculos ducis,ipſaq; tædas
Iunxerat,& plena dederat connubia dextra.
Sic ornat crines,Tyrios ſic fundit amictus.
Dat radios,ignemq́; ſuum.ceſſere priores
Delitiæ famulûmque greges.hic pocula magno
Primæ duci,myrrhaſq́; graues,cryſtallaq́; portat
Candidiore manu.creſcit noua gratia Baccho.
Care puer,ſuperis qui prælibare verendum
Nectar,& ingentem toties contingere dextram
Electus,quam noſſe Getæ,quam tangere Perſæ,
Armenijq; Indiq; petunt. O ſydere dextro
Edite! multa tibi diuûm indulgentia fauit.
Olim etiam,ne prima genas lanugo nitentes

Carpe-

Carperet, & pulchræ fuſcaret gratia formæ,
Ipſe Deus patriæ, celſam trans æquora liquit
Pergamon. haud vlli puerum mollire poteſtas
Credita, ſed tacita iuuenis Phœbeius arte
Leniter, haud vllo concuſſum vulnere, corpus,
De ſexu tranſire iubet. tamen anxia curis
Mordetur, puerique timet Cytherea dolores.
Nondum pulcra ducis clementia cæperat ortu
Intactos ſeruare mares: nunc frangere ſexum,
Atq; hominem mutare nefas, gauiſaq; ſolos
Quos genuit, Natura videt. nec lege ſiniſtra
Ferre timent famulæ natorum pondera matres.
Tu quoque nunc iuuenis genitus ſi tardius eſſes,
Vmbratusq; genas, & adultos fortior artus,
Non vnum gaudens Phœbeia ad limina munus
Miſiſſes patrias nunc vertex ſolus ad aras
Nauiget. hunc multo Paphiæ ſaturabat amomo.
Hunc noua tergemina pectebat Gratia dextra.
Huic & purpurei cedat coma ſaucia Niſi,
Et quam Sperchio tumidus ſeruabat Achilles.
Ipſi cum primum niueam præcerpere frontem,
Decretum eſt, humeroſq; modo nudare nitentes,
Accurrunt teneri, Paphia cum matre volucres,
Expediúntq; comas, & ſerica pectore ponunt
Pallia. tunc iunctis crinem incidêre ſagittis,
Atq; auro gemmisq; locant. rapit ipſa cadentes
Mater, & arcanos iterat Cytherea liquores.
Tunc puer è turba manibus qui forte ſupinis
Nobile gemmato ſpeculum portauerat auro,

Hoc quoque demus ait. patriis nec gratius vllum
Munus erit templis, ipſoq́; potentius auro,
Tu modo fige aciem, & vultus hucuſq; relinque.
Sic ait, & ſpeculum recluſit imagine rapta.
At puer egregius tendens ad ſydera palmas,
His mihi pro donis, hominum mitiſſime cuſtos
(Si merui) longa dominum renouare iuuenta,
Atque orbi ſeruare velis, hoc ſydera mecum,
Hoc vndæ, terræq; rogant, eat oro per annos
Iliacos, Pyliosq; ſimul, propriosq́; penates
Gaudeat, & ſecum Tarpeia ſeneſcere templa.
Sic ait, & motas miratur Pergamos aras.

AD CLAVDIAM VXOREM.

QVid mihi mœſta die: ſociis quid noctib. vxor
Anxia peruigili ducis ſuſpiria curâ?
Non metuo ne læſa fides, aut pectore in iſto
Alter amor. nullis in te datur ire ſagittis.
Audiat infeſto licet hæc Rhamnuſia vultu
Non datur, & ſi egomet patrio de littore raptus,
Quatuor emeritis per bella per æquora luſtris
Errarem: tu mille procos intacta fugares,
Non intertextas commenta retexere telas.
Sed ſine fraude palã thalamosq; armata negaſſes
Dic tamẽ vnde alia mihi fronte, & nubila vultu
Anne quod Euboicos feſſus remeare penates
Auguror, & patria ſenium componere terra?
Cur hoc triſte tibi? arte laſciuia cordi

Nulla

Nulla, nec aut rapidi mulcent te prælia Circi,
Aut intrat ſenſus clamoſi turba Theatri.
Sed probitas, & opaca quies, & ſordida nunquam
Gaudia: quas autem comitē te rapto per vndas?
Quamquā, & ſi gelidas irē manſurus ad Arctos,
Vel ſuper Heſperiæ vada caligantia Thules,
Aut ſeptem gemini caput haud penetrabile Nili,
Hortarere vias. Hæc mens tua nempe benigna,
Quam mihi ſorte Venus iunctā florentibus annis
Seruet, & in ſenium tua, quæ me vulnere primo
Intactum thalamis, & adhuc iuuenile vagātem
Fixiſti: tua frena libens, dociliſq; recepi
Et ſemel inſertas non mutaturus habenas,
Vſque premo. ter me vidiſti Albana ferentem*
Dona comes, ſanctoq; indutum Cæſaris auro,
Viſceribus complexa tuis, ſertiſq; dediſti
Oſcula anhela meis: tu cum Capitolia noſtræ al. nitidas
Inficiata lyræ, ſæuum, ingratumq; dolebas
Mecum victa Iouem, tu procurrentia primis
Carmina noſtra ſonis, totaſq; in murmure noctes
Aure rapis vigili: longi tu ſola laboris
Conſcia, cumq; tuis creuit mea Thebais annis.
Qualem te nuper Stygias modo raptus ad vndas,
Cum iam Lethæos audirem cominus amnes,
Aſpexi, tenuiq; oculos iam morte cadentes.
Scilicet exhauſti Lacheſis mihi tempora fati
Te tantum miſerata dedit, ſuperiq; potentes
Inuidiam timuere tuam, poſt iſta propinquum
Nunc iter, optatóſque ſinus comes ire moraris

Heu vbi nota fides.totq́; explorata per vſus
Quæ veteres Latias,Graiasq́; Heroidas æquas?
Iſſet ad Iliacas(quid enim deterret amantes?)
Penelope gauiſa domos.ſi paſſus Vlyſſes.
Queſta eſt Ægiale,queſta eſt Melibæa relinqui,
Et quamquam ſæui fecerunt Mænada planctus:
Nec minor his,tu noſſe fidem,firmamq́; maritis
Reddere.ſic certe cineres,vmbramq́; priorem
Quæris adhuc,ſic exequias amplexa canori
Coniugis,ingentes iteraſti pectore planctus.
Iam mea,nec pietas alia eſt tibi,curaq́; natæ
Sic vt mater amas.ſic nunquam corde recedit
Nata tuo,fixamq́; animi penetralibus imis
Nocte,dieq́; tenes.non ſic Trachinia nidos
Alcyone vernos,non ſic Philomela penates
Circuit amplectẽs,animamq́; in pignora trãsfert,
Heu nunc illa terit viduo quod ſola cubili
Otia iam pulchra terit infœcunda iuuenta.
Sed venient,plenis venient connubia tædis
Sic certè,formæq́; bonis,animiq́; meretur.
Siue chelyn complexa petit,ſeu voce paterna
Diſcendum Muſis ſonat,& mea carmina flectit
Candida ſeu molli diducit brachia motu,
Ingenium probitas,artemq́; modeſtia vincit.
Nónne leues pueros,non te Cytherea pudebat
Hoc ceſſare decus,nec tantum Roma iugales
Conciliare toros,feſtasq́; accendere tædas,
Fertilis,& noſtra generi tellure dabuntur.
Non adeo Veſuuinus apex,& flammea diri

Montis

Montis hyems trepidas exhauſit ciuibus vrbes.
Stant populiq́; vigent. hic auſpice cõdita Phœbo
Tecta, Dicarchei portus, & littora mundi
Hoſpita, at hic magnæ tractus imitantia Romæ.
Quæ Capys, aduectis impleuit mœnia Teucris
Noſtra quoq; & proprijs, tenuis nec rara colonis
Parthenope, cui mite ſolum trans æquora vecta
Ipſe Dionææ monſtrauit Apollo columbæ.
Has ego te ſedes (nam nec mihi barbara Thrace,
Nec Libyæ natale ſolum) transferre laboro:
Quas & mollis hyems, & frigida temperat æſtas:
Quas imbelle fretum torpentibus alluit vndis.
Pax ſecura locis, & deſidis otia vitæ,
Et nunquam turbata quies, ſomniq; peracti.
Nulla foro rabies, aut ſtrictæ iurgia legis,
Morum iura viris: ſolum, & ſine faſcibus æquum
Quid nunc magnificas ſpecies, cultusq; locorum,
Tẽplaq́; & innumeris ſpatia interſtincta colũnis,
Et geminam molem nudi, tectiq; Theatri.
Et capitolinis quinquennia proxima luſtris?
*Quid laudem *ritus, libertatemq́; Menandri,* al. riſus
Quam Romanus honos, & grata licentia miſcẽt? al. Gratia
Nec deſunt variæ circum oblectamina vitæ,
Siue vaporiferas blandiſſima littora Baias,
Enthea fatidicæ ſeu viſere tecta Sibyllæ
Dulce ſit, Iliacoq; iugum memorabile Remo:
Seu tibi Bacchei vineta madentia Gauri,
Teleboumq́; domos, trepidis vbi dulcia nautis
Lumina noctiuagæ tollit Pharus æmula lunæ,

Caraque non molli iuga Surrentina Lyeo,
Quæ meus ante alios habitator Pollius auget:
Ænariæq; lacus medicos, Statinasq; renatas
Mille tibi noſtræ referam telluris amores,
Sed ſatis hoc coniux, ſatis hoc dixiſſe, creauit
Me tibi, me ſocium longos aſtrinxit in annos.
Nonne hæc amborum genitrix, altrixq; videri
Digna? ſed ingratus qui plura adnecto, tuisq;
Moribus indubito. venies cariſſima coniux,
Præueniesq; etiam, ſine me tibi ductor aquarum
Tybris, & armiferi ſordebunt tecta Quirini.

P. PAPINII STATII

SYLVARVM LIBER IV.

ad Marcellum.

INueni librum, Marcelle cariſſime, quem pietati tuæ dedicarem. Reor quidem aliter quam inuocato numine maximi Imperatoris nullum opuſculum meũ cœpiſſe. Sed hic liber tres habet. Sequitur quarta, quæ ad honorem tuum pertinet. Primo autẽ ſeptimum decimum Germanici noſtri conſulatum adoraui. Secũdo gratias egi ſacratiſſimis eius epulis honoratus. Tertio viã Domitianã miratus ſum, qua grauiſſimã arenarũ molem exemit.

Cu-

Cuius beneficio tu quoque maturius epiſtolam meam accipies, quam tibi in hoc libro à Neapoli ſcribo. Proximum eſt Lyricum carmen ad Septimium Seuerum, iuuenem (vti ſcis) inter ornatiſſimos ſecundi ordinis, tuum quidem etiam condiſcipulum, ſed mihi contra hoc quoque ius arctiſſime carum. Iam Vindicis noſtri Herculem Epitrapezion, ſecundum honorem quem de me, & de ipſis ſtudiis meretur, imputare etiam tibi poſſum. Maximum Iunium dignitatis & eloquentiæ nomine à nobis diligi, ſatis eram teſtatus epiſtola, quam ad illum de editione Thebaidos meæ publicaui. Sed nunc quoque eum reuerti maturius è Dalmatia rogo. Iuncta eſt Ecloga ad Municipem meum Iulium Menecratem ſplendidum iuuenem, & Pollij mei generum. Cui gratulor quod Neapolim noſtram numero liberorum honeſtauerit. Plocio Gryppo maioris gradus iuueni dignius opuſculum reddam, ſed interim hendecaſyllabos, quos Saturnalibus vna riſimus, huic volumini inſerui. Quare ergo plura in quarto ſyluarum, quam in prioribus? Ne ſe putent aliquid egiſſe, qui reprehenderunt, (vt audio) quod hoc ſtili genus edidiſſem. Primum ſuperuacuum eſt diſſuadere rem factam. Deinde multa ex illis iam Domino Cæſari dederam, & quanto hoc plus

eſt,quam edere? Exercere autem iocos non licet? ſic ſecreto inquit. Sed & ſpe:omachias ſpectamus, & pilaris luſio admittitur. nouiſſimè quiſquis ex meis inuitus aliquid legit, ſtatim ſe profitetur aduerſum. Itaque conſilio eius accedam. In ſumma nempe ego ſum qui traducor. Taceat,& gaudeat. Hunc tamen librum tu Marcelle defendes. Et ſi videtur hactenus, ſin minus, reprehendemur.

XVII. CONSVLATVS GERMANICI IMP.

LÆta bis octonis accedit purpura faſtis
Cæſaris, inſignéq; aperit Germanicus annum,
Atque oritur cum ſole nouo, cum grandibus aſtris
Clarius ipſe nitens, & primo maior Eoo.
Exultent leges Latiæ: gaudete curules.
Et ſeptem gemino iactantior æthera pulſet
Roma iugo: pluſque ante alias Euandrius arces
Collis ouet. ſubiere noui Palatia faſces,
Et requiem bis ſextus honos, precibuſque receptis
Curia Cæſareum gaudet viciſſe pudorem.
Ipſe etiam immenſi reparator maximus æui
Attollit vultus, & vtroque à limite grates
Ianus agit: quem tu vicina pace ligatum
Omnia iuſſiſti componere bella, nouiq;
In leges iurare fori. leuat ecce ſupinas
Hinc, atq; inde manꝰ, geminaq; hac voce profatur

Sal-

Salue magne parens mundi, qui ſæcula mecum
Inſtaurare paras. talem te cernere ſemper
Menſe meo tua Roma cupit: ſic tempora naſci,
Sic annos intrare decet. da gaudia faſtis
Continua, hos humeros multo ſinus ambiat oſtro,
Et properata tuæ manibus Prætexta Mineruæ.
Aſpicis vt templis alius nitor, altior aris
Ignis, & ipſa mea tepeant tibi ſydera brumæ.
Moribus atque tuis gaudent turmæq́; tribusq́;,
Purpurpureiq́; Patres, lucemq́; à conſule ducit
Omnis honos. quid tale precor prior annus habe-(bat,
Dic age Roma potẽs? & mecũ lõga vetuſtas
Dinumera faſtos, nec parua exempla recenſe,
Sed quæ ſola meus dignetur vincere Cæſar.
Ter Latio, deciesq́; tulit labentibus annis
Auguſtus faſces, ſed cœpit ſero mereri.
Tu iuuenis prægreſſus auos, & quanta recuſas,
Quanta vetas flectêre tamen, precibusq́; Senatus
Permittes hanc ſæpe diem: manet inſuper ordo
Longior, & totidem felix tibi Roma curules
Terq́; quaterq́; dabit, mecum altera ſæcula cõdes,
Et tibi longæui reuocabitur ara parentis.
Mille trophæa feres. tantum permitte triumphos.
**Reſtat Bactra nouis, reſtat Babylôna tributis* al. Reſtant
Frenari. nondum gremio Iouis Indica Laurus,
Nõdũ Arabes, Seresq́; regãt, nondũ omnis honorẽ
Annus habet, cupiuntq́; decẽ tua nomina menſes.
Sic Ianus, clauſoq́; libens ſe poſte recepit.
Tunc omnes patuere fores, lætoq́; dederunt

Signa polo, longamq; tibi Rex magne iuuentam
Annuit, atque ſuos promiſit Iuppiter annos.

EPVLVM DOMITIANI EVCHARISTICON.

Regia Sidoniæ conuiuia laudat Eliſæ
Qui magnū Æneā Laurētibus intulit aruis.
Alcinoiq; dapes manſuro carmine monſtrat,
al. lento *Æquore qui* multo reducem cōſumpſit Vlyſſem.*
Aſt ego, cui ſacræ Cæſar noua gaudia cœnæ
Nunc primum, dominaq; dedit conſurgere menſa,
Quâ celebrem mea vota lyrâ, quas ſoluere grates
Sufficiam? non ſi pariter mihi vertice læto
Nectat adoratas, & Smyrna, & Mantua lauros,
Digna loquar, medijs videor diſcumbere in aſtris
Cum Ioue, & Iliaca porrectum ſumere dextra
Immortale merum. ſteriles tranſmiſimus annos,
Hæc æui mihi prima dies, hæc limina vitæ.
Téne ego regnator terrarum, orbisq; ſubacti,
Magne parens, te ſpes hominum, te cura deorum
Cerno iacens? datur hæc iuxta, datur ora tueri
Vina inter, menſasq;, & non aſſurgere fas eſt:
Tectū auguſtum, ingens, nō centū inſigne colūnis,
Sed quantæ ſuperos cœlumq; Atlante remiſſo
Suſtentare queant: ſtupet hoc vicina Tonantis
Regia, teq; pari lætantur ſede locatum
Numina, ne magnum properes aſcendere cœlum,
Tanta patet moles, effuſæq; impetus aulæ
Liberior, campi multúmque amplexus aperti

Æthereo

Æthereo & tantum domino minor, ille penates
Implet & ingenti genio iuuat: æmulus illic
Mons lybys, Iliacusq́; nitent, & multa Syene,
Et Chios, & glauca certantia Doride ſaxa,
Lunaq́; portandis tantum ſuffecta columnis:
Longa ſuper ſpecies. feſſis vix culmina prendas
Viſibus, auratiq́; putes laquearia cœli.
Hic cum Romuleos proceres, trabeataq́; Cæſar
Agmina mille ſimul iuſſit diſcumbere menſis,
Ipſa ſinus accincta Ceres, Bacchusq́; laborant
Sufficere, ætherei felix ſic orbita fluxit
Triptolemi: ſic vitifero ſub palmite nudos
Vmbrauit colles, & ſobria rura Lyæus,
Sed mihi non epulas, Indisq́; innixa columnis
Robora, Maurorum famuláſue ex ordine turmas,
Ipſum, ipſum cupido tantum ſpectare vacauit
Tranquillum, vultu, ſed maieſtate ſerena
Mulcentem radios, ſubmittentemq́; modeſtè
Fortunæ vexilla ſuæ. tamen ore nitebat
Diſſimulatus honos. talẽ quoq; Barbarus hoſtis
Poſſet: & ignotæ conſpectum agnoſcere gentes:
Non aliter gelida Rhodopes in valle recumbit
Dimiſſis Gradiuus equis, ſic lubrica ponit
Membra Terapnæa reſolutus gymnade Pollux,
Sic iacet ad Gangen Indis vlulantibus Euan,
Sic grauis Alcides poſt horrida iuſſa reuerſus
Gaudebat ſtrato latus acclinare Leoni,
Parua loquor, nec dũ æquo tuos Germanice vul-
Talis vbi Oceani finem, menſasq́; reuiſit (tus.

Æthiopum ſacro diffuſus nectare vultus,
Dux ſuperûm ſecreta iubet dare carmina Muſas.
Et Pallenæos Phœbum laudare triumphos.
Di tibi (namq; animas ſæpe exaudire minores
Dicuntur) patriæ bis, terq; exire ſenectæ
Annuerint fines, rata numina miſeris aſtris,
Templaq; des, habitesq; domos, ſæpe annua pãdas
Limina, ſæpe nouo Ianum lictore ſalutes:
Sæpe coronatis iteres quinquennia luſtris.
Qua mihi felices epulas, menſæq; dediſti
Sacra tuæ, talis longo poſt tempore venit
al. Romanæ *Lux mihi *Troianæ qualis ſub collibus Albæ*
Cum modo Germanas acies, modo Daca ſonantẽ
Prælia, Palladio tua me manus induit auro.

VIA DOMITIANA.

QVis duri ſilicis, grauisq; ferri
Immanis ſonus, æquori propinquum
Saxoſæ latus Appiæ repleuit?
Certè non Libycæ ſonant cateruæ,
Nec dux aduena peierante bello,
Campanos quatit inquietus agros.
Nec frangit vada, montibusq; caſis
Inducit Nero ſordidas paludes.
Sed qui limina bellicoſa Iani
Iuſtis legibus, & foro coronat:
Qui caſtæ Cereri diu negata
Reddit iugera, ſobriasq; terras,

Qui

Qui fortem vetat interire ſexum:
Et Cenſor prohibet mares adultos
Pulchra ſupplicium timere forma.
Qui reddit Capitolio Tonantem:
Et pacem propria domo reponit.
Qui genti patria futura ſemper
Sancit limina Flauiumq́ culmen.
*Hic*ſcenis populi vias grauantes,* al. cœno
*Et*campos iter omne detinentes,* al. campis
Longos eximit ambitus, nouoq́
Iniectu ſolidat graues arenas.
Gaudens Euboicæ domum Sibyllæ,
Gauranosq́ ſinus, & æſtuantes
Septem montibus admouere Baias,
Hic quondam piger axe vectus vno
Nutabat cruce pendula viator,
Rodebatq́ rotas maligna tellus,
Et plebs in medijs Latina campis
Horrebat mala nauigationis.
Nec curſus agiles, ſed impeditum
Tardabant iter orbitæ tacentes,
Dum pondus nimium querens ſub alta
Repit languida quadrupes ſtatera.
At nunc quæ ſolidum diem terebat
Horarum via facta vix duarum,
Non tenſæ volucrum per aſtra pennæ,
Nec velocius ibitis carinæ.
Hic primus labor inchoare ſulcos,
Et reſcindere limites, & alto

Egeſtu penitus cauare terras,
Mox hauſtas aliter replere foſſas,
Et ſummo gremium parare dorſo,
Ne nutent ſola, ne maligna ſedes
Et preſſis dubium cubile ſaxis.
Tunc vmbonibus hinc, & hinc coactis,
Et crebris iter alligare gomphis.
O quantæ pariter manus laborant.
Hi cædunt nemus, exeúntque montes,
al. leuāt *Hi ferro ſcopulos, trabesq; *cædunt:*
Illi ſaxa ligant, opusq; texunt
Cocto puluere, ſordidoq; topho.
Hi ſiccant bibulas manu lacunas,
Et longè fluuios agunt minores.
Hæ poſſent & Athon cauare dextræ,
Et mœſtum pelagus gementis Helles
Intercludere ponte non natanti.
His paruus (Lechiæ niſi vetarent)
Intus freta miſcuiſſet Iſthmos.
Feruent littora, nobilesq; ſyluæ,
It longus medias fragor per vrbes.
Atque Echo ſimul hinc, & inde fractam
Gauro Maſſicus Vuifer remittit,
Miratur ſonitum quieta Cyme,
Et Linterna palus, pigerq; Sauo.
Aſt flauum caput, humidumq; latè
Crinem mollibus impeditus vlmis,
Vulturnus leuat ora, maximoq;
Pontis Cæſarei reclinis arcu,

Pandis

Pandus talia facibus redundat.
Camporum bone conditor meorum,
Qui me vallibus auijs refuſum,
Et ripas habitare neſcientem,
Recti legibus aluei ligaſti:
Et nunc ille ego turbidus, minaxq́;,
Vix paſſus dubias prius carinas,
Iam pontem fero, peruiusq́; calcor,
Qui terras rapere, & rotare ſyluas
Aſſueram (pudet) Amnis eſſe cœpi,
Sed grates ago, ſeruitusq́; tanti eſt,
Quod ſub te duce, te iubente ceſſi,
Quod tu maximus arbiter, meaq́;
Victor perpetuus legere ripæ.
Et nunc limite me colis beato,
Nec ſordere ſinis, malumq́; latè
Deterges ſterilis ſoli putorem,
Ne me puluereum, grauemq́; cœno
Tyrrheni ſinus obruat profundi.
Qualis Cinyphias tacente ripa,
*Pœnos *Bagrada ſerpit inter agros.* al. Bagadra
Sed talis ferar, vt nitente curſu
Tranquillum mare, proximumq́; poſſim
Puro gurgite prouocare Lyrim,
Hæc Amnis. pariterq́; ſe leuarat
Ingenti plaga marmorata dorſo.
Huius ianua, proſperumq́; limen
Arcus belligeri Ducis trophæis,
Et totis Ligurum nitens metallis.

Quantus nubila qui coronat imbri.
Illic flectitur excitus viator.
Illic Appia ſe dolet relinqui.
Tunc velocior, acriorq́; curſus,
Tunc ipſos iuuat impetus iugales.
Ceu feſſis vbi remigum lacertis
Prima Carbaſa ventilantur aura.
Ergo omnes, age, quæ ſub axe primo
Romani colitis fidem parentis,
Prono limite commeate gentes,
Eoæ citiùs venite laurus,
Nil obſtat cupidis, nihil moratur.
Qui primo Tyberim relinquit ortu.
Primo veſpere nauigat Lucrinum.
Sed quam fine viæ recentis imo,
Quà monſtrat veteres Apollo Cumas,
Albam crinibus, infulisq́; cerno?
Viſu fallimur? an ſacris ab antris
Profert Chalcidicas Sibylla laurus?
Cedamus Chely. iam repono cantus,
Vates ſanctior incipit: tacendum eſt.
En & colla rotat, nouiſque latè
Bacchatur ſpatiis, viamq́; replet.
Tunc ſi virgineo profatur ore.
Dicebam veniet, manete campi,
Atque amnis. veniet fauente cælo,
Qui fœdum nemus, & putres arenas
Celſis pontibus, & via leuabit.
En hic eſt Deus, hunc iubet beatis

Pro ſe Iuppiter imperare terris.
Quo non dignior has ſubit habenas,
Ex quo me duce præſcios Auerni
Æneas auidè futura quærens
Lucos & penetrauit, & reliquit.
Hic paci bonus, hic timendus armis,
Naturâ melior, potentiorq́;.
Hic ſi flammiferos teneret axes,
Largis India nubibus maderet,
Vndaret Libye, teperet Æmus,
Salue dux hominum, & parens deorum,
Prouiſum mihi, cognitumq́; numen,
Nec iam putribus euoluta chartis
Solenni prece quindecim virorum
Perluſtra mea dicta, ſed canentem
Ipſam cominus (vt mereris) audi.
Vidi quam ſeriem morantis æui
Pronectant tibi candidæ ſorores.
Magnus te manet ordo ſæculorum
Natis longior, abnepotibusq́;.
Annos perpetua geres iuuenta,
Quos fertur placidos obiſſe Neſtor,
Quos Titonia computat ſenectus,
Et quantos ego Delium popoſci.
Iurauit tibi iam niualis Arctos.
Nunc magnos Oriens dabit triumphos.
Ibis quà vagus Hercules, & Euan
Vltra ſydera, flammeúmque ſolem,
Et Nili caput & niues Atlantis:

Et laudum cumulo beatus omni
Scandes belliger, obuioſq́; currus.
Donec Troicus ignis, & renatæ
Tarpeius Pater intonabit aulæ,
Hæc donec via, te regente terras
Annoſa magis Appia ſeneſcit.

AD MARCELLVM.

CVrre per Euboicos non ſegnis epiſtola campos
Hac ingreſſa vias, qua nobilis Appia creſcit
In latus, & molles ſolidus premit agger arenas:
Atque vbi Romuleas velox penetraueris arces:
Continuo dextras flaui pete Tybridis oras,
Lydia qua penitus ſtagnum nauale coërcet
Ripa, ſuburbaniſq́; vadum prætexitur hortis,
Illic egregium, formaq́;, animiſq́; videbis
Marcellum, & celſo præſignem vertice noſces.
Cui primum ſolito vulgi de more ſalutem,
Nox incluſa modis hæc reddere verba memento.
Iam terras, volucremq́; polum fuga veris aquoſi
Laxat, & Icarijs cælum latratibus vrit,
Ardua iam denſæ rareſcunt mœnia Romæ.
Hos præneſte ſacrum, nemus hoc glaciale Dianæ,
Algidus aut horrẽs, aut Tuſcula protegit vmbra:
Tiburis hi lucos, Anienaq́; frigora captant.
Te quoque clamoſæ quænam plaga mitior vrbi
Subtrahit? æſtiuos quo decipis aëre ſoles?
Quid tuus ante omneis, tua cura potiſſima Gallus

Nec

Nec non noſter amor (dubiũ morúmne probãdus,
Ingenii ve bonis) Latijs æſtiuat in oris?
Anne metalliferæ repetit iam mœnia lunæ?
Tyrrhenaſq; domos? quod ſi tibi proximus hæret,
Non ego nunc veſtro procul à ſermone recedo.
Certũ eſt: inde ſonus geminas mihi circuit aures:
Sed tu dum nimio poſſeſſa Hyperione flagrat
Torua Cleonæi iuba ſyderis, exue curis
Pectus, & aſſiduo temet furare labori:
Et ſontes operit pharetras, arcumq; retendit
Parthus, & Elæis auriga laboribus actos
Alpheo permulcet equos, & noſtra fatiſcit
Laxaturq; Chelys, vires inſtigat, alitq;
Tempeſtiua quies, maior poſt otia virtus.
Talis cantata Briſeide venit Achilles
Acrior, & poſitis erupit in Hectora plectris.
Te quoque flammabit tacitè repetita parumper
Deſidia, & ſolidos nouus exultabis in actus.
Certè iam Latiæ non miſcent iurgia leges,
Et pacem piger annus habet, meſſeſq; reuerſæ
Dimiſere forum. nec iam tibi turba reorum
Veſtibulo, queruliq; rogant exire clientes.
Ceſſat Centeni moderatrix Iudicis haſta.
Quæ tibi ſublimi iam nunc celeberrima fama
Eminet, & iuuenes facundia præterit annos
Felix curarum, cui non Heliconia cordi
Serta, nec imbelles Parnaſſi è vertice laurus.
Sed viget ingenium, & magnos accinctus in vſus
Fert animus quaſcunque vices, nos otia vitæ

Solamur cantu ventoſaq́; gaudia famæ
Quærimus. en egomet ſomnum, & geniale ſecutus
Littus, vbi Auſonio ſe condidit hoſpita portu
Parthenope, tenues ignauo pollice chordas
Pulſo, Maroneiq́; ſedens in margine templi
Sumo animũ, & magni tumulis accanto magiſtri.
At tu ſi longi curſum dabit Atropos æui,
(Detq́; precor, Latijq́; ducis ſic numina pergant,
Quem tibi poſthabito ſtudiũ eſt coluiſſe Tonãte,
Quiq́; tuos alio ſubtexit munere faſces,
Et ſpatia obliquæ mandat renouare Latinæ)
Forſitan Auſonias ibis frenare cohortes,
Aut Rheni populos, aut nigræ littora Thules,
Aut Iſtrum ſeruare latus, metuendaq́; portæ
Limina Caſpiacæ: nec enim tibi ſola potentis
Eloquij virtus, ſunt membra accommoda bellis,
Quiq́; grauem tardi ſubeant thoraca lacerti.
Seu campo pedes ire paras, eſt agmina ſupra
Nutaturus apex, ſeu frena ſonantia flectes,
Seruiet aſper equus: nos facta aliena canendo
Vergimur in ſenium: proprijs tu pulcher in armis
Ipſe canenda gere: patriaq́; exempla parabis.
Magna geres, dignoſq́; etiamnum belliger actus,
Poſcit auus, præſtatq́; domi nouiſſe triumphos.
Surge agedum, iuuenemq́; puer deprende parẽtem,
Stemmate materno felix, virtute paterna,
Iam te blanda ſinu Tyrio ſibi gloria felix
Educat, & cunctus gaudet ſpondere curules.
Hæc ego Chalcidicis ad te Marcelle ſonabam

Littori-

Littoribus: fractas Vbi Veſbius egerit iras,
Æmula Trinacriis voluens incendia flammis,
Mira fides! credétne virum ventura propago,
Cùm ſegetes iterum, cùm iam hæc deſerta virebũt
Infra vrbes, populoſq; premi? proauitaq; toto
Rura abijſſe mari? nec dum lethale minari
Ceſſat apex. procul iſta tuis, Tifata, Teate,
Nec Marrucinos agat hæc inſania montes.
Nunc ſi fortè meis quæ ſint exordia Muſis
Scire petis, iam Sidonios emenſa labores
Thebais optato collegit carbaſa portu:
Parnaſſiq; iugis, ſyluaq; Heliconide feſtis
Thura dedit flammis, & virginis exta iuuencæ,
Pomiferaq; meas ſuſpendit ab arbore vittas.
Nunc vacuos crines, alio ſubit infula nexu.
Troia quidem, magnuſq; mihi tentatur Achilles:
Sed vocat Arcitenens aliò pater, armaq; mõſtrat
Auſonij maiora ducis: trahit impetus illò
Iam pridem, retrahitq; timor: ſtabúntne ſub illa
Mole humeri? an magno vincetur põdere ceruix?
Dic Marcelle, ferat fluctus adſueta minores,
Noſſe ratis, nondum Ionijs credenda periclis?
Iamq; vale, & penitus noti tibi vatis amorem
Corde exire veta. nec enim Tirynthius almæ
Pectus amicitiæ, cedit tibi gloria fidi
Theſeos, & lacerum qui circa mœnia Troiæ
Priamidem cæſo ſolatia traxit amico.

LYRICVM AD SEPT. SEVERVM.

PArui beatus ruris honoribus:
Quæ priſca Teucros Alba colit lares,
Fortem atque facundum Seuerum
Non ſolitis fidibus ſaluto.
Iam trux ad Arctos Parrhaſias hyems
Conceſſit altis obruta ſolibus:
Iam pontus, ac tellus renident,
Iam Zephyris Aquilo refractus,
Nunc cuncta veris frondibus annuis
Crinitur arbos: nunc volucrum noui
Queſtus, inexpertumq; carmen,
Quod tacita ſtatuere bruma:
Nos parca tellus, peruigil & focus,
Culmenq; multo lumine ſordidum
Solantur, exemptusq; teſta,
Qua modo ferbuerat Lyæus,
Non mille balant lanigeri greges,
Nec vacca dulci mugit adultero.
Vnique (ſi quando) canenti
Mutus ager domino reclamat.
Sed terra primis poſt patriam mihi
Dilecta curis, huic mea carmina
Regina bellorum virago
Cæſareo perarauit auro
Cum tu ſodalis dulce periculum
Conniſus omni pectore tolleres,

Vt Ca-

Vt Caſtor ad cunctos tremebat
Bebrycia ſtrepitus arena:
Téne in remotis Syrtibus auia
Leptis creauit? iam feret Indicas
Meſſes, odoratiſque rara
Cynnama praripiet Sabais.
Quis non in omni vertice Romuli
Reptaſſe dulcem Septimium putet?
Quis fonte Iuturna relictis
Vberibus neget eſſe paſtum?
Hac mirà virtus, protinus Auſonum
Portus, vadoſa neſcius Africa
Intras, adoptatúſque Thuſcis
Gurgitibus puer innataſti,
Hic paruus inter pignora Curia
Contentus alto lumine purpura
Creſcis, ſed immenſos labores
Indole patricia ſecutus.
Non ſermo Pœnus, non habitus tibi,
Externa non mens, Italus, Italus,
Sunt vrbe. Romaniſque turmis,
Qui Libyam deceant alumni,
Eſt & frementi vox hilaris foro,
Venale, ſed non eloquium tibi,
Enſisq; vagina quieſcit,
Stringere ni iubeant amici.
Sed rura cordi ſapius. & quies.
Nunc in paternis ſedibus, & ſolo
Veiente, nunc frondoſa ſupra

Hernica, nunc Curibus vetuſtis.
Hic plura pones, vocibus, & modis
Paſſim ſolutis. ſed memor interim
Noſtri, verecundo latentem
Barbiton ingeminas ſub antro.

VINDICIS HERCVLES EPITRAPESIOS.

FOrtè remittentem curas, Phœboq; leuatum
Pectora, cùm patulis tererẽ vagus otia ſeptis,
Iam moriente die, rapuit me cœna benigni
Vindicis, hæc imos animi perlapſa receſſus
Inconſumpta manet. neq; enim ludibria ventris
Hauſimus, aut epulas diuerſos è ſole petitas,
Vinaq; perpetuis æuo certantia faſtis.
Ah miſeri, quos noſſe iuuat, quid Phaſidis ales
Diſtet ab hyberna Rhodopes grue: quis magis ãſer
Exta ferat: cur Thuſcus aper generoſior Vmbro.
Lubrica qua recubent conchilia mollius alga.
Nobis verus amor: medioq; Helicone petitus
Sermo, hilareſq; ioci, brumalem abſumere noctem
Suaſerunt, mollemq; oculis expellere ſomnum,
Donec ab Elyſiis proſpexit ſedibus alter
Caſtor, & heſternas riſit Titonia menſas.
O bona nox, iunctaq; vtinam Tirynthia luna,
Nox & Erythræis Thetidis ſignanda lapillis,
Et memoranda diu, geniumq; habitura perennẽ.
Mille vbi tunc ſpecies, ærisq; eborisq; vetuſti,
Atque locuturas mentito corpore ceras,

Edidici.

Edidici. quis namq́; oculis certauerit vſquam
Vindicis, artificum veteres agnoſcere ductus?
Et non inſcriptis authorem reddere ſignis?
Hic tibi quæ docto multum vigilata Myroni
Aera laboriferi viuant quæ marmora cælo
Praxitelis, quod ebur Piſæo pollice raſum,
Quod Polycletæis viſum eſt ſpirare caminis,
Linea quæ veterem longè fateatur Apellem,
Mõſtrauit. namq́; hæc quoties Chelyn exuit ille,
Deſidia eſt, hic Aonijs amor auocat antris.
Hæc inter, caſtæ, Genius tutelaq́; menſæ
Amphitryoniades, multo mea cœpit amore
Pectora, nec longo ſatiauit lumina viſu,
Tantus honos operi, firmosq́; incluſa per artus
Maieſtas. Deus ille Deus, ſeſeq́; videndum
Indulſit Lyſippe tibi, paruusq́; videri,
Sentiriq́; ingens, & cum mirabilis intra
Stet menſura pedem, tamen exclamare libebit
(Si viſus per membra feras) hoc pectore preſſus
Vaſtator Nemees: hæc exitiale ferebant
Robur, & Argoos frangebant brachia remos.
Hoc ſpatio tam magna breui mendacia formæ:
Quis modus in dextra, quanta experientia docti
Artificis curis, pariter geſtamina menſæ
Fingere, & ingentes animo verſare coloſſos?
Tale nec Idæis quicquam Telchines in antris
Nec ſolidus Brontes, nec qui polit arma deorum
Lemnius, exigua potuiſſet ludere maſſa.
Nec torua effigies, epulisq́; aliena remiſſis,

Sed qualem parci domus admirata Molorchi,
Aut alea lucis vidit Tegeæa ſacerdos.
Qualis & Oeteis emiſſus in aſtra fauillis
Nectar adhuc torua lætus Iunone bibebat.
Sic mitis vultus, veluti de pectore gaudens
Hortetur menſas. tenet hæc marcentia fratris
Pocula, adhuc ſæua meminit manus altera cadis.
Suſtinet occultum Nemæo tegmine ſaxum
Digna operi fortuna ſacro. Pellæus habebat
Regnator lætis numen venerabile menſis,
Et comitem occaſus ſecum portabat & ortus:
Prenſabatq́ libens, modo quâ diademate dextrâ
Abſtulerat, dederatq́, & magnas verterat vrbes,
Semper ab hoc animos in craſtina bella petebat.
Hic acies victor ſemper narrabat opimas.
Siue cathenatos Bromio detraxerat Indos,
Seu clauſam magna Babylona refregerat haſta,
Seu Pelopis terras, libertatemq́ Pelaſgam
Obruerat bello: magnoq́ ex agmine laudum
Fertur Thebanos tantum excuſaſſe triumphos.
Ille etiam magnos fatis rumpentibus actus,
Cum traheret lethale merum, iam mortis opaca
Nube grauis, vultus alios in numine caro,
Æraq́ ſupremis timuit ſudantia menſis.
Mox Nazamoniaco decus admirabile Regi
Poſſeſſum, fortiq́ Deo libauit honores,
Semper atrox dextra, periuroq́ enſe ſuperbus
Annibal, Italicæ perfuſum ſanguine gentis,
Diraq́ Romuleis portantem incendia tectis,

Ode-

Oderat:& cum epulas, & cum leneana dicaret
Dona Deus,caſtris mœrens comes iſſe nefandis.
Præcipuè cum ſacrilegus face miſcuit arces
Ipſius.immeritasq́; domos, ac templa Sagunti
Polluit,& populis furias immiſit honeſtas.
Nec poſt Sidenij letum ducis, ære potita
Egregio plebeia domus:conuiuia Syllæ
Ornabat:ſemper claros intrare penates
Aſſuetum, & fœlix dominorum ſtemmate ſignũ,
Nunc quoq; (ſi mores, humanaq́; pectora curæ
Noſſe Deis) non aula quidem Tirynthia,nec te
Regius ambit honos,ſed caſta,ignaraq́; culpæ
Mens domini,cui priſca fides,cœptæq́; perenne
Fœdus amicitiæ: ſcit adhuc florente ſub æuo
Par magnis Veſtinus auis,quem nocte,dieq́;
Spirat,& in caræ viuit complexibus vmbræ.
Hic igitur tibi læta quies fortiſſima Diuûm
Alcide:nec bella vides,pugnasq́; feroces,
Sed chelyn,& vittas, & amãtes carmina laurus.
Hic tibi ſolenni memorabit carmine quantus
Iliacas,Geticasq́; domos,quantusq́; niualem
Stymphalon, quantusq́; iugis Erimanthũ aquoſis
Terrueris,quem te pecoris poſſeſſor Iberi,
Quem tulerit ſæuæ Mareoticus arbiter aræ.
Hic penetrata tibi,ſpoliataq́; limina mortis
Concinet,& flentes Libyæ,Scythiæue puellas.
Nec te regnator Macedum,nec barbarus vnquã
Annibal,aut ſæui poſſet vox horrida Syllæ,
His celebrare modis,certe tu muneris author

Non alijs malles oculis Lyſippe probari.

LYRICVM AD MAXIMVM IVNIVM.

IAm diu lato ſatiata campo
Fortis herois Erato labores
Differt: atque ingens opus in minores
Contrahe gyros.
Tuq; regnator Lyricæ cohortis,
Da noui paulum mihi iura plectri,
Si tuas cantu Latio ſacraui
Pindare Thebas.
Maximo carmen tenuare tento,
Nunc ab intonſa capienda myrto
Serta, nunc maior ſitis, & bibendus
Caſtior amnis.
Quando te dulci Latio remittent
Dalmatæ montes? vbi Dite viſo
Pallidus foſſo redit, erutoq;
Concolor auro.
Ecce me natum propiore terra
Non tamen portu retinent amœno
Deſides Baiæ, Liticenue notus
Hectoris armis.
Torpor eſt noſtris, ſine te Camœnis,
Tardius ſueto venit ipſe Thymbræ
Rector, & primis meus ecce metis
Hæret Achilles.
Quippe te fido monitore noſtra

Thebaïs multâ cruciata limâ
Tentat audaci fide, Mantuanæ
Gaudia famæ.
Sed damus lento veniam, quod almæ
Prole fundaſti vacuos penateis.
O diem lætum! venit ecce nobis
Maximus alter.
Orbitas omni fugienda niſu,
Quam premit votis inimicus hæres,
Optimo poſcens (pudet heu) propinquum
Funus amico.
Orbitas nullo tumulata fletu,
Stat domo capta cupidus ſuperſtes
Imminens leti ſpolijs, & ipſum
Computat ignem.
Duret in longum generoſus infans,
Perq; non multis iter expeditum
Creſcat in mores patrios, auumq;
Prouocet actis.
Tu tuos paruo memorabis enſes,
Quos ad Eoum tuleris Orontem
Signa frænata moderatus alæ
Caſtore dextro.
Ille vt inuicti rapidum ſecutus
Cæſaris fulmen, refugis amaram
Sarmatis legem dederit, ſub imo
Viuere cælo.
Sed tuas artes puer ante diſcat,
Omne quîs mundi ſenium remenſus

Orſa Saluſti breuis & Timaui
Reddis alumnum.

AD IVLIVM MENECRATEM OB PROLEM.

PAnde fores ſuperûm, vittataq; tēpla Sabæis
Nubibus, & pecudum fibris ſpirantibus imple
Parthenope, clari genus ecce Menecratis auget
Tertia iam ſoboles: procerum tibi nobile vulgus
Creſcit, & inſani ſolatur damna Veſeui.
Nec ſolum feſtas ſecreta Neapolis aras
Ambiat, & ſocij portus, dilectaq; mitis
Terra Dicarchei, nec non plaga cara madenti
Surrentina Deo ſertis altaria cingat,
Materni qua litus aui. quem turba nepotum
Circuit, & ſimiles contendit reddere vultus.
Gaudeat & Libyca præſignis auunculus haſta:
Quæq; ſibi genitos putat, attollitq; benigno
Polla ſinu. macte ô iuuenis qui tanta merenti
Lumina das patriæ. dulci tremit ecce tumultu
Tot dominis clamata domus: procul atra recedat
Inuidia, atque alio liuentia pectora flectat:
His ſenium, longæq; decus Virtutis, & alba
Atropos, & patrius lauros promiſit Apollo.
Ergo quod Auſoniæ pater auguſtiſſimus vrbis
Ius tibi tergeminæ dederat lætabile prolis,
Omen erat. venit toties Lucina, piumq;
Intrauit repetita larem. ſic fertilis oro
Stet domus, & donis nunquam mutata ſacratis.

Macte

Macte, quod & proles tibi ſæpius aucta virili
Robore, ſe iuueni lætam dat Virgo parenti.
Aptior his Virtus, citius dabit illa nepotes.
Qualis maternis Helenæ iam digna palæſtris
Inter Amyclæos reptabat candida fratres.
Vel qualis cæli facies, vbi nocte ſerena
Admouere iubar mediæ duo ſydera Lunæ.
Sed queror haud faciles, iuuenũ cariſſime, queſtus,
Iraſcorq; etiam, quantum iraſcuntur amantes.
Tantane me decuit vulgari gaudia famâ
Noſcere? cumq; tibi vagitet tertius infans
Protinus ingenti non venit nuntia curſu
Littera, quæ feſtos cumulare altaribus ignes,
Et redimire chelyn, poſteſq; ornare iuberet?
Albanoq; cadum ſordentem promere fumo?
Et cantu ſignare diem? ſed tardus inerſq;
Nunc demum mea vota cano, tua culpa, tuuſq;
Hic pudor. vlterius ſed enim producere queſtus
Non licet. en hilaris circunſtat turba tuorum,
Defenſatq; patrem. quem nõ hoc agmine vincas?
Di patrij, quos augurijs ſuper æquora magnis
Littus ad Auſonium deuexit Abantia claſſis,
Tu ductor populi longè emigrantis Apollo,
Cuius adhuc volucrem læua ceruice ſedentem
Reſpiciens blandi felix Eumelis adorat:
Tuq; Actæa Ceres, curſu, cui ſemper anhelo
Votiuam taciti quaſſamus lampada myſtæ:
Et vos Tyndaridæ, quos non horrenda Lycurgi
Taygeta, vmbroſæq; magis coluere Terapnæ,

Hos cum plebe ſua patrij ſeruate Penates.
Sint qui feſſam æuo, crebriſq; laboribus vrbem
Voce, opibuſq; iuuent, viridiq; in nomine ſeruent.
His placidus genitor mores, largumq; nitorem
Monſtrat auus, pulchræ ſtudium virtutis vterq;.
Quippe & opes, & origo ſinunt hac lãpade prima
Patritias intrare fores, hoc pube ſub ipſa
(Si modo prona nobis inuicti Cæſaris adſint
V. limina *Numina) Romulei limen pulſare ſenatus.*

RISVS SATVRNALITIVS AD PLOTIVM.

Eſt ſane iocus iſte, quod libellum
Miſiſti mihi Grippe pro libello,
Vrbanum tamen hoc poteſt videri,
Si poſt hoc aliquid mihi remittas.
Nam ſi ludere Grippe perſeueras,
Non ludis. licet ecce computemus.
Noſter purpureus, nouuſq; chartá,
Et binis decoratus vmbilicis,
Præter me, mihi conſtitit decuſſis.
Tu roſum tineis, ſituq; putrem,
Quales aut Libycis madent Oliuis,
Aut Thus Niliacum, Piperue ſeruant,
Aut Byzantiacos colunt lacertos:
Nec ſaltem tua dicta continentem,
Quæ trino iuuenis foro tonabas,
Aut centum prope iudices (priuſquam
Te Germanicus arbitrum ſequenti

Annonæ dedit, omniumq; latè
Præfecit ſtationibus viarum)
Sed Bruti ſenis oſcitationes,
De capſa miſeri libellionis,
Emptum plus minus aſſe Caiano
Donas. vſque adeo ne deſuerunt
Cæſis pileæ ſuta de lacernis?
Vel mantilia? luridæue mappæ?
Chartæ Thebaicæue, Caricæue.
Nuſquam turbine conditus ruenti
Prunorum globus, atque Coctanorum.
Non Ellychnia ſicca, non replictæ
Bulborum tunicæ, nec oua tantum?
Non leues alicæ, nec aſperum Far.
Nuſquam Cyniphijs vagata campis
Curuarum domus vda cochlearum?
Non lardum graue, debiliſq; Perna.
Non Lucanica, non graues Phaliſci,
Non ſal, oxiporumue, Caſeuſue,
Aut panes viridantis Aphronitri,
Vel paſſum Pſythijs ſuis recoctum.
Dulci defruta, vel lutoſa cœno.
Quantum vel dare cereos nitentes,
Cultellum, tenuéſve codicillos.
Ollares rogo non licebat vuas,
Cumano patinas in orbe tortas,
Aut vanam dare Syntheſin (quid horres?)
Alborum calicum, atque caccaborum?
Sed certa velut æquus in ſtatera,

Nil mutas.ſed idem mihi rependis.
Quid ſi cum bene mane ſemicrudus
Illatam tibi dixero ſalutem,
Et tu me vicibus domi ſalutes?
Aut cum me dape iuueris opima,
Expectes ſimiles & ipſe cœnas?
Iraſcor tibi Grippe,ſed valebis:
Tantum me mihi quo ſoles lepore,
Et nunc hendecaſyllabos remittas.

P. PAPINII STATII

SYLVARVM LIBER V.

Ad Abaſcantium.

OMnibus affectibus proſequẽda ſunt bona exempla cum publicè proſint pietas quam Priſcillæ tuæ præſtas, & morũ tuorum pars nulli non conciliare te præcipue marito poteſt. Vxorem enim viuam amare, voluptas eſt, defunctam religio. ego tamen huic operi, nõ vt vnus è turba* ſed tamen tum quaſi officioſus aſſilui. amauit enim vxorẽ meam Priſcilla, & amando fecit mihi illam probatiorẽ. Poſt hoc ingratus ſum, ſi lacrymas tuas tranſeo. Præterea latus omne diuinæ domus ſemper demereri pro mea mediocritate cõnitor: nam qui bona fide deos colit, amat & ſacerdotes.

al. nec tantum quaſi

dotes. ſed quamuis propiorem nexum amicitiæ tuæ iam pridem cuperem, mallem tamen nondum interueniſſe materiam.

ABASCANTII IN PRISCILLAM PIETAS.

SI manus aut ſimiles docilis mihi fingere ceras,
Aut ebur, impreſſis aurúmne animare figuris
Hinc Priſcilla tuo ſolatia grata marito
Conciperem. namq; egregia pietate meretur,
Vt vel Apellæo vultus ſignata colore,
Phidiaca vel nata manu, reddare dolenti.
Sic auferre rogis vmbram conatur, & ingens
Certamen cum morte gerit, curaſq; fatigat
Artificum, inq; omni te quærit amare metallo.
Sed mortalis honos agilis quem dextra laborat.
Nos tibi laudati iuuenis rariſſima coniux,
Longa, nec obſcurum finem latura, perenni
Tentamus dare iuſta lyra. modo dexter Apollo,
Quique venit iũcto mihi ſemper Apolline Cæſar,
Annuat: haud alio melius condêre ſepulchro.
Sera quidem tanto ſtruitur medicina dolori,
Altera cum volucris Phœbi rota torqueat annũ:
Sed cum plaga recens, & adhuc in vulnere primo
Nigra domus queſtu, miſeramq; acceſſus ad aurẽ
Coniugis orbati, tunc flere & ſcindere veſtes,
Et famulos laſſare greges, & vincere planctus

Fataq́ꝫ, & iniuſtos rabidis pulſare querelis
Cælicolas, ſolamen erat. licet ipſe leuandos
Ad gemitus ſyluis comitatus, & amnib. Orpheus
Afforet, atque omnis pariter matertera vatem,
Omnis Apollineus tegeret, Bacchiq́ꝫ ſacerdos,
Nil cantus, nil fila Deis pallentis Auerni
Eumenidumq́ꝫ audita comis, mulcere valerent.
Tantus in attonito regnabat pectore luctus.
Nunc etiã ad planctus refugit, iã plana cicatrix
Dum canimus, grauibusq́ꝫ oculis vxorius inſtat
Imber: habentne etiamnum hæc lumina fletus?
Mira fides. citius genitrix Siphyleia fertur
Exhauſiſſe genas, citius Titonida mœſti
Deficient rores: aut exſiccata fatiſcet
Mater Achilleis hyemes effrangere buſtis.
Macte animi. notat iſta Deus qui flectit habenas
Orbis, & humanos propior Ioue digerit actus,
Mœrentemq́ꝫ videt, lectiq́ꝫ arcana miniſtri.
Hinc etiam documenta capit, quod diligis vmbrã
Et colis exequias. hic eſt caſtiſſimus ardor.
Hic amor à domino meritus cenſore probari.
Nec mirum ſi vos collato pectore mixtos
Iunxit inabrupta Concordia longa cathena.
Illa quidem nuptumq́ꝫ prior, tædasq́ꝫ marito
Paſſa alio, ſed te ſeu virginitate iugatum
Viſceribus totis, animoq́ꝫ amplexa fouebat.
Qualiter æquæuo ſociatam palmite vitem
Vlmus amat, miſcetq́ꝫ nemus, ditemq́ꝫ precatur
Autumnum, & charis gaudet redimita racemis.

Lau-

Laudentur proauis, ſeu pulchræ munere formæ,
Quæ morum caruere bonis, falſoq́; potentes
Laudis egent veræ. tibi quãquã & origo niteret,
Et felix ſpecies, multumq́; optanda maritis,
Ex te maior honos, vnum nouiſſe cubile,
Vnum ſecretis agitare ſub oſſibus ignem.
Illum nec Phrygius vitiaſſet raptor amorem.
Dulichiiue proci, nec qui fraternus adulter
Caſta Mycenæo connubia polluit auro.
Si Babylonis opes, Lydæ ſi pondera Gazæ,
Indorumq́; dares, Serumq́; Arabumq́; potentes
Diuitias, mallet cum paupertate pudica
Intemerata mori, vitamq́; impendere famæ.
Nec frõs triſte rigens, nimiusq́; in moribus horror
Sed ſimplex, hilarisq́; fides, & mixta pudori
Gratia, quod ſi anceps metus ad maiora vocaſſet,
Illa vel armiferas pro coniuge læta cateruas,
Fulmineosq́; ignes, medijque pericula ponti,
Exciperet: melius quod non aduerſa probarunt
Quæ tibi cura tori, quantus pro coniuge pallor!
Sed meliore via, dextros tua vota marito
Promeruêre Deos: Dum nocte dieq́; fatigas
Numina, dum cunctis ſupplex aduolueris aris,
Et mitem genium domini præſentis adoras,
Audita es. venitq́; gradu fortuna benigno.
Vidit quippe pij iuuenis, raramq́; quietem,
Intactamq́; fidem, ſuccinctaq́; pectora curis,
Et vigiles ſenſus, & digna euoluere tantas
Sobria corda vices. vidit qui cuncta ſuorum

Nouit, & inſpectis ambit latus omne miniſtris:
Nec mirum, videt ille ortus, obituſq́; quid Arctos,
Quid Boreas hibernus agat, ferriq́; togæq́;
Conſilia, atque ipſam mentem probat. ille ſubactis
Molē immēſam humeris, & vix tractabile pōdus
Impoſuit: nec enim numeroſior altera ſacra
Cura domo, magnum latè dimittere in orbem
Romulei mandata ducis, vireſq́;, modoſq́;,
Imperij tractare manu. quæ Laurus ab Arcto,
Quid vagus Eufrates, quid ripa binominis Iſtri,
Quid Rheni vexilla ferant: quantū vltimus orbis
Ceſſerit, & refluo circumſona gurgite Thule.
Omnia nam lætas pila attollentia frondes,
Multaq́; fumoſa ſignatur lancea penna.
Præterea fidos Dominus ſi diuidat enſes,
Pandere quis centum valeat frenare maniplos
Intermiſſus Eques? quis præcepiſſe cohorti
Quem deceat clari præſtantior ordo tribuni?
Quiſnam frenigeræ ſignum dare dignior alæ?
Mille etiam prænoſſe vices, an merſerit agros
Nilus, an imbrifero Libyæ ſudauerit Auſtro.
Cunctaq́; ſi numerem, non plura interprete virga
Nuntiat è celſis ales Tegeaticus aſtris:
Quæq́; cadit liquidas Iunonia virgo per auras,
Et picturato pluuium ligat aera gyro.
Quæq́; tuas laurus volucri Germanice curſu
Fama vehit prægreſſa diem, tardumq́; ſub aſtris
Arcada, & in medio linquit Thaumantida cœlo.
Qualem te ſuperi Priſcilla, homineſq́; benigno

Aſpe-

Aſpexere die, cum primum ingentibus actis
Admotus coniux. viciſti gaudia cœnæ
Ipſius, effuſo dum pectore prona ſacratos
Ante pedes, auide domini tam magna merentis
Volueris. Aonio non ſic in vertice gaudet,
Quem pater arcani præfecit hiatibus antri
Delius, aut primi cui ius venerabile thyrſi
Bacchus, & attonitæ tribuit vexilla cateruæ.
Nec tamen hic mutata quies, probitasq; ſecundis
Intumuit: tenor idem animo, moresq; modeſti
Fortuna creſcente manent: fouet anxia curas
Coniugis, hortaturq; ſimul, flectitque labores.
Ipſa dapes modicas, & ſobria pocula tradit,
Exēplumq; ad herile monet. velut Appula coniux
Agricolæ parci: vel ſole infecta Sabino,
Quæ videt emeriti iam proſpectantibus aſtris
Tempus adeſſe viri, properè menſasq; torosq;
Inſtruit, expectatq; ſonum redeuntis aratri.
Parua loquor. tecum gelidas comes illa per Arctos,
Sarmaticasq; hiemes, Iſtrumq;, & pallida Rheni
Frigora, tecum omnis animo durata per æſtus:
Et ſi caſtra darent, vellet geſtare pharetras,
Vellet Amazonia latus intercludere pelta,
Dum te puluerea bellorum nube videret
Cæſarei prope fulmen equi, diuinaq; tela
Vibrantem, & magnæ ſparſum ſudoribus haſtæ.
Hactenus alma chelys. tempus nunc ponere frōdes
Phœbe tuas, mœſtaq; comam damnare cupreſſo.
Quiſnam impacata conſanguinitate ligauit

Fortunam, Inuidiamq́; Deus? quis iuſſit iniquas
Æternùm bellare deas? nullámne notauit
Illa domum? toruo quam non hæc lumina figat
Protinus? & ſæua perturbet gaudia dextrâ?
Florebant hilares, inconcuſſiq́; penates,
Nil mœſtum. quid enim quamuis infida leuisq́;
Cæſare tam dextro poſſet fortuna timeri?
Inuenere viam liuentia fata, piumq́;
Intrauit vis ſæua larem: ſic plena maligno
Afflantur vineta noto: ſic alta ſeneſcit
Imbre ſeges nimio: rapidæ ſic obuia puppi
Inuidet, & velis adnubilat aura ſecundis.
Carpitur eximium fato Priſcilla decorem.
Qualiter alta comam ſyluarum gloria pinus
Seu Iouis igne malo, ſeu iam radice ſoluta
Deficit. & nulli ſpoliata remurmurat auræ.
Quid probitas, aut caſta fides? quid numina ꝓsũt
Culta Deûm? furua miſeram circum vndique leti
Vallauere plagæ. tenuantur dura ſororum
Licia, & exacti ſupereſt pars vltima fili:
Nil famuli cœtus, nil ars operoſa medentum.
Auxiliata malis. comites tamen vndique ficto
Spem ſimulant vultu, flētem notat illa maritum.
Ille modo infernæ ne quicquam flumina Lethes
Incorrupta rogat. nunc anxius omnibus aris
Illachrymat, ſignatq́; fores, & pectore terget
al. limina *Lumina. nunc magni vocat exorabile numen*
Cæſaris. Heu durus Fati tenor! eſt ne quod illi
Non liceat? quantæ poterant mortalibus annis

Ac-

Acceſſiſſe moræ? ſi tu pater omne teneres
Arbitrium: cæco gemeret mors cluſa barathro
Longius & vacuæ poſuiſſent ſtamina Parcæ.
Iamq; cadunt vultus, oculiſq; nouiſſimus horror,
Obtuſæq; aures, niſi cum vox ſola mariti
Noſcitur. illum vnum media de morte reuerſa
Mens videt. illum ægris circundat fortiter vlnis
Immotas obuerſa genas. nec ſole ſupremo
Lumina, ſed dulci mauult ſatiare marito.
Tunc ſic vnanimum moriens ſolatur amantem,
Pars animæ victura meæ, cui linquere poſſim
O vtinam, quos dura mihi rapit Atropos annos.
Parce precor lachrymis, ſæuo nec concute planctu
Pectora, nec crucia fugientem coniugis vmbram.
Linquo equidē thalamos (ſaluo tamē ordine) mœſtos
Quod prior exegi longâ potiora ſenectâ
Tempora. vidi omni te pridem in flore nitentem,
Vidi ad te propius, propiuſq; accedere dextræ,
Non in te ſatis, non iam cœleſtibus vllis
Arbitrium. mecum iſta fero, tum limite cœpto
Tende libens, ſacrumq; latus, Geniumq; potentem
Irrequietus ama. nunc quod cupis ipſe videri,
Da Capitolinis æternum ſedibus aurum,
Quo niteat ſacri centeno pondere vultus
Cæſaris, & propria ſignet cultricis amorem.
Sic ego, nec furias, nec deteriora videbo
Tartara, & Elyſias felix admittar ad oras.
Hæc dicit labens, ſocioſq; amplectitur artus,
Hærentemq; animam non triſtis in ora mariti

Tranſtulit,& cara preſſit ſua lumina dextra.
At iuuenis magno flammatus pectora luctu,
Nunc implet ſæuo viduos clamore penates,
Nunc ferrum laxare cupit: nunc ardua tendit
In loca: vix retinent comites: nunc ore ligato
Incubat amiſſæ, merſumq́; in corde dolorem
Sæuus agit: qualis conſpecta coniuge ſegnis
Odryſius vates poſitis ad Strymona plectris
Obſtupuit, triſtemq́; rogum ſine carmine fleuit.
Ille etiam certè rupiſſet tempora vitæ,
Ne tu tartareum Chaos incomitata ſubires,
Sed prohibet mens fida Duci, mirandaq́; ſacris
Imperiis,& maior amor: quis carmine digno
Exequias,& dona malæ feralia pompæ
Perlegat? omne illic ſtipatum examine longo
Ver Arabum, Cilicumq́; fluit, floreſq́; Sabæi,
Indorumq́; arſura ſeges, præreptaq́; templis
Thura, Palæſtini ſimul, Hebræiq́; liquores,
Coryciæq́; comæ, Cynareiaq́; germina,& altis
Ipſa toris Serum, Tyrioq́; vmbrata recumbit
Tegmine, ſed toto ſpectatur in agmine coniux.
Solus in hunc magnæ flectuntur lumina Romæ,
Ceu iuuenes natos ſuprema ad buſta ferentem,
Is dolor in vultu, tantum crineſq́;, genæq́;
Noctis habent, illam tranquillo fine ſolutam,
Felicemq́; vocant, lachrymas fundente marito.
Eſt locus ante vrbem, qua primùm naſcitur ingens
Appia, quaq́; Italo gemitus Almone Cybelle
Ponit,& Idæos iam non reminiſcitur amnes.

Hic te Sidonio velatam molliter oſtro
Eximius coniux(nec enim fumantia buſta
Ardoremq́; rogi potuit perferre)beato
Compoſuit Priſcilla toro,nil longior ætas
Carpere,nil æui poterunt vitiare labores
Siccatam membris.tantas venerabile marmor
Sepit opes:mox in varias mutata nouaris
Effigies,hoc ære Ceres,hoc lucida Gnoſis,
Illo Maia tholo,Venus hoc non improba ſaxo
Accipiunt,vultus haud indignata decoros.
Numina circunſtant famuli,conſuetaq́; turba
Obſequijs:tum rite tori,menſæq́; parantur
Aſſiduè: domus iſta domus quis triſte ſepulchrum
Dixerit?hac merito viſa pietate mariti,
Protinus exclamet: Eſt hic,agnoſco miniſter
Illius,æterna modo qui ſacraria genti,
Condidit inq́; alio poſuit ſua ſydera cœlo.* al. atque
Sic vbi magna nouum Phario de littore puppis
Soluit iter,iamq́; innumeros vtrinque rudentes,
Lætaq́; veliferi porrexit brachia mali,
Inuaſitq́; vias,in eodem anguſta phaſelus
Æquore,& immenſi partē ſibi vendicat Auſtri.
Quid nunc immodicos iuuenum lectiſſime fletus
Corde foues?longumq́; vetas exire dolorem?
Nempe times,ne Cerbereos Priſcilla tremiſcat
Latratus,tacet ille piis,nec tardior adſit
Nauita,proturbetq́; vadis: vehit ille merentes
Protinus,& Manes placidus locat hoſpite cymba,
Præterea ſi quando pio laudata marito

Vmbra venit, iubet ire faces Proſerpina lætas,
Egreſſasq́; ſacris veteres Heroidas antris
Lumine purpureo triſtes aperire tenebras,
Sertaq́; & Elyſios animæ proſternere flores,
Sic Manes Priſcilla ſubit, vbi ſupplice dextra
Pro te fata rogat, reges tibi triſtis auerni
Placat, vt expletis humani finibus æui
Pacantem terras dominum, iuuenemq́; relinquas
Ipſe ſenex: certè iurant in vota ſorores.

PROTREPTICON AD CRISPINVM.

RVra meus Tyrrhena petit, ſaltusq́; Tagetis
Criſpinus, nec lōga mora eſt, aut auia tellus.
Et mea ſecreto velluntur pectora morſu,
Vdaq́; turgentes impellunt lumina guttas.
Ceu ſuper Ægeas hyemes abeuntis amici
Vela ſequar, ſpectemq́; ratem iam feſſus ab altis
Rupibus, atque oculis longo querar aëre vinci.
Quid ſi militiæ iam te puer inclyte primæ
Clara rudimenta, & caſtrorum dulce vocaret
Auſpicium, quanto manarent gaudia fletu?
Quoſve darē amplexus? etiámne optanda propin-
Triſtia? & octonos bis iam tibi circuit orbes (quāt
Vita? ſed anguſtis animus robuſtior annis,
Succumbitq́; oneri, & mentem ſua nō capit ætas.
Nec mirum, non te ſortes inhonora parentum
Obſcurum proauis, & priſcæ lucis egentem,
Plebeia de ſtirpe tulit, non ſanguine cretus

Turmalis

Turmali, trabéque, ac remis, & paupere clauo
Auguſtam ſedem, & Latij penetrale ſenatus
Aduena pulſaſti, ſed præcedente tuorum
Agmine. Romulei quales per iugera Circi,
Cum pulcher viſu, titulis generoſus auitis
Expectatur equus, cuius de ſtemmate longo
Felix demeritos habet admiſſura parentes,
Illum omnes acuunt plauſus, illum ipſe volãtem
Puluis, & incurua gaudent agnoſcere meta,
Sic te Clare puer, genitum ſibi curia ſenſit.
Primaq; patritiâ clauſit veſtigia Lunâ.
Mox Tyrios ex more ſinus, tunicamq; potentem
Agnouere humeri, ſed enim tibi magna parabat
Ad titulos exempla pater. quippe ille iuuentam
Protinus ingrediens, pharetratum inuaſit Araxẽ
Belliger, indocilemq; fero ſeruire Neroni
Armeniam: rigidi ſummam Mauortis agebat
Corbulo: ſed comitem belli, ſociumq; laborum:
Ille quoque egregijs multum miratus in armis
Bolanum, atque illi curarum aſperrima ſuetus
Credere, partiriq; metus. quod tempus amicum
Fraudibus, extorto quæ nam bona tempora bello,
Quæ ſuſpecta fides, aut quæ fuga vera ferocis
Armenij: Bolanus iter prænoſſe timendum.
Bolanus tutis iuga quærere commoda caſtris:
Metari Bolanus agros, aperire malignas
Tot veprum, nemorumq; moras, tantamq; verẽdi
Mentem implere ducis, iuſſiſq; ingentibus vnus
Sufficere: ipſa virum norat iam Barbara tellus.

Ille ſecundus apex bellorum, & proxima caſſis.
Sic Phryges attoniti, quanquam Nemeæa viderēt
Arma, Cleonæúſque acies impelleret arcus
Pugnante Alcide, tamen & Telamona timebāt.
Diſce puer, nec enim externo monitore petendus
Virtutis tibi pulcher amor: cognata miniſtret
Laus animo, atque aliis. Decij, reducéſq; Camilli
al. natātem *Monſtrētur: tu diſce patrē, quantuſq;* nigrantem*
Fluctibus occiduis, feſſoq; Hyperione Thulen
Intrarit mandata gerens, quantúſq; potentes
Mille vrbes Aſiæ ſortito rexerit anno,
Imperium mulcente toga, tibi talia pronis
Auribus, hæc certent tibi conciliare propinqui.
Hæc iterent comites præcepta, ſenéſq; paterni.
Iámque aliò moliris iter, nec deſide paſſu
Ire paras. nondum validæ tibi ſigna iuuentæ
Irrepſere genis, & adhuc decor integer æui.
Nec genitor iuxta. fatis namq; hauſtus iniquis
Occidit, heu, geminam prolem ſub præſide linquēs
Nec ſaltem teneris oſtrum puerile lacertis
Exuit, albentiq; humeros induxit amictu.
Quem non corrumpit pubes effrena? nouæq;
Libertas properata togæ? ceu neſcia falcis
Sylua comas tollit, fructumq; expirat in vmbras.
At tibi Pieriæ tenero ſub pectore curæ,
Et pudor, & docti legem ſibi dicere mores.
Tunc hilaris probitas, & frons tranquilla, nitórq;
Luxuriæ confine tenens, pietaſq; per omnes
Diſpenſata modos. æquæuo cedere fratri,

Mira-

Mirariq́; patrem,miſeraq́; ignoſcere matri
Admonuit fortuna domus. tibi ne illa nefanda
Pocula,letaléſq; manu componere ſuccos
Eualuit?qui voce potes prauertere morſus?
Serpentum: atque omnes vultu placare nouercas?
Infeſtare iuuat manes.meritoq; precatu
Pacem auferre rogis,ſed te puer optime cerno
Flectentem iuſſis,& talia dicta parantem.
Parce precor cineri. fatum illud, & ira nocentum
Parcarum,crimenq; Dei,mortalia quiſquis
Pectora ſero videt,nec primo in limine ſiſtit
Conatus ſcelerum, atq; animos infanda parãtes:
Excidat illa dies æuo,ne poſtera credant
Secula.nos certè taceamus:& obruta multa
Nocte tegi propria patiamur crimina gentis.
Exegit pœnas hominum,qui cura ſuorum,
Quo pietas authore redit,terraſq; reuiſit,
Quem timet omne nefas, ſatis hæc lachrymãdaq; (nobis
Vltio,quin ſæuas vtinam exorare liceret
Eumenidas, timidaq; auertere Cerberon vmbra,
Immemoremq; tuis citius dare manibus amnem.
Macte animo iuuenis (ſic creſcũt crimina matris)
Nec tantum pietas,ſed protinus ardua Virtus
Affectata tibi nuper cum forte ſodalis
Immerita falſo palleret crimine fama,
Erigerétq; forum,ſuccinctaq; iudice multo
Surgeret, & caſtum vibraret Iulia fulmen.
Tu quanquam non ante forum legéſq; ſeueras
Paſſus,ſed tacita ſtudiorum occultus in vmbra

Defenſare metus, aduerſaq́ tela ſubiſti
Pellere inermis adhuc, & tyro pauentis amici
Haud vnquam tales aſpexit Romulus annos,
Dardaniusq́ ſenex, medij bellare togata
Strage fori. ſtupuere Patres tentamina tanta,
Conatusq́ tuos. nec te reus ipſe timebat.
Par vigor eſt membris, promptaq́ ad fortia vires
Sufficiunt animo, atque ingentia iuſſa ſequuntur.
Ipſe ego te nuper Tyberino in littore vidi,
Qua Tyrrhena vadis Laurentibus æſtuat vnda,
al. nuda *Tendentem curſus, vexantémque ilia*nudo*
Calce ferocis equi, vultu, dextraq́ minacem.
(Si qua fides dictis) ſtupui, armatumq́ putaui.
Getulo ſic pulcher equo, Troianaq́ quaſſans
Tela, nouercales, ibat venator in agros
Aſcanius, miſerumq́ patri flagrabat Eliſam.
Troilus haud aliter gyro leuiore minantes
Eludebat equos. aut quem de turribus altis
Arcadas Ogygio verſantem in puluere metas
Spectabant Tyriæ non toruo lumine matres.
Ergo age, nam magni Ducis indulgentia pulſat,
Certaq́ dat votis hilaris veſtigia frater.
Surge animo, & fortes caſtrorum concipe curas,
Flectet al. quatiet *Monſtrabunt acies Mauors, Actæaq́ virgo.*
**Flectere Caſtor equos, humeris quatere arma, Qui*
Quis tibi tã tenero permiſit plaudere collo (rinus
Nubigeros clypeos, intactaq́ cædibus arma?
Quaſnam igitur terras, quẽ Cæſaris ibis in orbẽ?
Arctoosq́ amnes, & Rheni fracta natabis

Flumi-

Flumina? an æſtiferis Libyæ ſudabis in aruis?
An iuga Pannoniæ, mutatoresq; domorum
Sauromatas quaties? an te ſeptenus habebit
Iſter? & vndoſo circumflua coniuge Peuce?
An Solymum cinerem, palmetaq; capta ſubibis.
Non ſibi felices ſyluas ponentis Idumes?
Quod ſi te magno tellus frenata parenti
Accipiat, quantum ferus exultabit Araxes,
Quanta Calidonios attollet gloria campos,
Cum tibi longæuus referet trucis incola terræ,
Hic ſuetus dare iura parens, hoc ceſpite turmas
Affari nitidas ſpeculas, caſtellaq; longè
Aſpicis: ille dedit, cinxitq; hæc mœnia foſſa.
Belligeris hæc dona Deis, hæc tela dicauit.
Cernis adhuc titulos. hunc ipſe vacãtibus armis
Induit, hunc regi rapuit thoraca Britanno.
Qualiter in Teucros victricia bella parentis
Ignotum Pyrrho Phœnix narrabat Achillem.
Felix qui viridi fidens optate iuuenta
Durabis quaſcunq; vias, vallumq; ſubibis
Forſan & ipſe latus (ſic numina principis adſint)
Cinctus, & vnanimi comes indefeſſus amici,
Quo Pylades ex more pius, quo Dardana geſſit
Bella Menœtiades. quippe hæc concordia vobis
Hic amor eſt, duretq; precor, nos fortior ætas
Iam fugit, hinc votis, animũ, precibusq; iuuabo.
Hei mihi, ſed queſtus ſolitos ſi forte ciebo,
Et mea Romulei venient ad carmina patres,
Tu deeris Criſpine mihi, cuneoſq; per omnes

Te meus abſentem circumſpectabit Achilles.
Sed venies melior. vatum non irrita currunt
Omina, quiq; aquilas tibi nũc, & caſtra recludit,
Idem omnes perferre gradus, cingetq́; ſuperbis
Faſcibus, & patrias dabit inſediſſe curules.
Sed quis ab excelſis Troianæ collibus Albæ,
Vnde ſuæ iuxta proſpectat mœnia Romæ,
Proximus ille Deus, fama velocior intrat
Nuntius, atque tuos implet Criſpine penates?
Dicebam certe. Vatum non irrita currunt
Auguria. en ingens reſerat tibi limen honorum
Cæſar, & Auſonij committit munia ferri.
Vade puer, tantiſq́; enixus ſuffice donis.
Felix, qui magno iam nunc ſub præſide iuras,
Cuiq; ſacer primum tradit Germanicus enſem.
Non minus hoc, fortis quam ſi tibi panderet ipſe
Bellipotens aquilas, tortaq́; induceret ora
Caſſide, vade alacer, maioraq́; diſce mereri.

EPICEDION IN PATREM.

IPſe malus vires, & lamentabile carmen
Elyſio de fonte mihi, pulſumq́; ſiniſtræ
Da genitor perdocte lyræ. neq; enim antra mouere
Delia, nec ſolitam fas eſt impellere Cyrrham,
Te ſine Corycia quicqd modo Phœbus in vmbra,
Quicquid ab Iſmariis monſtrabat collibus Euan,
al.mei *Dedidici. fugere *meos Parnaſia crines*
Vellera, funeſtamq́; ederis irrepere taxum
Extimui, trepidámq; (nefas) areſcere laurum,

Certe

Certe ego, magnanimum qui facta attollere regũ
Ibam altum ſpirans, Martemq; æquare canendo.
Quis ſterili mea corda ſitu, quis Apolline merſo
Frigida damnatæ produxit nubila menti?
Stant circum attonitæ Vatẽ, & nil dulce ſonãtes
Nec digitis, nec voce deæ. dux ipſa ſilenti
Fulta caput cithara: qualis poſt Orphea raptum
Aſtitit Hebre tibi, cernens iam ſurda ferarum
Agmina, & immotos ſublato carmine lucos,
At tu ſeu membris emiſſus in ardua tendens,
Fulgenteſq; plagas, rerumq; elementa recenſes,
Quis Deus, vnde ignes, quæ ducat ſemita Solem,
Quæ minuat Phœben, quæq; integrare latentem
*Cauſa queas, *notiq; modos extendis Arati,* al. docti
Sed tu Lethæi ſecreto in gramine campi
Concilia Heroum iuxta, Manéſq; beatos.
Mæonium Aſcræumq; ſenem, non ſegnior vmbra
Accolis, alternumq; ſonas, & carmina miſces,
Da vocem magno Pater ingeniumq; dolori,
Nam me ter relegens cælo, terq; ora retexens
Luna videt reſidem, nullaq; Heliconide triſtes
Solantem curas, tuus vt mihi vultibus ignis
Irrubuit, cinerémq; oculis humentibus hauſi,
Vilis honos ſtudiis. vix hæc in munera ſoluo
Primum animum, tacitiſq; ſitum depellere curis.
Nunc etiam labente manu, nunc limine ſicco
Ordior accliuis tumulo, quo molle quieſcis
Iugera noſtra tenens. vbi poſt Æneia fata
Solatus, Latiis ingeſſit montibus Albam

Aſcanius, Phrygio dum pingues ſanguine campos
Odit, & infauſtæ regnum dotale Nouercæ.
Hic ego te (nam Sicanij non mitius halat
Aura croci, dites nec ſic tibi rara Sabæi
Cinnama, odoratas nec Arabs decerpſit ariſtas.)
Inſerui cum laude loci: ſed carmine plango
Pierio. ſumas gemitus, & vulnera nati,
Et lachrymas, rari quas nunquã habuere parẽtes.
Atq; vtinam fortuna dares mihi Manibus aras,
Par templis opus, aëriamq́; educere molem
Cyclopum ſcopulos vltra, atque audacia ſaxa
Pyramidum, & magno tumulum prætexere luco:
Illic & Siculi ſuperaſſem dona ſepulchri,
Et Nemees lucum, & Pelopis ſolennia trunci.
Illic Oebalio non finderet aëra diſco
Graiorum vis vlla virûm, non arua rigaret
Sudor equûm, aut putri ſonitũ daret vngula foſſa:
Sed Phœbi ſimplex chorus. Hic frondentia vatum
Præmia, laudato genitor tibi ritè dicarem.
Ipſe madens oculis, vmbrarum, animæq́; ſacerdos
Præcinerem gemitum, cui te nec Cerberus omni
Ore, nec Orpheæ quirent auertere leges:
Atque tibi, moresq́; tuos & facta canentem
Fors & magniloquo non poſthabuiſſet Homero,
Tenderet & toruo pietas æquare Maroni.
Cur magis inceſſat ſuperos, & ſæua ſororum
Stamina, quæ tepido genitrix ſuper aggere nati
Orba ſedet? vel quæ primæui coniugis ignem
Aſpicit, obſtanteſq́; manus, turbamq́; tenentem

Vincit,

Vincit in ardentem liceat moritura maritum?
Maior certe aliis ſuperos, & Tartara pulſem
Inuidia, externis etiam miſerabile viſu
Funus eat, ſed nec modo ſe natura dolenti,
Nec pietas iniuſta dedit: mihi limine primo
Fatorum & viridi genitor ceu raptus ab æuo,
Tartara dura ſubis, nec enim Marathonia virgo
Partim extinctum ſæuorum crimine agreſtum
Fleuerit Icarium, Phrygia quam turre cadentem
Aſtyanacta parens: laqueo quin illa ſupremo
Incluſit gemitus. & te poſt funera magni
Hectoris, Hæmonio pudor eſt ſeruiſſe marito.
Non ego, quas fati certus ſibi voce canora
Inferias præmittit Olor: nec rupe quod atra
Tyrrhenæ volucres nautis prædulce minantur,
In patrios adhibebo rogos. non murmure trunco
Quod gemit, & dura queritur Philomela ſorori.
Nota nimis vati. quis non in funere cunctos
Heliadum ramos, lachrymoſaq; germina dixit?
Et Phrygium ſilicem? atq; auſum cõtraria Phœbo
Carmina? nec ſciſſa gauiſam Pallada buxo?
Te pietas oblita virum, reuocataq; cœlo
Iuſtitia, & gemina plangat facundia lingua;
Et Pallas doctiq; cohors Heliconia Phœbi.
Quis labor Aonios ſeno pede ducere campos,
Et quibus Arcadia carmen teſtudine menſis
Cyda labor, nomenq; fuit: quosq; orbe ſub omni
Ardua ſeptena numerat Sapientia fama.
Qui ſurias, regumq; domos, auiſq; cai

Sydera terrifico ſuper intonuere cothurno,
Et quis laſciua vires tenuare Thalia
Dulce, vel heroos greſſu truncare tenores.
Omnia namq; animo cõplexus, & omnib. auctor,
Qua fandi vis lata patet: ſiue orſa libebat
Aoniis vincire modis, ſeu voce ſoluta
Spargere, & effreno nimbos æquare profatu.
Exere ſemirutos ſubito de puluere vultus
Parthenope, crinemq; afflato monte ſepulti
Pone ſuper tumulos, & magni funus alumni.
Quo non Munichiæ quicquam præſtantius arces,
Doctaq; Cyrene, Spartéve animoſa creauit,
Si tu ſtirpe vetus, famaq; obſcura iaceres
Nil gentile tenens, illo te ciue probares
Graiam, atq; Euboico maiorum ſanguine duci.
Ille tuis toties præſtrinxit tempora ſertis,
Cum ſtata laudato caneret quinquennia verſu,
Ora ſupergreſſus Pylij ſenis, oraq; regis
Dulichijs, ſpecieq; comam ſubnexus vtraq;:
Non tibi deformes obſcuri ſanguinis ortus,
Nec ſine luce genus (quanquam fortuna parẽtum
Arctior expenſis) etenim te diuite ritu
Ponere purpureos infantia adegit amictus,
Stirpis honore datos, & nobile pectoris aurum.
Protinus exorto dextrum riſere ſorores
Aonides, pueroq; chelym ſummiſit, & ora
Imbuit amne ſacro, iam tum tibi blãdus Apollo.
Nec ſimplex patriæ decus, & natalis origo
Pendet, & ambigua geminæ certamine terræ

Te de

Te de gente ſuum Latijs aſcita colonis
Graia refert Selle: Graius quæ puppe magiſter
Excidit, & mediis miſer euigilauit in vndis
Mæon, & inde ſuum longo probat ordine vitæ
Mæoniden, aliæq; alijs natalibus vrbes.
Diripiunt, cunctaq; probant non omnibus. Ille
Verſus alit victos immanis gloria falſi,
Atque ibi dum profers annos, vitamq; ſalutas,
Protinus ad patrij raperis certamina luſtri
Vix implenda viris, laudum feſtina: ſed vt dux
Ingenij ſtupuit primæua ad carmina plebes.
Eubœa, & natis te monſtrauere parentes:
Inde frequens pugnæ, nullóq; ingloria ſacro
Vox tua non toties victorem Caſtora gyro,
Nec fratrem cæſtu virides plauſere Terapnæ.
Sic pronum viciſſe domi: quid Achææ mereri
Præmia nunc ramis Phœbi, nunc germine Lernæ,
Nunc Athamantea protectum tempora pinu
Cum toties laſſata, tamen nuſquam auia frondes
Abſtulit, aut alium tetigit victoria crinem.
Hinc tibi vota patrum credi: generoſaq; pubes
Te monitore regi, mores & facta priorum
Diſcere quis caſus Troiæ, quàm tardus Vlyſſes,
Quantus equos pugnasq; virum decurrere verſu
Mæonides: quantumq; pios ditarit agreſtes
Aſcræus, Siculusq; ſenex: qua lege recurrat
Pindaricæ vox flexa lyræ: volucrumq; precator
Obſitus, & tetricis Alcman cantatus Amyclis,
Steſichorusq; ferox, ſaltusq; ingreſſa viriles

Non formidata temeraria Leucade Sappho,
Quoſq; alios dignata chelys. tu pandere doctus
Carmina Battiadæ, latebraſq; Licophronis atri,
Sophronaq; implicitum, tenuiſq; arcana Corinnæ.
Sed quid parua loquor? tu par aſſuetus Homero
Ferre iugum, ſenoſq; pedes æquare ſolutus
Verſibus, & nunquam paſſu breuiore relinqui.
Quid mirum, patria ſi te petiere relicta,
Quos Lucanus ager, rigidi quos iugera Dauni,
Quos Veneri plorata domus, neglectaq; tellus
Alcidæ, vel quos è vertice Surrentino
Mittit Tyrrheni ſpeculatrix virgo profundi?
Quos propiore ſinu lituo, remoq; notatus
Collis, & Auſonij pridem laris hoſpita Cyme:
Quoſque Dicarchæi portus, Baianaq; mittunt
Littora, qua medijs altè permiſſus anhelat
Ignis aquis, & operta domos incendia ſeruant.
Sic ad auernales ſcopulos, & opaca Sibyllæ
Antra, rogaturæ veniebant vndique gentes.
Illa minas Diuûm, Parcarumq; acta canebat,
Quamuis decepto vates non irrita Phœbo:
Mox & Romuleam ſtirpem, proceresq; futuros
Inſtruis, inq; patrum veſtigia ducere perſtas.
Sub te Dardanius facis explorator opertæ,
al. Diomed
Qui Diomedei celat penetralia furti,*
Creuit, & inde ſacrum didicit puer arma probare
al. Monſtraſtis aliis
**Monſtratis alis, præſagumq; æthera certis*
Augurijs: cui Chalcidicum fas voluere carmen,
Lanea cui Phrygij eſt coma Flaminis & tua multis
Verbe-

Verbera ſuccincti formidauere Luperci.
Et nunc ex illo forſan grege gentibus alter
Iura dat Eois, alter compeſcit Iberos,
Alter Achæmenium ſecludit Zeugmate Perſen.
Hi dites Aſiæ populos, hi Pontica frenant,
Hi fora pacificis emendant faſcibus, illi
Caſtra pia ſtatione tenent. tu laudis origo.
Non tibi certaſſet iuuenilia fingere corda
Neſtor, & indomiti Phœnix moderator alumni.
Quique tubas acres, lituosq; audire volentem
Æaciden, alio frangebat carmine Chiron.
Talia dum celebras, ſubitam ciuilis Erinnys
Tarpeio de monte facem Phlegræaq; mouit
Prælia: ſacrilegis lucent Capitolia tædis,
Et Senonum furias Latiæ ſenſere cohortes.
Vix requies flammæ, nec dum rogus ille deorum
Sederat: exciſis cum tu ſolatia templis
Impiger, & multum facibus velocior ipſis,
Concinis ore pio, captiuaq; numina defles,
Mirantur Latij proceres, vltorq; deorum
Cæſar, & è medio diuum pater annuit igni.
Iamq; & flere pio Veſuuina incendia cantu
Mens erat, & gemitum patriis impẽdere damnis,
Cum pater exemptum terris ad ſydera montem
Suſtulit, & latè miſeras deiecit in vrbes.
Me quoque vocales lucos, luſtrataq; Tempe
Pulſantem cum ſtirpe tua deſcendere dixi.
Admiſere deæ, nec enim mihi ſydera tantum,
Æquoraq; & terras, quantum oſtendêre parenti.

Sic decus hoc, quodcunque lyræ, primuſq́; dediſti
Non vulgare loqui, & famam ſperare ſepulchro.
Qualis eras; Latios quoties ego carmine patres
Mulcerem, felixq́; tui ſpectator adeſſes
Muneris? heu quali confuſus gaudia fletu
Vota pioſq́; metus inter, lætumq́; pudorem.
Qualis & illa dies, qua non mihi gloria maior,
Talis Olympiacæ iuuenem cum ſpectat arena
Qui genuit, plus ipſe ferit: plus corde ſub alto
Cæditur, attendunt cunei: ſpectatur Acetes
Ille magis, crebro dum lumina pulueris hauſtu
Obruit, & prenſa vouet expirare corona.
Hei mihi quod tantum patrias ego vertice frõdes
Solaq́; Chalcidicæ Cerealia dona coronæ
Te ſub teſte tuli, qualem te Dardanus Albæ
Vix cepiſſet ager, ſi per me ſerta tuliſſes
Cæſarea donata manu: quod ſubdere robur
Illa dies, quantum potuit dempſiſſe ſenectæ?
Nam quod me mixta Quercus non preſſit oliuæ,
Et fugit ſperatus honos, cum dulce parentis
Inuida Tarpeij, caneret te noſtra magiſtro
Thebais. Vrgebant priſcorum exordia vatum
Tu cantus ſtimulare meos, tu pandere facta
Heroum, belliq́; modos, poſituſq́; locorum
Monſtrabas: labat incerto mihi limite curſus
Te ſine, & orbata caligant vela carinæ.
Nec ſolum larga memet pietate fouebas.
Talis & in thalamos, vnâ tibi cognita tædâ
Connubia, vnus amor. certe ſe iungere matrem

Iam

Iam gelidis nequeo buſtis, te ſentit, habetq́;,
Te videt, & tumulos, ortuq́; obituq́; ſalutat
Vt Pharios aliæ ficta pietate dolores
Migdonioſq; colunt, & non ſua funera plorant.
Quid referam expoſitos ſeruato pondere mores?
Quæ pietas? quam vile lucrũ? quæ cura pudoris?
Quantus amor recti? rurſusq́; vbi dulce remitti:
Gratia quæ dictis? animo quam nulla ſenectus?
His tibi pro meritis, famam laudeſq; benignas
Vindex cura Deûm, nulloq́; è vulnere triſtem
Conceſſit. raperis genitor non indigus æui,
Non nimius, triniſq; decem quinquennia luſtris
Iuncta ferens. ſed me pietas numerare dolorq;
Non ſinit: ô Pylias æui tranſcendere metas,
Et Teucros æquare ſenes, ô digne videre
Me ſimilem! ſed nec læti tibi ianua triſtis
Quippe leues cauſæ, nec ſegnis labe ſenili
Exitus, inſtanti præmiſit membra ſepulchro.
Sed te torpor iners, & mors imitata quietem,
Explicuit, falſoq; tulit ſub tartara ſomno.
Quos ego tũc gemitus? comitũ manus anxia vidit:
Vidit & exemplum genitrix, gauiſaq; nouit,
Quæ lamenta tuli. veniam concedite manes,
Fas dixiſſe pater, non tu mihi plura dediſſes,
Felix ille patrem vacuis circumdedit vlnis:
Vellet, & Elyſia quamuis in ſede locatum,
Abripere, & Danaas iterum portare per vmbras,
Tentantem', & viuos molitum in tartara greſſus,
Detulit infernæ vates longæua Dianæ.

Si Chelyn Odryſiam pigro tranſmiſit auerno
Cauſa minor ſi Theſſalicis Admetus in oris
Sylua vna tetra Philaceida rettulit vmbram,
Cur nihil exoret genitor Chelys aut tua Manes,
Aut mea? fas mihi ſit patrios contingere vultus:
Fas iunxiſſe manus, & lex quæcunq; ſequatur.
At vos vmbrarum reges, Ætneaq́; Iuno
(Si laudanda precor) tædas auferte, comasq́;
Eumenidum, nullo ſonet aſper ianitor ore.
Centauroſq́;, hydræq; greges, Scylleaq́; monſtra
Auerſæ calent valles, vmbramq́; ſenilem
Inuitet ripis diſcuſſa plebe ſupremis
Vector, & in media componat molliter alga.
Ite pij manes, Graiumq́; examina vatum,
Illuſtremq́; animam lætheis ſpargite ſertis,
Et monſtrate nemus, quo nulla irrupit Erinnys,
In quo falſa dies, cæloq́; ſimillimus aer.
Inde tamen venias melior, qua in porta malignũ
Cornea vincit ebur, ſomniq́; in imagine monſtra
Quæ ſolitus, ſic ſacra Numæ, ritusq́; colendos
Mitis Aricino dictabat Nympha ſub antro.
Scipio ſic pleno Latio Ioue ducere ſomnos
Creditur Auſoniis, & non ſine Apolline Sylla.

AD SOMNVM.

Crimine quo merui iuuenis placidiſſime diuũ,
Quoue errore miſer, donis vt ſolus egerem
Somne tuis? tacet omne pecus volucresq́; feræq́;,
Et ſimulant feſſos curuata cacumina ſomnos.

Nec

Nec trucibus fluuijs idem ſonus, occidit horror
Æquoris, & terris maria acclinata quieſcunt.
Septima iam rediens Phœbe mihi reſpicit ægras
Stare genas, totidem Oetææ, Paphiæq; reuiſunt
Lampades: & toties noſtros Tithonia queſtus
Præterit, & gelido ſpargit miſerata flagello.
Vnde ego ſufficiam? non ſi mihi lumina mille,
Quæ ſacer alterna tantum ſtatione tenebat
Argus, & haud vnquam vigilabat corpore toto.
At nunc heus aliquis longa ſub nocte puellæ
Brachia nexa tenens, vltro te Somne repellit.
Inde veni, nec te totas infundere pennas
Luminibus compello meis (hoc turba precatur
Lætior) extremo me tange cacumine virgæ,
Sufficit, aut leuiter ſuſpenſo poplite tranſi.

EPICEDION IN FILIVM.

ME *miſerũ (neq; enim verbis ſollẽnibus vllis*
Incipiam, nec Caſtaliæ vocalibus vndis
Inuiſus, Phœboq; grauis) quæ veſtra ſorores,
Orgia Pieriæ, quas inceſtauimus aras?
Dicite poſt pœnam liceat commiſſa fateri.
Nunquid inacceſſo poſui veſtigia luco?
Num vetito de fonte bibi? quæ culpa? quis error,
Quem luimus tantis mœroribus? ecce lacertis
Viſcera noſtra tenens, animaq; auellitur infans.
Non de ſtirpe quidem, nec qui mea nomina ferret,
Oraq;: non fueram genitor, ſed cernite fletus,
Liuentesq; genas, & credite planctibus orbi.

Orbus ego. huc patres, & aperto pectore matres
Conueniant, cineresq; oculis, & carmina ferte,
Si qua ſub vberibus plenis ad funera natos
Ipſa gradu labente tulit, madidumq; cecidit
Pectus, & ardentes reſtinxit latè fauillas.
Quiſquis adhuc teneræ ſignatum flore iuuentæ
Immerſit cineri iuuenem, primaq; iacentis
Serpere crudeles vidit lanugine flammas,
Adſit, & alterno mecum clamore fatiſcat.
Vincetur lachrymis, & te Natura pudebit,
Tanta mihi feritas, tanta eſt inſania luctus.
Hoc quoque cum meditor terdena luce peracta
Accliuis tumulo, luctus in carmina verto,
Diſcordesq; modos, & ſingultantia verba
Molior. orſa dolor prohibet, atque ira tacendi
Impatiens. ſed nec ſolitæ mihi vertice Lauras,
Nec fronti vittatus honos. en taxea marcet
Sylua comis, hilaresq; hederas plorata cupreſſus
Excludit ramis. ignauo pollice chordas
Pulſo. ſed incertam digitis errantibus amens
Scindo chelyn. iuuat heu iuuat illaudabile carmē
Fundere, & incomptæ miſerum laudare dolorem.
Sic merui, ſic me cantuq; habituq; nefaſtum
Aſpiciant ſuperi. pudeat, Thebasq; nouemq;
Æaciden nil iam placidum manabit ab ore,
Ille ego qui toties blandus, matrumq; patrumq;
Vulnera, qui viuos potuit mulcere dolores,
Ille ego lugentum mitis ſolator, acerbis
Auditus tumulis & deſcendentibus vmbris,

De-

Deficio.medicasq; manus,fomentaq; quæro
Vulneribus,ſed ſumma mei,nunc tempus amici
(Quorum ego manantes oculos,& ſaucia terſi
Pectora)reddite opem ſæuas exoluite grates.
*Nimirum cum veſtra *domās ego funera,mœſtus* al. domus
Increpito,tunc damna dolens aliena,repono
Infelix lachrymas,& triſtia carmina ſeruo.
Verum erat abſumptæ vires,& copia fandi
*Nulla mihi,dignumq; nihil mens *flumine tanto*
Repperit. inferior vox omnis,& omnia ſordent al. fulmine
Verba.ignoſce puer:tu me caligine mœſtum
Obruis à duro viſo ſic vulnere caræ
Cōiugis,inuenit caneret quod Thracius Orpheus
Dulce ſibi:ſic buſta Lini complexus Apollo
Non tacuit.nimius fortaſſe,auidusq; doloris
Dicor & in lachrymis iuſtum exceſſiſſe pudorem.
Quiſnā autem gemitus,lamētaq; noſtra reprēdit?
O nimium felix,nimium crudelis & expers
Imperij fortuna tui,qui dicere legem
Fletibus,aut fines audet cenſere dolendi.
Incitat(heu)planctus potius fugientia ripas
Flumina deuincas,rapidis aut ignibus obſtes,
Quam miſeros lugere vetes.tamen ille ſeuerus
(Quiſquis is eſt)noſtræ cognoſcat vulnera cauſæ,
Non ego mercatus Pharia de puppe loquaces
Delitias doctumue ſui conuicia Nili
Infantem,linguaq; ſimul,ſalibusq; proteruum
Dilexi,meus ille,meus:tellure cadentem
Excepi,& vinctum genitali carmine foui,

Poſcentemq́; nouas tremulis vlulatibus auras,
Inſerui vitæ. quid plus tribuere parentes?
Quin alios ortus: libertatemq́; ſub ipſis
Vberibus tibi parue dedi. heu munera noſtræ
Ridebas ignarus adhuc: properauerat ille,
Sed merito properabat amor, ne perderet vllum
Libertas tam parua diem. nonne horridus ipſos
Inuidia ſuperos, iniuſtaq́; tartara pulſem,
Nonne gemam te care puer? quo ſoſpite natos
Non cupijt primo gemitum qui protinus ortu
Implicuit, fixitq́; mihi, cui verba ſonoſq́;
Monſtraui (queſtusq́; & vulnera cæca reſoluam)
Reptantemq́; ſolo demiſſus ad oſcula dextrâ
Erexi, blandoq́; ſinu, iam iamq́; natantes
Exercere genas, dulceſq́; accerſere ſomnos.
Cui nomen vox prima meum, ludusq́; tenello
Riſus, & è noſtro veniebant gaudia vultu.

SYLVARVM FINIS.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS LIBER
PRIMVS.

Deeſt argumentum.

FRaternas acies, alternaq́; regna profanis
Decertata odiis, ſonteſq́; euoluere Thebas,
Pierius menti calor incidit: vnde iubetis
Ire Deæ? gentiſne canam primordia diræ?
Sidonios raptus, & inexorabile pactum
Legis Agenoreæ? ſcrutantemq́; æquora Cadmum?
Longa retro ſeries, trepidum ſi Martis operti
Agricolam infandis condentem prælia ſulcis
Expediam, penituſq́; ſequar quo carmine muris
Iuſſerit Amphion Tyrios accedere montes.
*Vnde graues iræ cognata in mœnia*Baccho*
*Quod ſæuæ Iunonis opus. cui ſumpſerit*arcus* Vv.arcū
Infelix Athamas, cur non expauerit ingens
Ionium, ſocio caſura Palæmone mater.
*Atq́;*ideo iā nūc gemitus, & proſpera Cadmi* Vv.adeo
Præteriiſſe ſinam: limes mihi carminis eſto
Oedipodæ confuſa domus: quando Itala nondum
Signa, nec Arctoos auſim ſperare triumphos:
Biſq́; iugo Rhenum: bis adactum legibus Iſtrum

Et coniurato deiectos vertice Dacos:
Aut defenſa prius vix pubeſcentibus annis
Bella Iouis: tuq; ô Latiæ decus addite famæ,
Quem noua maturi ſubeuntem exorſa parentis
Æternum ſibi Roma cupit. licet arctior omnes
Limes agat ſtellas, & te plaga lucida cœli
Pleiadum, Boreæq; & hiulci fulminis expers
Sollicitet, licet ignipedum frænator equorum
Ipſe tuis alte radiantem crinibus arcum
Imprimat, aut magni cedat tibi Iuppiter æqua
Parte poli. maneas hominum contentus habenis,
Vndarum terræq; potens, & ſydera dones.
*al. pierio *Tempus erit, cum* laurigero tua fortior œſtro*
Facta canam. nũc tẽdo chelyn, ſatis arma referre
Aonia, & geminis ſceptrum exitiale Tyrannis.
Nec furiis poſt fata modum, flammasq; rebelles
Seditione rogi, tumulisq; carentia Regum
Funera, & egeſtas alternis mortibus vrbes:
Cærula cum rubuit Lernæo ſanguine Dirce,
Et Thetys arentes aſſuetum ſtringere ripas,
Horruit ingenti venientem Iſmenon aceruo.
Quem prius heroum Clio dabis? immodicum iræ,
Tydea? laurigeri ſubitos an vatis hiatus?
Vrget, & hoſtilem propellens cædibus amnem
Turbidus Hippomedon plorandaq; bella proterui
Arcados, atque alio Capaneus horrore canendus.
Impia iam merita ſcrutatus lumina dextrâ
Merſerat æterna damnatum nocte pudorem
Oedipodes, longaq; animam ſub morte trahebat.

Il-

Illum indulgentem tenebris. imæq; receſſu
Sedis inaſpectos cælo, radiiſq; penates
Seruantem, tamen aſſiduis circumuolat alis
Sæua dies animi, ſcelerumq; in pectore diræ.
Tunc vacuos orbes crudum, ac miſerabile vitæ
Supplicium oſtentat cælo, manibuſq; cruentis
Pulſat inane ſolum, ſæuaq; ita voce precatur:
Di ſontes animas, anguſtaq; Tartara pœnis
Qui regitis, tuq; vmbrifero Styx liuida fundo
Quam video, multumq; mihi conſueta vocari
Annue Tiſiphone peruerſaq; vota ſecunda.
Si bene quid merui, ſi me de matre cadentem
Fouiſti gremio, & traiectum vulnere plantas
Firmaſti: ſi ſtagna petij Cyrrhæa bicorni
Interfuſa iugo, poſſem cum degere falſo
Contentus Polybo, trifidæq; in Phocidos arce
Longæuum implicui regem, ſecuiq; trementis
Ora ſenis, dum quæro patrem, ſi Sphyngos iniquæ
Callidus ambages te præmonſtrante reſolui,
Si dulces furias, & lamentabile matris:
Connubium gauiſus inij: noctemq; nefandam
Sæpe tuli, natoſq; tibi (ſcis ipſa) paraui:
Mox auidus pœnæ digitis cedentibus vltro
Incubui, miſeraq; oculos in matre reliqui.
Exaudi, ſi digna precor, quæq; ipſa furenti
Subijceres, orbum viſu: regniſq; carentem
Non regere, aut dictis mærentem flectere adorti
Quos genui, quocunque toro: quin ecce ſuperbi
(Pro dolor) & noſtro iam dudum funere reges

Inſultant tenebris,gemituſq́; odere paternos.
Hiſne etiam funeſtus ego,& videt iſta deorum
Ignauus genitor?tu ſaltem debita vindex
Huc ades,& totos in pœnam ordire nepotes.
Indue quod madidum tabo diadema cruentis
*Vv. abrupi
Vnguibus *arripui,votiſq́; inſtincta paternis
I media in fratres,generis conſortia ferro
al dicẽti
Diſſiliant,da tartarei regina barathri
Quod cupiam vidiſſe nefas.nec tarda ſequetur
Mẽs iuuenum, modo digna veni,mea pignora noſces.
Talia iactanti crudelis Diua ſeueros
Aduertit vultus.inamœnum forte ſedebat
Cocyton iuxta,reſolutaq́; vertice crines
Lambere ſulphureas permiſerat anguibus vndas:
Ilicet igne Iouis,lapſiſq́; citatior aſtris
Triſtibus exiliet ripis:diſcedit inane
al. occurſus
Vulgꝰ,& *occurſu dominæ pauet illa per vmbras,
Et caligantes animarum examine campos,
Tenariæ limen petit irremeabile portæ.
Senſit adeſſe dies:piceo nox obuia nimbo
Lucentes turbauit equos,procul arduus Atlas
Horruit,& dubia cœlum ceruice remiſit.
Arripit extemplo Maleæ de valle reſurgens
Notum iter ad Thebas.neq; enim velocior vllas
Itq́; reditq́; vias,cognataq́; tartara mauult.
Centum illi ſtantes vmbrabant ora Ceraſtæ,
Turba minor diri capitis:ſedet intus abactis
Ferrea lux oculis:qualis per nubila Phœbes
Atracea rubet arte labor ſuffuſa veneno

Tendit

Tenditur, ac ſanie gliſcit cutis igneus atro
Ore vapor. quo longa ſitis, morbiq; fameſque,
Et populis mors vna venit, riget horrida tergo
Palla, & cærulei redeunt in pectore nodi.
Atropos hos, atque ipſa nouat Proſerpina cultus.
Tum geminas quatit illa manus, hæc igne rogali
Fulgurat, hæc viuo manus aëra verberat Hydro.
Vt ſtetit, abrupta qua plurimus arce Cytheron
Occurrit cælo, fera ſibila crine virenti
Congeminat: ſignum terris. vnde omnis Achæi
Ora maris latè, Pelopeiaq; regna reſultant.
Audiit, & medius cæli Parnaſſus, & aſper
Eurotas, dubiamq; iugo fragor impulit Oeten
In latus, & geminis vix fluctib. obſtitit Iſthmos.
Ipſa ſuum genitrix curuo delphine vagantem
Arripuit frenis, gremioq; Palæmona preſſit.
Atque ea Cadmæo præceps vbi limine primum* * L.B. culmine
Conſtitit, aſſuetaq; infecit nube penates:
Protinus attoniti fratrum ſub pectore motus,
Gentileisq; animos ſubijt furor, ægraq; lætis
Inuidia, atque parens odij metus. inde regendi
Sæuus amor, ruptæq; vices, iuriſq; ſecundi
Ambitus impatiens, & ſummo dulcius vnum
Stare loco, ſociiſq; comes diſcordia regni.
Sic vbi delectos per torua armenta iuuencos
Agricola impoſito ſociare affectat aratro:
Illi indignantes, quîs nondum vomere multo
Ardua nodoſos ceruix deſcendit in armos,
In diuerſa trahunt, atque æquis vincula laxant

Viribus,& vario confundunt limite ſulcos:
Haud ſecus indomitos præceps diſcordia fratres
Aſperat, alterni placuit ſub legibus anni
Exilio mutare ducem, ſic iure maligno
Fortunam tranſire iubent, vt ſceptra tenentem
Fœdere præcipiti ſemper nouus angeret hæres.
Hæc inter fratres pietas erat: hæc mora pugnæ
Sola, nec in regem perduratura ſecundum.
Et nondum craſſo laquearia fulta metallo,
Montibus aut latè Graijs effulta nitebant
Atria congeſtos, ſatis explicitura clientes.
Non impacatis Regum ad vigilantia ſomnis
Pila, nec alterna ferri ſtatione gementes
Excubiæ, nec cura mero committere gemmas,
Atque aurum violare cibis, ſed nuda poteſtas
Armauit fratres: pugna eſt de paupere regno.
Dumq; vter anguſtæ ſqualentia iugera Dirces
Verteret, aut Tyrij ſolio non altus ouaret
Exulis, ambigitur, perijt ius faſq;, bonumq;,
Et vitæ mortisq; pudor: Quo tenditis iras
Ah miſeri? quid ſi peteretur crimine tanto
Limes vterq; poli, quem Sol emiſſus Eoo
Cardine, quem portu vergens proſpectat Ibero?
Quáſq; procul terras obliquo ſydere tangit
Auius, aut Borea gelidas, madidiue tepentes
Igne Noti? quid ſi Tyriæ Phrygiæue ſub vnum
Conuectentur opes? loca dira, arceſq; nefandæ
Suffecere odio, furiisq; immanibus emptum eſt
Oedipodæ ſediſſe loco. Iam ſorte cadebat

Di-

Dilatus Polynicis honos. quis tum tibi ſaue?
Quis fuit ille dies? vacua cum ſolus in aula
Reſpiceres ius omne tuum, cunctoſq; minores,
Et nuſquã par ſtare caput? Iam murmura ſerpũt
Plebis Echioniæ, tacitumq́; à principe vulgus
Diſſidet, & qui mos populis, venturus amatur.
Atque aliquis, cui mens humili læſiſſe veneno
Summa, nec impoſitos vnquam ceruice volenti
Ferre duces: hancne Ogygijs, ait, aſpera rebus
Fata tulere vicem? toties mutare timendos,
Alternoq; iugo dubitantia ſubdere colla!
Partiti verſant populorum fata, manuq́;
Fortunam fecere leuem: ſempérne viciſſim
Exulibus ſeruire dabor? tibi ſumme deorum,
Terrarumq́; ſator ſociis hanc addere mentem
Sedit, an inde vetus Thebis extenditur omen,
Ex quo Sidonij nequicquam blanda iuuenci
Pondera Carpathio iuſſus ſale quærere Cadmus
Exul Hyantheos inuenit regna per agros?
Fraternáſq; acies fœta telluris hiatu.
Augurium. ſeros dimiſit adusq; nepotes?
Cernis vt erectum torua ſub fronte minetur
Sæuior aſſurgens dempto conſorte poteſtas?
Quas gerit ore minas? quãto premit omnia faſtu?
Hicne vnquam priuatus erit? tamen ille precanti
Mitis, & affatu bonus & patientior æqui.
Quid mirum? non ſolus erat. nos vilis in omnes
Prompta manus caſus domino cuicunque parati.
Qualiter hinc gelidus Boreas, hinc nubifer Eurus

Vela trahunt, nutat media fortuna carinæ.
Heu dubio ſuſpenſa metu, tolerandaq; nullis
Aſpera ſors populis, hic imperat: ille minatur,
At Iouis imperio rapidi ſuper atria cæli
Lectus concilio diuûm conuenerat ordo
Interiore polo. ſpatiis hinc omnia iuxta
Primæq; occiduæq; domus effuſa ſub omni
Terra, atque vnda die: mediis ſeſe arduus infert
Ipſe deis, placido quatiens tamen omnia vultu,
Stellantiq; locat ſolio, nec protinus auſi
Cælicolæ, veniam donec pater ipſe ſedendi
Tranquilla iubet eſſe manu. mox turba vagorum
Semideûm, & ſummis cognati nubibus amnes
Et compreſſa metu ſeruantes murmura venti
Aurea templa replent, mixta conuexa deorum
Maieſtate tremunt, radiant maiore ſereno
Culmina, & arcano florentes lumine poſtes.
al. exterritus *Poſtquam iuſſa quies, ſiluitq;* * *exercitus orbis,*
Incipit ex alto graue & immutabile ſanctis
Pondus adeſt verbis, & vocem fata ſequuntur.
b. la. exſaturabile. *Terrarum delicta, nec* **exuperabile diris*
Ingenium mortale queror. quonam vſq; nocentũ
b *. exigar. **Exigor in pœnas? tædet ſæuire coruſco*
Fulmine. iampridem Cyclopum operoſa fatiſcunt
Brachia, & Æoliis deſunt incudibus ignes.
Atque ideo tulerant falſo rectore ſolutos
Solis equos, cælúmque rotis errantibus vri,
Et Phaetontea mundum ſqualere fauilla.
Nil actum eſt, neque tu valida quod cuſpide latè

Ire

Ire per illicitum pelago germane dediſti.
Nũc geminas punire domos, qui ſanguinis author
Ipſe ego, deſcendo Perſeos alter in Argos.
Scinditur, Aonias fluit hic ab origine Thebas.
Mens cunctis impoſta manet. quis funera Cadmi
Neſciat? & toties excitam à ſedibus imis
Eumenidum bellaſſe aciem? mala gaudia matrũ
Erroresq́; feros nemorum, & reticenda deorum
Crimina? vix lucis ſpatio, vix noctis abactæ
Enumerare queam mores, gentemq́; profanam.
Scandere quin etiam thalamos hic impius hæres
Patris, & immeritæ gremium inceſtare parentis
Appetijt, proprios (monſtro) reuolutus in ortus,
Ille tamen ſuperis æterna piacula ſoluit,
Proiecitq́; diem: nec iam amplius æthere noſtro
Veſcitur: at nati (facinus ſine more) cadentes
Calcauere oculos. iam iam rata vota tuliſti
Dire ſenex: meruere tuæ, meruere tenebræ
Vltorem ſperare Iouem. noua ſontibus arma
Inijciam regnis. totumq́; à ſtirpe reuellam
Exitiale genus. belli mihi ſemina ſunto
Adraſtus ſocer, & ſuperis adiuncta ſiniſtris
Connubia. hanc etiam pœnis inceſſere gentem
Decretum eſt. neq; enim arcano de pectore fallax
Tantalus, & ſæuæ perijt iniuria menſæ.
Sic pater omnipotens. aſt illi ſaucia dictis
Flammato verſans inopinum corde dolorem
Talia Iuno refert: me ne ô iuſtiſſime diuûm
Me bello certare iubes? ſcis ſemper vt arces

Cyclopum, magniq́; Phoroneos inclyta fama
Sceptra viris, opibusq́; iuuem licet improbus illic
Cuſtodem Phariæ, ſomno letoq́; iuuencæ
Extinguas, ſeptis & turribus aureus intres
Mentitis ignoſce toris. illam odimus vrbem
Quam vultu confeſſus adis: vbi conſcia magni
Signa tori, tonitrus agis, & mea fulmina torques,
Facta luant Thebæ, cur hoſtes eligis Argos?
Quin age? ſi tanta eſt thalami diſcordia ſancti,
Et Samon, & veteres armis excinde Mycenas.
* C. vnquam *Verte ſolo Sparten, cur* vſquam ſanguine feſto*
Coniugis ara tuæ, cumulo cur thuris Eoi
Læta calet? melius votis Mareotica fumat
Coptos, & ariſoni lugentia flumina Nili.
Quod ſi priſca luunt authorum crimina gentes,
Subuenitq́; tuis ſeria hæc ſententia curis
Percenſere æui ſenium, quo tempora tandem
Terrarum furias abolere, & ſæcula retro
Emendare ſat eſt? iam dudum à ſedibus illis
Incipe. fluctiuaga quâ præterlabitur vnda
Sicanios longe relegens Alpheos amores.
Arcades hic tua (nec pudor eſt) delubra nefaſtis,
Impoſuere locis. illic Mauortius axis
Oenomai, Geticoq́; pecus ſtabulare ſub Æmo
Dignius: abruptis, & nunc inhumata procorum
* v. etiã-num *Relliquijs trunca ora rigent* tamen hic tibi tẽpli*
Gratus honos. placet Ida nocẽs, mentitaq́; manes
Creta tuos, me Tantaleis conſiſtere tectis
Quæ tandem inuidia eſt? belli deflecte tumultus,

Et gene-

Et generis miſereſce tui: ſunt impia latè
Regna tibi, melius generos paſſura nocentes.
Finierat miſcens precibus conuitia Iuno.
At non ille grauis dictis, quanquam aſpera motu,
Reddidit hæc: equidē haud rebar te mente ſecūda
Laturam, quodcunq; tuos, (licet æquus) in Argos
Conſulerem, neque me (ſi detur copia) fallit
Multa ſuper Thebis Bacchum, auſuramq; Dionē
Dicere, ſed noſtri reuerentia ponderis obſtat.
Horrendos etenim latices, Stygij æquora fratris
Obteſtor manſurum & non reuocabile verum,
Nil fore quo dictis flectar: quare impiger ales
Portantes præcede Notos Cyllenia proles:
Aëra per liquidum, regniſq; illapſus opacis
Dic patruo: ſuperas ſenior ſe tollat ad auras
Laius, extinctum nati quem vulnere nondum
Vlterior Lethes accepit ripa profundi
Lege Erebi: ferat hæc diro mea iuſſa nepoti:
Germanum exilio fretum, Argoliciſq; tumentem
Hoſpitiis, quod ſponte cupit, procul impius aula
Arceat, alternum regni inficiatus honorem.
Hinc cauſæ irarum. certo reliqua ordine dicam.
Paret Atlantiades dictis genitoris, & inde
Summa pedum properè plantaribus illigat alis,
Obnubitq; comas, & temperat aſtra galero,
Tum dextræ virgam inſeruit, qua pellere dulces
Aut ſuadere iterum ſomnos, qua nigra ſubire
Tartara, & exāgues animare aſſueuerat vmbras.
**Diſſiluit: tenuiq; exceptus inhorruit aura.* *deſiluit

Nec mora, ſublimes raptim per inane volatus
Carpit, & ingenti deſignat nubila gyro.
Interea patriis olim vagus exul ab oris
Oedipodionides *furtim deſerta pererrat
Aoniæ, iam iamq; animis malè debita regna
Concipit, & longum ſignis cunctantibus annum
Stare gemit. tenet vna dies noctesq; recurſans
Cura virum, ſi quando humilem decedere regno
Germanum, & ſemet Thebis, opibusq; potitum
Cerneret, hac æuum cupiat pro luce paciſci.
Nunc queritur ceu tarda fugæ diſpendia, ſed mox
Attollit flatus ducis, & ſediſſe ſuperbum
Deiecto ſe fratre putat. ſpes anxia mentem
Extrahit, & longo conſumit gaudia voto.
Tunc ſedet Inachias vrbes, Danaiaq; regna,
Et caligantes abrupto ſole Mycenas,
Ferre iter impauidum, ſeu præuia ducit Erynnis,
Seu fors illa viæ, ſiue hac immota vocabat
Atrops: Ogygijs vlulata furoribus antra
Deſerit, & pingues Bacchæo ſanguine colles
Inde plagam, quà molle ſedens in plana Cytherõ
Porrigitur, *lapſuq; inclinat ad æquora, montem
Præterit. hinc arctè ſcopuloſo in limite pendens
Infantes Scyrone petras, Scyllæaq; rura
Purpureo regnata Seni, mitemq; Corinthon
Linquit, & in medijs audit duo littora campis.
Iámque per emeriti ſurgens confinia Phœbi
Titanis, latè mundo ſubuecta ſilenti
Rorifera gelidum tenuauerat aëra biga.

*l b. furto.
al. lapſu

Iam

Iam pecudes, volucresq́ tacent: iã ſomnus auaris
Inſerpit curis, pronúſque per aëra nutat
Grata laboratæ referens obliuia vitæ.
Sed nec puniceo rediturum nubila cælo
Promiſere iubar, nec rareſcentibus vmbris
Longa repercuſſo nituere crepuſcula Phœbo.
Denſior à terris, & nulli peruia flammæ.
Subtexit nox atra polos. iam clauſtra rigentis
Eoliæ *perculſa ſonant, venturaq́ rauco
*l.h. præcuſſa ca. percluſa.
Ore minatur hyems. venti tranſuerſa frementes
Confligunt, axemq́ emoto cardine vellunt.
Dum cœlũ ſibi quiſq́ rapit: ſed plurimus Auſter
Inglomerat noctẽ, & tenebroſa volumina torquet,
*Diffunditq́ imbres, ſicco quos aſper hiatu
*l.h. defunditq.
Perſolidat Boreas, nec non abrupta tremiſcunt
Fulgura, & attritus ſubita face rumpitur æther.
Iam Nemea, iam Tænareis contermina lucis
Arcadiæ capita alta madent. ruit agmine facto
Inachus, & gelidas ſurgens Eraſinus ad Arctos.
Puluerulenta prius, calcandaq́ flumina nullæ
Aggeribus tenuere moræ. ſtagnoq́ refuſa eſt
Funditus, & veteri ſpumauit Lerna veneno.
Frangitur omne nemus, rapiunt antiqua procellæ
Brachia ſyluarum, nulliſq́ aſpecta per æuum
Solibus, vmbroſi patuere æſtiua Lycæi.
Ille tamen modo ſaxa iugis fugientia ruptis
Miratur, modo nubigenas è montibus amnes
Aure pauens. paſſimq́ inſano turbine raptas
Paſtorum pecorúmq́ domos non ſegnius amens,

Incertusq́ʒ via,per nigra ſilentia,vaſtum
Haurit iter.pulſat metus vndiqʒ,& vndiqʒ frater.
At velut hyberno deprenſus nauita ponto,
Cui neque temo piger,neqʒ amico ſydere monſtrat
Luna vias.medio cæli,pelagiq́ʒ tumultu
Stat rationis inops: iam iamq́ʒ aut ſaxa malignis
Expectat ſubmerſa vadis,aut vertice acuto
Spumantes ſcopulos erectæ incurrere proræ,
Talis opaca legens nemorum Cadmeius heros
Accelerat,vaſto metuenda vmbone ferarum
Excutiens ſtabula,& prono virgulta refringit
Pectore:dat ſtimulos animo vis mœſta timoris,
Donec ab Inachijs victa caligine tectis,
Emicuit,lucem deuexa in mœnia fundens,
Lariſſæus apex.illo ſpe concitus omni
Euolat.hinc celſæ Iunonia templa Proſymnæ
Læuus habens,hinc Herculeo ſignata vapore
Lernæi ſtagna atra vadi tandémque recluſis
Infertur portis.actutum regia cernit
Veſtibula.hic artus imbri,ventoq́ʒ rigentes
*vv. acclinis. Proijcit,ignotæq́ʒ * accliuis poſtibus aulæ
Inuitat tenues ad dura cubilia ſomnos.
Rex ibi tranquillæ medio de limine vitæ
In ſenium vergens populos Adraſtus habebat
Diues auis, & vtroqʒ Iouem de ſanguine ducens.
Hic ſexus melioris inops:ſed prole virebat
Fœminea,gemino natarum pignore fultus.
Cui Phœbus generos (monſtrum exitiabile dictu:
Mox adaperta fides)æuo ducente canebat
Seti-

Setigerumq́; ſuem, & fuluum aduentare leonem,
Hæc voluens, non tu ipſe pater, non docte futuri
Amphiaraë vides, etenim vetat author Apollo. *vr. parenti.
*Tantum in corde ſedens ægreſcit cura*parentis,*
Ecce autem antiquam fato Calydona relinquẽs
Olenius Tydeus (fraterni ſanguinis illum
Conſcius horror agit) eadem ſub nocte ſopora
Luſtra terit, ſimilesq́; notos dequeſtus & imbres.
Infuſam tergo glaciem, & liquentia nimbis
Ora, comasq́; gerens, ſubit vno tegmine, cuius
Fuſus humo gelida, partem prior hoſpes habebat.
Hic verò ambobus rabiem fortuna cruentam
Attulit, haud paſſi ſocijs defendere noctem
Culminibus: paulum alternis in verba minasq́;
Cunctantur: mox vt iactis ſermonibus iræ
Intumuere ſatis, tum verò erectus vterque
Exertare humeros, nudamq́; laceſſere pugnam.
Celſior ille gradu procera in membra, ſimulq́;
Integer annorum, ſed non & viribus infra
Tydea fert animos, totóſque infuſa per artus
Maior in exiguo regnabat corpore virtus.
Iam crebros ictus ora & caua tempora circùm
Obnixi ingeminant, telorum, aut grandinis inſtar
Rhiphææ, flexoq́; genu vacua ilia tundunt.
Non aliter quàm Piſæo ſua luſtra Tonanti
Cùm redeunt, crudisq́; virum ſudoribus ardet
Puluis, at hinc teneros caueæ diſſenſus Ephœbos
Concitat, excluſæq́; expectant præmia matres,
Sic alacres odio, nullaq́; cupidine laudis

Accenſi incurrunt,ſcrutatur & intima vultus
Vnca manus,penituſq; oculis cedentibus inſtat.
Forſan & accinctos lateri(ſic ira ferebat)
Nudaſſent enſes,meliuſq; hoſtilibus armis
Lugendus fratri iuuenis Thebane iaceres,
Ni rex inſolitum clamorem,& pectore ab alto
Stridentes gemitus noctis miratus in vmbris,
Mouiſſet greſſus,magnis cui ſobria curis
Pendebat ſomno iam deteriore ſenectus:
Iſq; vbi progrediens numeroſa luce per alta
Atria,dimotis aduerſo limine clauſtris
Terribilem dictu faciem,lacera ora,putreſq;
Sanguineo videt imbre genas:quæ cauſa furoris
Externi iuuenes?(neque enim meus audeat iſtas
Ciuis in vſque manus)quiſnã implacabilis ardor
Exturbare odiis tranquilla ſilentia noctis?
Vſque adeóne anguſta dies?& triſte parumper
Pacem animo,ſomnumq; pati?ſed prodite tandem
Vnde orti,quo fertis iter,quæ iurgia,nam vos
Haud humiles tanta ira docet,generiſq; ſuperbi
Magna per effuſum clareſcunt ſigna cruorem.
Vix ea cum mixto clamore obliqua tuentes
Incipiunt vna.Rex ô mitiſſime Achiuum
Quid verbis opus eſt: vndantes ſanguine vultus
Aſpicis,hæc paſſim turbatis vocis amaræ
Confudere ſonis.inde orſus in ordine Tydeus
Continuat,mœſti cupiens ſolatia caſus,
Monſtriferæ Calydonis opes,Acheloiaq; arua
Deſerui.veſtris hic me ecce in finibus ingens

Nox

Nox operit, tecto cœlum prohibere quis iſte
Arguit? an quoniam prior hæc ad limina forte
Molitur greſſus? pariter ſtabulare bimembres
Centauros, vnaq; ferunt Cyclopes in Ætna
Compoſitos. ſunt & rabidis iura inſita monſtris,
Fáſq; ſuum, nobis ſociare cubilia terræ,
Sed quid ego? haud hodie ſpolijs grauiſus abibis
Quiſquis es his. aut me ſi non effœtus oborto
Sanguis hebet luctu, magni de ſtirpe creatum
Oeneos, & Marti non degenerare paterno
Accipies: Nec nos animi, nec ſtirpis egemus.
Ille refert contra, ſed mens ſibi conſcia *facti* vv. facti
Cunctatur proferre patrem, tunc mitis Adraſtus,
Immo agite, & poſitis, quas nox inopináq; ſuaſit
Aut virtus, aut ira minis, ſuccedite tecto.
Iam pariter coëant *animorũ in pignora dextræ, * l. amborum
Non hæc incaſſum, diuiſq; abſentibus acta,
Forſan & hæc venturus amor præmiſerit iras,
Vt meminiſſe iuuet. nec vana voce locutus
Fata ſenex: ſi quidẽ hãc perhibẽt poſt vulnera iũ-
Eſſe fidem, quãta partitũ extrema proteruo (ctis
Theſea Pirithoo, vel inanem mentis Oreſtem
Oppoſito *rapidam Pylade vitaſſe Megæram.* * vv. rabidam
Tunc quoque mulcentem dictis corda aſpera regẽ
Iam faciles (ventis vt decertata reſidunt
Æquora, *laxatiſq; diu tamen aura ſuperſtes* * l. laſſatiſque
Immoritur velis) paſſi ſubiere penates.
Hic primùm luſtrare oculis, cultuſq; virorum
Telaq; magna vacat. tergo videt huius inanem

Impexis vtrinque iubis horrere Leonem,
Illius in ſpeciem, per quem Theumeſia Tempe
b. annis, *Amphitryoniades fractum iuuenilibus* armis*
Ante Cleonæi veſtitur prælia monſtri.
Terribiles contra ſetis, ac dente recuruo
Tydea per latos humeros ambire laborant
Exuuiæ Calydonis honos. ſtupet omine tanto
Defixus ſenior, diuina oracula Phœbi
Agnoſcens, monituſq́; datos vocalibus antris
Obtutu gelida ora premit, lætuſq́; per artus
Horror ijt. ſenſit manifeſto numine ductos
Affore, quos nexis ambagibus augur Apollo
Portendi generos, vultu fallente ferarum
Ediderat. tunc ſic tendens ad ſydera palmas
Nox, quæ terrarum, cæliq́; amplexa labores
Ignea multiuago tranſmittis ſydera lapſu,
Indulgens reparare animum, dum proximus ægris
Infundat Titan agiles animantibus ortus.
l. prolixis *Tu mihi* perplexis quæſitam erroribus vltro*
Aduehis alma fidem: veteriſq́; exordia fati
Detegis, aſſiſtas operi, tuaq́; omina firmes.
Semper honoratam dimenſis orbibus anni
Te domus iſta colet, nigri, tibi Diua, litabunt
Electa ceruice greges, luſtraliaq́; exta
Lacte nouo perfuſus edet Vulcanius ignis.
Salue priſca fides tripodum, obſcuriq́; receſſus,
Deprendi fortuna deos. ſic fatus & ambos
Innectens manibus tecta vlterioris ad aulæ
Progreditur: canis etiamnum altaribus ignes

Sopitum

Sopitum cinerem, & tepidi libamina ſacri
Seruabant. adolere focos, epulasq́; recentes,
Inſtaurare iubet. dictis parere miniſtri
Certatim accelerant. vario ſtrepit icta tumultu
Regia, pars oſtro tenues auroq́; ſonantes
Emunire toros, altosq́; inferre tapetas,
Pars teretes leuare manu ac diſponere menſas:
Aſt alij tenebras, & opacam vincere noctem
Aggreſſi, tendunt auratis vinçula lychnis.
His labor inſerto torrere exanguia ferro
Viſcera cæſarum pecudum, his cumulare caniſtris
Perdomitam ſaxo Cererem. lætatur Adraſtus
Obſequio feruere domum. iamq́; ipſe ſuperbis
Fulgebat ſtratis, ſolióq́; effultus eburno,
Parte alia iuuenes ſiccati vulnera Lymphis
Diſcumbunt: ſimul ora notis fœdata tuentur,
Inq́; vicem ignoſcunt. tunc rex longæuus Aceſten
(Natarum hæc altrix, eadem & fidiſſima cuſtos
Lecta ſacrum iuſtæ Veneri: occultare pudorem)
Imperat acciri, tacitaq́; immurmurat aure.
Nec mora præceptis. cùm protinus vtraque virgo
Arcano egreſſa thalamo (mirabile viſu)
Pallados armiſonæ, pharetratæq́; ora Dianæ
Æqua ferunt, terrore minus. noua deinde pudori
Viſa virûm facies, pariter pallorq́;, ruborq́;
Purpureas hauſere genas: oculiq́; verentes
Ad ſanctum rediere patrem. poſtquã ordine mẽſæ
Victa fames, ſignis perfectam, auroq́; nitentem
Iaſides pateram famulos ex more popoſcit,

Quà Danaus libare deis, ſeniorq́; Phoraneus
Aſſueti tenet hæc operum cælata figuras,
Aureus anguicomam præſecto Gorgona collo
Ales habet. iam iamq́; vagas (ita viſus) in auras
Exilit, illa graues oculos, languentiaq́; ora
Penè mouet, viuóque etiam palleſcit in auro,
Hinc Phrygius fuluis venator tollitur alis.
Gargara deſidunt ſurgenti, & Troia recedit.
Stant mœſti comites, fruſtraq́; ſonantia laxant
Ora canes, vmbramq́; petunt, & nubila latrant.
Hanc vndante mero fundens, vocat ordine cũctos
Cælicolas, Phœbũ ãte alios, Phœbũ omnis ad aras
Laude ciet comitum famulumq́; euincta pudica
Fronde manus, cui feſta dies, largoq́; refecti
Thure, vaporatis lucent altaribus ignes.
Forſitan ô iuuenes quæ ſint ea ſacra: quibusq́;
Præcipuum cauſis Phœbi obteſtemur honorem:
Rex ait, exquirunt animi, non inſcia ſuaſit
Religio, magnis exercita cladibus olim
Plebs Argiua litant, animos aduertite, pandam
Poſt quam cærulei ſinuoſa volumina monſtri
Terrigenam Pythona deus ſeptem orbibus atris
Amplexum Delphos, ſquãmisq́; annoſa terentem
Robora, Caſtalijs dum fontibus ore triſulco
Fuſus hiat, nigro ſitiens alimenta veneno,
Perculit, abſumptis numeroſa in vulnera telis,
Cyrrhæiq́; dedi, centum per iugera campi
Vix tandem explicitũ, noua deinde piacula cædis
Perquirens, noſtri tecta haud opulenta Crotopi
Attigit,

Attigit. huic primis, & pubeſcentibus annis
Mira decore pio, ſeruabat nata penates
Intemerata toris, felix ſi Delia nunquam
Furta, nec occultum Phœbo ſociaſſet amorem.
Namq́; vt paſſa Deum Nemeæi ad fluminis vndã
Bis quinos plena cùm fronte reſumeret orbes
Cynthia, ſydereum Latonæ fœta nepotem
Edidit: ac pœnæ metuens (neque enim ille coactis
Donaſſet thalamis veniam pater) auia rura
Eligit, ac natum ſepta inter ouilia furtim
Montiuago pecoris cuſtodi mandat alendum.
Non tibi digna puer generis cunabula tanti
Gramineos dedit herba toros, & vimine querno
Texta domus. clauſa arbutei ſub cortice libri
Mẽbra tepent, ſuadetq́; leues caua fiſtula ſomnos,
Et pecori commune ſolum. ſed fata nec illum
*Conceſſere larem, * viridis nam ceſpite terræ* *vv. viridi
Proiectum temerè, & patulo cælum ore trahẽtem
Dira canum rabies, morſu depaſta cruento
** Diſicit. hic vero attonitas vt nuntius aures* *diſicit
Matris adit, pulſi ex animo genitorq́; pudorq́;,
Et metus. ipſa vltro ſæuis plangoribus amens
Tecta replet, vacuumq́; ferens velamine pectus
Occurrit confeſſa patri, nec motus, at atro
Imperat infandum cupientem occumbere leto.
Sero memor thalami, mæſtæ ſolatia morti
Phœbe paras. monſtrũ infandis Acherõte ſub imo
Conceptũ Eumenidum thalamis: cui virginis ora,
Pectoraq́; æternum ſtridens à vertice ſurgit?

Et ferrugineam frontem diſcriminat anguis.
Hæc tam dira lues nocturno ſquallida paſſu
Illabi thalamis, animasq́; à ſtirpe recentes
*b. abripere. * *Arripere altricum gremiis, morſuq́; cruento*
Deueſci, & multum patrio pingueſcere luctu.
Haud tulit armorũ præſtans, animiq́; Chorœbus,
Seq́; vltro lectis iuuenem: qui robore primi
Famam poſthabita faciles extendere vita,
Obtulit. illa nouos ibat populata penates
Portarum in biuio. lateri duo corpora paruûm
Dependent, & iam vnca manus vitalibus hæret,
Ferratiq́; vngues tenero ſub corde tepeſcunt,
Obuius huic, latus omne virum ſtipante coronâ,
It iuuenis, ferrumq́; ingens ſub pectore diro
Condidit: atque imas animæ mucrone coruſco
Scrutatus latebras, tandem ſua mõſtra profundo
Reddit habere Ioui. iuuat ire, & viſere iuxta
Liuentes in morte oculos, vteriq́; nefandam
Proluuiem, & craſſo ſquallentia pectora tabo,
*vv. plebes *Qua noſtræ cecidere animæ. ſtupet Inacha* pubes,*
Magnaq́; poſt lachrymas etiamnũ gaudia pallẽt.
Hic trabibus duris, ſolatia vana dolori,
Proterere exanimes artus, aſpróſq́; molares
Deculcare genis: neque iram explere poteſtas,
Illam & nocturno circum ſtridore volantes
Impaſtæ fugiſtis aues, rabidamq́; canum vim,
Oraq́; ſicca ferunt trepidorum inhiaſſe luporum.
Sæuior in miſeros fatis vltricis ademptæ
Delius inſurgit, ſummaq́; biuerticis vmbra

Par-

Parnaſi reſidens, arcu crudelis iniquo
Peſtifera arma iacit, camposq́; & celſa Cyclopum
Tecta, ſuperiecto nebularum incendit amictu.
Labuntur dulces animæ: mors fila ſororum
Enſe metit, captamq́; tenẽs fert manibus vrbem.
Quærenti quæ cauſa duci, quis ab æthere læuus
Ignis, & in totum regnaret Sirius annum?
Idem author Pæan rurſus iubet ire cruento
Inferias monſtro iuuenes, qui cæde potiti.
Fortunate animi, longumq́; in ſæcula dignè
Promeriture diem: non tu pia degener arma
Occulis, aut certæ trepidas occurrere morti.
Comminus ora ferens, Cyrrhæi in limine templi
Conſtitit, & ſacras ita vocibus aſperat iras.
**Nec miſſus Thymbræe tuos ſupplexve penates* vv. non
Aduenio. mea me pietas, & conſcia virtus
Has egere vias. ego ſum qui cæde ſubegi
Phœbe tuum mortale nefas, quẽ nubibus atris,
Et ſquallente die, nigra quam tabe ſiniſtri
Quæris inique poli. quod ſi monſtra effera magnis
Cara adeo ſuperis, iacturaq́; vilior orbis,
Mors hominũ, & ſæuo tanta inclementia cælo eſt:
Quid meruere Argi? me me diuum optime, ſolum
*Obieciſſe caput fatis *præſtabit an illud* c. Præſtabat
Lene magis cordi, quod deſolata domorum
Tecta vides? igniq́; datis cultoribus omnis
Lucet ager: ſed quid fando tua tela, manusq́;
*Demoror? expectant matres, ſupremaq́; *fiunt* c. fundunt
Vota mihi. ſatis eſt, merui ne parcere velles.

Cyclopum,magniq; Phoroneos inclyta fama
Sceptra viris,opibusq; iuuem licet improbus illic
Cuſtodem Pharia,ſomno letoq; iuuencæ
Extinguas,ſeptis & turribus aureus intres
Mentitis ignoſce toris.illam odimus vrbem
Quam vultu confeſſus adis:vbi conſcia magni
Signa tori,tonitrus agis,& mea fulmina torques,
Facta luant Thebæ,cur hoſtes eligis Argos?
Quin age?ſi tanta eſt thalami diſcordia ſancti,
Et Samon,& veteres armis excinde Mycenas.
* C. vnquam *Verte ſolo Sparten,cur* vſquam ſanguine feſto*
Coniugis ara tuæ,cumulo cur thuris Eoi
Læta calet?melius votis Mareotica fumat
Coptos,& æriſoni lugentia flumina Nili.
Quod ſi priſca luunt authorum crimina gentes,
Subuenitq; tuis ſeria hæc ſententia curis
Percenſere æui ſenium, quo tempora tandem
Terrarum furias abolere,& ſæcula retro
Emendare ſat eſt?iam dudum à ſedibus illis
Incipe.fluctiuaga quâ præterlabitur vnda
Sicanios longe relegens Alpheos amores.
Arcades hic tua(nec pudor eſt)delubra nefaſtis,
Impoſuere locis.illic Mauortius axis
Oenomai,Geticoq; pecus ſtabulare ſub Æmo
Dignius:abruptis,& nunc inhumata procorum
* v. etiãnum *Relliquijs trunca ora rigent*tamen hic tibi tẽpli*
Gratus honos.placet Ida nocẽs,mentitaq; manes
Creta tuos,me Tantaleis conſiſtere tectis
Quæ tandem inuidia eſt?belli deflecte tumultus,
Et gene-

Et generis miſereſce tui:ſunt impia latè
Regna tibi,melius generos paſſura nocentes.
Finierat miſcens precibus conuitia Iuno.
At non ille grauis dictis,quanquam aſpera motu,
Reddidit hæc:equidē haud rebar te mente ſecūda
Laturam,quodcunq; tuos,(licet æquus)in Argos
Conſulerem,neque me(ſi detur copia)fallit
Multa ſuper Thebis Bacchum, auſuramq; Dionē
Dicere,ſed noſtri reuerentia ponderis obſtat.
Horrendos etenim latices, Stygij æquora fratris
Obteſtor manſurum & non reuocabile verum,
Nil fore quo dictis flectar:quare impiger ales
Portantes præcede Notos Cyllenia proles:
Aëra per liquidum, regniſq; illapſus opacis
Dic patruo:ſuperas ſenior ſe tollat ad auras
Laius,extinctum nati quem vulnere nondum
Vlterior Lethes accepit ripa profundi
Lege Erebi:ferat hæc diro mea iuſſa nepoti:
Germanum exilio fretum, Argoliciſq; tumentem
Hoſpitiis,quod ſponte cupit,procul impius aula
Arceat,alternum regni inficiatus honorem.
Hinc cauſæ irarum.certo reliqua ordine dicam.
Paret Atlantiades dictis genitoris,& inde
Summa pedum properè plantaribus illigat alis,
Obnubitq; comas,& temperat aſtra galero,
Tum dextræ virgam inſeruit,qua pellere dulces
Aut ſuadere iterum ſomnos,qua nigra ſubire
Tartara,& exāgues animare aſſueuerat vmbras.
**Diſſiluit:tenuiq; exceptus inhorruit aura.* *deſiluit

Nec mora, ſublimes raptim per inane volatus
Carpit, & ingenti deſignat nubila gyro.
Interea patriis olim vagus exul ab oris
*Ib. furſo. *Oedipodionides *furtim deſerta pererrat*
Aoniæ, iam iamq; animis malè debita regna
Concipit, & longum ſignis cunctantibus annum
Stare gemit. tenet vna dies noctesq; recurſans
Cura virum, ſi quando humilem decedere regno
Germanum, & ſemet Thebis, opibusq; potitum
Cerneret, hac æuum cupiat pro luce paciſci.
Nunc queritur ceu tarda fugæ diſpendia, ſed mox
Attollit flatus ducis, & ſediſſe ſuperbum
Deiecto ſe fratre putat. ſpes anxia mentem
Extrahit, & longo conſumit gaudia voto.
Tunc ſedet Inachias vrbes, Danaiaq; regna,
Et caligantes abrupto ſole Mycenas,
Ferre iter impauidum, ſeu praua ducit Erynnis,
Seu fors illa viæ, ſiue hac immota vocabat
Atropos: Ogygijs vlulata furoribus antra
Deſerit, & pingues Bacchæo ſanguine colles
Inde plagam, quà molle ſedens in plana Cytheron
al. lapſū *Porrigitur, *lapſuq; inclinat ad æquora, montem*
Præterit. hinc arctè ſcopuloſo in limite pendens
Infantes Scyrone petras, Scyllæaq; rura
Purpureo regnata Seni, mitemq; Corinthon
Linquit, & in medijs audit duo littora campis.
Iámque per emeriti ſurgens confinia Phœbi
Titanis late mundo ſubuecta ſilenti
Rorifera gelidum tenuauerat aëra biga.

Iam

Iam pecudes, volucresq́; tacent: iã ſomnus auaris
Inſerpit curis, pronúſque per aëra nutat
Grata laboratæ referens obliuia vitæ.
Sed nec puniceo rediturum nubila cælo
Promiſere iubar, nec rareſcentibus vmbris
Longa repercuſſo nituere crepuſcula Phœbo.
Denſior à terris, & nulli peruia flammæ.
Subtexit nox atra polos. iam clauſtra rigentis
*Eoliæ *perculſa ſonant, venturaq́; rauco*
Ore minatur hyems. venti tranſuerſa frementes
Confligunt, axemq́; emoto cardine vellunt.
Dum cœlũ ſibi quiſq; rapit: ſed plurimus Auſter
Inglomerat noctẽ, & tenebroſa volumina torquet,
**Diffunditq́; imbres, ſicco quos aſper hiatu*
Perſolidat Boreas, nec non abrupta tremiſcunt
Fulgura, & attritus ſubita face rumpitur æther.
Iam Nemea, iam Tænareis contermina lucis
Arcadiæ capita alta madent. ruit agmine facto
Inachus, & gelidas ſurgens Eraſinus ad Arctos.
Puluerulenta prius, calcandaq́; flumina nullæ
Aggeribus tenuere moræ. ſtagnoq́; refuſa eſt
Funditus, & veteri ſpumauit Lerna veneno.
Frangitur omne nemus, rapiunt antiqua procellæ
Brachia ſyluarum, nullisq́; aſpecta per æuum
Solibus, vmbroſi patuere æſtiua Lycæi.
Ille tamen modo ſaxa iugis fugientia ruptis
Miratur, modo nubigenas è montibus amnes
Aure pauens. paſſimq́; inſano turbine raptas
Paſtorum pecorúmq́; domos non ſegnius amens,

*l.h. præcuſſa ca. perculſa.

* l.h. defunditq.

Incertuſq; viæ, per nigra ſilentia, vaſtum
Haurit iter. pulſat metus vndiq;, & vndiq; frater.
At velut hyberno deprenſus nauita ponto,
Cui neque temo piger, neq; amico ſydere monſtrat
Luna vias. medio cæli, pelagiq; tumultu
Stat rationis inops: iam iamq; aut ſaxa malignis
Expectat ſubmerſa vadis, aut vertice acuto
Spumantes ſcopulos erectæ incurrere proræ,
Talis opaca legens nemorum Cadmeius heros
Accelerat, vaſto metuenda vmbone ferarum
Excutiens ſtabula, & prono virgulta refringit
Pectore: dat ſtimulos animo vis mœſta timoris,
Donec ab Inachijs victa caligine tectis,
Emicuit, lucem deuexa in mœnia fundens,
Lariſſæus apex. illo ſpe concitus omni
Euolat. hinc celſæ Iunonia templa Proſymnæ
Leuus habens, hinc Herculeo ſignata vapore
Lernæi ſtagna atra vadi tandémque recluſis
Infertur portis. actutum regia cernit
Veſtibula. hic artus imbri, ventoq; rigentes
*vv. acclinis. *Proijcit, ignotæq; * accliuis poſtibus aulæ*
Inuitat tenues ad dura cubilia ſomnos.
Rex ibi tranquillæ medio de limine vitæ
In ſenium vergens populos Adraſtus habebat
Diues auis, & vtroq; Iouem de ſanguine ducens.
Hic ſexus melioris inops: ſed prole virebat
Fœminea, gemino natarum pignore fultus.
Cui Phœbus generos (monſtrum exitiabile dictu:
Mox adaperta fides) æuo ducente canebat

Soti-

Setigerumq́ ſuem, & fuluum aduentare leonem,
Hæc voluens, non tu ipſe pater, non docte futuri
Amphiaraë vides, etenim vetat author Apollo. *vv. parenti.
*Tantum in corde ſedens ægreſcit cura*parentis,*
Ecce autem antiquam fato Calydona relinquẽs
Olenius Tydeus (fraterni ſanguinis illum
Conſcius horror agit) eadem ſub nocte ſopora
Luſtra terit, ſimilesq́ notos dequeſtus & imbres.
Infuſam tergo glaciem, & liquentia nimbis
Ora, comasq́ gerens, ſubit vno tegmine, cuius
Fuſus humo gelida, partem prior hoſpes habebat.
Hic verò ambobus rabiem fortuna cruentam
Attulit, haud paſſi ſocijs defendere noctem
Culminibus: paulum alternis in verba minasq́
Cunctantur: mox vt iactis ſermonibus iræ
Intumuere ſatis, tum verò erectus vterque
Exertare humeros, nudamq́ laceſſere pugnam.
Celſior ille gradu procera in membra, ſimulq́
Integer annorum, ſed non & viribus infra
Tydea fert animos, totóſque infuſa per artus
Maior in exiguo regnabat corpore virtus.
Iam crebros ictus ora & caua tempora circùm
Obnixi ingeminant, telorum, aut grandinis inſtar
Rhipheæ, flexoq́ genu vacua ilia tundunt.
Non aliter quàm Piſæo ſua luſtra Tonanti
Cùm redeunt, crudisq́ virum ſudoribus ardet
Puluis, at hinc teneros caueæ diſſenſus Ephœbos
Concitat, excluſæq́ expectant præmia matres,
Sic alacres odio, nullaq́ cupidine laudis

Accenſi incurrunt,ſcrutatur & intima vultus
Vnca manus,penituſq; oculis cedentibus inſtat.
Forſan & accinctos lateri(ſic ira ferebat)
Nudaſſent enſes,meliuſq; hoſtilibus armis
Lugendus fratri iuuenis Thebane iaceres,
Ni rex inſolitum clamorem,& pectore ab alto
Stridentes gemitus noctis miratus in vmbris,
Mouiſſet greſſus,magnis cui ſobria curis
Pendebat ſomno iam deteriore ſenectus:
Iſq; vbi progrediens numeroſa luce per alta
Atria,dimotis aduerſo limine clauſtris
Terribilem dictu faciem,lacera ora,putreſq;
Sanguineo videt imbre genas:quæ cauſa furoris
Externi iuuenes?(neque enim meus audeat iſtas
Ciuis in vſque manus)quiſnã implacabilis ardor
Exturbare odiis tranquilla ſilentia noctis?
Vſque adeóne anguſta dies?& triſte parumper
Pacem animo,ſomnumq; pati?ſed prodite tandem
Vnde orti,quo fertis iter,quæ iurgia,nam vos
Haud humiles tanta ira docet,generiſq; ſuperbi
Magna per effuſum clareſcunt ſigna cruorem.
Vix ea cum mixto clamore obliqua tuentes
Incipiunt vna.Rex ô mitiſſime Achiuum
Quid verbis opus eſt: vndantes ſanguine vultus
Aſpicis,hæc paſſim turbatis vocis amaræ
Confudere ſonis.inde orſus in ordine Tydeus
Continuat,mœſti cupiens ſolatia caſus,
Monſtriferæ Calydonis opes,Acheloiaq; arua
Deſerui.veſtris hic me ecce in finibus ingens

Nox operit, tecto cœlum prohibere quis iſte
Arguit? an quoniam prior hac ad limina forte
Molitur greſſus? pariter ſtabulare bimembres
Centauros, vnaq; ferunt Cyclopes in Ætna
Compoſitos, ſunt & rabidis iura inſita monſtris,
Fáſq; ſuum, nobis ſociare cubilia terræ,
Sed quid ego? haud hodie ſpolijs gauiſus abibis
Quiſquis es his. aut me ſi non effœtus oborto
Sanguis hebet luctu, magni de ſtirpe creatum
Oeneos, & Marti non degenerare paterno
Accipies: Nec nos animi, nec ſtirpis egemus.
Ille refert contra, ſed mens ſibi conſcia ſucti* vv. facti
Cunctatur proferre patrem, tunc mitis Adraſtus,
Immo agite, & poſitis, quas nox inopinaq; ſuaſit
Aut virtus, aut ira minis, ſuccedite tecto.
*Iam pariter coëant *animorũ in pignora dextræ,*
Non hæc incaſſum, diuiſq; abſentibus acta, * l. amborum
Forſan & hæc venturus amor præmiſerit iras,
Vt meminiſſe iuuet. nec vana voce locutus
Fata ſenex: ſi quidẽ hãc perhibẽt poſt vulnera iũ-
Eſſe fidem, quãta partitũ extrema proteruo (ctis
Theſea Pirithoo, vel inanem mentis Oreſtem
Oppoſito rapidam Pylade vitaſſe Megæram.* * vv. rabidam
Tunc quoque mulcentem dictis corda aſpera regẽ
Iam faciles (ventis vt decertata reſidunt
*Æquora, *laxatiſq; diu tamen aura ſuperſtes*
Immoritur velis) paſſi ſubiere penates, * l. laxatiſque
Hic primùm luſtrare oculis, cultuſq; virorum
Telaq; magna vacat. tergo videt huius inanem

Impexis vtrinque iubis horrere Leonem,
Illius in ſpeciem, per quem Theumeſia Tempe
b. annis, Amphitryoniades fractum iuuenilibus* armis
Ante Cleonæi veſtitur prælia monſtri.
Terribiles contra ſetis, ac dente recuruo
Tydea per latos humeros ambire laborant
Exuuiæ Calydonis honos. ſtupet omine tanto
Defixus ſenior, diuina oracula Phœbi
Agnoſcens, monituſq́; datos vocalibus antris
Obtutu gelida ora premit, lætuſq́; per artus
Horror ijt. ſenſit manifeſto numine ductos
Affore, quos nexis ambagibus augur Apollo
Portendi generos, vultu fallente ferarum
Ediderat. tunc ſic tendens ad ſydera palmas
Nox, quæ terrarum, cœliq́; amplexa labores
Ignea multiuago tranſmittis ſydera lapſu,
Indulgens reparare animum, dum proximus ægris
Infundat Titan agiles animantibus ortus.
l. prolixis Tu mihi* perplexis quæſitam erroribus vltro
Aduehis alma fidem: veteriſq́; exordia fati
Detegis, aſſiſtas operi, tuaq́; omina firmes.
Semper honoratam dimenſis orbibus anni
Te domus iſta colet, nigri, tibi Diua, litabunt
Electa ceruice greges, luſtraliaq́; exta
Lacte nouo perfuſus edet Vulcanius ignis
Salue priſca fides tripodum, obſcuriq́; receſſus,
Deprendi fortuna deos. ſic fatus & ambos
Innectens manibus tecta vlterioris ad aulæ
Progreditur: canis etiamnum altaribus ignes

Sopitum

Sopitum cinerem, & tepidi libamina ſacri
Seruabant. adolere focos, epulasq́; recentes,
Inſtaurare iubet. dictis parere miniſtri
Certatim accelerant. vario ſtrepit icta tumultu
Regia, pars oſtro tenues auroq́; ſonantes
Emunire toros, altosq́; inferre tapetas,
Pars teretes leuare manu ac diſponere menſas:
Aſt alij tenebras, & opacam vincere noctem
Aggreſſi, tendunt auratis vincula lychnis.
His labor inſerto torrere exanguia ferro
Viſcera cæſarum pecudum, his cumulare caniſtris
Perdomitam ſaxo Cererem. lætatur Adraſtus
Obſequio feruere domum. iamq́; ipſe ſuperbis
Fulgebat ſtratis, ſolióq́; effultus eburno,
Parte alia iuuenes ſiccati vulnera Lymphis
Diſcumbunt: ſimul ora notis fœdata tuentur,
Inq́; vicem ignoſcunt. tunc rex longæuus Aceſten
(Natarum hæc altrix, eadem & fidiſſima cuſtos
Lecta ſacrum iuſtæ Veneri: occultare pudorem)
Imperat acciri, tacitaq́; immurmurat aure.
Nec mora præceptis. cùm protinus vtraque virgo
Arcano egreſſa thalamo (mirabile viſu)
Pallados armiſonæ, pharetratæq́; ora Dianæ
Æqua ferunt, terrore minus. noua deinde pudori
Viſa virûm facies, pariter pallorq́;, ruborq́;
Purpureas hauſere genas: oculiq́; verentes
Ad ſanctum rediere patrem. poſtquã ordine mẽſæ
Victa fames, ſignis perfectam, auroq́; nitentem
Iaſides pateram famulos ex more popoſcit,

Quà Danaus libare deis, ſeniorq́; Phoraneus
Aſſueti tenet hæc operum cælata figuras,
Aureus anguicomam præſecto Gorgona collo
Ales habet. iam iamq; vagas (ita viſus) in auras
Exilit, illa graues oculos, languentiaq́; ora
Penè mouet, viuóque etiam palleſcit in auro,
Hinc Phrygius fuluis venator tollitur alis.
Gargara deſidunt ſurgenti, & Troia recedit.
Stant mœſti comites, fruſtraq́; ſonantia laxant
Ora canes, vmbramq; petunt, & nubila latrant.
Hanc vndante mero fundens, vocat ordine cũctos
Cælicolas, Phœbũ ãte alios, Phœbũ omnis ad aras
Laude ciet comitum famulumq́; euincta pudica
Fronde manus, cui feſta dies, largoq́; refecti
Thure, vaporatis lucent altaribus ignes.
Forſitan ô iuuenes quæ ſint ea ſacra: quibusq́;
Præcipuum cauſis Phœbi obteſtemur honorem:
Rex ait, exquirunt animi, non inſcia ſuaſit
Religio, magnis exercita cladibus olim
Plebs Argiua litant, animos aduertite, pandam
Poſt quam cærulei ſinuoſa volumina monſtri
Terrigenam Pythona deus ſeptem orbibus atris
Amplexum Delphos, ſquãmisq; annoſa terentem
Robora, Caſtalijs dum fontibus ore triſulco
Fuſus hiat, nigro ſitiens alimenta veneno,
Perculit, abſumptis numeroſa in vulnera telis,
Cyrrhæiq́; dedit, centum per iugera campi
Vix tandem explicitũ, noua deinde piacula cædis
Perquirens, noſtri tecta haud opulenta Crotopi
Attigit,

Attigit. huic primis, & pubeſcentibus annis
Mira decore pio, ſeruabat nata penates
Intemerata toris, felix ſi Delia nunquam
Furta, nec occultum Phœbo ſociaſſet amorem.
Namq; vt paſſa Deum Nemeæi ad fluminis vndã
Bis quinos plena cùm fronte reſumeret orbes
Cynthia, ſydereum Latonæ fœta nepotem
Edidit: ac pœnæ metuens (neque enim ille coactis
Donaſſet thalamis veniam pater) auia rura
Eligit, ac natum ſepta inter ouilia furtim
Montiuago pecoris cuſtodi mandat alendum.
Non tibi digna puer generis cunabula tanti
Gramineos dedit herba toros, & vimine querno
Texta domus. clauſa arbuſtei ſub cortice libri
Membra tepent, ſuadetq; leues caua fiſtula ſomnos,
Et pecori commune ſolum. ſed fata nec illum
Conceſſere larem, viridis nam ceſpite terræ* *vv. viridi
Proiectum temerè, & patulo cælum ore trahẽtem
Dira canum rabies, morſu depaſta cruento
**Diſicit. hic vero attonitas vt nuntius aures* *diſicit
Matris adit, pulſi ex animo genitorq; pudorq;,
Et metus. ipſa vltro ſæuis plangoribus amens
Tecta replet, vacuumq; ferens velamine pectus
Occurrit confeſſa patri. nec motus, at atro
Imperat infandum cupientem occumbere leto.
Sero memor thalami, mœſtæ ſolatia morti
Phœbe paras. monſtrũ infandis Acherõte ſub imo
Conceptũ Eumenidum thalamis: cui virginis ora,
Pectoraq;, æternum ſtridens à vertice ſurgit?

Et ferrugineam frontem diſcriminat anguis.
Hæc tam dira lues nocturno ſquallida paſſu
Illabi thalamis, animaſq́; à ſtirpe recentes
*b. abripere. *Arripere altricum gremiis, morſuq́; cruento
Deueſci, & multum patrio pingueſcere luctu.
Haud tulit armorũ præſtans, animiq́; Chorœbus,
Seq́; vltro lectis iuuenem: qui robore primi
Famam poſthabita faciles extendere vita,
Obtulit. illa nouos ibat populata penates.
Portarum in biuio. lateri duo corpora paruûm
Dependent, & iam vnca manus vitalibus hæret,
Ferratiq́; vngues tenero ſub corde tepeſcunt,
Obuius huic, latus omne virum ſtipante coronâ,
It iuuenis, ferrumq́; ingens ſub pectore diro
Condidit: atque imas animæ mucrone coruſco
Scrutatus latebras, tandem ſua mõſtra profundo
Reddit habere Ioui, iuuat ire, & viſere iuxta
Liuentes in morte oculos, vteriq́; nefandam
Proluuiem, & craſſo ſquallentia pectora tabo,
vv. plebes Qua noſtræ cecidere animæ. ſtupet Inacha pubes,
Magnaq́; poſt lachrymas etiamnũ gaudia pallẽt.
Hic trabibus duris, ſolatia vana dolori,
Proterere exanimes artus, aſpróſq; molares
Deculcare genis: neque iram explere poteſtas,
Illam & nocturno circum ſtridore volantes
Impaſtæ fugiſtis aues, rabidamq́; canum vim,
Oraq; ſicca ferunt trepidorum inhiaſſe luporum.
Sæuior in miſeros fatis vltricis ademptæ
Delius inſurgit, ſummaq́; biuerticis vmbra

Par-

Parnaſi reſidens, arcu crudelis iniquo
Peſtifera arma iacit, camposq́ʒ, & celſa Cyclopum
Tecta, ſuperiecto nebularum incendit amictu,
Labuntur dulces animæ mors fila ſororum
Enſe metit, captamq́ʒ tenēs fert manibus vrbem.
Quærenti quæ cauſa duci, quis ab æthere læuus
Ignis, & in totum regnaret Sirius annum?
Idem author Pæan rurſus iubet ire cruento
Inferias monſtro iuuenes, qui cæde potiti.
Fortunate animi, longumq́ʒ in ſæcula dignè
Promeriture diem: non tu pia degener arma
Occulis, aut certæ trepidas occurrere morti,
Comminus ora ferens, Cyrrhæi in limine templi
Conſtitit, & ſacras ita vocibus aſperat iras.
**Nec miſſus Thymbræe tuos ſupplèx ve penates* vv.nos
Aduenio. mea me pietas, & conſcia virtus
Has egere vias. ego ſum qui cæde ſubegi
Phœbe tuum mortale nefas, quē nubibus atris,
Et ſquallente die, nigra quam tabe ſiniſtri
Quæris inique poli. quod ſi monſtra effera magnis
Cara adeo ſuperis, iacturaq́ʒ vilior orbis,
Mors hominū, & ſæuo tanta inclementia cælo eſt:
Quid meruere Argi? me me diuum optime, ſolum
Obieciſſe caput fatis præſtabit an illud* c. Præſtabat
Lene magis cordi, quod deſolata domorum
Tecta vides? igniq́ʒ datis cultoribus omnis
Lucet ager: ſed quid fando tua tela, manusq́ʒ
Demoror? expectant matres, ſupremaq́ʒ fiunt* c. fundit
Vota mihi. ſatis eſt, merui ne parcere velles.

Proinde moue pharetras, arcuſq; intende ſonoros,
Inſignemq; animam leto dimitte. ſed illum
Pallidus Inachijs qui deſuper imminet Argis,
Dum morior, depelle globum: ſors æqua merentes
Reſpicit. ardentem tenuit reuerentia cædis
Latoidem, triſtémque viro ſummiſſus honorem
Largitur vitæ. noſtro mala nubila cælo
Diffugiunt. at tu ſtupefacti à limine Phœbi
Exoratus abis. inde hæc ſtata ſacra quotannis
Solennes recolunt epulæ, Phœbæaq; placat
Templa nouatus honos has fortè inuiſitis aras,
*vv. quæ *Vos*quoq; progenies. quãquã Calydonius Oeneus,*
Et Parthaoniæ (dudum ſi certus ad aures
Clamor ijt) tibi iura domus, tu pande quis Argos
Aduenias, quãdo hæc varijs ſermonibus hora eſt.
Deiecit mœſtos ex templo Iſmenius heros
In terram vultus, taciteq; ad Tydea læſum
Obliquare oculos, tum longa ſilentia mouit.
Non ſuper hos diuûm tibi ſum quærẽdus honores
Vnde genus, quæ terra mihi, quis defluat ordo
Sanguinis antiqui. piget inter ſacra fateri.
Sed ſi præcipitant miſerum cognoſcere curæ,
Cadmus origo patrum, tellus Mauortia Thebæ,
Et genitrix Iocaſta mihi. tum motus Adraſtus
Hoſpitijs (agnouit enim) quid nota recondis?
Scimus ait: nec ſic auerſum fama Mycenis
Voluit iter. regnum, & furias, oculoſq; pudentes
Nouit, & Arctois ſiquis de ſolibus horret,
Quiq; bibit Gangen, aut nigrum occaſibus intrat
Ocea-

Oceanum, & ſi quos incerto littore Syrtes
Deſtituunt, ne perge queri, caſusq; priorum
Annumerare tibi, noſtro quoq; ſanguine multum
Errauit pietas. nec culpa nepotibus obſtat.
Tu modo diſſimilis rebus mereare ſecundis
Excuſare tuos. & iam temone ſupino
Languet Hyperboreæ glacialis portitor Vrſæ.
Fundite vina focis, ſeruatorémq; parentum
Latoiden votis iterúmq; iterúmq; canamus
Phœbe parens, ſeu te Lyciæ Patarea niuoſis
Exercent dumeta iugis, ſeu rore pudico
Caſtaliæ flauos amor eſt tibi mergere crines:
Seu Troiam Thymbræus habes, vbi fama volentẽ
Ingratis Phrygios humeris ſubijſſe molares:
Seu iuuat Ægæum feriens Latonius vmbra
Cynthus, & aſſiduam pelago non quærere Delon:
Tela tibi, longéq; feros tentandus in hoſtes
Arcus, & ætherij dono ceſſere parentes
Æternum florere genas, tu doctus iniquas
Parcarũ prænoſſe manus, fatũq; quod vltra eſt,
Et ſummo placitura Ioui. quis letifer annus,
Bella quibus populis, mutẽt quæ ſceptra Cometæ:
Tu Phryga ſubmittis citharæ: tu matris honori
Terrigenam Tityon Stygijs extendis arenis.
Te viridis Python, Thebanáq; mater ouantem,
Horruit in pharetris, vltrix tibi torua Megæra
Ieiunum Phlegyam ſubter caua ſaxa iacentem
Æterno premit accubitu, dapibúſq; profanis
Inſtimulat: ſed miſta famem faſtidia vincunt.

Adſis ô memor hoſpitij, Iunoniaq; arua
Dexter ames, ſeu te roſeum Titana vocari
Gentis Achemeniæ ritu ſeu præſtat Oſyrin
Frugiferum, ſeu Perſei ſub rupibus antri
Indignata ſequi torquentem cornua Mytram.

P. PAPINII STATII
THEBAID. LIBER II.

INterea gelidis Maia ſatus aliger vmbris
Iuſſa gerens magni remeat Iouis vndique pigræ
Ire vetant nubes, & turbidus implicat aer,
Nec Zephyri rapuere gradum, ſed fœda ſilentis
Aura poli: Styx inde nouem circumflua campis
Hinc obiecta vias torrentem incendia claudunt.
Pone ſenex trepida ſuccedit Laius vmbra
Vulnere tardus adhuc, capulo nam largius illi
Tranſabijt coſtas cognatis ictibus enſis
Impius, & primas furiarum pertulit iras.
It tamen, & medica firmat veſtigia virga:
Tum ſteriles luci, poſſeſſaq; manibus arua,
Et ferrugineum nemus aſtupet, ipſaq; tellus
Miratur patuiſſe retro, nec liuida tabes
Inuidiæ, quamquam functis, & lumine caſſis
Defuit. vnus ibi ante alios, cui leua voluntas
Semper & ad ſuperos hinc & grauis exitus æui
Inſultare malis, rebuſq; ægreſcere lætis,
Vade, ait, ô felix quoſcunque vocaris in vſus
Seu Iouis imperio, ſeu maior adegit Erinnys

Ire

Ire diem contra, ſeu te furiata ſacerdos
Theſſalis arcano iubet emigrare ſepulchro.
Heu dulces viſure polos, ſolemq́; relictum,
Et virides terras, & puros fontibus amnes,
Triſtior has iterum tamen intrature tenebras.
Illos vt cæco recubans in limine ſenſit
Cerberus, atque omnes capitum ſubrexit hiatus
Sæuus, & intranti populo, iam nigra tumebat
Colla minax, iam ſparſa ſolo turbauerat oſſa,
Ni Deus horrentem Lethæo vimine mulcens
Ferrea tergemino domuiſſet lumina ſomno.
Eſt locus Inachiæ dixerunt Tænara gentes,
Qua formidatum Maleæ ſpumantis in auras
It caput, & nullos admittit culmine viſus.
Stat ſublimis apex: ventoſq́; imbreſq́; ſerenus
Deſpicit, & tantum feſſis inſiditur aſtris.
Illic exhauſti poſuere cubilia venti:
Fulminibuſq́; iter eſt, mediũ caua nubila montis
Inſumpſere latus, ſummos nec præpetis alæ
Plauſus adit colles, nec rauca tonitrua pulſant:
Aſt vbi prona dies longos ſuper æquora fines
Exigit, atq́; ingens medio natat vmbra profundo,
Interiore ſinu frangentia littora curuat
*Tænarus, expoſitos non *audens ſcandere fluctus.* I. c. audax
Illic Ægeo Neptunus gurgite feſſos
In portum deducit equos, prior haurit arenas
Vngula: poſtremi ſoluuntur in æquora piſces,
Hoc (vt fama) loco pallentes deuius vmbras
Trames agit, nigriq́; Iouis vacua atria ditat,

Mortibus. Arcadij perhibent ſi vera coloni,
Stridor ibi, & gemitus pœnarum atroq; tumultu
Feruet ager. ſæpe Eumenidum voceſq;, manuſq;
In medium ſonuere diem, lethiq; triformis
Ianitor, agricolas campis auditus abegit.
Hac & tunc fuſca volucer Deus obſitus vmbra
Exilit ad ſuperos, infernaq; nubila vultu
Diſcutit, & viuis afflatibus ora ſerenat,
Inde per Arcturum, mediæq; ſilentia Lunæ
Arua ſuper, populoſq; meat: ſopor obuius illi
Noctis agebat equos, trepiduſq; aſſurgit honori
Numinis, & recto decedit limite cæli.
Inferior volat vmbra Deo, præreptaq; noſcit
Sydera, principiumq; ſuum. iamq; ardua Cyrrhæ,
Pollutamq; ſuo deſpectat Phocida buſto.
Vētum erat ad Thebas. gemuit prope limina nati
Laius, & notos cunctatur inire penates.
Vt vero excelſis ſuamet iuga nixa columnis
Vidit, & infectos etiamnum ſanguine currus,
Penè retro turbatus abit. nec ſummi Tonantis
Iuſſa, nec Arcadiæ retinent ſpiramina virgæ.
Et tunc forte dies noto ſignata Tonantis
Fulmine prærupti cum te tener Euie partus
Tranſmiſere patri. Tyriis ea cauſa colonis
Inſomnem ludo certatim ducere noctem
Suaſerat. effuſi paſſim per tecta, per agros,
Serta inter, vacuoſq; mero crateras anhelum
Proflabant ſub luce deum. tum plurima buxus,
Æraq; taurinos ſonitu vincentia pulſus.

Ipſe

Ipſe etiam gaudens nemoroſa per auia ſanas
Impulerat matres Baccho meliore Cytheron.
Qualia per Rhodopen rapido conuiuia cœtu
Biſtones, aut mediæ ponunt conuallibus Oſſæ.
Illis ſemianimum pecus, excuſſaq; leonum
Ore dapes, & lacte nouo domuiſſe cruorem
Luxus: at Ogygij ſi quando afflauit Iacchi
Sæuus odor, tunc ſaxa manu, tũc pocula pulcrum
Spargere, & immerito ſociorum ſanguine fuſo
Inſtaurare diem, feſtaſq; reponere menſas.
Nox ea, cum tacita volucer Cyllenius aura
Regis Echionij ſtratis adlapſus, vbi ingens
Fuderat Aſſyriis extructa tapetibus alto
Membra toro. pro gnara nihil mortalia fati
Corda ſui capit ille dapes, habet ille ſoporem.
Tunc ſenior quæ iuſſus agit, neu falſa videri
Noctis imago queat, longæui vatis opacos
Tyreſiæ vultus, vocémq;, & vellera nota
Induitur. manſere comæ, propexaq; mento
Canicies, pallórq; ſuus, ſed falſa cucurrit
Infula per crines, glaucæq; innexus oliuæ
Vittarum prouenit honos. dehinc tangere ramo
Pectora, & has viſus fatorum expromere voces:
Non ſomni tibi tempus iners. qui nocte ſub alta
Germani ſecure iaces: ingentia dudum
Acta vocant, rerumq; graues ignaue paratus,
Tu veluti magnum ſi iam tollentibus Auſtris
Ionium nigra iaceat ſub nube magiſter,
Immemor armorum, verſantiſq; æquora claui.

Cunctaris:iamq́; ille nouis (ſic fama)ſuperbit
Connubijs,viresq́; parat quîs regna capeſſat,
Quis neget,inq́; ſua ſenium ſibi deſtinat aula.
Dant animos ſocer augurio fatalis Adraſtus,
Dotalesq́; Argi, nec non in fœdera vitæ
Pollutus placuit fraterno ſanguine Tydeus.
Hinc tumor,& longus fratri promitteris exul.
Ipſe deûm genitor tibi me miſeratus ab alto
Mittit,habe Thebas,cæcumq́; cupidine regni,
Auſurúmq; eadem germanum expelle,nec vltra
Fraternos inhiantem obitus ſine ſidere ceptis
Fraudibus, haud Cadmo dominas inferre Myce-
Dixit,& abſcedẽs(etenim iã pallida turbãt (nas.
Sydera lucis equi)ramos ac vellera fronti
Diripuit,confeſſus auum,diriq́; nepotis
Incubuit ſtratis:iugulum mox cæde patentem
Nudat,& vndanti perfundit vulnere ſomnum.
Illi rupta quies attollit membra,toroq́;
Erigitur plenus monſtris,vanumq́; cruorem
Excutiens,ſimul horret auum,fratremq́; requirit,
Qualis vbi audito venantum murmure tigris
Horruit in maculas,ſomnosq́; excuſſit inertes,
Bella cupit,laxatq́; genas,& temperat vngues,
Mox ruit in turmas,natisq́; alimenta cruentis
Spirantem fert ore virum:ſic excitus ira
Ductor in abſentem conſumit prælia fratrem,
Et iam Migdonijs elata cubilibus alto
Impulerat cælo gelidas Aurora tenebras,
Rorantes excuſſa comas,multumq́; ſequenti

So-

Sole rubens: illi roſeus per nubila ſeras
Aduertit flammas, alienumq́ꝫ æthera tardo
Lucifer, exit equo, donec pater igneus orbem
Impleat, atque ipſi radios vetet eſſe ſorori.
Cum ſenior Talaonides, nec longa morati
Dircæuſq́ꝫ gradum pariterq́ꝫ Acheloius heros
Corripuere toris, illos poſt verbera feſſos
Exceptamq́ꝫ hyemem cornu perfuderat omni
Somnus. at Inachio tenuis ſub pectore regi
Tracta quies. dum mente Deos, inceptaq́ꝫ verſat
Hoſpitia, & quæ ſint generis aſcita repertis
Fata mouet. poſtquam mediis in ſedibus aulæ
Congreſſi, inq́ꝫ vicem dextras iunxere locumq́ꝫ
Quo ſerere arcanas aptum, atq́ꝫ euoluere curas,
Inſidunt. prior his dubios compellat Adraſtus
Egregij iuuenum, quos non ſine lumine regnis
Inuexit nox atra meis, quibus ipſe per imbres
Fulminibus mixtos, intempeſtumq́ꝫ Tonantem
Has meus vſque domos veſtigia fecit Apollo:
Non equidem obſcurum vobis, plebiq́ꝫ Pelaſgæ
Eſſe reor, quantis connubia noſtra procorum
Turba petat ſtudiis: geminæ mihi namq́ꝫ nepotũ
Læta fides, æquo pubeſcunt ſydere natæ.
Quãtus honos, quantuſq́ꝫ pudor (ne credite patri)
Et ſuper heſternas licuit cognoſcere menſas,
*Has tumidi ſolio? & latè dominantibus*armis* Vv.arnis
Optauere viri. longum enumerare Phareos,
Oebaliosq́ꝫ duces, & Achæa per oppida matres
Spem generis. nec plura tuus deſpexerat Oeneus

Puppis humum, iuuat ingreſſos felicia regni
Omina, quod ſupereſt fati vitaq́; laborum
Fortunæ tranſire tua. nec plura morati,
Conſurgunt dictis impenſius aggerat omne
Promiſſum Inachius pater, auxilioq́; futurum,
Et patriis ſpondet reduces inducere regnis.
Ergo alacres Argi, fuſo rumore per vrbem
Aduenisſe duci generos primisq́; Hymenæis
Egregiam Argiam, nec formæ laude ſecundam
Deiphilen, tumida iam virginitate iugari
Gaudia mente parant, ſocias it fama per vrbes:
Finitimisq́; agitatur agris, procul vſq; Lycæos
Partheniosq́; ſuper ſaltus, Ephyræaq́; rura,
Nec minus Ogygias eadem dea turbida Thebas
Inſilit. *hæc totis perfundit mœnia pennis *l. & totis
Labdaciumq́; ducem præmiſſa conſona nocti
Territat hoſpitia, & thalamos, & fœdera regni,
Permixtumq́; genus (quæ tanta licentia monſtro?
Quis furor eſt?) iam bella canit: diffuderat Argos
Expectata dies, læto regalia cœtu
Atria complentur: ſpecies eſt cernere auorum
Cominus, & viuis certantia vultibus æra.
Tantum auſæ *proferre manus, pater ipſe bicornis b. præferre
In leuum prona nixus cedet Inachus vrna.
Hunc tegit Iaſiusq́; ſenex, placidusq́; Phoroneus
Et bellator Abas, indignatusq́; Tonantem
Acriſius, nudoq́; ferens caput enſe Corœbus
Toruaq́; iam Donai facinus meditantis imago.
Exin mille duces: foribus cum immiſſa ſuperbis

Vnda fremit vulgi, procerũ manus omnis, & alto
Quîs propior de rege gradus. ſtant ordine primi
Interior ſacris calet, & ſonat aula tumultu
Fœmineo. caſta matres cinxere corona
Argolides. pars virginibus circum vndique fuſæ
Federa conciliant noua, ſolanturq́; timorem,
Ibant inſignes, vultuq́;, habituq́; verendo
b. c. pudorem *Candida purpureum fuſæ ſuper ora*ruborem,*
Deiectæq́; genas. tacitas ſubit ille ſupremus
Virginitatis amor: primaq́; modeſtia culpæ
Confudit vultus. tunc ora rigantur honeſtis
Imbribus, & teneros lachrymæ iuuere parentes
Non ſecus ac ſupero pariter ſi cardine lapſæ
Pallas, & aſperior Phœbi ſoror, vtraq; telis,
Vtraq; torua genis, flauoq́; in vertice nodo,
Illa ſuas Cyntho comites agat, hæc Aracintho,
Tunc ſi fas oculis, non vnquam longa tuendo
Expedias, cui maior honos, cui gratior, aut plus
De Ioue mutatosq́; velit tranſumere cultus,
Et Pallas deceat pharetras, & Delia criſtas,
Certant lætitia ſuperosq́; in vota fatigant
Inachidæ, quæ cuiq; domus, ſacriq́; facultas.
Hi fibris animaq; litant, hi ceſpite nudo:
Nec minus auditi, ſi mens accepta meretur.
al dura *Thure deos, fractusq; obtendunt limina ſyluis.*
l. patris *Ecce metu ſubito (Lacheſis ſic* dira iubebat)*
Impulſæ mentes, excuſſaq; gaudia vulgi,*
al. Mu- *Et turbata dies. innuptam limine adibant*
nichiis *Pallada* Monichijs cui non Argiua per vrbes*

Poſt

Poſthabita eſt Lariſſa iugis. hic more parentum
Iaſides, thalamis. vbi caſta adoleſceret ætas,
Virgineas libare comas, primoſq́; ſolebant
Excuſare toros, celſam ſubeuntibus arcem
*In gradibus ſummi,*delapſum culmine templi* al. delapſus
*Arcados*Euripi ſpolium cadit æreus orbis,* l.b. Euchipi
Præmiſſaſq́; faces: feſtum nubentibus ignem
Obruit, eq́; adytis ſimul exaudita remotis
Nondũ auſos firmare gradum, tuba terruit ingens
In Regem conuerſi omnes formidine prima.
Mox audiſſe negant, cunctos tamen omina rerum
Dira mouent, variiſq́; metum ſermonibus augẽt.
Nec mirum. nam tu infauſtos donante marito
Ornatus Argia geris, dirumq́; monile
Harmonies longa eſt ſeries, ſed nota malorum,
Proſequar vnde nouis tam ſæua potentia donis
*Lemnius hæc, vt priſca fides. Mauortia*longa* V. longũ
Furta dolens, capto poſtquam nihil obſtat amori:
Pœna nec vltrices caſtigauere cathenæ,
Harmonies dotale decus ſub luce iugali
Struxerat, hoc docti quamquã maiora laborant.
Cyclopes notiq́; operum Telchines amica
Certatim iuuere manu. ſed plurimus ipſi
Sudor. ibi arcano florentes igne ſmaragdos,
Cingit, & infauſtas, percuſſum adamanta figuras
Gorgoneoſq́; orbes, Siculaq́; incude relictos.
Fulminis extremi cineres, viridumq́; draconum
Lucentes à fronte iubas: hic flebile germen
Heſperidum, & dirum Phryxei velleris aurum

Tunc varias peſtes, raptumq; interplicat atro
Tiſiphones de crine ducem, & quæ peſſima Caſton
Vis probat, hæc circum ſpumis lunaribus vngit
Callidus, atq; hilari perfundit cuncta veneno.
Non hoc Paſithea blandarum prima ſororum,
Non decor, Idaliusq; puer, ſed luctus, & ira,
Et dolor, & tota preſſit diſcordia dextra.
Prima fides operi Cadmum comitata iacentem
Armonie, verſis in ſibila dira querelis,
Illyricos longo ſulcauit pectore campos.
Improba mox Semele: vix dona nocentia collo
Induit, & fallax intrauit limina Iuno.
*Teq; etiam infelix perhibent Iocaſta *deorum*
Poſſediſſe nefas. vultus hac laude colebas,
Heu quibus, heu placitura toris! poſt longior ordo.
Tum donis Argia nitet, vilesq; ſororis
Ornatus ſacro præculta ſuperuenit auro,
Viderat hoc coniux perituri vatis, & aras
Ante omnes, epulasq; trucem ſecreta coquebat
Inuidiam, ſæuis detur ſi quando potiri
Cultibus, heu nihil auguriis adiuta propinquis.
Quos optat gemitus! quantas cupit impia clades!
Digna quidem, ſed quid miſeri decepta mariti
Arma? quid inſontes nati meruere furores?
Poſtquam regales epulas, & gaudia vulgi
Biſſeni cluſere dies, Iſmenius heros
Reſpicere ad Thebas, & iam ſua quærere regna.
Quippe animum ſubit illa dies, qua ſorte benigna
Fratris Echionia ſteterat priuatus in aula:

* I. b. decorum

Reſpi-

Reſpiciens deſciſſe deos:trepidoq́ʒ tumultu
Dilapſos comites,nudum latus omne,fugamq́ʒ
Fortunæ.namqʒ vna ſoror producere triſtes
Exulis auſa vias,etiam hanc in limine primo
Liquerat,& magna lachrymas incluſerat ira.
Tunc quos excedens hilares,quis cultus iniqui
Præcipuus ducis,& profugo quos ipſe notarat
Ingemuiſſe ſibi,per noctem ac luce ſub omni
Digerit.excedêre animum dolor,iráque demens:
Et qua non grauior mortalibus addita cura.
Spes vbi longa venit.talem ſub pectore nubem
Conſilio voluens,Dircen,Cadmiq́ʒ negatas
Apparat ire domos,veluti dux taurus amata
Valle carens,pulſum ſolito quem gramine victor
Iuſſit ab erepta longe mugire iuuenca
Cum profugo placuere tori,ceruixq́ʒ recepto
Sanguine magna redit,fractaq́ʒ in pectore vires:
Bella cupit,ſaltusq́ʒ,& capta armenta repoſcit,
Iam pede,iam cornu,melior.pauet ipſe reuerſum
Victor,& attoniti vix agnouere magiſtri,
Non alias tacitæ iuuenis Theumeſius iras
Mente acuit,ſed fida vias arcanáque coniux
Senſerat,vtque toris primo complexa tacebat
Auroræ pallore virum?quos callide motus,
Quámve fugam moliris?ait.nihil trãſit amãtes,
Sentio,peruigiles acuunt ſuſpiria queſtus,
Nunquam in pace ſopor,quoties hæc ora natare
Fletibus,& magnas iactantia pectora curas
Admota deprendo manu?nil fœdere rupto,

Connubiiſve ſuper moueor, viduaq́; iuuenta.
(Et ſi crudus amor, nec dum poſt flammea toti
Intepuere tori) tua me properabo fateri,
Angit amata ſalus, tune incomitatus inermis
Regna petes? poterisq́; tuis decedere Thebis
Si neget? atque illum ſolers deprendere ſemper
l. cōſum pſeris *Fama duces, tumidum narrat, raptoq́; ſuperbum,*
*Difficilemq́; tibi, nec dum * conſumpſerat annum.*
Me quoq; nunc vates, nunc exta minantia diuos,
Aut auium lapſus, aut turbida noctis imago
Territat. ah memini, nũquã mihi falſa ꝑ vmbras
Iuno venit. quo tendis iter? quo conſcius ardor
Ducit, & ad Thebas melior ſocer? hic breue tandẽ
Riſit Echionius iuuenis, tenerumq́; dolorem
Coniugis amplexu ſolatur, & oſcula mœſtis
Tempeſtiua genis poſuit, lachrymasq́; repreſſit.
Solue metus animo, dabitur mihi crede, merẽtum
Conſiliis tranquilla dies. te fortior annis
Nondum cura decet. ſciat hæc Saturnius olim
Fata parens, oculosq́; polo dimittere ſi quos
Iuſtitia, & rectum terris defendere curat,
Fors aderit lux illa tibi, qua mœnia cernes
Coniugis, & geminas ibis Regina per vrbes.
Sic ait, & caro raptim ſe limine profert
Tydea iam ſocium cœptis, iam pectore fido
Æquantem curas (tantus poſt iurgia mentes
Vinxit amor) ſocerumq́; affatur triſtis Adraſtum.
Fit mora conſilio, cum multa mouentibus, vna
Iam potior cunctis ſedit ſententia fratris

Per-

*Pertentare fidem, tutosq́; in regna precando l. prætē-tare
Explorare aditus. audax ea munera Tydeus
Sponte ſubit, nec non & te fortiſſime gentis
Ætolum multum lachrymis conata morari eſt
Deiphile, ſed iuſſa patris tutiq́; regreſſus
Legato, iuſtaq́; preces vicere ſororis.
Iamq́; emenſus iter ſyluis ac litore durum
Qua Lernea palus, ambuſtaq́; fontibus altè
Intepet Hydra vadis, & qua vix carmine raro
Longa ſonat Nemea, nondum paſtoribus auſis,
Qua latus Eoos Ephyres, quod vergit ad Euros,
Siſypheiq́; ſedent portus: irataq́; terra
Curua Palæmonio ſecluditur vnda Lechæo.
Hinc prætervectus Niſum, & te mitis Eleuſis
Læuus habet: iãq́; arua gradu Theumeſia, & ar-
Intrat Agenoreas. ibi durũ Etheoclea cernit (ces
Sublimem ſolio, ſeptumq́; horrentibus armis:
Iura ferus populo trans legem, ac tempora regni
Iam fratris de parte*dabas. ſed & omne paratus Vv. dabat
In facinus, queriturq́; fidem tam ſero repoſci.
Conſtitit in medijs: ramus manifeſtat oliuæ
Legatum, cauſáſq; viæ noménq; rogatus
Edidit, vtque rudis fandi, pronusq́; calori
Semper erat, iuſtis miſcens tamen aſpera, cœpit:
Si tibi plena fides, ſi dicti cura maneret
Fœderis ad fratrem completo iuſtius anno
Legatos hinc ire fuit, teq́; ordine certo
Fortunam exuere, & lætum diſcedere regno.
Vt vagus ille diu, paſſusq́; haud digna per vrbes

Ignotas pactæ tandem ſuccederet aulæ.
Sed quia dulcis amor regni, blandúmq; poteſtas
Poſceris aſtriferum velox iam circulus orbem
Torſit, & amiſſæ redierunt montibus vmbræ
Ex quo frater inops, ignota per oppida triſtes
l. aperto *Exul agit caſus, & te iam tempus *apertos*
Sub Ioue ferre dies, terrenaq; frigora membris
Ducere, & externos ſummiſſum ambire penates.
Pone modum lætis. ſatis auro diues, & oſtro
Conſpicuus, tenuem Germani pauperis annum
Riſiſti, moneo regnorum gaudia, temet
Dedoceas, patiénſq; mereare reuerti.
Dixerat, aſt illi tacito ſub pectore dudùm
Ignea corda fremunt. iacto velut aſpera ſaxo
Cominus erigitur ſerpens, cui ſubter inanes
Longa ſitis latebras, totóſq; agitata per artus
Conuocat in fauces & ſquammea colla venenum
Cognita ſi dubijs fratris mihi iurgia ſignis
Ante forent, nec clara odiorum arcana paterent,
Sufficeret, vel ſola fides quam toruus, & illum
Mente gerens, ceu ſepta nouus iam mœnia laxet
Foſſor, & hoſtiles inimicent claſſica turmas,
l. perfu-ris **Præfuris in medios ſi cominus orſa tuliſſes,*
Biſtonas aut refugo pallentes ſole Gelonos,
v. allo-quio *Parcior *eloquio, & medij reuerentior æqui*
Inciperes: neque te furibundæ crimine mentis
Arguerim, mandata refers nunc omnia quando
Plena minis, nec ſceptra fide, nec pace ſequeſtra
Poſcitis, & capulo propior manus: hæc mea regi
Ar-

Argolice, nondum æqua tuis, vice dicta reporta.
Quæ ſors iuſta mihi, quæ non indebitus annis
*Sceptra dicauit honos, teneo, *longumq́; tenebo,* *l. æternumque
Te penes Inachiæ dotalis regia dono
Coniugis: & Danaæ (quid enim melioribus actis
Inuideam?) cumulentur opes. felicibus Argos
Auſpiciis, Lernamq́; regas. nos horrida Dirces
Paſcua, & Euboicis arctatas fluctibus oras,
Non indignati miſerum dixiſſe parentem
Oedipoden: tibi larga Pelops, & Tantalus author,
Nobilitas, propiorq́; fluat de ſanguine iuncto
Iuppiter. anne feret luxu conſueta paterno
Hunc regina larem? noſtræ cui iure ſorores
Anxia penſa trahant, longo quam ſordida luctu
Mater, & ex imis auditus fortè tenebris
Offendat ſocer ille ſenex: iam pectora vulgi
Aſſueuere iugo. pudet heu, plebiſq́; patrumq́;
Ne toties incerta ferant, mutentq́; gementes
Imperia, & dubio pigeat parere tyranno.
Non parcit populis regnum breue. reſpice quantus
Horror, & attoniti noſtro in diſcrimine ciues.
Hos ne ego, quìs certa eſt ſub te duce pœna, rèlin-(quam?
Iratus germane venis: fac velle, nec ipſi
(Si modo notus amor, meritiq́; eſt gratia) Patres
Reddere regna ſinent. Non vltra paſſus, & orſa
Iniecit mediis ſermonibus obuia. Reddes,
Ingeminat reddes. non ſi te ferreus agger
Ambiat, aut triplices alio tibi carmine muros
Amphion auditus agat. nil tela, nec ignes

Obſtiterint. quin auſa luas, noſtriſq; ſub armis
Captiuo moribundus humum diademate pulſes.
Tu merito. aſt horum miſeret, quos ſanguine viles
Coniugibus, natiſq; infanda ad prælia raptos
Proijcis excidio bone rex. ô quanta Cithæron
Funera, ſanguineiſq; vadis Iſmene rotabis!
Hæc pietas, hæc magna fides: nec crimina gentis
*l. primus *Mira equidem duco, ſic* primi ſanguinis author*
*l. nec *Inceſtiq; patrum thalami, *ſed fallit origo,*
Oedipodes tu ſolus eris: hæc præmia morum
Ac ſceleris violente feres. nos poſcimus annum.
*vv. retro *Sed moror. hæc audax etiamnum in limine* regis*
Vociferans, iam nunc impulſa per agmina præceps
Euolat Oenides. vindex ſic ille Dianæ
Erectus ſetis, & adunca fulmine malæ
Cũ premeret Pelopæa phalãx, ſaxa obuia voluens
Fractaq; perfoſſis arbuſta Acheloia ripis,
Iam Telamona ſolo, iam ſtratũ Ixyona linquens,
Te Meleagre ſubit. ibi demum cuſpide lata
Hæſit, & obnixo ferrum laxauit in armo.
Talis adhuc trepidum liquit Calydonius Heros
*c. ſceptra. *Concilium, infrendens ipſi ceu* regna negentur.*
Feſtinatq; vias ramumq́; precantis oliuæ
Abijcit. attonitæ tectorum ex culmine ſummo
Proſpectant matres, ſæuoq; infanda precantur
Oenidæ, tacitóq; ſimul ſub pectore Regi.
Nec piger ingenio ſcelerum, fraudiſq; nefandæ
Rector eget. iuuenum fidos lectiſſima bello
Pectora nunc pretio, nunc ille hortatibus ardens
Sollicitat

Sollicitat dictis, nocturnaq; prælia ſæuus
Inſtruit, & ſanctum populis per ſæcula nomen
Legatum, inſidiis tacitoq; inuadere ferro.
Quid regnis non vile cupit: quas quæreret artes?
Si fratrem fortuna dares. ô cæca nocentum
Conſilia! O ſemper timidum ſcelus! exit in vnum
Plebs ferro iurata caput. ceu caſtra ſubire
Apparet, aut celſum crebris arietibus vrbis
Inclinare latus. denſi ſic agmine facto
Quinquaginta altis funduntur in ordine portis.
Macte animi! tantis dignus qui crederis armis.
Fert via per dumos propior quà calle latenti
Præcelerant, denſaq; legunt compendia ſyluæ.
Lecta dolis ſedes, gemini procul vrbe malignis
Faucibus vrgentur colles, quos vmbra ſuperni
Montis, & incuruis claudunt iuga frondea ſyluis:
Inſidias natura loco, cæcámque latendi
Struxit opem, mediaſq; arctè ſecat aſpera rupes
Semita, quam ſubter campi, deuexaq; latis
Arua iacent ſpatiis contra importuna crepido
Oedipodioniæ domus alitis. hic fera quondam
Pallentes erecta genas, ſuffuſaq; tabo
Lumina concretis infando ſanguine plumis
Reliquias amplexa virum, ſemeſáque nudis
*Pectoribus ſtetit oſſa premens, viſuq; *trementi* * al. frementi
Colluſtrat campos, ſi quis concurrere dictus
Hoſpes inexplicitis, aut comminus ire viator
*Audeat, & *duræ commercia iungere linguæ.* al. diræ
Nec mora, quin acuens exertos protinus vngues,

Liuentéſque manus,fractóſq; in vulnere dentes
Terribili applauſu circum hoſpita ſurgeret ora.
Et latuere doli,donec de rupe cruenta
Heu ſimili deprenſa viro,ceſſantibus alis
Triſtis inexpletam ſcopulis affligeret aluum.
Monſtrat ſylua nefas,horrent vicina iuuenci
Gramina. damnatis auidũ pecus abſtinet herbis.
Non Dryadum placet vmbra choris, non cõmoda (ſacris
Faunorum,diraq́; etiam fugere volucres
Prodigiale nemus.tacitis huc greſſibus acti
Deueniunt peritura cohors.hoſtemq́; ſuperbum
Annixi iaculis,& humi poſita arma tenentes
Expectant,denſaq́; nemus ſtatione coronant.
Cœperat humenti Phœbum ſubtexere palla
Nox,& cœruleam terris infuderat vmbram.
Ille propinquabat ſyluis,& ab aggere celſo
Scuta virum,criſtáſq; videt rutilare comantes.
Qua laxant rami nemus,aduerſaq́; ſub vmbra
Flammeus æratis Lunæ tremor errat in armis.
Obſtupuit viſis.ibat tamen;horrida tantum
Spicula,& incluſum capulo tenus admouet enſẽ.
Ac prior,unde viri?quidve occultatis in armis?
Non humili terrore rogat.nec reddita contra
Vox.fidamq́; negans ſuſpecta ſilentia pacem.
Ecce autem vaſto Chromij contorta lacerto,
Quo duce fœta cohors,fuſcas interuolat auras
Haſta,ſed audenti Deus & fortuna receſſit.
Per tamen Olenij tegmen ſuis,atraq́; ſetis
Terga,ſuper leuos humeros vicina cruori

Effugit.

Effugit, & vidua iugulum ferit irrita ligno,
Tunc horrere comæ, ſanguisq; in corde gelari,
Huc ferus, atque illuc animum, pallentiaq; ira
Ora ferens, nec tanta putat ſibi bella parari.
Ferte gradum contra, campoq; erumpite aperto.
Quis timor audendi? quæ tanta ignauia? ſolus,
Solꝰ in arma voco. neq; ĩ his mora. quos vbi plures
Quàm ratus innumeris videt excuſare latebris,
Hos prodire iugis, illos è vallibus imis
Creſcere, nec paucos campo: totumq; ſub armis
Collucere iter (vt clauſas indagine profert
In medium vox prima feras) quæ ſola medendi
Turbata ratione via eſt, petit ardua diræ
Sphyngos, & abſciſſis infringens cautibus vncas
Exuperat iuga dira manus, ſcopuloq; potitus
Vnde procul tergo metus, & via prona nocendi,
Saxum ingens, quod vix plena ceruice gementes
Vertere humo, murisq; valent inferre iuuenci,
Rupibus auellit, dein toto ſanguine nixus
Suſtinet, immanem quærens librare ruinam.
Qualis in aduerſis Lapithas erexit inanem
Magnanimus cratera Pholus: ſtupet obuia leto
Turba ſuper ſtantem, atque emiſſi turbine montis
Obruitur, ſimul ora virum, ſimul arma, manusq;
Fractaq; commixto ſederunt pectora ferro,
Quatuor hic adeò deiecti mole ſub vna
Congemuere: fuga tremefactum protinus agmen
Excutitur cœptis. neque enim temnenda iacebant
Funera, fulmineus Dorylas quem regibus ardent

Æquabat virtus,Martisq; è ſemine Theron
Terrigenas confeſſus auos.nec vertere cuiquam
Frena ſecũdus Halys,ſed tũc pedes occubat aruis,
Pentheumq; tradens nondum te Phædimus æquo
Bacche genus:quorum vt ſubitis exterrita fatis
Agmina,turbatam vidit laxare cateruam:
Quæ duo ſola manu geſtans acclinia monti*
Fixerat,intorquet iacula,& fugientibus addit.
Mox in plana libens,nudo ne pectore tela
Inciderent,ſaltu præceps defertur:& orbem
Quem procul oppreſſo vidit Therone volutum
Corripuit,tergoq;,& vertice tegmine noto
Septus.& hoſtili propugnans pectora parma
Conſtitit.inde iterum denſi glomerãtur in vnum
Ogygidæ,firmantq; gradum.trahit ocius enſem
Biſtonium Tydeus,Mauortia munera magni
Oeneos:& partes pariter diuiſus in omnes
Hos obit,atque illos,ferroq; micantia tela
Decutit.impediunt numero,ſeq; ipſa viciſſim
Arma premunt.nec vis conatibus vlla,ſed ipſæ
In ſocias errare manus,& corpora turbæ
Inuoluit prælapſa ſua. manet ille cruentis
Anguſtus telis.& inexpugnabilis obſtat.
Non aliter Geticæ(ſi fas eſt credere) Phlegræ
Armatum immenſus Breareus ſtetit æthera cõtra
Hinc Phœbi pharetras,hinc toruæ Palladis ãgues,
Inde Peletroniam præfixa cuſpide pinum
Martis,at hinc lapſo mutata Pyracmone temnens
Fulmina,cùm toto nequicquam obſeſſus Olympo

* vv. acclinia.

Tot

Tot queritur ceſſare manus.non ſegnius ardet
Huc illuc clypeum obiectans,ſeq; ipſe recedens
Circuit,interdum trepidis accurrit,& inſtat* * vv. occurris
Spicula diuellens,clypeo quæ plurima toto
Fixa tremũt,armantq; virum:ſæpe aſpera paſſum
Vulnera,ſed nullum vitæ in ſecreta receptum,
Nec mortem ſperare valet.rotat ipſe furentem
Dielochum,comitemq; illi iubet ire ſub vmbras
Phegea,ſublata minitantem bella ſecuri,
Dircæumq; Gyan,& Echionium Lycophontem.
Iam trepidi ſeſe quærunt,numerantq;,nec idem
Cædis amor,tantamq; dolent rareſcere turbam
Ecce Chromis Tyrij demiſſus origine Cadmi,
Hunc vtero quondam Dryope Phœniſſa grauato
Rapta repentè choris,onerisq; oblita ferebat:
Dumq; trahit prenſis taurum tibi cornibus Euan
Procidit impulſus nimijs conatibus infans.
Tunc audax iaculis,& capti pelle Leonis
Pinea nodoſa quaſſabat robora claua.
Increpitans:Vnúſne viri tot cædibus vnus
Ibit ouans Argos? vix credet fama reuerſo.
Heu ſocij,nulla ne manus? nulla arma valebunt?
Hæc regi promiſſa Cydon,hæc Lampe dabamus?
Dum clamat,ſubit ore cauo Theumeſia cornus,
Nec prohibent fauces.atque illi voce repleta
Intercepta natat prærupto in ſanguine lingua.
Stabat adhuc,donec tranſmiſſa morte per artus,
Labitur,immorſaq; cadens obmutuit haſta.
Vos quoque Theſpiadæ,cur inficiatus honora

Arguerim fama? fratris moribunda leuabat
Membra ſolo Periphas (nil indole clarius illa,
Nec pietate fuit) leua marcentia colla
* al. Suſtentas *Suſtentans, dextraq́; latus, ſingultibus arctum
Exhaurit thoraca dolor. nec vincla coërcent
Vndantem fletu galeam. cùm multa gementi
*vv perſtringit Ponè grauis curuas *perſtrinxit lancea coſtas.
Exit & in fratrem, cognataq́; pectora telo
Conſerit. ille oculos etiamnum in luce natantes
Siſtit, & aſpecta germani morte, reſoluit.
At cui vita recens, & adhuc in vulnere vires,
Hos tibi complexus, hæc dent, ait, oſcula nati,
Procubuere pares fatis (miſerabile votum
Mortis) & alterna clauſerunt lumina dextra.
Protinus idem vltro iaculo, parmaq́; Menœtem
Proterrebat agens, trepidis veſtigia retro
Paſſibus vrgentem, donec defecit iniqua
Lapſus humo, pariterq́; manus diſtract⁹ in ambas
Orat, & à iugulo nitentem ſuſtinet haſtam.
Parce per has ſtellis interlabentibus vmbras,
Per ſuperos, noctemq́; tuam, ſine triſtia Thebis
Nuntius acta feram, vulgiq́; per ora pauentis
Contempto te rege canam. ſic irrita nobis
Tela cadant, nulliq́; tuum penetrabile ferro
Pectus, & optanti victor reueharis amico.
Dixerat, ille nihil vultum mutatus, inanes
*al. nil Perdis, ait, lachrymas, & tu (*ni fallor) iniquo
Pollicitus mea colla, duci, nunc arma, diemq́;
Proÿce, quid ſequeris timidæ compendia vitæ?

Bella manent, ſimul hæc, & craſſum ſanguine telũ
Iam redit. ille ſuper dictis infenſus amaris
Proſequitur victos. non hæc trieterica vobis
Nox patrio de more venit. non Orgia Cadmi
Cernitis, aut auidas Bacchum ſcelerare parentes.
Nebridas, & fragiles Thyrſos portare putaſtis
Imbellem ad ſonitum, maribuſq; incognita veris
Fœda Celenæa committere prælia buxo?
Hic aliæ cædes, alius furor: ite ſub vmbras
O timidi, pauciq;. hæc intonat, at tamen illi
Membra negant, laſſuſq; ferit præcordia ſanguis.
Iam ſublata manus caſtos defertur in ictus.
Tardatiq; gradus, clypeum* non ſuſtinet vmbo *vv. nec
Mutatum ſpolijs gelidus cadit imber anhelo
Pectore, tum crines, ardentiaq; ora cruentis
Roribus, & tetra morientum aſpergine manant.
Vt leo, qui campis longè cuſtode fugato
Maſſylas depaſtus oues, vbi ſanguine multo
Luxuriate fames, ceruixq;, & tabe grauatæ
Conſedere iubæ, medijs in cædibus aſtat
Æger hians, victuſq; cibis: nec iam amplius iræ
Crudeſcunt, tantum vacuis ferit aëra malis,
Molliaq; eiecta delambit vellera lingua,
Ille etiam Thebas ſpolijs, & ſanguine plenus
Iſſet, & attonitis ſeſe, populoq;, duciq;
Oſtentaſſet ouans, ni tu Tritonia virgo
Flagrantem, multaq; operis caligine plenum
Conſilio dignata virum. Sate gente ſuperbi
Oeneos, abſentes, cui dudum vincere Thebas

Annuimus, iam pone modum, nimiumq́; ſecundis
Parce deis. huic vna fides optanda labori,
Fortuna ſatis vſus abi. Reſtabat acerbis
Funeribus, ſocioq́; gregi non ſponte ſuperſtes
Hemonides (ille hæc præuiderat omnia doctus
Aeris, & nulla deceptus ab alite) Mæon
Nec veritus prohibere ducem. ſed fata monentem
Priuauere fide. vita miſerandus inerti
Damnatur, trepido Tydeus immitia mandat.
al. munere Quiſquis es Aonidũ, quẽ craſtina* vulnere noſtro
Manibus exemptum medijs aurora videbit,
Hæc iubeo perferre duci. cinge aggere portas.
Tela noua. fragiles æuo circumſpice muros.
Præcipuè ſtipare viros, denſasq́; memento
Multiplicare acies. fumantem hinc aſpice latè
Enſe meo campum. tales in bella venimus.
Hæc ait, & meritæ pulchrum tibi Pallas honorem
Sanguinea de ſtrage parat, prædamq́; iacentem
Comportat gaudens, ingentiaq́; acta recenſet.
* vv. iam longum Quercus erat teneræ* iamdudum oblita iuuentæ
Aggere camporum medio, quam plurimus ambit
Frondibus incuruis, & crudo robore cortex:
Huic leues galeas, perfoſſaq́; vulnere crebro
Inſerit arma ferens, huic truncos ictibus enſes
Subligat, & fractas membris ſpirantibus haſtas.
Corpora tũc, atq; arma ſimul cumulata ſuperſtãs
Incipit, oranti vox, & iuga longa reſultant.
Diua ferox, magni decus, ingeniumq́; parentis
Bellipotens, cui torua genis horrore decoro
Caſſis,

Caſſis, & aſperſo crudeſcit ſanguine Gorgon,
Nec magis ardentes Mauors haſtataq; pugnæ
Impulerit Bellona tuba, huic annue ſacro.
Seu Pandionio noſtras inuiſere cædes
Monte venis, ſiue Aonia diuertis Ithone
Læta choris, ſeu Libyco Tritone repexas
Lota comas, quà te biiugo temone frementem
Intemeratarum volucer rapit axis equarum:
Nũc tibi fracta virum ſpolia, informesq; dicamus
Exuuias, ac ſi patrijs Parthaonis aruis
Inferar, & reduci pateat mihi Martia Pleuron,
Aurea tunc mediis vrbis tibi templa dicabo
Collibus, Ionias qua deſpectare procellas
Dulce ſit, & flauo tollens vbi vertice pontum
Turbidus obiectas Achelous Echinadas exit.
Hic ego maiorum pugnas, vultusq; tremendos
Magnanimum effingam regum, figamq; ſuperbis
Arma tholis: quæq; ipſe meo quæſita reuexi
Sanguine, quæq; dabis captis Tritonia Thebis.
Centum ibi virgineis vota Calidonides aris
Acteas tibi ritè faces, & ab arbore caſta
Nectent purpureas niueo diſcrimine vittas.
Peruigilémque focis ignem longæua ſacerdos
Nutriet, arcanum nunquam inſpectura pudorem,
Tu bellis, tu pace feres de more frequentes
Primitias operum, non indignante Diana.
Dixerat, & dulces iter inſtaurabat ad Argos.

P. STATII PAPINII
THEB. LIBER III.

AT nón Aoniæ moderator perfidus aulæ,
Nocte ſub ancipiti quãuis humentibus aſtris
Longus ad Auroram ſuperet labor, otia ſomni
Accipit. inuigilant animo, ſceleriſq; parati
Supplicium exercent curæ. tunc plurima verſat
Peſſimus in dubiis augur timor. hei mihi clamat
Vnde moræ? (nã prona ratus, facilemq; tot armis
Tydea; nec numero virtutem, animumq; repẽdit)
Num regio diuerſa viæ? num miſſus ab Argis
Subſidio globus? an ſceleris data fama per vrbes
Finitimas? paucóſne pater Gradiue, manúve
Legimus indecores? at enim fortiſſimus illic
Et Chronis, & Dorylas & noſtris turribus æqui
Theſpiadæ, totos raperent mihi funditùs Argos,
Nec tamen ille meis reor impenetrabilis armis,
Ære gerens, ſolidoq; datos adamante lacertos,
Venerat heu ſegnes, quorum labor hæret in vno,
Sic conſerta manus, vario ſic turbidus æſtu
Angitur, ac ſeſe culpat ſuper omnia, qui non
Orantem in mediis legatum cœtibus, enſe
Perculerit, fœdaſq; palam ſatiauerit iras.
Iam pudet incæpti, iam pœnitet: ac velut ille
Fluctibus Ionijs Calabra datus arbiter alno,
Nec rudis vndarum, portus ſed linquere amicos
Purior Olenij fruſtra gradus impulit aſtri:

Cùm

Cùm fragor hyberni ſubitus Iouis, omnia mundi
Clauſtra tonant, multoſq; polos inclinat Orion:
Ipſe quidem mallet terras, pugnatq; reuerti,
Fert ingens à puppe Notus: tunc arte relicta
Ingemit & cæcas ſequitur iam neſcius vndas:
Talis Agenoreus ductor, cæloq; morantem
Luciferum, & feros mœrentibus increpat ortus.
Ecce ſub occiduas verſæ iam noctis habenas.
Aſtrorumq; obitus, vbi primum maxima Thetys
Impulit Eoo cunctantem Hyperiona ponto,
Ima flagellatis ſignum lugubre malorum
Ponderibus trepidauit humus, motuſq; Cithæron
Antiquas dedit ire niues. tunc viſa leuari
Culmina, ſeptenæq; iugo concurrere portæ.
Et prope ſunt cauſæ. gelido remeabat Eoo
Iratus fatis, & triſtis morte negata
Hemenides. nec dum ora patent, dubiuſq; notari
Signa dabat magnæ longè manifeſta ruinæ,
Plãctuq;, & gemitu: lachrymas nam pretinus oẽs
Fuderat. haud aliter ſaltu deuertitur orbus
Paſtor, ab agreſtum nocturna ſtrage Luporum,
Cuius herile pecus ſyluis inopinus abegit
Imber, & hybernæ ventoſa cacumina lunæ.
Luce patent cædes: domino perferre recentes
Ipſe timet caſus, hauſtaq; informis, arena
Queſtibus implet agros, ſtabuliq; ſilentia magni
Odit, & amiſſos longo ciet ordine tauros.
Illum congeſtæ portarum ad limina matres,
Vt ſolum videre (nefas) nulla agmina circum,

Magnanimoſq́; duces, nihil auſæ quærere, tollunt
Clamorem: bello qualis ſupremus apertis
Vrbibus, aut pelago iam deſcendente carina.
Vt primùm inuiſi cupido data copia regis,
Hanc tibi de tanto donat ferus agmine Tydeus
Infelicem animam, ſiue hæc ſententia diuûm,
*Seu fortuna fuit: ſeu, quod pudet *ore fateri,*
Vis inuicta viri, vix credo & nuntius, omnes,
Procubuere omnes. noctis vaga lumina teſtor
Et ſociûm Manes, & te mala protinus ales
Qua redeo: non hanc lachrymis meruiſſe, nec aſtu
Crudelem veniam: atque inhonora munera lucis.
Sed mihi iuſſa Deûm, placitoq́; ignara moueri
Atropos, atque olim non hæc data ianua lethi
Eripuere necem, iamq; vt mihi prodiga vitæ
Pectora, & extremam nihil horreſcentia mortem
Aſpicias. bellum infandum cunctiſq́; negatam
Mouiſti funeſte aciem: dum pellere leges,
Et conſanguineo gliſcis regnare ſuperbus
Exule, te ſeries orbarum exciſe domorum
Planctibus aſſiduis, te diro horrore volantes
Quinquaginta animæ, circum nocteſq́; dieſq́;,
Adſilient. neq; enim ipſe moror. iam mouerat iras
Rex ferus: & triſtes igneſcunt ſanguine vultus.
Inde vltro Phlegyas, & non cunctator iniqui
Labdacus (hos regni ferrum penes) ire, manuq́;
Proturbare parant. ſed iam nudauerat enſem
Magnanimus vates. & nunc trucis ora tyranni,
Nunc ferrũ aſpectãs, Nũquã tibi ſanguinis huius

Ius erit,aut magno ſeries imperdita Tydeo
Pectora.vado equidem exultans:ereptaq́ꝫ fata
Inſequor, & comites feror expectatus ad vmbras.
Te ſuperis,fratriq́ꝫ. & iam media orſa loquentis
Abſtulerat plenum capulo latus,ille dolori
*Pugnat,& ingentem*nixu duplicatus in ictum* vv.niſu
Corruit.extremiſq́ꝫ animæ ſingultibus errans
Alternus nunc ore venit,nunc vulnere ſanguis,
Excuſſæ procerum mentes,turbataq́ꝫ muſſant.
Concilia.aſt illum coniux,fidiq́ꝫ parentes
Seruantem vultus,& toruum in morte peracta
Non longum reducem lætati in tecta ferebant,
Sed ducis infandi rapidæ non hactenus iræ
Stare queunt.vetat igne rapi,pacemq́ꝫ ſepulchri
Impius,ignaris nequicquam Manibus arcet.
Tu tamen egregius fati,mentiſq́ꝫ,nec vnquam
Indignum paſſure ſitum,qui comminus auſus
Vadēre cõtemptũ regis.quanquam ampla veniret
Libertas ſancire viam,quo carmine dignam,
Quo ſatis ore tuis famam virtutibus addam
Augur amate deis?non te cœleſtia fruſtra
Edocuit,lauroq́ꝫ ſua dignatus Apollo eſt,
Et nemorum Dodona parens.Cyrrhæaq́ꝫ virgo
Audebit tacito populos ſuſpendere Phœbo.
Nunc quoque Tartareo multum diuiſus auerno
Elyſias i carpe plagas:vbi Manibus axis
Inuius Ogygijs nec ſontis iniqua Tyranni
Iuſſa valent,durant habitus,& membra cruētis
Inuiolata feris,nudoq́ꝫ ſub axe iacentem

Et nemus,& triſtis volucrum reuerentia ſeruat:
At nuptæ exanimes,pueriq́;,ægriq́; parentes
vv.auia Mœnibus effuſi per plana per ardua paſſim
Quisq́; ſuas auidi ad lachrymas miſerabile currūt
Certamen:quos denſa gradu comitantur euntes
Millia ſolandi ſtudio,pars viſere flagrant
Vnius acta viri,& tantos in nocte labores.
Feruet iter gemitu,& plangoribus arua reclamāt.
Vt vero infames ſcopulos,ſyluamq́; nefandam
Peruentum,ceu nulla prius lamenta, nec atri,
Manaſſent imbres,ſic ore miſerrimus vno
Exoritur fragor,aſpectúque accenſa cruento
Turba furit,ſtat ſanguineo diſciſſus amictu
Luctus atrox,cæſoq́; inuitat pectore matres,
Scrutantur galeas frigentum,inuentaq́; monſtrāt
Corpora,procidaæ ſuper externosq́;,ſuosq́;,
Hæ preſſant in tabe comas,hæ lumina ſignāt,(tra
Vulneraq́; alta replēt lachrymis,pars ſpicula dex-
Ne quicquā parcente trahunt.pars molliter aptāt
Brachia trunca loco,& ceruicibus ora reponunt.
At vaga per dumos,vacuiq; in puluere campi
Magna parens iuuenum, gemini tunc funeris Ida
Squallentem ſublata comam, liuentiaq́; ora
Vngue premens,nec iā infelix miſerandaq; verū
Terror ineſt lachrymis,perq; arma,& corpora paſ-
Caniciem impexam dira tellure volutans, (ſim
Quærit inops natos,omniq; in corpore plangit.
Theſſalis haud aliter bello gauiſa recenti,
l.cla. renouare Cui gentile nefas hominem reuocare canendo,

Mul-

Multifida attollens antiqua lumina cedro
Nocte ſubit campos. verſatq; in ſanguine functum
Vulgus, & explorat Manes, cui plurima buſto
Imperet ad ſuperos, animarum mœſta queruntur
Concilia, & nigri pater indignatur auerni.
Illi in ſeceſſu pariter ſub rupe iacebant
Felices, quos vna dies, manus abſtulit vna
Peruia vulneribus media trabe pectora nexi.
Vt vidit, lachrymiſq; oculi patuere profuſis:
Hoſne ego complexus genitrix? hæc oſcula nati
Veſtra tuor? ſic vos extremo in fine ligauit
Ingenium crudele necis? quæ vulnera tractem
Quæ prius ora premam? voſne illa potētia matris?
Vos vteri fortuna mei? qua tangere diuos
Rebar, & Ogygias titulis anteire parentes.
Ah quanto melius, dextraq; in ſorte iugatæ,
Quîs ſteriles thalami, nulloq; vlulata dolore
Reſpexit Lucina domum. mihi quippe malorum
Cauſa labor. ſed nec bellorum in luce patenti
Conſpicui factis, æternaq; gentibus auſi,
Quæſiſtis miſeræ vulnus memorabile matri:
Sed mortem obſcurã, miſerandáq; funera paſſi.
Heu quantus furto cruor. & ſine laude iacetis.
Quin ego, non dextras miſeris complexibus auſim
Diuidere, & tanti conſortia rumpere leti.
Ite diui fratres, indiſcretiq; ſupremis
Ignibus, & caros vrna confundite manes.
Nec minus interea digeſta ſtrage ſuorum
Hinc Chroniũ cõiux, hinc mater Penthea clamat

Aſtyoches,pueriq́ȝ rudes tua Phædime proles
Amiſſum didicere patrem. Marpiſſaq́ȝ pactum
Phyllea: ſanguineumq́ȝ lauãt Acamanta ſorores,
Tunc ferro retegunt ſyluas,colliſq́ȝ propinqui
Annoſum truncant apicem,qui conſcius actis
Noctis & inſpexit gemitus. ibi grandior æuo
Ante rogos,dum quiſque ſuo nequit igne reuelli
Conſilium infauſtum dictis mulcebat Alethes.
Sæpe quidem infelix varioq́ȝ exercita ludo
Fatorum gens noſtra ruit,Sidonius ex quo
Hoſpes in Aonios iecit ſata ferrea ſulcos.
Vnde noui fœtus,& formidata colonis
Arua ſuis:ſed nec veteris cum regia Cadmi
Fulmineum in cinerem monitis Iunonis iniquæ
Conſedit,neque funerea cum laude potitus
Infelix Athamas trepido de monte veniret
Semianimem heu letho referens clamore Learchū:
Hic genitus Thebis.nec tempore clarius illo
Phœniſſæ ſonuere domus,cum laſſa furorem
Vicit,& ad comitum lachrymas expauit Agaue.
Vna dies ſimilis facto ſpecieq́ȝ malorum
Æqua fuit,qua magniloquos luit impia flatus
Tantalis innumeris:cum circumfuſa ruinis
Corpora tot raperet terra,tot quæreret ignes.
Talis erat vulgi ſtatus,& ſic vrbe relicta,
Primæuiq́ȝ ſenes,& longo examine matres
Inuidiam planxere deis,miſeroq́ȝ tumultu
Bina per ingentes ſtipabant funera portas.
Méq́ȝ ipſum,memini (nec dū apta doloribus ætas)

Fleſſe

Fleſſe tamen,gemituſq́; meos æquaſſe parentes.
Illa tamen ſuperi. nec quod tibi Dalia caſtos
Prolapſum ad fontes ſpecula temerãte prophana,
Heu dominum inſani non agnouere moloſſi.
Deflerim magis,aut verſo quod ſanguine fluxit
In ſubitos regina lacus. ſic dira ſororum
Penſa dabant,viſumq́; Ioui. nunc regis iniqui
Ob noxam immeritos patriæ tot culmina ciues
Exuimus,nec adhuc calcati fœderis Argos
Fama ſubit,& iam bellorum extrema dolemus.
Quantus equis,quantuſq́; viris in puluere craſſo
Sudor! & in quantum crudele rubebitis amnes!
Viderit hæc bello viridis manus,aſt ego doner
Dum licet igne meo,terraq́; inſternar auita.
Hæc ſenior:multumq; nefas Etheoclis aceruat
Crudelem,infandumq; vocans,pœnaſq́; daturũ.
Vnde ea libertas? iuxta illi finis & ætas
Tota retro,ſeraq́; velit decus addere morti.
Hæc ſator aſtrorum iam dudum è vertice mundi
Proſpectans,primoq́; imbutas ſanguine gentes,
Gradiuum acciri propere iubet. ille furentes
Biſtonas,& Geticas populatus cædibus vrbes,
Turbidus ætherias currus vrgebat ad arces.
Fulmine criſtatum galeæ iubar,armaq́; in auro
Triſtia,terrificis monſtrorum animata figuris.
Incutiens tonat axe polus,clypeiq́; cruenta
Lux rubet,& ſolem longè ferit æmulus orbis.
Hunc vbi Sarmaticos etiamnum efflare labores
Iuppiter,& tota perfuſum pectora belli

Tempeſtate videt. Talis mihi nate per Argos,
Talis abi ſic enſe madens, ac nubilus ira.
Exturbent reſides frenos, & cuncta peroſi
Te cupiunt, tibi præcipites animaſq; manuſq;
Deuoueant: rape cunctantes, & fœdera turbæ
Quæ dedimus. tibi fas ipſos incendere bello
Cœlicolas, pacemq́; meam. iam ſemina pugnæ
Ipſe dedi, remeat portans immania Tydeus
Auſa ducis. ſcelus & turpis primordia belli,
Inſidias, fraudéſq; ſuis quas vltus in armis.
Adde fidem. vos ô ſuperi, meus ordine ſanguis,
Ne pugnate odiis, neu me tentare precando
Certetis. ſic fata mihi, nigræq; ſororum
Iurauere colus. manet hæc ab origine mundi
Fixa dies bello, populiq́; in prælia nati.
Quod niſi me veterum pœnas ſancire malorum
Gentibus, & diros ſinitis punire nepotes,
Arcem hanc æternam, mentiſq; ſacraria noſtræ
Teſtor, & Elyſios etiam mihi numina fontes.
Ipſe manu Thebas, correptaq́; mœnia fundo
Excutiam, verſaſq; ſolus ſuper Inacha tecta
Effundam turres, ac ſtagna in cærula vertam
Imbre ſuperiecto: licet ipſa in turbine rerum
Iuno ſuos colles, tellumq́; amplexa laboret.
Dixit: & attoniti iuſſis (mortalia credas
Pectora) ſic cuncti vocemq́;, animoſq; tenebant.
Non ſecus ac longa ventorum pace ſolutum
Æquor, & imbelli recubant vbi littora ſomno,
Syluarumq́; comas, & abacto flamine nubes,

Mul-

Mulcet iners æſtas: tunc ſtagna, lacuſq́; ſonori
Detumuere. tacent exhauſti ſolibus amnes.
Gaudet ouans iuſſis, & adhuc temone calenti
Feruidus, in leuum torquet Gradiuus habenas.
Iamq́; iter extremum, cæliq́; abrupta tenebat,
Cum Venus ante ipſos, nulla formidine greſſum
Fixit equos, ceſſere retro. iam iamq́; rigentes
Suppliciter poſuere iubas. tunc pectora ſummo
Acclinata iugo, vultumq́; obliqua madentem
Incipit: interea dominæ veſtigia iuxta
Spumantem proni mandunt adamanta iugales)
Bella etiam in Thebas ſocero pulcherrime bella
Ipſe paras, ferroq́; tuos abolere nepotes?
Nec genus Harmonies, nec te connubia cælo
Feſta, nec hæ qcquā lachrymæ furibūde morantur
*Criminis hæc merces *hæc fama, pudorq́; relictus?* *Vv.hoc
Hoc mihi Lemniacæ de te meruere cathenæ?
Perge libens. at non eadem Vulcania nobis
Obſequia, & læſi ſeruit tamen ira mariti.
Illum ego perpetuis mihi deſudare caminis
Si iubeam, vigileſq́; operi tranſmittere noctes,
Gaudeat, ornatuſq́; nouos, ipſiq́; laboret
Arma tibi. tu, ſed ſcopulos, & ahena precando
Flectere corda paro, ſolum hoc tamen anxia ſolū
Obteſtor, quid me Tyrio ſociare marito
Progeniem caram, infauſtiſq́; dabas Hymenæis
Dum fore præclaros armis, & viuida rebus
Pectora vipereo tyrios de ſanguine iactas,
Demiſſúmq; Iouis ſerie genus, ah mea quanto

*l.natæ

Sithonia mallem nupſiſſet virgo ſub arcto*
Trans Boream, Thracasq́; tuos indigna parúmne
Pertulimus? diua Veneris quod filia longum
Reptat, & Illyricas eiectat virus in herbas?
Nũc gentẽ immeritã. lachrymas nõ pertulit vltra
Bellipotens haſtam leua tranſumit & alto
(Haud mora) deſiluit curru, clypeoq; receptam
*Lædit in*amplexum, dictisq; ita mulcet amicis.*
O mihi bellorum requies, & ſacra voluptas
Vnaq; pax animo, ſoli cui tanta poteſtas
Diuorum, hominumq; meis occurrere telis
Impune, & media quamuis in cæde frementes,
Hos aſſiſtere equos, hunc enſem auellere dextra.
Nec mihi Sidonij genitalia fœdera Cadmi,
*Nec tua cara fides (ne*falſa inceſſere gaude)*
Exciderant. prius in patrui deus infera mergar
Stagna, & pallentes agar exarmatus ad vmbras.
Sed nunc fatorum monitus, mentemq́; ſupremi
Iuſſus obire patris (neque enim Vulcania tali
Imperio manus apta legi) quo pectore contra
Ire Iouem, dictasq́; parem contemnere leges?
Cui modo, prô vires! terras, cœlumq́; fretumq;,
Attremere oranti, tantoſq́; ex ordine vidi
Delituiſſe Deos. ſed ne mihi corde ſupremos
Concipe cara metus. quando hæc mutare poteſtas
Nulla datur. cum iam Tyriis ſub mœnibus ambæ
Bellabunt acies, adero, & ſocia arma iuuabo.
Tunc me ſanguineo latè deferuere campo
Res ſuper Argolicas haud ſic deiecta videbis:

vv. amplexu

vv. falſo

Hoc

Hoc mihi ius, nec fata vetant. ſic orſus aperto
Flagrantes immiſit equos. non ocyus alti
In terras cadit ira Iouis, ſi quando niualem
Othryn, & Arctoæ gelidum caput inſtitit Oſſæ,
Armauitq; in nube manum. volat ignea moles
Sæua dei mandata ferens, cælumq; triſulca
Territat omne coma. iam dudū aut ditibus agris
Signa dare, aut ponto miſeros inuoluere nautas.
Iamq; remenſus iter feſſo Danæia Tydeus
Arua gradu, viridisq; legit deuexa Proſymnæ
Terribilis viſu. ſtant fulti puluere crines.
Squallidus ex humeris cadit alta in vulnera ſu-
Inſomnéſq; oculos rubor excitat, oraq; retro (dor
Sorbet anhela ſitis. mens altum ſpirat honorem
Conſcia factorum. ſic nota in paſcua taurus
Bellator redit, aduerſo cui colla, ſuoq;
Sanguine, proſciſſiq; natant palearibus armi.
Tūc quoq; laſſa tumet virtus, multumq; ſuperbit
Pectore deſpecto. vacua iacet hoſtis arena
Turpe gemens, crudoſq; vetat ſentire dolores.
Talis erat. medias etiam non deſtitit vrbes,
Quicquid & Aſopon, veteréſq; interiacet Argos
Inflammare odiis. multumq;, & vbique retexens
Legatum ſe ſe Graia de gente petendis
Iſſe ſuper regnis profugi Polynicis. at inde
Vim, noctē, ſcelus, arma, dolos, ea fœdera paſſim
*Regis Echionij fratri ſua *iura negari.* l. regna
Prona fides populis. Deus omnia credere ſuadet
Armipotens, geminatq; acceptos fama pauores.

Vtq; introgreſſus, portas (& forte verendos
Concilio pater ipſe duces cogebat Adraſtus)
Improuiſus adeſt. iam illinc à poſtibus aulæ,
Vociferans, arma arma, viri, tuq; optime Lernæ
Ductor, magnanimũ ſi quis tibi ſanguis auorum
Arma para. nuſquã pietas, non gentibus æquum
Fas, aut cura Iouis. melius legatus adiſſem
Sauromatas auidos: ſeruatorémq; cruentum
Bebrycij nemoris, nec iuſſa incuſo, pigétve
Officij, iuuat iſſe, iuuat, Thebasq; nocentes
Exploraſſe manu. bello me credite bello
Ceu turrim validã, aut arctã compagibus vrbem
Delecti inſidiis, inſtructiq; omnibus armis
Nocte, doloq; viri, nudum, ignarumq; locorum
Nequicquam clauſere. iacent in ſanguine mixti
Ante vrbem vacuam. nũc ô nunc tẽpus in hoſtes,
Dũ trepidi, exanguesq; metu, dum funera portant
Dum capulo nondũ manus excidit, ipſe ego feſſus
Quinquaginta illis heroum immanibus vmbris,
Vulneraq; iſta ferens putri inſiccata cruore
Protinus ire peto. Trepidi de ſedibus aſtant
Inachidæ, cunctisq; prior Cadmeius heros
Accurrit vultum deiectus. & En ego diuis
Inuiſus, vitáque nocens hæc vulnera cerno
Integer hóſne mihi reditus germane parabas?
In me hæc tela dabas? pro vitæ fœda cupido,
Infelix facinus fratri tam grande negaui:
Et nunc veſtra quidem maneant in pace ſerena
Mœnia. ne vobis tanti ſim cauſa tumultus

Ho-

Hoſpes adhuc. ſcio, nec me adeo res dextra leuauit
Quam dirum natis thalamos, quam triſte reuelli,
Quam patria. non me vllius domus anxia culpet,
Reſpectént ve truces obliquo lumine matres.
Ibo libens, certuſq́; mori. licet optima coniux
Audituſq́; iterum reuocet ſocer, hunc ego Thebis
Hũc germane tibi iugulũ, & tibi maxime Tydeu
Debeo, ſic variis pertentat pectora dictis.
Obliquatq́; preces. commotæ queſtibus iræ
Et mixtus lachrymis caluit dolor: omnibus vltro
Non iuuenum modo, ſed gelidis & inertibus æuo
Pectoribus mens vna ſubit. viduare penates,
Finitimas adhibere manus iamq́; ire: Sed altus
Conſilijs pater, imperijq́; haud flectere molem
Inſcius, Iſta quidem ſuperis, curæq́; medenda
Linquite quæſo meæ (nec te germanus inulto
Sceptra geret) neq; vos auidi promittere bellum.
At nunc egregium, tantoq́; in ſanguine ouantem
Excipite Oeniden, animoſaq́; pectora laxet
Sera quies, nobis dolor haud rationis egebit.
Turbati extemplo comites, & pallida coniux
Tydea circum omnes feſſum belliq́; viæq́;
Stipantur, lætus medijs in ſedibus aulæ
Conſtitit, ingentiq́; exceptus terga columnæ.
Vulnera dum lymphis Epidaurius eluit Idmon,
Nunc velox ferro, nunc ille potentibus herbis
Mitior. ipſe alta ſeductus mente renarrat
Principia irarum, quæq́; orſus vterq; viciſſim,
Quis locus inſidijs, tacito quæ tempora bello.

Qui contra,quantiq; duces,vbi maximus illi
Sudor, & indicio ſeruatum Mæona triſti,
Exponit.cui fida manus procereſque,ſocerque
Aſtupet oranti,Tyriuſque incenditur exul.
Soluerat Heſperij deuexo margine ponti
Flagrantes,ſol pronus equos,rutilamq; lauabat
Oceani ſub fonte comam,cui turba profundi
Nereos, & rapidis accurrunt paſſibus Horæ:
Frenaq;,& auratæ textum ſublime coronæ
l. C. roſeis *Diripiunt.laxant*calidis humentia loris*
Pectora.pars meritos vertunt ad molle iugales
Gramen,& erecto currum temone ſupinant:
Nox ſubit,& curas hominum,motusq́; ferarum
Compoſuit.nigroq́; polos inuoluit amictu,
Illa quidem cunctis,ſed non tibi mitis Adraſte
Labdacioque duci.nam Tydea largus habebat
l.magnæ *Perfuſum*magna virtutis imagine ſomnus.*
Et iam noctiuagas inter deus armiger vmbras
Deſuper Arcadiæ fines Nemeæaque rura,
Tænariumq́; cacumen,Apollineasq́; Terapnas
Armorum tonitru,ferit,& trepidantia corda
Implet amore ſui.comunt Furor,Iraq; criſtas.
Frena miniſtrat equis,Pauor armiger. at vigil o-
Fama ſono varios rerũ ſuccincta tumultus (mni
Anteuolat currum, currúque impulſa gementem
Alipedum, trepidas denſo cum murmure plumas
Excutit. vrget enim ſtimulis auriga cruentis
Facta,infecta loqui,currúque infeſtus ab alto
Terga comaſq; deæ Scythica pater increpat haſta

Qua-

Qualis vbi Æolio demiſſos carcere ventos
Dux præ ſe Neptunus agit, magnoq; volantes
Inijcit Ægeo triſtis comitatus eunti
Circũ lora fremunt, nimbiq; hyeméſq; profundæ
Nubilaq;, & vulſo terrarum ſordida fundo
Tempeſtas. dubiæ motis radicibus obſtant
Cyclades. ipſa tua Mycone Gyaroq; reuelli
Dele, times magniq; fidem teſtaris alumni.
Septima iam nitidum terris Aurora deisq;
Purpureo vehit ore diem: Perſeius heros
Cum primum arcana ſenior ſeſe extulit aula,
Multa ſuper bello generisq; tumentibus amens
Incertusq; animi, daret armis iura, nouosq;
Gentibus incuteret ſtimulos, an frena teneret
Irarum, & motum capulis aſtringeret enſes.
Hinc pacis tranquilla mouent, atque inde pudori
Fœda quies, flectiq; noua dulcedine pugnæ
Difficiles populi. dubio ſententia tandem
Sera placet, vatum mentes, ac prouida veri
Sacra mouere deûm. ſolers tibi cura futuri
Amphiarae datur, iuxtaq; Amythaone cretus
Iam ſenior, ſed mente virens Phœboq; Melampus
Aſſociat paſſus: dubium cui dexter Apollo,
Oraq́; Cyrrhea ſatiarit largius vnda.
Principio fibris, pecudumq́; in ſanguine diuos
Explorant iam tum pauidis maculoſa bidentum
Corda negant, diraq; nefas minitantia vena
Ire tamen, vacuoq; ſedere omnia cælo.
Mons erat audaci ſeductus in æthera dorſo,

Nomine Lernæi memorant Apheſanta coloni,
Gentibus Argolicis olim. ſacer inde ferebant
Nubila, ſuſpenſo celerem temeraſſe volatu
Perſea, cum raptos pueri perterrita mater
Proſpexit de rupe gradus, ac penè ſecuta eſt.
Huc gemini vates ſanctam canentis oliuæ
Fronde comam, & niueis ornati tempora vittis
Euadunt pariter madidos vbi lucidus agros
Ortus, & algentes laxauit ſole pruinas.
Ac prior Ælides ſolita prece numen amicat.
Iuppiter omnipotens, nam te pernicibus alis
Addere conſilium, volucréſq; implere futuri,
Ominaq;, & cauſas cælo deferre latentes
Accipimus, non Cyrrha deum promiſerit antro
Certius, aut frondes lucis quas fama Moloſſis
Chaonias ſonuiſſe tibi licet aridus Hammon
Inuideat, Lyciæq; parent contendere ſortes,
Niliacumq; pecus, patrioq; æqualis honori
Branchus, & vndoſæ qui ruſticus accola Piſæ
Pana Lycaonia nocturnum exaudit in vmbra.
Ditior ille animi, cui tu Dictæe ſecundas
Impuleris manifeſtus aues. mirum vnde, ſed olim
Hic honor alitibus ſuperæ ſeu conditor aulæ
Sic dedit effuſum Chaos in noua ſemina texens:
Seu qui mutatæ, noſtraq; ab origine verſis
Corporibus ſubiere Notos: ſeu purior axis,
Amotumq; nefas. & rarum inſiſtere terris
Vera docent, tibi ſumme ſator terræq; deumq;
Scire licet. nos Argolicæ primordia pugnæ,

Ven-

Venturumq́ʒ ſinas cælo prænoſſe laborem.
Si datur, & duris ſedet hæc ſententia parcis
Soluere Echionias Lernæa cuſpide portas,
Signa feras.læuusq́ʒ tones,tunc omnis in aſtris
Conſonet arcana volucris bona murmura lingua.
Si prohibes,hic necte moras, dextrisq́ʒ profundum
Alitibus prætexe diem.ſic fatus & alto
Membra locat ſcopulo:tunc plura ignotaq́ʒ iungit
Numina,& immenſi fruitur caligine mundi.
Poſtquam rite diū partiti ſydera cunctas
Perlegere animis,oculisq́ʒ ſequacibus auras,
Tunc Amythaonius longo poſt tempore vates,
Nonne ſub excelſo ſpirantis limina cæli
Amphiarae vides,curſus vt nulla ſerenos
Ales agat?liquidoq́ʒ polum complexa meatu
Pendeat?aut fugiens placabile plauſerit omen?
Non comes obſcurus tripodum:nō fulminis ardēs,
Vector ades,flauæq́ʒ ſonans auis vnca Mineruæ.
Non venit auguriis,melior quam vultur,& altis
Deſuper accipitres exultauere rapinis.
Monſtra volant, diræ ſtrident in nube volucres,
Nocturnæq́ʒ gemunt ſtriges,& feralia bubo
Damna canēs,quæ prima deū portenta ſequemur
Hiſne dari Thymbrae polum?ſimul ora recuruo
Vngue ſecant rabidæ,planctumq́ʒ imitantibus alis
Exagitant Zephyros,& plumea pectora cedunt.
Illa ſub hæc.Equidem varij pater omina Phœbi
Sæpe tuli.iam tunc prima cum pube virentum
Semideos inter pignus me Theſſala reges

Duceret hic caſus terraq; mariſq; canentem
Obſtupuere duces.nec me ventura locuto
Sæpius,in dubijs auditus Iaſone Mopſus.
Sed ſimiles non ante metus, aut aſtra notaui
Prodigioſa magis, quamquam maiora parantur:
Huc aduerte animum.clara regione profundi
Ætheris innumeri ſtatuerunt agmina Cygni.
Siue hos Strymonia Boreas eiecit ab arcto,
Seu fœcunda refert placidi clementia Nili.
Fixerunt curſus,hæc rere in imagine Thebas.
Nam ſeſe immoti gyro,atque in pace ſilentes,
Ceu muris,valloq; tenent.ſed fortior ecce
Aduentat per inane cohors.ſeptem ordine fuluo
Armigeras ſummi Iouis exultante caterua
Intuor.Inachij ſint hi tibi(concipe)reges.
Inuaſere globum niuei gregis.vncaq; pandunt
Cædibus ora nouis,& ſtrictis unguibus inſtant
Cernis inexperto rorantes ſanguine ventos,
Et plumis ſtillare diem?quam ſæua repente
Victores agitat leto Iouis ira ſiniſtris?
Hic excelſæ petens ſubita face Solis inarſit,
Summiſitq; animos.illum veſtigia adortum
Maiorum volucrum teneræ deponitis alæ.
Hic hoſti implicitos pariter ruit,hunc fuga retro
Voluit agens ſociæ linquentem fata cateruæ.
Hic nimbo glomeratus obit,hic præpete viua
Paſcitur immoriens,ſpargit caua nubila ſanguis
Quid furtim lachrymas?illũ venerande Melãpu
Qui cadit,agnoſco.trepidos ſic mole futuri*

*l. ſic morte futura

Cun-

Cunctaq; iam rerum certa ſub imagine paſſos
Terror habet vates.piget irrupiſſe volantum
Concilia,& cælo mentem incertaſſe vetanti.
Auditq́; odere deos.vnde iſte per orbem
Primus venturi miſeris animantibus æger
Creuit amor? diuûmne feras hoc munus,an ipſi
Gens auida,& parto non vnquam ſtare quieti?
Eruimus,quæ prima dies,vbi terminus æui,
Quid bonus ille deûm genitor, quid ferrea Clotho
Cogitet,hinc fibræ,& volucrum per nubila ſermo,
Aſtrorumq́; vices: numerataq́; ſemita lunæ,
Theſſalicumq́; nefas. At non prior Aureus ille
Sanguis auum,ſcopuliſq; ſata vel robore genteis
Mentibus hoc auſæ ſyluas amor vnus,humumq;* v.hæc
Edomuiſſe manu.quid craſtina volueret ætas
Scire nefas homini.nos prauum ac debile vulgus
Scrutamur penitus ſuperos.hinc pallor & iræ,
Hinc ſcelus,inſidiæq́;,& nulla modeſtia voti:
Ergo manu vittas,damnataq́; vertice ſerta
Diripit,abiectaq; inhonorus fronde ſacerdos
Inuiſo de monte redit,iam bella tubæq́;
Comminus,abſenteſq; fremunt ſub pectore Thebæ
Ille nec aſpectum vulgi,nec fida tyranni
Colloquia,aut cœtus procerum perferre,ſed atra
Sede tegi,& ſuperum clauſus negat acta fateri
Te pudor,& cura retinent per rura Melampu.
Biſſenos premit ora dies.populumq; duceſq;
Extrahit incertus: & iam ſuprema Tonantis
Iuſſa fremunt,agroſq; viris,annoſaq́; vaſtant

Oppida bellipotens præ ſe Deus agmina paſſim
Mille rapit. liquere domos, dilectaq́ʒ læti
Connubia, & primo plorantes limine natos.
Tantus in attonitos cecidit Deus arma paternis
Poſtibus, & fixos ſuperûm ad penetralia currus
Vellere amor. tunc feſſa putri rubigine tela,
Horrenteſq́ʒ ſitu gladios in ſæua recuruant
Vulnera, & attrito cogunt iuueneſcere ſaxo.
Hi teretes galeas, magnarumq́ʒ ærea ſuta
Thoracum, & tunicas chalybũ ſqualore crepãtes
Pectoribus tentare, alij Cortynia lentant
Cornua. iam falces auidis, & aratra caminis,
Raſtraq́ʒ, & incurui ſæuum rubuere ligones.
Cedere nec validas ſanctis è ſtirpibus haſtas,
Nec pudor emerito clypeum veſtiſſe iuuenco:
Irrupere Argos. mœſtiq́ʒ ad limina regis
Bella animis, bella ore fremũt. it clamor ad auras,
Quantus Tyrrheni gemitus ſalis, aut vbi tentat
Enceladus mutare latus. procul igneus antris
Mons tonat, exundant apices, fluctuſq́ʒ Pelorus
Contrahit, & ſperat tellus abrupta reuerti.
Atque hic ingenti Capaneus Mauortis amore
Excitus, & longam pridem indignantia pacem
Corda tumẽs (huic ampla quidẽ de ſãguine priſco
Nobilitas, ſed enim ipſe manu progreſſus auorum
Facta, diu tuto ſuperûm contemptor & æqui
Impatiens, largusq́ʒ animæ ſuaſerit ira
Vnus vt è ſyluis Pholoes habitator opacæ
Inter & æneos equus conſurgere fratres:

Ante

Ante fores vbi turba ducum, vulgiq́; frementis
Amphiaraë tuas, quæ tanta ignauia, clamat
Inachidæ? vosq́; ô ſocij de ſanguine Achiui
Vnius (heu pudeat) Phœbeia ad limina ciuis.
Tot ferro accinctæ gentes, animiſq́; paratæ
Pendemus? non ſi ipſe cauo ſub vertice Cyrrhæ
Quiſquis is eſt timidis, famæq́; ita viſus, Apollo
Mugiat inſano penitus ſecluſus in antro,
Expectare queam dum pallida virgo tremendas
Nuntiet ambages. Virtus mihi numen, & enſis,
Quem teneo. iamq́; huc timida cū fraude ſacerdos
Exeat, aut hodie volucrum quæ tanta poteſtas
Experiar. lætum fremit, aſſenſuq́; furentem
Implet Achæa manus. tādem prorumpit adactus
Oeclides, alio curarum agitante tumultu.
Non equidem effreno iuuenis clamore profani,
Dictorumq́; metu, licet hic inſana minetur,
Elicior tenebris. alio mihi debita fato
Summa dies. vetitumq́; dari mortalibus armis.
Sed me veſter amor, nimiuſq́; arcana profari
Phœbus agit. vobis vētura, atq́; omne, quod vltra
Pandere mœſtus eo, nam te veſane moneri (*eſt*
Ante nefas, unique ſilet tibi noſter Apollo,
Quo miſeri fatis, ſuperiſq́; obſtantibus, arma
Quo rapitis? quæ vos furiarum verbera cæcos
Exagitant? adeóne animarum tædet? & Argos
Exoſi? nil dulce domi? nulla omina curæ?
Quid me Perſei ſecreta ad culmina montis
Ire gradu trepido ſuperoſq́; irrumpere cœtus

Egiſtis?potui pariter neſcire, quis armis
Caſus, & atra dies, quæ fati exordia cunctis,
Quæ mihi(conſulti teſtor penetralia mundi,
Et volucrum affatus, & te Thymbræe, vocanti
Non aliàs tam ſæue mihi) quæ ſigna futuri
Pertulerim, vidi ingentis portenta ruinæ.
Vidi hominũ, diuumq́ nefas, hilaremq́ Megærã,
Et Lacheſim putri vacuantem ſæcula penſo.
Proijcite arma manu: deus ecce furentibus obſtat:
Ecce deus. miſeri quid pulchrum ſanguine victo
Aoniam, & diri ſaturare noualia Cadmi?
Sed quid vana cano? quid fixos arceo caſus?
Ibimus. hic preſſo gemuit ſimul ore ſacerdos.
Illum iterũ Capaneus. tuus ô furor augur, & vni
Iſta tibi, vt ſerues vacuos inglorius Argos,
Et tua non vnquam Tyrrhenus tempora circum
Clangor eat. quid vota virum meliora moraris?
Scilicet vt vanis auibus, natoq́, domoq́,
Et thalamis potiare iacens, ſileamus inulti
Tydeos egregij perfoſſum pectus? & arma
Fœderis abrupti? quod ſi bella effera Graios
Ferre vetas, I Sidonias legatus ad vrbes,
Hæc pacem tibi ſerta dabunt. tua prorſus inani
Verba polo cauſas, abſtruſáque ſemina rerum
Eliciunt? miſeret ſuperum, ſi carmina curæ,
Humanaq́ preces, quid inertia pectora terres?
Primus in orbe deos fecit timor. & tibi tuto
Nunc eat iſte furor. ſed prima ad claſſica cum iam
Hoſtilem Iſmenen galeis, Dircenq́ bibemus,

Ne

Ne mihi tunc moneo lituos, atq; arma volenti
Obuius ire pares. ventiq; aut alite viſa
Bellorum proferre diem. procul hæc tibi mollis
Inſula, terrificiq; aberit dementia Phœbi.
Illic augur ego, & mecum quicunque parati
Inſanire manu. rurſus fragor intonat ingens
Hortantum, & vaſto ſubter volat aſtra tumultu.
Vt rapidus torrens, animos cui verna miniſtrant
**Flumina, & exuti concreto frigore colles,* * al. flamina.
Cum vagus in campos fruſtra prohibentibus exit
Obijcibus: reſonant permixto turbine tecta,
Arua, armenta, viri, donec ſtetit improbus alto
Colle minor, magnoq; inuenit in aggere ripas.
Hæc alterna ducum nox interfuſa diremit.
At gemitus Argia viri non amplius æquo
Corde ferens, ſociumq; animo miſerata dolorem,
Sicut erat laceris pridem turbata capillis,
Et fletu ſignata genas, ad celſa verendi
Ibat tecta patris, paruumq; ſub vbere caro
Theſſandrum portabat auo. iam nocte ſuprema
Ante nouos ortus, vbi ſola ſuperſtite plauſtro
Arctos ad Oceanum fugientibus inuidet aſtris.
Vtq; fores inijt, magnoq; effuſa parenti eſt,
Cur tua cum lachrymis mœſto ſine cõiuge ſupplex
Limina nocte petam, ceſſem licet ipſa profari
Scis genitor, ſed iura deum genitalia teſtor,
Teq; pater, non ille iubet. ſed peruigil angor
Ex quo primus hymen, mouitq; infauſta ſiniſtrã
Iuno facem, ſemper lachrymis, gemituq; profundo

Exturbata quies. non ſi mihi tygridis horror,
Æquoreaq́; ſuper rigeant præcordia cautes,
Ferre queam, tu ſolus opem, tu ſumma medendi
Iura tenes. da bella pater, generiq́; iacentis
Aſpice res humiles, atque hanc pater aſpice prolē
Exulis, huic olim generis pudor obuia prima
Hoſpitia, & iuncta teſtato numine dextra.
Hic certè eſt, quē fata dabant, quem dixit Apollo.
Non egomet tacitos Veneris furata calores,
Culpatámve facem, tua iuſſa verenda, tuóſq;
Dilexi monitus: nunc qua feritate dolentis
Deſpiciam queſtus? neſcis pater optime, neſcis
Quantus amor cauſa miſero nupſiſſe marito.
Et nunc mœſta quidē graue, & illætabile munus
Vt timeam doleamq́;, rogo. ſed cum oſcula rumpet
Mœſta dies, cùm rauca dabant abeuntibus armis
Signa tubæ, ſæuoq́; genas fulgebitis auro
Hei mihi care parens, iterum fortaſſe rogabo.
Illius humenti carpens pater oſcula vultu,
Non equidē has vnquā culparim nata querelas,
Pone metus. laudanda rogas: nec digna negari.
Sed mihi multa dei (nec tu ſperare quod vrges
Deſine) multa metus, regnique volubile pondus
Subijciunt animo. veniet, qui debitus iſtis
Nata modus. nec te incaſſum fleuiſſe queteris.
Tu ſolare virum. neu ſint diſpendia iuſtæ
Dura moræ, magnos cunctamur nata paratus.
Proficitur bello. dicentem talia naſcens
Lux mouet, ingenteſq́; iubent aſſurgere curæ.

P. STA-

P. PAPINII STATII
THEBAID. LIBER IV.

TErtius horrentē Zephyris laxauerat annum
Phœbus, & anguſtum cogebat limite verno
Longius ire diem, cùm fracta, impulſaq; fatis
Conſilia, & tandem miſeris data copia belli.
Prima manu rutilam de vertice Lariſſæo
Oſtendit Bellona facem, dextraq; trabalem
Haſtam intorſit agens, liquido quæ ſtridula cælo
Fugit, & aduerſæ celſo ſtetit aggere Dirces.
Mox & caſtra ſubit, ferroq;, auroq; coruſcis
Mixta viris, turmale fremit, dat euntibus enſes.
Plaudit equos. vocat ad portas. hortamina fortes
Præueniunt, timidisq; etiā breuis addita virtus.
Dicta dies aderat. cadit ingens ritè Tonanti,
Gradiuoq; pecus. nullisq; ſecundus in extis
Pallet, & armatis ſimulat ſperare ſacerdos.
Iamq; ſuos circùm pueri, innuptæq;, patresq;,
Funduntur mixti, ſummisq; à poſtibus obſtant.
Nec modus eſt lachrymis. rorant clypeiq;, iubæq;
Triſte ſalutantum, & cunctis dependet ab armis
Suſpiranda domus. galeis iuuat oſcula clauſis
Inſerere, amplexuq; truces deducere conos.
Illi, quîs ferrum modò, quîs mors ipſa placebat,
Dant gemitus, fractæque labant ſingultibus iræ.
Sic vbi fortè viris longum ſuper æquor ituris
Cū iā ad vela noti, & ſciſſo redit anchora fundo

Hæret amica manus, certant innectere collo
Brachia, manantesq́ oculos, hinc oſcula turbant,
Hinc magni caligo maris, tandemq́ relicti
Stant in rupe tamen, fugientia carbaſa viſu
Dulce ſequi, patriosq́ dolent crebreſcere ventos.
Stant tamen, & notam puppem de rupe ſalutant.
Nunc mihi fama prior, mundiq́ arcana vetuſtas
Cui meminiſſe ducum, vitasq́ extendere curæ,
Pande viros. tuq́ ô nemoris regina ſonori,
Calliope, quas ille manus, quæ mouerit arma
Gradiuus, quantas populis ſpoliauerit vrbes,
Sublata molire lyra. nec enim altior vlli
Mens hauſto de fonte venit. Rex triſtis, & æger
Pondere curarum, propiorq́ abeuntibus annis,
Inter adhortantes vix ſponte incedit Adraſtus
Contentus ferro cingi latus, arma manipli
Ponè ferunt volucres. portis auriga ſub ipſis
Comit equos, & iam inde iugo luctatur Arion.
Huic arma Lariſſa viros. huic celſa Proſymne
Aptior armentis Midea, pecoroſaq́ Phyllos.
Quaq́ pauet longa ſpumantem valle Charadron
Neris, & ingenti turrita mole Cleone,
Et Lacedæmonium Thyre lectura cruorem.
Iunguntur memores tranſmiſſi ab origine reges,
Qui Drepani ſcopulos, & oliuiferæ Sicyonis
Culta ferunt, quos pigra vado Langia tacenti
Lambit, & anfractu riparum incuruus Heliſſos,
Sæuus honos fluuio, Stygias luſtrare ſeueris
Eumenidas perhibetur aquis. huic mergere ſuetæ

Ora,

Ora, & anhelantes tuto Phlegetonte ceraſtas.
Seu Thracum vertere domos, ſeu tecta Mycenis
Impia, Cadmeúmque larem. fugit ipſe natantes
Amnis, & innumeris liueſcunt ſtagna venenis.
It comes Inoas Ephyre ſolata querelas,
Cenchreæq; manus. vatum qua conſcius amnis
Gorgoneo percuſſus equo. quáque obiacet alto
Iſthmos, & à terris maria inclinata repellit.
Hæc manus Adraſtum numero ter mille ſecuti
Exultant. pars geſa manu, pars robora flammis
Indurata diu (non vnus namque maniplis
Mos, neq; ſanguis ineſt) teretes pars vertere fundas
Aſſueti, vacuóque diem præcingere gyro,
Ipſe annis ſceptriſq; ſubit venerabilis, æquè
Vt poſſeſſa diu taurus meat arduus inter
Paſcua, iam laſſa ceruice, & inanibus armis,
Dux tamen. haud illum bello attentare iuuencis
Sunt animi. nam trunca vident de vulnere multo
Cornua, & ingentes plagarum in pectore nodos.
Proxima longæuo profert Dircæus Adraſto
Signa gener, cui bella fauent: cui commodat iras
Cuncta cohors, huic & patria de ſede volentes
Aduenere viri. ſeu quos mouet exul, & hæſit
Triſtibus aucta fides, ſeu quis mutare potentes
Præcipuum. multi melior quos cauſa querenti
Conciliat. dederat necnon ſocer ipſe regenda,
Ægion, Aranenq;, & quas Theſeia Trœzen
Addit opes: ne rara mouens inglorius iret
Agmina, neu raptos patriæ ſentiret honores.

Idem habitus,eadē arma viro,quæ debitus hoſpes
Hyberna ſub nocte tulit. Theumeſius implet
Terga Leo, & gemino lucent haſtilia ferro.
Aſpera vulnifico ſubter latus enſe riget Sphynx.
Iam regnum, matriſq́; ſinus,fidaſq́; ſorores
Spe,votiſq; tenet. tamen & de turre ſuprema
Attonitam,totoq́; extantem corpore longè
Reſpicit Argian. hæc mentem,oculoſq́; reducit
Coniugis,& dulces auertit pectore Thebas.
Ecce inter medios patriæ ciet agmina gentis
Fulmineus Tydeus. iam lætus, & integer artus
Vt primum ſtrepuere tubæ: ceu lubricus alta
Anguis humo verni blanda ad ſpiramina ſolis
Erigitur liber ſenio,& ſquallentibus annis
Exutus, lætiſq; minax interuiret herbis.
Ah miſer agreſtum ſiquis per gramen hianti
Obuius,& primo ſiccauerit ora veneno.
Huic quoq; præſtantes Ætolis vrbibus affert
Belli fama viros. ſenſit ſcopuloſa Pylene
Fletaq; cognatis auibus Meleagria Pleuron,
Et præceps Calydon, & quæ Ioue prouocat Idam
Olenos, Ionijs & fluctibus hoſpita portu
Chalcis,& Herculea turpatus gymnade vultus
Amnis: adhuc imis vix truncam attollere frōtem
Auſus aquis, glaucoq́; caput ſummerſus in antro
Mœret, anhelantes ægreſcunt puluere ripæ.
Omnibus æratæ propugnant pectora crates,
Pilaq́; ſæua manu, patrius ſtat caſſide Mauors.
Vndique magnanimum pubes delecta coronant

Oeniden

Oeniden hilarem bello, notiſq; decorum
Vulneribus. non ille minis Polynicis, & ira
Inferior, dubiumq; adeo cui bella gerantur.
Maior at inde nouis it Doricus ordo ſub armis,
Qui ripas Lyncae tuas, tua littora multo
Vomere ſuſpendunt, fluuiorum ductor Achiuum
Inache. Perſea neque enim violentior exit (ſas
Amnis humo, cũ Taurũ, aut Pliadas hauſit aquo-
Spumeus, & genero tumuit Ioue. quos celer ambit
Aſterion, Dryopumq; trahens Eraſinus ariſtas.
Et qui rura domant Epidauria. dexter Iaccho
Collis, at Ætnæa Cereri negat auia Dyme.
*Mittit *opes, denſaſq; Pylos Neleia turmas,* *l. opem
Nondum nota Pylos, iuueniſq; ætate ſecunda
Neſtor, at ire tamen peritura in caſtra negauit.
Hos agitat, pulchræq; docet virtutis amorem
Arduus Hippomedon, capiti tremit ærea caſſis,
Ter niuea ſcandente iuba. latus omne ſub armis
*Ferrea ſuta *terunt. humeros, & pectora late*
Flammeus orbis habet, perfectaq; viuit in auro
Nox Danai. ſontes furiarum lampade nigra,
Quinquaginta ardent thalami, pater ipſe cruẽtis
In foribus laudatq; nefas, atque inſpicit enſes.
Illum Palladia ſonipes Nemeæus ab arce
Deuehit arma pauens, vmbraq; immane volanti
*Implet agros, *longoq; attollit puluere campum.* al. tegũt
Non aliter ſyluas humeris, & vtroq; refringens
Pectore, montano duplex Hyleus ab antro
Præcipitat, pauet Oſſa vias, pecudeſq; feræq;

Procubuere metu. non ipſis fratribus horror
Abſuit, ingenti donec Peneia ſaltu
Stagna ſubit. magnumq́; obiectus detinet amnem.
Quis numerum ferri, genteſq́;, & robora, dicto
Æquarit mortale ſonans? ſuus excit in arma
Antiquam Tirynthа deus. non fortibus illa
Infœcunda viris, famaq́; immanis alumni
Degenerat: ſed lapſa ſitu fortuna, neque addunt
Robur opes. rarus vacuis habitator in aruis
Monſtrat Cyclopum ductas ſudoribus arces.
Dat tamen hæc iuuenũ tercentum pectora vulgus
Innumerum bello, quibus haud amenta, nec enſes
Triſte micant. flauent capiti, tergoq́; Leonum
Exuuiæ, gentilis honos & pineus armat
h. aptantur *Stipes, inexhauſtis *arctantur tela pharetris.*
Herculeum Pæana canunt. vaſtataq́; monſtris
Omnia frondoſu longum deus audit ab Oeta,
Dat Nemea comites, & quas in prælia vires
Sacra Cleonæi cogunt vineta Molorchi,
Gloria nota caſæ. foribus ſimilata ſalignis,
Hoſpitis arma dei, paruoq́; oſtenditur auro.
Robur vbi, & laſſos qua reclinauerit artus
Ilice qua cubiti, ſedeant veſtigia terra.
At pedes, & toto deſpectans vertice bellum,
Quatuor in domitis Cãpaneus erepta iuuencis
Terga ſuperq́; rigens iniectu molis ahenæ
Verſat onus, ſquallet triplici ramoſa corona
Hydra recens obitu. pars anguibus aſpera viuis
Argento cælata micat, pars arte reperta

Condi-

Conditur, & fuluo moriens igneſcit in auro.
Circum amnis torpens, & ferro cœrula Lerna.
At laterum tractus, ſpatioſaq; pectora ſeruat
Nexilis innumero chalybum ſub tegmine thorax.
Horrendum, non matris opus, galeaq; coruſca
Prominet arce gygas, atque vni miſſilis illi
Cuſpide præfixa ſtat frondibus orba cypreſſus.
Huic parere dati quos fertilis Amphigenia,
Planaq; Meſſena, montanaq; nutrit Ithone.
Quos Thrion, & ſummis ingeſtum mōtibus Æpy,
Quos Helos, & Pteleon, Getico quos flebile vati
Dorion. hic fretus doctas anteire canendo
Aonidas, multos Thamyris damnatus in annos
Ore ſimul, citharaq; (quis obuia numina tēnat?)
Conticuit præceps, quis non certamina Phœbi
Noſſet? & illuſtris Satyro pendente Celænas?
Iamq; & fatidici mens expugnata fatiſcit,
Auguris ille quidem caſus, & dira videbat
Signa. ſed ipſa manu cunctante iniecerat arma
Atropos, obrueratq; deum. nec coniugis abſunt
Inſidiæ, vetitoq; domus iam fulgurat auro.
Hoc aurum vati fata exitiale monebant.
Argolico. ſcit & ipſe nefas, ſed perfida coniux
Dona viro mutare velit, ſpoliiſq; potentis
Imminet Argia, raptoq; excellere cultu.
Illa libens (nam regum animos, & pondera belli
Hac mutare videt, pariter niſi prouidus heros
Militet) ipſa ſacris gremio Polynicis amati
Depoſuit nexus haud mæſta, atq; inſuper addit,

Non hæc apta mihi nitidis ornatibus, inquit,
Tempora, nec miseræ placeant inſignia formæ
Te ſine. ſat, dubium cœtu ſolante timorem
Fallere, & incultos aris aduertere crines.
Scilicet (heu ſuperi) cum tu cludare minaci
Caſſide, furatuſq; ſones, ego diuitis aurum
Harmoniæ dotale geram? dabit aptior iſta
Fors deus, Argolicaſq; habitu præſtabo maritas,
Cum regis coniux, cum te mihi ſoſpite templa
Votiuis implenda choris: nunc induat illa,
Quæ petit, & bellante poteſt gaudere marito.
Sic Eriphylæos aurum fatale penates
Irrupit, ſcelerumq; ingentia ſemina mouit,
Et graue Tyſiphone riſit gauiſa futuris.
Tænarijs hic celſus equis, quam diſpare cœtu
Cyllarus, ignaro generarat Caſtore prolem,
Quaſſat humũ. vatem cultu Parnaſia monſtrant
Vellera, frondenti crinitur caſſis oliua,
Albaq; puniceas interplicat infula criſtas.
Arma ſimul, prenſaſq; iugo moderatur habenas.
Hinc, atque inde moræ iaculis, & ferrea curru
Sylua tremit, procul ipſe graui metuẽdus in haſta
Eminet, & clypeo victum Pythona coruſcat.
Huius Apollineæ currum comitantur Amyclæ.
Quos Pylos, & dubijs Malea vitata carinis,
Plaudentiq; habiles Cariæ reſonare Dianæ,
Quos Pharis, volucrumq; parẽs Cytherea Meſſe,
Taigetiq; phalanx, & oliuiferi Eurotæ
Dura manus. deus ipſe viros in puluere crudo

Arcas

Arcas alit,nudéque modos virtutis,& iras
Ingenerat.vigor inde animi,& mortis honoræ.
Dulce ſacrum gaudent natorum in fata parentes:
Hortanturq́; mori. deflet iamq́; omnis ephebum
Turba,coronato contenta eſt funere mater.
Frena tenent,duplexq́; inſerto miſſile nodo,
Exerti ingentes humeros: chlamys horrida pendet
Et cono Ledæus apex:non hi tibi ſolum
Amphiarae merent,auget reſupina maniplo
Elis, depreſſæ populus ſubit incola Piſæ.
Qui te flaue notant terris Alphee Sicanis,
Aduena tam lõgo non vnquam inflecte profundo
Curribus innumeris latè patria arua laceſſunt:
Et bellis armenta domant,ea gloria genti
Infando de more & fractis durat ab vſque
Axibus Oenomai.ſtrident ſpumantia morſu
Vincula,& effoſſas niueus rigat imber arenas.
Tu quoque Parrhaſias ignara matre cateruas
Abrudis armorum(tantum noua gloria ſuadet)
Parthenopæe rapis.tum ſaltus fortè remotos
Torua parẽs(neq́; enim hæc iuueni forte ire poteſtas)
Pacabat cornu,gelidiq́; auerſa Lycei.
Pulchrior haud vlli triſte ad diſcrimen ituro
Vultus,& egregia tanta indulgentia formæ.
Nec deſunt animi, veniat modo fortior ætas,
Quas non ille duces nemorum fluuiisq́; dicata
Numina,quas magno non impulit igne Napæas.
Ipſam, Mænalia puerum cùm vidit in vmbra,
Dianam tenero ſignantem gramina paſſu,

Ignouiſſe ferunt comiti, Dictæaq́; tela
Ipſam, & Amycleas humeris aptaſſe pharetras.
Poſilit audaci Martis percuſſus amore.
Arma, tubas, audire calens, & puluere belli
Flauentem ſordere comam, captoq́; referri
Hoſtis equo. tædet nemorum, titulúmq́; nocentem
Sanguinis humani pudor eſt neſcire ſagittas:
Igneus ante omnes auro micat, igneus oſtro.
Vndantemq́; ſinum nodis irrugat Hiberis.
Imbelli parma pictus Calydonia matris
Prælia: trux leua ſonat arcus, & aſpera plumis
Terga Cydonæa corythos arundine pulſat,
Electro pallens, & iaſpide clarus Eoa.
Cornipedem trepidos ſuetum præuertere ceruos
Velatum gemina deiectu lyncis, & arma
Mirantem grauioris heri ſublimis agebat,
Dulce rubens, viridiq́; genas ſpectabilis æuo.
Arcades huic veteres aſtris Lunaq́; priores,
Agmina fida datis. nemorum vos ſtirpe rigenti
Fama ſatos, cùm prima pedum veſtigia tellus
Admirata tulit nōdum arua, domusq́; nec vrbes,
Connubiisq́; modus. Quercus, Lauriq́; ferebant
Cruda puerperia, ac populos vmbroſa creauit
Fraxinus, & fœta viridis puer excidit orno.
Hi lucis ſtupuiſſe vices, noctisq́; feruntur
Nubila. & occiduum longe Titana ſecuti
Deſperaſſe diem. rareſcunt alta colonis
Mænalà. Partheniū fugitur nemus, agmine bello
Rhipeq́;, & Stratie, ventoſaq́; donat Eniſpe.

Non

Non Tegea, non ipſa Deo vacat alite felix
Cyllene, templúmq; Alea nemorale Mineruæ:
Et rapidus Cliton, & qui tibi Phythie Ladon
Penè ſocer. candénſq; iugis Lampia niuoſis,
Et Pheneos nigro Styga mittere credita diti.
Venit & Ideis vlulatibus æmulus Azan.
Parthaſiiq; duces, & quæ riſiſtis amores
Grata pharetrato Nonacria rura Tonanti.
Diues & Orchomenos pecorũ, & Cynoſura ferarũ.
Æphitios idem ardor agros, & Pſophida celſam
Vaſtat, & Herculeo vulgatos robore montes,
Mõſtriferũq; Erymanthõ & ærisonũ Stymphalõ.
Arcades hi, gens vna viris, ſed diſſona cultu
Scinditur, hi, Paphias myrtos à ſtirpe recuruant.
Et paſtorali meditantur prælia trunco.
His arcus, his tela ſudes, hic caſſide crines
Integit: Arcadij mo em tenet ille galeri.
Ille Lacaoniæ ritu caput aſperat vrſæ.
Hos belli cœtus, iurataq; pectora Marti,
Milite vicinæ nullo iuuere Mycenæ.
Funereæ tum namq; dapes, mediiq; recurſus
Solis, & hic alij miſcebant prælia fratres.
Iamq; Atlanteas implerat nuntius aures
Ire ducem bello, totamq; impellere natura
Arcadiam, tremuere gradus, elapſaq; iuxta
Tela, fugit ſyluas pernicior alite vento
Saxa per, & plenis obſtantia flumina ripis:
Talis erat correpta ſinus. & vertice flauum
Crinem ſparſa noto. raptis velut aſpera natis

Prædatoris equi ſequitur veſtigia tygris
Vt ſtetit aduerſiſq; impegit pectora frenis,
Ille ad humū pallēs? vnde hæc furibunda cupido
Nate tibi? teneroq; vnde improba pectore virtus?
Tu bellis aptare viros? tu pondera ferre
Martis, & enſiferas inter potes ire cateruas
Quanquam vtinam vires? nuper te pallida vidi,
Dum premis obnixo venabula comminus apro
Poplite ſucciduo reſupinum ac penè ruentem:
Et ni curuato torſiſſem ſpicula cornu,
Nunc vbi bella tibi? nil te mea tela iuuabunt,
Nec teretes arcus, maculis nec diſcolor atris,
Hic, cui fidis equus magnis conatibus inſtas
Vix Dryadum thalamis Erymantiadūq; furori
Nympharum mature puer. ſunt omina vera.
Mirabar cur templa mihi tremuere Dianæ
Nuper, & inferior vultu dea viſa, ſacriſq;
Exuuiæ cecidere tholis. hinc ſegnior arcus,
Difficileſq; manus, & nullo in vulnere certæ.
Expecta dum maior honos: dum firmius æuum,
Dum roſeis venit vmbra genis vultuſq; recedunt
*vv. bella *Ore mei. tunc *tela tibi ferrumq; quod ardet,*
Ipſa dabo, & nullo matris reuocabere fletu,
Nunc refer arma domū, Vos autē hunc ire ſinetis
Arcades? O ſaxis nimirum, & robore nati
Plura cupit, fuſi circum natumq;, duceſq;
Solātur, minuuntq; metus, & iā horrida clāgunt
Signa tubæ. nequit illa pio dimittere natum
Complexu, multumq; duci commendat Adraſto.

At

At parte ex alia Cadmi Mauortia proles
Mœſta ducis furijs, nec molli territa fama,
(Quando his vulgatum deſcēdere viribus Argos)
Tardius illa quidem, regis cauſaq́; pudore,
Verum bella mouet. nulli diſtringere ferrum
Impetus, aut humeros clypeo clauſiſſe paterno
Dulce, nec alipedum iuga comere, qualia vulgi* v. belli
Gaudia deiecti trepidas ſine mente, ſine ira
Promiſere manus. hic ægra in ſorte parentem
Vnanimem, hic dulces primæuæ coniugis annos
Ingemit, & gremio miſeros accreſcere natos.
Bellator nulli caluit Deus, ipſa vetuſto
Mœnia laſſa ſitu. magnæq́; Amphionis arces,
Iam feſſum ſenio nudant latus & fide ſacra
Æquatos cœlo ſurdum, atque ignobile muros
Firmat opus. tamen & Bœoti vrbibus vltrix
Aſpirat ferri rabies. nec regis iniqui
Subſidio, quantum ſocia pro gente mouentur.
Ille velut pecoris lupus expugnator opimi,
Pectora tabente ſanie grauis, hirtaq́; ſetis
Ora cruentata deformis hiantia lana,
Decedit ſtabulis, huc, illuc turbida verſans
Lumina, ſi duri comperta clade ſequantur
Paſtores, magniq́; fugit non inſcius auſi.
Accumulat crebros turbatrix fama pauores.
Hic iam diſperſos errare Aſopide ripa
Lernæos equites. hic te bacchate Cithæron
Ille rapi Theumeſon ait, noctiſq́; per vmbras
Nunciat excubiis viles arſiſſe Plataeas

Q

Iam Tyrios ſudaſſe lares, & ſanguine Dircen
Irriguam fœtusq́ nouos, iterumq́ locutam
Sphynga petris. cui non eſt ſcire licentia paſſim
Et vidiſſe fuit. nouus his ſuper anxia turbat
Corda metus. ſparſis ſubito correpta caniſtris
Sylueſtris regina chori. decurrit in æquum
Vertice ab Ogygio, trifidam huc triſtis, & illuc,
Lumine ſanguineo pinum deiectat, & ardens
Erectam attonitis implet clamoribus vrbem
Omnipotens Niſæ pater, cui gentis auitæ
Pridem lapſus amor. tu nunc horrente ſub arcto
Bellica ferrato rapidus quatis Iſmara Thyrſo
Pampineumq́ iubes nemus irreptare Lycurgo,
Aut tumidũ Gãgẽ, aut clauſtra nouiſſima rubræ
Tethyos Eoasq́ domos flagrante triumpho
Perfuris, aut Hermi de fontibus aureus exis.
At tua progenies, poſitis gentilibus armis
Quæ tibi feſta litat, bellũ lachrymasq́ metumq́,
Cognatumq́ nefas iniuſti munera regni
Pendimus. æternis potius me Bacche pruinis
Trans & Amoſonijs vlulatum Caucaſon armis.
Siſte ferens, quã monſtra ducũ ſtirpemq́ profanã
Eloquar. en vrges alium tibi Bacche furorem
Iuraui. ſimiles video concurrere tauros
Idem ambobus honos, vnusq́ ab origine ſanguis.
Ardua collatis obnixi cornua miſcent
Frontibus, alternaq́ truces moriuntur in ira.
Tu peior, tu cæde nocens, qui ſolus auita
Gramina, communemq́ petis defendere campum.

Ah

Ah miſeri morum bellatis ſanguine tanto
Et ſaltus dux alter habet? ſic fata gelatis
Vultibus, & Baccho iam demigrante quieuit
At trepidus monſtro, & varijs terroribus impar
Longaui rex vatis opem, tenebraſq́; ſagaces
Tireſiæ (qui mos incerta pauentibus) æger
Conſulit. ille deos non larga cæde iuuencum,
Non alacri penna, aut verum ſpirantibus extis,
Nec tripode implicito numeriſq́; ſequẽtibus aſtra,
Thurea nec ſupra volitante altaria fumo.
Tam penitus, duræ quam mortis limite manes
Elicitos patuiſſe refert, Letheaq́; ſacra
Et merſum Iſmeni ſubter confinia ponto
Miſcentis parat ante ducem, circumq́; bidentum
Viſceribus laceris, & odori ſulfuris aura,
Graminibuſq́; nouis, & longo murmure purgat.
Sylua capax æui, validaq́; incurua ſenecta
Æternum intonſæ frondis ſtat peruia nullis
Solibus: aut illam brumæ minuere, notúſve
Ius habet, aut Getica Boreas impactus ab Vrſa.
Subter opaca quies, vacuuſq́; ſilentia ſeruat
Horror, & excluſæ pallet mala lucis imago.
Nec caret vmbra deo. nemori Latonia cultrix
Additur hanc piceæ, cedriq́; & robore in omni
Effictam ſanctis occultat ſylua tenebris.
Huius inaſpectæ luco ſtridore ſagittæ,
Nocturniq́; canum gemitus, vbi limina patrui
Effugit. inq́; noua melior redit ora Dianæ.
Aſt vbi feſſa iugis, dulceſq́; & altiſſime ſomnos

l. mouet *Lux *monet, hic latè iaculis circum vndiq; fixis*
Effuſam pharetra ceruicem excepta quieſcit,
Extra immane patent tellus Mauortia campi
Fetus ager Cadmo, durus qui vomere primo
Poſt conſanguineas acies, ſulcoſq; nocentes,
Auſus humum verſare, & putria ſanguine prata
Eruit, ingentes infelix terra tumultus
Lucis adhuc medio, ſolaq; in nocte per vmbras
Expirat, nigri cum vana in prælia ſurgunt
Terrigenæ, fugit incepto tremebundus ab aruo
Agricola, inſaniq; domum rediere iuuenci.
Hic ſenior vates. (Stygijs accommoda quippe
Terra ſacris, multoq; placent ſola pinguia tabo
Velleris obſcuri pecudes, armentaq; ſiſti
Atra monet, quæcunq; gregũ pulcherrima ceruix
Ducitur, ingemuit Dirce, mœſtuſq; Citheron,
Et noua clamoſæ ſtupuere ſilentia valles:
Tum fera cœruleis intexit cornua ſertis.
Ipſe manu tractans, notæq; in limine ſiluæ
Principio largos nouies tellure cauata
Inclinat Bacchi latices, & munera verni
Lactis, & Actæos imbres, ſuadumq; cruorem
Manibus aggeritur, quantum bibit arida tellus
Trũca dehinc nemora aduoluit, mœſtuſq; ſacerdos
Tres Hecatæ, totidemq; ſatis Acheronte nefaſto
Virginibus iubet eſſe focos, tibi rector auerni
Quãquã infeſſus humo ſuperat tamẽ agger in au-
Pineus hũc iuxta cumulo minor ara profũdæ (ras
Erigitur Cereri. frondes atque omne cupreſſus

Intexit plorata latus, iamq́; ardua ferro
Signati capita, & frugum libamine puro
In vulnus cecidere greges. tunc innuba Mantho
Exceptum pateris prælibat ſanguinem, & omnes
Ter circum acta pyras ſancti de more parentis
Semineces fibras, & adhuc ſpirantia reddit
Viſcera, nec rapidas cunctatur frondibus atris
Subiectare faces. atq; ipſa ſonantia flammis
Virgulta, & triſtes crepuiſſe vt ſenſit aceruos
Tireſias (illi nam plurimus ardor anhelat,
Ante genas, impletq; cauos vapor igneus orbes)
Exclamat. (tremuere rogi, & vox impulit ignẽ.)
Tartarea ſedes, & formidabile regnum
Mortis inexpleta, tuq́; ô ſæuiſſime fratrum
Cui ſeruire dati manes, æternaq; ſontum
Supplicia, atque imi famulatur regia mundi,
Soluite pulſanti loca muta, & inane ſeuera
Perſephones, vulgusq́; caua ſub nocte repoſtum
Elicite. & plena redeat Styga portitor alno.
Ferte ſimul greſſus. nec ſimplex manibus eſto
In lucem remeare modus, tu ſepare cœtu
Elyſios Perſea pios, virgaq́; potenti
Nubilus Arcas agat. contra per crimina functis
*Qui plures Erebo, pluresq́; è *ſanguine Cadmi* l. ſemi.
Angue ter excuſſo, & flagranti præuia taxo
Tyſiphone dux pande diem. nec lucis egentes
Cerberus occurſu capitum detorqueat vmbras.
Dixerat, & pariter ſenior Phœbeiaq́; virgo
Erexere animos. illi formidine nulla

(Quippe in corde Deus)ſolum tremor obruit ingẽs
Oedipodioniden,vatiſq; horrenda canentis
Nunc humeros,nũc ille manus,& vellera preſſat
Anxius inceptiſq; velit deſiſtere ſacris.
Qualis Getulæ ſtabulantem ad confraga ſyluæ
Venator longo motum clamore leonem
Exſpectat firmans animum,& ſudantia niſu
Tela premens.gelat ora pauor,greſſuſq; tremiſcũt
Quis veniat,quantuſq;.ſed horrida ſigna fremẽtis
Accipit,& cæca metitur murmura cura.
Atque hic Tireſias, nondũ aduentãtibus vmbris
Teſtor ait diuos,quibus hunc ſacrauimus ignem
Læuaq; conuulſa dedimus carcheſia terra,
Iam nequeo tolerare moram.caſſúſne ſacerdos
Audior?an rabido iubeat ſi Theſſala cantu
Ibitis?aut Scythicis quoties armata venenis
Colchis aget,trepido pallebunt tartara motu?
Noſtri cura minor.ſi non attollere buſtis
Corpora,nec plenas antiquis oſſibus vrnas
Egerere,& mixtos,cæliq;,erebique ſub vnum
Funeſtare deos libet:aut exanguia ferro
Ora ſequi,aut ægras functorum carpere fibras:
Ne tenues annos,nubemq; hanc frontis opacæ,
Spernite ne moneo,& nobis ſæuire facultas
Scimus enim,& quicquid dici,noſciq; timetis,
Et turbare Hecaten ni te Thymbræe vererer.
Et triplicis mundi ſummũ quẽ ſcire nefaſtum eſt
Illum ſed taceo prohibet tranquilla ſenectus.
Iamq; ego vos,auidè ſubijcit Phebeia Manto,

An-

Audiris genitor, vulgusq́ exangue propinquat.
Pauditur Elyſium chaos, & telluris operta
Diſſilit vmbra capax, ſyluæq́, & nigra pateſcunt
**Tartara liuentes Acheron eiectat arenas.* v. flumini
Fumidus atra vadis Phlegeton incendia voluit,
Et Styx diſcretis interflua manibus obſtat.
Ipſum pallentem ſolio, circumq́ miniſtras
Funeſtorum operum Eumenides, Stigyæq́ ſeueros
Iunonis thalamos, & mœſta cubilia cerno
In ſpeculis mors atra ſedet, dominiq́ ſilentis
Adnumerat populos, maior ſupereminet ordo
Arbiter, hos dura verſat Gortynius vrna
Vera nimis poſcens, adigitq́ expromere vitas
Vſque retro, & tandem pœnarum lucra fateri
Quid tibi mōſtra Erebi, Scyllas, & inane furentes
Centauros, ſolidoq́ intorta adamante Gigantum
Vincula, & anguſtā centeni Ægæonis vmbram?
Immo, ait, ô noſtræ regimen, viréſque ſenectæ
Ne vulgato mihi. quis enim remeabile ſaxum,
Fallentéſq́ lacus, Tytionq́ alimenta volucrum,
Et caligantem longis Ixiona gyris
Neſciat? ipſe etiam melior cum ſanguis opertas
Inſpexi ſedes Hecate ducente, prius quam
Obruit ora Deus, totamque in pectora lucem
Detulit, Argolicas magis huc appelle precando,
Thebanáſque animas, alias auertere greſſus
Lacte quater ſparſas mœſtóque excedere luco
Nata iube. tum quis vultus habitusq́, quis ardor
Sanguinis effuſi, gens vtra ſuperbior adſit,

Dic agedum, noſtramq́; mone per ſingula noctem
l. diſſipat Iuſſa facit, carmenq́; ſerit quo* diſſipet vmbras
l. regit. Quo* regat & ſparſas. qualis ſi crimina demas
Colchis, & Aeæo ſimulatrix littore Circe.
Tunc his ſacrificum dictis affata parentem
Primus ſanguineo ſummittit inertia Cadmus
Ora lacu, iuxtaq́; virum Cythereia proles.
Effluit amborum geminus de vertice ſerpens
Terrigenæ comites illos gens Martia cingunt.
His aui menſura dies. manus omnis in armis
Omnis, & in capulo, prohibentq́;, obſtantq́;, ruũtq́;
Spirantum rabie. nec triſti incumbere ſulco
Cura, ſed alternum cuperent haurire cruorem.
Proxima natarum manus eſt, fletiq́; nepotes.
Hic orbam Authonoen, & anhelam cernimus Ino
Reſpectantem arcus, & ad vbera dulce premẽtem
Pignus, & oppoſitis Semelen à ventre lacertis.
Penthea iam fractis genitrix Cadmeia Thyrſis,
Iam demiſſa Deo pectusq́; adoperta cruentum
Inſequitur planctu. fugit ille per auia Lethes,
Et Stygios ſuperosq́; lacus. vbi mitior illum
Flet pater, & lacerum componit corpus Echion.
Triſtem noſco Lycum dextramq́; in terga reflexũ
Aeoliden humero iactantem funus onuſto
Nec dũ ille aut habitus, aut verſa crimina formæ
Mutat Ariſteo genitus, frons aſpera cornu eſt,
Tela manu, reicitq́; canes in vulnus hiantes.
Ecce autem magna ſubit inuidioſa caterua
Tantalis, & tumido percenſet funera luctu,

Nil

Nil deiecta malis iuuat effugiſſe deorum
Numina, & inſanæ plus iam permittere linguæ.
Talia dum patri canit intemerata ſacerdos,
Illius elatis tremefacta aſſurgere vittis
*Canicies, tenuiq́; *impelli ſanguine vultus.* impleri
Nec iam firmanti baculo, nec virgine fida
Nititur erectusq́; ſolo, Deſiſte canendo
Nata ait, externæ ſatis eſt mihi lucis, inertes
Diſcedunt nebulæ, & vultum niger exuit aer.
Vmbriſne, an ſupero me miſſus Apolline complet
Spiritus? en video quæcunque audita, ſed ecce
Mœrent Argolici deiecto lumine Manes.
Toruus Abas, Proteusq́; nocēt, mitisq́; Phoroneus
Truncatusq́; Pelops & ſæuo puluere ſordens
Oenomaus, largisq́; humectant imbribus ora.
Auguror hinc Thebis belli meliora. quid autem
Hic grege cōdēſo (quātū arma & vulnera mōſtrā:)
Pugnaces animæ, nobis in ſanguine multo
Oraq́; pectoraque & falſo clamore leuatas
Intendunt ſine pace manus, Rex fallor an hi ſunt
Quinquaginta illi? cernis Chroniumq́; Chrominq́;
Phegeaq́; & noſtra præſignem Mæona lauro.
Ne ſæuite duces. nihil hic mortalibus auſum
Credite conſiliis. hos ferrea neuerat annos
Atropos. exiſtis caſus bella horrida nobis.
Atque iterum Tydeus. dixit, vittaq́; ligatis
Frondibus inſtantes abigit, monſtratq́; cruorem
Stabat inops comitum Cocyti in littore mœſto
Laius, immiti quem iam Deus ales auerno

Reddiderat, dirumq́; tuens obliqua nepotem.
(Noſcit enim vultũ) non ille ad ſanguinis hauſtus
Cætera ſeu plebes, aliúmve accedit ad imbrem,
Immortale odium ſpirans. ſed proſilit vltro
Aonius vates Tyriæ dux inclyte Thebes,
Cuius ab interitu non vlla Amphionis arces
Vidit amica dies. ô iam ſatis vlte cruentum
Exitium, & multum placata minoribus vmbra,
Quò miſerande fugis? iacet ille in funere longo
l.robore Quem premis & iunctæ* ſenſit confinia mortis,
Obſitus exhauſtos pedore, & ſanguine vultus,
Eiectusq; die. ſors leto durior omni,
Crede mihi. quænam immeritum vitare nepotem
l.litato Cauſa tibi? confer vultum & ſatiare* litanti
Sanguine. venturaſq; vices, & funera belli
Pande vel infenſus. vel res miſerate tuorum.
Tunc ego, te optata vetitam tranſmittere Lethen
Puppe dabo, placidumq́; pia tellure reponam,
Et Stygijs mandabo deis, mulcetur honoris
Muneribus, tingitq́; genas. dehinc talia reddit.
Cur tibi verſanti manes æquæve ſacerdos
Lectus ego augurio? tantiſq́; potiſſimus vmbris
Qui ventura loquar? ſatis eſt meminiſſe priorum,
Noſtráne præclari (pudeat) conſulta nepotes
Poſcitis? Illum illum ſacris adhibete nefaſtis,
Qui leto dedit enſe patrem. qui ſemet in ortus
Vertit, & indignæ regerit ſua pignora matri.
Et, nunc ille deos, furiarumq; atra fatigat
Concilia, & noſtros rogat hæc in prælia manes.

Quod

Quod ſi adeò placui deflenda in tempora vates,
Dicã equidẽ, quo me Lacheſis, quo torua Megæra
Vſq; ſinunt. bellum innumero venit vndiq; bellũ
Agmine, Lernæoſq; trahit fatalis alumnos
Gradiuus ſtimulis. hos terræ monſtra, deumq́;
Tela manent, pulcriq; obitus, & ab igne ſupremo
Sontes lege moræ. certa eſt victoria Thebis,
Ne trepida, nec regna ferox germanus habebit,
Sed furiæ, geminumq; nefas: miſeroſq́; per enſes
Hei mihi crudelis vincet pater. Hæc vbi fatus,
Labitur & flexa dubios ambage reliquit.
Interea gelidam Nemeen, & conſcia laudis
Herculeæ dumeta, vaga legione tenebant
Inachidæ. iam Sidonias auertere prædas,
Sternere, ferre domos ardent, inſtantq́; quis iras
Flexerit, vnde moræ, medius quis euntibus error
Phœbe doce. nos rara manent exordia famæ.
Marcidus edomito bellum referebat ab Aemo
Liber. ibi armiferos geminæ iam ſydere brumæ
Orgia ferre Getas, canumq́; vireſcere dorſo
Othryn & Icaria Rhodopen aſſueuerat vmbra.
Et iam pampineos materna ad mœnia currus
Promouet, effrenæ dextra, leuaq́; ſequuntur
Lynces: & vda mero lambunt retinacula tigres.
Poſt exultantes ſpolia armentalia portant
Semineceſq; lupos, ſciſſaſq; Mimallones vrſas.
Nec comitatus iners, ſunt illic Ira, Furorq;,
Et Metus, & Virtus, & nunquam ſobrius ardor
Succiduiq; gradus, & caſtra ſimillima regi.
Iſque vbi puluerea Nemeen efferuère nube

Conſpicit, & ſolem radijs igneſcere ferri
Nec dum compoſitas belli in certamina Thebas
Concuſſus, viſis quamquã ore, & pectore marcet,
Aeraq; tympanaq; & biſorẽ reticere tumultum
Imperat, attonitas qui circum plurimus aures.
Atque ita me manus iſta, meãq; excindere gẽtem
Apparat, & longe recalet furor, hoc mihi ſæuum
Argos, & indomita bellum ciet ira nouercæ.
Vſque adeone parum cineri data mater iniquo?
Nataleſq; rogi? quæq; ipſe micantia ſenſi
Fulgura? relliquias etiam fuſæq; ſepulchrum
Pellicis, & reſides ferro petit improba Thebas.
Nectam fraude moras. illum, illum tendite cãpum
Tendite io comites. Hircanæ ad ſigna iugales
Intumuere iubas, dicto prius aſtitit aruis.
Tempus erat, medij cum ſolẽ in culmina mundi
Tollit anhela dies, vbi tardus hiantibus aruis
Stat vapor, atque omnes admittunt æthera luci
Vndarum vocat ille ſuas, mediuſq; ſilentum
Incipit. Agreſtes fluuiorum numina Nymphæ,
Et noſtri pars magna gregis perferte laborem,
Quẽ damus Argolicos paulũ mihi fontib: amnes
Stagnaq;, & errantes obducite puluere riuos
Præcipue Nemees, qua noſtra in mœnia bellis
Nunc iter ex alto fugiat liquor, adiuuat ipſe
Phœbus, ad hæc ſummo ceſſet ni veſtra voluntas
Limite, vim cœptis indulgent aſtra, meæq;
Æſtifer Erigones ſpumat canis. ite volentes:
Ite in operta ſoli poſt vos ego gurgite pleno

Eli-

Eliciam, & quæ dona meis ampliſſima ſacris
Veſter habebit honos. nocturnaq; furta licentum
Cornipedũ, & cupidas faunorum arcebo rapinas.
Dixerat. Aſt illi tenuis percurrere viſus
Ora ſitus, viridisq; comis exhorruit humor
Protinus Inachios haurit ſitis* arida campos vv. Ignea
Diffugere vndæ, ſquallent fonteſq;, lacusq;
Et caua feruenti dureſcunt flumina limo.
Aegra ſolo macies teneriq; ab origine culmi
Inclinata ſeges. deceptum margine ripæ
Stat pecus, atque omnes quærunt armẽta natatos
Sic vbi ſe magnis refluus ſuppreſſit in antris
Nilus, & Eoæ liquentia pabula brumæ
Ore premit, fumant deſertæ gurgite valles,
Et patris vndoſi ſonitus expectat hiulca
Ægyptos donec Pharijs alimenta rogatus
Donat agris, magnumq; inducat meſſibus annũ.
Aret Lerna nocens, aret Lyrcæus & ingens
Inachus, aduoluensq; natantia ſaxa Charadrus.
Et nunquam in ripis audax Eraſinus & æquus
Fluctibus Aſterion ille alta per auia ſuetus
Audiri & longè paſtorum rumpere ſomnos.
Vna tamen tacitas (ſed iuſſu numinis) vndas
Hæc quoque ſecreta nutrit Langia ſub vmbra.
Nondum illi raptus dederat lachrymabile nomen
Archemorus, nec fama deæ. tamen auia ſeruat
Et nemus, & fluuiũ: manet ingens gloria nymphã
Cum triſtem Hypſipylen ducibus ſudatus Achais
Ludus, & atra ſacrum recolit trieteris Ophelten.

Ergo,nec ardentes clypeos vectare,nec arctos
Thoracum nexus(tantum ſitis horrida torquet.)
Sufficiunt.non ora modo,anguſtiſq́; peruſti
Faucibus.interior ſed vix quatit aſpera pulſu
Corda,gelant venæ,& ſiccis cruor æger adhæret
Viſceribus.tunc ſole putris,tunc puluere tellus
Exhalat calidam nubem.non ſpumeus imber
Manat.equum ſiccis illidunt ora lupatis,
Ora cathenatas procul exertantia linguas,
*vv. dominoſue Nec legem *dominúmve pati:ſed perfurit aruis
Flammatum pecus.huc illuc impellit Adraſtus
Exploratores.ſi ſtagna Licinia reſtent,
Si quis Amymones ſupereſt liquor,omnia cæcis
Ignibus hauſta ſedent.nec ſpes humentis Olympi.
Ceu flauam Libyen,deſertaq́; pulueris Afri
Colluſtrent,nullaq́; vmbratam nube Syenen.
Tandem inter ſyluas(ſic Euius ipſe parabat)
Errantes,ſubitam pulchro in mœrore tuentur
Hypſipylen.illi quamuis & ab vbere Opheltes
Non ſuus Inachij proles infauſta Lycurgi
Dependet,nec lecta comam,nec diues amictu,
Regales tamen ore notæ,nec merſus acerbis
Extat honos.tunc hæc adeò ſtupefactus Adraſtus:
Diua potens nemorum (nam te vultuſq́;,pudorq́;
Mortali de ſtirpe negant)quæ læta ſub iſto
Igne poli non quæris aquas,ſuccurre propinquis
Gentibus Arcitenens,ſeu te Latonia caſto
De grege tranſmiſit thalamis,ſeu lapſus ab aſtris
Nō humilis fœcundat amor (neq; enim ipſe deorū

Arbi-

Arbiter Argolidũ thalamis nouus (aſpice mœſta
Agmina, nos ferro meritas excindere Thebas
Mens tulit. imbelli ſed nunc ſitis anxia fato,
Summittitq́; animos, & inertia corpora carpit* l. ſentit
Da feſſis in rebus opem, ſeu turbidus amnis,
Seu tibi fœda palus. nihil hac in ſorte pudendum,
Nil humile eſt. Tu nunc ventis pluuióq́; rogaris
Pro Ioue, tu refugas vires, & pectora bello
Exanimata reple. ſic hoc tibi ſydere dextro
Creſcat onus. tantum reduces det flectere greſſus
Iuppiter. O quanta belli donabere præda!
Dircæos tibi diua greges, numerumq́; rependam
Plebis, & hic magna lucus ſignabitur ara.
Dixit, & orantis media inter anhelitus ardens
Verba rapit, curſusq́; animæ labat arida lingua.
Idem omnes pallorq́; viros, flatusq́; ſoluti
Oris habet. reddit demiſſo Lemnia vultu.
Diua quidem vobis, & ſi cæleſtis origo eſt,
Vnde ego? mortales vtinã haud trãſgreſſa fuiſſem
Luctibus. altricem mandati cernitis orbam
Pignoris, at noſtris: an quis ſinus vberaq́; vlla
Scit deus. & nobis regnũ tamen, & pater ingens.
Sed quid ego hæc? feſſoſq́; optatis demoror vndis?
Mecum age nunc: ſi forte vado Langia perennes
Seruat aquas. ſolet & rapidi ſub limine cancri
Semper, & Icarij quamuis iuga fulguret aſtri,
Ire tamen. ſimul hærentem, ne tarda Pelaſgis
Dux foret. ah miſerum vicino ceſpite alumnum
(Sic Parcæ voluere) locat, ponitq́; negantem

Floribus aggeſtis, & amico murmure dulces
Solatur lachrymas. Qualis Berecynthia mater,
Dum circa paruum iubet exultare Tonantem
Curetas trepidos. illi certantia plaudunt
Orgia, ſed magnis reſonat vagitibus Ide.
At puer in gremio vernæ telluris, & alto
Gramine, nunc faciles ſternit procurſibus herbas
In vultum nitens. caram modo lactis egeno
Nutricem clangore ciens. iterumq; renidens,
Et teneris meditans verba illuſtrantia labris,
Miratur nemorum ſtrepitus, aut obuia carpit,
Aut patulo trahit ore diem nemorisq; malorum
Inſcius. & vitæ multum ſecurus inerrat.
Sic tener Odryſia Mauors niue, ſic puer Ales
Vertice Mænalio, talis per littora reptans
Improbus Ortygiæ latus inclinabat Apollo.
Illi per dumos, & opaca virentibus vmbris
Deuia pars cingunt, pars arcta vlebe ſequuntur.
Præcelerantq; ducem medium ſubit illa per agmẽ
Non humili feſtina modo. iamq; amne propinquo
Rauca ſonat vallis ſaxoſumq; impulit aures
Murmur, ibi exultãs cõclamat ab agmine primo,
Sicut erat leuibus tollens vexilla maniplis
Argus, Aquæ. longusq; virum ſuper ora cucurrit
Clamor Aquæ. ſic Ambracij per littora ponti
Nauticus in remis iuuenum monſtrante magiſtro
Fit ſonus, inq; vicem contra percuſſa reclamat
Terra, ſalutatus cùm Leucada pandit Apollo.
Incubuere vadis paſſim diſcrimine nullo

Turba

Turba ſimul. primiq; , neque ſecernere mixto
Æqua ſitis. frenata ſuis in curribus intrant
Armenta, & pleni dominis armisq; feruntur
Quadrupedes. hos turbo rapax, hos lubrica fallunt
Saxa, nec implicitos fluuio reuerentia reges
Proterere, aut merſiſſe vado clamantis amici
Ora, fremunt vndæ longusq; à fontibus amnis
Diripitur. modo lene virens, & gurgite puro
Perſpicuus, nunc ſordet aquis egeſtus ab imo
Alueus. inde toros riparum, & proruta turbant
Gramina. iam craſſus cœnoq; & puluere torrens
Quãquã expleta ſitis, bibitur tamẽ. agmina bello
Decertare putes, iuſtumq; in gurgite Martem
Perfurere, aut captam tolli victoribus vrbem.
Atque aliquis regum medio circumfluus amni,
Syluarum Nemea longe regina virentum
Lecta Ioui ſedes, quam nunc non Herculis actis
Dura magis rabidi, cum colla minantia monſtri* l. comã-tia
Angeret, & tumidos animã anguſtaret in artus
Hac ſæuiſſe tenus populorum incepta tuorum
Sufficiat: tuq; ô cunctis inſuete domari
Solibus, æternæ largitor corniger vndæ,
Lætus eas. quacunque domo gelida ora reſoluis
Immortale tumens. neque enim tibi cana reportat
Bruma niues, raptasq; alio de fonte refundit
Arcus aquas: grauidiue indulgent nubila Cori.
Sed tuus, & nulli ruis expugnabilis aſtro.
Te nec Apollineus Ladon, nec Xanthus vterque,
Sperchiusq; minax, centaureusq; Lycormas

Armorum,feſtáſque ſuper celebrabere menſas.
Ab Ioue primus honos, bellis modo lætus ouantes
Accipias,feſſiſq́; libens iterum hoſpita pandas
Flumina,defenſáſque velis agnoſcere turmas.

P. PAPINII STATII

THEBAID. LIBER V.

PVlſa ſitis fluuio,populataq́; gurgitis aluum
Agmina,linquebãt ripas,amnemq́; minorẽ.
Acrior & campum ſonipes rapit,& pedes arua
Implet ouans,rediere viris animiq́; minæq́;,
l.ſanguineis. *Votaq́;,*ſanguinei mixtum ſeu fontibus ignem*
Hauſiſſent belli,magnáſque in prælia mentes:
Diſpoſiti in turmas rurſus,legémque ſeueri
Ordinis,vt cuique ante locus ductorq́;, monentur
Inſtaurare vias.tellus iam puluere primo
Creſcit,& armorum tranſmittunt fulgura ſyluæ
Qualia trans pontum Pharijs defenſa ſerenis
Rauca Paretonio decedunt agmina Nilo.
Cum fera ponit hyems.illa clangore fugaci
Vmbra fretis,aruiſq́; velant,ſonat auius æther,
Iam Boream imbreſque pati,iam nare ſolutis
Amnibus,& nudo iuuat æſtiuare ſub Æmo.
Hic rurſus ſimili procerum vallante corona
Dux Talaonides,antiqua vt fortè ſub orno
Stabat,& admoti nixus Polynicis in haſtam:
At tamen ô quæcunque es ait,cui gloria tanta

Venimus

Venimus innumeræ fatum debere cohortes:
Quem non ipſe deûm ſator aſpernetur honorem,
Dic age (quando tuis alacres aſſiſtimus vndis)
Quæ domus, aut tellus, animã quibus hauſeris a-
Dic qs & ille pater? neq;.n. tibi numina lõge: (ſtris?
Tranſierit fortuna licet, maiorq́; per ora
Sanguis, & afflicto ſpirat reuerentia vultu.
Ingemit, & paulum fletu cunctata modeſto
Lemnias orſa refert. Immania vulnera rector
Integrare iubes, furias, & Lemnon, & arctis
Arma inſerta toris, debellatóſque pudendo
Enſe mares. redit ecce nefas, & frigida cordi
Eumenis. ô miſeræ quib. hic furor additus! ô nox!
O pater! illa ego ſum (pudeat ne fortè benignæ
Hoſpitis) illa duces, raptum quæ ſola parentem
Occului. quid longa malis exordia necto?
Et vos arma vocant, magniq; in corde paratus. l. hæc
*Hoc memoraſſe ſat eſt, claro generata Thoante
Seruitium Hypſipyle veſtri fero capta Lycurgi.
Aduertêre animos, maiorq́; & honora videri
Parq; operi tanto. cunctis tunc noſcere caſus
Ortus amor. pater ante alios hortatur Adraſtus.
Imo agedum (primi longè damus agmina vulgi
Nec faciles Nemeæ latas euoluere vires
Quippe obtenta comis, & ineluctabilis vmbra)
Pande nefas, laudeſq́; tuas, gemituſq́; tuorum
Vnde hos aduenias regno deiecta labores.
Dulce loqui miſeris, vetereſq́; reducere queſtus.
Incipit: Aegæo premitur circumflua Nereo

Lemnos, vbi ignifera feſſus reſpirat ab Aetna
Mulciber. ingenti tellurem proximus vmbra
Veſtit Athos, nemorumq; obſcurat imagine pontũ
Thraces arant contra. Thracum fatalia nobis
Littora, & inde nefas. florebat diues alumnis
Terra, nec illa Samo fama, Delóve ſonanti
Peior, & innumeris quas ſpumifer aſſilit Aegon.
Dis viſum turbare domos. nec pectora culpa
Noſtra vacant. nullos Veneri ſacrauimus ignes.
Nulla deæ ſedes. mouet & cæleſtia quondam
Corda dolor, lentoq; irrepunt agmine pœnæ.
Illa Paphon veterem, centumq; altaria linquens
Nec vultu, nec crine prior, ſoluiſſe iugalem
Ceſton: & Idalias procul ablegaſſe volucres
Fertur. erant certè media quæ noctis in vmbra,
Diuam alios ignes, maioraq; tela gerentem
Tartareas inter thalamis volitaſſe ſorores
Vulgarent, vtq; implicitis arcana domorum
Anguibus & ſæua formidine cuncta repleuit
Limina, nec fidi populum miſerata mariti,
Protinus à Lemno teneri fugiſtis amores.
Motus hymen, verſæq; faces & frigida iuſti
Cura tori. nulla redeunt in gaudia noctes,
Nullus in amplexu ſopor eſt. odia aſpera vbique,
Et furor, & medio recubat diſcordia lecto.
Cura viris tumidos aduerſa Thracas in ora
Eruere, & ſæuam bellando frangere gentem.
Cumq; domus contrà. ſtanteſq; in littore nati.
Dulcius Aedonias hyemes, Arctonq; frementem

Excipe-

Excipere, aut tandem tacita poſt prælia nocte
Fractorum ſubitas torrentum audire ruinas.
Illæ autem triſtes (nam me tunc libera curis
Virginitas, anniq; tegunt) ſub nocte, dieq́;
Aſſiduis ægrè lachrymis, ſolantia miſcent
Colloquia, aut ſæua ſpectāt trans æquora Thracē
Sol operum medius ſummo librabat Olympo
Lucentes, ceu ſtaret, equos: quater axe ſereno
Intonuit, quater antra dei fumantis anhelos
Exeruere apices, ventiſq́; abſentibus Ægon
Motus, & ingenti percuſſit littora ponto.
Cum ſubit horrendas aui matura Polyxo
Tollitur in furias, thalamiſq́; inſueta relictis.
Euolat inſano veluti Theumeſia Thyas
Rapta deo, cùm ſacra vocant, Idæaq́; ſuadet
Buxus, & à ſummis auditus montibus Euan:
Sic erecta genas, aciemq; effuſa, trementi
Sanguine, deſertam rabidis clamoribus vrbem
Exagitat, clauſaſq́; domos, & limina pulſans,
Concilium vocat infelix. comitatus eunti
Hærebant nati atque illa non ſegnius omnes
Erumpunt tectis, ſummaſq; ad Pallados arces
Impetus. huc propere ſtipamur, & ordine nullo
Congeſtæ. ſtricto mox enſe ſilentia iuſſit
Hortatrix ſcelerum, & medio ſic auſa profari eſt.
Rem ſummam inſtinctu ſuperū, meritiq́; doloris
O viduæ (firmate animos, & pellite ſexum)
Lemniades, ſancire paro, ſi tædet inanes
Aeternum ſeruare domos, turpémq́; iuuentæ

Flore ſitum, & longis ſteriles in luctibus annos:
Inueni, promitto, viam (nec numina deſunt)
Qua renouanda Venus. modo par inſumite robur
Luctibus: atq; adeò primũ hoc mihi noſcere detur,
Tertia canet hyems, cui connubialia vincla,
Aut thalamis ſecretus honos? quod coniuge pectus
Intepuit? cuius vidit Lucina labores?
Dicite. vel iuſtos cuius pulſantia menſes
Vota tument? qua pace feras, volucréſq; iugari
Mos datus? heu ſegnes! potuitne vltricia Grais
Virginibus dare tela pater, lætuſq́; dolorum,
Sanguine ſecuros iuuenum perfundere ſomnos?
At nos vulgus iners, quod ſi propioribus actis
Eſt opus, ecce animos doceat Rhodopeia coniux
Vlta manu thalamos, pariterq́; epulata marito.
Nec vos immunis ſcelerum, ſecuráve cogo.
Plena mihi domus en, atq; ingens cernite ſudor.
Quatuor hos vnà, decus, & ſolatia patris
In gremio (licet amplexu, lachrymiſq́; morentur,)
Tranſadigã ferro, ſaniemq́; & vulnera fratrum
Miſcebo, patremq́; ſuper ſpirantibus addam,
Ecqua tot in cædes animum promittit? agebat
Pluribus, aduerſo nituerunt vela profundo.
Lemnia claſſis erat. rapuit gauiſa Polyxo
Fortunam, atq; iterat. ſuperiſne vocantibus vltro
Deſumus? ecce rates. deus has, deus vltor in iras
Adportat, cœptiſq́; fauet. nec imago quietis
Vana mea, nudo ſtabat Venus enſe. videri
Clara mihi, ſomnoſq́; ſuper. Quid perditis æuum?

Inquit,

Inquit,age aduerſis thalamos purgate maritis.
Ipſa faces alias,melioráq; fœdera iungam.
Dixit.& hoc ferrum ſtratis,hoc(credite)ferrum
Impoſuit.quin ô miſeræ,dum tempus agit rem,
Conſulite.en validis ſpumant euerſa lacertis
Æquora.Biſtonides veniunt fortaſſe maritæ.
Hinc ſtimuli ingẽtes,magnusq; aduoluitur aſtris
Clamor.Amazonio Scythiam feruere tumultu,
Lunatumq; putes agmen deſcendere,vbi arma
Indulget pater,& ſæui mouet oſtia belli.
Nec varius fremor,aut ſtudia in contraria rapti
Diſſenſus vt plebe ſolet.furor omnibus idem,
Idem animus ſolare domos,iuuenumq;,ſenumq;
Præcipitare colos,plenisq; adfringere paruos
Vberibus,ferroq; omnes exire per annos.
Tunc viridis latè lucus iuga celſa Mineruæ
Propter,opacat humũ niger ipſe,ſed inſuper ingẽs
Mons premit,& gemina pereunt caligine ſoles:
Hic ſanxere fidem.tu Martia teſtis Enyo
Atque inferna Ceres,Stygiæq; Atheronte recluſo,
Ante preces venere deæ.ſed fallit vbique
Mixta Venus,Venus arma tenet. Venus admouet
Nec de more cruor,natũ Caropeia coniux (iras.
Obtulit.accingunt ſeſe,& mirantia ferro
Pectora,congeſtiq; auidæ ſimul vndiq; dextris,
Perfringunt,ac dulce nefas in ſanguine viuo
Coniurant,matrémq; recens circumuolat vmbra.
Talia cernenti mihi quantus in oſſibus horror?
Quiſue per ora color?qualis cùm cerua cruentis

Circumuenta lupis, nullum cui pectore molli
Robur, & in volucri tenuis fiducia curſu,
Præcipitat ſuſpenſa fugam: iam iamq́; teneri
Credit, & eluſos audit concurrere morſus.
Illi aderant. primis iamq́; offendêre carinæ
Littoribus, certant ſaltu contingere terram
Præcipites. miſeri quos non aut horrida virtus
Marte ſub Odryſio, aut medij inclementia ponti
Hauſerit! alta etiam ſuperum delubra vaporant.
Promiſſasq́; trahunt pecudes. niger omnibus aris
Ignis, & in nullis ſpirat Deus integer extis.
Tardius humenti noctem deiecit Olympo.
Iupiter, & verſum miti reor æthera cura
Suſtinuit. dum fata vetant. nec longius vnquam
Ceſſauere nouæ perfecto ſole tenebræ.
Sera tamen mundo venerunt aſtra, ſed illis
I. Paphos
Et * *Paros, & nemoroſa Thaſos, crebræq́; relucent*
Cyclades, vna graui penitus latet obruta cœli
Lēnos, in hāc triſtes nebulæ, & plaga cæca ſuperne
Texitur, vna vagis Lemnos non agnita nautis.
Iam domibus fuſi, nemorum per opaca ſacrorum
Ditibus indulgent epulis, vacuantq́; profundo
Aurū immane mero. dū quæ per Strymona pugnæ,
Quis Rhodope, gelidóve labor ſudatus in Aemo
Enumerare vacat. nec non manus impia nuptæ
Serta inter, feſtasq́; dapes, quo maxima cultu
Quæq́; iacens, dederat mites Cytherea ſuprema
Nocte viros, longoq́; breuem poſt tempore pacem
Ne quicquam, & miſeros perituro afflauerat igne.

Conti-

Conticuere chori dapibus,ludoq; licenti
Fit modus,& primæ decreſcunt murmura noctis,
Cùm conſanguinei mixtus caligine leti
Rore madens Stygio moriturã amplectitur vrbem
Somnus,& implacido fundit grauia otia cornu:* * implicito
Secernitq; viros. vigilant nuptæq;,nuruſq;
In ſcelus,atque hilares acuunt fera tela ſorores.
Inuaſere nefas,cuncto ſua regnat Erinnys
Pectore,non aliter Scythicos armenta per agros,
Hircanæ clauſere leæ, quas exigit ortu
Prima fames,auidiq; implorant vbera nati.
Quos tibi(nam dubito)ſcelerum de mille figuris
Expediam caſus. Helimum temeraria Gorge
Euinctum ramis,altaq; in mole tapetum
Efflantem ſomno creſcentia vina ſuperſtans
Vulnera diſiecta rimatur veſte,ſed illum
Infelix ſopor admota ſub morte refugit.
Turbidus,incertuſq; oculis vigilantibus hoſtem
Occupat amplexu,nec ſegnius illa tenentis
*Ponè *adigit coſtas,donec ſua pectora ferro* l.adiit
Tangeret. is demum ſceleri modus ora ſupinat,
*Blãdus adhuc oculuſq; tremẽs&*murmure Gorgẽ* vv. per murmura
Quærit,& indigno à ſoluit ſua brachia collo.
Non ego nunc vulgi quamquã crudelia pandam
Funera,ſed propria luctus de ſtirpe recordor.
Quid te flaue Cydon?quid te per colla refuſis
Intactum Crenæe comis?quibus vbera mecum
Obliquumq; à patre genus, fortémq; timebam
Quem deſponſa Gyan?vidi lapſare cruentæ

vv. tho roſque

Vulnere Mirmydonis, quidq; inter ſerta* choróſq;
Barbara ludentem fodiebat Epopea mater?
Flet ſuper æquæuum ſoror exarmata Lycaſte
Cydimon. heu ſimiles peritura in corpore vultus
Aſpiciens, floremq; genæ, & quas finxerat auro
Ipſa comas. tum ſæua parens iam coniuge fuſo
Aſtitit, impellitq; minis, atque inſerit enſem,
Vt fera, quæ placido rabiem deſueta magiſtro
Tardius arma mouet, ſtimulisq;, & verbere crebro
In mores negat ire ſuos, ſic illa iacenti
Incidit, vndantémq; ſinu collapſa cruorem
Excipit, & laceros premit in noua vulnera crines.
Vt verò Alcimedē etiamnum in murmure trūcos
Ferre patris vultus, & egentem ſanguinis enſem
Conſpexi, riguere comæ, atque in viſcera ſæuus
Horror ijt. meus ille Thoas, mea dira videri
Dextra mihi. extēplo thalamis turbata paternis
Inferor. ille quidem dudum (quis magna tuenti
Somnus?) agit verſans ſecum (& ſi læta receſſit
Vrbe domus) quiſnā ſtrepitꝰ? quæ murmura noctis?
Cum fremebūda quies? trepido ſcelus ordine pādo.
Quis dolor, vnde animi, Vis nulla arcere furentes:
Hac ſequere ô miſerāde, premūt, aderūtq; morāti,
Et mecum fortaſſe cades. hic motus & artus
Erexit ſtratis. ferimur per deuia vaſtæ
Vrbis, vbi ingentem nocturnæ cædis aceruum
Paſſim, vt quoſque ſacris crudelis veſpera lucis
Strauerat, occulta ſpeculamur nube latentes
Hic impreſſa toris ora, extantéſq; recluſis

Pectori-

Pectoribus capulos, magnarũ & fragmina trunca
Haſtarum, & ferro laceras per corpora veſtes,
Crateras pronos, epulásque in cæde natantes
Cernere erat. iugulisq́; modò torrentis apertis
Sanguine cõmixto redeũtem in pocula Bacchum,
Hic iuuenum manus & nullis violabilis armis
Turba ſenes. poſitiq́; patrum ſuper ora gementum
Semineces pueri, trepidas in limine vitæ
Singultant animas. gelida non ſæuius Oſſa
Luxuriant Lapitharum epulæ, ſi quãdo profundo
Nubigenæ caluere mero. vix primus ab ira
Pallor, & impulſis ſurgunt ad prælia menſis
Tunc primùm ſeſe trepidus ſub nocte Thyoneus
Detexit, nato portans extrema Thoanti
Subſidia, & multa ſubitus cum luce refulſit,
Agnoui. non ille quidem turgentia ſertis
Tempora, nec flaua crinem diſtinxerat vua,
Nubilus indignumq́; oculis liquentibus, imbrem
Alloquitur. Dum fata dabant tibi nate, potẽtem
Lemnum, & externis etiam ſeruare timendam
Gentibus, haud vnquam iuſto mea cura labori
*Deſtitit. *abſciderant triſtes crudelia Parcæ* b. abſciderint
Stamina, nec dictis ſupplex quæ plurima fudi
Ante Iouem fruſtra, lachrymisq́; auertere luctus
Contigit, infandum natæ conceſſit honorem.
Accelerate fugam, tuq́; ô mea digna propago
Hac rege virgo patrem, gemini quà brachia muri
Littus eunt. illa, quà rara ſilentia porta,
Stat funeſta Venus ferróque accincta furentes

Adiuuat.(vnde manus? vnde hæc Mauortia diuæ
Pectora?) tu lato patrem committe profundo,
Succedam curis. ita fatus in aëra rurſus
Soluitur & noſtrum viſus arcentibus vmbris
Mitis iter longe clarauit limite flammas
Quà data ſigna ſequor. dein curuo robore clauſũ
Dijs pelagi ventisq; & Cycladas Ægæoni
Amplexo commẽdo patrem, nec fletibus vnquam
Fit modus alternis: ni iam dimittat Eoo
Lucifer aſtra polo, tum demum littore rauco
Multa metu reputans, & vix confiſa Lyæo
Diuidor. ipſa gradu nitens, ſed & anxia retro
Pectora, nec requies, quin & ſurgentia cœlo
Flamina, & è cunctis proſpectẽ collibus vndas,
vv. de- *Exoritur pudibunda dies, cœlumq; retexens*
cliuia. *Auerſum Lemno iubar. & * decliuia Titan*
Oppoſita iuga nube refert. patuere furores
Nocturni, lucisq; noua formidine cunctis,
vv. rubor *Quãquã inter ſimiles habitus * pudor impia terra*
Infodiunt ſcelera, aut feſtinis ignibus vrunt.
Iam manus Eumenidũ, captasq; refugerat arces
Exſaturata Venus. licuit ſentire quid auſæ,
h. & turbare. ** Exturbare comas, & lumina tingere fletu.*
Inſula diues agris, opibusq; armisq; virisq;
Nota, ſitu, & Getico nuper ditata triumpho,
Non maris incurſu, non hoſte, nec æthere læuo,
Perdidit vna omnes orbata exciſaq; mundo
vv. ver- *Indigenas. non arua viri, non æquora * verrunt.*
tunt *Conticuere domus. cruor altus, & oblita craſſo*

Cuncta

*Cuncta*rubent tabo, magnaq́ꝫ in mœnibus vrbis* vv. madent.
Nos tantum: & ſæui ſpirant per culmina mânes.
Ipſa quoque arcanis tecti in penetralibus alto
Molior igne pyram. ſceptrum ſuper armaq́ꝫ patris
Iniicio, & notas regum geſtamina veſtes,
Ac propè mœſta rogum confuſis ignibus aſto:
Enſe cruentato, fraudémque, & inania buſta
Plango metu, ne fortè premant, caſſúmq; parenti
Omen & hac dubios leti precor ire timores,
His mihi pro meritis, vt falſi criminis aſtu
Parta fides. regno, & ſolio conſidere patris
Supplicium datur. an ne illis obſeſſa negarem?
Acceſſiſſe, ſæpe ante deos teſtata, fidemq́ꝫ,
Immeritaſq́ꝫ manus. ſubeo (prò dira poteſtas)
Exãgue imperiũ, & mœſtã ſine culmine Lemnon.
Iã magis atq; magis vigiles dolor angere ſenſus,
Et gemitus clari, & paulatim inuiſa Polyxo,
Iam meminiſſe nefas, iam ponere Manibus aras
Conceſſum, & multum cineres iuraſſe ſepultos.* vv. iurare
Sic vbi ductorem trepidæ ſtabuliq́ꝫ maritum,
Quem penes & ſaltus & adulta gloria gentis
Maſſylo frangi ſtupuere ſub hoſte iuuencæ,
It truncum ſine honore pecus, regemq́ꝫ peremptum
Ipſe ager, ipſi amnes, & muta armẽta queruntur.
Ecce autem ærata diſpellens æquora prora
Pelias intacti latè ſubit hoſpita ponti
Pinus agunt Minyæ. geminus fragor ardua canet
Per latera, abruptam credas radicibus ire
Ortygiam, aut fractum pelago decurrere montem.

Aſt vbi ſuſpenſis ſiluerunt æquora tonſis,
Mitior & ſenibus Cygnus, & pectine Phœbi,
Vox media de puppe venit. maria ipſa carinæ
Accedunt. (poſt noſſe datum eſt) Oeagrius illîc
Acclinis malo mediis interſonat Orpheus
Remigijs, tantóſque iubet neſcire labores.
Illis in Scythicum Boream iter. oraq́; primum
Cyaneis arctata vadis. nec Thracia viſu
Bella rata, vario tecta incurſare tumultu
Denſarum pecudum, aut fugientũ more volucrũ.
Heu vbi nunc furiæ? portus, amplexaq́; littus
Mœnia, qua longè pelago deſpectus aperto
Scandimus, & celſas turres. huc ſaxa, ſudéſque,
Armaq́; mœſta virum, atq; infectos cædibus enſes
Subuectant trepidæ, quin & ſquallentia texta
Thoracum, & vultu galeas intrare ſoluto
Non pudet audaces. rubuit mirata cateruas
Pallas, & aduerſo riſit Gradiuus in Aemo,
Tunc primum ex animis præceps amentia ceſſit.
Nec ratis illa ſalo, ſed diuum ſera per æquor
Iuſtitia, & pœnæ ſcelerum aduentare videntur.
Iamq́; aberant terris, quantum Gortynia currunt
Spicula: cæruleo grauidam cùm Iuppiter imbri
Ipſa ſuper nubem ratis armamenta Pelaſga
Siſtit agens. inde horror aquis, & raptus ab omni
Sole dies, miſcet tenebras. quîs protinus vnda
Concolor: obnixi lacerant caua nubila venti,
Diripiuntq́; fretum, nigris redit humida tellus
Verticibus, totumq́; Notis portantibus æquor

Pendet,

Pendet, & æquato iam iam prope ſydera dorſo
Frangitur, incerta iam nec prior impetus alno.
Sed labat: extantem roſtris modò gurgite in imo,
Nunc cœlo Tritona ferens: nec robora proſunt
Semideum heroum, puppemq́; inſana flagellat
Arbor: & inſtabili procumbens pondere curuas
Raptat aquas, remiq; cadunt in pectus inanes.
Nos quoque per rupes, murorumq́; aggere ab omni
Dũ labor ille viris, fretaq; indignãtur & Auſtri,
Deſuper inualidis fluitantia tela lacertis:
(Quid nõ auſa manus? Telamona, & Pelea cõtra
Spargimus, & noſtro petitur Tirynthius arcu,
Illi quippe ſimul bello, pelagóq; laborant
Pars clypeis munire ratem: pars æquora fundo
Egerere, aſt alij pugnant, ſed inertia motu
Corpora, ſuſpenſaq; carent conamine vires.
Inſtamus iactu telorum, & ferrea nimbis
Certat hyems: vaſtaq́; ſudes, fractique molares,
Spiculaq;. & multa crinitum miſſile flamma,
Nũc pelago, nunc puppe cadunt. dat operta fragorẽ
Pinus, & adiunctis regemunt tabulata cauernis,
Talis Hyperborea virides niue verberat agros
Iuppiter. obruitur campis genus omne ferarum,
Deprenſaq́; cadunt volucres & meſſis amaro
Strata gelu. fragor inde iugis, inde amnibus ira.
Vt verò eliſit nubes Ioue tortus ab alto
Ignis, & ingentes patuere in lumine nautæ,
Diriguere animi: manibúſque horrore remiſſis
Arma aliena cadunt. redeunt in pectora ſexus.

Cernimus Æacidas, muriſq; immane minantem
Antæum, & longa pellentem cuſpide rupes
Iphiton. attonitæ manifeſtus in agmine ſupra eſt
Amphitryonales, puppemq; alternus vtrinque
Ingrauat, & medias ardet deſcendere in vndas.
At leuis, & miſeræ nondum mihi notus Iaſon
Tranſtra per, & remos, impreſſaq; terga virorum
Nunc magnum Oeniden, nũc ille hortatibus Idã,
Et Talaum, & cana rorantem aſpergine ponti
Tyndariden iterans, gelidiq; in nube parentis
Vela laborantem Calaim ſubnectere malo
Voce, manuq; rogat. quatiunt impulſibus illi
Nunc freta nunc muros, ſed nec ſpumantia cedũt
Æquora, & incuſſæ redeunt à turribus haſtæ.
Ipſe graues fluctus, clauumq; audire negantem
Laſſat agens Tiphys, palletq;, & plurima mutat
Imperia: ac leuas, dextraſq; obtorquet in vndas
Proram nauifragis auidam concurrere ſaxis
Donec ab extremæ cuneo ratis Aeſone natus
Palladios, oleæ, Mopſi geſtamina ramos
Extulit, & ſociûm turba prohibente popoſcit
Fœdera. præcipites vocem inuoluere procellæ.
Tunc modus armorũ, pariterq; exhauſta quierunt
Flamina, confuſoq; dies reſpexit Olympo.
Quinquaginta illi trabibus de more reuinctis
Eminus abrupto quatiunt noua littora ſaltu.
Magnorum decora alta patrum. iã fronte ſereni,
Noſcendiq; habitu poſtquàm timor, iraq; ceſſit
Vultibus, arcana ſic fama erumpere porta

Cœ-

Cælicolas, ſi quando domus, littuſq; rubentum
Æthiopum, & menſas amor eſt intrare minores,
Dant fluuij monteſq; locum. tum terra ſuperbit
Greſſibus, & paulum reſpirat cælifer Atlas
Hic & ab aſſerto nuper Marathone ſuperbum
Theſea Iſmarios Aquilonia pignora fratres,
Vtraq; quis rutila ſtridebant tempora penna,
Cernimus, hic Phœbo non indignante priorem
Admetum, & dura ſimilē nihil Orphea Thraca
Tum prolē Calydone ſatam, generumq; profundi
Nereos, ambiguo viſus errore laceſſunt
Oebalidæ gemini chlamys huic, chlamys ardet, &
Ambo haſtile gerunt, humeros exertus vterq; (illi
Nudus vterque genas, ſimili coma fulgurat aſtro.
Ardet iter, magniq; ſequens veſtigia mutat
Herculis, & tarda quamuis ſe mole ferentem.
Vix curſu tener æquat Hylas, Lernæaq; tollens
Arma ſub ingenti gaudet ſudare pharetra.
Ergo iterū Venus, & tacitis corda aſpera flāmis
Lemnia dum pertentat amor. tunc regia Iuno
Arma habituſq; virum, pulchræq; inſignia gentis
Mentibus inſinuat, certatimq; ordine cuncta
Hoſpitibus patuere fores. tunc primus in aris
Ignis, & infandis venere obliuia curis.
Tunc epulæ, felixq; ſopor, nocteſq; quietæ
Nec ſuperum ſine mente reor, placuere fatentes.
Forſitan & noſtræ fatum excuſabile culpæ
Noſcere cura, duces. cinerem furiaſq; meorum
Teſtor, vt externas non ſpōte aut crimine tædas

Attigerim (ſic cura deum) & ſi blandus Iaſon
Virginibus dare vincla nobis. ſua iura cruentum
Phaſin habent. alios Colchi generaſtis amores.
Iamq́ exuta gelu tepuerunt ſydera longis
Solibus, & velox in terga reuoluitur annus.
Iam noua progenies, partusq́ in vota ſoluti,
Et non ſperatis Lemnos celebratur alumnis.
Nec non ipſa tamen thalami monimenta coacti
Enitor geminos, duroq́ ſub hoſpite mater
Nomen aui renouo, nec quæ fortuna relictis
Noſſe datũ, iã plena quater quinquẽnia pergunt,
Si modo fata ſinunt, aluitq́ rogata Lycaſte.
Detumuere animi maris, & clementior Auſter
Vela vocat. ratis ipſa mõram, portusq́ quietos
Odit, & aſſueti tendit retinacula ſaxi:
Inde fugam Minyæ, ſociosq́ appellat Iaſon
Efferus. O vtinam iam tum mea littora rectis
Præteruectus aquis, cui non ſua pignora cordi,
Non promiſſa fides. certe ſtat fama remotis
Gentibus, æquorei redierunt vellera Phryxi.
Vt ſtata lux pelago, venturumq́ æthera ſenſit
Tiphys, & occidui rubuere cubilia Phœbi:
Heu iterum gemitus, iterumq́ nouiſſima nox eſt.
Vix reſerata dies, & iam rate celſus Iaſon
Ire iubet, primoq́ ferit dux verbere pontum.
Illos, & ſcopulis, & ſummo vertice montis,
Spumea porrecti dirimentes terga profundi
Proſequimur viſu, donec laſſauit euntes
Lux oculos, longumq́ polo contexere viſa eſt

Æquor, & extremi preſſit freta margine cœli.
Fama ſubit portus, vectum trans alta Theanta
Fraterna regnare Chio. mihi crimina nulla,
Et vacuos arſiſſe rogos: fremit impia plebes
Sontibus accenſæ ſtimulis facinusq́; repoſcunt.
Quin etiam occultæ vulgo iñcrebeſcere voces.
Soláne fida ſuis? nos autem in funere lætæ?
Nõ deus hæc, fatũq; quod imperat vrbe nefanda.
Talibus exanimis dictis (& triſte propinquat
Supplicium) nec regna iuuant, vaga littora furto
Incomitata ſequor, funeſtaq́; mœnia linquo:
Quæ fuga nota patris. ſed nõ iterum obuius Euan.
Nam me prædonum manus huc appulſa tacẽtem
Arripit, & veſtras famulam tranſmittit in oras.
Talia Lernæis iterat dum regibus exul
Lemnias, & longa ſolatur damna querela,
Immemor abſentis (ſic Di ſuaſiſtis) alumni.
Ille graues oculos, languentiaq́; ora comanti
Mergit humo, feſſusq́; diu puerilibus actis
Labitur in ſomnos, prẽſa manus hæret in herba.
Interea campis nemoris ſacer horror Achæi
Terrigena erigitur ſerpens, tractuq́; ſoluto
Immanem ſeſe vehit, ac poſt terga relinquit,
Liuida fax oculis, tumidi ſtat in ore veneni
Spuma virẽs. ter lingua vibrat, terna agmina a-
Dentis, & auratæ crudelis gloria frontis (dunci
Prominet. Inachio ſanctum dixere tonanti
Agricolæ, cui cura loci, & ſylueſtribus aris
Pauper honos. nunc ille dei circundare templa

Ore vago labens, miſeræ nunc robora ſylvæ
Atterit, & vaſtas tenuat complexibus ornos.
Sæpe ſuper fluuios gemina iacet aggere ripæ
Continuus, ſquammiſq; inciſus adæſtuat amnis
Sed nunc Ogygij iuſſis quando omnis anhelat
Terra dei, trepidæq; latent in puluere Nymphæ,
Sæuior anfractu laterum ſinuoſa retorquens
Terga ſolo, ſicciq; nocens furit igne veneni
Stagna per, arenteſq; lacus, fonteſq; repreſſos
Voluitur, & vacuis fluuiorum in vallibus errat.
Incertuſq; ſui liquidum nunc aera lambit
Ore ſupinato. nunc arua gementia radens
Pronus adhæret humo. ſi quid viridantia ſudent
Gramina percuſſæ calidis afflatibus herbæ,
Quà tulit ora cadunt, moriturq; ad ſibila cãpus
Quantus ab Arctois diſcriminat æthera plauſtris
Anguis, & vſque notos, alienumq; exit in orbem;
Quantus & ille ſacris ſpiris intorta mouebat
Cornua Parnaſſi, donec tibi Delia fixus
Vexit arundineam centeno vulnere ſyluam.
vv. puer *Quis tibi parue* deus tam magni pondera fati*
Sorte dedit? túne hòc vix prima ad limina vitæ
Hoſte iaces? an vt inde ſacer per ſæcula Graijs
Gentibus, & tanto dignus morerere ſepulchro?
Occidis extremæ diſtrictæ verbere caudæ
Ignaro ſerpente puer: fugit illicet artus
Somnus, & in ſolam patuerunt lumina mortem.
Cum tamen attonito moriens vagitus in auras
Excidit, & ruptis immutuit ore querelis

Qua-

Qualia non totas peragunt inſomnia voces.
Audijt Hypſipyle, facilemq; negantia curſum
Exanimis genua ægra rapit. iam certa malorum
Mentis ab augurio, ſparſoq; per omnia viſu
Luſtrat humum quærẽs, & nota vocabula paruo
Ne quicquã ingeminãs. nuſquã ille & prata recẽ-
Amiſere notas. viridi piger accubat hoſtis (tes
Collectus gyro, ſpatioſaq; iugera complet,
Sic etiam obliqua ceruicem expoſitus in aluo.
Horruit infelix viſu. longoq; profundum
Incendit clamore nemus, nec territus ille,
Sed iacet. Argolicas vlulatus flebilis aures
Impulit. extemplo monitu ducis aduolat ardens
Arcas eques, cauſamq; refert. tum ſquãmea demũ
Toruus ad armorum radios, fremitumq; virorum
Colla mouet, rapit ingenti conamine ſaxum
Quo diſcretus ager, vacuasq; impellit in auras
Arduus Hippomedõ, quo turbine bellica quõdam
Librati ſaliunt portarum in clauſtra molares.
Caſſa duci, virtus. nam mollia colla refuſus
In tergum ſerpens venientem exhauſerat ictum.
Dat ſonitum tellus, nemorumq; per auia denſi
Diſſultant nexus. at non mea vulnera clamat,
(Et trabe fraxinea Capaneus ſubit obuiꝰ) vnquã
Effugies. ſeu tu paſsidi ferus incola luci
Siue deus, vtinamq; deis conceſſa voluntas.
Non ſi conſertum ſuper hæc tua membra Gigãta
Subueheres. volat haſta tremẽs, & hiãtia monſtri
Ora ſubit, linguæq; ſecat fera vincla triſulca.

Pérque iubas ſtantes, capitisq; inſigne coruſci
Emicat, & nigri ſanie perfuſa cerebri
Figitur haſta ſolo. longus vix tota peregit
Membra dolor. rapido celer ille volumine telum
Circuit, auulſumq; ferens in opaca refugit
Templa dei. hic magno tellurem pondere menſus
Implorantem animam dominis aſſibilabat aris.
Illum & cognatæ ſtagna indignantia Lernæ,
Floribus & vernis aſſuetæ ſpargere Nymphæ,
Et Nemees reptatus ager, lucoſq; per omnes
Syluicolæ, fracta gemuiſtis arundine Fauni.
Ipſe etiam è ſumma iam tela popoſcerat Ætna
Iuppiter, & dudum nimbiq;, hyemesq; coibant.
Ni minor ira deo, grauioraq; tela mereri
Seruatus Capaneus. moti tamen ora cucurrit
Fulminis, & ſummas libauit vertice criſtas.
Iamq; pererratis infelix Lemnia campis
Liber vt angue locus, modico ſuper aggere longè
Pallida ſanguineis infectas roribus herbas
Proſpicit. huc magno curſum rapit effera luctu.
Agnoſcitq; nefas: terræq; illiſa nocenti
Fulminis in morem, non verba in funere primo,
Nō lachrymas habet. ingeminat miſera oſcula tā-
Incūbens, animæq; fugā per membra tepentē (tū
Quærit hians. non ora loco, non pectora reſtant.
v.rupta **Rapta cutis. tenera oſſa patent, nexuſq; madētes*
Sanguinis imbre noui, totumq; in vulnere corpus.
Ac veluti aligeræ ſedem, fœtuſq; parentis
Cum piger vmbroſa populatus in ilice ſerpens,

Illa

Illa redit, querulaq́; domus mirata quietem
Stat ſuper impendens, aduectosq́; horrida mœſto
Excutit ore cibos: cum ſolus in arbore cara
Sanguis, & errantes per capta cubilia plumæ.
Vt laceros artus gremio miſeranda recepit,
Intexitq́; comis, tandem laxata dolore
Vox inuenit iter, gemitusq́; in verba ſoluti.
O mihi deſertæ natorum dulcis imago
Archemore. O rerum & patriæ ſolamen ademptæ,
Seruitijq́; decus, qui te mea gaudia ſontes
Extinxere dei? modo quem digreſſa reliqui
Laſciuum, & prono vexantem gramina curſu?
Heu vbi ſyderei vultus, vbi verba ligatis
Imperfecta ſonis? riſusq́; & murmura ſoli
Intellecta mihi? quoties tibi Lemnon, & Argos
Sueta loqui, & longa ſomnum ſuadere querela?
Sic equidem luctus ſolabar, & vbera paruo
Iam materna dabam, cui nunc venit irritus ori
Lactis, & infelix in vulnera liquitur imber?
Noſco deos. ô dura mei præſagia ſomni,
Nocturniq́; metus, & nunquã impunè per vmbras
Attonitæ mihi viſa Venus. quos arguo diuos?
Ipſa ego te (quid enim timeam moritura fateri?)
Expoſui fatis. quæ mentem inſania traxit?
Tantáne me, tanta tenuere obliuia curæ?
Dum patrios caſus, famæq́; exorſa retracto
Ambitioſa meæ, pietas hæc magna, fidesq́;!
**Exolui tibi Lemne nefas. vbi lætifer anguis* l.b. ſolui ca. Exſolui
Certe duces. ſi qua eſt meriti mihi gratia duri,

Si quis honos dictis aut vos extinguite ferro,
Ne triſtes dominos,orbamq́; inimica reuiſam
Eurydicen,quanquam haud illi mea cura dolẽdo
Ceſſerit.hocne ferens onus illatabile matris
Trãsfundã gremio?quã me prius ima ſub vmbras
Mergat humus?ſimul hæc terraq́; & ſãguine vul-
Sordida magnorum circa veſtigia regum (tum
Vertitur,& tacite mœrentibus imputat vndas.
Et iam ſacrifici ſubitus per tecta Licurgi
Nuntius implerat lachrymis,ipſumq́; domumq́;.
Ipſum aduentantem Perſei vertice ſancto
Montis,vbi aduerſo dederat profecta Tonanti,
Et caput iratis rediens quaſſabat ab extis.
Hic ſeſe Argolicis immunem ſeruat ab armis
Haud animi vacuus,ſed templa aræq́; tenebant.
Nec dum etiam reſponſa deum,monituſq́; vetuſti
Exciderant,voxq́; ex adytis accepta profundis
Prima Licurge dabis Dyrcæo funera bello.
Id cauet,& mœſtus vicini puluere Martis
Angitur ad lituos,perituriſq́; inuidet armis.
Ecce fides ſuperum laceras comitata Thoantis
Aduehit exequias.contra ſubit obuia mater
Fœmineos cœtus plangentiaq́; agmina ducens.
At non magnanimo pietas ignaua Licurgo,
Fortior ille malis,lachrymaſq́; inſana reſorbet
Ira patris.longo rapit arua morantia paſſu
Vociferans. Illa autem vbi nã?cui parua cruoris
Læta've damna mei?viuitne?impellite raptam,
Ferte citi comites.ſaxo omnis fabula Lemni

Et pater, & tumidæ generis mendacia ſacri
Exciderint, ibat, letumq; inferre parabat
Enſe furens rapto. venienti Oeneius heros
Impiger obiecta proturbat pectora parma.
Ac ſimul infrendens, Siſte hunc veſane furorem
Quiſquis es, & pariter Capaneus, acerq; reducto
Affluit Hippomedon, rectoq; Erimanthius enſe
Ac iuuenem multo perſtringunt lumina. at inde
Agreſtum pro rege manus. quos inter Adraſtus
Mitior, & ſociæ meritus commercia vitæ
Amphiaraus ait: Ne quæſo abſiſtite ferro,
Vnus auum ſanguis, néve indulgere furori,
Tuq; prior. ſed non ſedato pectore Tydeus
Subijcit, Anne ducem, ſeruatricemq; cohortis
Inachiæ ingratis coram tot millibus audes
Mactare in tumulos? quanti pro funeris vltor!
Cui regnum, genitorq; Thoas, & lucidus Euan
Stirpis auus. timidóne parum quod gentibus actis
Vndique in arma tuis, inter rapida agmina pacē
Solus habes? habeas, & te victoria gratum
Inueniat tumulis etiamnum hæc fata gemētem.
Dixerat, & tandem cunctante modeſtior ira
Ille refert, equidem non vos ad mœnia Thebes
Rebar, & hoſtiles huc adueniſſe cateruas.
Pergite in excidium ſocij, ſi tanta voluptas
Sãguinis: imbuite arma domi: atq; hæc irrita dudũ
Tēpla Iouis (quid enim haud licitũ?) ferat impius
Si vilē tanti premerent cũ pectora luctus, (ignis
In famulam ius eſſe ratus, dominoq;, duciq;.

Sed videt hoc, videt ille deum regnator, & auſis
Seræ quidem, manet ira tamen. ſic fatus & arces
Reſpicit, atque illi alio certamine belli
Tecta fremunt. volúcres equitum præuerterat alas
Fama recens, geminos alis complexa tumultus.
Illi ad fata rapi, atque illi iam occumbere leto,
Sic meritam Hypſipylen iterant: credunt q;, nec iræ
Fit mora. iamq́; faces, & tela penatibus inſtant,
Vertere regna fremũt, raptumq́; auferre Lycurgũ,
Cum Ioue, cumq́; aris: reſonant vlulatibus ædes
Fœmineis, verſusq́; dolor dat terga timori.
Alipedum curru, ſed enim ſublimis Adraſtus
Secũ ante ora virũ fremebundã Thoãtida portãs
It medius turmis: & parcite parcite, clamat.
Nil actum ſæuè. meritus nil tale Lycurgus
Excidium, gratiq; inuentrix fluminis ecce.
Sic vbi diuerſis maria euertêre procellis
Hinc Boreas, Eurúſq;, illinc niger imbrib. Auſter,
Pulſa dies, regnantq; hyemes, venit æquoris alti
Rex ſublimis equis, geminusq; ad ſpumea Triton
Frena natans, latè pelago dat ſigna cadenti:
Et iam plana Thetis, monteſq́; & littora creſcũt.
Quis ſuperum tanto ſolatus funera voto
Penſauit lachrymas? inopinaq́; gaudia mœſtæ
Rettulit Hypſipylæ? tu Gentis conditor Euan,
Qui geminos iuuenes Lemni de littore vectos
Intuleras Nemeæ, mirandaq́; fata parabas
Cauſa viæ genitrix, nec inhoſpita tecta Lycurgi
Præbuerant aditus, & protinus ille tyranno

Nun-

Nuntius, extinctæ miſerando vulnere prolis.
Ergo adſunt comites (pro ſors, & cæca futuri
Mens hominũ) regiq; fauent. ſed Lemnos ad aures
Vt primum, ductusq; Thoas, per tela manusq;
Irruerant, matremq; auidis complexibus ambo
Diripiunt flentes, alternaq; pectora mutant.
Illa velut rupes immoto ſaxea viſu
Hæret. & expertis, non audet credere diuis.
Vt vero & vulgus, & ſigna Argoa relictis
Enſibus, atq; humeris amborum intextus Iaſon,
Ceſſerunt luctus, turbataq; munere tanto
Corruit, atque alio maduerunt lumina fletu.
Addita ſigna polo. lætoq; vlulante tumultu
Tergaq;, & æra dei motas crepuere per auras.
Tunc prius Oeclydes, vt prima ſilentia vulgi
Mollior ira dedit, placidasq; acceſſit ad aures:
Audite ô ductor Nemeæ, lectiq; potentes
Inachidæ, quæ certus agi manifeſtat Apollo.
Iſte quidem Argolicis haud olim indebitus armis
Luctus adeſt, recto deſcendunt limite Parcæ
Et ſitis interitu fluuiorum, & letifer anguis,
Et puer, heu noſtri ſignatus nomine fati
Archemorus. cũcta hæc ſuperum demiſſa ſuprema
Mente fluunt. differte animos, feſtinaq; tela
Ponite. manſuris donandus honoribus infans.
Et meruit. dat pulchra ſuis libamina virtus
Manibus, atq; vtinam plures innectere pergas
Phœbe moras, ſemperq; nouis bellare vetemur
Caſibus, & ſemper Thœbe funeſta recedat.

At vos magnorum tranſgreſſi fata parentum
Felices, longum quibus hinc per ſæcula nomen,
Dum Lernæa palus, & dum pater Inachus ibit
Dum Nemeæ tremulas cāpis iaculabitur vmbras,
Ne fletu violate ſacrum, ne plangite diuos.
Nam deus, iſte Deus. Pyliæ nec fata ſenectæ
Maluerit, Phrygijs aut degere longius annis
Finierat, cæloq; cauam nox induit vmbram.

P. STATII PAPINII
THEB. LIBER VI.

NVntia multiuago Danaas perlabitur vrbes
Fama gradu, ſancire nouo ſollennia buſto
Inachidas, ludumq; ſuper quo Martia bellis
Præſudare paret, ſeſeq; accendere virtus
Gratum ex more decus. Primus Piſæa per arua
Hunc pius Alcides Pelopi certauit honorem,
Puluereumq; feræ crinem detorſit oliua
Proxima vipereo celebrauit libera nexu
Phocis Apollineæ bellum puerile pharetræ
Mox circum triſtes ſeruata Palæmonis aras
Nigra ſuperſtitio. quoties animoſa reſumit
Leucothoe gemitus, & amica ad littora feſta
Tempeſtate venit, planctu conclamat vterque
Iſthmos Echioniæ reſponſant flebile Thebæ.
Et nunc eximij regum quibus Argos alumnis
Connexum cælo, quorumq; ingentia tellus

Ao-

Aonis, & Tyriæ ſuſpirant nomina matres,
Concurrunt, nudaſq; mouent in prælia vires.
Ceu primum auſuræ trans alta ignota biremes
Seu Thyrrenã hyemẽ, ſeu ſtagna Aegea laceſſunt,
Tranquillo prius arma lacu. clauumq; leueſq;
Explorant remos, atque ipſa pericula diſcunt,
At cum experta cohors: tũ pontũ irrumpere fretæ
Longius, ereptaſq; oculis non quærere terras.
Clara laboriferos cælo Titonia currus
Extulerat, vigileſq; deæ pallentis habenas
Et nox, & cornu fugiebat Somnus inani
Iam plangore viæ, gemitu iam regia mugit
Flebilis acceptos longe nemora auia frangunt
Multiplicantq; ſonos. ſedet ipſe exutus honore
Vittarum nexu genitor, ſqualentiaq; ora
Sparſus, & incultam ferali puluere barbam.
Aſperior contra, planctuſq; egreſſa viriles
Exemplo famulas premit, hortaturq; volentes
Orba parens. laceraſq; ſuper procumbere nati
Relliquias ardet. totieſq; auulſa refertur.
Arcet & ipſe pater. mox vt mœrentia dignis
Vultibus Inachij penetrarunt limina reges,
Ceu noua tunc clades, & primo ſaucius infans
Vulnere, lætaliſve irrumperet atria ſerpens:
Sic alium ex alio quãquam laſſata fragorem
Pectora congeminant, integratoq; reſultant
Accenſæ clamore fores. ſenſere Pelaſgi
Inuidiam, & lachrymis excuſant crimẽ obortis.
Ipſe datum quoties, interciſoque tumultu

Conticuit ſtupefata domus, ſolatur Adraſtus
Alloquijs genitorem vltro. nunc fata recenſens
Réſq; hominum duras, & inexorabile penſum:
Nunc aliam prolem, manſuraq́; numine dextro
Pignora. nondũ orſis modus, & lamenta redibãt.
Ille quoq; affatus non mollius audit amicos,
Quam trucis Ionij rabies clamantia ponto
l. flumina *Vota virũ, aut tenues curãt vaga* fulmina nĩbos.*
Triſtibus interea ramis, teneraq́; Cupreſſo
Damnatus flammæ torus, & puerile pheretrum
Texitur: ima virent agreſti ſtramina cultu.
Proxima gramineis operoſior area ſertis,
Et picturatus morituris floribus agger.
Tertius aſſurgens Arabum ſtrue tollitur ordo
Eoas complexus opes, incanaq́; glebis
Thura, & ab antiquo durantia cinnama Belo.
Summa crepant auro, Tyrioq́; attollitur oſtro
l. hoc *Molle ſupercilium: tereteſq;* hinc vndique gẽmæ*
Irradiant, medio Linus intertextus acantho
Letiferiq́; canes. (opus admirabile ſemper
Oderat, atque oculos flectebat ab omine mater.
Arma etiã, & veterũ exuuias circundat auorum
Gloria mixta malis afflictæq́; ambitus aulæ.
Ceu grande exequiis onus, atq; immenſa ferantur
Membra rogo: ſed caſſa tamen, ſteriliſq; dolentes*
l. thoro *Fama iuuat, paruiq; augentur funere manes*
Inde ingẽs: lachrymis honor, & miſerãda voluptas
Muneraq́; in cineres annis grauiora feruntur.
Namq́; illi & pharetras, breuioraq́; tela dicarat

Feſti-

Feſtinus voti pater, inſonteſq; ſagittas.
Iam tunc & nota ſtabulis de gente probatos
In nomen paſcebat equos, cinctuſq; ſonantes
Armaq; maiores expectatura lacertos.
Spes auidæ, quas non in nomen credula veſtes
Vrgebat ſtudio? cultuſq; inſignia regni
Purpureos? ſceptrumq; minus? cũcta ignibus atris
Damnat atrox ſuaq; ipſe parẽs geſtamina ferri,
Si damnis rabidum queat exſaturare dolorem.
Parte alia gnari monitis exercitus inſtat
Auguris, aëriam truncis nemorumq; ruina
Montis onus cumulare pyram. quæ crimina cæſi
Anguis, & infauſti cremet atra piacula belli.
His labor abſciſſam Nemeen, vmbroſaq; Tempe
Præcipitare ſolo, lucoſq; oſtendere Phœbo.
Sternitur extemplo veteres incædua ferro
Sylua comas, largæ qua non opulentior vmbræ
Argolicos inter, ſaltuſq; educta Lycæos
Extulerat ſuper aſtra caput, ſtat ſacra ſenecta
Numine, nec ſolos hominum tranſgreſſa veterno
Fertur auos, nymphas etiam mutaſſe ſuperſtes,
Faunorumq; greges. aderat miſerabile luco
Excidium. fugere feræ, nidoſq; tepentes
Abſiliunt (metus vrget) aues, cadit ardua fagus,
Chaoniumq; nemus, brumæq; illæſa cupreſſus.
Procumbunt piceæ, flammis alimenta ſupremis,
Orniq;, iliceæq; trabes, metuendaq; ſucco
Taxus, & infandos belli potura cruores
Fraxinus, atque ſitu non expugnabile robur.

Hinc audax abies & odoro vulnere pinus
Scinditur, acclinant intonſa cacumina terræ
Alnus amica fretis, nec inhoſpita vitibus vlmus.
Dat gemitum tellus. non ſic euerſa feruntur
Iſmara, cum fracto Boreas caput extulit antro.
Non graſſante Noto citius nocturna peredit
Flamma nemus. linquunt flentes dilecta locorum
Otia cana Pales, Syluanusq; arbiter vmbræ.
Semideumq; pecus. migrantibus aggemit illis
Sylua, nec amplexæ dimittunt robora Nymphæ.
Vt cum poſſeſſas auidis victoribus arces
Dux raptare dedit, vix ſigna audita, nec vrbem
Inuenias: ducunt, ſternuntq;, abiguntq;, feruntq;
Immodici. minor ille fragor quo bella geruntur.
Iamq; pari cumulo geminas hāc triſtibus vmbris.
Aſt illam ſuperis æquus labor auxerat aras
Cum ſignum luctus cornu graue mugit adunco
Tibia, cui teneros ſuetum producere manes
Lege Phrygum mœſta. Pelopē monſtraſſe ferebant
Exequiale ſacrum, carmenq; minoribus vmbris
Vtile. quo geminis Niobe conſumpta pharetris
Squallida biſſenas Siphylon deduxerat vrnas
Portant inferias, arſuraq; fercula primi
Graiorum, titulisq; pios teſtantur honores
Gentis quiſq; ſuæ. longo poſt tempore ſurgit
Colla ſuper iuuenum (numero dux legerat omni)
Ipſe fero clamore torus. cinxere Lycurgum
Lernæi proceres: genitricem mollior ambit
Turba, nec Hypſipyle raro ſubit agmine, vallant

Inachidæ memores, ſuſtentant liuida nati
Brachia, & iuuentæ concedunt plangere matri.
Illic infauſtos, vt primùm egreſſa penates
Eurydice, nudo vocem de pectore rupit,
Planctúque, & longis præfata vlulatibus infit.
Non hoc Argolidum cœtu circundata matrum
Speraui te nate ſequi, nec talia demens
Fingebam votis annorum elementa tuorum,
Nil ſæuum reputans. & enim his in finibus æui
Vnde ego bella tibi Thebasq; ignara timerem?
Cui ſuperum noſtro committere ſanguine pugnas
Dulce? quis hoc armis vouit ſcelus? at tua nōdum
Cadme domus, nullus Tyrio grege plāgitur infās.
Primitias egomet lachrymarum, & cædis acerbæ
Ante tubas ferrumq; tuli. dum deſide cura
Credo ſinus fidos altricis, & vbera mando.
Quid ni ego? narrabat ſeruatum fraude parētem,
Inſonteſq; manus. en quam ferale putemus
Abiuraſſe ſacrum, & Lemni* gentilibus vnam l. de gētibus
Immunem furijs. hæc illa, & creditis auſa?
Hac pietate potens? ſolis abiecit in aruis
Non regem, dominúmve? alienos (impia) partus,
Hoc tantum, ſyluæq; infamis tramite liquit.
Quē nō anguis atrox (quid enim hac opus hei mihi
Mole fuit?) tantum cæli violentior aura, (leti
Impulſæq; noto frondes, caſſuſq; valeret
Exanimare timor. Nec vos inceſſere luctu
Orba habeo, fixum matri, immotumq; manebat
Hac altrice nefas. at quin & blandus, & illam

Matre magis ſolam noſce, atq; audire vocantem,
Ignarúſq; mei: nulla ex te gaudia matri,
Illa tuos queſtus, lachrymoſóſq; impia riſus
Audijt, & vocis decerpſit murmura primæ.
Illa tibi genitrix ſemper, dum vita manebat:
Nunc ego. ſed miſeræ mihi nec punire poteſtas
Sic meritam. quid dona duces? quid inania ſertis
Buſta rogis? illam (nil poſcant amplius vmbræ)
Illam (oro) cineri ſimul, exciſæq; parenti
Reddite quæſo duces, per ego hæc primordia belli
Cui peperi, ſic æqua gemant mihi funera matres
Ogygiæ. ſternit crines iteratq; precando,
Reddite, nec verò crudelem, auidamq; vocate
Sanguinis, occumbam pariter dum vulnere iuſto
Exſaturata oculos, vnum impellamur in ignem.
Talia vociferans alia de parte gementem
Hypſipylē (neq; enī illa comas nec pectora ſeruat)
Agnouit longè, & ſocium indignata dolorem.
Hoc ſaltem ô proceres, tuq; ô cui pignore noſtro
Partus honos, prohibete nefas, auferte ſupremis
Inuiſam exequijs. quid ſe funeſta parenti
Miſcet? & in noſtris ſpectatur & ipſa ruinis?
Cui luget complexa ſuas? ſic fata repente
vt. ob- mutuit *Concidit, abruptiſq; *immutuit ore querelis.*
Non ſecus ac primo fraudatum lacte iuuencum,
Cui trepidæ vires, & ſolus ab vbere ſanguis
Seu fera, ſeu duras aduexit paſtor ad aras,
Nunc vallū ſpoliata parens, nūc flumina queſtu,
Nunc armenta mouet, vacuoſq; interrogat agros.

Tunc

Tunc piget ire domum mœſtoq́; nouiſſima campo
Exit, & appoſitas impaſta auertitur herbas.
At genitor, ſceptriq́; decus, cultuſq́; Tonantis
Inijcit ipſe rogis, tergoq́; & pectore fuſam
Cæſariem ferro minuit, ſectiſq́; iacentis
Obnubit tenuia ora comis. ac talia fletu
Verba pio miſcens. Alio tibi perfide pacto
Iuppiter hunc crinem voti reus ante dicaram:
Si pariter virides nati libare dediſſes
Ad tua templa genas, ſed non ratus ore ſacerdos,
Dãnatæq́; preces. ferat hæc quæ dignior vmbra eſt.
Iam face ſubiecta primis in frondibus ignis
Exclamat. labor inſanos arcere parentes.
Stant iuſſi Danai, atq́; obtentis eminus armis,
Proſpectu viſus intercluſêre nefaſto.
Ditantur flammæ. non vnquam opulentior illo
Ante cinis, crepitant gēmæ, atq́; immane liqueſcit
Argentum, & pictis exſudat veſtibus aurum.
Nec non Aſſyrijs pingueſcunt robora ſuccis,
Pallentiq́; croco ſtrident ardentia mella,
Spumanteſq́; mero pateræ verguntur, & atri
Sanguinis & rapti gratiſſima cymbia lactis.
Tunc ſeptem numero turmas (centenus vbique
Surgit eques) verſis ducunt inſignibus ipſi
Graiugenæ reges, luſtrantq́; ex more, ſiniſtro
Orbe rogum, & ſtantes inclinant puluere flãmas.
Ter curuos egere ſinus, illiſáque telis
Tela ſonant. quater horrendum pepulere fragorem
Arma quater mollē ſamularū brachia plãctum.

Semianimes alter pecudes ſpirantiaq́; ignis
Accipit armenta. hic luctus abolere, nouiq́;
Funeris auſpicium, vates quãquam omina ſentit
Vera, iubet, dextro gyro, & vibrantibus haſtis
Hac redeunt, raptumq́; ſuis libamen ab armis
Quiſque iacit, ſeu frena libet, ſeu cingula flammis
Mergere, ſeu iaculum, ſumma ſeu caſſidis vmbrã.
Multa gemunt contra raucis concentibus agri.
Et lituis aures circum pulſantur acutis.
Terretur clamore nemus. Sic Martia vellunt
Signa tuba, nondum ira calet, nec ſanguine ferrũ
Irrubuit, primo bellorum comitur illo
Vultus, honoris opus. Stat adhuc incertus in alta
Nube, quibus ſeſe Mauors indulgeat armis.
Finis erat, lapſusq́; putres iam Mulciber ibat
In cineres. inſtant flammis, multoq́; ſoporant
Imbre rogum poſito donec cum ſole labores
Exhauſti: ſeris vix ceſſit cura tenebris,
Roſcida iam nouies cœlo dimiſerat aſtra
Lucifer, & totidem luna præuenerat ignes
Mutato Nocturnus equo. nec conſcia fallit
Sydera, & alterno deprenditur vnus in ortu.
Mirum opus accelerante manu, ſtat ſaxea moles
Templum ingens cineri, rerumq́; effectus in illo
Ordo docet caſus. Feſſis hic flumina monſtrat
Hypſipyle Danais, hic reptat flebilis infans,
Hic iacet, extremum tumuli circum aſperat orbẽ
Squammeus. expectes morientis ab ore cruenta
Sibila, marmorea ſic voluitur anguis in haſta,

Iamq́;

Iamq; auidum pugnas viſendi vulgus inermes
Fama vocat cunctos: aruis, ac mœnibus adſunt
Exciti. illi etiam quis belli incognitus horror,
Quos effœta domi quos prima reliquerat ætas,
Conueniunt. non aut Ephyræo in littore tanta
Vnquam, aut Oenomai fremuerũt agmina circo.
Collibus incuruis, viridiq; obſeſſa corona
Vallis in amplexu nemorum ſedet, hiſpida circùm
Stant iuga, & obiectus geminis vmbonibus agger
Campum exire vetàt. longo quẽ tramite planum
Gramineæ frondes, ſinuataq́; ceſpite viuo
Mollia non ſubitis augent faſtigia cliuis.
Illic confertim iam ſole rubentibus aruis
Bellatrix ſedere cohors. ibi corpore mixto
Metiri numerum, vultusq;, habitusq́; ſuorum
Dulce viris, tantiq́; iuuat fiducia belli.
Centum ibi nigrantes armenti robora tauros
Lenta mole trahunt, idem numerusq́;, colorq́;
Matribus, & nondum lunatis fronte iuuencis.
Exin magnanimum ſeries antiqua parentum
Inuehitur, miris in vultum animata figuris.
Primus anhelantem duro Tirynthius ingens
Pectoris attritu ſua frangit in oſſa Leonem.
Haud illum impauidi, quãuis & in ære, ſuumq́;
Inachidæ videre decus. pater ordine iuncto
Lætus arundineæ recubansq́; ſub aggere ripæ.
Cernitur, emiſſæq; indulgens Inachus vrnæ.
Iò poſt tergum, iam prona, dolorq́; parentis
Spectat, in occiduis ſtellatum viſibus Argum.

Aſt illam Pharijs melior erexerat aruis
Iupiter, atq; hoſpes iam tunc Aurora colebat.
Tantalus inde parens, non qui fallentibus vndis
Imminet aut refugæ ſterilem rapit aëra ſyluæ,
Sed pius, & magni vehitur conuiua Tonantis.
Parte alia victor curru Neptunia tendit
Lora Pelops, preſſatq; rotas auriga natantes
Myrtilus, & volucri iam iamq; relinquitur axe.
Et grauis Acriſius, ſpecieſq; horrenda Chorœbi.
Et Danae culpata ſinus. atque amne reperto
Triſtis Amymonei, paruoq; Alcmena ſuperbit.
Hercule, tergemina crimen circundata luna.
Iungunt diſcordes inimica in fœdera dextras
Belidæ fratres. ſed vultu mitior aſtat
Aegyſthus, Danai manifeſtum agnoſcere ficto
Ore nefas. paciſq; malæ, noctiſq; futuræ.
Mille dehinc ſpecies. tandem ſatiata voluptas,
Præſtantéſque viros vocat ad ſua præmia virtus.
Primus ſudor equis. dic inclyte Phœbe regentum
Nomina, dic ipſos (neq; enim generoſior vnquam
Alipedum collata acies) ceu præpete curſu
Confligant denſæ volucres, aut littore in vno
Æolus inſanis ſtatuat certamina ventis.
Ducitur ante omnes rutilæ manifeſtus Arion
Igne iubæ. Neptunius equo (ſi certa priorum
Fama patet) primus teneris læſiſſe lupatis
Ora, & littoreo domitaſſe in puluere fertur
Verberibus parcens, etenim inſatiatus eundi
Ardor, & hyberno par inconſtantia ponto.

Sæpe

Sæpe per Ionium, Libycumq́; natantibus ire
Interiunctus equis, omnéſque aſſuetus in oras
Cœruleum deferre patrem. ſtupuere relicta
Nubila, certantes Euriq́;, Notiq́; ſequuntur.
Nec minor in terris bella Euryſtea gerentem
Amphitryoniaden alto per gramina ſulco
Duxerat. ille etiam ferus, indocilisq́; teneri.
Mox diuum dono regis dignatus Adraſti
Imperia, & multum medijs manſueuerat annis.
Tunc rector genero Polynici indulget agendum
Multa monẽs, vbi feruor equo, qua ſuetus ab arte
Mulceri, nec ſæua manus, nec liber habenis
Impetus, vrge alios inquit, ſtimulisq́;, minisq́;,
Ille ibit, minus ipſe voles. ſic ignea lora
Cùm daret, & rapido Sol natum imponeret axi:
Gaudentem lachrymans aſtra inſidioſa docebat,
Nolenteſq́; teri zonas, mediamq́; polorum
Temperiem. pius ille quidẽ, & formidine cautus,
Sed iuuenem duræ prohibebant diſcere Parcæ.
Oebalios ſublimis agit ſpes proxima palmæ
Amphiaraus equos. tua furto lapſa propago
Cyllare, dum Scythici diuerſus ad oſtia ponti
Caſtor Amyclæas remo permutat habenas.
Ipſe habitu niueus. niuei dant colla iugales.
Concolor eſt albis, & caſſis, & infula, criſtis.
Quin & Theſſalicis felix Admetus ab oris
Vix ſteriles compeſcit equas, centaurica dicunt
Semina credo, adeò ſexum indignantur, & omnis
In vires adducta Venus, noctemq́;, diemq́;

Aſſimulant, maculis internigrantibus albæ,
Tantus vterq; color. credi nec degener illo
De grege Caſtalio. ſtupuit qui ſibila cannæ
Lætus, & audito contempſit Apolline paſci.
Ecce & Iaſonidæ iuuenes noua gloria matris
Hypſipyles ſubiere iugo, quo vectus vterque
Nomen auo gentile Thoas, atque omine dictus
Euneos Argoo. geminis eadem omnia, vultus,
Currus, equi, veſtes, par & concordia voti
Vincere. vel ſolo cupiunt à fratre relinqui. (gno,
It Chromis, Hippodamusq́; alter ſatꝰ Hercule ma
Alter ab Oenomao. dubites vter effera preſſet
Frena magis. Getici pecus hic Diomedis: at ille
Piſæi iuga patris habet. crudelibus ambo
Exuuiis, diroq́; imbuti ſanguine currus.
Metarum inſtar erat hinc nudo robore quercus,
Olim omnes exuta comas, hinc ſaxeus vmbo
Arbiter agricolis finem iacet inter vtrumque,
Quale quater iaculo ſpatiũ ter arundine vincas.
Interea cantu Muſarum nobile mulcens
Concilium, citharæq; manus inſertus Apollo
Parnaſi ſummo ſpectabat ab æthere terras,
Orſa deum (nam ſæpe Iouem, Phlægramq́;, ſuiq́;
VV.plus Anguis opus, fratrumq́; *pios cantarat honores)
Tunc aperit quis fulmen agat, quis ſydera ducat
Spiritus. vnde animi fluuiis, quæ pabula ventis.
Quo fonte immenſum viuat mare, quæ via Soles
Præcipitet. noctem quæ porrigat, ima ne tellus,
An media, & rurſus mundo ſuccincta latenti.

Finis

Finis erat, differt auidas audire ſorores:
Dumq́ chelym lauro, textumq́ illuſtre coronæ
Subligat, & picto diſtinguit pectora limbo,* vr. diſcingit
Haud procul Herculeã Nemeen clamore reductus
Aſpicit, atque illic ingens certaminis inſtar
Quadriiugi. noſcit cunctos, & forte propinquo
Conſtiterant Admetus, & Amphiaraus in aruo.
Tunc ſecum, Quiſnam iſte duos fidiſſima Phœbo
Nomina commiſit deus in diſcrimina reges?
Ambo pij, cariq́ ambo. nequeam ipſe priorem
Dicere. Peliacis hic cum famularer in aruis
(Sic Iouis imperia, & nigræ voluere ſorores)
Thura dabat famulo, nec me ſentire minorem
Auſus: at hic tripodũ comes, & pius artis alũnus
Aetheræ, potior meritis tamen ille. ſed huius
Extrema iam fila colo, datur ordo ſenectæ
Admeto, ſeruumq́ mori. tibi nulla ſuperſunt
Gaudia. iam Thebæ iuxta, & tenebroſa vorago.
Scis miſer, & noſtræ pridem cecinere volucres.
Dixit, & os fletu penè inuiolabile tinctus.
Extemplo Nemeen radiante per æthera ſaltu
Ocyor & patrio venit igne, ſuiſq́ ſagittis.
Ipſe olim in terris, cœlo veſtigia durant:
Claraq́ per Zephyros etiamnum ſemita lucet.
Et iam ſortitus Protheus verſarat ahenà
Caſſide, iamq́ locus cuique eſt, & liminis ordo.
Terrarũ decora ampla viri, decora ampla iugales
Diuum vtrumq́ genus. ſtãt vno margine clauſi,
Speſq́, audaxq́ metus, vnà & fiducia pallens:

*Nil fixum cordi,pugnant exire,pauentq́;,
Concurrit ſummos animoſum frigus in artus.
Qui dominis,idẽ ardor equis. face lumina ſurgũt,
Ora ſonant morſu,ſpumisq́;, & ſanguine ferrum
Vritur,impulſi nequeunt obſiſtere poſtes,
Clauſtraq́;,compreſſæ transfumat anhelitus iræ.
Stare adeo miſerum eſt.pereunt veſtigia mille
Ante fugã,abſentemq́; ferit grauis vngula cãpũ.
Circunſtant fidi,nexusq́;, & torta iubarum
Expediũt,firmantq́; animos,& plurima mõſtrãt.
Inſonuit contra Tyrrhenum murmur,& omnes
Exiliere loco.quæ tantum carbaſa Ponto?
Quæ bello ſic tela volant?quæ nubila cœlo?
Amnibus hybernis minor eſt,minor impetus igni.
Tardius aſtra cadunt;glomerãtur tardius imbres.
Tardius è ſummo decurrunt flumina monte.
Emiſſos videre,atque agnouere Pelaſgi.
Et iam rapti oculis,iam cœco puluere mixti
Vna in nube latent.vultusq́; vmbrante tumultu,
Vix inter ſeſe clamore, & nomine noſcunt.
Euoluere globum,& ſpatio quo quiſque valebat
Diducti,delet ſulcos iterata priores
Orbita.nunc auidi prono iuga pectore tangunt,
Nunc pugnante genu preſſis duplicantur habenis.
Colla toris crinita tument.ſtantesq́; reflectit
Aura iubas. bibit albentes humus arida nimbos.
Fit ſonus,immanisq́; pedum,tenuisq́; rotarum.
Nulla manus requies,denſisq́; inſibilat aër
Verberibus.gelida non crebrior exilit Arcto*

Gran-

Grando, nec Olenijs manant tot cornibus imbres.
Senſerat aductis alium præſagus Arion
Stare ducem loris, dirumq́; expauerat inſons
Oedipodioniden. iam illinc à limine diſcors,
Iratusq́; oneri inſolito truculentior ardet.
Inachidæ credunt accenſum laudibus. ille
Aurigam fugit, aurigæ furiale minatur
Efferus, & campo dominum circumſpicit omni.
Ante tamen cunctos ſequitur, longeq́; ſecundus
Amphiaraus agit, quem Theſſalus æquat eundo
Admetus. iuxta gemini, nunc Euneos ante,
Et nunc ante Thoas, cædũt, vincuntq́;, nec vnquã
Ambitioſa pios collidit gloria fratres.
Poſtremum diſcrimẽ erãt Chromis aſper, & aſper
Hippodamus. non arte rudes, ſed mole tenentur
Cornipedũ. prior Hippodamus fert ora ſequẽtum,
Fert gemitus, multaq́; humeros incenditur aura.
Sperauit flexæ circùm compendia metæ
Interius ductis Phœbeius augur habenis
Anticipaſſe viam, nec non & Theſſalus Heros
Spe propiore calet. dum non cohibente magiſtro
Spargitur in gyros, dexterq; exerrat Arion,
Iam prior Oeclides. & iam non tertius ibat
Admetus. laxo cum tandem ex orbe reductus
Aequoreus ſonipes premit, euaditq́; parumper
Gauiſos ſubit aſtra fragor, cœlumq; tremiſcit,
Omniaq́; excuſſo patuere ſedilia vulgo,
Sed nec lora regit, nec verbera pallidus addit
Labdacides. laſſa veluti ratione magiſter,

In fluctus,in ſaxa ruit.nec iam amplius aſtra
Reſpicit,& victam proijcit caſibus artem.
Rurſus præcipites in recta,ac deuia campi
Obliquant,tenduntq; vias.iterum axibus axes
Inflicti.radiiſq; rotæ.pax nulla fideſq;.
Bella geri ferro leuius.bella horrida credas:
Is furor in laude eſt.trepidãt, mortemq; minãtur.
Multaq; tranſuerſis perſtringitur vngula campis.
Nec iam ſufficiunt ſtimuli,nec verbera,voce,
Nominibuſq; cient, Pholoen Admetus,& Irin
Funalemq; Thoen.rapidum Daneius augur
Aeſchetõ increpitat,mortumq; vocabula Cygnũ.
Audit & Herculeũ Strimõ Chromin.Euneõ audit
Igneus Aechion.tardum Calydona laceſſit
Hippodamus,variumq; Thoas rogat ire Podarcẽ,
Solus Echionides errante ſilentia curru
Mœſta tenet,trepidaq; timet ſe voce fateri.
Vix dum cœptus equis labor, & iã puluere quarto
Campũ ineunt,iamq; & tepidis ſudoribus artus
Effœti,& craſſum rapit,eiectatq; vaporem
Cornipedum flammata ſitis.nec iam integer illis
Impetus, & longi ſuſpendunt ilia flatus.
Hinc anceps fortuna diu decernere primum
Auſa venit.ruit Æmonium,dũ feruidus inſtat
Admetum ſuperare Thoas.nec prætulit vllam
Frater opem.velit ille quidem,ſed Martius ante
Obſtitit Hippodamus,mediaſq; immiſit habenas.
Mox Chromis Hippodamũ meta interioris ad orbẽ
Viribus Herculeis,& toto robore patris

Axe tenet prenſo. luctantur abire iugales
Nequicquam frenoſq; & colla rigentia tendunt.
Vt Siculas ſi quando rates tenet æſtus, & ingens
Auſter agit, medio ſtant vela tumentia ponto:
Tunc ipſum fracto curru deturbat, & iſſet
Ante Chromis. ſed Thraces equi vt videre iacētē
Hippodamū, redit illa fames iam iamq; tremētem
Partiti furiis. ni frena, ipſoſq; frementes
Oblitus palmæ, retro Tirynthius Heros
Torſiſſet, victusq; & collaudatus abiſſet.
At tibi promiſſos iamdudum Phœbus honores
Amphiaraë cupit. tandem ratus apta fauoris
Tempora, puluerei venit in ſpatia horrida Circi.
Cum iam in fine via, & ſummū victoria nutat:
Anguicomam monſtri effigiem ſæuiſſima viſu
Ora mouet. ſiue ille Erebo, ſeu finxit in aſtu
Temporis, innumera certè formidine cultum
Tollit in aſtra nefas. non illud ianitor atræ
Impauidus Lethes, non ipſe horrore ſine alto
Eumenides vidiſſe queant. turbaſſet euntes
Solis equos, Martiſq; iugum. Nam flauus Arion
Vt vidit, ſaliere iubæ, atque erectus in armos
Stat, ſociumq; iugi, comiteſq; vtrinque laboris
Secum alte ſuſpendit equos. ruit illicet exul
Aonius, nexuſq; diu per terga volutus
Exuit, abripitur longe moderamine liber
Currus, at hunc putri præter tellure iacentem
Tænarei currus, & Theſſalus axis, & Heros
Lemnius, obliqua quantum vitare dabatur.

Tranſabiere fuga. tandem caligine merſum
Erigit ad curſum comitum caput, ęgraq́; tollit
Mēbra ſolo, & Socero redit haud ſperatꝰ Adraſto.
Quis mortis Thebane locus? niſi dura negaſſet
Tiſiphone, quantum poteras dimittere bellum?
Te Thebę, fraterq́; palam, te plangeret Argos.
Te Nemea, tibi Lerna comas, Lariſſaq́; ſupplex
Poneret. Archemori maior colerêre ſepulchro.
Tunc vero Oeclides, quamquã iam certa ſequēti
Pręmia, cùm vacuus domito pręiret Arion.
Ardet adhuc cupiēs vel inanem vincere currum.
Dat vires, refouetq́; deus. volat ocyor Euro,
Ceu modo carceribus dimiſſus in arua ſolutis,
Verberibúſque iubas, & terga laceſſit habenis,
Increpitans Scetúmq; leuem, Cygnumq́; niualem.
Nunc ſaltem dum nemo prior, rapit igneus orbes
Axis, & effoſſę longe ſparguntur arenę,
Dat gemitum tellus, etiam tunc ſęua minatur.
Forſitan & victo prior iſſet Arione Cygnus,
Sed vetat ęquoreus vinci pater. hinc vice iuſta
Gloria manſit equo, ceſſit victoria vati.
Huic pretium palmę, gemini cratera ferebant
Herculeum iuuenes. illum Tirynthius olim
Ferre manu ſola, ſpumantemq́; ore ſupino
Vertere ſeu Monſtris victor, ſeu Marte, ſolebat,
Centauros habet arte truces, durumq́; figuris
b. rotantur Terribile, hic mixta Lapitharum cęde* notantur
Saxa, faces, aliiq́; iterum crateres, vbique
Ingentes morientum irę. tenet ipſe furentem
Hyleum

Hyleum,& torta molitur robora barba.
At tibi Mæonio fertur circumflua limbo,
Pro meritis Admete chlamys,repetitaq́; multo
Murice.Phrixei natat hic contemptor ephebus
Æquoris,& picta tranſlucet cœrulus vnda.
In latus ire manus,mutaturúſque videtur
Brachia,nec ſiccum ſperes in ſtamine crinem.
Contra autem fruſtra ſedet anxia turre ſuprema
Seſtias in ſpeculis.moritur propè conſcius ignis
Has Adraſtus opes dono victoribus ire
Imperat,ac generum famula ſolatur Achæa.
Sollicitat tunc ampla viros ad præmia curſu
Præceleres,agile ſtudium,& tenuiſſima virtus
Pacis opus,cum ſacra vocant,nec inutile bellis
Subſidium,ſi dextra neget.prior omnibus Idas
Nuper Olympiacis vmbratus tempora ramis
Proſilit.excipiunt plauſu Piſæa iuuentus
Eleaq́; manus.ſequitur Sicyonius Alcon,
Et bis in Iſthmiaca victor clamatus arena
Phœdimus. alipedúmq; fugam progreſſus equorũ
Ante Dimas,ſed tunc æuo tardante ſecutus.
Multi & quos varij tacet ignorantia vulgi
Hinc,atq; hinc ſubiere.ſed Arcada Parthenopæũ
Appellant,denſiq́; cient vaga murmura circi:
Nota parens curſu,quis Mœnalia Atalantes
Neſciat egregium decus?& veſtigia cunctis
Indeprenſa procis? onerat celeberrima natum
Mater.& ipſe procul fama iam notus inermes
Narratur ceruas pedes inter aperta Lycæi

Tollere, & emiſſum curſu deprehendere telum.
Tandem expectatus volucri ſuper agmina ſaltu
Emicat, & torto clamyden diffibulat auro.
Effulſere artus. membrorumq; omnis aperta eſt
Lætitia, inſignesq; humeri, nec pectora nudis
Deteriora genis, latuitq; in corpore vultus.
Ipſe tamen formæ laudem aſpernatur, & arcet
Mirantes. tunc Palladios non inſcius hauſtus
Incubuit, pinguiq; cutem fuſcatur oliuo.
Hoc Idas, hoc more Dimas, alijq; niteſcunt.
Sic vbi tranquillo pellucent ſydera ponto,
Vibraturq; fretis cæli ſtellantis imago,
Omnia clara nitent, ſed clarior omnia ſupra
Heſperus exercet radios, quantusq; per altum
Æthera, cæruleis tantus monſtratur in vndis.
Proximus eſt forma, nec multum ſegnior Idas
Curſibus, atque æuo iuxta prior. attamen illi
Iam tenuem pingues florem induxere palæſtræ,
Deſerpitq; genis, nec ſe lanugo fatetur
Intonſæ ſub nube comis. tunc rite citatos
Explorant, acuuntq; gradus, variasq; per artes
Exſtimulant docto languentia membra tumultu.
Poplite nunc flexo ſidunt, nunc lubrica forti
Pectora collidunt plauſu: nunc ignea tollunt
Crura, breuemq; fugam nec opino fine reponunt.
Vt ruit atque æquum ſummiſit regula limen,
Corripuere leues ſpatium, campoq; refulſit
Nuda cohors. volucres ijſdem modo tardius auis
Iſſe videntur equi. credas è plebe Cydonum
Parthe-

Parthorumq́; fuga, totidem exiluiſſe ſagittas.
Non aliter celeres Hircana per auia Cerui,
Cum procul impaſti fremitum accepere leonis,
Siue putant, rapit attonitos fuga cæca, metuſq́;.
Congregat, & lõgum dant cornua mixta fragorẽ.
Effugit hic oculos rapida puer ocyor aura
Manalius, quẽ deinde gradu premit horridus Idas,
Inſpiratq́; humeros, flatuq́;, & pectoris vmbra
Terga premit, poſt ambiguo diſcrimine tendunt
Phædimus, atq; Dimas. Illis celer imminet Alcõ.
Flauus ab intonſo pendebat vertice crinis
Arcados, hoc primis Triuiæ paſcebat ab annis
Munus, & Ogygio victor cum Marte rediſſet,
Nequicquam patriis audax promiſerat aris.
Tunc liber nexu, lateq́; in terga ſolutus
Occurſu Zephyri retro fugit & ſimul ipſum
Impedit, infeſtoq́; volans oſtenditur Idæ.
Inde dolum iuuenis, fraudiq́; accommoda ſenſit
Tempora, iam finem iuxta, dum limina victor
Parthenopæus init correpto crine reductum
Occupat, & longæ primus ferit hoſtia metæ.
Arcades arma fremunt. armis defendere regem
Ni raptum decus, & meriti reddantur honores,
Contendunt, totoq́; parant decedere Circo.
Sunt & queîs Idæ placeat dolus. ipſe regeſta
Parthenopæus humo vultumq́;, oculoſq́; madẽtes
Obruit, acceſſit lachrymarum gratia formæ.
Pectora nunc mœrens, nunc ora indigna cruento
Vngue ſecat, meritãq́; comã furit vndiq; clamor

Diſſonus,ambiguumq́; ſenis cunctatur Adraſti
Conſilium.tandem ipſe refert.Compeſcite litem
O pueri.virtus iterum tentanda.ſed ite
Limite non vno,latus hoc conceditur Idæ,
Tu diuerſa tene.fraus curſibus omnis abeſto.
Audierãt,dictoq́; fauent.mox numina ſupplex
Affatu tacito iuuenis Tegeæus adorat.
Diua potẽs nemorum(tibi.n.hic tibi crinis honori
Debitus,éque tuo venit hæc iniuria voto)
Si bene quid genitrix,ſi quid venatibus ipſe
Promerui,ne(quæſo)ſinas hoc omine Thebas
Ire,nec Arcadiæ tandem meruiſſe pudorem.
Auditum manifeſtæ fides,vix campus euntem
Sentit,& exilis plantis interuenit aër,
Raraq́; non fracto veſtigia puluere pendent.
Irrupit clamore fores,clamore recurrit
Ante ducem.preſſaq́; leuat ſuſpiria palma.
Finiti curſus operumq́; inſignia præſto
Arcas equum dono,clypeum gerit improbus Idas.
Cætera plebs Lycijs gaudet contenta pharetris.
Tunc vocat,emiſſo ſiquis decernere diſco
Impiger,& vires velit oſtentare ſuperbas.
It iuſſus Pterelas,& ahenæ lubrica maſſæ
Pondera,vix toto curuatas corpore iuxta
Deijcit.inſpectant taciti,expenduntq́; laborem
Inachidæ,mox turba ruunt,duo gentis Achææ
Tres Ephyreiadæ,Piſa ſatis vnus,Acarnan
Septimus,& plures agitabat gloria Niſæ.
Arduus Hippomedon cauea ſtimulante tuliſſet

In medios, lateq́; ferens ſub pectore dextro
Orbẽ alium. hunc potius iuuenes qui mœnia ſaxis
Frangere, qui Tyrias deiectum vaditis arces:
Hunc rapite. aſt illud cui non iaculabile dextræ
Pondus, & abreptum nullo conamine iecit
In latus abſiſtunt procul, attonitiq; fatentur
Cædere vix vnus Phlegyas, acerq́; Meneſtheus
(Hos etiam pudor, & magni tenuere parentes)
Promiſere manum. conceſſit cætera pubes
Sponte, & adorato redit illa ingloria diſco.
Qualis Biſtonijs clypeus Mauortis in aruis
Luce mala Pangæa ferit, ſolemq́; refulgens
Territat, incuſſaq́; dei graue mugit ab haſta.
Piſæus Phlegyas opus inchoat, & ſimul omnes
Abſtulit in ſe oculos exhauſto in corpore virtus.
Promiſſa, ac primum terra, diſcumq́; manumq́;
Aſperat excuſſo mox circum puluere verſat
Quod latus in digitos, mediæ quod certius vlnæ
Conueniat. non artis egens, hic ſemper amori
Ludus erat, patriæ non tantum vbi laudis obiret
Sacra. ſed alternis Alpheon vtrinque ſolebat
Metiri ripis. & qua latiſſima diſtant
Non vnquam merſo tranſmittere flumina diſco.
Ergo operum fidens. non protinus horrida campi
Iugera, ſed cœlum dextra metitur, humiq́;
Preſſus vtroq; genu, collecto ſanguine diſcum
Ipſe ſuper ſeſe rotat, atq; in nubila condit.
Ille citus ſublime petit, ſimilisq; cadenti
Creſcit in aduerſam, tandémq; exhauſtus ab alto

Tardior in terram redit, atque immergitur aruis
Sic cadit, attonitis quoties auellitur aſtris
Solis opaca ſoror. procul auxiliantia gentes
Aera crepāt, fruſtraq́ꝫ timent, at Theſſala victrix
Ridet anhelantes, audito carmine bigas.
Collaudant Danai, ſed non tibi mole tuenti
Hippomedon, maiorq́ꝫ manus ſperatur in æquo,
Atque illi extemplo cui ſpes infringere dulce
Immodicas, Fortuna venit. quid numina contra
Tendere fas homini? ſpatium iā immane parabat
Iam ceruix conuerſa, & iam latus omne redibat:
Excidit ante pedes elapſum pondus, & ictus
Deſtituit, fruſtraq́ꝫ manum demiſit inanem.
Ingemuere omnes, rariſq́ꝫ ea viſa voluptas.
Inde ad conatus timida ſubit arte Meneſtheus
Cautior, & multum te Maia nate rogato
*Molis *prægrauidæ caſtigat puluere lapſus.*
*præualidæ *Illa manu magna, & multum felicior exit.*
Nec partem exiguam Circi tranſuecta quieuit.
Fit ſonus, & fixa ſignatur terra ſagitta.
Tertius Hippomedon valida ad certamina tardos
Molitur greſſus. namq́ꝫ illum corde ſub alto
Et caſus Phlegyæ mouet, & fortuna Meneſthei,
Erigit aſſuetum dextræ geſtamen, & altè
Suſtentans, rigidumq́ꝫ latus, forteſq́ꝫ lacertos
Conſulit, ac vaſto contorquet turbine, & ipſe
Proſequitur, fugit horrendo per inania ſaltu,
Iamq́ꝫ procul meminit dextræ, ſeruatq́ꝫ tenorem
Diſcus, nec dubia iunctáve Meneſthea victum
Tran-

Tranſabijt meta. longe ſuper æmula ſigna
Conſedit, virideſq; humeros, & opaca Theatri
Culmina, ceu latè tremefecit mole ruinæ.
Quale vaporifera ſaxum Polyphemus ab Aetna
Lucis egente manu, tamen in veſtigia puppis
Auditæ, iuxtaq; inimicum exegit Vlyſſem.
Tunc genitus Talao victori Tigrin inanem
Ire iubet, fuluo quæ circumfuſa nitebat
Margine, & extremos auro mãſueuerat vngues.
Gnoſiacos arcus habet, & vaga tela Meneſtheus.
At tibi ait Phlagya caſu fruſtrate ſiniſtro
Hunc quondam noſtri decus, auxiliumq; Pelaſgi
Ferre damus (neq; enim Hippomedõ inuiderit) enſem.
Nunc opus eſt animis infeſtos tollere cæſtus
Comminus. hæc bellis & ferro proxima Virtus.
Conſtitit immanis cerni, immaniſq; timeri
Argolicus Capaneus. ac dum nigrantia plumbo
Tegmina cruda boum non mollior ipſe lacertis
Induitur. date tot iuuenum de millibus vnum
Huc ait. atq; vtinam potius de ſtirpe veniret
Aemulus Aoniæ, quem fas dimittere leto,
Ne mea crudelis ciuili ſanguine Virtus.
Obſtupuerẽ animis, fecitq; ſilentia terror.
Tandem inſperatus nuda de plebe Laconum
Proſilit Alcidamas. minantur Dorica regum
Agmina. ſed ſocij fretum Polluce magiſtro
Norant, & ſacras inter creuiſſe palæſtras.
Ipſe deus poſuitq; manus, & brachia finxit.
(Materiam ſuadebat amor) tunc ſæpe locauit

Comminus, & ſimili ſtantem miratus in ira
Suſtulit exultans, nuduſq; ad pectora preſſit.
Illum indignatur Capaneus, ridetq; vocantem
Vt miſerans, poſcitq; alium. tandemq; coactus
Reſtitit, & ſtimulis iam languida colla tumeſcũt.
Fulmineas altè ſuſpenſi corpora plantis
Erexere manus. tuto procul ora receſſu
Armorum in ſpeculis, adituſq; ad vulnera clauſi.
Hic quantus ſtygijs Tityus conſurgat ab aruis
Si toruæ patiantur aues, tanta vndiq; pandit
Membrorum ſpatia, & tantis ferus oſſibus extat.
Hic paulo ante puer, ſed enim maturius æuo,
Robur, & ingentes ſpondet tener impetus annos,
Quẽ vinci haud quiſquã, ſæuo nec ſanguine tingi
Malit, & erecto timeat ſpectacula voto.
Vt ſeſe permenſi oculis, & vterq; priorem
Spirauere locum, non protinus ira, nec ictus.
Alternus paulum timor, & permixta furori
Conſilia, inclinant tantum contraria iactu
Brachia, & explorant cæſtus, hebetantq; terendo,
Doctior hic differt animum, metuenſq; futuri
Cunctatus vires diſpenſat. at ille nocendi
Prodigus, incautuſq; ſui, ruit omnis, & ambas
Conſumit ſine lege manus atque irrita frendit
Inſurgens, ſeq; ipſe premit. ſed prouidus ãſtu,
Et patria vigil arte Lacon, hos reijcit ictus,
Hos cauet. interdum nutu, capitiſq; citati
Integer obſequio, manibus nunc obuia tela
Diſcutiens, inſtat greſſus, vultuq; recedit.

Sæpe

Sæpe etiam iniuſtis collatum viribus hoſtem
(Is vigor ingenio, tanta experientia dextræ eſt)
Vltro audax animis, inſtatq́; & obūbrat, & altè
Aſſilit, vt præceps cumulo ſalit vnda minantes
In ſcopulos, & fracta redit, ſic ille furentem
Circuit expugnans. Leuat ecce, diuq́; minatur
In latus, inq́; oculos. illum rigida arma cauentem
Aduocat & manibus, nec opinū interſerit ictum
Callidus, ac mediam deſignat vulnere frontem.
Iam cruor, & tepido ſignantur tempora riuo.
Neſcit adhuc Capaneus, ſubitūq́; per agmina mur
Miratur, verum vt feſſam ſuper ora reduxit (mur
Forte manū, & ſummo maculas in vellere vidit,
Non Leo, non iaculo tantum indignata recepto
Tigris, agit toto cedentem feruidus aruo
Præcipitatq́; retro iuuenē, atque in terga ſupinat,
Dentibus horrendum ſtridens, geminatq́; rotatas
Multiplicatq́; manus. rapiunt conamina venti,
Pars cadit in caſtus. motu Spartanus acuto
Mille cauat lapſas circum caua tempora mortes:
Auxilioq́; pedum. ſed non tamen immemor artis
Aduerſis fugit, & fugiens tamen ictibus obſtat.
Et iam vtrumq́; labor, ſuſpiriaq́; ægra fatigant.
Tardius ille premit: nec iam hic abſiſtere velox.
Defectiq́; ambo genibus, pariterq́; quierunt.
Sic vbi longa vagos laſſarunt æquora nautas,
*Et*ſigno de puppe dato*poſuere parumper* Vv. ſignū v. datum
Brachia, vix requies, iam vox ciet altera remos.
Ecce iterum immodice venientem eludit, & exit

v. ac ſurgentem Sponte ruens, merſusq́; humeris effunditur ille
In caput. *aſſurgentem alio puer improbus ictu
Perculit, euentuq́; impalluit ipſe ſecundo.
Clamorem Inachidæ, quantum non littora tollũt,
Nõ nemora. illũ ab humo conãtẽ vt vidit Adra-
Tollentemq́; manus, & nõ tolerãda parantẽ, (ſtus
Ite oro ſocij. furit, ite, opponite dextras,
Feſtinate, furit. palmamq́;, & præmia ferte.
v. oſſa Non prius effracto quam miſceat *ora cerebro,
Abſiſtet, video. moriturum auferte Lacona.
Nec mora, prorumpit Tydeus, nec iuſſa recuſat
Hippomedon. tunc vix ambo conatibus ambas
Reſtringunt, cohibẽtq́; manus, ac plurima ſuadẽt.
Vincis, abi, pulchrum eſt vitam donare minori.
Noſter & hic, belliq́; comes. nil frangitur Heros,
Ramumq́; oblatumq́; manu thoraca repellit
Vociferans, liceat non has ego puluere craſſo,
Atque cruore genas, meruit quibus iſte fauorem
Semiuir infodiam? mittamq́; informe ſepulchro
Corpus? & Oebalio donem lugere magiſtro?
Dixit. at hunc ſocij tumidum & viciſſe negãtem
Auertunt. contra laudant inſignis alumnum
Taygeti, longéque minas riſere Lacones.
Iamdudum variæ laudes, & conſcia Virtus
Tydea magnanimum ſtimulis ingentibus angũt.
Ille quidem & diſco bonus, & contendere curſu,
Nec ceſtu bellare minor. ſed corde labores
Ante alios erat vncta Pales. ſic otia Martis
Degere, & armiferas laxare aſſueuerat iras

In-

Ingentes contra ille viros Acheloia circùm
Littora, feliceſq́; deo monſtrante palæſtras.
Ergo vbi luctandi iuuenes animoſa citauit
Gloria, terrificos humeris Ætolus amictus
Exuitur, patriumq́; Suem. leuet ardua contra
Membra, Cleonææ ſtirpis iactatur Agylleus
Herculea non mole minor. ſic grandibus alte
Inſurgẽs humeris, hominem ſuper improbus exit.
Sed non ille rigor, patriumq́; in corpore robur.
Luxuriant artus, effuſaq́; ſanguine laxo
Membra natant. inde hæc audax fiducia tantum
Oenidæ ſuperare parem. quanquam ipſe videri
Exiguus, grauia oſſa tamen, nodiſq́; lacerti
Difficiles, nunquam hunc animĩ Natura minori
Corpore, nec tantas auſa eſt includere vires.
Poſtquam oleo gauiſa cutis, petit æquor vterque
Procurſu medium, atque hauſta veſtitur arena.
Tum madidos artus alterno puluere ſiccant,
Collaq́; demerſere humeris, & brachia latè.
Curua tenent. iam tunc aſtu deducit in æquum
Callidus, & celſum procuruat Agyllea Tydeus
Summiſſus tergo, & genibus vicinus arenæ.
Ille autem Alpini veluti regina Cupreſſus
Verticis, vrgentes ceruicem inclinat in auſtros,
Vix ſeſe radice tenens, terraq́; propinquat,
Iamdudum ætherias eadem reditura ſub auras.
Non ſecus ingentes artus præcelſus Agylleus
Spõte premit, paruũq́; gemẽs duplicatur in hoſtẽ.
Et iã alterna manus, frontẽq́;, humeroſq́;, latuſq́;.

Collaq; pectoraq;, & vitantia crura laceſſit.
Interdumq; diu pendent per mutua fulti
Brachia, nunc ſaui digitorum vincula frangunt.
Non ſic ductores gemini gregis horrida Tauri
Bella mouent. medio coniux ſtat candida prato
Victorem expectans. rumpunt obnixa furentes
Pectora, ſubdit amor ſtimulos, & vulnera ſanat.
Fulminei ſic dente Sues, ſic hiſpida turpes
Prælia villoſis ineunt complexibus Vrſi
Vis eadem Oenidæ. nec ſole aut puluere feſſa
Membra labant riget atra cutis, duriſq; laborum
Caſtigata toris, contra non integer ille
Flatibus alternis, ægroq; effœtus hiatu
Exuit ingeſtas fluuio ſudoris arenas,
Ac furtim rapta ſuſtentat pectora terra.
Inſtat agens Tydeus, ictumq; in colla minatus
Crura ſubit. cœptis non eualuere potiri
Fruſtratæ breuitate manus, venit arduus ille
Deſuper, oppreſſumq; ingentis mole ruinæ
Condidit. haud aliter collis ſcrutator Iberi
Cum ſubijt, longeq; diem, vitamq; relinquit,
Si tremuit ſuſpenſus ager, ſubiturnq; fragorem
Rupta dedit tellus. latet intus monte ſoluto
Obrutus, ac penitus fractū, obductumq; cadauer
Indignantem animam proprijs nō reddidit aſtris.
Acrior hoc Tydeus, animiſq;, & pectore ſupra eſt.
Nec mora, cum vinclis oneriq; elapſus iniquo
Circuit errantem, & tergo nec opinus inhæret.
Mox latus, & ſ r.no celer implicat ilia nexu.

Popli-

Poplitibus,genua inde premens euadere nodos
Ne quicquã, & lateri dextrã inſertare parantem
Improbus,horrendum viſu ac miſerabile pondus
Subſtulit Herculeis preſſum ſic fama lacertis
Terrigenam ſudaſſe Libyn.cum fraude reperta
Raptus in excelſum nec iam ſpes vlla cadendi,
Nec licet extrema matrem contingere planta.
Fit ſonus,& lætos attollunt agmina plauſus.
Tunc alte librans inopinum ſponte remiſit,
Obliquumq; dedit,procumbentemq; ſecutus
Colla ſimul dextra,pedib. ſimul inguina vinxit.
Deficit obſeſſus,ſoloq; pudore repugnat,
Tãdem preſſus humi,pronamq; extenſus in aluũ
Sternitur,ac longo mœſtus poſt tempore ſurgit,
Turpia ſignata linquens veſtigia terra.
Palma autem dextra,leuáque nitentia dono
Arma ferens Tydeus.quid ſi non ſanguinis huius
Partem haud exiguam (ſcitis) Dirceus haberet
Campus? vbi hæ nuper Thebarum fœdera plagæ?
Hæc ſimul oſtentans,quæſitaq; præmia laudum
Dat ſocijs,ſequitur neglectus Agyllea thorax.
Sunt & qui nudo ſubeant concurrere ferro.
Iamq; aderãt inſtructi armis Epidaurius Agreus
Et nondum fatis Dircæus agentibus exul.
Dux vetat Iaſides.Manet ingens copia leti
O iuuenes.ſeruate animos,auidumq; furorem
Sanguinis aduerſi, tuq; ô quem propter auita
Iugera dilectas cui deſolauimus vrbes,
Ne precor ante aciem,ius tantum caſibus eſſe,

Fraterniſq́; ſinas (abigant hoc numina) votis.
Sic ait: atque ambos aurata caſſide ditat.
Tunc genero ne laudis egens, iubet ardua nocti
Tempora, Thebarumq́; ingenti voce citari
Victorem. dira retinebant omina Parcæ.
Ipſum etiam proprio certamina feſta labore
Dignari, & tumulo ſupremũ hunc addere honorẽ,
Hortantur proceres. ac ne victoria deſit
Vna ducum numero, fundo vel lycia cornu
Tela rogant. tenui vel nubila tranſeat haſta.
Obſequitur gaudens, viridiq́; ex aggere in æquum
Stipatus, ſummis iuuenum deſcendit. at illi
Ponè leues portat pharetras, & cornua iuſſus
Armiger ingentem iactu tranſmittere circum
Eminus, & dictæ dare vulnera deſtinat orno.
Campum emenſa breui fatalis ab arbore tacta
Horrendum viſu, per quas modo fugerat auras
Venit arundo retro. verſumq́; à fine tenorem
Pertulit, & notæ iuxta ruit ora pharetræ.
Quis fluere occultis rerum neget omnia cauſis?
Fata patent homini. piget inſeruare, peritq́;
Venturi promiſſa fides. ſic omnia caſum
Fecimus. & vires auxit Fortuna nocendi.
Multa duces errore ferunt. hi nubila, & altos
Occurriſſe notos, aduerſo roboris ictu
Tela repulſa alij. penitus latet exitus ingens,
Monſtratumq́; nefas. vni remeabile bellum.
Et triſtes domino ſpondebat arundo recurſus.

P. STATII PAPINII
THEB. LIBER VII.

ATque ea cunctantes Tyrij primordia belli
Iuppiter haud æquo reſpexit corde Pelaſgos,
Concuſſitq; caput, motu quo celſa laborant
Sydera, proclamatq; adici ceruicibus Atlas.
Tunc ita velocem Tegees affatur alumnum.
I medium rapido, Boreamq; illabere ſaltu
Biſtonias ſuper vſque domos, axemq; niuoſi
Syderis: oceano vetitum qua Parrhaſis ignem
Nubibus hybernis, & noſtro paſcitur imbri.
Atque vbi ſeu poſita reſpirat cuſpide Mauors,
(Quãquã inuiſa quies) ſed quod reor, arma, tubaſ
Inſatiatus habet, caraq; in ſanguine gentis (q;
Luxuriat: properè monitus, iramq; parentis
Ede, nihil parcens, nempe olim accendere iuſſus
Inachias acies, atque omne quòd Iſthmius vmbo
Detinet, & rauca circumtonat ira Malea.
*Illic vis muros, limenq; egreſſa iuuentus vv.iiii
Sacra colunt. credas bello rediiſſe, tot inſtant
Plauſibus, offenſiq; ſedent ad buſta ſepulchri.
Hic ne tuus Gradiue furor? ſonat orbe recuſſo
Diſcus. & Oebalij coëunt in prælia caſtus.
At ſi ipſi rabies, ferriq; inſana voluptas
Qua tumet, immeritas cineri dabit impius vrbes
Ferrum, ignemq; ferens, implorantesq; tonantem
Sternet humi populos, miſerumq; exhauriet orbẽ.

Nunc lenis bellis, noſtraq; remittitur ira
v. præcipitat *Quod niſi*præcipitet pugnas, dictoq; iubentis*
v. impingit *Ocyus*impingat Tyrijs Danaa agmina muris,*
(Nil equidem crudele minor) ſit mite, bonumq́;
Numen, & effreni laxentur in otia, mores.
Reddat equos, enſemq́; mihi; nec ſanguinis vltra
Ius erit, aſpiciam terras, pacemq; iubebo
Omnibus, Ogygio ſat erit Tritonia bello.
Dixerat, & Thracum Cyllenius arua ſubibat:
Atque illum arctoæ labentem cardine portæ
Tempeſtas æterna plagæ, prætentaq́; cœlo
Agmina nimborum, primiq; Aquilonis hiatus
In diuerſa ferunt. crepat aurea grandine multa
Palla, nec Arcadij bene protegit vmbra galeri.
Hic ſteriles delubra notat Mauortia ſyluas
Horreſcitq́; tuens. vbi mille furoribus illi
Cingitur, aduerſo domus immanſueta ſub Aemo.
l. atra *Ferrea compago laterum, ferro*arcta teruntur*
Limina, ferratis incumbunt tecta columnis.
Læditur aduerſum Phœbi iubar, ipſaq; ſedem
Lux timet, & dirus contriſtat ſydera fulgor.
Digna loco ſtatio. primus ſalit Impetus amens
E foribus, cæcumq; nefas, Iræq; rubentes,
Exanguesq; metus; occultiſq; enſibus adſtant
Inſidiæ, geminumq; tenens Diſcordia ferrum
Innumeris ſtrepit aula minis. triſtiſſima virtus
Stat medio, lætusq; Furor, vultuq; cruento
Mors armata ſedet. bellorum ſolus in aris
Sanguis, & incenſis, qui raptus ab vrbibus Ignis.

Ter

Terrarum exuuiæ circum, & faſtigia templi
Captæ inſignibant gentes cælataq; ferro
Fragmina portarum, bellatriceſq; carinæ,
Et vacui currus, protritaq; curribus ora.
Penè etiam gemitus, adeo vis omnis, & omne
Vulnus vbiq; ipſum, ſed non vſquam ore remiſſo
Cernere erat. talem diuina Mulciber arte
Ediderat, nondum radiis monſtratus adulter
Fœda cathenato luerat connubia lecto.
Quærere templorum regem vix cœperat ales
Mænalius, tremit ecce ſolum, & mugire refractis
Corniger Hebrus aquis. tũc quod pecus vtile bellis
Vallem infeſtabat, trepidas ſpumare per herbas,
Signa aduentantis. clauſaq; adamante perenni
Diſſiluere fores. Hircano in ſanguine pulcher
Ipſe ſubit curru, diraq; aſpergine latos
Mutat agros, ſpolia à tergo flenteſq; cateruæ.
Dant ſyluæ, nixq; alta locum. regit atra iugales
Sanguinea bellona manu, lõgaq; fatigat
Cuſpide. diriguit viſu Cyllenia proles.
Summiſitq; genas. ipſi reuerentia patri
Si prope ſit, dematq; minas, nec talia mandet.
Quod Iouis ĩperiũ? magno quid ab æthere portas?
Occupat armipotẽs. neq; n. hunc germane ſub axẽ
Sponte venis, hyemeſq; meas, cui roſcida iuxta
Mænala, & æſtiui clementior aura Lycæi.
Ille refert conſulta patris: nec longa moratus
Sicut anhelabant iuncto ſudore volantes
Mars impellit equos, reſideſq; in prælia Graios

Ipſe etiam indignans. vidit pater altus. & ira
Iam leuior, tardo flectebat pondere vultum.
Vt ſi quando ruit, debellataſq́; reliquit
Eurus aquas, pax ipſa tumet, pontumq́; iacentem
Exanimis iam voluit hyems. nondũ arma carinis
Omnia, nec toto reſpirant pectore nautæ.
Finierat pugnas honor exequialis inermes,
Nec dum aberãt cœtus, cunctiſq́; ſilentibus Heros
Vina ſolo fundens, cinerem placabat Adraſtus
Archemori. Da parue tuum trieteride multa
Inſtaurare diem, nec ſaucius Arcadas aras
Malit adire Pelops, Elææq́; pulſet eburna
Templa manu, nec Caſtalijs altaribus anguis,
Nec ſua pinigero magis adnatet vmbra Lycæo.
Nos te lugenti puer inficiamur auerno,
Mœſtaq́; perpetuis ſolennia iungimus aſtris,
Nunc feſtina cohors. ac ſi Bœotia ferro
Vertere tecta dabis, magnis tunc dignior aris
Tunc deus. Inachias nec tantum culta per vrbes
Numina, captiuis etiam iurabere Thebis.
Dux ea pro cunctis. eadem ſibi quiſque volebat.
Iam pronis Gradiuus equis Ephyræa premebat
Littora, qua ſũmas caput Acrocorinthus in auras
Tollit, & alterna geminum mare protegit vmbra.
Inde vnum diræ comitum de plebe Pauorem
Quadrupedes anteire iubet. non alter anhelos
Inſinuare metus, animumq́; auertere veris
Aptior, innumeræ monſtro voceſq́;, manuſq́;,
Et facies quæcunque libet. bonus omnia credi

Author.

Author,& horrificis lymphare incurſibus vrbes.
Si geminos ſoles,ruituráqꝫ ſuadeat aſtra,
Aut mutare ſolum,aut veteres deſcendere ſyluas.
Ah miſeri vidiſſe putent.tunc* acre nouabat h. arte
Ingenium,falſo Nemeæum puluere campum
Erigit.attoniti tenebroſam à vertice nubem
Reſpexere duces.falſo clamore tumultum
Auget,& arma virũ,*curſusqꝫ imitatur equorũ,
Terribilemqꝫ vagas vlulatum ſpargit in auras. l. pulſusque
Exiluere animi,dubiumqꝫ in murmure vulgus
Pendet.vbi iſte fragor?ni fallimur aure.ſed vnde
Puluereo ſtant aſtra globo?num Iſmenius vltro
Miles?ita eſt.veniũt.tãta* eſt ne audacia Thebis? h. eſt audacia
An dubitent?agedum inferias, & buſta colamus.
Hæc Pauor attonitis, variosqꝫ per agmina vultus
Induitur,nunc Piſæis è millibus vnus,
Nunc Pylius,nunc ore Lacon, hoſtéſqꝫ propinquos
Adiurat,turmasqꝫ metu conſternit inani.
(Nil falſum trepidis) vt vero amentibus ipſe
Incidit,& ſacra circùm faſtigia vallis
Turbine prauectus rapido,ter ſuſtulit haſtam:
Ter contorſit equos,clypeum ter pectore plauſit,
Arma,arma inſani,ſua quiſque, ignotaqꝫ nullo
More rapit, mutant galeas,alienaqꝫ cogunt
Ad iuga cornipedes ferus omni pectore ſæuit
Martis amor,cædisqꝫ nihil flagrantibus obſtat.
Præcipitant,redimuntqꝫ moras.ſic littora vento
Incipiente fremunt,fugitur cum portus,vbique
Vela fluunt,laxi iactantur vbique rudentes.

Iamq́; natãt remi,natat omnis in æquore ſummo
Anchora.iam dulcis medij de gurgite ponti
Reſpicitur tellus,comitesq́; à puppe relicti.
Viderat Inachias rapidum glomerare cohortes
Bacchus iter, gemuit Tyriam cõuerſus ad vrbem,
Altricemq́; domum,& patrios reminiſcitur ignes.
Purpureum triſti turbatus pectore vultum,
Non crines,non ſerta loco,dextraq́; reliquit
Thyrſus,& intactæ ceciderunt cornibus vuæ.
Ergo vt erat lachrymis,lapſoq́; inhonorus amictu
vv.&tũc Ante Iouem* (tũc forte polum ſecretus habebat)
Conſtitit,haud vnquam facie conſpectus in illa,
(Nec cauſæ latuere patrem)ſupplexq́; profatur,
Exſcindiſne tuas diuum ſator optime Thebas?
Sæua adeo coniux?nec te telluris amatæ,
Deceptiq́; laris miſeret?cinerúmque meorum?
Eſto,olim inuitum iaculatum nubibus ignem
Credimus.en iterum atra refers incendia terris,
Nec Styge iuratæ,nec pellicis arte rogatus.
Quis modus?an nobis pater iratúſne bonúſq́;
Fulmen habes?ſed non Danaeia limina talis,
Parrhaſiumq́; nemus,Ledæaſq́; ibis Amyclas.
Scilicet è cunctis ego neglectiſſima natis
Progenies?ego nempe tamen qui dulce ferenti
Pondus eram.cui tu dignatus limina vitæ
Præreptumq́; iter,& maternos reddere menſes.
Adde quod imbellis,rariſq́; exercita caſtris
Turba meas acies,mea tantum prælia norunt.
Nectere fronde comas,& ad inſpirata rotari
Buxa,

Buxa, timent thyrſos nuptarũ, & prælia matrum.
Vnde tubas, Martemq́; pati? quin feruidus ecce
Quanta parat? quid ſi ille tuos Curetas in arma
Ducat? & innocuis iubeat decernere peltis?
Quin etiam inuiſos (ſic hoſtis defuit?) Argos
Elicis, ô ipſis genitor grauiora periclis
Iuſſa, nouercales ruimus ditare Mycenas.
Cedo equidem. quò ſacra tamen, ritusq́; perempta
Gentis? & in tumulos ſi quid malæ fœta reliquit
Mater abire iubes? Thracen, ſyluasq́; Lycurgi?
An ne triumphatos fugiam captiuus ad Indos?
Da ſedem profugo. potuit Latonia frater
Saxa (nec inuideo) defigere Delon & imis
Commendare fretis. cara ſubmouit ab arce
Hoſtiles Tritonis aquas. vidi ipſe potentem
Gentibus Eois Epaphum dare iura. nec vllas
Cyllene ſecreta tubas, Minoáve curat
Ida. quid heu tantum noſtris offenderis aris?
Hic tibi (quãdo minor iam noſtra potentia) noctes
Herculeæ, placidúſque vagæ Nycteidos ardor,
Hic Tyrium genus, & noſtro felicior igne
Taurus, Agenoreos ſaltem tutare nepotes.
Inuidiam riſit pater, & iam poplite flexum,
Sternentemq́; manus tranquillus ad oſcula tollit.
Inq; vicem placida orſa refert. Non coniugis iſta
Conſiliis (vt rere) puer: nec ſæua roganti,
Sic expoſtus ego. immoto deducimur orbe
Fatorum, veteres, ſeraq́; in prælia cauſæ.
Nam cui tanta quies irarum? aut ſanguinis vſus

Parcior humani? videt axis, & iſta per æuum
Mecum æterna domus. quoties iam torta reponã
Fulmina, quam rarus terris hic imperet ignis.
Quin etiam inuitus magna, vlciſcendaq; paſſis
Aut Lapithas Marti, aut veterẽ Calydona Dianæ
Expugnare dedi. meaq; eſt iactura, pigetq;
Tot mutare animas, tot reddere corpora vitæ.
Labdacios verò, Pelopisq; à ſtirpe nepotes
Tardum abolere mihi. ſcis ipſe vt crimina mittã
Dorica, quam promptè ſuperos inceſſere Thebæ.
Te quoque, (ſed quoniã vetus excidit ira:) ſilebo.
Nõ tamen aut patrio reſperſus ſanguine Pentheus
Aut matrem ſceleraſſe toris, aut crimine fratres
Progenuiſſe reus. lacero tua luſtra repleuit
Funere. vbi fletus? vbi tunc ars tanta precandi?
Aſt ego non proprio diros impendo dolori
Oedipodionidas. rogat hoc tellusq;, polusq;
Et pietas, & læſa fides, naturaq;, & ipſi
Eumenidum mores. ſed tu ſuper vrbe moueri
Parce tua. non hoc ſtatui ſub tempore rebus
Occaſum Aonijs. veniet ſuſpectior ætas,
Vltoresq; alij, nunc regia Iuno queretur.
His ille auditis, mentemq; animumq; recepit.
Vt cum ſole malo, triſtiq; roſaria pallent
Vſta noto. ſi clara dies, Zephyriq; refecit
Aura polum, redit omnis honos, emiſſaq; lucent
Germina, & informes ornat ſua gloria virgas.
Nuncius attonitas iam dudũ Etheoclis ad aures
Explorata ferens, longo docet agmine Graios

Ire

Ire duces. nec iam Aonijs procul affore campis.
Quacunque ingreſſi tremere, ac miſereſcere cũctos
Thebarum, qui ſtirpe refert, qui nomine, & armis.
Ille metum condens audire expoſcit, & odit
Narrantem. hinc ſocios dictis ſtimulare, ſuasq́;
Metiri decreuit opes. exciuerat omnem
Aoniam, Eubœamq́;, & Phocidos arua propinqua
Mars. ita dulce Ioui. longo fugit ordine velox
Teſſera. propellunt acies, ſeſeq́; ſub armis
Oſtentant. ſubeunt campo, qui proximus vrbi
Damnatus bellis patet, expectatq́; furores.
Nõ dũ hoſtis* contra, trepido tamẽ agmine matres b. circa
Conſcendunt muros, inde arma nitentia natis
Et formidandos monſtrant ſub caſſide patres.
Turre procul ſola non dum conceſſa videri
Antigone populis, teneras defenditur atra
Veſte genas, iuxtaq́; comes, quo Laius ibat
Armigero, tunc virgo ſenem regina veretur.
Quæ ſic orſa prior. Spéſne obſtatura Pelaſgis
Hæc vexilla pater? Pelopis deſcendere totas
Audimus gentes. dic ô precor (extera regum
Agmina nam video) quæ noſter ſigna Menœceus.
Quæ noſter gerat arma Creon. quam celſus ahena
Sphynge, per ingentes Homolaidas exeat Hæmon.
Sic rudis Antigone. ſenior cui talia Phorbas.
Mille ſagittiferos gelidæ de colle Tanagræ
Promouet ecce Dryas. hic cui niuea arma tridẽtẽ
Atq; auro rude fulmen habent, Orionis alti
Non falſus virtute nepos: procul oro paternum

Omen, & innuptæ vetus excidat ira Dianæ.
Iungunt ſe caſtris, regiſq; in nomen adoptant
Ocaleæ, Medeónque, & confertiſſima ſyluis
Nyſa, Dioneiſq; auibus circunſona Thisbe.
Proximus Eurymedon, cui paſtoralia Fauni
Arma patris, pinuſq; iubas imitatur equinas
Terribilis ſyluis. reor & Mauorte cruento
Talis erit. dites pecorum comitantur Erythræ.
Qui Scolon, denſámq; iugis Etheonon iniquis.
Qui breue littus Hyles, Atalanteumq; ſuperbi
Schœnon habent, notiq; colunt veſtigia campi.
Fraxineas vibrant Macetum de more Sariſſas:
Sæuaq; difficiles excludere vulnera Peltas.
Ecce autem clamore ruunt Neptunia plebes
Oncheſti, quos pinigeris Mycaleſſus in agris,
Palladiuſq; Melas, Hecatæáq; gurgite nutrit
Gargaphie: quorumque nouis Haliartos ariſtis,
Inuidit, & nimia ſata læta ſuperuenit herba.
Tela rudes trunci, galeæ vacua ora Leonum,
Arborei dant ſcuta ſinus. hos regis egenos
Amphion en noſter agit (cognoſcere pronum,
al. lyra galeam *Virgo *lyram) galea, tauroq; inſignis auito.*
Macte animo iuuenis medios parat ire per enſes,
Nudaq; pro caris opponere pectora muris.
Vos etiam noſtris Heliconia turba venitis
Addere rebus opem. tuq; ô Permeſſe canoris
al. Harmie *Et felix *Olmie vadis, armatis alumnos*
Bellorum reſides. patrijs concentibus audis
Exultare gregem. quales cum pallida cedit

Bru-

Bruma, renitentem deducunt Strymona cigni.
Ite alacres. nunquam veſtri morientur honores:
Bellaq; perpetuo memorabunt carmine Muſæ.
Dixerat. & paulum virgo interfata docenti.
Illi autem, qua nam iunguntur origine fratres?
Sic certè paria arma viris, ſic exit in auras
Caſſidis æquus apex. vtinam hæc cõcordia noſtris!
Cui ſenior ridens: Non prima errore videndi
Falleris Antigone. multi hos (nam decipit ætas)
Dixerunt fratres. pater eſt, natuſq;, ſed æui
Confudere modos. puerum Lapithonia nympha
Dircetis, expertem thalami, crudumq; maritis
Ignibus, ante diem cupido violauit amore,
Improba cõnubij, nec longũ & pulcher Alathreus
Editus, ac primæ genitorem in flore iuuentæ
Conſequitur, traxitq; notas, & miſcuit annos.
Et nunc ſic fratres mentito nomine gaudent
Plus pater. hunc olim iuuat, & ventura ſenectus.
Tercentum genitor, totidemq; in prælia natus
Exercent equites. hi deſeruiſſe feruntur
Exilem Gliſanta, Coroneamq; feracem:
Meſſe Coroneam, Baccho Gliſanta colentes.
Sed potius celſos vmbrantem hunc aſpice late
Hipſea quadriiugos, clypei ſeptemplice tauro
Leua, ter inſuto ſeruant ingentia ferro
Pectora, nam tergo nunquã metus. haſta vetuſtũ
Syluarum decus. emiſſæ cui peruia ſemper
*Armaq;, *pectoraq;, & nũquã manus irrita voti:*
Aſopos genuiſſe datur, dignuſq; videri.

* R corporaq. al. voto

Tunc pater abruptis cum torrentiſſimus exit
Pontibus, aut natæ tumidus cum virginis vlter
Flumina concuſſit, generum indignata Tonãtem.
Namq́ꝫ ferunt raptam patriis Æginan ab vndis
Amplexu latuiſſe Iouis. furit amnis, & aſtris
Infenſus bellare parat (nondum iſta licebant
Nec ſuperis) ſtetit audaces effuſus in iras,
Conſeruitq́ꝫ manus. nec quẽ imploraret habebat,
Donec vix tonitru ſummotus, & igne triſulco
Ceſſit, adhuc ripis animoſus gurges anhelis,
Fulmineum cinerem, magnæq́ꝫ inſignia pœnæ
Gaudet, & ætneos in cœlum efflare vapores.
Talem Cadmeo mirabimur Hipſea campo
Si modo placauit felix Ægina Tonantem.
Ducit Ithonæos & Alalcomenæa Mineruæ
Agmina, quos Midee, quos humida ſuggerit Arne
Aulila, qui Græamq́ꝫ ſerunt, viridesq́ꝫ Plateas,
Et ſulco Peteôna domant. refluumq́ꝫ meatu
Euripum, quà noſter abit, quaq́ꝫ vltima tractu
Anthedon vbi gramineo de littore Glaucus
Poſcentes irrupit aquas. iam crine genisq́ꝫ
Cœrulus, & mixtos expauit ab inguine piſces.
Glandibus; & torta Zephyros incidere fundæ
Cura. cydoneas anteibunt geſſa ſagittas.
Tu quoque præclarum forma Cephiſe dediſſes
Narciſſum. ſed Theſpiacis iam pallet in agris
Trux puer. orbata florem pater alluit vnda.
Quis tibi Phœbeas acies, veteremq́ꝫ reuoluat (ſon?
Phocida? quis Panopẽ? quis Aulida? quis Cypariſ-

Et

Et valles Lebadeo tuas? & Hyampolin atri
**Submiſſam ſcopulo? vel qui Parnaſſon vtrumq;* vv. ſubnixam
Aut Cyrrham taurus, Aenemoreamq́; ſupinant
Coryciumq́; nemus? propellentemq́; Lileam
Cephiſi glaciale caput, quo ſuetus anhelam
Ferre ſitim Phyton, amnemq́; auertere ponto.
Omnibus immixtas cono ſuper aſpice lauros,
Armaq́;, vel Tityon, vel Delon habẽtia, vel quas
Hic deus innumera laxauit cæde pharetras.
Iphitus acer agit genitor. cui nuper ademptus
Naubolus Hippaſides, tuus ô mitiſſime Lai
Hoſpes adhuc currus. ſecuraq́; lora tenebat,
Cùm tua ſubter equos iacuit conuulſa cruentis
Ictibus, ô vtinam noſtro cum ſanguine ceruix.
Dicentis maduere genæ, vultumq́; per omnem
Pallor ijt, vocisq́; repens ſingultus apertum
Intercepit iter. refouet frigentis amicum
Pectus alumna ſenis, redit, atque exile profatur.
O mihi ſollicitum decus ac ſuprema voluptas
Antigone. ſeras tibi demoror improbus vmbras,
Fors eadem ſcelera, & cædes viſurus auitas.
Donec te thalamis habilem, integramq́; reſignem
Hoc ſatis, & feſſum vita dimittere Parcæ.
Sed dum labor iners, quanti nunc ecce reuiſo
Trãſabiere duces. Chromin atq; in terga comãtes
Non ego Abantiadas, non te ſaxoſa Caryſte,
Non humiles Aegas, altumq́; Capharea dixi.
Et iam acies obtuſa negat, cunctiq́; reſiſtunt:
Et tuus armatis iubet ecce ſilentia frater.

Vix ea turre ſenex. cum Rector ab aggere cœpit.
Magnanimi reges, quibus haud parere recuſem
Ductor, & ipſe meas miles defendere Thebas.
Non ego vos ſtimulare parem? (nam liber in arma
Impetus & meritas vltro iuraſtis in iras)
Nec laudare ſatis, dignasq́; rependere grates
Sufficiam. referent ſuperi, veſtraq́; ſubacto
Hoſte manus. vrbem ſocia de gente ſubiſtis
Tutari. quam non alijs populator ab oris
Belliger, externáve ſatus tellure, ſed hoſtis
Indigena adſultat, cui caſtra aduerſa regenti
Hic pater, hic genitrix, hic iunctæ ſtirpe ſorores,
Hic erat & frater. cerne en vbicunque nefandus
Excidium moliris auis. venere volentes
Aoniæ populi, nec ſum tibi ſaue relictus.
Quid velit iſta cohors, & te ſentire decebat.
Reddere regna vetant. ſic fatus, & omnia rite
Diſponit, qui bella gerant, qui mœnia ſeruent,
Quas in fronte manus, medio quas robore ſiſtat.
Perſpicuas ſic luce fores, & virgea paſtor
Clauſtra leuat. dū terra recēs iubet ordine primos
Ire duces, mediæ ſtipantur plebe maritæ.
Ipſe leuat grauidas, & humum tactura parentum
Vbera, ſucciduasq́; adportat matribus agnas.
Interea Danai noctemq́;, diemq́; ſub armis
Noctem iterum, rurſusq́; diem (ſic ira ferebat)
Ingeminant. contempta quies, vix aut ſopor illis.
Aut epulæ fecere moram. properatur in hoſtem
More fugæ, nec monſtra tenēt, quæ plurima nectūt

Prodi-

*Prodigiale canens, certi ſors*præſcia fati.* vv. præuia.
Quippe ferunt diros monitus, volucresq́; feraq́;
Syderaq́;, auerſiq́; ſuis decurſibus amnes:
Inteſtúmque tonat pater, & mala fulgura lucent.
Terrificaq́; adytis voces. clauſaq́; deorum
Sponte fores, nunc ſanguineus, nunc ſaxeus imber,
Et ſubiti manes, fletumq́; occurſus auorum.
Tunc & Apollineæ tacuere oracula Cyrrhæ,
Et non aſſuetis pernox vlulauit Eleuſis
Menſibus, & templis Sparte præſaga recluſis.
Vidit Amyclæos (facinus!) concurrere fratres.
Arcados inſanas latrare Lycaonis vmbras
Nocte ferunt tacita. ſæuo decurrere campo
Oenomaum ſub Piſa refert, Acheloon vtroque
Deformem cornu vagus infamabat Acarnan.
Perſeos effigiem mœſtam, exorantq́; Micenæ
Confuſum Iunonis ebur. mugire potentem
Inachon agricolæ. gemini maris incola narrat
Thebanum toto planxiſſe Palæmona ponto,
Hæc audit Pelopeia phalanx. ſed bellicus ardor
Conſiliis obſtat diuum, prohibetq́; timeri
Iam ripas Aſope tuas, Bœotaq́; ventum
Flumina. non auſæ tranſmittere protinus alæ
Hoſtilem fluuium: forte & trepidantibus ingens
Deſcendebat agris. animos ſiue imbrifer arcus
Seu montana dedit nubes, ſeu fluminis illa
Mens fuit, obiectusq́; vado pater arma vetabat,
Tunc ferus Hippomedō magno cū fragmina ripæ
Cunctantem deiecit equum. ducibusq́; relictis

Nunc lenis bellis, noſtraq; remittitur ira
v. præcipitat *Quod niſi *præcipitet pugnas, dictoq; iubentis*
v. impingit *Ocyus *impingat Tyrijs Danaa agmina muris,*
(Nil equidem crudele minor) ſit mite, bonumq;
Numen, & effreni laxentur in otia, mores.
Reddat equos, enſemq; mihi, nec ſanguinis vltra
Ius erit, aſpiciam terras, pacemq; iubebo
Omnibus, Ogygio ſat erit Tritonia bello.
Dixerat, & Thracum Cyllenius arua ſubibat:
Atque illum arctoæ labentem cardine portæ
Tempeſtas æterna plagæ, prætentaq; cælo
Agmina nimborum, primiq; Aquilonis hiatus
In diuerſa ferunt. crepat aurea grandine multa
Palla, nec Arcadij bene protegit vmbra galeri.
Hic ſteriles delubra notat Mauortia ſyluas
Horreſcitq; tuens. vbi mille furoribus illi
Cingitur, aduerſo domus immanſueta ſub Aemo.
l. atra *Ferrea compago laterum, ferro *arcta teruntur*
Limina, ferratis incumbunt tecta columnis.
Læditur aduerſum Phœbi iubar, ipſaq; ſedem
Lux timet, & dirus contriſtat ſydera fulgor.
Digna loco ſtatio. primus ſalit Impetus amens
E foribus, cæcumq; nefas, Iræq; rubentes,
Exanguesq; metus, occultisq; enſibus adſtant
Inſidiæ, geminumq; tenens Diſcordia ferrum
Innumeris ſtrepit aula minis. triſtiſſima virtus
Stat medio, lætusq; Furor, vultuq; cruento
Mors armata ſedet. bellorum ſolus in aris
Sanguis, & incenſis, qui raptus ab vrbibus Ignis.

Ter

Terrarum exuuiæ circum, & faſtigia templi
Captæ inſignibant gentes cælataq; ferro
Fragmina portarum, bellatriceſq; carinæ,
Et vacui currus, protritaq; curribus ora.
Penè etiam gemitus, adeo vis omnis, & omne
Vulnus vbiq; ipſum, ſed non vſquam ore remiſſo
Cernere erat. talem diuina Mulciber arte
Ediderat, nondum radiis monſtratus adulter
Fœda cathenato luerat connubia lecto.
Quærere templorum regem vix cœperat ales
Mænalius, tremit ecce ſolum, & mugire refractis
Corniger Hebrus aquis. tũc quod pecus vtile bellis
Vallem infeſtabat, trepidas ſpumare per herbas,
Signa aduentantis. clauſaq; adamante perenni
Diſſiluere fores. Hircano in ſanguine pulcher
Ipſe ſubit curru, diraq; aſpergine latos
Mutat agros, ſpolia à tergo flenteſq; cateruæ.
Dant ſyluæ, nixq; alta locum. regit atra iugales
Sanguinea bellona manu, lõgaq; fatigat
Cuſpide. diriguit viſu Cyllenia proles.
Summiſitq; genas. ipſi reuerentia patri
Si prope ſit, dematq; minas, nec talia mandet.
Quod Iouis ĩperiũ? magno quid ab æthere portas?
Occupat armipotẽs. neq;. n. hunc germane ſub axẽ
Sponte venis, hyemeſq; meas, cui roſcida iuxta
Mænala, & æſtiui clementior aura Lycæi.
Ille refert conſulta patris: nec longa moratus
Sicut anhelabant iuncto ſudore volantes
Mars impellit equos, reſideſq; in prælia Graios

Ipſe etiam indignans, vidit pater altus. & ira
Iam leuior, tardo flectebat pondere vultum.
Vt ſi quando ruit, debellataſq; reliquit
Eurus aquas, pax ipſa tumet, pontumq; iacentem
Exanimis iam voluit hyems. nondū arma carinis
Omnia, nec toto reſpirant pectore nautæ.
Finierat pugnas honor exequialis inermes,
Nec dum aberāt cœtus, cunctiſq; ſilentibus Heros
Vina ſolo fundens, cinerem placabat Adraſtus
Archemori. Da parue tuum trieteride multa
Inſtaurare diem, nec ſaucius Arcadas aras
Malit adire Pelops, Elæaq; pulſet eburna
Templa manu, nec Caſtalijs altaribus anguis,
Nec ſua pinigero magis adnatet vmbra Lycæo.
Nos te lugenti puer inficiamur auerno,
Mœſtaq; perpetuis ſolennia iungimus aſtris,
Nunc feſtina cohors. ac ſi Bœotia ferro
Vertere tecta dabis, magnis tunc dignior aris
Tunc deus. Inachias nec tantum culta per vrbes
Numina, captiuis etiam iurabere Thebis.
Dux ea pro cunctis. eadem ſibi quiſque volebat.
Iam pronis Gradiuus equis Ephyræa premebat
Littora, qua ſūmas caput Acrocorinthus in auras
Tollit, & alterna geminum mare protegit vmbra.
Inde vnum dira comitum de plebe Pauorem
Quadrupedes anteire iubet. non alter anhelos
Inſinuare metus, animumq; auertere veris
Aptior, innumeras monſtro voceſq;, manuſq;,
Et facies quæcunque libet. bonus omnia credi

Author,

Author, & horrificis lymphare incurſibus vrbes.
Si geminos ſoles, ruituráq; ſuadeat aſtra,
Aut mutare ſolum, aut veteres deſcendere ſyluas.
Ah miſeri vidiſſe putent. tunc acre nouabat* b. arte
Ingenium, falſo Nemeæum puluere campum
Erigit. attoniti tenebroſam à vertice nubem
Reſpexere duces. falſo clamore tumultum
*Auget, & arma virũ, *curſuſq; imitatur equorũ,*
Terribilemq; vagas vlulatum ſpargit in auras. l. pulſuſque
Exiluere animi, dubiumq; in murmure vulgus
Pendet. vbi iſte fragor? ni fallimur aure. ſed vnde
Puluereo ſtant aſtra globo? num Iſmenius vltro
Miles? ita eſt. veniũt. tãta eſt ne audacia Thebis?* h. eſt audacia
An dubitent? agedum inferias, & buſta colamus.
Hæc Pauor attonitis, varioſq; per agmina vultus
Induitur, nunc Piſæis è millibus vnus,
Nunc Pylius, nunc ore Lacon, hoſtéſq; propinquos
Adiurat, turmaſq; metu conſternit inani.
(Nil falſum trepidis) vt vero amentibus ipſe
Incidit, & ſacræ circùm faſtigia vallis
Turbine prauectus rapido, ter ſuſtulit haſtam:
Ter contorſit equos, clypeum ter pectore plauſit,
Arma, arma inſani, ſua quiſque, ignotaq; nullo
More rapit, mutant galeas. alienaq; cogunt
Ad iuga cornipedes ferus omni pectore ſæuit
Martis amor, cædiſq; nihil flagrantibus obſtat.
Præcipitant, redimuntq; moras. ſic littora vento
Incipiente fremunt, fugitur cum portus, vbique
Vela fluunt, laxi iactantur vbique rudentes.

Iamq́; natāt remi,natat omnis in æquore ſummo
Anchora.iam dulcis medij de gurgite ponti
Reſpicitur tellus,comitesq́; à puppe relicti.
Viderat Inachias rapidum glomerare cohortes
Bacchus iter, gemuit Tyriam cōuerſus ad vrbem,
Altricemq́; domum,& patrios reminiſcitur ignes.
Purpureum triſti turbatus pectore vultum,
Non crines,non ſerta loco,dextraq́; reliquit
Thyrſus,& intactæ ceciderunt cornibus vuæ.
Ergo vt erat lachrymis,lapſoq́; inhonorus amictu
vv.&tūc *Ante Iouem* (tūc forte polum ſecretus habebat)*
Conſtitit,haud vnquam facie conſpectus in illa,
(Nec cauſæ latuere patrem)ſupplexq́; profatur,
Exſcindiſne tuas diuum ſator optime Thebas?
Sæua adeo coniux?nec te telluris amatæ,
Deceptiq́; laris miſeret?cinerúmque meorum?
Eſto,olim inuitum iaculatum nubibus ignem
Credimus.en iterum atra refers incendia terris,
Nec Styge iuratæ,nec pellicis arte rogatus.
Quis modus?an nobis pater iratúſne bonúſq;
Fulmen habes?ſed non Danaeia limina talis,
Parrhaſiumq́; nemus,Ledæasq́; ibis Amyclas.
Scilicet è cunctis ego neglectiſſima natis
Progenies?ego nempe tamen qui dulce ferenti
Pondus eram.cui tu dignatus limina vitæ
Præreptumq́; iter,& maternos reddere menſes.
Adde quod imbellis,rarisq́; exercita caſtris
Turba meas acies,mea tantum prælia norunt.
Nectere fronde comas,& ad inſpirata rotari

Buxa,

Buxa, timent thyrſos nuptarũ, & prælia matrum.
Vnde tubas, Martemq́; pati? quin feruidus ecce
Quanta parat? quid ſi ille tuos Curetas in arma
Ducat? & innocuis iubeat decernere peltis?
Quin etiam inuiſos (ſic hoſtis defuit?) Argos
Elicis, ô ipſis genitor grauiora periclis
Iuſſa, nouercales ruimus ditare Mycenas.
Cedo equidem. quò ſacra tamen, ritusq́; perempta
Gentis? & in tumulos ſi quid malè fœta reliquit
Mater abire iubes? Thracen, ſyluasq́; Lycurgi?
An ne triumphatos fugiam captiuus ad Indos?
Da ſedem profugo. potuit Latonia frater
Saxa (nec inuideo) defigere Delon & imis
Commendare fretis. cara ſubmouit ab arce
Hoſtiles Tritonis aquas. vidi ipſe potentem
Gentibus Eois Epaphum dare iura. nec vllas
Cyllene ſecreta tubas, Minoáve curat
Ida. quid heu tantum noſtris offenderis aris?
Hic tibi (quãdo minor iam noſtra potentia) noctes
Herculeæ, placidúſque vagæ Nycteidos ardor,
Hic Tyrium genus, & noſtro felicior igne
Taurus, Agenoreos ſaltem tutare nepotes.
Inuidiam riſit pater, & tum poplite flexum,
Sternentemq́; manus tranquillus ad oſcula tollit.
Inq; vicem placida orſa refert. Non coniugis iſta
Conſiliis (vt rere) puer: nec ſæua roganti,
Sic expoſtus ego. immoto deducimur orbe
Fatorum, veteres, ſeræq́; in prælia cauſæ.
Nam cui tanta quies irarum? aut ſanguinis vſus

Parcior humani? videt axis, & iſta per æuum
Mecum æterna domus. quoties iam torta reponã
Fulmina, quam rarus terris hic imperet ignis.
Quin etiam inuitus magna, vlciſcendaq́; paſſis
Aut Lapithas Marti, aut veterẽ Calydona Dianæ
Expugnare dedi. meaq́; eſt iactura, pigetq́;
Tot mutare animas, tot reddere corpora vitæ.
Labdacios verò, Pelopiſq́; à ſtirpe nepotes
Tardum abolere mihi. ſcis ipſe vt crimina mittã
Dorica, quam promptè ſuperos inceſſere Thebæ.
Te quoque, (ſed quoniã vetus excidit ira:) ſilebo.
Nõ tamen aut patrio reſperſus ſanguine Pentheus
Aut matrem ſceleraſſe toris, aut crimine fratres
Progenuiſſe reus. lacero tua luſtra repleuit
Funere. vbi fletus? vbi tunc ars tanta precandi?
Aſt ego non proprio diros impendo dolori
Oedipodionidas. rogat hoc tellusq́;, polusq́;
Et pietas, & læſa fides, naturaq́;, & ipſi
Eumenidum mores. ſed tu ſuper vrbe moueri
Parce tua. non hoc ſtatui ſub tempore rebus
Occaſum Aonijs. veniet ſuſpectior ætas,
Vltoreſq́; alij, nunc regia Iuno queretur.
His ille auditis, mentemq́; animumq́; recepit.
Vt cum ſole malo, triſtiq́; roſaria pallent
Vſta noto. ſi clara dies, Zephyriq́; refecit
Aura polum, redit omnis honos, emiſſaq́; lucent
Germina, & informes ornat ſua gloria virgas.
Nuncius attonitas iam dudũ Etheoclis ad aures
Explorata ferens, longo docet agmine Graios

Ite

Ire duces. nec iam Aonijs procul aſſore campis.
Quacunque ingreſſi tremere, ac miſereſcere cūctos
Thebarum, qui ſtirpe refert, qui nomine, & armis.
Ille meum condens audire expoſcit, & odit
Narrantem. hinc ſocios dictis ſtimulare, ſuasq́;
Metiri decreuit opes. exciuerat omnem
Aoniam, Eubœamq́;, & Phocidos arua propinqua
Mars. ita dulce Ioui. longo fugit ordine velox
Teſſera. propellunt acies, ſeſeq́; ſub armis
Oſtentant. ſubeunt campo, qui proximus vrbi
Damnatus bellis patet, expectatq́; furores.
Nō dū hoſtis* contra, trepido tamē agmine matres b. circa
Conſcendunt muros, inde arma nitentia natis
Et formidandos monſtrant ſub caſſide patres.
Turre procul ſola non dum conceſſa videri
Antigone populis, teneras defenditur atra
Veſte genas, iuxtaq́; comes, quo Laius ibat
Armigero, tunc virgo ſenem regina veretur.
Quæ ſic orſa prior. Spéſne obſtatura Pelaſgis
Hæc vexilla pater? Pelopis deſcendere totas
Audimus gentes. dic ô precor (extera regum
Agmina nam video) quæ noſter ſigna Menœceus.
Quæ noſter gerat arma Creon: quam celſus ahena
Sphynge, per ingentes Homolaidas exeat Hæmon.
Sic rudis Antigone. ſenior cui talia Phorbas.
Mille ſagittiferos gelidæ de colle Tanagræ
Promouet ecce Dryas. hic cui niuea arma tridētē
Atq; auro rude fulmen habent, Orionis alti
Non falſus virtute nepos: procul oro paternum

Omen,& innuptæ vetus excidat ira Dianæ.
Iungunt ſe caſtris,regiſq; in nomen adoptant
Ocaleæ,Medeónque,& confertiſſima ſyluis
Nyſa,Dioneiſq; auibus circunſona Thisbe.
Proximus Eurymedon,cui paſtoralia Fauni
Arma patris,pinuſq; iubas imitatur equinas
Terribilis ſyluis.reor & Mauorte cruento
Talis erit.diues pecorum comitantur Erythræ.
Qui Scolon,denſamq; iugis Etheonon iniquis,
Qui breue littus Hyles,Atalanteumq; ſuperbi
Schœnon habent,notiq; colunt veſtigia campi.
Fraxineas vibrant Macetum de more Sariſſas:
Sæuaq; difficiles excludere vulnera Peltas.
Ecce autem clamore ruunt Neptunia plebes
Oncheſti,quos pinigeris Mycaleſſus in agris,
Palladiuſq; Melas,Hecatææq; gurgite nutrit
Gargaphie:quorumque nouis Haliartos ariſtis,
Inuidit,& nimia ſata læta ſuperuenit herba.
Tela rudes trunci,galeæ vacua ora Leonum,
Arborei dant ſcuta ſinus.hos regis egenos
Amphion en noſter agit (cognoſcere pronum,
al. lyra galeam *Virgo *lyram)galea,tauroq; inſignis auito.*
Macte animo iuuenis.medios parat ire per enſes,
Nudaq; pro caris opponere pectora muris.
Vos etiam noſtris Heliconia turba venitis
Addere rebus opem.tuq; ô Permeſſe canoris
al. Harmie *Et felix *Olmie vadis,armatis alumnos*
Bellorum reſides.patrijs concentibus audis
Exultare gregem.quales cum pallida cedit

Bru-

Bruma,renitentem deducunt Strymona cigni.
Ite alacres.nunquam veſtri morientur honores:
Bellaq́ʒ perpetuo memorabunt carmine Muſæ.
Dixerat.& paulum virgo interfata docenti.
Illi autem,qua nam iunguntur origine fratres?
Sic certè paria arma viris,ſic exit in auras
Caſſidis æquus apex.vtinam hæc cõcordia noſtris!
Cui ſenior ridens:Non prima errore videndi
Falleris Antigone.multi hos(nam decipit ætas)
Dixerunt fratres.pater eſt,natuſq́ʒ,ſed æui
Confudere modos.puerum Lapithonia nympha
Dirceis,expertem thalami,crudumq́ʒ maritis
Ignibus,ante diem cupido violauit amore,
Improba cõnubij, nec longũ & pulcher Alathreus
Editus, ac primæ genitorem in flore iuuentæ
Conſequitur,traxitq́ʒ notas,& miſcuit annos.
Et nunc ſic fratres mentito nomine gaudent
Plus pater. hunc olim iuuat,& ventura ſenectus.
Tercentum genitor,totidemq́ʒ in prælia natus
Exercent equites.hi deſeruiſſe feruntur
Exilem Gliſanta,Coroneamq́ʒ feracem:
Meſſe Coroneam, Baccho Gliſanta colentes.
Sed potius celſos vmbrantem hunc aſpice late
Hipſea quadriiugos,clypei ſeptemplice tauro
Leua,ter inſuto ſeruant ingentia ferro
Pectora,nam tergo nunquã metus.haſta vetuſtũ
Syluarum decus.emiſſæ cui peruia ſemper
*Armaq́ʒ,*pectoraq́ʒ:& nũquã manus irrita voti* * B corporaq. al.voto
Aſopos genuiſſe datur,dignuſq́ʒ videri.

Tunc pater abruptis cum torrentiſſimus exit
Pontibus, aut natæ tumidus cum virginis vltor
Flumina concuſſit, generum indignata Tonãtem.
Namq́; ferunt raptam patriis Æginan ab vndis
Amplexu latuiſſe Iouis. ſurit amnis, & aſtris
Infenſus bellare parat (nondum iſta licebant
Nec ſuperis) ſtetit audaces effuſus in iras,
Conſeruitq́; manus. nec quẽ imploraret habebat,
Donec vix tonitru ſummotus, & igne triſulco
Ceſſit, adhuc ripis animoſus gurges anhelis,
Fulmineum cinerem, magnæq́; inſignia pœnæ
Gaudet, & ætneos in cœlum efflare vapores.
Talem Cadmeo mirabimur Hipſea campo
Si modo placauit felix Ægina Tonantem.
Ducit Ithonæos & Alalcomenæa Mineruæ
Agmina, quos Midee, quos humida ſuggerit Arne
Aulila, qui Græamq́; ſerunt, viridesq́; Plateas,
Et ſulco Peteôna domant. refluumq́; meatu
Euripum, quà noſter abit, quaq́; vltima tractu
Anthedon. vbi gramineo de littore Glaucus
Poſcentes irrupit aquas. iam crine geniſq́;
Cœruleus, & mixtos expauit ab inguine piſces.
Glandibus; & torta Zephyros incidere funda
Cura. cydoneas anteibunt geſſa ſagittas.
Tu quoque præclarum forma Cephiſe dediſſes
Narciſſum. ſed Theſpiacis iam pallet in agris
Trux puer. orbata florem pater alluit vnda.
Quis tibi Phœbeas acies, veteremq́; reuoluat (ſon?
Phocida? quis Panopẽ? quis Aulida? quis Cypariſ-

Et

Et valles Lebadeo tuas? & Hyampolin atri
*Submiſſam ſcopulo? vel qui Parnaſſon vtrumq; vv. ſubnixam
Aut Cyrrham tauris, Aenemoreamq́; ſupinant
Coryciumq́; nemus? propellentemq́; Lileam
Cephiſi glaciale caput, quo ſuetus anhelam
Ferre ſitim Phyton, amnemq́; auertere ponto.
Omnibus immixtas cono ſuper aſpice lauros,
Armaq́;, vel Tityon, vel Delon habētia, vel quas
Hic deus innumera laxauit cæde pharetras.
Iphitus acer agit genitor. cui nuper ademptus
Naubolus Hippaſides, tuus ô mitiſſime Lai
Hoſpes adhuc currus. ſecuraq́; lora tenebat,
Cùm tua ſubter equos iacuit conuulſa cruentis
Ictibus, ô vtinam noſtro cum ſanguine ceruix.
Dicentis maduere genæ, vultumq́; per omnem
Pallor ijt, vocisq́; repens ſingultus apertum
Intercepit iter. refouet frigentis amicum
Pectus alumna ſenis, redit, atque exile profatur.
O mihi ſollicitum decus ac ſuprema voluptas
Antigone, ſeras tibi demoror improbus vmbras,
Fors eadem ſcelera, & cædes viſurus auitas.
Donec te thalamis habilem, integramq́; reſignem
Hoc ſatis, & feſſum vita dimittere Parcæ.
Sed dum labor iners, quanti nunc ecce reuiſo
Trāſabiere duces. Chromin atq; in terga comātes
Non ego Abantiadas, non te ſaxoſa Caryſte,
Non humiles Aegas, altumq́; Capharea dixi.
Et iam acies obtuſa negat, cunctiq́; reſiſtunt:
Et tuus armatis iubet ecce ſilentia frater.

Vix ea turre ſenex. cum Rector ab aggere cœpit.
Magnanimi reges, quibus haud parere recuſem
Ductor, & ipſe meas miles defendere Thebas.
Non ego vos ſtimulare parem? (nam liber in arma
Impetus & meritas vltro iuraſtis in iras)
Nec laudare ſatis, dignasq́ rependere grates
Sufficiam. referent ſuperi, veſtraq́ ſubacto
Hoſte manus. vrbem ſocia de gente ſubiſtis
Tutari. quam non alijs populator ab oris
Belliger, externáve ſatus tellure, ſed hoſtis
Indigena adſultat, cui caſtra aduerſa regenti
Hic pater, hic genitrix, hic iunctæ ſtirpe ſorores,
Hic erat & frater. cerne en vbicunque nefandus
Excidium moliris auis. venere volentes
Aoniæ populi, nec ſum tibi ſaue relictus.
Quid velit iſta cohors, & te ſentire decebat.
Reddere regna vetant. ſic fatus, & omnia rite
Diſponit, qui bella gerant, qui mœnia ſeruent,
Quas in fronte manus, medio quas robore ſiſtat.
Perſpicuas ſic luce fores, & virgea paſtor
Clauſtra leuat. dũ terra recẽs iubet ordine primos
Ire duces, mediæ ſtipantur plebe maritæ.
Ipſe leuat grauidas, & humum tactura parentum
Vbera, ſucciduasq́ adportat matribus agnas.
Interea Danai noctemq́, diemq́ ſub armis
Noctem iterum, rurſusq́ diem (ſic ira ferebat)
Ingeminant. contempta quies, vix aut ſopor illis.
Aut epulæ fecere moram. properatur in hoſtem
More fugæ, nec monſtra tenẽt, quæ plurima nectũt

Prodi-

*Prodigiale canens, certi fors*præſcia fati.* vv. præuia.
Quippe ferunt diros monitus, volucresq; feraq;
Syderaq;, auerſiq; ſuis decurſibus amnes:
Inteſtúmque tonat pater, & mala fulgura lucent.
Terrificaq; adytis voces. clauſaq; deorum
Sponte fores, nunc ſanguineus, nunc ſaxeus imber,
Et ſubiti manes, fletumq; occurſus auorum.
Tunc & Apollineæ tacuere oracula Cyrrhæ,
Et non aſſuetis pernox vlulauit Eleuſis
Menſibus, & templis Sparte præſaga recluſis.
Vidit Amyclæos (facinus!) concurrere fratres.
Arcados inſanas latrare Lycaonis vmbras
Nocte ferunt tacita. ſæuo decurrere campo
Oenomaum ſub Piſa refert, Acheloon vtroque
Deformem cornu vagus infamabat Acarnan.
Perſeos effigiem mœſtam, exorantq; Micenæ
Confuſum Iunonis ebur. mugire potentem
Inachon agricolæ. gemini maris incola narrat
Thebanum toto planxiſſe Palæmona ponto,
Hæc audit Pelopeia phalanx. ſed bellicus ardor
Conſiliis obſtat diuum, prohibetq; timeri
Iam ripas Aſope tuas, Bœotaq; ventum
Flumina. non auſæ tranſmittere protinus alæ
Hoſtilem fluuium: forte & trepidantibus ingens
Deſcendebat agris. animos ſiue imbrifer arcus
Seu montana dedit nubes, ſeu fluminis illa
Mens fuit, obiectusq; vado pater arma vetabat,
Tunc ferus Hippomedō magno cū fragmina ripæ
Cunctantem deiecit equum. ducibusq; relictis

Gurgite de medio frenis ſuſpenſus, & armis,
Ite viri clamat: ſic vos in mœnia primus
Ducere, ſic clauſas voueo perfringere Thebas.
Præcipitant cuncti fluuio, puduitq́; ſecutos.
At velut ignotum ſiquando armenta per amnem
Paſtor agit, ſtat triſte pecus, procul altera tellus
Omnibus, & latè medius timor, aſt vbi ductor
Taurus init fecitq́; vadum, tunc mollior vnda,
Tunc faciles ſaltus, viſæq́; accedere ripæ.
Haud procul inde iugũ, tutisq́; accommoda caſtris
Arua notãt. vnde vrbẽ etiam turréſq́; videre eſt
Sidonias, placuit ſedes, fidiq́; receptus.
Colle per excelſum patulo quem ſubter aperto
Arua ſinu, nulliq́; aliis à montibus obſtant
Deſpectus. nec longa labor munimina durus
Addidit, ipſa loco, mirum Natura fauebat,
In vallum elata rupes, deuexáq́; feſſis
Æqua, & fortuito ducta quater aggere pinna.
Cætera dant ipſi. donec ſol montibus omnis
Erepſit, rebusq́; dedit ſopor otia feſſis.
Quis queat attonitas dictis oſtendere Thebas?
Vrbem in conſpectu belli ſuprema parantem
Territat inſomnem nox atrã, diemq́; minatur.
Diſcurrunt muris. nil ſeptum horrore ſub illo,
Nil fidum ſatis. inualidæq́; Amphionis arces.
Rumor vbique altus, pluresq́; annuntiat hoſtes,
Maioresq́; timor, ſpectant tentoria contra
Inachia, externosq́; ſuis in montibus ignes.
Hi precibus, queſtuq́; deos, hi Martia tela

Belli-

Belligeroſq́; hortantur equos. hi pectora fletu
Cara premunt, miſeriq́; rogos, & craſtina mãdãt
Funera. ſi tenuis demiſit lumina ſomnus,
Bella gerunt, modo lucra moræ, modo tædia vitæ,
Attonitis: lucemq́; timent, lucemq́; precantur.
It geminũ excutiens anguẽ, & bacchatur vtrúq;
Tiſiphone caſtris. fratrem huic, fratrẽ ingerit illi,
Aut vtrique patrem. procul ille penatibus imis,
Excitus implorat furias, oculoſq́; repoſcit.
Iam gelidam Phœben & caligantia primus
*Hauſerat aſtra dies, * & iam tumet igne futuro* vv. cum iam
Oceanus, latéque nouo Titane recluſum
Æquor, anhelantum radiis, ſubſedit equorum.
Ecce truces oculos ſordentibus obſita canis
Exanguesq́; Iocaſta genas, & brachia planctu
Nigra ferens, ramumq́; oleæ cum velleris atris.
Nexibus Eumenidum velut antiquiſſima, portis
Egreditur, magna cum maieſtate malorum.
Hinc atque hinc natæ melior iam ſexus, aniles
Præcipitantem artus, & pluſquam poſſet, euntem
Suſtentant. venit ante hoſtes, & pectore nudo
Clauſtra aduerſa ferit, tremuloq́; vlulatibus orat
*Admitti. reſerare viam rogat * impia belli* b. improba.
Mater. in his aliquod ius execrabile caſtris
Huic vtero eſt? trepidi viſam expauere manipli,
Auditamq́;. magis remeat iam miſſus Adraſto
Nuntius. excipiunt iuſſi, medioſq́; per enſes
Dant iter. illa duces vt primum aſpexit Achiuos,
Clamore horrendum luctu furiata reſoluit.

Argolici proceres, heu quis monſtrauerit hoſtem
VV. ci. *Quē peperi? qua nam inueniā (mihi dicite) natū*
Sub galea? venit attonitæ Cadmeius Heros
Obuius, & raptam lachrymis gaudētibus implet,
Solaturq́; tenens, atque inter ſingula matrem,
Matrē iterat. nunc ipſam vrgens, nunc cara ſororū
Pectora, cum mixta fletus anus aſperat ira.
Quid molles lachrymas, venerādaq; nomina fingis
Rex Argiue mihi? Quid colla amplexibus ambis,
Inuiſamq́; teris ferrato pectore matrem?
Túne ille exilio vagus? & miſerabilis hoſpes?
Quem non promoueas? longè tua iuſſa cohortes
Expectant, multoq́; latus perfulgurat auro,
Ah miſeræ matres! hunc te noctesq́;, diesq́;,
Deflebam. ſi verba tamen, monitusq́; tuorum
Dignaris. dum caſtra ſilent, ſuſpenſaq́; bellum
Horreſcit pietas, genitrix, iubeóque, rogóque,
I mecum. patrióſque deos, arſuraq́; ſaltem
Tecta vide, fratremq́;. quid aufers lumina? fratrē
Alloquere. & regnum iam me ſub iudice poſce.
Aut dabit, aut ferrum cauſa meliore reſumes.
Anne times, ne fortè doli te conſcia mater
Decipiam? non ſic miſeros fas omne penates
Effugiet. vix Oedipode ducente timeres.
Nupſi equidem, peperiq́; nefas, ſed diligo tales.
Ah dolor, & veſtros etiamnum excuſo furores.
Quod adeo perſtas vltro tibi ſæui triumphum
Detulimus, religa captas in terga ſorores,
Inijce vincla mihi grauis, huc, vtcunque feretur

Et

Et pater. Ad veſtrũ gemitus nunc verto pudorem
Inachidæ. liquiſtis enim paruosq; ſenesq;,
Et lachrymas has quiſque domi: ſua credite matri
Viſcera. ſi vobis hic paruo in tempore carus
Sitq; precor. quid me oro decet? quidve iſta Pelaſgi
Vbera? ab Hircanis hæc, Odryſiisq; tuliſſem
Regibus, & ſiqui noſtros vicere furores.
Annuite, aut natum complexa ſuperſtite bello
Hic moriar. Tumidas frangebant dicta cohortes,
Nutantéſque virum galeas, & ſparſa videres
Fletibus arma piis. Quales vbi tela, virosq;
Pectoris impulſu rapidi ſtrauere Leones.
Protinus ira minor, gaudentq; in corpore capto
Securam differre famem. ſic flexa Pelaſgum
Corda labant, ferriq; auidus manſueuerat ardor.
*Ipſe etiã ante*omnes nũc matris ad oſcula verſus,* vv. oc los
Nunc rudis Iſmenes, nunc flebilis ora precantis
Antigones. variaq; animum turbante procella
Exciderat regnum. cupit ire, & mitis Adraſtus
Non vetat, hic iuſtæ Tydeus memor occupat iræ,
Me potius ſocij, qui fidum Etheoclea nuper
Expertus (nec frater eram) me opponite regi.
Cuius adhuc pacem egregiã, & bona fœdera geſto
Pectore in hoc. vbi tunc fidei, pacisq; ſequeſtra
Mater eras, pulchris cũ me nox veſtra morata eſt
Hoſpitijs? nempe hæc trahis ad cõmercia natum?
Duc illum in cãpum, veſtro qui ſanguine pinguis
Spirat adhuc, pinguisq; meo, tu porro ſequeris?
Heu nimium mitis, nimiúmque oblite tuorum.

Scilicet infeſta cum te circum vndique dextræ
Nudabunt enſes, hæc flebit, & arma quieſcent?
Te ne ille, heu demens, ſemel intra mœnia clauſũ,
Poſſeſſumq; odijs Argiua in caſtra remittet?
Ante hæc excuſſo frondeſcet lancea ferro.
Inachus ante retro, noſterq; Achelous abibunt.
Sed mite alloquium, & ſæuis pax quæritur armis,
Hæc quoque caſtra patent. necdũ meruere timeri.
An ſuſpectus ego? abſcedo, & mea vulnera dono.
Intret, & huc genitrix eadem, mediæq; ſorores.
Finge autem pactis euictum excedere regnis,
Nempe iterum reddes? rurſus mutata trahuntur
Agmina conſiliis. ſubitò ceu turbine cæli
Obuius aduerſum Boreæ Notus abſtulit æquor.
Arma iterũ, furiæq; placẽt. fera tempus Erinnys
Arripit, & primæ molitur ſemina pugnæ.
Errabant geminæ Dircæa ad flumina tigres
Mite iugum, belli quondam vaſtator Eoi
Currus. Erythræis quas nuper victor ab oris
Liber, in Aonios meritas demiſerat agros.
Illas turba dei, ſeniorq; ex more ſacerdos
Sanguinis oblitas, atque Indum gramen olentes,
Palmite maturo, variiſq; ornare corymbis
Curat, & alterno maculas interligat oſtro.
vv. ipſa has *Iamq; ipſi colles *ipſas, (quis credat?) amabant*
Armenta, atque auſæ circum mugire iuuencæ.
Quippe nihil graſſata fames, manus obuia paſcit,
Expectantq; cibos, fuſoq; horrenda ſupinant
Ora mero, vaga rure quies. ſi quando benigno

Vrbem

Vrbem iniere gradu,domus omnis,& omnia ſacris
Templa calent,ipſumq́; fides intraſſe Lyæum.
Has vbi vipereo tactas ter vtramq; flagello
Eumenis in furias, animumq́; redire priorem
Impulit,erumpunt non agnoſcentibus Argis.
Ceu duo diuerſo pariter ſi fulmina cælo
Rupta cadant,legumq́; trahant per nubila crinẽ.
Non aliter curſu rapidæ, atq́; immane frementes
Tranſiliunt campos.aurigamq́; impete vaſto
Amphiarae tuum(nec defuit omen,heriles
Fortè is primus equos ſtagna ad vicina trahebat)
Corripiunt.mox Tænarium qui proximus Idam,
Ætholũq; Athamãta premũt. fuga torua per a-
Cornipedũ viſa eſt.donec flãmatus Acõteus (gros
Strage virûm,cui ſueta feras proſternere virtus,
(Arcas erat)denſis iam fida ad mœnia verſas
Inſequitur telis.multumq́; haſtile reſumens
Ter.quater,adducto per terga,per ilia ferro
Tranſigit.illæ autem longo cùm limite,fuſi
Sanguinis, ad portas vtrinque extantia ducunt
Spicula ſemianimes,gemituq; imitante querelas,
Saucia dilectis acclinant pectora muris.
Templa putes,vrbemq; rapi,facibusq; nefandis
Sidonios ardere lares.ſic clamor apertis
Exoritur muris.manent cunabula magni
Herculis,aut Semeles thalamũ,aut penetrale ruiſ
Harmonies.cultor Bacchæus Acõtea Phegeus (ſe
Iam vacuum telis,geminoq; in ſanguine ouantẽ
Comminus enſe petit,ſubeunt Tegeæa iuuentus

Auxilio tardi. iam ſupra ſacra ferarum
Corpora mœrenti iuuenis iacet vltio Baccho.
Rumpitur ecce graui ſubito per caſtra tumultu
Concilium. fugit externos Iocaſta per hoſtes,
Iam non auſa preces. natas, ipſamq; repellunt
Qui modò tam mites: & præceps tempore Tydeus
Vtitur. Ite age nunc pacem ſperate, fidémque
Nunc ſaltem differre nefas? potuitne morari
Dum genitrix demiſſa redit? ſic fatus aperto
Enſe vocat ſocios. ſæuus iam clamor, & iræ
Hinc atque inde calēt. nullo venit ordine bellum,
Confuſiq; duces vulgo, & neglecta regentum
Imperia, vna equites mixti, peditúmq; cateruæ,
Et rapidi currus. premit indigeſta ruentes
Copia. nec ſeſe vacat oſtentare, nec hoſtem
Noſcere. ſic ſubitis Thebana, Argiuáque pubes
Conflixere globis. retro vexilla, tubæq;
Poſt tergum, & litui bellum inuenere ſecuti.
Tantus ab exiguo crudeſcit ſanguine Mauors.
Ventus vti primas ſtruit inter nubila vires
Lenis adhuc, frondéſq; & aperta cacumina geſtat.
Mox rapuit nemus, & montes patefecit opacos.
Nunc age Pieriæ (non vos longinqua ſorores
Conſulimus) veſtras acies, veſtrámq; referte
Aoniam (vidiſtis enim) dum Marte propinquo
Horrent Tyrrhenos Heliconia plectra tumultus.
Sidonium Pterelan ſonipes malefidus in armis
Rumpentem frenos, diuerſa per agmina raptat
Iam liber. ſic foſſa manus venit haſta per armos

Tydeos,

Tydeos, & leuum iuuenis tranſuerberat inguen.
Labentemq́; affigit equo. fugit ille perempto
Conſertus domino. nec iã arma, aut frena tenentẽ
Portat adhuc: ceu nõdum anima defectus vtraq́;,
Cùm ſua Centaurus moriens in terga recumbit:
Certat opus ferri, ſternuntq́; alterna furentes
Hippomedõ Sybarin Pyliũ, Periphãta Menæceus.
Parthonopæus Ityn, Sybaris iacet enſe cruento,
Cuſpide trux Periphas, Itys inſidiantẽ ſagitta.
Cæneos Inachij ferro Mauortius Hemon
Colla rapit. cui diuiduum trans corpus hiantes
Truncũ oculi quærũt, animus caput, arma iacẽtis
Iam rapiebat Abas, cornu deprenſus Achiua
Dimiſit moriens clypeum hoſtilemq́;, ſuumq́;.
Quis tibi Bacchæos Eunæe relinquere cultus?
Quis lucos? vetitus quibus emanſiſſe ſacerdos
Suaſit? & aſſuetum Bromio mutare furorem?
Quem terrere queas? clypei penetrabile textum
Pallentes hederæ, Nyſææq́; ſerta coronant.
Candida purpureo ſubnectitur inſtita filo,
Crine latent humeri: creſcunt lanugine malæ,
Et rubet imbellis Tyrio ſub tegmine thorax.
Brachiaq́; in manicis, & pictæ vincula plantæ,
Carbaſeiq́; ſinus, & fibula raſilis auro
Tænariam fulua mordebat iaſpide pallam.
Quam ſuper à tergo velox corytos, & arcus
Pendentesq́; ſonant aurata lynce pharetræ.
It lymphante deo media inter millia longum
Vociferans. Prohibete manus, hæc omine dextro

Mœnia,Cyrrhæa monſtrauit Apollo iuuencæ.
Parcite,in hæc vltro ſcopuli venere volentes.
Gens ſacrata ſumus. gener huic eſt Iuppiter vrbi,
Gradiuusq; ſocer.Bacchũ haud mẽtimur alũnũ,
Et magnum Alciden.Iactanti talia fruſtra
Turbidus aëria Capaneus occurrit in haſta.
Qualis vbi primam leo mane cubilibus altis
Erexit rabiem,& ſæuo ſpeculatur ab antro
Aut ceruum, aut nondũ bellantẽ fronte iuuencũ:
It fremitu gaudens,licet arma gregéſq; laceſſant
Venantum,prædam videt,& ſua vulnera neſcit.
Sic tunc congreſſu Capaneus gauiſus iniquo,
Librabat magna venturam mole cupreſſum.
Ante tamen,Quid fœmineis vlulatibus inquit
Terrificas moriture viros? vtinam ipſe veniret
Cui furis.hæc Tyriis cane matribus,& ſimul ha-
Expulit,illa volãs,ceu vis nõ vlla moretur (ſtam
Obuia vix ſonuit clypeo,& iam terga reliquit.
Arma fluunt.longisq; crepat ſingultibus aurum.
Erumpénſque ſinus vicit cruor.occidis audax,
Occidis Aonij puer altera cura Lyæi.
Marcida te fractis planxerunt Iſmara thyrſis,
Te Tmolos,te Niſa ferax,Theſeaq; Naxos,
Et Thebana metu iuratus in orgia Ganges.
Nec ſegnem Argolicæ ſenſere Etheoclea turmæ.
Parcior ad ciues Polynicis inhorruit enſis.
Eminet ante alios iam formidantibus arua
Amphiaraus equis,ac multo puluere vertit
Campum indignãtem.Famulo decus addit inane

Mœſtus,

Mœſtus, & extremos obitus illuſtrat Apollo.
Ille etiam clypeum, galeamq; incendit honoro
Sydere, nec tardè fratri Gradiue dediſti,
Nequa manus vatem, nequid mortalia bello
Lædere tela queant, ſanctum, & venerabile Diti
Funus erat. talis medios infertur in hoſtes
Certus & ipſe necis. vires fiducia leti
Suggerit. inde viro maioraq; membra, dieſq;
Lætior, & nunquam tanta experientia cœli,
Si vacet, auertit morti contermina Virtus.
Ardet inexpleto ſæui Mauortis amore,
Et fruitur dextra, atq; anima fragrante ſuperbit.
Hic hominum caſus lenire, & demere fatis
Iura frequens, quantum ſubito diuerſus ab illo
Qui tripodas, lauruſq; ſequi, qui doctus in omni
Nube, ſalutato volucrem cognoſcere Phœbo.
Innumeram ferro plebem, ceu letifer annus,
Aut iubar aduerſi graue ſyderis, immolat vmbris
Ipſe ſuis. Iaculo Phlegyam, iaculoq; ſuperbum
Phylea, falcato Chromin, & Cremetaona curru:
Comminus hunc ſtantẽ metit, hũc à poplite ſectũ:
Cuſpide demiſſa Chromin, Phinoumq;, Segenq;
Intonſumq; Gyan, ſacrumq; Lycorea Phœbo
Inuitus. iam fraxineum demiſerat haſtæ
Robur, & excuſſis apparuit infula criſtis.
Alcathoum ſaxo, cui circum ſtagna Caryſti
Et domus & coniux, & amantes littora nati.
Vixerat ille diu pauper ſcrutator aquarum.
Decepit tellus moriens, hyemeſq;, notoſq;

Laudat, & experti meliora pericula ponti.
Aſpicit has longè iamdudum Aſopius Hypſeus
Palantum ſtrages. ardetq́; auertere pugnam,
Quãquã haud ipſe minus curru Tirynthia fũdit
Robora, ſed viſo præſens minor augure ſanguis.
Illum armis, animiſq́; cupit: prohibebat iniquo
Agmine conſertum cunei latus. inde ſuperbus
Exeruit patriis electum miſſile ripis.
Ac prius, Aonidum diues largitor aquarum
Clare giganteis etiamnum Aſope fauillis.
Da numen dextræ: rogat hoc natuſq́;, tuiq́;
Quercus alũna vadi. fas & mihi ſpernere Phœbũ,
Si tibi collatus diuum ſator. omnia mergam
Fontibus arma tuis, triſteſq́; ſine augure vittas.
Audierat genitor. vetat indulgere volentem
Phœbus, & aurigã iaculum detorquet in Herſen.
Ille ruit. deus ipſe vagis ſuccedit habenis
Lernæum falſo ſimulans Aliagmona vultu.
Tunc vero ardenti non vlla obſiſtere tentant
Signa, ruunt ſolo terrore, & vulnera citra.
Mors trepidis ignaua venit. dubiumq́; tuenti
Preſſerit infeſtos onus, impuleritne iugales.
Sic vbi nubiferum montis latus, aut noua ventis
Soluit hyems, aut victa ſitu non pertulit ætas,
b. arua *Deſilit horrendus campo timor, *arma, viroſque*
Limite non vno, longæuaq́; robora ſecum
Præcipitans, tandemq́; exhauſtus turbine feſſo,
Aut vallem cauat, aut medios intercipit amnes.
Non ſecus ingentiq́; viro, magnoq́; grauatus

Te-

Temo deo, nunc hoc, nunc illo in ſanguine feruet
Ipſe ſedent telis, pariterq́; miniſtrat habenis
Delus. ipſe docet iactus, aduerſaq́; flectit
Spicula, fortunamq́; haſtis venientibus aufert
Sternuntur terræ, Menalus pedes, Antiphus alto
Nil defenſus equo, genitusq; Heliconide nympha
Athion, cæſoq; infamis fratre Polytes.
Gnatusq́; toris vittatam attingere Manto
Lampus. in hunc ſacras Phœbus dedit ipſe ſagittas.
Et iam cornipedes trepida, ac moribunda reſlãtes
Corpora, rimantur terras, omnisq́; per artus
Sulcus, & inciſis altum rubet orbita membris.
Hos iam ignorantes terit impius axis, at illi
Vulnere ſemineces (nec deuitare facultas)
Venturum ſuper ora vident. iam lubrica tabo
Arena, nec inſiſti madidus dat temo rotæq́;
Sanguine difficiles, & tardior vngula foſſis
Viſceribus. tunc ipſe furens in morte relicta
Spicula, & è mediis extantes oſſibus haſtas
Auellit. ſtridunt animæ, currumq́; ſequuntur.
Tandem ſe famulo, ſummum confeſſus Apollo,
Vtere luce tua longámque, ait, indue famam,
Dum tibi me iunctum mors irreuocata veretur,
Vincimur, immites ſcis nulla reuoluere Parcas
Stamina. vade diu populis promiſſa voluptas
Elyſiis certè non perpeſſure Creontis
Imperia, haud vetito nudus iaciture ſepulchro.
Ille refert contra, & paulum reſpirat ab armis.
Olim te Cyrrhæ pater peritura ſedentem

Ad iuga(quis tantus miſeris honor?) axe tremendi
Senſimus,inſtantes quonã vſq; morabere Manes?
Audio iam rapidæ curſum Stygis,atraq; Ditis
Flumina,tergeminoſq; mali cuſtodis hiatus.
Accipe commiſſum capiti decus,accipe laurus
Quas Erebo deferre nefas.nunc voce ſuprema
Si qua receſſuro debetur gratia vati,
Deceptum tibi Phœbe larem,pœnaſq́; nefandæ
Coniugis,& pulchrum nati commendo furorem
Deſiluit mœrens,lachrymaſq́; auertit Apollo.
Tunc vero ingemuit,curruſq; orbiq; iugales.
Non aliter cæco Nocturni turbine cori
Stat peritura ratis,cum iam damnata ſororis
Igne,Terapnæi fugerunt carbaſa fratres.
Iamq́; receſſuræ paulatim horreſcere terræ,
Summaq; terga quati?grauiorq; efferuere puluis
Cœperat:inferno mugit iam murmure campus.
Bella putant trepidi,belliq; hunc eſſe fragorem.
v.alius *Hortantúrq; gradus.* Altus tremor arma,viroſq;*
Mirantéſq; inclinat equos: iam frondea nutant
Culmina,iam muri,ripiſq; Iſmenos apertis
Effugit.exciderant iræ,nutantia figunt
Tela ſolo,dubiaſq́; vagi nituntur in haſtas
Comminus,inque vicem viſo pallore recedunt.
Sic vbi nauales miſcet ſuper æquora pugnas
Contempto Bellona mari,ſi forte benigna
Tempeſtas.ſibi quiſque cauet,enſeſq; recondit
Mors alia,& ſocij pacem,fecere timores.
Talis erat campo belli fluitantis imago.

Siue

Siue laborantes concepto flamine terræ
Ventorum rabiem, & clauſum eiecere furorem.
Excedit ſeu putre ſolum, carpſitq; terendo
Vnda latens. ſiue hac voluentis machina cœli
Incubuit, ſiue omne fretum Neptunia mouit
Cuſpis, & extremas grauius mare torſit in oras,
Seu vati datur ille fragor, ſeu terra minata eſt
Fratribus, ecce altè præceps humus, ore profundo
Diſſilit, inq; vicẽ tremuerunt ſydera, & vmbræ.
Illum ingens haurit ſpecus, & tranſire parantes
Mergit equos. non arma manu, non frena remiſit.
Sicut erat rectos defert in tartara currus:
Reſpexitq́; cadens cælum, campumq́; coire
Ingemuit. donec leuior diſtantia rurſus
Miſcuit arua tremor, lucemq́; excluſit auerno

P. PAPINII STATII
THEBAID. LIB. VIII.

VT ſubitus vates pallentibus incidit vmbris,
Letiferasq́; domos, orbisq́; arcana ſepulti
Rupit, & armato turbauit funere Manes,
Horror habet cunctos, Stygiis mirantur in oris
Tela & equos, corpusq́; nouũ, neq; enim ignib. atris
Conditus, aut mœſta niger aduentabat ab vrna:
Sed belli ſudore calens, clypeumq́; cruentis
Roribus, & ſciſſi reſperſus puluere campi.
Necdum illũ aut trunca luſtrauerat obuia taxo

Eumenis, aut furuo Proſerpina poſte notarat
Cœtibus adſumptum functus. quin comminus ipſa
Fatorum deprenſa colus. viſoq; pauentes
Augure, tunc demum rumpebāt ſtamina Parcæ.
Illum & ſecuri circumſpexere fragorem
Elyſij, & ſi quos procul inferiore Barathro
Altera nox, aliiſq; grauat plaga cæca tenebris.
Tunc regemunt pigriq; lacus, vaſtæq; paludes,
Vmbriferæq; premit ſulcator pallidus vndæ,
Diſſiluiſſe nouo penitus telluris hiatu
Tartara, & admiſſos, non per ſua flumina manes
Fortè ſedens media regni infelicis in arce
Dux Erebi, populos, poſcebat crimina vitæ.
Nil hominū miſerans, iratusq; omnibus vmbris.
Stant furiæ circum, variæq; ex ordine mortes,
Sæuaq; multiſonas exercet pœna cathenas.
Fata ſerunt animas, & eodem pollice damnant.
Vincit opus, iuxta Minos cum fratre verendo
Iura bonus meliora manet, regemq; cruentum
Temperat. aſſiſtunt lachrymis atq; igne tumentes
Cocytos Phlegetonq;, & Styx periuria diuum
Arguit. ille autem ſupera compage ſoluta,
Nec ſolitus ſentire metus, expauit oborta
Sydera, iucundaq; offenſus luce profatur.
Quæ ſuperum labes inimicum impegit auerno
Æthera, quis rumpit tenebras? vitæq; ſilentes
Admonet? vnde minæ? vnde hæc mihi prælia fra-
Cōgredior. pereāt agedū diſcrimina rerum. (trum?
Nam cui dulce magis? magno me tertia victum

De-

Deiecit fortuna polo mundumq́; nocentem
Seiũgo. nec iſte meus. diris en peruius aſtris
Inſpicitur, tumidúſne meas regnator Olympi v. diriſq.
Explorat vires? habeo iam quaſſa gigantum
Vincula, & æthereum cupidos exire ſub axem
Titanas, miſerumq́; patrem. quid me otia mœſta
Sæuus, & implacidam prohibet perferre quietem?
Amiſſúmque odiſſe diem? pandam omnia regna
Si placet, & Stygio prætextam Hyperiona cælo.
Arcada nũc ſuperis (quid enĩ mihi nũtius ambas
Itq́; reditq́; domos) emittam. & vtrũque tenebo
Tyndariden. cur autem auidis Ixiona frango
Verticibus? cur non expectant Tantalon vndæ?
Anne profanatum toties Chaos hoſpite viuo
Perpetiar? me Pirithoi temerarius ardor
Tentat, & audaci Theſeus iuratus amico.
Me ferus Alcides tunc cum cuſtode remoto
Ferrea Cerbereæ patuerunt limina portæ.
Odryſiis etiam pudet heu patuiſſe querelis
Tartara, vidi egomet blãdà inter carmina turpes
Eumenidum lachrymas, iterataq́; penſa ſororum.
Me quoque, ſed duræ melior violentia legis.
Aſt ego vix vnum, nec celſa ad ſydera furto
Auſus iter; Siculo rapui connubia campo.
Nec licuiſſe ferunt. iniuſtæq́; ab Ioue leges
Protinus, & ſectum genitrix mihi cõputat annũ.
Sed quid ego hæc ita? Tartareas vlciſcere ſedes
Tiſiphone, & ſi quando nouis aſperrima mõſtris
Triſte inſuetum, ingens. quod nondũ viderit æther,

Ede nefas, quod mirer ego, inuideantq́; ſorores.
Atque adeo fratres (noſtrúq́; hæc omnia ſunto
Prima odijs) fratres alterna in vulnera leto
Marte ruant. ſit qui rabidarum more ferarum
Mandat atrox hoſtile caput, quiq́; igne ſupremo
Arceat exanimes & manibus æthera nudis
Commaculet. iuuet iſta ferum ſpectare tonantem.
Præterea, ne ſola furor mea regna laceſſat,
Quære deis qui bella ferat, qui fulminis ignes,
Infeſtumq́; Iouem clypeo fumante repellat.
Faxo haud ſit cunctis leuior metus, atra mouere
Tartara, frondenti quam iungere Pelion Oſſæ.
Dixerat. atque illi iamdudum regia triſtis
Attremit oranti, ſuaq́;, & quæ deſuper vrget,
Nutabat tellus. non fortius æthera vultu
Torquet, & aſtriferos inclinat Iupiter axes.
At tibi quos inquit manes, qui limite præceps
Non licito per inane ruis? ſubit ille minantem
Iam tenuis viſu, iam vaneſcentibus armis,
Iam pedes. extincto tamen interceptus in ore
Augurij perdurat honos, obſcuraq́; fronti
Vita manet, ramumq́; tenet morientis oliuæ.
Si licet, & ſanctis hic ora reſoluere fas eſt
Manibus. O cunctis finitor maxime rerum,
At mihi, qui quondã cauſas, elementaq́; noram,
Et ſator, oro minas, ſtimulataq́; corda remulce.
Neue ira dignare hominem, & tua iura timẽtem.
Nam nec ad Herculeos (vnde hæc mihi pectora?) raptus,

Nec

Nec Venerem illicitam (crede his inſignibus) auſi
Intramus Lethen. fugiat nec triſtis in antrum
Cerberus, aut noſtros timeat Proſerpina currus.
Augur Apollineis modo dilectiſſimus aris
Teſtor inane chaos (quid enĩ hic iurãdus Apollo!)
Crimine non vllo ſubeo noua fata: nec alma
Sic merui de luce rapi. ſcit iudicis vrna
Dictai, verúmque poteſt deprendere Minos.
Coniugis inſidijs, & iniquo venditus auro
Argolicas acies, vnde hæc tibi turba recentùm
Vmbrarũ, & noſtræ veniunt quoq; funera dextræ,
Non ignarus ini. ſubito me turbine mundi
(Horret adhuc animus) mediis è millibus hauſit
Nox tua. quæ mihi mẽs? dũ per caua viſcera terræ
Vado diu pendens? & in aere voluor aperto?
Hei mihi nil ex me ſocijs, patriæq; relictum eſt,
Vel captum Thebis. non iam Lernæa videbo
Tecta, nec attonito ſaltem cinis ibo parenti.
Non tumulo, non igne miſer, lachrymisq; meorum
Productus, toto pariter tibi funere veni
Nil iſtis auſurus equis. nec deprecor vmbram
Accipere, & tripodum iã non meminiſſe meorum.
Nam tibi præſagi, quiſnam ſuper auguris vſus,
Cùm Parcæ tua iuſſa trahant? ſed pectora flectas,
Et melior ſis quæſo deis. ſi quando nefanda
Huc aderit coniux, illi funeſta reſerua
Supplicia, illa tua rector bone dignior ira.
Accipit ille preces, indignatúrque moueri.
Vt leo Maſſyli cum lux ſtetit obuia ferri,

Tunc iras, tunc arma citat, ſi decidat hoſtis
Ire ſuper ſatis eſt, vitamq; relinquere victo.
Interea vittis, lauroq; inſignis opima
Currus, & egregijs modo formidatus in armis,
Luce palam fuſus nulli, nulliq́; fugatus
Quæritur, adſiſtunt turmæ, ſuſpectaq; tellus
Omnibus, infidi miles veſtigia campi
Circuit, atque auidæ triſtis locus ille ruinæ
Ceſſat, & inferni vitatur honore ſepulchri.
Nuntius hortanti diuerſa in parte maniplos
Adraſto, vix ipſe ratus vidiſſe Palæmon
Aduolat, & trepidans (ſteterat nam forte cadenti
Proximus) inſpectoq; miſer pallebat hiatu.
Verte gradum. fuge rector ait, ſi Dorica ſaltem
Terra loco, patriæq; manent, vbi liquimus arces,
Non armis, nō ſanguine opus, quid inutile ferrum
Stringimus in Thebas? cuius humus impia ſorbet,
Armaq;, bellantesq; viros, fugere ecce videtur
Hic etiam quo ſtamus ager. vidi ipſe profundæ
Noctis iter, ruptaq; ſoli compage ruentem,
Illum heu, præſagis quo nullus amicior aſtris
Oecliden, fruſtraq; manus cum voce tetendit,
Mira loquor, ſulcos etiamnum Rector equorum
Fumantēq; locū, & ſpumis madida arua reliquit
Nec commune malum eſt. tellus cognoſcit alūnos,
Stat Thebana acies ſtupet hæc, & credere Adraſtꝰ
Cunctatur, ſed Mopſus idem, trepidusq; ferebat
Actorides. nam fama nouis terroribus audax
Non vnum cecidiſſe refert. ſponte agmina retro

Non

Non expectato reuocatum, morte tubarum
Præcipitant, ſed torpet iter, falluntq́ ruentes
Genua viros, ipſiq́ (putes ſenſiſſe) repugnant
Cornipedes, nulloq́ truces hortamine parent,
Nec celerare gradum, nec tollere lumina terra.
Fortius incurſant Tyrij. ſed veſper opacus
Lunares iam ducit equos. data fœdere paruo
Mœſta viris requies, & nox auctura timores.
Quæ tibi tunc facies, poſtquã permiſſa gemendi
Copia? qui fletus galeis cecidere ſolutis?
Nil ſolitum feſſos iuuat. abiecere madentes
Sicut erant, clypeos, nec quiſquam ſpicula terſit,
Nec laudauit equum: nitidæ nec caſſidis altam
Compſit adornauitq́ iubam. vix magna lauare
Vulnera, & efflantes libet internectere plagas.
Tantus vbiq́ dolor. menſas, alimentaq́ bello
Debita, nec pugnæ ſuaſit timor. omnia laudes
Amphiarae tuas, fœcundaq́ pectora veri
Commemorant lachrymis, & per tentoria ſermo
Vnus, Abiſſe deos, dilapſaq́ numina caſtris.
Heu vbi laurigeri currus ſolenniaq́ arma?
Et galeæ vittatus apex? hæc antra lacúſq́
Caſtalij tripodúmque fides ſic gratus Apollo?
Quis mihi ſydereos lapſus mentémque ſiniſtri
Fulguris, aut cæſis ſaliat quod numen in extis
Quando iter, vnde moræ, quæ ſæuis vtilis armis,
Quæ pacẽ magis hora velit, quis iã omne futurũ
Proferet, aut cũ quo volucres mea fata loquẽtur?
Nos quoque bellorum caſus nobiſq́ tibiq́,

Præſcieras, & quanta ſacro ſub pectore virtus!
Veniſti tamen, & miſeris comes additus armis.
Et cùm te tellus, fataliſq; hora vocaret,
Tu Tyrias acies, aduerſaq́; ſigna, vocaſti
Sternere, tunc etiam media de morte timendum
Hoſtibus, infeſtaq́; abeuntem vidimus haſta.
At nunc te quis caſus habet? poteriſne reuerti
Sedibus à Stygijs? aliáque erumpere terra?
Anne ſedes hilaris iuxta tua numina parcus!
Et vice concordi diſcis ventura, docéſque?
An tibi felices lucos miſeratus auerni
Rector, & Elyſias dedit inſeruare volucres?
Quicquid es, æternus Phœbo dolor, & noua clades
Semper eris, mutiſq; diu plorabere Delphis.
Hic Tenedon, Cyrrhamq; dies, partuſq; ligatam
Delon, & intonſi cludet penetralia Branchi.
Nec Clarias hac luce fores, Didymæaq́; quiſquam
Limina, nec Lyciam ſupplex conſultor adibit.
Quin & cornigeri vatis nemus, atque Moloſſi
Quercus, anhela Iouis, Troianaq́; Tymbra tacebit.
Ipſi amnes, ipſæq; volent areſcere laurus.
Ipſe nihil certum ſagis clangoribus æther
Præcinet, & nulla ferientur ab alite nubes.
Iamq; erit ille dies, quo te quoque conſcia fati
v. colant Templa* colent, reddétq; tuus reſponſa ſacerdos.
reddatq. Talia fatidico peragunt ſollennia regi.
Ceu flammas, ac dona rogo, triſtéſque rependant
Exequias, mollíq; animam tellure reponant.
Fracta dehinc cunctis, auerſaq́; pectora bello.

Sic

Sic fortes Minyas ſubito cum funere Tiphys
Deſtituit, non arma ſequi, non ferre videtur
Remus aquas, ipſiq; minus iam ducere venti.
Iam feſſis gemitu paulatim corda leuabat
Exhauſtus ſermone dolor. noxq; addita curas
Obruit, & facilis lachrymis irrepere ſomnus.
At non Sidoniam diuerſa in parte per vrbem
Nox eadem. vario producunt ſydera ludo
Ante domos, intráq; ipſáq; ad mœnia marcent
Excubiæ. gemina æra ſonant, Idæaq; terga,
Et moderata ſonum vario ſpiramine buxus.
Tunc dulces ſuperos atq; omni ex ordine alumnũ
Numen, vbique ſacri reſonant Pæanes, vbique
Serta, coronatumq; merum. nunc funera rident
Auguris ignari, contráq; in tempore certant
*Tireſiam laudare ſuum. nunc*fata reuoluunt* b. facta
Maiorum. veteréſque canunt ab origine Thebas.
Hi mare Sidonium, manibusq; attrita Tonantis
Cornua, & ingenti ſulcatum Nerea tauro.
Hi Cadmum, lapſamq; bouem, fœtóſque cruenti
Martiſ agros: alij Tyriam reptantia ſaxa
Ad chelyn & duras animantẽ Amphiona cautes:
Hi grauidam Semelen: illi Cythereia laudant
Connubia: & multa deductam lampade fratrum
Harmonien: nullis iam deeſt ſua fabula menſis.
Ceu modò gẽmiferum Thyrſo populatus Hydaſpẽ,
Eoáſque domos, nixi vexilla triumphi
Liber, & ignotos populis oſtenderet Indos.
Tum primum ad cœtus, ſociaq; ad fœdera menſæ

Semper in aſpectum, diraq; in ſede latentem,
Oedipeden exiſſe ferunt, vultúque ſereno
Caniciem nigram ſquallore, & ſordida fuſis
Ora comis laxaſſe manu, ſociumq; benignos
Affatus & abacta prius ſolatia paſſum.
Quin hauſiſſe dapes, inſiccatúmque cruorem
Deieciſſe genis, cunctos auditq;, refertq;,
Qui Ditẽ, & Furias tãtùm, & ſi quando regentẽ
Antigonen, mœſtis ſolitus pulſare querelis.
Cauſa latet, non hunc Tyrij ſors proſpera belli
Quantũ bella iuuãt natum hortaturq́;, probatq́;,
Nec viciſſe velit. ſed primos comminus enſes
Et ſcelerum tacito rimatur ſemina voto.
Inde epulæ dulces, ignotaq́; gaudia vultu.
Qualis poſt longæ Phineus ieiunia pœnæ,
l. volucréſque: *Nil ſtridere domi * volucres vt ſenſit abactas,*
(Nec dum tota fides) hilaris, menſasq́;, torosq́;,
Nec turbata feris tractauit pocula pennis.
Cætera Graiorum curis, armisq; iacebat
Faſſa cohors, alto caſtrorum ex aggere Adraſtus
Lætificos tenui captabat corde tumultus,
Quanquam æger ſenio. ſed agit miſerãda poteſtas
Inuigilare malis. illum æreus vndiq; clamor
Thebaniq; vrunt ſonitus, & amara laceſſit
Tibia, tum nimio voces marcore ſuperbæ,
Incertæq; faces, & iam malè peruigil ignis.
Sic vbi per fluctus vno ratis obruta ſomno,
Conticuit, tantiq; maris ſecura iuuentus
Mandauere animas. ſolus ſtat puppe magiſter

Perui-

Peruigil, inſcriptaq́; deus qui nauigat alno
Tempus erat, iunctos cùm iam ſopor ignea Phœbi
Sentit equos penitusq́;* cauam ſub luce* parata
Oceani mugire domum, ſeſeq́; vagantem
Colligit, & moto leuiter fugat aſtra flagello.
Concilium rex triſte vocat: quæruntq́; gementes
Quis tripodas ſucceſſor agat? quo prædita laurus
Tranſeat? atq; orbū vitæ decus, haud mora, cuncti
Inſignem fama, ſanctoq́; Melampode cretum
Thiodamanta volunt. qui cùm ipſe arcana deorū
Partiri, & viſas vni ſociare ſolebat
Amphiaraus aues. tantæq́; haud inuidus artis
Gaudebat dici ſimilem, iuxtaq́; ſecundum.
Illum ingens confundit honos, inopinaq́; turbat
Gloria, & oblatas frondes ſubmiſſus adorat,
Seq́; oneri negat eſſe parem, cogiq́; meretur.
Sicut Achemenius ſolium, genteſq́; paternas
Excepit, ſi fortè puer, cui viuere patrem
Tutius. incerta formidine gaudia librat,
An fidi proceres, an pugnet vulgus habenis:
Cui latus Euphratæ, cui Caſpia limina mandet,
Sumere tunc arcus, ipſumq́; onerare veretur
Patris equum, viſuſq́; ſibi nec ſceptra capaci
Suſtentare manu, nec adhuc implere Tiaram.
Atque is vbi intorto ſignauit vellere crinem,
Conuenitq́; deis, hilari per caſtra tumultu
Vadit ouans: ac prima ſui documenta ſacerdos
Tellurem placare parat. nec futile mœſtis
Id viſum Danais. geminas ergo ilicet aras

l. cana
*paratā

Arboribus viuis, & adulto ceſpite texi
Imperat. innumeróſque deæ ſua munera flores,
Et cumulos frugũ, & quicquid nouat integer ann
Addit. & intacto ſpargens altaria lacte
Incipit. O hominum diuumq́; æterna creatrix,
Quæ fluuios, ſyluasq́;, animasq́;, & ſemina mundi
Cuncta, Prometheasq́; manus, Pyrrhæaq́; ſaxa
Gignis, & impaſtis quæ prima alimenta dediſti,
Mutaſtiq́; viros: quæ pontum ambisq́;, vehisq́;,
Te penes & pecudum gens mitis, & ira ferarum
Et volucrum requies. firmum atq; immobile mũdi
Robur inoccidui. te velox machina cœli
Aëre pendentem vacuo, te currus vterque
Circuit. O rerum media, indiuiſáque magnis
Fratribus ergo ſimul tot gentibus alma, tot altis
Vrbibus, ac populis ſubtérque, ac deſuper vna
Sufficis, aſtriferúmque domos Atlanta ſupernas
Ferre laborantem, nullo vehis ipſa labore,
Nos tantum portare negas? nos diua grauaris?
Quod precor ignari luimus ſcelus? an quia plebes
Externa, Inachijs huc aduentamus ab oris?
Omne homini natale ſolum, nec te optimo ſæuo
Tãquam humiles populos deceat diſtinguere fine.
Vndique vbique tuis maneas communis, & arma
Hinc, atque inde feras. liceat (precor) ordine belli
Pugnãtes efflare animas, & reddere cælo.
Ne rape tam ſubitis ſpirantia corpora buſtis,
Ne propera. veniemus enim quo limite cuncti,
Qua licet ire via. tantum exorata Pelaſgis

Siſte

Siſte leuem campum,celeres neu præcipe Parcas.
At tu care deis,quem non manus vlla, nec enſes
Sidonij,ſed magna ſinu Natura ſoluto
Ceu te Cyrrhæo meritum tumularet hiatu.
Sic amplexa coit, hilares des oro precatus
Noſſe tuos, cœloq́; & vera mouentibus aris
Concilies.& quæ populus proferre parabas,
Me doceas.tibi ſacra feram præſaga,tuiq́;
Numinis interpres,te Phœbo abſente vocabo.
Ille mihi Delo,Cyrrhaq́; potentior omni
Quò ruis,ille adytis melior locus:hæc vbi dicta,
Nigrantes terra pecudes,obſcuráque mergit
Armenta.ac viuis cumulos vndantis arenæ
Aggerat.& vati mortis ſimulacra rependit.
Talia apud Graios,cùm iam Mauortia contra
Cornua,iam ſæuos fragor æreus excitat enſes.
Addit acerba ſonum Theumeſi è vertice crinem
Incutiens,acuitq́; tubas & ſibila miſcet
Tiſiphone.ſtupet inſolito clangore Cithæron
Marcidus,& turres carmen non tale ſecutæ.
Iam trepidas Bellona fores,armatáque pulſat
Limina,iam multo laxantur cardine Thebæ,
Turbat eques pedites. currus properãtibus obſtãt,
Ceu Danai poſt terga premant,ſic omnibus alæ
Arctantur portis,ſeptemq́; excurſibus hærent
Ogygijs,it ſorte Creon.Etheoclea mittunt
Neitæ,celſas Homoloidas occupat Æmon,
Ipſea Prœtides,celſum fudere Dryanta
Electræ,quatit Hypſiſtas manus Eurymedontis,

Culmina magnanimus ſtipat Dircæa Menœceus.
Qualis vbi auerſi ſecretus pabula cœli
Nilus, & Eoas magno bibit ore pruinas,
Scindit fontis opes, ſeptemq; parentibus aruis
In mare fert hyemes: penitus ceſſere fugatæ
Nereides, dulcisq; timent occurrere ponto.
Triſtis at inde gradum tardè mouet Inacha pubes
Præcipuè Elææ, Lacedæmoniæq; cohortes
Et Pylij. ſubitum nam Thiodamanta ſequuntur
Augure fraudati, necdum acceſſere regenti,
Nec tua te princeps tripodũ ſola agmina quærunt,
Cũcta phalãx ſibi deeſſe putat. minor ille per alas
Septimus extat apex, liquido velut æthere nubes
Inuida Parrhaſius vnum ſi detrahat aſtris
Truncus honor plauſtri. nec idẽ nitet igne reciſo.
Axis, & incerti numerant ſua ſydera nautæ.
Sed iam bella vocant: alias noua ſuggere vires
Calliope, maiorq; chelyn mihi tendat Apollo.
Fatalem populis vltro poſcentibus horam
Admouet atra dies. Stygijsq; emiſſa tenebris
Mors fruitur cœlo, bellatoremq; volando
l. hiatu *Campum operit, nigroq; viros inuitat *amictu*
Nil vulgare legens, ſed quæ digniſſima vita
Funera, præcipuos annis, animisq; cruento
Angue notat, iamq; in miſeros penſum omne ſororũ
Scinditur, & Furiæ rapuerunt licia Parcis.
Stat medius campis etiamnum cuſpide ſicca
vv. bellipotens. **Armipotens, iamq; hos clypeũ, iã vertit ad illos*
Arma ciens, aboletq; domos, connubia, natos.

Pelli-

Pellitur & patria, qui mente nouiſſimus exit,
Lucis amor. tenet in capulis, haſtiſq́; paratas
Ira manus. animuſq́; vltra thoracas anhelus.
Conantur, galeæq́; tremunt horrore comarum.
Quid mirum caluiſſe viros? flammantur in hoſtē
Cornipedes, niueoq́; rigant ſola putria nimbo.
Corpora ceu mixti dominis, iraſq́; ſedentum
Induerint, ſic frena terunt, ſic prælia poſcunt.
*Hinnitu, tolluntq́; armos. equitemq́; *ſupinant.* fatigant.
Iamq́; ruunt, primuſq́; virum concurrere puluis
Incipit, & ſpatijs vtrinque æqualibus acti
Aduentant, mediumq́; vident decreſcere cāpum.
Iam clypeus clypeis, vmbone repellitur vmbo,
Enſe minax enſis, pede pes, & cuſpide cuſpis.
Sic obnixa acies pariter ſuſpiria firmant,
Admotæq́; nitent aliena in caſſide criſtæ.
Pulcher adhuc belli vultus. ſtant vertice coni,
Plena armenta viris, nulli ſine præſide currus,
Arma loco, ſplendent clypei, pharetræq́; decoræ,
Cingulaq́;, & nondum deforme cruoribus aurum:
At poſtquam rabies, & vitæ prodiga Virtus
Emiſere animos, non tanta cadentibus Hœdis
Aëriam Rhodopen ſolida niue verberat Arctos,
Nec fragor Auſoniæ tantus, cùm Iuppiter omni
Arce tonat, tanta quatitur nec grandine Syrtis
Cùm Libyæ Boreas Italos niger attulit imbres.
Excluſere diem telis. ſtant ferrea cœlo
Nubila, nec iaculis arctatus ſufficit aër.
Hi pereunt miſſis, illi redeuntibus haſtis.

Concurrunt per inane ſudes, & mutua perdunt
Vulnera, concurrunt haſtæ, ſtridentia fundæ
Saxa pluunt. volucres imitantur fulgura glãdes,
Et formidandæ non vna morte ſagittæ.
Nec locus ad terram telis. in corpora ferrum
l. ſæpe *Omne cadit. *ſeſe ignari perimuntq́; caduntq́;.*
Caſus agit Virtutis opus. nunc turba recedit,
Nũc premit, ac vicibus tellurẽ amittit, & aufert.
Vt ventis, nimbuſq́; minax, cùm ſoluit habenas
Iuppiter, alternóque affligit turbine mundum.
Stat cæli diuerſa acies, nunc fortior Auſtri,
Nunc Aquilonis hyems, donec pugnante procella
Aut nimijs hic vicit aquis, aut ille ſereno.
Principium pugnæ turmas Aſopius Hypſeus
Oebalias. (namq́; hæ magnum, & gentile tumẽtes
Euboicum duris rumpunt vmbonibus agmen)
Reppulit erepto cunei ductore Menalca,
Hic & mente Lacon, crudi torrentis alumnus
(Nec turpauit auos) haſtam intra pectus euntem
(Ne pudor in tergo) per & oſſa & viſcera retro
Extrahit, atque hoſti dextra labente remittit
Sanguineam. dilecta genis morientis oberrant
Taygeta, & pugnæ, laudataq́; verbera matri.
Phædimon Iaſiden arcu Dircæus Amyntas
Deſtinat (heu celeres Parcæ) iam palpitat aruis
Phædimus, & certi nõdum tacet arcus Amyntæ.
Abſtulit ex humero dextram Calydonius Agreus
Phegeos, illa ſuum terra tenet improba ferrum,
Et mouet. extimuit ſparſa inter tela iacentem

Pro-

Progrediens. truncamq́ tamen percuſſit Acetes.
Hinc atrox Athamas, Argũ ferus impulit Hypſeus.
Strauit Abanta Pheres, diuerſaq́ vulnera flentes
Iphis eques, pedes Argus, Abas auriga iacebant.
Inachidæ gemini geminos ex ſanguine Cadmi
Occultos galeis (ſæua ignorantia belli)
Perculerant ferro: ſed dum ſpolia omnia cæſis
Eripiunt, videre nefas, & mœſtus vterque
Reſpicit ad fratrem, pariterq́ erraſſe queruntur.
Cultor Ion Piſæ, cultorem Daphnea Cyrrhæ
Turbatis proſtrauit equis. hunc laudat ab alto
Iuppiter, hunc tardus fruſtra miſeratur Apollo.
Ingentes Fortuna viros illuſtrat vtrinq;
Sanguine in aduerſo: Danaos Cadmeius Aemon
Sternit, agitq́ furens. ſequitur Tyria agmina Ty-(deus.
Hũc Pallas præſens, illũ Tirynthius implet.
Qualiter hyberni ſummis duo montibus amnes
Franguntur, geminaq́ cadunt in plana ruina,
Contendiſſe putes, vter arua, arbuſtaq́ tollat,
Altius aut ſuperet pontes. ecce vna receptas
Confundit iam vallis aquas: ſibi quiſq; ſuperbus
Ire cupit, pontoq́ negant deſcendere mixti.
Ibat fumiferam quatiens Oncheſtius Idas
Lãpada per medios, turbabatq́ agmina Graiũm
Igne viam rumpens. magno quem comminus ictu
Tydeos haſta feri, diſcuſſa caſſide fixit.
Ille ingens in terga iacet, ſtat fronte ſuperſtes
Lancea, collapſæ veniunt in tempora flammæ.
Proſequitur Tydeus. ſanos ne dixeris Argos.

Igne tuo Thebane rogum concedimus, arde.
Inde velut primo Tigris gauiſa cruore
Per totum cupit ire pecus, ſic Aona ſaxo
Enſe Pholū, Chromin enſe duos Heticaonas haſta
Tranſigit. Ægea Veneris quos Mœra ſacerdos
Ediderat prohibente Dea. vos præda cruenti,
Tydeos it ſæuas etiamnum mater ad aras.
Nec minus Herculeū cōtra vagus Aemona ducit
Sanguis, inexpleto rapitur per millia ferro.
Nunc tumidæ Calydonis opes, nunc torua Pylenes
Agmina, nunc mœſtæ fundēs Pleuronis alumnos.
Donec in Olenium feſſa iam cuſpide Buten
vv. obuerſum. *Incidit. hunc turmis* obſeſſum, & abire vetãtem*
Aggreditur. puer ille, puer, malasq; comamq;
Integer, ignaro cui tunc Thebana bipennis
vv. funduntur. *In galeam librata venit. *funduntur vtrinque*
Tempora, diuiduiq; cadunt in brachia crines,
Et non hoc metuens inopino limite vita
Exiluit. tunc flauum Hypanim, flauumq; Polyten
(Ille genus Phœbo, crinem hic paſcebat Iaccho.
Sæuus vterque deus) victis Hyperiona iungit,
Conuerſumq; fuga Damaſum. ſed lapſa per armos
Haſta viri trans pectus abit. parmamq; tenenti
Excutit, & ſumma fugiens in cuſpide portat.
Sterneret aduerſos etiamnum Iſmenius Aemon
Inachidas (nam tela regit, viréſq; miniſtrat
Amphitryoniades) ſæuum ſed Tydea contra
Pallas agit. iamq; aduerſo venêre fauore
Comminus, & placido prior hæc Tirynthius ore.

Fida

Fida ſoror, quanam hunc bell ca igine nobis
Congreſſum Fortuna tulit? num regia Iuno
Hoc molita nefas? citius me fulmina contra
Infandum ruere, & magno bellare parenti
Aſpiciat. genus huic (ſed mitto agnoſcere:) quādo
Tu diuerſa foues. nec ſi ipſum comminus Hylum
Tydeos haſta tui, Stygioq; ex orbe remiſſum
Amphitryona petat. teneo, æternumq; tenebo
Quantū hæc diua manus, quoties ſudauerit ægis
Iſta mihi. duris famulus cùm caſibus omnes
Luſtro vagus terras: ipſa heu comes, inuia mecum
Tartara, ni ſuperos Acheron excluderet, iſſes.
Tu patrem cœlumq; mihi. quis tanta relatu
Æquet? habe totas ſi mens excindere Thebas,
Cedo equidem, veniamq; precor. ſic orſus abibat
Pallada mulcet honos, rediitq; ardore remiſſo
Vultus, & erecti ſederunt pectoris angues.
Sentit abiſſe deum. leuius Cadmeius Æmon
Tela rotat, nullóque manum cognoſcit in ictu.
Tunc magis, atq; magis vires animusq; recedunt,
*Nec*pudor ire retro, cedentem Acheloius Heros* l.pudet
Impetit, & librans vni ſibi miſſile telum,
Direxit iactus, ſummæ quà margine parmæ
Ima ſedet galea, & iuguli vitalia lucent.
Nec fruſtrata manus, mortemq; inuenerat haſta
Sed prohibet, paulumq; humeri libare ſiniſtri
Præbuit, & merito parcit Tritonia fratri.
Ille tamen nec ſtare loco, nec comminus ire
Amplius, aut vultus audet perferre cruenti

Tydeos. ægra animo vis, ac fiducia ceſſit.
Qualis ſetigeram Lucana cuſpide frontem
Strictus aper penitus cui non infoſſa cerebro
Vulnera, nec felix dextræ tenor. in latus iras
Frangit, & expertæ iam non venit obuius haſtæ.
Ecce ducem turmæ certa indignatus in hoſtem
Spicula, felici Prothoum torquere lacerto
Turbidus Oenides, vna duo corpora pinu
Cornipedemq́; equitemq́; ferit. ruit ille ruentem
In Prothoum, lapſasq́; manu quærentis habenas
In vultus galeam, clypeumq́; in pectora calcat.
Saucius extremo donec cum ſanguine frenos
Reſpuit, & iuncta domino ceruice recumbit.
Sic vlmus, vitisq́; duplex iactura coloni
Gaurano de monte cadunt. ſed mœſtior vlmus
Quærit vtrumque nemus, nec tam ſua brachia labens,
Quàm gemit aſſuetas, inuitaq́; proterit vuas.
Sumpſerat in Danaos Heliconius arma Chorœbus
Ante comes Muſis, Stygij cui conſcia penſi
Ipſa diu inſpectis letum prædixerat aſtris
Vrania. cupit ille tamen, pugnasq́; virosq́;
Forſitan, vt caneret, longa iacet ipſe canendus
Laude, ſed amiſſum Muſæ fleuere ſorores.
Pactus Agenoream primus Atys ibat ab annis
Iſmenen. Tyrij iuuenis non aduena belli
Quãuis Cyrrha domus. ſoceros nec triſtibus actis
Aduerſatus erat, ſponſam, cui caſtus amanti
Squallor, & indigni commendat gratia luctus.

Ipſe

Ipſe quoque egregius, ne pectora virginis illi
Diuerſa, inq; vicem ſineret Fortuna, placebant.
Bella vetant tedas, iuueniq; hinc maior in hoſtes
Ira. ruit primis immixtus & agmina Lernæ
Nunc pedes enſe vago, prenſis nunc celſus habenis
Ceu ſpectetur, agit. triplici velauerat oſtro
Surgens etiamnum humeros, & leuia mater
Pectora. tunc auro phaleras, auroq; ſagittas
Cingulaq;, & manicas, ne coniuge vilior iret
Preſſerat, & mixtum cono criſpauerat aurum.
Talibus heu fidens vocat vltro in prælia Graios.
At primùm faciles graſſatus cuſpide turmas
Arma refert ſociis, & in agmina fida, peracta
Cæde redit. ſic Hircana Leo Caſpius vmbra
Nudus adhuc, nullóque iubæ flauentis honore,
Terribilis magnique etiamnum ſanguinis inſons,
Haud procul à ſtabulis captat cuſtode remoto
Segne pecus. teneraq; famem conſumit in agna
Mox ignotum armis, ac ſolo corpore menſus
Tydea non timuit. fragiliq; laceſſere telo
Sæpius infrendentem alijs, alióſque ſequentem
Auſus erat. tandem inualidos Ætolus ad ictus
Fortè refert oculos, & formidabile ridens.
Iamdudum video, magnum cupis improbe leti
Nomen ait. ſimul audacem non enſe, nec haſta
Dignatus, leuiter digitis imbelle ſolutis
Abiecit iaculum. latebras tamen inguinis altè
Miſſile, ceu totis intortum viribus hauſit.
Præterit haud dubium fati, & ſpoliare ſuperbit

Oenides: Neq; n. has Marti, aut tibi bellica Pallas
Exuuias figemus ait. procul arceat ipſum
Ferre pudor. vix ſi bellum comitata relictis
Deiphile thalamis, illi illudenda tuliſſem.
Sic ait: & belli maiora ad præmia mente
Ducitur. innumeris veluti Leo fortè potitus
Cædibus, imbelles vitulos, molléſque iuuencas
Tranſmittit, magno furor eſt in ſanguine mergi,
Nec niſi regnantis ceruice recumbere tauri.
At non ſemianimi clamore Menœcea lapſus
Fallit Atys. præuertit equos, curruq; citato
Deſilit. inſtabat pubes Tegæa iacenti.
Nec prohibent Tyrij: pudeat Cadmea iuuentus
Terrigenas meminiſſe patres, quo tenditis, inquit,
Degeneres? meliú ne iacet pro ſanguine noſtro
Hoſpes Atys? tā ū hoſpes adhuc, & coniugij vltor
Infelix nondum iſte ſuæ. nos pignora tanta
Prodimus? inſurgunt iuſto firmata pudore
Agmina, cuiq; ſuæ rediere in pectora curæ.
Interea thalami ſecreta in parte ſorores
Par aliud mirum, miſeriq; innoxia proles
Oedipodæ, varias miſcent ſermone querelas.
Nec mala quæ iuxta, ſed longa ab origine fati,
Hæc matris tedas, oculos aſt illa paternos
Altera regnantem, profugum gemit altera fratrē,
Bella ambæ grauis hinc m ſer: cunctatio voti.
Nutat vtroq; timor, quē na hoc certamine victū,
Quem viciſſe velint. tacitè præponderat exul.
Sic Pandioniæ repetunt vbi fida volucres

Hoſpi-

Hoſpitia, atque larem bruma pulſante relictum
Stantq; ſuper nidos veteriſq; exordia fati
Enarrant tectis, & truncum ac flebile murmur
Verba putant. voxq; illa tamẽ non diſſona verbis.
Atque ibi poſt lachrymas, & lõga ſilentia rurſus
Inchoat Iſmene. Quiſnam hic mortalibus error?
Quæ decepta fides? tutam inuigilare quieti,
Claraq; per ſomnos animis ſimulachra reuerti:
Ecce ego quæ thalamos, nec ſi pax alta maneret,
Tractarem ſenſu (pudet heu) connubia vidi
Nocte ſoror. ſpõſum vnde mihi ſopor intulit amẽs
Vix notum viſu? ſemel his in ſedibus illum
Dum mea neſcio quo ſpondentur fœdera pacto
Reſpexi non ſponte ſoror. turbata repente
Omnia cernebam, ſubituſq; intercidit ignis,
Méque ſequebatur rabido clamore repoſcens
Mater Atyn. quænã hæc dubiæ præſagia cladis?
Nec timeo dum tuta domus, mileſq; recedat
Doricus, & tumidos liceat componere fratres.
Talia iactabant, ſubito cùm pigra tumultu
Expauit domus, & multo ſudore receptus
Fertur Atys, ſeruans animã iam ſanguine nullo,
Cui manus in plaga, dependet languida ceruix
Exterior clypeo crinéſque à fronte ſuperni,*
Prima videt, caramq; tremens Iocaſta vocabat vv. ſupini.
Iſmenen. namq; hanc ſolam moribũda precatur* vv. hoc
Vox generi. ſolum hoc gelidis iam nomen inerrat
Faucibus exclamant famulæ. tollebat in ora
Virgo manus. tenuit ſæuus pudor. attamen ire

Cogitur, indulget ſummum hoc Iotaſta iacenti.
Oſtenditq́;, offertq́; quater: iam morte ſub ipſa
Ad nomen viſus, deiectaq́; fortiter ora
Suſtulit. illam vnam neglecto lumine cæli
Aſpicit, & vultu non exſatiatur amato.
Tunc quia nec genitrix iuxta, poſitusq́; beata
Morte pater, ſponſus munus miſerabile tradunt,
Declinare genas. ibi demum teſte remoto
vv. lumina. *Faſſa pios gemitus, lachrymasq́; in * vulnera fudit.*
Dúmq; ea per Thebas alijs ſerpētibus ardēs,
Et face mutata bellum integrabat Enyo,
vv. vallunt. *Arma* volāt, primos veluti modò cōminus ictus*
Suſtulerint, omnisq́; etiamnum luceat enſis,
Eminet Oenides, quamuis & arundine certa
Parthenopæus agat, morientumq́; ora furentis
Hippomedon proculcet equo, Capaneaq́; pinus
Iam procul Aonijs volet agnoſcenda cateruis.
Tydeos illa dies. illum fugiuntq́;, tremuntq́;,
Clamantem: Quo terga datis? licet ecce peremptos
Vlciſci ſocios, mœſtámque rependere noctem.
Ille ego inexpletis ſolus qui cædibus hauſi
Quinquaginta animas totidē, totidemq́; gregatim
Ferte manus. nulline patres, nulliq; iacentum
Vnanimes fratres? quæ tanta obliuia luctus?
Quàm pudet Inachias cōtemptū abijſſe Mycenas?
Hinc ſuper Thebis? hæc robora regis? vbi autem
Egregius dux ille mihi? ſimul ordine læuo
Ipſum exhortantem cuneos, capitisq́; ſuperbi
Inſignem fulgore videt. nec ſegnius ardens

Accur-

Accurrit, niueo quàm flammiger ales olori
Imminet, & magna trepidum circumligat vmbra.
Tunc prior. Aoniæ rex ô iuſtiſſime gentis
Imus in arma palàm, tandémq; oſtẽdimus enſes?
An noctem & ſolitas placet expectare tenebras?
Ille nihil contra. ſed ſtridula cornus in hoſtem
It referens mandata ducis, quam prouidus heros
Iam iam in fine via percuſſam obliquat, & ipſe
Telum ingens auidè, & quanto non ante lacerto
Impulit: ibat atrox finem impoſitura duello
Lancea. conuertêre oculos vtrinque fauentes
Sidonij, Graijq; dei. crudelis Erinnys
Obſtat, & infando differt Etheoclea fratri.
*Cuſpis in armigerũ Phlegyã peccauit, * vbi ingens* vv. ibi
Pugna virûm. ſtricto nam ſæuior irruit enſe
Ætolus, retróq; datum Thebana regebant
Arma ducem. ſic dẽſa Lupum iam nocte ſub atra
*Arcet ab * oppreſſo paſtorum turba iuuenco:* l. apprẽſſo.
Improbus erigitur contra, nec cura vetantes
Impetere, illum ſemel in quem venerat, vrget.
Non ſecus obiectas acies, turbamq; minorem
Diſſimulat, tranſitq; manu. tamen ora Thoantis
Pectora Deilochi, Cleonij latus, ilia torui
Perforat Hippotadæ. truncis ſua mẽbra remittit,
Interdum galeáſq; rotat per nubila plenas,
Et iam corporibus ſeſe, ſpoliiſq; cadentum
Clauſerat vnum acies circùm conſumitur, vnum
Omnia tela vouent. ſummis hæc oſſibus hærent,
Pars fruſtrata cadunt, partem Tritonia vellit,

Multa regent clypeo. denſis iam conſitus haſtis
Ferratum quatit vmbo nemus, tergoq́; fatiſcit
Atq; humeris gentilis aper: nuſquam ardua coni
Gloria: quippe apicem torua Gradiuus habebat
Caſſidis. haud latum domino ruit omen: inuſta
Temporibus nuda æra ſedent. circumq́; ſonori
Vertice percuſſo, voluuntur in arma molares.
Iam cruor in galea, iam ſaucia proluit ater
Pectora, permixtus ſudore, & ſanguine torrens.
Reſpicit hortantes ſocios, & Pallada fidam
Longius oppoſita cælantem lumina parma.
Ibat enim magnum lachrymis inflectere patrem.
Ecce ſecat Zephyros, ingentem fraxinus iram
Fortunamq́; ferens, teli non eminet author.
Aſtacides Menalippus erat. nec prodidit ipſe,
Et vellet latuiſſe manum. ſed gaudia turmæ
Monſtrabant trepidum. nã flexus in ilia Tydeus
vv. miſſerent. *Submiſſum latus, & clypei laxauerat orbem.*
Clamorem Aonij tollunt, gemitumq́; Pelaſgi,
Obiectantq́; manus indignantemq́; tuentur.
Ille per oppoſitos, longè rimatus, amarum
Aſtaciden, totis animæ ſe cogit in ictum
Relliquijs, telumq́; iacit, quod proximus Hopleus
Præbuerat, perit expreſſus conamine ſanguis.
Tunc triſtes ſocij cupidum bellare, (quis ardor!)
Et poſcentem haſtas, mediaq́; in morte negantem
Expirare, trahunt, ſummiq́; in margine campi
Effultum gemina latera inclinantia parma
l. prælia *Ponunt. ac ſæui rediturum * ad præmia Martis,*

Pro-

Promittunt flentes. ſed & ipſe recedere cœlum,
Ingenteſq; animos extremo frigore labi
Senſit, & innixus terræ, Miſereſcite, clamat,
Inachidæ. non oſſa precor referantur vt Argos,
Ætolúmve larem. neq; enim mihi cura ſupremi* l. ſuprema.
Funeris. odi artus, fragilémq; hunc corporis vſum
Deſertorem animi. caput, ô caput, ô mihi ſi quis
Adportet Menalippe tuum. nam volueris aruis,
Fido equidem. nec me virtus ſuprema fefellit.
I precor Atrei ſi quid tibi ſanguinis vnquam* l. Arcadii.
Hippomedon. vade O primis puer inclyte bellis
Arcas, & Argolicæ Capaneu iã maxime turmæ.
Moti omnes. ſed primus abit, primuſq; repertum
Aſtaciden medio Capaneus è puluere tollit
Spirantem, leuaq; ſuper ceruice reportat,
Terga cruentantem concuſſi vulneris vnda.
Qualis ab Arcadio rediit Tirynthius antro,
Captiuumq; ſuem clamantibus intulit Argis.
Erigitur Tydeus, vultuq; occurrit & amens
Lætitiaq;, iraq;, vt ſingultantia vidit
Ora, trahiq; oculos, ſeſeq; agnouit in illo:
Imperat abſceſſum porgi, leuaq; receptum
Spectat atrox hoſtile caput, gliſcitq; tepentis
Lumina torua videns, & adhuc dubitantia figi,
Infelix contentus erat. plus exigit vltrix
Tiſiphone. iamq; inflexo Tritonia patre
Venerat, & miſero decus immortale ferebat,
Atque illum effracti perfuſum tabe cerebri
Aſpicit, & viuo ſcelerantem ſanguine fauces.

Nec comites auferre valent.ſtetit aſpera Gorgon
Crinibus emiſſis, rectiq; ante ora Ceraſtæ
Velauere deam.fugit auerſata iacentem
Nec prius aſtra ſubit,quā myſtica lāpas, & inſons
Eliſos multa purgauit lumina lympha.

P. STATII PAPINII
THEB. LIBER IX.

ASperat Aonius rabies audita cruenti
Tydeos.ipſi etiā minus ingemuere iacentem
Inachidæ, culpántq; virum, & rupiſſe queruntur
Fas odij.quin te diuum implacidiſſime,quamquā
Præcipuum tunc cædis opus Gradiue furebas,
Offenſum virtute ferunt.nec comminus ipſum
Ora,ſed & trepidos retro torſiſſe iugales.
Ergo profanatum Menalippi funus acerbo
Vulnere,non alijs vltum Cadmeia pubes
Inſurgunt ſtimulis,quàm ſi turbata ſepulchris
Oſſa patrum,monſtriſq; data crudelibus vrnæ,
Accendit rex ipſe ſuper, quiſquámne Pelaſgis
Mitis adhuc?hominemq; gerit?iā morſibus vncis
(Prô furor! vſq; adeò tela exaturauimus?) artus
Dilacerant.nonne Hircanis bellare putatis
Tigribus?aut ſæuos Libyæ contraire leones?
Et nunc ille iacet (pulchra ô ſolatia leti)
Ore tenens hoſtile caput,dulciq; nefandus
Immoritur tabo.nos ferrum mite,facéſque

Illis

Illis nuda odia, & feritas iam non eget armis.
Sic peragant rabidi, claraq; hac luce fruantur
Dũ videas hæc sũme pater. ſed enim hiſcere cãpos
Conqueſti, terræq; fugam mirantur, an iſtos
Vel ſua portet humus? magno ſic fatus agebat
Procurſu fremituq́; viros. furor omnibus idem.
Tydeos inuiſi ſpolijs, raptoq; potiri
Corpore. non aliter ſubtexunt aſtra cateruæ
Incœſtarum auium, longè quibus aura nocentem
Aëra deſertasq; tulit ſine funere mortes.
Illò auidæ cùm voce ruunt. ſonat arduus æther
Plauſibus, & cælo volucres ceſſere minores.
Fama per Aonium rapido vaga murmure cãpum
Spargitur in turmas, ſolito pernicior index
Cùm lugenda refert. donec cui maxima fando
Dãna vehit, trepidas lapſa eſt Polynicis ad aures,
Diriguit iuuenis, lachrymæq; hæſere paratæ,
Et cunctata fides. nimium nam cognita Virtus
Oenidæ, credi letum ſuadetq;, vetatq;.
Sed poſtquã hauddubio clades authore reperta eſt:
Nox oculos, mentemq; rapit. tum ſanguine fixo
Mẽbra ſimul, ſimul arma ruũt. madet ardua fletu
Iam galea, atq; ocreæ clypeum excepêre cadentem.
It mœſtus genua ægra trahens, haſtamq́; ſequentẽ
Vulneribus ſeu mille grauis, totóſq; per artus
Saucius. aſſiſtunt ſocij, monſtrantq; gementes.
Tandem ille abiectis, vix quæ portauerat, armis
Nudus in egregij vacuum iam corpus amici
Procidit, & tali lachrymas cum voce profudit.

Haſne tibi armorum ſpes ô ſuprema meorum
Oenide grates? hæc præmia digna rependi?
Nudus vt inuiſa Cadmi tellure iaceres
Soſpite me? nunc exul ego, æternumq́; fugatus
Quãdo alius miſero, ac melior mihi frater adem- (ptus
Nec iam ſortitus veteres, regniq; nocentis
Periurum diadema peto. quo gaudia tanti
al. tradent *Empta mihi? aut ſceptrũ quod nõ tua dextera† ca* (det
Ite viri, ſolumq́; fero me linquite fratri?
Nil opus arma vltra tentare, & perdere mortes:
Ite precor. quid iam dabitis mihi deniq; maius?
Tydea conſumpſi. quanam hunc ego morte piabo?
O ſocer, O Argi. & primæ bona iurgia noctis,
l.hoc *Alternæq́; manus, & longi pignus amoris*
Ira breuis. non me enſe tuo tunc maxime Tydeu,
(Et poteras) noſtri mactaſti in limine Adraſti?
Quin etiam Thebas me propter, & impia fratris
Tecta libens, vnde haud alius remeaſſet, adiſti:
Ceu tibimet ſceptra, & proprios laturus honores.
Iam Telamona pium, iam Theſea fama tacebat.
Qualis, & ecce iaces? quæ primum vulnera mirer?
Quis tuus hic, quis ab hoſte cruor? quæ te agmina?
Innumeri ſtrauere globi? ni fallor, & ipſe (quive
Inuidit pater, & tota Mars impulit haſta.
Sic ait, & mœrens etiamnum lubrica tabo
Ora viri tergit lachrymis, dextramq́; reponit.
Túne meos hoſtes hucuſq; exoſus & vltrà
Soſpes ego? exuerat vagina turbidus enſem
Aptabatq́; neci: comites tenuere ſocérque

Ca-

Caſtigat,belliq; vices, ac fata reuoluens
Solatur tumidum,longeq́; à corpore caro
Paulatim vnde dolor, letiq; animoſa voluntas
Amouet,ac tacitè ferrum inter verba reponit.
Ducitur,amiſſo qualis conſorte laborum
Deſerit inceptum media inter iugera ſulcum
Taurus iners,colloq́; iugum deforme remiſſo
Parte trahit,partem lachrymans ſuſtẽtat arator.
Ecce autem hortatus Etheoclis,& arma ſecuti
Lecta manus,iuuenes,quos nec Tritonia bello
Nec prope collata ſpreuiſſet cuſpide Mauors
Aduentant.contra collecta vt pectora parmæ
Fixerat,atque haſtam longe protenderat,hæret
Arduus Hippomedon.ceu fluctibus obuia rupes,
Cui neq; de cælo metus, & fracta æquora cedunt:
Stat cunctis immota minis,timet ipſe rigentem
Pontus,& ex alto miſeræ nouere carinæ.
Tunc prior Aonides validam ſimul elicit haſtã.
Non pudet hos Manes?hoc infamantia bellum
Funera,diis coràm,& cælo inſpectante tueri?
Scilicet egregius ſudor memorandaq́; Virtus,
Hanc tumulare feram? nec nõ mœrentibus Argos
Exequiis lachrymandus eat? mollíq; pheretro
Infandam eiectans ſaniem?dimittite curam.
Nullæ illum volucres,nulla impia mõſtra,nec ipſe
Si demus,pius ignis edat,nec plura.ſed ingens
Intorquet iaculum,duro quod in ære moratum,
Tranſmiſſumq́; tamen clypei ſtetit orbe ſecundo.
Inde Pheres,acerq́; Lycus.ſed caſſa pheretris

Igne tuo Thebane rogum concedimus, arde.
Inde velut primo Tigris gauiſa cruore
Per totum cupit ire pecus, ſic Aona ſaxo
Enſe Pholū, Chromin enſe duos Helicaonas haſta
Tranſigit. Ægea Veneris quos Mœra ſacerdos
Ediderat prohibente Dea. vos præda cruenti,
Tydeos it ſauas etiamnum mater ad aras.
Nec minus Herculeũ cōtra vagus Aemona ducit
Sanguis, inexpleto rapitur per millia ferro.
Nunc tumidæ Calydonis opes, nunc torua Pylenes
Agmina, nunc mœſtæ fundēs Pleuronis alumnos.
Donec in Olenium feſſa iam cuſpide Buten
vv. obuerſum. *Incidit. hunc turmis *obſeſſum, & abire vetãtem*
Aggreditur. puer ille, puer, malaſq́; comamq́;
Integer, ignaro cui tunc Thebana bipennis
vv. finduntur. *In galeam librata venit. *funduntur vtrinque*
Tempora, diuiduiq́; cadunt in brachia crines,
Et non hoc metuens inopino limite vita
Exiluit. tunc flauum Hypanim, flauumq́; Polyten
(Ille genus Phœbo, crinem hic paſcebat Iaccho.
Sæuus vterque deus) victis Hyperiona iungit,
Conuerſumq́; fuga Damaſum. ſed lapſa per armos
Haſta viri trans pectus abit. parmamq́; tenenti
Excutit, & ſumma fugiens in cuſpide portat.
Sterneret aduerſos etiamnum Iſmenius Aemon
Inachidas (nam tela regit, viréſq́; miniſtrat
Amphitryoniades) ſæuum ſed Tydea contra
Pallas agit. iamq́; aduerſo venêre fauore
Comminus, & placido prior hæc Tirynthius ore.

Fida

Fida ſoror,quænam hunc bell ca igine nobis
Congreſſum Fortuna tulit?num regia Iuno
Hoc molita nefas?citius me fulmina contra
Infandum ruere,& magno bellare parenti
Aſpiciat.genus huic (ſed mitto agnoſcere:) quãdo
Tu diuerſa foues.nec ſi ipſum comminus Hylum
Tydeos haſta tui,Stygioq́; ex orbe remiſſum
Amphitryona petat.teneo,æternumq́; tenebo
Quantũ hæc diua manus,quoties ſudauerit ægis
Iſta mihi.duris famulus cùm caſibus omnes
Luſtro vagus terras:ipſa heu comes,inuia mecum
Tartara,ni ſuperos Acheron excluderet,iſſes.
Tu patrem cœlumq́; mihi.quis tanta relatu
Æquet?habe totas ſi mens excindere Thebas,
Cedo equidem,veniamq́; precor.ſic orſus abibat
Pallada mulcet honos,rediitq́; ardore remiſſo
Vultus,& erecti ſederunt pectoris angues.
Se tit abiſſe deum.leuius Cadmeius Æmon
Tela rotat,nullóque manum cognoſcit in ictu.
Tunc magis,atq́; magis vires animuſq́; recedunt,
Nec*pudor ire retro,cedentem Acheloius Heros l.pudet
Impetit,& librans vni ſibi miſſile telum,
Direxit iactus,ſummæ quà margine parmæ
Ima ſedet galea,& iuguli vitalia lucent.
Nec fruſtrata manus,mortemq́; inuenerat haſta
Sed prohibet,paulumq́; humeri libare ſiniſtri
Præbuit,& merito parcit Tritonia fratri.
Ille tamen nec ſtare loco,nec comminus ire
Amplius,aut vultus audet perferre cruenti

Tydeos. ægra animo vis, ac fiducia ceſſit.
Qualis ſetigeram Lucana cuſpide frontem
Strictus aper penitus cui non infoſſa cerebro
Vulnera, nec felix dextræ tenor. in latus iras
Frangit, & expertæ iam non venit obuius haſtæ.
Ecce ducem turmæ certa indignatus in hoſtem
Spicula, felici Prothoum torquere lacerto
Turbidus Oenides, vna duo corpora pinu
Cornipedemq́;, equitemq́; ferit. ruit ille ruentem
In Prothoum, lapſasq́; manu quærentis habenas
In vultus galeam, clypeumq́; in pectora calcat.
Saucius extremo donec cum ſanguine frenos
Reſpuit, & iuncta domino ceruice recumbit.
Sic vlmus, vitisq́;, duplex iactura coloni
Gaurano de monte cadunt. ſed mœſtior vlmus
Quærit vtrumque nemus, nec tam ſua brachia labens,
Quàm gemit aſſuetas, inuitaq́; proterit vuas.
Sumpſerat in Danaos Heliconius arma Chorœbus
Ante comes Muſis, Stygij cui conſcia penſi
Ipſa diu inſpectis letum prædixerat aſtris
Vrania. cupit ille tamen, pugnasq́; virosq́;
Forſitan, vt caneret, longa iacet ipſe canendus
Laude, ſed amiſſum Muſæ fleuere ſorores.
Pactus Agenoream primus Atys ibat ab annis
Iſmenen. Tyrij iuuenis non aduena belli
Quãuis Cyrrha domus. ſoceros nec triſtibus actis
Aduerſatus erat, ſponſam, cui caſtus amanti
Squallor, & indigni commendat gratia luctus.
Ipſe

Ipſe quoque egregius, ne pectora virginis illi
Diuerſa, inq́; vicem ſineret Fortuna, placebant.
Bella vetant tedas, iuueniq́; hinc maior in hoſtes
Ira. ruit primis immixtus & agmina Lernæ
Nunc pedes enſe vago, prenſis nunc celſus habenis
Ceu ſpectetur, agit. triplici velauerat oſtro
Surgens etiamnum humeros, & leuia mater
Pectora. tunc auro phaleras, auroq́; ſagittas
Cingulaq́;, & manicas, ne coniuge vilior iret
Preſſerat, & mixtum cono criſpauerat aurum.
Talibus heu fidens vocat vltro in prælia Graios.
At primùm faciles graſſatus cuſpide turmas
Arma refert ſociis, & in agmina fida, peracta
Cæde redit. ſic Hircana Leo Caſpius vmbra
Nudus adhuc, nullóque iubæ flauentis honore,
Terribilis magnique etiamnum ſanguinis inſons,
Haud procul à ſtabulis captat cuſtode remoto
Segne pecus. teneraq́; famem conſumit in agna
Mox ignotum armis, ac ſolo corpore menſus
Tydea non timuit. fragiliq́; laceſſere telo
Sæpius infrendentem alijs, alióſque ſequentem
Auſus erat. tandem inualidos Ætolus ad ictus
Fortè refert oculos, & formidabile ridens.
Iamdudum video, magnum cupis improbe leti
Nomen ait. ſimul audacem non enſe, nec haſta
Dignatus, leuiter digitis imbelle ſolutis
Abiecit iaculum. latebras tamen inguinis altè
Miſſile, ceu totis intortum viribus hauſit.
Præterit haud dubium fati, & ſpoliare ſuperbit

Oënides: Neq;.n. has Marti, aut tibi bellica Pallas
Exuuias figemus ait. procul arceat ipſum
Ferre pudor. vix ſi bellum comitata relictis
Deiphile thalamis, illi illudenda tuliſſem.
Sic ait: & belli maiora ad præmia mente
Ducitur. innumeris veluti Leo fortè potitus
Cædibus, imbelles vitulos, molléſque iuuencas
Tranſmittit, magno furor eſt in ſanguine mergi,
Nec niſi regnantis ceruice recumbere tauri.
At non ſemianimi clamore Menœcea lapſus
Fallit Atys. præuertit equos, curruq; citato
Deſilit. inſtabat pubes Tegæa iacenti.
Nec prohibent Tyrij: pudeat Cadmea iuuentus
Terrigenas mentita patres, quo tenditis, inquit,
Degeneres? meliúſne iacet pro ſanguine noſtro
Hoſpes Atys? tãtũ hoſpes adhuc, & coniugij vltor
Infelix nondum iſte ſuæ. nos pignora tanta
Prodimus? inſurgunt iuſto firmata pudore
Agmina, cuiq; ſuæ rediere in pectora curæ,
Interea thalami ſecreta in parte ſorores
Par aliud mirum, miſeriq; innoxia proles
Oedipodæ, varias miſcent ſermone querelas.
Nec mala quæ iuxta, ſed longa ab origine fati,
Hæc matris tedas, oculos aſt illa paternos
Altera regnantem, profugum gemit altera fratrẽ,
Bella ambæ grauis hinc m ſeri cunctatio voti.
Nutat vtroq; timor, quẽna hoc certamine victũ,
Quem viciſſe velint. tacitè præponderat exul.
Sic Pandioniæ repetunt vbi fida volucres

Hoſpi-

Hoſpitia, atque larem bruma pulſante relictum
Stantq́; ſuper nidos veteriſq́; exordia fati
Enarrant tectis, & truncum ac flebile murmur
Verba putant. voxq́; illa tamē non diſſona verbis.
Atque ibi poſt lachrymas, & lōga ſilentia rurſus
Inchoat Iſmene. Quinam hic mortalibus error?
Quæ decepta fides? curam inuigilare quieti,
Claraq́; per ſomnos animis ſimulachra reuerti:
Ecce ego quæ thalamos, nec ſi pax alta maneret,
Tractarem ſenſu (pudet heu) connubia vidi
Nocte ſoror. ſpōſum vnde mihi ſopor intulit amēs
Vix notum viſu? ſemel his in ſedibus illum
Dum mea neſcio quo ſpondentur fœdera pacto
Reſpexi non ſponte ſoror. turbata repente
Omnia cernebam, ſubituſq́; intercidit ignis,
Méque ſequebatur rabido clamore repoſcens
Mater Atyn. quenā hæc dubiæ præſagia cladis?
Nec timeo dum tuta domus, mileſq́; recedat
Doricus, & tumidos liceat componere fratres.
Talia iactabant, ſubito cùm pigra tumultu
Expauit domus, & multo ſudore receptus
Fertur Atys, ſeruans animā iam ſanguine nullo,
Cui manus in plaga, dependet languida ceruix
Exterior clypeo crinéſque à fronte ſuperni,*
Prima videt, caramq́; tremens Iocaſta vocabat vv. ſupini.
*Iſmenen. namq́; *hanc ſolam moribūda precatur* vv. hoc
Vox generi. ſolum hoc gelidis iam nomen inerrat
Faucibus exclamant famulæ, tollebat in ora
Virgo manus. tenuit ſæuus pudor. attamen ire

Accurrit, niueo quàm flammiger ales olori
Imminet, & magna trepidum circumligat vmbra
Tunc prior. Aoniæ rex ô iuſtiſſime gentis
Imus in arma palàm, tandémq; oſtẽdimus enſes?
An noctem & ſolitas placet expectare tenebras?
Ille nihil contra. ſed ſtridula cornus in hoſtem
It referens mandata ducis, quam prouidus heros
Iam iam in fine viæ percuſſam obliquat: & ipſe
Telum ingens auidè, & quanto non ante lacerto
Impulit: ibat atrox finem impoſitura duello
Lancea. conuertêre oculos vtrinque fauentes
Sidonij, Graijq; dei. crudelis Erinnys
Obſtat, & infando differt Etheoclea fratri.
Cuſpis in armigerũ Phlegyã peccauit, * *vbi ingens* vr. ibi
Pugna virûm. ſtricto nam ſæuior irruit enſe
Ætolus, retróq; datum Thebana regebant
Arma ducem. ſic dẽſa Lupum iam nocte ſub atra
Arcet ab * *oppreſſo paſtorum turba iuuenco:* l. appreſſo.
Improbus erigitur contra, nec cura vetantes
Impetere, illum ſemel in quem venerat, vrget.
Non ſecus obiectas acies, turbamq; minorem
Diſſimulat, tranſitq; manu. tamen ora Thoantis
Pectora Deilochi, Cleonij latus, ilia torui
Perforat Hippotadæ. truncis ſua mẽbra remittit,
Interdum galeáſq; rotat per nubila plenas,
Et iam corporibus ſeſe, ſpoliiſq; cadentum
Clauſerat vnum acies circùm conſumitur, vnum
Omnia tela vouent. ſummis hæc oſſibus hærent,
Pars fruſtrata cadunt, partem Tritonia vellit,

Multa regent clypeo. denſis iam conſitus haſtis
Ferratum quatit vmbo nemus, tergoq́ fatiſcit
Atq́ humeris gentilis aper: nuſquam ardua coni
Gloria: quippe apicem toruæ Gradiuus habebat
Caſſidis. haud lætum domino ruit omen: inuſta
Temporibus nuda æra ſedent. circumq́ ſonori
Vertice percuſſo, voluuntur in arma molares.
Iam cruor in galea, iam ſaucia proluit ater
Pectora, permixtus ſudore, & ſanguine torrens.
Reſpicit hortantes ſocios, & Pallada fidam
Longius oppoſita cælantem lumina parma.
Ibat enim magnum lachrymis inflectere patrem.
Ecce ſecat Zephyros, ingentem fraxinus iram
Fortunamq́ ferens, teli non eminet author.
Aſtacides Menalippus erat. nec prodidit ipſe,
Et vellet latuiſſe manum. ſed gaudia turmæ
Monſtrabant trepidum. nã flexus in ilia Tydeus
vv. miſcent. *Submiſſum latus, & clypei laxauerat orbem.*
Clamorem Aonij tollunt, gemitumq́ Pelaſgi,
Obiectantq́ manus indignantemq́ tuentur.
Ille per oppoſitos, longè rimatus, amarum
Aſtaciden, totis animæ ſe cogit in ictum
Relliquijs, telumq́ iacit, quod proximus Hopleus
Præbuerat, perit expreſſus conamine ſanguis.
Tunc triſtes ſocij cupidum bellare, (quis ardor!)
Et poſcentem haſtas, mediaq́ in morte negantem
Expirare, trahunt, ſummiq́ in margine campi
Effultum gemina latera inclinantia parma
l. prælia *Ponunt. ac ſæui rediturum* ad præmia Martis,*

Pro-

Promittunt flentes. ſed & ipſe recedere cœlum,
Ingenteſq; animos extremo frigore labi
Senſit, & innixus terræ, Miſereſcite, clamat,
Inachidæ. non oſſa precor referantur vt Argos,
Ætolúm ve larem. neq; enim mihi cura* ſupremi l. ſuprema.
Funeris. odi artus, fragilémq; hunc corporis vſum
Deſertorem animi. caput, ô caput, ô mihi ſi quis
Adportet Menalippe tuum. nam volueris aruis,
Fido equidem. nec me virtus ſuprema fefellit.
I precor* Atrei ſi quid tibi ſanguinis vnquam l. Arcadii.
Hippomedon. vade O primis puer inclyte bellis
Arcas, & Argolicæ Capaneu iā maxime turmæ.
Moti omnes. ſed primus abit, primusq; repertum
Aſtaciden medio Capaneus è puluere tollit
Spirantem, læuaq; ſuper ceruice reportat,
Terga cruentantem concuſſi vulneris vnda.
Qualis ab Arcadio rediit Tirynthius antro,
Captiuumq; ſuem clamantibus intulit Argis.
Erigitur Tydeus, vultuq; occurrit & amens
Lætitiaq;, iraq;, vt ſingultantia vidit
Ora, trahiq; oculos, ſeſeq; agnouit in illo:
Imperat abſceſſum porgi, læuaq; receptum
Spectat atrox hoſtile caput, gliſcitq; tepentis
Lumina torua videns, & adhuc dubitantia figi,
Infelix contentus erat. plus exigit vltrix
Tiſiphone. iamq; inflexo Tritonia patre
Venerat, & miſero decus immortale ferebat,
Atque illum effracti perfuſum tabe cerebri
Aſpicit, & viuo ſcelerantem ſanguine fauces.

Nec comites auferre valent. ſtetit aſpera Gorgon
Crinibus emiſſis, rectiq́ ante ora Ceraſtæ
Velauere deam. fugit auerſata iacentem
Nec prius aſtra ſubit, quā myſtica lāpas, & inſons
Eliſos multa purgauit lumina lympha.

P. STATII PAPINII
THEB. LIBER IX.

ASperat Aonius rabies audita cruenti
Tydeos. ipſi etiā minus ingemuere iacentem
Inachidæ, culpantq́ virum, & rupiſſe queruntur
Fas odij. quin te diuum implacidiſſime, quamquā
Præcipuum tunc cædis opus Gradiue furebas,
Offenſum virtute ferunt. nec comminus ipſum
Ora, ſed & trepidos retro torſiſſe iugales.
Ergo profanatum Menalippi funus acerbo
Vulnere, non alijs vltum Cadmeia pubes
Inſurgunt ſtimulis, quàm ſi turbata ſepulchris
Oſſa patrum, monſtrisq́ datæ crudelibus vrnæ,
Accendit rex ipſe ſuper, quiſquàmne Pelaſgis
Mitis adhuc? hominemq́ gerit? iā morſibus vncis
(Prô furor! vſq́ adeò tela exaturauimus?) artus
Dilacerant. nonne Hircanis bellare putatis
Tigribus? aut ſæuos Libyæ contraire leones?
Et nunc ille iacet (pulchra ô ſolatia leti)
Ore tenens hoſtile caput, dulciq́ nefandus
Immoritur tabo. nos ferrum mite, facéſque

Illis

Illis nuda odia, & feritas iam non eget armis.
Sic peragant rabidi, claraq; hac luce fruantur
Dũ videas hæc sũme pater. ſed enim hiſcere cãpos
Conqueſti, terraq; fugam mirantur, an iſtos
Vel ſua portet humus? magno ſic fatus agebat
Procurſu fremituq; viros. furor omnibus idem.
Tydeos inuiſi ſpolijs, raptoq; potiri
Corpore. non aliter ſubtexunt aſtra cateruæ
Incœſtarum auium, longè quibus aura nocentem
Aëra deſertasq; tulit ſine funere mortes.
Illò auidæ cùm voce ruunt. ſonat arduus æther
Plauſibus, & cælo volucres ceſſere minores.
Fama per Aonium rapido vaga murmure cãpum
Spargitur in turmas, ſolito pernicior index
Cùm lugenda refert. donec cui maxima fando
Dãna vehit, trepidas lapſa eſt Polynicis ad aures,
Diriguit iuuenis, lachrymæq; hæſere paratæ,
Et cunctata fides. nimium nam cognita Virtus
Oenidæ, credi letum ſuadetq;, vetatq;.
Sed poſtquã hauddubio clades authore reperta eſt:
Nox oculos, mentemq; rapit. tum ſanguine fixo
Mẽbra ſimul, ſimul arma ruũt. madet ardua fletu
Iam galea, atq; ocreæ clypeum excepêre cadentem.
It mœſtus genua ægra trahens haſtamq; ſequentẽ
Vulneribus ſeu mille grauis, totóſq; per artus
Saucius. aſſiſtunt ſocij, monſtrantq; gementes.
Tandem ille abiectis, vix quæ portauerat, armis
Nudus in egregij vacuum iam corpus amici
Procidit, & tali lachrymas cum voce profudit.

Haſne tibi armorum ſpes ô ſuprema meorum
Oenide grates? hæc præmia digna rependi?
Nudus vt inuiſa Cadmi tellure iaceres
Soſpite me? nunc exul ego, æternumq́; fugatus
Quãdo alius miſero, ac melior mihi frater ademptus
Nec iam ſortitus veteres, regniq; nocentis
al. tradent *Periurum diadema peto. quo gaudia tanti*
Empta mihi? aut ſceptrũ quod nõ tua dextera† cadet
Ite viri, ſolumq́; fero me linquite fratri?
Nil opus arma vltra tentare, & verdere mortes:
Ite precor. quid iam dabitis mihi deniq; maius?
Tydea conſumpſi. quanam hunc ego morte piabo?
O ſocer, O Argi. & primæ bona iurgia noctis,
l.hoc *Alternæq; manus, & longi pignus amoris*
Ira breuis. non me enſe tuo tunc maxime Tydeu,
(Et poteras) noſtri mactaſti in limine Adraſti?
Quin etiam Thebas me propter, & impia fratris
Tecta libens, vnde haud alius remeaſſet, adiſti:
Ceu tibimet ſceptra, & proprios laturus honores.
Iam Telamona pium, iam Theſea fama tacebat.
Qualis, & ecce iaces? quæ primum vulnera mirer?
Quis tuus hic, quis ab hoſte cruor? quæ te agmina? quiue
Innumeri ſtrauere globi? ni fallor, & ipſe
Inuidit pater, & tota Mars impulit haſta.
Sic ait, & mœrens etiamnum lubrica tabo
Ora viri tergit lachrymis, dextramq́; reponit.
Túne meos hoſtes hucuſq; exoſus & vltrà
Soſpes ego? exuerat vagina turbidus enſem
Aptabatq́; neci: comites tenuere ſocérque

Caſtigat, belliq; vices, ac fata reuoluens
Solatur tumidum, longeq́; à corpore caro
Paulatim vnde dolor, letiq; animoſa voluntas
Amouet, ac tacitè ferrum inter verba reponit.
Ducitur, amiſſo qualis conſorte laborum
Deſerit inceptum media inter iugera ſulcum
Taurus iners, colloq́; iugum deforme remiſſo
Parte trahit, partem lachrymans ſuſtẽtat arator.
Ecce autem hortatus Etheoclis, & arma ſecuti
Lecta manus, iuuenes, quos nec Tritonia bello
Nec prope collata ſpreuiſſet cuſpide Mauors
Aduẽtant. contra collecta vi pectora parmæ
Fixerat, atque haſtam longe protenderat, hæret
Arduus Hippomedon. ceu fluctibus obuia rupes,
Cui neq; de cælo metus, & fracta æquora cedunt:
Stat cunctis immota minis, timet ipſe rigentem
Pontus, & ex alto miſeræ nouere carinæ.
Tunc prior Aonides validam ſimul elicit haſtã.
Non pudet hos Manes? hoc infamantia bellum
Funera, diis coràm, & cælo inſpectante tueri?
Scilicet egregius ſudor memorandaq; Virtus,
Hanc tumulare feram? nec nõ mœrentibus Argos
Exequiis lachrymandus eat? molliq; pheretro
Infandam eiectans ſaniem? dimittite curam.
Nullæ illum volucres, nulla impia mõſtra, nec ipſe
Si demus, pius ignis edat, nec plura. ſed ingens
Intorquet iaculum, duro quod in ære moratum,
Tranſmiſſumq́; tamen clypei ſtetit orbe ſecundo.
Inde Pheres, acerq; Lycus. ſed caſſa pheretris

Haſta redit Lycus excelſo terrore comantem
Perſtrinxit galeam. conuulſa cuſpide longè
Diffugere iubæ, patuitq́; ingloria caſſis,
Ipſe nec ire retro, nec in obuia concitus arma
Exilit. inq; eadem ſeſe veſtigia ſemper
Obuerſus cunctis profert, recipitq́;, nec vnquam
Longius indulget dextræ, motuq́; per omnes
Corpus amat. corpus ſeruans, circumq́;, ſupraq́;
Vertitur imbellem non ſic amplexa iuuencum
Infeſtante lupo. cum primum fœta tuetur
Mater, & ancipiti circumfert cornua gyro.
Ipſa nihil metuens, ſexuſq́; oblita minoris
Spumat. & ingentes imitatur fœmina tauros.
Tandem intermiſſo iaculantum nube poteſtas
Reddere tela fuit. namq; & Sycionius Alcon
Venerat auxilio. Piſæaq; præpetis Idæ
Turbà ſubit, cuneumq́; replent. his fretus in hoſtes
Lernæam iacit ipſe trabem. volat illa ſagittis
Æqua fuga, mediumq́; nihil cunctata Polytem
Trãſabit, & iuncti clypeũ cauat improba Mopſi.
Phocea tunc Cydona, Tanagræumq́; Phalantum,
Atq; Ericẽ, hunc retro cõuerſum, & tela petẽtem
Dum ſpes nulla necis, crinito à vertice figit.
Faucibus ille cauis haſtam non ore receptam
Miratur moriens. pariterq; & murmure plenus
Sanguis, & expulſi ſalierunt cuſpide dentes.
Auſus erat furta dextram iniectare Leonteus
Pone viros, atq; arma latens. poſitumq; trahebat
Prenſo crine caput. vidit, quanquã vndiq; crebræ

Hippo-

Hippomedon ante ora minæ. ſæuoq; proteruam
Abſtulit enſe manũ. ſimul increpat. Hãc tibi Ty-
Tydeus ipſe rapit. poſt & confecta virorũ (deus,
Fata time, magnoſq; miſer fuge tangere manes.
Ter Cadmæa Phalanx toruũ abduxere cadauer,
**Terq; trahunt Danai. Siculi velut anxia puppis* v. ter retrahunt
Seditione maris, nequicquam obſtante magiſtro
*Errat, & *aduerſo redit in veſtigia velo.* v. auerſo
Non ibi Sidoniæ valuiſſent pellere cœpto
Hippomedõta manus. nõ illum impacta mouerent
Tormenta oppoſitum, formidatiq; ſuperbis
Turribus impulſus tentato vmbone rediſſent.
Sed memor Elyſij regis noxasq́; retexens
Tydeos, in medios aſtu ſubit impia campos
Tiſiphone. ſenſere acies, ſubitusq́; cucurrit v. receſſens
Sudor equis, ſudorq́; viris: quanquam ore remiſſo
Inachium fingebat Halym, nuſquã impius ignis,
Verberaq́; & iuſſi tenuere ſilentia crines.
Arma gerit, iuxtaq́; feri latus Hippomedontis
Blanda genas, vocemq; venit, tamen ille loquentis
Extimuit vultus, admiraturq́; timorem.
Ille autem lachrymãs, Tu nunc ait inclyte fruſtra
Exanimes ſocios, inhumataq́; corpora Graium,
(Scilicet is nobis metus? aut iam cura ſepulchri?)
Protegis, ipſe manu Tyria iam captus Adraſtus
Raptatur, teq; ante alios, te voce manuq;
Inuocat. heu qualem verſare in ſanguine vidi
Exutum canos lacero diademate crines
Nec procul hinc, aduerte oculos. vbi plurimus ille

Puluis, vbi ille globus paulũ ſtetit anxius Heros,
Librabatq́; metus. premit aſpera virgo. quid hæres?
Imus? an hi retinent manes? & vilior ille
Qui ſupereſt? miſerum ſocijs opus: & ſua mandat
Prælia, & vnanimi vadit deſertor amici
Reſpiciens tamen, & reuocent ſi forte, paratus,
Inde legens turbata trucis veſtigia diuæ,
Huc illuc fruſtra ruit auius: impia donec
Eumenis ex oculis, reiecta cærula parma
Fugit & innumeri galeam rupere ceraſtæ.
Aſpicit infelix diſcuſſa nube quietos
Inachidas, currumq́; nihil metuentis Adraſti.
Et Tyrij iam corpus habent. iam gaudia magna
l. aderat *Teſtantur voces. victorq́; vlulatus*inerrat*
Auribus, occultoq́; ferit præcordia luctu
Ducitur hoſtili (prò dura potentia fati)
Tydeus ille ſolo, modo cui Thebana ſequenti
Agmina, ſiue gradũ, ſeu frena effunderet, ingens
Limes vtrinq; datus: nuſquã arma. manusq́; geſ-
(Nulla viri feritas) iuuat ora rigentia leto, (cunt,
Et formidatos impune laceſſere vultus.
Hic amor, hoc vnà timidi, fortéſq; ſequuntur
Nobilitare manus, infectáque ſanguine tela
Coniugibus ſeruant, paruisq́; oſtendere natis.
Sic vbi Maura diu populatum rura leonem,
Quẽ propter, clauſiq; greges, vigilantq́; magiſtri,
Paſtorum laſſæ debellauere cohortes:
Gaudet ager, magno ſubeunt clamore coloni.
Præcerpuntque iubas, immaniaq́; ora recludunt,
Dam-

Damnaq́; cõmemorant. ſeu iã ſub culmine fixus
Excubat, antiquo ſeu pendet gloria luco.
At ferus Hippomedon quanquam iã ſentit inane
Auxilium, & ſeram rapto pro corpore pugnam,
It tamen, & cæcum rotat irreuocabilis enſem.
Vix ſocios, hoſtemq; nihil dum tardet euntem
Secernens. ſed ſede noua iam lubrica tellus
Armaq;, ſeminecéſq; viri, currúſq; ſoluti
Impediunt. læuumq; femur, quod cuſpide fixum
Regis Echionij. ſeu diſſimulauerat ardens,
Siue ibi neſcierat. mœſtum videt Hopplea tãdem.
Tydeos hic magni fidus comes, & modo fruſtra
Armiger. alipedem prona ceruice tenebat
Fatorum ignarum domini, ſolúmq; frementem
Quod vacet, inque acies audentior ille pedeſtres.
Hunc aſpernantem tumido noua pondera tergo
(Vnã quippe manum domitis expertus ab annis)
Corripit, affaturq́;, quid ô noua iuſſa recuſas
Infelix ſonipes? nuſquam tibi dulce ſuperbi
Regis onus: non iam Ætolo ſatiabere campo,
Gaudentemq́; iubam per ſtagna Acheloia ſolues,
Quod ſupereſt, caros i ſaltem vlciſcere manes,
Aut ſequere, extorrẽ neu tu quoque læſeris vmbrã
Captiuus. tumidumq́; equitem poſt Tydea portes.
Audiſſe, accenſumq́; putes hoc fulmine raptum
Abſtulit, & ſimiles minus indignatur habenas.
Semifer aeria talis Centaurus ab Oſſa
Deſilit in valles, ipſum nemora alta tremiſcunt,
Campus equum. trepidi curſu glomerãtur anhelo

Labdacidæ, premit ille ſuper, inopinaq; ferro
Colla metens, linquit truncos poſt terga cadentes.
Ventum erat ad fluuium ſolito tunc plenior alueo,
Signa mali, magna ſe mole Iſmenos agebat.
Illa breuis requies, illo tumida agmina laſſam
De campis egere fugam. ſtupet hoſpita belli
Vnda viros, claraq; armorum incenditur vmbra.
*Inſiluere vadis: *magno ſtridore ſolutus*
v. magnoque fragore *Agger, & aduerſæ latuerunt puluere ripæ.*
Ille quoque hoſtiles ſaltu maiore per vndas
Irruit attonitis (longum dimittere habenas)
Sicut erat; tantum viridi defixa parumper
Ceſpite populeo commendat ſpicula trunco.
Tunc vero exanimes tradunt rapientibus vltro
Arma vadis. alij demiſſa caſſide quantum
Tendere conatus animæ valuere ſub vndis,
Turpe latent. multi fluuium tranſmittere nando
Aggreſſi. ſed vincla tenent, lateriq; repugnat
Balteus, & madidus deducit pectora thorax.
Qualis cœruleis tumido ſub gurgite terror
Piſcibus, arcani quoties deuexa profundi
Scrutantem Delphina videt. fugit omnis in imos
Turba lacus, viridéſq; metu ſtipantur in algas.
Nec prius emerſi quam ſumma per æquora flexus
Emicet, & viſis malit certare carinis.
Talis agit ſparſos, mediiſq; in fluctibus heros
Frena manu pariter, pariter regit arma, pedumq;
Remigio ſuſtentat equum, conſuetaq; campo
Fluctuat, & merſas leuis vngula quærit arenas.

Ster-

Sternit Hyoma Chromys, Chromin Antiphus,
Antiphon Hypſeus.
Hypſeus Aſtyagen, euaſurumq́; relicto
Amne Linum, ni fata vetent, & ſtamine primo
Ablatum tellure mori. premit agmina Thebes
Hippomedon. turbat Danaos Aſopius Hypſeus,
Amnis vtrumq; timet. craſſo vada mutat vterq;
Sanguine, & à fluuio neutri fatale reuerti.
Iam laceri pronis voluuntur curſibus artus
Oraq́; & abſciſa redeunt in pectore dextra.
Spicula iam clypeosq́; leues arcusq́; remiſſos
Vnda vehit, galeasq́; vetant deſcendere criſtæ
Summa vagis latè ſternuntur flumina telis,
Ima viris. illic luctantur corpora leto
Efflantesq́; animas retro premit obuius amnis
Flumineam rapiente vado puer Agrius vlmum
Prenderat, inſignes humeros ferus enſe Menœceus
Amputat ille cadens nõdum conamine adempto,
Truncus in excelſis ſpectat ſua brachia ramis.
Hypſeos haſta Sagen ingenti vulnere merſit,
Ille manet fundo, rediit pro corpore ſanguis.
Deſiluit ripis fratrem rapturus Agenor
Heu miſer, & tenui, ſed ſaucius ille leuantem
Degrauat amplexu: poterat reſolutus Agenor
Emerſiſſe vadis, puduit ſine fratre reuerti.
Surgentem dextra Chalcum, vulnusq́; minantẽ
Sorbebat rapidus nodato gurgite vortex,
Iam vultu, iam crine latet, iam dextera nuſquã,
Vltimus abruptas enſis deſcendit in vndas.

Mille modis leti, miſeros mors vna fatigat,
Induit à tergo Mychaleſia cuſpis Agyrten,
Reſpexit, nuſquam author erat, ſed concita tractu
Gurgitis effugiens inuenerat haſta cruorem.
Figitur, & validos ſonipes Ætolus in armos,
Exiluitq; alte vi mortis, & aera pendens
Verberat. Haud tamẽ eſt turbatus flumine ductor,
Sed miſeratur equum. magnoq; è vulnere telum
Exuit ipſe gemens, & ſponte remiſit habenas.
Inde pedes repetit pugnas, greſſuq́; manuq́;
Certior. & ſegnem Nomium, fortemq; Minanta,
l. ẏphœbeumq. **Thebanumq́; Lycan; Antedoniumq́; Lycetum*
Continuat ferro, geminiſq; è fratribus vnum
Theſpiaden. eadem poſcenti fata Panemo
Viue ſuperſtes ait, diraq́; ad mœnia Thebes
Solus abi, miſeros non decepture parentes.
Dij bene quod pugnas rapidum deiecit in amnem
Sanguinea Bellona manu. trahit vnda timentes
Gurgite gentili, nuda nec flebilis vmbra
Stridebit veſtros Tydeus inhumatus ad ignes
Ibitis æquoreis crudelia pabula monſtris.
Illum terra vehit. ſuaq; in primordia ſoluit.
Sic premit aduerſos, & acerbat vulnera dictis.
Et nunc enſe furit, nunc tela natantia raptans
Ingerit, innuptæ comitem Therona Dianæ.
Ruricolamq; Gyan, cum fluctiuago Erigyno,
Intonſumq́; Herſen, contemptoremq́; profundi
Crethea, nimboſam qui ſæpe Caphareos arcem
Euboicaſq́; hyemes, parua transfugerat alno.

Quid

Quid non fata queant? traiectus pectora ferro
Voluitur in fluctus. heu cuius naufragus vnda!
Te quoque ſublimi tranſnantem flumina curru
Dum ſocios Pharſale petis, reſupinat ademptis
Dorica cuſpis equis. illos violentia ſæui
Gurgitis, infelixq́; iugi concordia mergit.
Nũc age quis tumidis magnũ expugnauerit vndis* l. inclinauerit
Hippomedonta labor, cur ipſe excitus in arma
Iſmenos, doctæ noſſe indulgere ſorores.
Veſtrum opus ire retro, & ſenium defendere famæ.
Gaudebat Fauno, nymphaq́; Iſmenide natus
Maternis bellare tener Crenæus in vndis:
Crenæus, cui prima dies in gurgite fido
Et natale vadum & virides cunabula ripæ.
Ergo ratus nihil Elyſias ibi poſſe ſorores,
Lætus adulantem, nunc hoc nunc margine ab illo
Tranſit auum. leuat vnda gradus, ſeu defluus ille,
Siue obliquus erat, nec cum ſubit obuius vllas
Stagna dedere moras, pariterq́; reuertitur amnis.
Non Anthedonij tegit hoſpitis inguina pontus
Blandior, æſtiuo nec ſe magis æquore Triton
Exerit, aut caræ feſtinus ad oſcula matris
Cum remeat, tardumq́; ferit delphina Palæmon,
Arma decent humeros, clypeusq́; inſignis, & auro
Lucidus Aoniæ cælatur origine gentis.
Sidonis hic blandi per candida terga iuuenci
Iam ſecura maris, teneris iam cornua palmis
Non tenet. extremis alludunt æquora plantis.
Ire putes clypeo, fluctusq́; æquare iuuencum.

Adiuuat vnda fidem. pelago nec diſcolor amnis
Tunc audax pariter telis, & voce proterua
Hippomedonta petit. non hæc fœcunda veneno
Lerna, nec Herculeis hauſtæ ſerpentibus vndæ.
Sacrum amnẽ, ſacrũ & miſer experiere, deum qui
Altrices irrumpis aquas. nihil ille, ſed ibat
Comminus, oppoſuit cumulo ſe denſior amnis
Tardauitq; manum. vulnus tamen illa retentum
Pertulit, atque animæ tota in penetralia ſedit.
Horruit vnda nefas. ſyluæ fleuiſtis vtræq;.
Et grauiora cauæ ſonuerunt murmura ripæ.
Vltimus ille ſonus moribundo emerſit ab ore
Mater. in hanc miſeri ceciderunt flumina vocem.
At genitrix cœtu glaucarum cincta ſororum
v.valle Protinus icta malo, vitrea de* rupe ſolutis
Exilijt furibunda comis, ac verbere crebro
Oráq; pectoráq;, & viridẽ ſcidit horrida veſtem.
Vtq; erupit aquis, iterúmq;, iterúmq; trementi
Ingeminat Crenee ſono. nuſquam ille, ſed index
Deſuper, ah miſeræ nimium noſcenda parenti,
Parma natat. iacet ille procul, qua mixta ſupre-(mum
Iſmenon primi mutant confinia ponti.
Fluctiuagam ſic ſæpe domum, madidosq; penates
Halcyone deſerta gemit, cum pignora ſæuus
Auſter, & algentes rapuit Thetis inuida nidos.
Mergitur orba iterũ, penitúſq; occulta ſub vndis
Limite non vno liquidum quà ſubter eunti
Lucet iter, miſeri nequicquam funera nati
Veſtigat, plangitq; tamen, ſæpe horridus amnis

Ob-

Obſtat, & obducto caligant ſanguine viſus.
Illa tamen præceps in tela offendit & enſes,
Scrutatúrque manu galeas, & prona reclinat
Corpora nec ponto ſummota intrabat amaram
Dorida, poſſeſſum donec iam fluctibus altis
Nereidum miſerata cohors, ad pectora matris
Impulit. illa manu ceu viuum amplexa reportat.
Inſternitq́; toris riparum, atque humida ſiccat
Mollibus ora comis, atque hæc vlulatibus addit.
Hoc tibi ſemidei munus tribuere parentes?
Nec mortalis auus? ſic noſtro in gurgite regnas?
Mitior heu miſero diſcors, alienáque tellus,
Mitior vnda maris, quæ iuxta flumina corpus
Rettulit, & miſeram viſa expectaſſe parentem.
Hinc mei vultus? hæc torui lumina patris?
Hi crines vndantis aui? tu nobile quondam
Vndarum, nemorumq́; decus, quo ſoſpite maior
Diua, & nympharum longè regina ferebar.
Heus vbinã ille frequẽs modò circa limina matris
Ambitus? oranteſq́; tibi ſeruire Napææ?
Cur nunc te meliùs ſæuo manſura profundo
Amplexu miſero tumulis Crenee reporto,
Non mihi? nec tantæ pudet (heu) miſeretq́; ruinæ
Dure parens? quæ te alta & ineluctabilis imo
Condidit amne palus? quò iam nec cruda nepotis
Funera, nec noſtri valeant perrumpere planctus?
Ecce furit, iactatq́; tuo ſe in gurgite maior
Hippomedon, illum, ripæq́;, vndæq́; tremiſcunt.
Illius impulſu noſtrum bibit vnda cruorem.

Tu piger, & trucibus facilis ſeruile Pelaſgis.
vv. Iuſta *Ad cineres ſaltem, ſupremáq; *buſta tuorum*
Sæue veni, non hic ſolum accenſure nepotem.
His miſcet planctus, multumq́; indigna cruentat
Pectora, cœruleæ referunt lamenta ſorores.
Qualiter Iſthmiaco nondum Nereida portu
Leucotheam planxiſſe ferunt, dum pectore anhelo
Frigidus in matrem ſæuum mare reſpuit infans.
At pater arcano reſidens Iſmenos in antro
Vnde auræ, nubeſq́; bibunt, atque imbrifer Arcus
l. naſcitur. **Paſcitur, & Tyrios melior venit amnis in agros.*
Vt lamenta procul (quamquam obſtrepit ipſe) nouóſque
Accepit natæ gemitus, leuat aſpera muſco
Colla, grauemq́; gelu crinem, ceciditq́; ſoluta
Pinus adulta manu, dimiſſaq́; voluitur vrna.
Illum per ripas annoſo ſcrupea limo
Ora exertantem ſyluæ, fluuiiq́; minores
Mirantur, tantus tumido de gurgite ſurgit,
Spumoſum attollens apicem, lapſúq; ſonoro
Pectora cœruleæ riuus manantia barbæ.
Obuia cognatos gemitus, caſumq́; nepotis
Nympharũ docet vna patrẽ. monſtratq́; cruẽtum
Authorem. dextrámq; premit. ſtetit arduus alto
Amne, manúq; genas, & nexa virentibus vlmis
Cornua concutiens. ſic turbidus ore profundo
Incipit. Hũc ne mihi ſuperum regnator honorem,
Quod toties hoſpéſq; tuis & conſcius actis,
(Nec memorare timor) falſa nunc improba fronte

Cor-

Cornua, nunc vetitam currus diſiungere Phœbē.
Dotaléſq; rogos, deceptaq́; fulmina vidi
Præcipuoſq́; alui natorum? an vilis & illis
Gratia? ad hunc certè repſit Tirynthius amnem.
Hac tibi flagrãtem Bromium reſtinximus vnda.
Aſpice quas fluuio cædes, quæ funera portem.
Continuus. telis, altoq́; adopertus aceruo
Omne vadum belli ſeries tenet. omnis anhelat
Vnda nefas, ſubterq́; animæ, ſupraq́; recentes
Errant, & geminas iungunt caligine ripas.
Ille ego clamatus ſacris vlulatibus amnis,
Qui molles thyrſos, Bacchæáque cornua puro
Fonte lauare feror, ſtipatus cædibus arctas
In freta quæro vias. non Strymonos impia tanto
Stagna cruore natant, non ſpumifer altius Ebrus
Gradiuo bellante rubet. nec te admonet altrix
Vnda, tuaſq́; manus iam pridem oblite parentum
Liber? an Eous meliùs pacatur Hydaſpes?
At tu qui tumidus ſpolijs, & ſanguine gaudes
Inſontis pueri, non hoc ex amne potentem
Inachon, aut ſæuas victor reuehere Mycenas,
Ni mortalis ego, & tibi ductus ab æthere ſanguis.
Sic ait infrendens, & ſponte furentibus vndis
Signa dedit. mittit gelidus montana Cithæron
Auxilia, antiquaſq́; niues, & pabula brumæ
Ire iubet. frater tacitas Aſopos eunti
Conciliat vires, & hiulcis flumina venis.
Suggerit. ipſe caua ſcrutatur viſcera terræ,
Stagnáque, torpentéſq; lacus, pigráſque paludes

excitat *Excutit, atq; auidos tollens ad ſydera vultus
Humentes nebulas exhaurit, & aëra ſiccat.
Iamq́; ſuper ripas vtroque extantior ibat
Aggere, iã medium modo qui ſuperauerat amnem
Hippomedon intactus aquis. humeroſq́;, manuſq́;
Miratur creuiſſe vadum, ſeſeq; minorem.
Hinc atque hinc tumidi fluctus. animoſaq́; ſurgit
Tempeſtas inſtar pelagi, cùm Pleiadas haurit,
Aut nigrum trepidis impingit Oriona nautis.
Non ſecus æquoreo iactat Theumeſius amnis
Hippomedonta ſalo, ſempérque vmbone ſiniſtro
Tollitur, & clypeum nigrante ſuperuenit æſtu
Spumeus aſſultans, fractaq; refunditur vnda,
Et cumulo maiore redit, nec mole liquenti
Contentus, carpit putres ſeruantia ripas
Arbuſta, annoſaſq́; trabes, eiectaq́; fundo
Saxa rotat. ſtat pugna impar, amniſq́;, viriq́;,
Indignante deo. nec enim dat terga, nec vllis
Frangitur ille minis. venienteſq; obuius vndas
Intrat, & obiecta diſpellit flumina parma.
Stant terra fugiente gradus, & poplite tenſo
Lubrica ſaxa tenet, genibuſq; obnixus, & hærens
Subruta fallaci ſeruat veſtigia limo.
Sic etiam increpitans: Vnde hæc Iſmene repentè
Ira tibi? quóve has traxiſti gurgite vires
Imbelli famulate deo? ſolumq́; cruorem
Fœmineis experte choris, cùm Bacchica mugit
Buxus, & inſanæ maculant trieterida matres?
Dixerat, atque illi ſeſe deus obtulit vltro

Tur-

Turbidus imbre genas, & mole natantis arenæ. l. nube.
Nec ſauit dictus, trunca ſed pectora quercu
Ter, quater, oppoſiti; quantum ira deuſq́; valebãt,
Impulit aſſurgens. tandem veſtigia flexit,
Excuſſumq́; manu tegmen, conuerſáq; lentè
Terga refert. inſtant vndæ. ſequiturq́; labantem
Amnis ouans, nec non ſaxis & grandine ferri
Deſuper infeſtant Tyrij, geminóque repellunt
Aggere. quid faciat bellis obſeſſus, & vndis?
Nec fuga iam miſero, nec magna copia mortis.
Stabat graminea producta crepidine ripæ
Vndarum ac terræ dubio, ſed amicior vndis
Fraxinus, ingentiq́; vadum poſſederat vmbra.
Huius opem (nam quà terras inuaderat?) vnca
Arripuit dextra: nec pertulit illa trahentem.
Sed maiore ſupra, quàm ſtabat pondere victa
Soluitur, & quà ſtagna ſubit radice, quibúſque
Arentem mordebat humum, demiſſa ſupernè
Iniecit trepido ſeſe, ripámque nec vltra
Paſſurum ſubitæ vallauit ponte ruinæ.
Huc vndæ coeunt, & ineluctabile cœnum
Vorticibúſque cauis ſedit, creſcitque barathrum.
Iámque humeros, iam colla ducis ſinuoſa vorago
Circuit. hic demum victus ſuprema fateri
Exclamat. Fluuióne (pudet!) Mars inclyte merges
Hanc animam? ſegnesq́; lacus & ſtagna ſubibo
Ceu pecoris cuſtos, ſubiti torrentis iniquis
Interceptus aquis? adeóne occumbere ferro
Non merui? tandem precibus commota Tonãtem

Iuno ſubit: Quo nam miſeros ſator inclyte diuum
Inachidas? quonã vſque premes? iã Pallas & odit
Tydea. iam rapto tacuerunt augure Delphi.
En meus Hippomedon, cui gentis origo Mycenæ
Argoliciq́; lares, numenq́; ante omnia Iuno
(Sic ego fida meis?) pelagi crudelibus ibit
Præda feris? certè tumulos, ſupremaq́; victis
Buſta dabas. vbi Cecropiæ poſt prælia flammæ?
Theſeos ignis vbi eſt? non ſpernit coniugis æquas
Ille preces. leuiterq́; oculos ad mœnia Cadmi
Rettulit, & viſo ſederunt flumina nutu.
Illius exangues humeri, & perfoſſa pateſcunt
Pectora. ceu ventis altè conflata reſedit
Tempeſtas, ſurgunt ſcopuli, quæſitaq́; nautis
Terra & ab infeſtis deſcendunt æquora ſaxis.
Quid ripas tenuiſſe iuuat? premit vndiq; nimbo
Telorum Phœniſſa cohors. nec tegmina membris
Vlla, omniq́; patet leto. tunc vulnera manant,
Quiq́; ſub amne diu ſtupuit cruor, aëre nudo
Soluitur, & tenues venarum laxat hiatus,
Incertiq́; labant vndarum frigore greſſus.
Procumbit. Getico qualis procumbit in Æmo
Seu Boreæ furijs, putri ſeu robore quercus
Cælo mixta comas, ingentemq́; aëra laxat.
Illam nutantem nemus, & mons ipſe tremiſcit
Qua tellure cadat, quas obruat ordine ſyluas.
Non tamen aut enſem, galeámve audacia cuiquã
Tangere. vix credunt oculis. ingentiaq́; horrent
Funera, & aſtrictis accedunt comminus armis.

Tan-

Tandē adijt Hypſeus, capulumq; in morte tenenti
Extrahit, & toruos laxauit caſſide vultus.
Itq́; per Aonios alrè mucrone coruſco
Suſpenſam oſtentans galeam, & clamore ſuperbit.
Hic ferus Hippomedon. hic formidabilis vltor
Tydeos infandi, debellatorq́; cruenti
Gurgitis. agnouit longè, preſſitq́; dolorem
Magnanimus Capaneus. telúmq; immane lacerto
Hortatur librans. Ades ô mihi dextera tantum
Tu præſens bellis, & ineuitabile numen,
Te voco, te ſolam ſuperum contemptor adoro.
Sic ait, & voti ſeſe facit ipſe potentem.
It tremebunda abies, clypeúmque per ærea terga
Loricæ, tandémque animam ſub pectore magno
Deprendit: ruit haud alio quàm celſa fragore
Turris, vbi innumeros penitus quaſſata per ictus
Labitur, effractamq́; aperit victoribus vrbem.
Cui ſuper adſiſtens, non inficiamur honorem
Mortis ait: refer huc oculos, ego vulneris author.
Lætus abi, multúmque alijs iactantior vmbris.
Tunc enſem, galeamq; rapit, clypeumq́; reuellit
Ipſius. exanimémq; tenens ſuper Hippomedonta,
Accipe, ait, ſimul hoſtiles dux magne, tuáſque
Exuuias. venit cineri decus, & ſuus ordo
Manibus, interea iuſtos dum reddimus ignes
Hoc vltor Capaneus operit tua mēbra ſepulchro,
Sic anceps dura belli vice mutua Graijs
Sidoniisq; ſimul nectebat vulnera Mauors,
Hic ferus Hippomedon, illic non ſegnior Hypſeus

Fletur, & alterni præbent ſolatia luctus.
Triſtibus interea ſomni turbata figuris*
vv. ſomnum. *Torua ſagittiferi mater Tegeatis Ephebi.*
Crine dato paſſim, plantiſq; ex more ſolutis
Ante diem gelidas ibat Ladonis ad vndas,
Purgatura malum fluuio viuente ſoporem.
Namq; per attonitas curarum pondere noctes
Sæpe & delapſas adytis, quas ipſa dicarat
Exuuias, ſeq; ignotis errare ſepulchris
Extorrem nemoris, Dryadumq; à plebe fugatam,
Sæpe nouos nati bello rediiſſe triumphos,
Armaq;, & alipedem notum, comiteſq; videbat,
Nuſquã ipſum. nũc ex humeris fluxiſſe pharetras,
Effigieſq; ſuas, ſimulacraq; nota cremari.
Præcipuos ſed enim illa metus portendere viſa eſt
Nox miſeræ, totoq; erexit pectore matrem.
Nota per Arcadias felici robore ſyluas
Quercus erat, Triuiæ quam deſacrauerat ipſa
Electam turba nemorum, numénque colendum
Fecerat. hic arcus, & feſſa reponere tela
Armáq; curua, ſuum & vacuorum terga Leonum
Figere, & ingentes æquantia cornua ſyluas.
Vix ramis locus: agreſtes adeò omnia cingunt
Exuuiæ, & viridem ferri nitor impedit vmbram.
Hanc vt fortè iugis longo defeſſa redibat
Venatu modò rapta ferox Erymanthidos vrſæ
Ora ferens, multo proſciſſam vulnere cernit
Depoſuiſſe comam, & rorantes ſanguine ramos
Expiraſſe ſolo. quærenti Nympha cruentas

Ma-

Mænadas, atq; hoſtem dixit ſæuiſſe Lyæum.
Dum gemit, & planctu circundat pectus inani,
Abrupere oculi noctem, mœſtóque cubili
Exilit, & falſos quærit per lumina fletus.
Ergo vt inane nefas merſo ter crine piauit,
Verbaq́; ſollicitas matrum ſolantia curas
Addidit, armata ruit ad delubra Dianæ,
Rore ſub Eoo, notasq́; ex ordine ſyluas
Et quercum gauiſa videt. tunc limine diuæ
Aſtitit, & tali nequicquam voce precatur.
Virgo potens nemorum, cuius non mollia ſigna
Militiamq́; trucem ſexum indignata frequento
More nihil Graio. nec te gens aſpera ritu
Colchis, Amaſoniæve magis coluere cateruæ.
Si mihi non vnquam Thyaſi, ludúſue proteruæ
Noctis & inuiſo quamuis temerata cubili,
Non tamen aut teretes thyrſos, aut mollia geſſi
Penſa. ſed in tetricis & poſt connubia luſtris,
*Sic quoq; venatrix, *animoq́; innupta remanſi.* vv. animumq.
Nec mihi ſecretis culpam occultare ſub antris
Cura, ſed oſtendi natum, poſuiq; trementem
Ante tuos confeſſa pedes. nec degener ille
Sanguinis, inq́; meos reptauit protinus arcus
Tela puer lachrymis & prima voce popoſcit.
Hic mihi (quid trepidæ noctes ſómnusq́; minãtur?)
Hunc precor audaci qui nunc ad prælia voto
Heu nimium tibi fiſus abit, da viſere belli
Victorem, vel ſi ampla peto, da viſere tantum.
Hic ſudet, tuaq́; arma ferat. preme diua malorum

Signa. quid in noſtris nemoralis Delia ſyluis
Mænades hoſtiles, Thebanaq; numina regnant?
Hei mihi cur penitus (ſimq; augur caſſa futuri)
Cur penitus, magnoq; interpretor omine quercũ?
Quòd ſi vera ſopor miſeræ præſagia mittit,
Per te maternos mitis Dictynna labores,
l.cũctis *Fraternumq; decus, *iuſtis hunc fige ſagittis*
Infelicem vterum. miſeræ ſine funera matris
Audiat ille precor. dixit, fletúque ſoluto,
Aſpicit & niueæ ſaxum maduiſſe Dianæ.
Illam diua ferox etiamnum in limine ſacro
Expoſitam, & gelidas verrentem crinibus aras
Linquit, & in medijs frondentem Mænalon aſtris
Exuperat greſſu, ſaltumq; ad mœnia Cadmi
Deſtinat, interior cæli qua ſemita lucet
Dijs tantũ, & cunctas iuxta videt ardua terras.
Iamq; ferè medium Parnaſi frondea præter
Colla tenebat iter, cùm fratrem nube coruſca.
Aſpicit haud ſolitum viſu, remeabat ab armis
Mœſtus Echionijs, demerſi funera lugens
Auguris. irrubuit cæli plaga ſydere mixto,
Occurſuq; ſacro pariter iubar arſit vtrinq;,
Et coiere arcus, & reſpondere pharetræ.
Ille prior, Scio Labdacidas germana cohortes,
Et nimium fortes auſum petis Arcada pugnas.
Fida rogat genitrix. vtinam indulgere precanti
Fata darent! en ipſe mei (pudet) irritus arma
Cultoris, frondesq; ſacras, ad inania vidi
Tartara, & in memet verſos deſcendere vultus.

Nec

Nec tenui currus, terraq́; abrupta coëgi.
Sæuus ego, immeritusq́; coli. Lugentia cernis
Antra ſoror? mutasq́; domos? hæc ſola rependo
Dona pio comiti. nec tu peritura mouere
Auxilia. & mœſtos in vanum perge labores.
Finis adeſt iuueni. non hoc mutabile fatum,
Nec te nunc dubijs fraterna oracula fallunt.
At decus extremum miſero confuſa viciſſim
Virgo refert, duraq́; licet ſolatia morti
Quærere. nec fugiet pœnas quicunq; nefandam
Inſontis pueri ſcelerarit ſanguine dextram
Impius. & noſtris fas ſit ſæuire ſagittis.
Sic effata mouet greſſus, libandaq́; fratri
Parcius ora tulit, Thebasq́; infeſta petiuit.
At pugna ereptis maior crudeſcit vtrinque
Regibus, alternóſq; ciet vindicta furores:
Hypſeos hinc turma, deſolatumq́; magiſtro
Agmē, at hic grauius fremit Hippomedōtis adēpti
Orba cohors. præbent obnixi pectora ferro.
Idem ardor rabidis externum haurire cruorem.
Ac fudiſſe ſuum. nec ſe veſtigia mutant.
Stat cuneo defixa acies, hoſtiq́; cruento
Dāt animas, & terga negāt. cùm lapſa per auras
Vertice Dircæi velox Latonia montis
*Aſtitit. agnoſcunt colles, *notamq́; tremiſcit*
Sylua deam. ſæuis vbi quondam exerta ſagittis l. pictam quę.
Fœcundam laſſo Nioben conſumpſerat arcu,
Illum acies inter medias, iam cæde ſuperbum
Neſcius armorum, & primas tūc paſſus habenas.

Venator raptabat equus. quem diſcolor ambit
Tigris, & auratis aduerberat vnguibus armos,
Colla ſedent, nodis & caſtigata iubarum
Libertas. nemorisq; notæ ſub pectore primo:
Iactantur, niueo lunata monilia dente.
Ipſe bis Oebalio ſaturatam murice pallam,
Lucentesq; auro tunicas (hoc neuerat vnum
Mater opus) tenui collectus in ilia vinclo
Cornipedis leuo clypeum demiſerat armo
vv. nimio tereti *Enſe grauis* tereti, nimio iuuat aurea morſu,*
Fibula, pendentes circum latera aſpera cinctus,
Vaginæq; ſonum, tremulæq; audire pharetræ
Murmur, & à cono miſſas integra cathenas.
Interdum criſtas hilaris iactare comantes.
Et pictam gemmis galeæ iubar. aſt vbi pugna
Caſſis anhela calet, reſoluto vertice nudus
Exoritur. tunc dulce comæ, radiiſq; micantes
Dulce nitent viſus, & quas dolet ipſe morari
Nondum mutatæ roſea lanugine malæ.
Nec formæ ſibi laude placet, multumq; ſeueris
Aſperat ora minis, ſed frontis ſeruat honorem
Ira decens. dat ſponte locum Thebana iuuentus
Natorum memores, intentaq; tela retorquent.
Sed premit, & ſæuas miſerantibus ingerit haſtas.
Illum & Sidoniæ iuga per Theumeſia nimphæ
Bellantem, atque ipſo ſudore & puluere gratum
Laudant, & tanto ducunt ſuſpiria voto:
Talia cernenti mitis ſubit alta Dianæ
Corda dolor, fletuq; genas violata, Quod inquit

Nunc

Nunc tibi,quod leti quæram dea fida propinqui
Effugium?hæc ne vltro properaſti ad prælia ſæue,
Ac miſerande puer? cruda heu feſtinaq́; Virtus
Suaſit & hortatrix animoſi gloria leti.
Scilicet anguſtum iamdudum vrgentibus annis
Mænalium tibi parue nemus,perq́; antra ferarũ
Vix tuta ſine matre via.ſylueſtria cuius
Nondum tela procax,arcumq́; implere valebas:
Et nunc illa meas ingentem plangit ad aras
Inuidiam,ſurdasq́; fores,& limina laſſat.
Tu dulces lituos,vlulataq́; prælia gaudes
Felix,& miſeræ tantum moriture parenti:
Ne tamen extremo fruſtra morientis honori
Abfuerit,venit in medios caligine fulua
Septa globo,primumq́; leues furata ſagittas
Audacis tergo pueri,cœleſtibus implet
Coryton telis,quorum ſine ſanguine nullum
* *Decidit,Ambroſio tunc ſpargit membra liquore* vv. effugit
Spargit equum,ne quo temeretur vulnere corpus
Ante necem,cantusq́; ſacros,& conſcia miſcet
Murmura,ſecretis quæ Colchidas ipſa ſub antris
Nocte docet,monſtratq́; feras quærentibus herbas.
Tunc vero exerto circumuolat igneus arcu,
Nec ſe mente regit,patriæ,matrisq́; ſuiq́;
Immemor, & nimium cæleſtibus vtitur armis.
Vt Leo,cui paruo mater Getula,cruentos
Suggerit ipſa cibos, cùm primùm creſcere ſenſit
Colla iubis,toruusq́; nouos reſpexit ad vngues.
Indignatur ali,tandemq́; effuſus apertos

Liber amat campos,& neſcit in antra reuerti.
Quos age Parrhaſio ſternis puer improbe cornu?
Prima Tanagræum turbauit arundo Chorœbum
Extremo galeæ primóq; in margine parmæ
Anguſta tranſmiſſa via. ſtat faucibus vnda
Sanguinis,& ſacri facies rubet igne veneni.
Sæuit in Eurithion. cui luminis orbe ſiniſtro
Aſpera ter geminis acies ſe condidit vncis.
Ille trahens oculo plenam labente ſagittam
Ibat in authorem. Sed diuum fortia quid non
Tela queant? alio geminatum lumine vulnus
Expleuit tenebras,ſequitur tamẽ improbus hoſtẽ,
Qua meminit,fuſum donec prolapſus in Idam
Decidit,hic ſæui miſer inter funera belli
Palpitat,& mortẽ,ſocióſque,hoſtéſque precatur.
Addit Abantiadas,inſignem crinibus Argum.
Et malè dilectum miſeræ Cydona ſorori.
Illi perfoſſum telo patefecerat inguen.
Huic geminum obliqua traiecit arũdine tempus.
Extitit hac ferrum,velox hac penna remanſit:
Fluxit vtrinque cruor. nulli tela aſpera mortis
Dant veniam. nõ forma Lanũ,non infula Lygdũ,
Non pubeſcentes texerunt Æolon anni.
Figitur ora Lamus,flet ſaucius inguina Lygdus,
Perfoſſam telo niueam gemis Æole frontem.
Te præceps Eubœa tulit,te candida Thysbe
Miſerat,hunc virides non excipietis Amyclæ.
Nũquam caſſa manus, nullum ſine vulnere fugit
Miſſile. nec requies dextræ,ſonitumq; priori

Iungit arundo ſequẽs. vnum quis crederet arcum?
Aut vnam ſæuire manum? modò dirigit ictus,
Nunc latere alterno dubius conamina mutat:
Nunc fugit inſtantes, & ſolo reſpicit arcu.
Et iam mirantes, indignantéſq; coibant
Labdacidæ. primúſq; Iouis de ſanguine claro
Amphion ignarus adhuc quæ funera campis
Ille daret, Quonam vſque moram lucrabere fati
*O multum *meritos puer orbature parentes?*
Quin etiam menti tumor, atq; audacia gliſcit, b. miſeros
Congreſſus dum nemo tuos, pugnámque minorem
Dignatur bellis, irámq; relinqueris infra.
I repete Arcadiam, mixtúſq; æqualibus illic,
Dum ferus hic vero deſæuit puluere Mauors,
Prælia lude domi: quòd ſi te mœſta ſepulchri
Fama mouet, dabimus, leto moriere virorum.
Iamdudum hunc cõtra ſtimulis grauioribus ardet
Trux Atlantiades. nec dum ille quieuerat. infit
Sera etiam in Thebas, quarũ hic exercitus arma
Profero. quiſnam adeò puer, vt bellare recuſet
Talibus? Arcadiæ ſtirpem, & fera ſemina gentis,
Non Thebana vides. non me ſub nocte ſilenti
Thyas Echionio genitrix famulata Lyæo
Edidit haud vnquam deformes vertice mitras
Induimus, turpiq; manu iactauimus haſtam.
Protinus aſtrictos didici reptare per amnes,
Horrendáſq; domos magnarum intrare ferarum,
Et quid plura loquar? ferrũ mea ſemper, & arcus
Mater habet: veſtra feriũt caua tympana matres.

Non tulit Amphion, vultumq́; & in ora loquẽtis
l. iacit b. barat Telum immane* rotat, ſed ferri lumine diro
Turbatus ſonipes, ſeſe dominumq́; retorſit
In latus, atque auidam tranſmiſit deuius haſtã.
Acrior hoc iuuenem ſtricto mucrone petebat
Amphion, cùm ſe medio Latonia campo
Inijcit ante oculos, omni ſtetit obuia vultu.
Harebat iuueni deuinctus amore pudico
Menalius Dorceus, cui bella, ſuumq́; timorem
Mater, & audaces pueri mandauerat annos,
Huius tum vultum dea diſſimulata profatur.
Hactenus Ogygias ſatis infeſtaſſe cateruas,
Parthenopae ſatis. miſera iam parce parenti,
Parce deis quicunque fauent. nec territus ille
Hunc ſine me (nec plura petam) fidiſſime Dorceu
Sternere humi. qui tela meis gerit æmula telis,
Et ſimiles cultus, & frena ſonãntia iactat.
Frena regam. cultus triuiæ pendebitis alto
Limine, captiuis matrem donabo pharetris.
Audijt, & mixto riſit Latonia fletu.
Viderat hanc cæli iamdudum in parte remota
Gradiuũ complexa Venus, dumq́; anxia Thebas
Commemorat, Cadmumq́; viro, caræq́; nepotes
Harmoniæ. preſſum tacito ſub corde dolorem
Tempeſtiua monet: Nónne hãc Gradiue proteruã
Virginitate vides mediam ſe ferre virorum
Cœtibus? vtq́; acies audax, & Martia ſigna
Temperet? en etiam donat, præbetq́; necandos
Tot noſtra de gente viros. huic tradita Virtus,

Huic furor? agreſtes ſupereſt tibi figere damas.
Deſiluit iuſtis commotus in arma querelis
Bellipotens, cui ſola vagum per inane ruenti
Ira comes. reliqui ſudant ad bella furores.
Nec mora, cùm mœſtam monitu Latoida duro
Increpat aſſiſtens. Non hæc tibi prælia diuum
*Dat pater, * armigerũ ni protinus improba cãpũ* vv. armiferũ
Deſeris, huic æquam noſces nec Pallada dextra.
Quid faciat contra? premit hinc Mauortia cuſpis,
Hinc plenæ tibi parue colus, Iouis inde ſeueri
Vultus. abijt ſolo poſt hæc deuicta pudore.*
At pater Ogygias Mauors circumſpicit alas, b. euicta
Horrendũq; Dryãta mouet, cui ſanguinis author
Turbidus Orion, comitéſque odiſſe Dianæ.
Inde furit primùm. hic turbatos arripit enſe
Arcadas, exarmatq́; ducem, cadit agmine longo
Cyllenes populus. Tegeéſque habitator opacæ,
Æpitijq; duces, fugiunt, Pheneiq́; phalanges.
Ipſum autem, & laſſa fidit proſtenere dextra,
Nec ſeruat vires. & enim huc iam feſſus, & illuc
Mutabat turmas, vrgent præſagia mille
Funeris, & nigræ præcedunt nubila mortis.
Iamq; miſer raros comites, verumq́; videbat
Dorcea, iam vires paulatim abſcedere ſentit,
Sentit & exhauſtas humero leuiore pharetras:
Iã minus atq; minus fert arma, puerq́; videtur.
Et ſibi cùm torua clypei metuendus obarſit
Luce Dryas, tremor ora repens, ac viſcera torſit
Arcados. vtq; feri vectorem fulminis albus

CC

Cùm ſupra reſpexit Olor, cupit hiſcere ripam
Strymonos, & trepidas in pectora contrahit alas:
Sic iuuenem ſæui conſpecta mole Dryantis,
Iam non ira ſubit, ſed leti nuntius horror.
Arma tamẽ fruſtra ſuperos, Triuiamq́; precatus
Molitur pallens. & ſurdos expedit arcus.
Iamq́; inſtat telis, & vtramq́; obliquus in vlnam
Cornua contingit mucrone, & pectora neruo.
Cùm ducis Aonij magno cita turbine cuſpis
Fertur in aduerſum, neruiq́; obliqua ſonori
Vincla ſecat, pereunt ictus, manibusq́; remiſſis
Vana ſupinato ceciderunt ſpicula cornu.
Tunc miſer & frenos turbatus, & arma remiſit
Vulneris impatiens. humeri quà tegmina dextri
Intrarat, facilemq́; cutem ſubit altera cuſpis,
Cornipedisq́; fugam ſucciſo poplite ſiſtit.
Tunc cadit ipſe Dryas (mirũ) nec vulneris vſquã
Conſcius, olim author teli, cauſæq́; patebant.
At puer infuſus ſocijs in deuia campi
Tollitur (heu ſimplex ætas,) morienſq́; iacentem
Flebat equum. cecidit laxata caſſide vultus,
Ægraq́; per trepidos expirat gratia viſus,
Et prenſis concuſſa comis. ter colla, quaterq́;
Stare negant, ipſiſq́; nefas lachrymabile Thebis,
Ibat purpureus niueo de pectore ſanguis.
Tandem hæc ſingultu verba incidente profãtur:
Labimur, I miſeram Dorceu ſolare parentem.
Illa quidem, ſi vera ferunt præſagia curæ,
Aut ſomno iam triſte nefas, aut omine vidit.

Tu tamen arte pia trepidam ſuſpende, diuq́;
Decipito. neu tu ſubitus, néve arma tenenti
Veneris & tandem cùm iam cogêre fateri,
Dic merui genitrix pœnas, inuita capeſſens
Arma puer, rapui, nec te retinente quieui,
Nec tibi ſollicitæ ſaltem inter bella peperci.
Viue igitur, potiusq́; animis iraſcere noſtris.
Et iam pone metus. fruſtra de colle Lycæi
Anxia proſpectans, ſi quis per nubila longè
Aut ſonus, aut noſtro ſublatus ab agmine puluis.
Frigidus in nuda iaceo tellure. nec vſquam
Tu propè, quæ vultus, efflantiaq́; ora teneres.
Hunc tamē orba parens crinē (dextraq́; ſecandum
Præbuit) hunc toto capies pro corpore crinem.
Comere quem fruſtra me dedignante ſolebas.
Huic dabit exequias. atque inter iuſta memento
Ne quis inexpertis hebetet mea tela lacertis,
Dilectosq́; canes vllis agat amplius antris.
Hæc autem primis arma infelicia caſtris
Vre, vel ingratæ munus ſuſpende Dianæ.

P. STATII PAPINII

THEB. LIBER X.

OBruit Heſperia Phœbū nox humida porta,
Imperijs properata Iouis, nec caſtra Pelaſgū,
Aut Tyrias miſeratus opes, ſed triſte tot extra
Agmina, & immeritas ferro decreſcere gentes,

Panditur immenſo deformis ſanguine campus.
Illic arma, & equos, ibant quibus ante ſuperbi,
Funeraq́; orba rogis, neglectaq́; mēbra relinquūt,
Tunc inhonora cohors laceris inſignibus ægras
Secernunt acies, portæq́; ineuntibus arma
Anguſtæ populis, latè cepere reuerſos.
Par vtrinque dolor, ſed dant ſolatia Thebis
Quatuor errantes Danaum ſine præſide turmæ.
Ceu mare per tumidum viduæ moderātibus alni,
Quas Deus, & caſus tempeſtatéſque gubernant,
Inde animus Tyrijs: non iam ſua caſtra, ſed vltrò
Hoſtilem ſeruare fugam, ne fortè Mycenas
Contenti rediſſe petant. dat teſſera ſignum
Excubijs, poſitæq́; vices, dux noctis opertæ
Sorte Meges, vltroq́; Lycus, iamq́; ordine iuſſo
Arma, dapes, ignemq́; ferunt, rex firmat euntes.
Victores. Danaum (nec enim lux craſtina longè,
Nec quæ pro timidis interceſſere tenebræ
Semper erunt) augete animos, & digna ſecundis
Pectora ferte deis. iacet omnis gloria Lernæ,
Præcipuæq́; manus, ſubijtq́; vltricia Tydeus
Tartara: mors ſubitā nigri ſtupet auguris vmbrā.
g. ſpoliis. *Iſmenos* raptis tumet Hippomedontis opimis.*
Arcada belligeris pudet annumerare trophæis.
In manibus merces nuſquam capita ardua belli
Monſtrataq́; ducum ſeptena per agmina criſtæ.
Scilicet Adraſti ſenium, fratérque iuuenta
Peior, & inſanis Capaneus metuendus in armis?
vv ei. *Ite* age, & obſeſſis vigiles circundate flammam.*

Nulli

Nulli ex hoſte metus, prædam adſeruatis, opéſque
Iam veſtras. Sic ille truces hortatibus implet
Labdacidas: iuuat exhauſtos iterare labores.
Sicut erat puluis, ſudórque cruórq; per artus
Mixtus adhuc, vertêre gradum. vix obuia paſſi
Colloquia, amplexus etiam, dextráſq; ſuorum
Excuſſere humeris. tunc frontem, auerſáq; terga
Partiti, laterúmq; ſinus, vallum vndiq; cingunt
*Ignibus *infeſtis. rabidi ſic agmine mixto* vv. infeſti.
Sub noctem coiere Lupi, quos omnibus agris
Nil non auſa fames longo tenuauit hiatu;
Iã ſtabula ipſa premũt. torquet ſpes irrita fauces,
Balatúſq; tremens, pinguéſq; ab ouilibus agnæ.
Quod ſupereſt duris adfringunt poſtibus vngues,
*Pectoraq;, & ſiccos minuunt in *limine dentes.* vv. margine
At procul Argolici ſupplex in limine templi
Cœtus, & ad patrias fuſæ Pelopeides aras
Sceptriferæ Iunonis opem, reditúmq; ſuorum
Expoſcunt. pictáſq; fores, & frigida vultu
Saxa terunt, paruóſque docent procumbere natos.
Condiderant iam vota diem. nox addita curas
Iungit, & aggeſtis vigilant altaria flammis:
Peplum etiam dono, cuius mirabile textum
Nulla manus ſterilis, nec diſſociata marito
Verſarat calathis. caſtæ velamina diuæ
Haud ſpernenda ferunt. varijs vbi plurima floret
Purpura picta modis, mixtóq; incenditur auro.
Ipſa illinc magni thalamo deſponſa Tanantis
Expers connubij, & timidè poſitura pudorem

Lumine demiſſo pueri Iouis oſcula libat
Simplex, & nondum furtis offenſa mariti.
Hoc tunc Argolicæ ſanctum velamine matres
Induerant ebur, & lachrymis queſtúq; rogabant.
Aſpice ſacrilegas Cadmeæ pellicis arces
Syderei regina poli, tumulúmque rebellem
Diſiice, & in Thebas aliud (potes) excute fulmen.
Quid faciat? ſcit fata ſuis contraria Graijs,
Auerſumq; Iouem. ſed nec periiſſe precatus
Tantaq; dona velit. tempus tamen obuia magni
Fors dedit auxilij. videt alto ex æthere clauſa
Mœnia, & inſomni vallum ſtatione teneri,
Horruit irarum ſtimulis, motaq; verendum
Turbauit diadema comæ. non ſæuius arſit
Herculeæ cùm matris onus, geminosq; Tonantis
Concubitus vacuis indignaretur in aſtris.
Ergo intempeſta ſomni dulcedine captos
Deſtinat Aonios leto præbere: ſuamq;
Orbibus accingi ſolitis iubet Irin, & omne
Mandat opus. paret iuſſis dea clara, polúmq;
Linquit, & in terras longo ſuſpenditur arcu.
Stat ſuper occiduæ nebuloſa cubilia noctis,
Æthiopasq; alios, nulli penetrabilis aſtro
Lucus iners. ſubterq; cauis graue rupibus antrum
It vacuum in montem. quà deſidis atria ſomni,
Securúmq; larem ſegnis Natura locauit.
Limen opaca Quies, & pigra Obliuia ſeruant,
Et nunquam vigili torpens Ignauia vultu.
Otia veſtibulo, preſſisq; ſilentia pennis

Muta

Muta ſedent, abiguntq́; truces à culmine ventos.
Et ramos errare vetant, & murmura demunt
*Alitibus. non hîc pelagi, licet *omnia clament* h. horrida
Littora, non illic cæli fragor. ipſe profundis
Vallibus effugiens ſpelunca proximus amnis
Saxa inter, ſcopulosq́;. tacet nigrantia circum
Armẽta, omne ſolo recubat pecus, & noua marcẽt
Gramina. terrarumq́; inclinat ſpiritus herbas.
Ipſe autem, vacuus curis, humentia ſubter
*Antra ſoporifero ſtipatus flore, *tapetis* v. tapetas
Incubat, exhalant veſtes, & corpore pigro
Strata calent. ſupraq́; torum niger efflat anhelo
Ore vapor: manus hæc fuſos à tempore læuo
Suſtentat crines. hæc cornu oblita remiſit.
Sunt etiam innumero rerum vaga ſomnia vultu,
Vera ſimul falſis, permixtaq́; triſtia blandis.
Noctis opaca cohors, trabibusq́; aut poſtib. hærẽt,
Aut tellure iacent. tenuis quæ circuit aulam
Inualidusq́; nitor. primosq́; hortantia ſomnos
Languida ſucciduis expirant lumina flammis,
Huc ſe cæruleo librauit ab æthere virgo
Diſcolor. effulgent ſyluæ, tenebroſaq́; Tempe
Adriſere deæ, & zonis lucentibus icta
Euigilat domus. ipſe autem nec lampade clara
Nec ſonitu, nec voce deæ perculſus eodem
More iacet. donec radios Thaumantias omnes
Impulit, inq́; oculos penitus deſcendit inertes.
Tunc ſic orſa loqui. Nimborum fulua creatrix
Sidonios te Iuno duces, mitiſſime diuûm

v. trucis Somne iubet, populumq́; *trucem defigere Cadmi
Qui nunc euentu belli tumefactus, Achiuum
Peruigil aſſeruat vallum, & tua iura recuſat.
Da precibus tantis, rara eſt hoc poſſe facultas,
Placatumq́; Iouem dextra Iunone mereri.
Dixit, & increpitans languentia pectora dextra,
Ne pereant voces, iterumq́; iterumq́; mouebat.
Ille deæ iuſſis dubius, mixtusq́; ſopori
Annuit. excedit grauior nigrantibus antris
Iris, & obtuſum multo iubar excitat imbri.
Ipſe quoq; & volucrē greſſum, & ventoſa citauit
Tempora, & obſcuri ſinuatam frigore cœli
Impleuit chlamyden, tacitoq́; per æquora curru
Fertur, & Aonijs longè grauis imminet aruis.
Illius aura ſolo, volucres pecudesq́; ferasq́;
Explicat, & penitus quācunque ſuperuolat vrbē,
Languida de ſcopulis ſidunt freta. pigrius hærent
Nubila. demittunt extrema cacumina ſyluæ.
Pluraq́; laxato ceciderunt ſydera cælo.
Primus adeſſe deum ſubita caligine ſenſit
Campus, & innumeræ voces, fremitusq́; virorum
Summiſere ſonum. cum vero humentibus alis
Incubuit. piceaq́; haud vnquam denſior vmbra
Caſtra ſubit, errare oculi, reſolutaq́; colla,
Et medio affatu verba imperfecta relinqui.
Mox & fulgentes clypeos, & ſæua remittunt
Pila manu, laſſiq́; cadunt in pectora vultus.
Et iam cuncta ſilent. ipſa iam ſtare recuſant
Cornipedes. ipſos ſubitus cinis abſtulit ignes.

At

At non, & trepidis eadem ſopor otia Graijs
Suadet, & à iunctis arcet ſua nubila caſtris
Noctiuagi vis banda dei. ſtant vndiq; in armis
Fœdam indignantes noctem, vigilesq́; ſuperbos.
Ecce recens ſuperis animum lymphātibus horror
Thyodamanta ſubit, formidandoq́; tumultu
Pandere fata iubet ſiue hanc Saturnia mentem,
Siue nouum comitem bonus inſtigabat Apollo.
Proſilit in medios viſu auditúque tremendus,
Impatiénſque dei, fragili quem mente receptum
Non capit, exundant ſtimuli, nudusq́; per ora
Stat furor, & trepidas incerto ſanguine tendit,
Exhauritq́; genas: acies huc errat, & illuc,
Sertaq́; mixta comis ſparſa ceruice flagellat.
Sic Phryga terrificis genitrix Idæa cruentum
Elicit ex adytis, conſumptaq́; brachia ferro
Scire vetat. quatit ille ſacras in pectora pinus,
Sanguineosq́; rotat crines, ac vulnera curſu
Examinat. pauet omnis ager reſperſaq́; cultris
Arbor, & attoniti currum erexere leones.
Ventum ad concilij penetrale, domumq́; verendā
Signorum, magnis vbi dudum cladibus æger
Rerum extrema mouēs, fruſtra cōſultat Adraſtus.
Stant circum ſubiti proceres, vt quiſq; perempto
Proximus, & magnis loca deſolata tuentur
Regibus, haud læti, ſeq́; huc creuiſſe dolentes.
Non ſecus amiſſo medium cum præſide puppis
Fregit iter, ſubit ad vidui moderamina claui,
Aut laterum cuſtos. aut quem penes obuia ponto

Prora fuit. ſtupet ipſa ratis, tardeq́; ſequuntur
Arma, neque accedit domino tutela minori.
Ergo alacer trepidos ſic erigit augur Achiuos.
Magna deum mandata, duces monituſq́; verẽdos
Aduehimus. non hæ noſtro de pectore voces
Ille canit, cui me famulari, & ſumere vittas
Veſtra fides, ipſo non diſcordante ſubegit
Nox fœcunda operũ, pulchræq́; accõmoda fraudi
Panditur augurio diuum. vocat obuia virtus.
v. ſtupet *Et poſcit fortuna manus.* **iacet obruta ſomno*
Aonidum legio. tempus nunc funera regum
Vlciſci, miſerumq́; diem. rapite arma, moraſq́;
Frangite portarum. ſociis hoc ſubdere flammas,
Hoc tumulare ſuos. equidẽ hoc & Marte diurno
Dum res infractæ, pulſiq́; in terga redimus:
(Per tripodas iuro, & rapti noua fata magiſtri)
Vidi, & me volucres circum plauſere ſecundæ.
Sed nunc certa fides. modo me ſub nocte ſilenti
Ipſe, ipſe aſſurgens iterum tellure ſoluta,
Qualis erat (ſolos infecerat vmbra iugales)
Amphiaraus adit. non vanæ monſtra quietis:
Nec ſomno comperta loquor. Túne inquit inertes
Inachidas (redde hæc Parnaſia ſerta, meoſq́;
Redde deos) tantam patiere amittere noctem
Degener? hæc egomet cœli ſecreta, vagoſq́;
Edocui lapſus. ſuade eia, vlciſcere ferro
Nos ſaltem dixit. meq́; hæc ad limina viſus
Cuſpide ſublata, totoq́; impellere curru.
Quare agite vtendum ſuperis. non cõminus hoſtes

Sier-

Sternendi, bellum iacet, & ſæuire poteſtas.
En qui aderunt? quos ingenti ſe attollere famæ
Non pigeat, dum fata ſinunt? iterũ ecce benignæ
Noctis aues. ſequor, & comitũ licet agmina ceſſẽt,
Solus eo: atq; adeo venit ille, & quaſſat habenas.
Talia vociferans, noctem exturbabat, euntq;
Non ſecus accenſi proceres, quam ſi omnibus idem
Corde deus. flagrant comitari & iungere caſus.
Ter denos numero turmarum robora iuſſus
Ipſe legit. circa fremit indignata iuuentus
Cætera, cur maneant caſtris, ignauaq; ſeruent
Otia. pars ſublime genus, pars facta ſuorum,
Pars ſua, ſortẽ alij clamãt, ſortẽ vndique poſcũt.
Gaudet in aduerſis, animoq; aſſurgit Adraſtus.
Vertice ſic Pholoes volucrum nutritor equorum,
Cui fœtura gregem pecoroſo vere nouauit,
Lætatur, cernens hos montis in ardua niti:
Hos innare vadis, certare parentibus illos.
Tunc vacuo ſub corde mouet, qui mole domandi
Ferre iugum, qui terga boni, quis ad arma, tubasq;
Natus, ad Eleas melior quis ſurgere palmas.
Talis erat turmæ ductor longæuus Achiuæ,
Nec deeſt cœptis. Vnde hæc tam ſera repentè
Numina? qui fractos ſuperi redijſtis ad Argos?
Eſtne hîc infelix virtus? gentiq; ſuperſtes
Sanguis, & in miſeris animorum ſemina durant?
Laudo equidẽ egregij iuuenes, pulchraq; meorum
Seditione fruor. ſed fraudem, & operta paramus
Prælia, cælandi motus, nunquam apta latenti

Turba dolo. ſeruare animos. venit vltor in hoſtes
Ecce dies tunc arma palam, tunc ibimus omnes,
His tandem Virtus iuuenum frenata quieuit.
Non aliter moto quam ſi pater Æolus antro
Portam iterum ſaxo premat imperioſus, & omne
Claudat iter, iam iam ſpirantibus æquora vẽtis.
Inſuper Herculeum ſibi iungit Agyllea vates,
Actoráq; hic aptus ſuadere, hic robora iactat,
Non ceſſiſſe patri. comites tribus ordine deni
Horrendum Aoniis, & contra ſtantibus agmen.
Ipſe noui gradiens furta ad Mauortia belli
Ponit adoratas Phœbeia, inſignia frondes.
Longæuiq; ducis gremio commendat honorem
Frontis: & oblatam Polynicis munere grato
Loricam, galeamq́; ſubit ferus Actora magno
Enſe grauat Capaneus ipſe. haud dignatus in ho-
Ire dolo, ſuperóſq; ſequi. permutat Agylleus (ſtem
Arma trucis Nonij. quid enim fallẽtibus vmbris
Arcus, & Herculeæ iuuiſſent bella ſagittæ?
Inde per abruptas caſtrorum ex aggere pinnas,
Ne grauis exclamet portæ mugitus ahenæ,
Præcipitant ſaltu. nec longum & protinus ingens
Præda ſolo. ceu iam exanimes, multoq; peracti
Enſe iacent. Ite ô ſocij quacunque voluptas
Cædis inexhauſta. ſuperisq; fauentibus oro
Sufficite. hortatur clara iam voce ſacerdos.
Cernitis expoſitas turpi marcore cohortes,
(Prò pudor) Argolicas hi ne auſi obſidere portas?
Hi ſeruare viros? ſic fatus & exuit enſem

Ful-

Fulmineum, rapidáq; manu morientia tranſit
Agmina. quis numeret cædes? aut nomine turbam
Exanimem ſignare queat? ſubit ordine nullo
Tergáq; pectoráq;, & galeis incluſa relinquit
Murmura, permiſcétq; vagos in ſanguine manes:
Hunc temerè explicitum ſtratis, hunc ſero remiſſis
Greſſibus illapſum clypeo, & malè tela tenentem:
Cœtibus hos medijs vina inter, & arma iacentes.
**Adcliues clypeis alios, vt quemque ligatum* v. accliuos
Infelix tellure ſopor, ſupremáq; nubes
Obruerat, nec numen abeſt, armatáq; Iuno
Lunarum quatiens exerta lampada dextra
Pandit iter, firmatq; animos, & corpora mõſtrat.
Senſit adeſſe deam tacitus, ſed gaudia cælat
Thyodamas. iã tarda manus, iam debile ferrum
Et caligantes nimiis ſucceſſibus ira.
Caſpia non aliter magnorum in ſtrage iuuencum
Tigris, vbi immenſo rabies placata cruore,
Laſſauitq; genas, & craſſo ſordida tabo
Confudit maculas, ſpectat ſua facta, dolétq;
Defeciſſe famem. victus ſic augur inerrat
Cædibus Aonijs. optet nunc brachia centum,
Centenaſq; in bella manus. iam tædet inanes
Exhaurire minas, hoſtémq; aſſurgere malit.
Parte alia ſegnes magno ſatus Hercule vaſtat
Sidonios, arctórq; alia ſua quemque cruento
Limite turba ſubit. ſtagnant nigrantia tabo
Gramina, ſanguineis nutant tentoria riuis
Fumat humus, ſomniq;, & mortis anhelitus vnà

Voluitur,haud quiſquam viſus, aut ora iacẽtum
Erexit.tali miſeris Deus aliger vmbra
Incubat,& tantum morientia lumina ſoluit.
Traxerat inſomnis cithara, ludoq; ſuprema
Sydera,iam nullos viſurus Alimenus ortus.
*Sidonium Pæana canens.*vbi languida ceruix*
v.huic *In leuum cogente deo,mediaq; iacebant*
v.relicta *Colla*relapſa lyra.ferrum per pectus Agyleus*
Exigit,aptatúmq; caua teſtudine dextram
Percutit,& digitos inter ſua fila trementes.
Proturbat menſas dirus liquor. vndique manant
Sanguine permixti latices,& Bacchus in altos
Crateras,paterasq; redit.ferus occupat Actor
Implicitũ fratri Thamyrũ Tagus haurit Hethecli
Terga coronati.Danaus caput amputat Ebri.
Neſcius heu rapitur fatis,hilariſq; ſub vmbras
Vita fugit.mortiſq; fera lucrata dolores.
Stratus humo gelida ſubter iuga fida rotaſq;
Palpetus Aonios gramen gentile metentes
Proflatu terrebat equos.madida ora redundant,
Accenſúſq; mero ſopor æſtuat.ecce iacentis
Inachius vates iugulum fodit.expulit ingens
Vinũ cruor,fractumq; perit in ſanguine murmur.
Fors illi præſaga quies.nigraſq; grauatus
Per ſomnum Thebas,& Thiodamanta videbat.
*Quarta ſoporiferæ ſuperabant tempora*noctis*
v.nocti *Cum vacuæ nubes,& honor non omnibus aſtris*
Afflatuſq; fugit curru maiore Bootes.
Iamq; ipſum defecit opus, cùm prouidus Actor

Thyo-

Thyodamanta vocat ſatis hæc inopina Pelaſgis
Gaudia. vix vllos tanto reor agmine ſæuam
Effugiſſe necem. niſi quos deformis in alto
Sanguine degeneres occultat vita. ſecundis
Pone modum. ſunt & diris ſua numina Thebis.
Forſitan & nobis modo quæ fauere, recedunt. (l. recedent)
Paruit, & madidas tollens ad ſydera palmas,
Phœbe tibi exuuias monſtratæ præmia noctis
Nōdū ablutus aquis, (tibi.n. hæc ego ſacra litaui)
Trado ferus miles, tripodum fidusq; ſacerdos.
Si non dedecui tua iuſſa, tuliq; prementem,
Sæpe veni, ſæpe hanc dignare irrumpere mentem.
Nūc tibi crudus honor, trūca arma, cruórq; virorū.
At patrias ſi quando domos, optataq; Pæan,
Templa dabis, Lyciæ tot ditia dona ſacratis
Poſtibus, & totidem voti memor exige tauros.
*Dixerat, & *lætus ſocios* reuocabat ab armis.*
Venerat hos inter fato Calydonius Hopleus (v. lætis l. reuocauit)
Mœnaliusq; Dymas, dilecti regibus ambo,
Regum ambo comites. quorum poſt funera mœſti
Vitā indignātur. prior Arcada concitat Hopleus.
Nullàne poſt manes regis tibi cura perempti
Care Dyma? tenſant quem iam fortaſſe volucres
Thebaniq; canes. patriæ quid deinde feretis
Arcades? en reduces contra venit aſpera mater.
Funus vbi? at noſtro ſemper ſub pectore Tydeus
Sæuit inops tumuli, quamuis patientior artus
Ille, nec abruptis adeo lachrymabilis annis
Ire tamen, ſæuumq; libet nullo ordine paſſim

Scrutari campum, mediaſq́; irrumpere Thebas
Excipit orſa Dymas.per ego hæc vaga ſydera iuro,
Per ducis errantes inſtar mihi numinis vmbras,
Idem ardor miſero.comitem circumſpicit olim
Mens humilis luctu,ſed nunc prior ibo,viamq́;
Inchoat,& mœſto conuerſus ad æthera vultu,
Sic ait.arcanæ moderatrix Cynthia noctis,
Si te tergeminis perhibent variare figuris
Numen,& in ſyluas alio deſcendere vultu,
Ille comes nuper,nemorumq; inſignis alumnus
Ille tuus Diana puer(nunc reſpice ſaltem)
Quæritur.incendit pronis dea curribus almum
Sydus,& admoto monſtrauit funera cornu.
Apparent campi,Thebæq́; altuſq́; Cytheron.
Sic vbi nocturnum tonitru malus æthera frangit
Iuppiter,aſſiliunt nubes,& fulgure claro
Aſtra patent,ſubituſq; oculis oſtenditur orbis.
Accepit radios,& eadem percitus Hopleus
Tydea luce videt.longè dant ſigna per vmbras
Mutua lætantes,& amicum pondus vterq́;
Ceu reduces vitæ,ſæuaq́; à morte remiſſos
Subiecta ceruice leuant.nec verba,nec auſi
Flere diu.prope ſæua dies,indexq; minatur
Ortus.eunt taciti per mœſta ſilentia magnis
Paſſibus,exhauſtaſq́; dolent pallere tenebras.
Inuida fata pijs,& fors ingentibus auſis
Rara comes:iã caſtra vidẽt,animiſq́; propinquãt.
Et decreſcit onus.ſubita cum pulueris vmbra
**Fit ſonus à tergo.monitu ducis acer agebat*

Am-

Amphion equites. noctem, vigilatáque caſtra
Explorare datus. primusq́; per auia campi
Vſq; procul (nec dum totas lux ſoluerat vmbras)
Neſcio quid viſu dubium, incertumq́; moueri.
Corporáq; ire videt. ſubitus mox fraude reperta
Exclamat. cohibete gradum quicunque. ſed hoſtes
Eſſe patet. miſeri pergunt ante ire, timentq́;
Non ſibi. tunc mortẽ trepidis minitatur, & haſtã
Expulit, at vanos altè leuat eminus ictus
Affectans errare manus. ſtetit illa Dymantis
Ante oculos, qui fortè prior, greſſumq́; repreſſit.
At non magnanimus curauit perdere iactus
Ephytus, & fixo tranſuerberat Hoplea tergo:
* *Pendentéſq; etiam perſtrinxit Tydeos armos.* pendentiſque
Labitur egregij ſed non ducis immemor Hopleus.
Expiratq́; tenens felix ſi corpus ademptum
Neſciat, ac ſæuas talis deſcendat ad vmbras.
Viderat hoc retro conuerſus, & agmina ſentit
Iũcta Dymas, dubius precibúſne ſubiret, an armis
Inſtantes. arma ira dabat, fortuna precari
Non audere iubet, neutri fiducia cœpto.
Diſtulit ira preces. ponit miſerabile corpus
Ante pedes, tergoq́; graues quas fortè gerebat
Tigridis exuuias, in leuum torquet, & obſtat
Exertum obiectans mucronem. inq́; omnia tela
Verſus, & ad cædem iuxta, mortémq; paratus.
Vt lea, quam ſæuo fœtam preſſere cubili
Venantes Numidæ, natos erecta ſuperſtat
Mente ſub incerta, toruum ac miſerabile frẽdens.

Illa quidem turbare globos,& frangere morſu
Tela queat, ſed prolis amor crudelia vincit
Pectora,& in media catulos circunſpicit ira.
Et iam leua viro,quamuis ſæuire vetaret
Amphion,erepta manus,puerique trahuntur
Ora ſupina comis.ſerus tunc deniq; ſupplex
Demiſſo mucrone rogat. Moderatius oro
Ducite,fulminei per vos cunabula Bacchi,
Inoámq; fugam,veſtriq; Palæmonis annos.
Si cui fortè domi natorum gaudia,ſi quis
Hic pater,anguſti puero date pulueris hauſtus,
Exiguamq; facem.rogat,en rogat ipſe iacentis
Vultus.ego infandas potior ſatiare volucres.
Me præbete feris.ego bella audere coëgi.
Immo ait Amphion,regem,ſi tanta cupido
Condere,quæ timidis belli mens ede Pelaſgis.
Quid fracti,exanguéſq; parẽt.cuncta ocyus effer,
Et vita,tumulóq; ducis donatus,abito.
Horruit,& toto præcordia protinus Arcas
Impleuit capulo. ſummúmne hoc cladibus inquit
Deerat? vt afflictos turbarem ego proditor Argos?
Nil emimus tanti,nec ſic velit ipſe cremari.
Sic ait,& magno proſciſſum vulnere pectus
Iniecit puero.ſupremáq; murmura voluens,
Hoc tamen interea claro potiere ſepulchro.
Tales optatis regum in complexibus ambo
Par inſigne animis Aetolus,& inclytus Arcas,
Egregias efflant animas,letóq; fruuntur.
Vos quoq; ſacrati,quamuis mea carmina ſurgant

Infe-

Inferiore lyra, memores ſuperabitis annos.
Forſitan & comites non aſpernabitur vmbras
Euryalus, Phrygiiq; admittet gloria Niſi.
At ferus Amphion, regi qui facta reportent,
Edoceantq; dolum, captiuaq́; corpora reddant,
Mittit ouans. clauſis ipſe inſultare Pelaſgis
Tendit, & abſciſſos ſociorum oſtendere vultus.
Interea reducem murorum è culmine Graij
Thyodamanta vident. nec iam erumpentia celãt
Gaudia, vt exertos enſes: & cæde recenti
Arma rubere notant. nouus aſſilit æthera magnũ
Clamor, & è ſummo pendẽt cupida agmina vallo
Noſcere quiſque ſuos. volucrum ſic turba recẽtum
Cùm reducem longo proſpexit in æthere matrem,
Ire cupit contra, ſummaq́; è margine nidi
Extat hians iam iamq́; cadat, ni pectore toto
Obſtet aperta parens, & amantibus increpet alis.
Dumq; opus arcanũ, & taciti compendia Martis
Enumerant, lætiq́; ſuos complexibus implent,
Hopleaq; exquirũt, tardumq; Dimãta querũtur.
Ecce & Dircea iuxta dux concitus ala
Venerat Amphion, non longum cæde recenti
Lætatus, videt innumeris feruere cateruis
Tellurem, atque vna gentem expirare ruina.
Qui tremor illicita cœli de lampade tactos
Hic fixit iuuenem. pariterq; horrore ſub vno
Vox, acies, ſanguisq́; perit, gemitusq́; parantem:
Ipſe vltro conuertit equus. fugit ala retorto
Puluere. nondum illi Thebarũ clauſtra ſubibant,

Et iam Argiua cohors nocturno freta triumpho
Proſilit in cãpos, per & arma, & mẽbra iacentum
Tetraq; congerie ſola, ſemianimumq; cruorem
Cornipedes, ipſiq; ruunt, grauis exterit artus
Vngula, ſanguineus lauat imber, & impedit axes.
Dulce viris hac ire via, ceu tecta ſuperbi
Sidonia, atq; ipſas calcent in puluere Thebas.
Hortatur Capaneus. Satis occultata Pelaſgi
Delituit virtus. nunc nunc mihi vincere pulchrũ
Teſte die. mecum clamore, & puluere aperto
Ite palàm iuuenes. ſunt & mihi prouida dextra
Omina, & horrendi ſtricto mucrone furores.
Sic ait. ardentes alacer ſuccendit Adraſtus,
Argolicusq; gener. ſequitur iam triſtior augur.
Iãq; premũt muros: & adhuc noua funera narrat
Amphion, miſeramq; intrabant protinus vrbem.
Ni Megareus ſpecula citus exclamaſſet ab alta,
Claude vigil, ſubeũt hoſtes, claude vndiq; portas.
Eſt vbi dat vires nimius timor. ocyus omnis
Porta coit. ſolas dum tardius arctat Echion
Ogygias. audax animis Spartana iuuentus
Irrupit, caſiq; ruunt in limine primo
Incola Taygeti Panopeus, rigidiq; natator
Oebalus Eurotæ. tuq; ô ſpectate palaſtris
Omnibus, & nuper Nemeæo in puluere felix
Alcidama, primis quem cæſtibus ipſe ligarat
Tyndarides, nitidi moriens conuexa magiſtri
Reſpicis, auerſo pariter deus occidit aſtro.
Te nemus Oebalium, te lubrica ripa Lacanæ

Vir-

Virginis, & falſo gurges cantatus olore,
Fleuit, Amycleis triuiæ lugebere nymphis.
Et quæ te leges, præceptaq́ fortia belli
Erudijt genitrix, nimium didiciſſe queretur.
Talis Echionio Mauors in limine ſæuit.
Tandem humeris obnixus Acron, & pectore toto
Pronus Achemenides ferratæ robora portæ
Torſerunt, quanta pariter ceruice gementes
**Proſindunt inarata diu Pangæa iuuenci.* l.perfringunt
Par operis iactura lucro. quippe hoſte retento
Excluſere ſuos. cadit intra mœnia Graius.
Ormenus, & pronas tendentis Amynthoris vlnas
Fundentisq́ preces, penitus ceruice reciſa,
Verba ſolo, vultusq́ cadunt. colloq́ decorus
Torquis in hoſtiles cecidit per vulnus arenas.
Soluitur interea vallum, primæq́ recuſant
Stare moræ. iam ſe peditum iunxere cateruæ
Mœnibus, at patulas ſaltu tranſmittere foſſas
Horror equis. hærent trepidi, atq́ immane pauẽtes
Abruptum mirantur agi: nunc impetus iræ
Margine ab extremo, nũc ſpõte in frena recedunt.
Hic præfixa ſolo vellunt munimina: at illi
Portarum obiectus minuunt, & ferrea ſudant
Clauſtra remoliri, trabibusq́ arctata ſonoro
Pellunt ſaxa loco. pars ad faſtigia miſſas
Exultant hæſiſſe faces. pars ima laceſſunt,
Scrutanturq́ cauas cæca teſtudine turres.
At Tyrij, quæ ſola ſalus, caput omne coronant
Murorum, nigrasq́ ſudes, & lucida ferro.

Spicula, & arſuras cæli per inania glandes,
Saxaq; in aduerſos ipſis auulſa rotabant
Mœnibus. exundant ſæuo faſtigia nimbo,
vv. pharetræ *Armataq; vomunt ſtridentia tela*feneſtræ.*
Qualiter aut Maleam, aut alta Ceraunia ſupra
Ceſſantes in nube ſedent, nigrisq; leguntur
Collibus, & ſubitæ ſaliunt in vela procellæ:
Talis Agenoreis Argiuum exercitus armis
Obruitur. non ora virum, non pectora flectit
Imber atrox, rectóſque tenent in mœnia vultus
Immemores leti, & tantùm ſua tela videntes.
Anthea falcatō luſtrantem mœnia curru
Deſuper Ogygiæ pepulit grauis impetus haſtæ.
l. ſolutus *Lora excuſſa manu, retroq; in terga*volutus*
Semianimes artus, ocreis retinentibus, hæret:
Mirandum viſu belli ſcelus, arma trahuntur,
Fumantéſq; rotæ tellurem, & tertius haſtæ
Sulcus arant. longo ſequitur vaga puluere ceruix,
vv. lata *Et reſupinarum patet orbita*longa comarum.*
At tuba luctificis pulſat clangoribus vrbem.
b. perſtringit *Obſeptáſque fores ſonitu*perfringit amaro.*
Diuiſere aditus, omniq; in limine ſæuus
Signifer ante omnes ſua damna, & gaudia portat.
Dira intus facies. vix Mauors ipſe videndo
Gaudeat. incertis lymphatam horroribus vrbem
Scindunt diſſenſu vario, luctusq;, furorq;
Et pauor, & cæcis fuga circumfuſa tenebris.
Bellum intraſſe putes. feruent diſcurſibus arces,
Miſcentur clamore viæ. ferrum vndique, & ignes

Men-

Mente vident: ſæuas mente accepere cathenas.
Conſumpſit ventura timor, iam tecta replerant,
Templaq;, & ingratæ vallantur planctibus aræ.
Vnà omnes, eademq; ſubit formido per annos,
Poſcunt fata ſenes, ardet, palletq; iuuentus.
Atria fœmineis trepidant vlulata querelis.
Flent pueri, & flendi nequeunt cognoſcere cauſas
Attoniti, & tantùm matrum lamenta timentes.
Illas cogit amor, nec habent extrema pudorem.
Ipſæ tela viris, ipſæ iram, animóſq; miniſtrant,
Hortantúrq;, vnáque ruunt. nec auita gementes
Limina, nec paruos ceſſant oſtendere natos.
Sic vbi pumiceo paſtor rapturus ab antro
*Armatas *exegit apes, fremit aſpera nubes:*
Inq; vicem ſeſe ſtridore hortantur, & omnes vv. erexit
Hoſtis in ora volant, mox deficientibus alis
Amplexæ flauamq; domum, captiuaq; plangunt
Mella, laboratasq; premunt ad pectora ceras.
Nec non ancipitis pugnat ſententia vulgi.
Diſcordéſque ſerit motus: hi reddere fratrem
Nec muſſant, ſed voce palàm, claroq; tumultu
Reddere regna iubent. perijt reuerentia regis
Sollicitis, veniat, pactumq; hic computet annum.
Cadmeóſq; lares exul, patriasq; ſalutet
Infelix tenebras. cur aut ego ſanguine fraudes,
Et periura luam regalis crimina noxæ?
Inde alij. ſera iſta fides, iam vincere mauult.
Tireſian alij lachrymis & ſupplice cœtu
Orant, quodq; vnum rebus ſolamen in arctis

Noſſe futura rogant. tenet ille incluſa, premitq́;
Fata deum. Quiáne ante duci bene credita noſtra
Conſilia, & monitus cùm perfida bella vetarem?
Te tamen infelix, inquit, perituraq́; Thebe
Si taceam, nequeo miſer exaudire cadentem,
Argolicumq́; oculis haurire vacantibus ignem.
Vincamur pietas. pone eia altaria virgo,
Quæramus ſuperos. facit illa, acieq́; ſagaci
Sanguineos flammarũ apices, geminúmq́; per aras
Ignem, & clara tamen mediæ faſtigia lucis
Orta docet. tunc in ſpeciem ſerpentis inanem
Ancipiti gyro volui, frangiq́; ruborem,
Demonſtrat dubio, patriaſq́; illuminat vmbras.
Ille coronatos iamdudum amplectitur ignes,
Fatidicum ſorbens vultu flagrante vaporem.
Stant triſtes horrore comæ, vittaſq́; trementes
Cæſaries inſana leuat: diducta putares
Lumina, conſumptúmq́; genis redijſſe nitorem.
Tandem exundanti permiſit verba furori.
Audite ô ſontes, extrema litamina diuum
Labdacidæ. venit alma ſalus, ſed limite duro.
Martius inferias, & ſæua efflagitat anguis
Sacra, cadat generis quicunq́; nouiſſimus extat,
Viperei. datur hoc tantum victoria pacto.
Felix qui tanta lucem mercede relinquet.
Stabat fatidici propè ſæua altaria vatis
Mœſtus adhuc, patriæ tantum communia lugens
Fata Creon. grandem ſubiti cùm fulminis ictum
Non ſecus ac torta traiectus cuſpide pectus,

Acci-

Accipit exanimis, ſentitq́; Menœcea poſci.
Monſtrat enim, ſuadetq́; timor. ſtupet anxius alto
Corda metu glaciante pater. Trinacria qualis
Ora repercuſſum Libyco mare ſumit ab æſtu.
Mox plenum Phœbo vatem, & celare iubentem
Nunc humilis genua amplectẽs, nunc ora canentis
Nequicquam reticere rogat. iam fama ſacratam
Vocem amplexa volat, clamantq́; oracula Thebæ.
Nũc age quis ſtimulos, & pulchræ gaudia mortis
Addiderit iuueni (neq; enim hæc abſentib. vnquã
Mens homini tranſmiſſa deis) memor incipe Clio.
Sæcula te quoniam penes, & digeſta vetuſtas.
Diua Iouis ſolio iuxta comes, vnde per orbem
Rara dari, terriſq́; ſolet contingere virtus:
Seu pater omnipotens tribuit, ſiue ipſa capaces
Elegit penetrare viros, cæleſtibus vt tunc
Deſiluit gauiſa plagis. dant clara meanti
Aſtra locum, quóſq́; ipſa polis affixerat ignes,
Iamq́; premit terras: nec vultus ab æthere longè,
Sed placuit mutare genas. fit prouida Manto.
Reſponſis vt plena fides, & fraude priores
Exuitur vultus. abijt, horrorq́;, vigorq́;
Ex oculis, paulum decoris permanſit, honoſq́;
Mollior, & poſito vatum geſtamina ferro
Subdita. deſcendunt veſtes, toruiſq́; ligatur
Vitta comis (nã laurus erat) tamen aſpera prodũt
Ora deam, nimijq́; gradus. ſic Lydia coniux
Amphitryoniaden exutum horrentia terga
Perdere Sidonios humeris videbat amictus,

Et turbare colus, & tympana rumpere dextra.
Sed neque te indecorem ſacris, dignumq́; iuberi
Talia, Dircæa ſtantem pro turre Menœceu
Inuenit. immenſæ reſerato limine portæ
Sternebas Danaos, pariter Mauortius Aemon,
Sed conſanguinei quamuis atque omnia fratres,
Tu prior. exanimes circùm tumulantur acerui.*
vv. cumulantur *Omne ſedet telum. nulli ſine cædibus ictus.*
Necdũ aderat virtus. nõ mens, nõ dextra quieſcit,
Non auida arma vacant ipſa inſanire videtur
Sphynx galeæ cuſtos, viſoq́; animata cruore
Emicat effigies, & ſparſa Orichalca renident.
Cùm dea pugnãtis capulum, dextramq́; repreſſit.
Magnanime ô iuuenis, quo non agnouerit vllum
Certius armifero Cadmi de ſanguine Mauors,
Linque humiles pugnas, hæc nõ tibi debita virtus.
Aſtra vocant, cæloq́; animam (plus cõcipe) mittes.
Iamdudũ hoc hilares genitor bacchatur ad aras,
Hoc ignes, fibræq́; volunt, hoc vrget Apollo.
Terrigenam cuncto patriæ pro ſanguine poſcunt.
vv. plebes *Fama canit monitus, gaudet Cadmeia* pubes*
Certa tui. rape mente deos, rape nobile fatum.
I precor accelera. ne proximus occupet Aemon.
Sic ait, & magna cunctantis pectora dextra
Permulſit. tacitè, ſeſeq́; in corde reliquit.
Fulminis haud citius radijs afflata cupreſſus,
Combibit infeſtas, & ſtirpe, & vertice flammas
Quàm iuuenis multo poſſeſſus numine pectus
Erexit ſenſus, letiq́; inuaſit amorem.

Vt

Vt vero auerſa, greſſumq́; habitumq; notauit
Et ſubitam à terris in nubila creſcere Manto,
Obſtupuit. ſequimur, diuum quicumque vocaſti,* vv. quæcunque
Nec tardè paremus ait. iamiámque recedens
Inſtantem vallo Pylium tamen Agrea fixit:
Armigeri fixum excipiunt, tum vulgus euntem
Authorem pacis, ſeruatoremq́;, deumq́;
Conclamat gaudens, atq; ignibus implet honeſtis,
Iamq; iter ad muros curſu feſtinus anhelo
Obtinet, & miſeros gaudet vitaſſe parentes.
Cũ genitor (ſteterũtq́; ambo, & vox hæſit vtrinq;,
Deiectaq́; genæ) tandem pater ante profatur.
Quis nouus incœptis rapuit te caſus ab armis?
Quæ bello grauiora paras? dic nate precanti
Cur tibi torua acies? cur hic truculentus in ore
Pallor? & ad patrios nõ ſtant tua lumina vultus?
Audiſti reſponſa palàm. per ego oro, tuóſq;
Nate, meoſq́; annos, miſeræq́; per vbera matris,
Ne vati, ne crede puer, ſuperi ne profanum
Dignantur ſimulare ſenem? cui vultus inanis,
Extinctiq; orbes, & pœna ſimillima diro
Oedipodæ? quid ſi inſidijs, & fraude doloſa
Rex agit? extrema eſt cui noſtra in ſorte timori
Nobilitas, tuaq́; ante duces notiſſima virtus.
Illius hæc forſan remur, quæ verba deorum
Ille mouet, nec frena animo permitte calenti.
Da ſpatiũ, tenuemq́; morã. malè cuncta miniſtrat
Impetus. hoc oro munus concede parenti.
Sic tua maturis ſignentur tempora canis,

Et ſis ipſe parens, & ad hunc animoſe timorem
Peruenias. ne perge meos orbare penates:
Externi te nempe patres, alienaq́; tangunt
Pignora, ſi pudor eſt. primum miſerere tuorum,
Hæc pietas, hic verus honos, ibi gloria tantum.
l. iacẽtes Ventoſumq́; decus, tituliq́; in morte *latentes,
Nec timidus te flecto parens, I, prælia miſce,
I, Danaas acies, medioſq́; per obuius enſes,
Non teneo. liceat miſero tremebunda lauare
Vulnera, & vndantem lachrymis ſiccare cruorẽ.
Teq́; iterum, ſæuis iterumq́; remittere bellis.
Hoc malunt Thebæ. ſic colla, manúſq́; tenebat
Implicitus, ſed nec lachrymæ, nec verba mouebãt
Dis votum iuuenem. quin & monſtrantibus illis
Fraude patrem tacita ſubit, auertitq́; timorem.
Falleris heu, veroſq́; metus pater optime neſcis.
Non me vlli monitus, nec vatum exorſa furẽtum
Sollicitant, manéſq́; mouent, ſibi callidus iſta
Tyreſias, nataq́; canat. non ſi ipſe recluſis
Comminus ex adytis in me inſaniret Apollo,
Sed grauis vnanimi caſus me fratris ad vrbem
Sponte refert. gemit Inachia mihi ſaucius Æmon
Cuſpide, vix illum medio de puluere belli
Inter vtraſq́; acies, iamiamq́; tenentibus Argis.
Sed moror. I, refoue dubium, turbæq́; ferenti
Dic parcant, leuiterq́; vehant. ego vulnera doctũ
Iungere, ſupremiq́; fugam reuocare cruoris
Æchionta petam. ſic imperfecta locutus
Effugit. illi atra merſum caligine pectus

*Cop-

*Confundit ſenſus.pietas incerta vagatur, vv. confudit
Diſcordantq́ metus.impellunt credere Parcæ.
Turbidus interea ruptis venientia portis
Agmina belligeri Capaneus agit æquore campi,
Cornua nunc equitum,cuneos nunc ille pedeſtres.
Et proculcantes moderantum funera currus,
Idem altas turres ſaxis,& turbine crebro
Laxat,agit turmas idem,atq́ in ſanguine fumat.
Nũc ſpargit torquẽs volucri noua vulnera plũbo,
Nunc iaculum excuſſo rotat in ſublime lacerto,
Nullaq́ tectorum ſubit ad faſtigia,quæ non
*Deſerat haſta virum,perfuſaq́ cæde recurrat. vv. deſerat
Nec iã aut Oeniden,aut Hippomedõta peremptos,
Aut vatem Pelopea phalanx,aut Arcada credũt.
Quin ſocium coiſſe animas,& corpore in vno
Stare omnes.ita cuncta replet.non vllius ætas,
Non cultus,non forma* mouet:pugnãtibus idem l. mouet
Supplicibusq́ furit. non quiſquam obſiſtere cõtra,
Non belli tentare vices.procul arma furentis,
Terribilesq́ iubas,& frontem caſſidis horrent.
At pius electa murorum in parte Menœceus
Iam ſacer aſpectu ſolitoq́ auguſtior ore,
Ceu ſubitò in terras ſupero demiſſus ab axe
Conſtitit,exempta manifeſtus caſſide noſci,
Deſpexitq́ acies hominum,& clamore profundo
Conuertit campum,iuſſitq́ ſilentia bello.
Armorum ſuperiq́,tuq́ ô qui funere tanto
Indulges mihi Phœbe mori, date gaudia Thebis
Quæ pepigi,& toto quæ ſanguine prodigus emi.

Ferte retro bellum, captáq; impingite Lernæ
Relliquias turpes. confixáq; terga fouentes
Inachus indecores pater auerſetur alumnos:
At Tyriis templa, arua, domos, connubia, natos
Reddite morte mea. ſi vos placida hoſtia iuui,
Si non attonitis vatis conſulta recepi
Auribus, & Thebis nondum credentibus hauſi.
l.pro *Hæc Amphionijs* *per me perſoluite terris,*
Ac mihi deceptum, precor, exorate parentem.
Sic ait. inſignemq́; animam mucrone coruſco
Dedignantem artus pridem, mœſtámq; teneri
Arripit, inq; vno quæſitam vulnere rumpit.
Sanguine tunc ſpargit turres, & mœnia luſtrat.
Séq; ſuper medias acies, nondum enſe remiſſo
Iecit, & in ſæuos cadere eſt conatus Achiuos.
Aſt illum amplexæ, Pietas, Virtuſq; ferebant
Leuiter ad terras corpus: iam ſpiritus olim
Ante Iouem, & ſummis apicē ſibi poſcit in aſtris,
Iámque intra muros nullo ſudore receptum
Gaudentes heroa ferunt. abſceſſerat vltro
Tantalidum venerata cohors. ſubit agmine longo
Colla inter iuuenum, lætiſq; fauoribus omni
Concinitur vulgo, Cadmū, atq; Amphiona ſupra
Conditur. hi ſertis, hi veris honore ſoluto
Accumulant artus, patriáq; in ſede reponunt
Corpus adoratum. repetunt mox bella peractis
Laudibus. hic victa genitor lachrymabilis ira
Congemit, & tandem matri data flere poteſtas.
Luſtralémne feris ego te puer inclyte Thebis,

Deuo-

Deuotumq́; caput, vilis ceu mater alebam?
Quod molita nefas? cui tantum inuiſa deorum?
Non ego monſtrifero coitu reuoluta nouaui
Pignora, nec nato peperi funeſta nepotes.
Quid refert? habet ecce ſuos Iocaſta, ducéſque,
Regnantéſque videt. nos ſæua piacula bello
Demus, vt* alternis (placet hoc tibi fulminis au- vv. alterni.
Oedipodionij mutent diademata fratres thor)
Quid ſupos, hominéſve queror? tu ſæue Menœceu
Tu miſerã ante omnes properaſti extinguere matrẽ
Vnde hic mortis amor? quæ ſacra inſania menti,
Quóſve ego conceptus, aut quæ mala pignora fudi
Tam diuerſa mihi? nimirum Martius anguis,
Quæq́; nouis proauum tellus effloruit armis.
Hinc animi triſtes, nimiusq́; in pectore Mauors.
Et de matre nihil ſponte en vtroque peremptus
Irrumpis mœſtas fatis nolentibus vmbras.
Aſt egomet Danaos Capaneaq́; tela verebar
Hæc erat metuenda manus, ferrumq́; quod amens
Ipſa dedi. viden' vt iugulo conſumpſerit enſem?
Altius haud quiſquã Danaum mucrone ſubiſſet,
Diceret infelix etiamnum, & cuncta repleret
Queſtibus. abducent comites, famulæq́; peroſam
Solantes thalamoq́; tenent. ſedet eruta multo
Vngue genas. non illa diem, non verba precantum
Reſpicit, aut viſus flectit tellure relictos.
Iam vocis, iam mentis inops. ſic aſpera tygris
Fœtibus abreptis Scythico deſerta ſub antro
Accubat, & tepidi lambit veſtigia ſaxi.

Nuſquam iræ ſedit rabies, feritasq́; fameſq́;
Oris eunt præter ſecura armenta, gregéſque
Aſpicit illa iacens. vbi enim, quibus vlcera paſcat,
Aut quos ingenti premat expectata rapina?
Hactenus arma, tubæ, ferrũq́; & vulnera, ſed nũc
Comminus aſtrigeros Capaneus tollendus in axes.
Non mihi iam ſolito vatum de more canendum,
Maior ab Aonijs ſumenda audacia locis.
Mecum omnes audete deæ. ſiue ille profunda
Miſſus nocte furor, Capaneaq́; ſigna ſecutæ,
Arma Iouem contra Stygiæ rapuere ſorores,
Sed virtus egreſſa modum, ſeu gloria præceps,
Seu magnæ dat fama neci: ſeu læta malorum*
l. fata *Principia, & blandæ ſuperum mortalibus iræ.*
Iam ſordent terrena viro, tædetq́; profundæ
Cædis, & exhauſtis olim, Graiúmq́; ſuiſq́;
Miſſilibus, laſſa reſpexit in æthera dextra,
Ardua mox toruo metitur culmina viſu,
Innumerosq́; gradus. gemina latus arbore cluſus
Aërium ſibi portat iter. longéque timendus
Multifidam quercum flagranti lumine vibrat.
Arma rubent vna, clypeoq́; incenditur ignis.
Hac ait in Thebas, hac me iubet ardua virtus
Ire. Menœceo quem lubrica ſanguine turris.
Experiar quid ſacra iuuent, ac falſus Apollo.
Dixit, & alterno captiua in mœnia greſſu
Surgit ouans. quales mediis in nubibus æther
Vidit Aloidas, cùm creſceret impia tellus

Vidit

Deſpectura deos, nec adhuc immane veniret
Pelion, & trepidum iam tangeret Oſſa Tonãtem.
Tum verò attoniti fatorum in cardine ſummo
Ceu ſuprema lues vrbem, facibuſq́; cruentis
Æquatura ſolo turres Bellona ſubiret,
Omnibus è tectis certatim ingentia ſaxa,
Roboraq́;, & grauidas fundæ balearis habenas.
(Nam iaculis, cæloq́; vagis ſpes nulla ſagittis)
Verũ auidi & tormẽta rotant, & molibus vrgẽt.
Ille nec ingeſtis, nec terga ſequentibus vnquam
Detrahitur telis, vacuoq́; ſub aëre pendens,
Plana velut terra certus veſtigia figat,
Tendit, & ingenti ſubit occurrente ruina.
Amnis vt incumbens longæui robora pontis
Aſſiduis oppugnat aquis, iam ſaxa fatiſcunt,
Emotæq́; trabes, tanto violentior ille
(Sæuit enim maiore ſalo) quaſſatq́;, trahitq́;
Molem ægram: nexus donec celer alueus omnes
Abſcidit, & curſu victor reſpirat aperto.
Vtq́; petita diu celſus faſtigia ſupra
Eminuit, trepidamq́; aſſurgens deſuper vrbem
Vidit, & ingenti Thebas exterruit vmbra,
Increpat attonitos. Humiléſne Amphionis arces
Prò pudor, hi faciles, carménq́; imbelle ſecuti,
Et mentita diu Thebarum fabula muri?
Et quidnam egregium proſternere mœnia, molli
Structa lyra? ſimul inſultans, greſſúq́;, manúq́;
Mollibus obſtantes cuneos, tabulataq́; ſæuus
Deſtruit. abſiliunt pontes, tectiq́; trementis

Saxea frena labant, diſſeptoq́ aggere rurſus
Vtitur, & truncas rupes in templa, domosq́
Præcipitat, frangitq́ ſuis iam mœnibus vrbem.
Iámque Iouem circa ſtudijs diuerſa fremebant
Argolici, Tyrijque dei. pater æquus vtriſque
Aſpicit ingentes ardentum comminus iras,
Séque obſtare videt. gemit infeſtante nouerca
Liber. & obliquo reſpectans lumine patrem.
Nũc vbi ſæua manus, meaq́ heu cunabula flãma
Fulmen, ió vbi fulmen? ait. gemit author Apollo,
Quas dedit ipſe domos. Lernam Thebasq́ repẽdit
Mæſtus. & intento dubitat Tirynthius arcu.
Maternos plangit volucer Danæius Argos,
Flet Venus Harmoniæ populos: metuensq́ maritũ
Stat procul, & tacita Gradiuum reſpicit ira.
Increpat Aonios audax Tritonia diuos,
Iunonem tacitam furibunda ſilentia torquent.
Non tamen hæc turbant pacẽ Iouis, ecce quierant
Iurgia, cùm mediis Capaneus auditus in aſtris,
Nulláne pro trepidis clamabat Numina Thebis
Statis? vbi infandæ ſegnes telluris alumni
Bacchus & Alcides? piget inſtigare minores
Tu potiùs venias, (quis enim concurrere nobis
Dignior?) en cineres Semelæaq́ buſta tenentur.
Nunc age, nunc totis in me connitere flammis
Iuppiter, an pauidas tonitru turbare puellas
Fortior? & ſoceri turres excindere Cadmi?
Ingemuit dictis ſuperum dolor ipſe furentem.
Riſit. & incuſſa ſanctarum mole comarum,

Quæ-

Quanã ſpes hominũ tumidæ poſt prælia Phlegræ?
Túne etiam feriendus? ait. premit vndiq; lentum
Turba deum frendens, & tela vltricia poſcit.
Nec iam audet fatis turbata obſiſtere coniux,
Ipſa dato nondum cœleſtis regia ſigno
Sponte tonat, coeunt ipſæ ſine flamine nubes.
Accurrúntq; imbres, Stygias rupiſſe cathenas
Iapeton? aut victam ſupera ad conuexa leuari
Innarimen, Aetnámve putes, pudet iſta timere
Cœlicolas, ſed cùm in media vertigine mundi
Stare virum, inſanoſq; vident depoſcere pugnas,
Mirantur taciti, & dubio pro fulmine pendent.
Cœperat Ogygiæ ſupra veſtigia turris,
Arcanum mugire polus, cœlumq; tenebris
Auferri: tenet ille tamen, quas non videt arces.
Fulguráq; attritis quoties micuere procellis,
Hic ait in Thebas. his iam decet ignibus vti,
Hinc renouare facem, laſſamq; accendere quercũ.
Talia dicentem toto Ioue fulmen adactum
Corripuit. primæ fugere in nubila criſtæ,
Et clypei niger vmbo cadit. iamq; omnia lucent
Membra viri. cedunt acies, & terror vtrinque
Quò ruat, ardenti feriat quas corpore turmas.
Intra ſe ſtridere facem, galeamq;, comaſq;
Sentit, & vrentem thoraca repellere dextra,
Conatus ferri cinerem ſub pectore tractat.
Stat tamen extremumq; in ſydera verſus anhelat.
Pectoraq; inuiſis obicit fumantia muris
Ne caderet: ſed mẽbra virum terrena relinquunt

Spicula, & arſuras cæli per inania glandes,
Saxaq; in aduerſos ipſis auulſa rotabant
Mœnibus. exundant ſæuo faſtigia nimbo,
vv. pharetræ *Armataq; vomunt ſtridentia tela* feneſtræ.*
Qualiter aut Maleam, aut alta Ceraunia ſupra
Ceſſantes in nube ſedent, nigriſq; leguntur
Collibus, & ſubitæ ſaliunt in vela procellæ:
Talis Agenoreis Argiuum exercitus armis
Obruitur. non ora virum, non pectora flectit
Imber atrox, rectóſque tenent in mœnia vultus
Immemores leti, & tantùm ſua tela videntes.
Anthea falcato luſtrantem mœnia curru
Deſuper Ogygiæ pepulit grauis impetus haſtæ.
l. ſolutus *Lora excuſſa manu, retroq; in terga* volutus*
Semianimes artus, ocreis retinentibus, hæret:
Mirandum viſu belli ſcelus, arma trahuntur,
Fumantéſq; rotæ tellurem, & tertius haſtæ
Sulcus arant. longo ſequitur vaga puluere ceruix,
vv. lata *Et reſupinarum patet orbita* longa comarum.*
At tuba luctificis pulſat clangoribus vrbem.
b. perſtringit *Obſeptáſque fores ſonitu* perfringit amaro.*
Diuiſere aditus, omniq; in limine ſæuus
Signifer ante omnes ſua damna, & gaudia portat.
Dira intus facies. vix Mauors ipſe videndo
Gaudeat. incertis lymphatam horroribus vrbem
Scindunt diſſenſu vario, luctuſq;, furorq;
Et pauor, & cæcis fuga circumfuſa tenebris.
Bellum intraſſe putes. feruent diſcurſibus arces,
Miſcentur clamore viæ. ferrum vndique, & ignes

Men-

Mente vident: ſæuas mente accepere cathenas.
Conſumpſit ventura timor, iam tecta replerant,
Templaq́;, & ingratæ vallantur planctibus aræ.
Vnà omnes, eademq́; ſubit formido per annos,
Poſcunt fata ſenes, ardet, palletq́; iuuentus.
Atria fœmineis trepidant vlulata querelis.
Flent pueri, & flendi nequeunt cognoſcere cauſas
Attoniti, & tantùm matrum lamenta timentes.
Illas cogit amor, nec habent extrema pudorem.
Ipſæ tela viris, ipſæ iram, animóſq́; miniſtrant,
Hortantúrq́;, vnáque ruunt. nec auita gementes
Limina, nec paruos ceſſant oſtendere natos.
Sic vbi pumiceo paſtor rapturus ab antro
*Armatas *exegit apes, fremit aſpera nubes:*
Inq́; vicem ſeſe ſtridore hortantur, & omnes vv. erexit
Hoſtis in ora volant, mox deficientibus alis
Amplexæ flauamq́; domum, captiuaq́; plangunt
Mella, laboratasq́; premunt ad pectora ceras.
Nec non ancipitis pugnat ſententia vulgi.
Diſcordéſque ſerit motus: hi reddere fratrem
Nec muſſant, ſed voce palàm, claroq́; tumultu
Reddere regna iubent. perijt reuerentia regis
Sollicitus, veniat, pactumq́; hic computet annum.
Cadmeóſq́; lares exul, patriasq́; ſalutet
Infelix tenebras. cur aut ego ſanguine fraudes,
Et periura luam regalis crimina noxæ?
Inde alij. ſera iſta fides, iam vincere mauult.
Tireſian alij lachrymis & ſupplice cœtu
Orant, quodq́; vnum rebus ſolamen in arctis

Noſſe futura rogant. tenet ille incluſa, premitq́;
Fata deum. Quiáne ante duci bene credita noſtra
Conſilia, & monitus cùm perfida bella vetarem?
Te tamen infelix, inquit, perituraq́; Thebe
Si taceam, nequeo miſer exaudire cadentem,
Argolicumq́; oculis haurire vacantibus ignem.
Vincamur pietas. pone eia altaria virgo,
Quæramus ſuperos. facit illa, acieq́; ſagaci
Sanguineos flammarũ apices, geminúmq́; per aras
Ignem, & clara tamen mediæ faſtigia lucis
Orta docet. tunc in ſpeciem ſerpentis inanem
Ancipiti gyro volui, frangiq́; ruborem,
Demonſtrat dubio, patriasq́; illuminat vmbras.
Ille coronatos iamdudum amplectitur ignes,
Fatidicum ſorbens vultu flagrante vaporem.
Stant triſtes horrore comæ, vittasq́; trementes
Cæſaries inſana leuat: diducta putares
Lumina, conſumptúmq́; genis rediiſſe nitorem.
Tandem exundanti permiſit verba furori.
Audite ô ſontes, extrema litamina diuum
Labdacidæ. venit alma ſalus, ſed limite duro.
Martius inferias, & ſæua efflagitat anguis
Sacra, cadat generis quicunq́; nouiſſimus extat,
Viperei. datur hoc tantum victoria pacto.
Felix qui tanta lucem mercede relinquet.
Stabat fatidici propè ſæua altaria vatis
Mœſtus adhuc, patriæ tantum communia lugens
Fata Creon. grandem ſubiti cùm fulminis ictum
Non ſecus ac torta traiectus cuſpide pectus,

Acci-

Accipit exanimis, ſentitq́; Menœcea poſci.
Monſtrat enim, ſuadetq; timor. ſtupet anxius alto
Corda metu glaciante pater. Trinacria qualis
Ora repercuſſum Libyco mare ſumit ab æſtu.
Mox plenum Phœbo vatem, & celare iubentem
Nunc humilis genua amplectẽs, nunc ora canentis
Nequicquam reticere rogat. iam fama ſacratam
Vocem amplexa volat, clamantq́; oracula Thebæ.
Nũc age quis ſtimulos, & pulchræ gaudia mortis
Addiderit iuueni (neq; enim hæc abſentib. vnquã
Mens homini tranſmiſſa deis) memor incipe Clio.
Sæcula te quoniam penes, & digeſta vetuſtas.
Diua Iouis ſolio iuxta comes, vnde per orbem
Rara dari, terriſq́; ſolet contingere virtus:
Seu pater omnipotens tribuit, ſiue ipſa capaces
Elegit penetrare viros, cæleſtibus vt tunc
Deſiluit gauiſa plagis. dant clara meanti
Aſtra locum, quóſq; ipſa polis affixerat ignes,
Iamq́; premit terras: nec vultus ab æthere longè,
Sed placuit mutare genas. fit prouida Manto.
Reſponſis vt plena fides, & fraude priores
Exuitor vultus. abijt, horrorq́;, vigorq́;
Ex oculis, paulum decoris permanſit, honosq́;
Mollior, & poſito vatum geſtamina ferro
Subdita. deſcendunt veſtes, toruiſq́; ligatur
Vitta comis (nã laurus erat) tamen aſpera prodũt
Ora deam, nimijq́; gradus. ſic Lydia coniux
Amphitryoniaden exutum horrentia terga
Perdere Sidonios humeris ridebat amictus,

Et turbare colus, & tympana rumpere dextra.
Sed neque te indecorem ſacris, dignumq́ iuberi
Talia, Dircæa ſtantem pro turre Menœceu
Inuenit. immenſæ reſerato limine portæ
Sternebas Danaos, pariter Mauortius Aemon,
Sed conſanguinei quamuis atque omnia fratres,
*Tu prior. exanimes circùm tumulantur*acerui.*
vv. cumulantur *Omne ſedet telum. nulli ſine cædibus ictus.*
Necdũ aderat virtus. nõ mens, nõ dextra quieſcit,
Non auida arma vacant ipſa inſanire videtur
Sphynx galeæ cuſtos, viſoq́ animata cruore
Emicat effigies, & ſparſa Orichalca renident.
Cùm dea pugnãtis capulum, dextramq́ repreſſit.
Magnanime ô iuuenis, quo non agnouerit vllum
Certius armifero Cadmi de ſanguine Mauors,
Linque humiles pugnas, hæc nõ tibi debita virtus.
Aſtra vocant, cæloq́ animam (plus cõcipe) mittes.
Iamdudũ hoc hilares genitor bacchatur ad aras,
Hoc ignes, fibraq́ volunt, hos vrget Apollo.
Terrigenam cuncto patriæ pro ſanguine poſcunt.
vv. plebes *Fama canit monitus, gaudet Cadmeia*pubes*
Certa tui. rape mente deos, rape nobile fatum.
I precor accelera. ne proximus occupet Aemon.
Sic ait, & magna cunctantis pectora dextra
Permulſit. tacitè, ſeſeq́ in corde reliquit.
Fulminis haud citius radijs afflata cupreſſus,
Combibit infeſtas, & ſtirpe, & vertice flammas
Quàm iuuenis multo poſſeſſus numine pectus
Erexit ſenſus, letiq́ inuaſit amorem.

Vt

Vt vero auerſæ,greſſumq́;,habitumq́; notauit
Et ſubitam à terris in nubila creſcere Manto,
Obſtupuit.ſequimur,diuum quicumque vocaſti,* vr.quæcunque
Nec tardè paremus ait.iamiámque recedens
Inſtantem vallo Pylium tamen Agrea fixit:
Armigeri fixum excipiunt,tum vulgus euntem
Authorem pacis,ſeruatoremq́;,deumq́;
Conclamat gaudens,atq́; ignibus implet honeſtis,
Iamq́; iter ad muros curſu feſtinus anhelo
Obtinet,& miſeros gaudet vitaſſe parentes.
Cũ genitor (ſteterũtq́; ambo,& vox hæſit vtrinq́;,
Deiectæq́; genæ)tandem pater ante profatur.
Quis nouus incœptis rapuit te caſus ab armis?
Quæ bello grauiora paras? dic nate precanti
Cur tibi torua acies? cur hic truculentus in ore
Pallor? & ad patrios nõ ſtant tua lumina vultus?
Audiſti reſponſa palàm.per ego oro,tuóſq́;
Nate,meoſq́; annos, miſeraq́; per vbera matris,
Ne vati,ne crede puer,ſuperi ne profanum
Dignantur ſtimulare ſenem? cui vultus inanis,
Extinctiq́; orbes,& pœna ſimillima diro
Oedipodæ? quid ſi inſidijs,& fraude doloſa
Rex agit? extrema eſt cui noſtra in ſorte timori
Nobilitas,tuaq́; ante duces notiſſima virtus.
Illius hæc forſan remur, quæ verba deorum
Ille mouet,nec frena animo permitte calenti.
Da ſpatiũ,tenuemq́; morã.malè cuncta miniſtrat
Impetus.hoc oro munus concede parenti.
Sic tua maturis ſignentur tempora canis,

*Confundit ſenſus. pietas incerta vagatur, vv. confudit
Diſcordantq; metus. impellunt credere Parcæ.
Turbidus interea ruptis venientia portis
Agmina belligeri Capaneus agit æquore campi,
Cornua nunc equitum, cuneos nunc ille pedeſtres.
Et proculcantes moderantum funera currus,
Idem altas turres ſaxis, & turbine crebro
Laxat, agit turmas idem, atq; in ſanguine fumat.
Nũc ſpargit torquẽs volucri noua vulnera plũbo,
Nunc iaculum excuſſo rotat in ſublime lacerto,
Nullaq; tectorum ſubit ad faſtigia, quæ non
*Deſerat haſta virum, perfuſaq; cæde recurrat. vv. deferat
Nec iã aut Oeniden, aut Hippomedõta peremptos,
Aut vatem Pelopea phalanx, aut Arcada credũt.
Quin ſocium coiiſſe animas, & corpore in vno
Stare omnes. ita cuncta replet. non vllius ætas,
Non cultus, non forma* mouet: pugnãtibus idem l. mouẽt
Supplicibuſq; furit. non quiſquam obſiſtere cõtra,
Non belli tentare vices. procul arma furentis,
Terribileſq; iubas, & frontem caſſidis horrent.
At pius electa murorum in parte Menœceus
Iam ſacer aſpectu ſolitoq; auguſtior ore,
Ceu ſubitò in terras ſupero demiſſus ab axe
Conſtitit, exempta manifeſtus caſſide noſci,
Deſpexitq; acies hominum, & clamore profundo
Conuertit campum, iuſſitq; ſilentia bello.
Armorum ſuperiq;, tuq; ô qui funere tanto
Indulges mihi Phœbe mori, date gaudia Thebis
Quæ pepigi, & toto quæ ſanguine prodigus emi.

Ferte retro bellum, captaq́; impingite Lernæ
Relliquias turpes. confixaq́; terga fouentes
Inachus indecores pater auerſetur alumnos:
At Tyriis templa, arua, domos, connubia, natos
Reddite morte mea. ſi vos placida hoſtia iuui,
Si non attonitis vatis conſulta recepi
Auribus, & Thebis nondum credentibus hauſi.
l.pro *Hæc Amphioniis* per me perſoluite terris,*
Ac mihi deceptum, precor, exorate parentem.
Sic ait. inſignemq́; animam mucrone coruſco
Dedignantem artus pridem, mœſtámq; teneri
Arripit, inq; vno quæſitam vulnere rumpit.
Sanguine tunc ſpargit turres, & mœnia luſtrat.
Séq; ſuper medias acies, nondum enſe remiſſo
Iecit, & in ſæuos cadere eſt conatus Achiuos.
Aſt illum amplexæ, Pietas, Virtusq́; ferebant
Leuiter ad terras corpus: iam ſpiritus olim
Ante Iouem, & ſummis apicē ſibi poſcit in aſtris,
Iámque intra muros nullo ſudore receptum
Gaudentes heroa ferunt. abſceſſerat vltro
Tantalidum venerata cohors. ſubit agmine longo
Colla inter iuuenum, lætisq; fauoribus omni
Concinitur vulgo, Cadmū, atq; Amphiona ſupra
Conditur. hi ſertis, hi veris honore ſoluto
Accumulant artus, patriáq; in ſede reponunt
Corpus adoratum. repetunt mox bella peractis
Laudibus. hic victa genitor lachrymabilis ira
Congemit, & tandem matri data flere poteſtas.
Luſtralémne feris ego te puer inclyte Thebis,
Deuo-

Deuotumq́ caput, vilis ceu mater alebam?
Quod molita nefas? cui tantum inuiſa deorum?
Non ego monſtrifero coitu reuoluta nouaui
Pignora, nec nato peperi funeſta nepotes.
Quid refert? habet ecce ſuos Iocaſta, ducéſque,
Regnantéſque videt. nos ſæua piacula bello
*Demus, vt *alternis (placet hoc tibi fulminis au-* vv.alterni.
Oedipodionij mutent diademata fratres thor)
Quid ſupos, hominéſve queror? tu ſæue Menœceu
Tu miſerã ante omnes properaſti extinguere matrẽ
Vnde hic mortis amor? quæ ſacra inſania menti,
Quóſve ego conceptus, aut quæ mala pignora fudi
Tam diuerſa mihi? nimirum Martius anguis,
Quæq́ nouis proauum tellus effloruit armis.
Hinc animi triſtes, nimiusq́ in pectore Mauors.
Et de matre nihil ſponte en vtroque peremptus
Irrumpis mœſtas fatis nolentibus vmbras.
Aſt egomet Danaos Capaneaq́ tela verebar
Hæc erat metuenda manus, ferrumq́ quod amens
Ipſa dedi. viden' vt iugulo conſumpſerit enſem?
Altius haud quiſquã Danaum mucrone ſubiſſet,
Diceret infelix etiamnum, & cuncta repleret
Queſtibus. abducent comites, famulæq́ peroſam
Solantes thalamoq́ tenent. ſedet eruta multo
Vngue genas. non illa diem, non verba precantum
Reſpicit, aut viſus flectit tellure relictos.
Iam vocis, iam mentis inops. ſic aſpera tygris
Fœtibus abreptis Scythico deſerta ſub antro
Accubat, & tepidi lambit veſtigia ſaxi.

Nuſquam iræ ſedit rabies, feritaſq́ȝ, fameſq́ȝ
Oris eunt præter ſecura armenta, gregéſque
Aſpicit illa iacens. vbi enim, quibus vbera paſcat,
Aut quos ingenti premat expectata rapina?
Hactenus arma, tubæ, ferrũq́ȝ, & vulnera, ſed nũc
Comminus aſtrigeros Capaneus tollendus in axes,
Non mihi iam ſolito vatum de more canendum,
Maior ab Aonijs ſumenda audacia locis.
Mecum omnes audete deæ. ſiue ille profunda
Miſſus nocte furor, Capaneaq́ȝ ſigna ſecutæ,
Arma Iouem contra Stygiæ rapuere ſorores,
Sed virtus egreſſa modum, ſeu gloria præceps,
*Seu magnæ dat *fama neci: ſeu læta malorum*
l.fata
Principia, & blandæ ſuperum mortalibus iræ.
Iam ſordent terrena viro, tædetq́ȝ profundæ
Cædis, & exhauſtis olim, Graiúmq́ȝ ſuiſq́ȝ
Miſſilibus, laſſa reſpexit in æthera dextra,
Ardua mox toruo metitur culmina viſu,
Innumeroſq́ȝ gradus. gemina latus arbore cluſus
Aërium ſibi portat iter. longéque timendus
Multifidam quercum flagranti lumine vibrat.
Arma rubent vna, clypeoq́ȝ incenditur ignis.
Hac ait in Thebas, hac me iubet ardua virtus
Ire. Menœceo quem lubrica ſanguine turris.
Experiar quid ſacra iuuent, ac falſus Apollo.
Dixit, & alterno captiua in mœnia greſſu
Surgit ouans. quales medijs in nubibus æther
Vidit Aloidas, cùm creſceret impia tellus

Vidit

Deſpectura deos, nec adhuc immane veniret
Pelion, & trepidum iam tangeret Oſſa Tonãtem.
Tum verò attoniti fatorum in cardine ſummo
Ceu ſuprema lues vrbem, facibusq́; cruentis
Æquatura ſolo turres Bellona ſubiret,
Omnibus è tectis certatim ingentia ſaxa,
Roboraq;, & grauidas fundæ balearis habenas.
(Nam iaculis, cæloq; vagis ſpes nulla ſagittis)
Verũ auidi & tormẽta rotant, & molibus vrgẽt.
Ille nec ingeſtis, nec terga ſequentibus vnquam
Detrahitur telis, vacuoq́; ſub aëre pendens,
Plana velut terra certus veſtigia figat,
Tendit, & ingenti ſubit occurrente ruina.
Amnis vt incumbens longæui robora pontis
Aſſiduis oppugnat aquis, iam ſaxa fatiſcunt,
Emotæq́; trabes, tanto violentior ille
(Sæuit enim maiore ſalo) quaſſatq;, trahitq;
Molem ægram: nexus donec celer alueus omnes
Abſcidit, & curſu victor reſpirat aperto.
Vtq́; petita diu celſus faſtigia ſupra
Eminuit, trepidamq; aſſurgens deſuper vrbem
Vidit, & ingenti Thebas exterruit vmbra,
Increpat attonitos. Humiléſne Amphionis arces
Prò pudor, hi faciles, carménq; imbelle ſecuti,
Et mentita diu Thebarum fabula muri?
Et quidnam egregium proſternere mœnia, molli
Structa lyra? ſimul inſultans, greſſúq;, manúq;
Mollibus obſtantes cuneos, tabulataq; ſæuus
Deſtruit. abſiliunt pontes, tectiq; trementis

Saxea frena labant, diſſeptóq; aggere rurſus
Vtitur, & truncas rupes in templa, domoſq;
Præcipitat, frangitq; ſuis iam mœnibus vrbem.
Iámque Iouem circa ſtudijs diuerſa fremebant
Argolici, Tyrijque dei. pater æquus vtriſque
Aſpicit ingentes ardentum comminus iras,
Séque obſtare videt. gemit infeſtante nouerca
Liber. & obliquo reſpectans lumine patrem.
Nũc vbi ſæua manus, meaq; heu cunabula flãmæ
Fulmen, iô vbi fulmen? ait. gemit author Apollo,
Quas dedit ipſe domos. Lernam Thebaſq; repẽdit
Mæſtus. & intento dubitat Tirynthius arcu.
Maternos plangit volucer Daneius Argos,
Flet Venus Harmoniæ populos: metuenſq; maritũ
Stat procul, & tacita Gradiuum reſpicit ira.
Increpat Aonios audax Tritonia diuos,
Iunonem tacitam furibunda ſilentia torquent.
Non tamen hæc turbant pacẽ Iouis. ecce quierant
Iurgia, cùm mediis Capaneus auditus in aſtris,
Nulláne pro trepidis clamabat Numina Thebis
Statis? vbi infandæ ſegnes telluris alumni
Bacchus & Alcides? piget inſtigare minores
Tu potiùs venias, (quis enim concurrere nobis
Dignior?) en cineres Semelæaq; buſta tenentur.
Nunc age, nunc totis in me connitere flammis
Iuppiter, an pauidas tonitru turbare puellas
Fortior? & ſoceri turres excindere Cadmi?
Ingemuit dictis ſuperum dolor ipſe furentem.
Riſit. & incuſſa ſanctarum mole comarum,

Quæ-

Quanã ſpes hominũ tumidæ poſt prælia Phlegræ?
Túne etiam feriendus? ait, premit vndiq; lentum
Turba deum frendens, & tela vltricia poſcit.
Nec iam audet fatis turbata obſiſtere coniux,
Ipſa dato nondum cœleſtis regia ſigno
Sponte tonat, coeunt ipſæ ſine flamine nubes.
Accurrúntq; imbres, Stygias rupiſſe cathenas
Iapeton? aut victam ſupera ad conuexa leuari
Innarimen, Aetnámve putes, pudet iſta timere
Cœlicolas, ſed cùm in media vertigine mundi
Stare virum, inſanoſq́; vident depoſcere pugnas,
Mirantur taciti, & dubio pro fulmine pendent.
Cœperat Ogygiæ ſupra veſtigia turris,
Arcanum mugire polus, cœlumq́; tenebris
Auferri: tenet ille tamen, quas non videt arces.
Fulguraq́; attritis quoties micuere procellis,
Hic ait in Thebas. his iam decet ignibus vti,
Hinc renouare facem, laſſamq́; accendere quercũ.
Talia dicentem toto Ioue fulmen adactum
Corripuit, primæ fugere in nubila criſtæ,
Et clypei niger vmbo cadit. iamq́; omnia lucent
Membra viri. cedunt acies, & terror vtrinque
Quò ruat, ardenti feriat quas corpore turmas.
Intra ſe ſtridere facem, galeamq́;, comaſq́;
Sentit, & vrentem thoraca repellere dextra,
Conatus ferri cinerem ſub pectore tractat.
Stat tamen extremumq́; in ſydera verſus anhelat.
Pectoraq; inuiſis obicit fumantia muris
Ne caderet: ſed mẽbra virum terrena relinquunt

Exuiturq́; animus. paulum ſi tardius artus
Ceſſiſſent, potuit fulmen meruiſſe ſecundum.

P. STATII PAPINII
THEBAID. LIB. XI.

Poſtquã magnanimus furias virtutis iniquæ
Conſumpſit Capaneus, expirauitq́; receptum
Fulmen, & ad terras longè comitata cadentem
Signauit muros vltricis ſemita flammæ:
Componit dextra victor concuſſa plagarum
Iuppiter, & vultu cœlumq́; diemq́; reducit,
Gratantur ſuperi, Phlegræ ceu feſſus anhelet
Prælia, & Encelado fumantẽ impreſſerit Aetnã.
Ille iacet laceræ complexus fragmina turris,
Toruus adhuc viſu, memorãdaq́; facta relinquẽs
Gentibus, atque ipſi non illaudata Tonanti.
Quantus Apollineæ temerator matris Auerno
Tenditur, ipſæ horrent ſi quando pectore ab alto
Emergunt volucres, immenſaq́; membra iacentis
Spectant, dum miſeræ creſcunt in pabula fibræ.
Sic grauat iniectus terras, hoſtiliaq́; vrit
Arua, & anhelantem cœleſti ſulfure campum,
Reſpirant Thebæ, templisq́; iacentia ſurgunt
Agmina, iam finis votis, finisq́; ſupremis
Planctibus, & natos auſa deponere matres.
At vaga palantes campo fuga voluit Achiuos.
Nec iam aut hoſtiles turmæ, ferrúmve timetur.
Omnibus ante oculos ira Iouis, omnibus ardent

Arma

Arma metu, galeaq́; tonant. viſusq́; pauentes
Ipſe ſequi, & profugis opponere Iuppiter ignes.
Inſtat Agenoreus miles, cæliq́; tumultu
Vtitur indomitos vt cum Maſſylla per arua
Armenti reges magno Leo frangit hiatu,
Et contentus abit: rauci tunc comminus vrſi,
Tunc auidi venere lupi, rabieq́; remiſſa
Lambunt degeneres aliena vulnera prædæ, (mis.
Hinc premit Eurymedō. cui ruſticus horror in ar-
Ruſtica tela manu, patriumq́; agitare tumultum,
Pan illi genitor. tener hinc conatibus annos* hic
Egreditur, iuuenemq́; patrē puer æquat Alatreus.
Fœlices ambo, ſed fortunatior ille,
Quem genuiſſe iuuat, nec iā dignoſcere promptū,
Quæ magis arma ſonēt, quo plus eat haſta lacerto.
Arctatur denſo fugientum ex agmine vallum.
Quas voluis Gradiue vices? modo mœnia Cadmi
Scandebant, ſua nunc defendunt tecta Pelaſgi.
Ceu redeunt nubes, ceu circumflantibus auſtris
Alternis procumbit ager, ceu gurgite cano
Nunc retegit bibulas; nunc obruit æſtus arenas.
**Procumbit latè pubes Tirynthia alumni* l. expirat
Exuuias imitata dei. trux mœret ab alto
Amphitryoniades Nemeæ in ſanguine terga,
Et ſimiles ramos, ſimilesq́; videre pharetras.
Stabat in Argolica ferrato margine turris
Egregius lituo dextri Mauortis Enipeus
Hortator. ſed tunc miſeris dabat vtile ſignum,
Suadebatq́; fugam, & tutos in caſtra receptus.

Cum ſubitum obliquo deſcendit ab aëre vulnus,
Vrgentiſq; ſonum leua manus aure retenta eſt
Sicut erat: fugit in vacuas iam ſpiritus auras,
Iam gelida ora tacent, carmen tuba ſola peregit.
Iámq; potens ſcelerum, geminæq́; exercita gentis
Sanguine, Tiſiphone fraterna cludere quærit
Bella tuba, nec ſe tanta in certamina fidit
Sufficere, inferna comitem ni ſede Megæram,
Et conſanguineos in prælia ſuſcitet angues.
Ergo procul vacua conſedit valle, ſolumq;
Enſe fodit Stygio, terræq; immurmurat abſens.
Nomen, & Elyſiis ſignum indubitabile regnis.
Crinalem attollit longo ſtridore Cedraſten
Cœrulea dux ille comæ, quo protinus omnis
Horruit audito tellus, pontusq;, polusq;,
Et pater ætnæos iterum proſpexit ad ignes.
Accipit illa ſonum, ſtabat tunc forte parenti
Proxima, dum cœtu Capaneus laudatur ab omni
Ditis, & inſignem Stygiis fouet amnibus vmbrã.
Protinus abrupta terrarum mole ſub aſtris
Conſtitit, exultant manes, quantumq́; profundæ
Rareſcunt tenebræ, tantum de luce receſſit,
Excipit atra ſoror, dextráq; innixa profatur.
Hac germana tenus Stygij metuenda parentis
Imperia, & iuſſos potui tolerare furores
Sola ſuper terras, hoſtiliq; obuia mundo,
Dum vos Elyſium & faciles compeſcitis vmbras.
Nec pretium deforme moræ, caſſiq; labores.
Hoc quodcũq; madẽt cãpi, quod ſanguine fumant

Stagna

Stagna, quod innumero Lethea examine gaudet
Ripa, meæ vires, mea læta inſignia. ſed quid
**Hoc ego? Mars habeat, vulgataq; iactet Enyo.* v. hæc
Vidiſtis (Stygijs certè manifeſtus in vmbris)
*Sanguine *fœdantem rictus, atroq; madentem* v. fœdatum
Ora ducem tabo, miſerum inſatiabilis edit
Me tradente caput. modo nẽpe horrendus ab aſtris
Deſcendit vos vſq; fragor, mea ſacra premebat
Tempeſtas, ego mixta viri furialibus armis
Bella deum, & magnas videbam fulminis iras.
Sed iam (effabor enim) longo ſudore fatiſcunt
Corda ſoror, tardæq; manus, hebet infera cælo
Taxus, & inſuetos angues nimia aſtra ſoporant.
Tu cui totus adhuc furor, exultantq; recentes
Cocyti de fonte comæ, da iungere vires.
Non ſolitas acies, nec Martia bella paramus,
Sed fratrum (licet alma fides, pietasq; repugnent
Vincentur) fratrum ſtringendi comminus enſes.
Grande opus. ipſæ odijs, ipſæ diſcordibus armis
Aptemur. quid lenta venis? agedum elige cuius
Signa feras, ambo faciles, noſtriq; ſed anceps
Vulgus, & affatus matris, blandamq; precatu
Antigonen timeo, paulum ne noſtra retardet
Conſilia, ipſe etiam, qui nos laſſare precando
Suetus, & vltrices oculorum expoſcere diras.
Iam pater eſt. cœtu fertur iam ſolus ab omni
Flere ſibi. atq; adeo moror ipſa irrumpere Thebas,
Aſſuetumq; larem, tibi pareat impius exul,
Argolicumq; impelle nefas, neu mitis Adraſtus

Præualeat,plebéſq; caue Lernæa moretur.
Vade,& in alternas inimica reuertere pugnas.
Talia partita diuerſum abiere ſorores.
Vt Notus,& Boreas,gemino de cardine mundi
Hic niue Rhiphæa, Libycis hic paſtus arenis
Bella cient,clamant amnes,freta, nubila,ſyluæ.
Iamq; patent ſtrages,plāgunt ſua damna coloni.
Et tamen oppreſſos miſerantur in æquore nautas.
Illas vt ſummo vidit pater altus Olympo
Inceſtare diem,trepidumq; Hyperionis orbem
Suffundi maculis,toruo ſic inchoat ore.
Vidimus armiferos,quo fas erat vſque,furores
Cœlicolæ,licitasq; acies,& ſi impia bella
Vnus init,dignusq; mea procumbere dextra.
Nunc par infandum,miſerisq; incognita terris
Pugna ſubeſt,auferte oculos,abſentibus auſint
Iſta deis,lateantq; Iouem,ſat funera menſæ
Tantalea,& ſontes vidiſſe Lycaonis aras,
Et feſtina polo ducentes aſtra Mycenas.
Nunc etiam turbanda dies.mala nubila tellus
Accipe,ſecedantq; poli.ſtat parcere cælo,
Cœlitibusq; meis.ſaltem ne virginis almæ
Sydera,Ledæi videant neu talia fratres.
Sic pater omnipotens,viſusq; nocentibus aruis
Abſtulit,& dulci terræ caruere ſereno.
Iamq; per Argolicas Erebo ſata virgo cohortes
Veſtigat Polynicis iter,portiſque ſub ipſis
Inuenit,incertum leto tot iniqua fugáne
Exeat & dubios turbabant omnia ſenſus.

Viderat obſcura vallum dum nocte pererrat
Æger conſilijs, curiſque nouiſſima voluens* v. cõſilii
Coniugis Argiæ lacera cum lampade mœſtam
Effigiem. (ſunt monſtra deûm, ſic ire parabat
Has latura viro tædas erat) ergo roganti,
Quæ via, quiſue dolor, cur mœſta inſignia? tãtum
Fleuerat, atque manu timidos auerterat ignes.
Scit mentem vidiſſe nefas, & enim vnde Mycenis
Afforet & vallum coniux inopina ſubiret?
Sed fati monitus, vicinaq; funera ſentit,
Ac ſentire timet. cum vero Acherontis operti
Diua ter admoto tetigit thoraca flagello,
Ardet inops animi, nec tam conſidere regno,
Quã ſcelus, & cæde & perfoſſi in ſanguine fratris
Expirare cupit. ſubitusq; affatus Adraſtum.* v. affatur
Sera quidem, extremus ſocium, gentisq; ſuperſtes
Argolicæ conſulta, pater, iam rebus in arctis
Aggredior: tunc tẽpus erat, cũ ſanguis Achiuum
*Integer, ire vltro, *primamq; capeſſere pugnam.* v. propriãque
Non plebis Danaæ florem, regumq; verendas
Obiectare animas, vt lamentabile tantis
Vrbibus induerem capiti decus, aſpera quando
Præcepit virtus. nunc ſaltem exoluere fas ſit
Quæ merui. ſcis nempe ſocer, licet alta recondas
Vulnera, & afflictum generi vereare pudorem.
Ille ego ſum, qui te pacem, & pia iura regentem
Infelix (vtinamq; aliis datus vrbibus hoſpes)
Extorrem patria, regnoq; ſed exige tandem
Supplicia. fratrem ſuprema in bella (quid horres)

Decretum eſt fixúmq́;, voco. deſiſte morari:
Nec poteris. non ſi atra parens, miſeræq́; ſorores
In media arma cadant: non ſi ipſe ad bella ruenti
Obſtet, & extinctos galeæ pater ingerat orbes
Deficiam, an ne bibam ſupereſt quodcunq; cruoris
Inachij? & veſtris etiamnum mortibus vtar?
Vidi ego me propter ruptos telluris hiatus,
Nec ſubij. vidi exanimum, feciq́; nocentem
Tydea me Tegee regem indefeſſa repoſcit,
Orbaq́; Parrhaſiis vlulat mihi mater in antris.
Ipſe nec Iſmeni ripas, dum ſtagna cruentat
Hippomedon, Tyrias potui nec ſcandere turres,
Dum tonat, & tecum Capaneus miſcere furores?
Quis tantus pro luce timor? ſed digna rependam,
Conueniant vbicunq; nurus, matréſque Pelaſgæ,
Longæuiq́; patres: quorũm tot gaudia carpſi,
Orbauiq́; domos. fratri concurro. quid vltra eſt?
Spectent; & votis victorem Etheoclea poſcant.
Iamq́; vale coniux, dulceſq́; valete Mycenæ.
At tu care ſocer (nec enim omnis culpa malorum
Me penes, & ſuperi mecum, Parcæq́; nocentes)
Sis lenis cineri, meq́; hæc poſt prælia raptum
v. reportes *Alitibus, fratriq́; neges vrnaq́; *reponas.*
Hoc tantum & natæ melius connubia iungas.
Ibant in lachrymas veluti cum vere reuerſo
Biſtoniæ tepuere niues. ſummittitur ingens
Aemus, & anguſtos Rhodope deſcendit in amnes.
Cœperat & leni ſenior mulcere furentem
Alloquio. ſcidit orſa nouo terrore cruenta

Eu-

Eumenis,alipedemq́; citum fataliaq́; arma
Protinus Inachij vultus,expreſſa Pericli
Obtulit, ac fidas excluſit caſſide voces.
Ac ſuper hæc. Abrumpe moras.celeremus,& illum
Aduentare ferunt portis.ſic omnia vicit,* l.vincit
Conceptumq́; iniecit equo. volat æquore aperto
Pallidus,inſtantemq́; dea circumſpicit vmbram.
Sacra Ioui merito Tyrius pro fulmine victor* v.ductor
Nequicquam Danaos ratus exarmaſſe ferebat.
Nec pater ætherius diuumq́; has vllus ad aras,
Sed mala Tiſiphone trepidis inſerta miniſtris
Aſtat,& inferno præuertit vota Tonanti.
Summe deum,tibi namq́; meæ primordia Thebæ,
(Liueat infandum licet Argos.& aſpera Iuno)
Debent,Sidonios,ex quo per littora raptor
Turbaſti thyaſos,dignatur virgine noſtra
Terga premi.& placidas falſũ mugire per vndas.
Nec te vana fides,iterum Cadmeia adeptum
Connubia.& Tyrios nimium irrupiſſe penates.
Tandem inquam ſoceros, dilectaq́; mœnia gratus
Reſpicis,aſſertoq́; tonas: ceu regia cœli
Attentata tui.ſic te pro turribus altis
Vidimus vrgentem nubes,letiq́; benignum
Fulmen,& auditos proauis agnouimus ignes:
Accipe nunc pecudes,& magni thuris aceruos,
Votiuúmq́; marem. dignas ſed pendere grates
Haud mortale opus eſt.certẽt tibi reddere Bacch⁹,
Noſter & Alcides.illis hæc mœnia ſerua.
Dixerat.aſt illi niger ignis in ora genáſq́;

Proſiluit raptúmq; comis diadema cremauit.
Tunc ferus ante ictum ſpumis delubra cruentat
Taurus, & obſtantum medius è cœtibus exit
Turbidus, inſano feriens altaria cornu.
Diffugiunt famuli, & regem ſolatur Haruſpex.
Ipſe inſtaurari ſacrum male fortis, agiq;
Imperat, & magnos ficto premit ore timores.
Qualis vbi implicitum Tirynthius oſſibus ignem
Senſit, & Oeteas membris accedere veſtes.
Vota incepta tamen, libataq; thura ferebat
Durus adhuc, patiénſq; mali, mox grande coactus
Ingemuit, victorq; furit per viſcera Neſſus.
Nuntius exanimi ſuſpenſus pectora curſu
Æphitus ad regem portæ ſtatione relicta
Tendit, & hæc trepido vix intellectus anhelat.
Rumpe pios cultus, intempeſtiuaq; Rector
Sacra deum. frater muris circum omnibus inſtat.
Portarumq; moras frenis aſſultat, & haſtis.
Nomine te crebro, te ſolum in prælia poſcens.
Flens mœſti retro comites, & vterq; loquenti
Adgemit. & pulſis exercitus obſtrepit armis
b. Nunc *Ille vocat.*Tunc tẽpus erat ſator optime diuum.*
Quid meruit Capaneus? turbatus inhorruit altis
Rex odiis, mediaq; tamen gauiſus in ira eſt.
Sic vbi regnator poſt exulis otia tauri,
Mugitum hoſtilem ſumma tulit ore iuuencus,
Agnouitq; minas, magna ſtat feruidus ira
b. efflat *Ante gregem, ſpumiſq; animos ardentibus* effert*
Nunc pede toruus humũ, nũc cornibus aëra findẽs

Horret

Horret ager, trepidæq; expectant prælia vaccæ.
Non deſunt regi comites. Sine mœnia pulſet
Irritus. Ille autem fractis huc audeat vſque
Viribus? hic miſeris furor eſt inſtare periclo
Nec librare metus, & tuta odiſſe. reſiſte
Hoc fretus ſolio. nos propulſabimus hoſtem.
Nos bellare iube. ſic proxima turba, ſed ardens
Ecce aderat luctu, dicturusq; omnia belli
Libertate Creon. vrit fera corda Menœceus:
Nulla patri requies. illum quæritq;, tenetq;,
Illum ſanguineos proflantem pectore riuos
Aſpicit, & ſæua ſemper de turre cadentem.
Vt dubium, & pugnas cunctantē Etheoclea vidit:
Ibis ait, neque te vlterius, fratrumq; ducumq;
Peſſime funeribus patriæ, lachrymusq; potitum,
Eumenidum belliq; reum, patiemur inulti.
Sat tua non æquis luimus periuria diuis.
Vrbē armis, opibusq; grauē, & modo ciuib. arctā,
Ceu cælo dimiſſa lues, inimicáve tellus
Hauſiſti vacuamq; tamen ſublimis obumbras,
Deeſt ſeruitio plebes, hos ignis egentes
Fert humus, hos pelago patrius iā detulit amnis.
Hi quærunt artus, illi ardua vulnera curant.
Redde agedum miſeris fratres, natosq;, patresq;,
Redde aruis, domibusq; viros. vbi maxim⁹ Hipſeus
Finitimusq; Dryas? vbi Phocidos arma ſonora
Euboicíq; duces? illos tamen æqua duelli
Sors tulit ad Manes, at tu (pudet) hoſtia regni
Hoſtia nate iaces, ſeu mutus, & è grege ſanguis.

Hei mihi primitiis armorum & rite nefaſto
Libatus iuſſuq; mori. & cunctabitur vltra
Iſte? nec aduerſo nunc ſaltem Marte vocatus
Stabit? an in pugnas alium iubet ire prophanus
Tireſias, iterúmq; meos oracula nectit
Ingemitus? quid enim miſero ſuper vnicus Aemō?
hinc *Ille iube ſubeat, túq; hic ſpectator ab alta*
Turre ſede. quid ſæua fremis, famulamq́; cohortē
Reſpectas? hi te ire volunt, hi pendere pœnas.
Ipſa etiam genitrix, ipſæq́; odere ſorores.
In te ardens frater ferrum mortemq́; minatur,
Sæuáq; portarum conuellit clauſtra, nec audis?
Sic pater infrendens, miſeraq́; exæſtuat ira.
Ille ſub hæc. Non fallis, ait, nec te inclyta nati
Fata mouent. canere illa patrē, & iactare decebat?
Sed ſpes ſub lachrymis, ſpes atq; occulta cupido
His latet, inſano prætendis funera voto,
Meq; premis fruſtra vacua ceu proximus aulæ.
Non ita Sidoniam fortuna reliquerit vrbem,
In te vt ſceptra cadant, tanto indigniſſime nato.
Nec mihi difficilis præſens vindicta, ſed arma
Arma prius famuli. coeant in prælia fratres,
Vult gemitus lenire Creon, lucrare furorem.
Victori mihi cuncta lues. Sic iurgia paulum
Diſtulit, atq; enſem, quem iā dabat ira, repreſſit.
Ictus vt incerto paſtoris vulnere ſerpens
Erigitur gyro, longúmque è corpore toto
Virus in ora legit, paulum ſi deuius hoſtis
Torſit iter. cecidere minæ, tumefactáq; fruſtra

Col-

Colla ſedent, iraſque ſui bibit* ille veneni. v. ipſe
At genitrix* primum funeſtæ ſortis, vt amens Primam
Expauit famam (nec tarde credidit* ibat
Sciſſa comas, vultuq́ʒ, & pectore nuda cruento.
Non ſexus, decoriſve memor. Pentheia qualis
Mater ad inſani ſcandebat culmina montis,
Promiſſum ſæuo caput allatura Lyeo.
Non comites, non ferre ipſæ veſtigia natæ
Æqua valent. tãtum miſeræ dolor vltimus addit
Robur, & exangues crudeſcunt luctibus anni.
Iamq́ʒ decus galeæ, iam ſpicula ſæua ligabat
Ductor, & ad lituos hilarẽ, intrepidumq́ʒ tubarũ
Proſpiciebat equum. ſubito cum apparuit ingens
Mater, & ipſe metu famulumq́ʒ expalluit omnis
Cœtus, & oblatam retro dedit armiger haſtam.
Quis furor? vnde iterum regni integrata reſurgit
Eumenis? ipſi etiam poſt omnia comminus ipſi
Stabitis? vſque adeo geminas duxiſſe cohortes,
Et facinus mandaſſe parũ eſt? quo deinde redibit
Victor? in hos ne ſinus? ô diri coniugis olim
Felices tenebræ! datis improba lumina pœnas,
Hæc ſpectanda dies? quo ſæue minantia flectit
Ora? quid* alternos vultus, pallorq́ʒ ruborq́ʒ b. alternis
Mutat? & obnixi frãgunt mala murmura dẽtes?
Me miſerã? vinces. prius hæc tamẽ arma neceſſe eſt
Experiare domi. ſtabo ipſa in limine portæ
Auſpicium infelix, ſcelerumq́ʒ immanis imago
Hæc tibi canities, hæc ſunt calcanda nefande
Vbera, perque vterum ſonipes hic matris agendus.

Parce. quid oppoſitum capulo parmaq; repellis?
Non ego te contra Stygijs feralia ſanxi
Vota deis, cæco nec Erinnyas ore rogaui.
Exaudi miſeram genitrix te ſæpe precatur,
Nō pater adde morā ſceleri, & metire quod audes,
Sed pulſat muros germanus, & impia contra
Bella ciet? non mater enim, non obſtat eunti
Vlla ſoror. te cuncta rogant, hic plangimus omnes.
Aſt vbi vix vnus pugnas diſſuadet Adraſtus,
Aut fortaſſe iubet. tu limina auita, deosq;
Linquis, & à noſtris in fratrem amplexibus exis?
At parte ex alia tacitos obſtante tumultu
Antigone furata gradus (nec caſta retardat
Virginitas) volat Ogygij faſtigia muri
Exuperare furens. ſenior comes hæret eunti
Actor, & hic ſummas non duraturus ad arces.
Vtq; procul viſis paulum dubitauit in armis,
Agnouitq; nefas. iaculis, & voce ſuperba
Tecta inceſſentem. magno prius omnia planctu
Implet, & è muris, ceu deſcenſura profatur,
Cōprime tela manu, paulúmq; hāc aſpice turrim
Frater, & horrentes refer in mea lumina criſtas.
Agnoſcis ne hoſtes? ſic annua pacta fidémq;
Poſcimus? hi queſtus, hæc eſt bona cauſa modeſti
Exulis? Argolicos per te germane penates
(Nā Tyrijs iam nullos honos,) per ſi quid in illa
Dulce domo, ſummitte animos. en vtraque gentis
Turba rogant, ambæq; acies. rogat illa ſuorum
Antigone deuota malis, ſuſpectaq; regi,

Et

Et tantum tua dure ſoror. ſaltem ora, trucéſque
Soluo genas. liceat vultus fortaſſe ſupremum
Noſcere dilectos. & ad hæc lamenta videre
Anne fleas, illum gemitu iam ſupplice mater
Frangit, & exertum dimittere dicitur enſem.
Tu mihi fortis adhuc? mihi, quæ tua nocte, dieq́;
Exilia, erroréſque fleo: iamiamq́; tumentem
Placaui tibi ſæue patrem, quid crimine ſoluis
Germanum? nẽpe ille fidem & ſtata fœdera rupit,
Ille nocens, ſæuusq́; ſuis, tamen ecce vocatus
Non venit. his paulum furor elangueſcere dictis
Cœperat, obſtreperet quãquã, atq́; obſtaret Erin-
Iã ſummiſſa manus, lentè iã flectit habenas, (nys.
Iam tacet. erumpũt gemitus, lachrymaſq́; fatetur
Caſſis, hebent iræ, paritérq́; & abire nocentem
Et veniſſe pudet. ſubito cum matre repulſa
Eumenis eiecit fractis Etheoclea portis
Clamantem, Venio, ſolumq́; quod ante vocaſti
Inuideo. ne inceſſe moras, grauis arma tenebat
*Mater, & O patria, O *regni incertiſſima tellus,* vv. regũ
Nunc certè victoris eris. nec mitior ille,
Tandẽ inquit ſcis ſæue fidẽ? & deſcendis in æquũ?
O mihi nunc primum longo poſt tempore frater,
Congredere. hæ leges, hæc fœdera ſola ſuperſunt.
Sic hoſtile tuens fratrem. namq́; vritur alto
Corde, quod innumeri comites, quod regia caſſis,
Inſtratuſq́; oſtro ſonipes, quod fulua metallo
Parma micet. quãquã haud armis inhonorus &
Nec palla vulgare nitẽs. opus ipſa nouarat (ipſe,

Mœonijs Argia modis. & pollice docto
Stamina purpureæ ſociauerat aurea telæ.
Iamq́; in puluereum furijs hortantibus æquor
Proſiliũt. ſua quemq́; comes, ſtimulátq́;, mouetq́;.
Frena tenent ipſæ, phalerasq́;, & lucida comunt
Arma manu, mixtisq́; iubas ſerpentibus augent.
Stat conſanguineum campo ſcelus. vnius ingens
Bellum vteri. coëúntque pares ſub caſſide vultus.
Signa tacent, ſiluere tubæ, ſtupefactaq́; Martis
Cornua, ter nigris auidus regnator ab oris
Intonuit, terq́; ima ſoli concuſſit, & ipſi
Armorum fugere dei. nuſquam inclyta Virtus,
*Reſtrinxit Bellona faces, longeq́; pauentes
Mars rapuit currus, & Gorgone cruda virago
Abſtitit, inq́; vicem Stygiæ rubuere ſorores.
Prominet excelſis vulgus miſerabile tectis.
Cũcta madẽt lachrymis, & ab omni plãgitur arce.
Hinc, queſti vixiſſe ſenes, hinc pectore nudo
Stant matres, paruosq́; vetant attendere natos.
Ipſe quoque Ogygios monſtra ad gentilia manes
Tartareus rector porta iubet ire recluſa.
Montibus inſidunt patrijs, triſtiq́; corona
Infecere diem, & vinci ſua crimina gaudent.
Illos vt ſtimulis ire in diſcrimen apertis
Audijt, & ſceleri nullum iam obſtare pudorem,
Aduolat, & medias immittit Adraſtus habenas.
Ipſe quidem regnis multum, & venerabilis æuo,
vv.nec Sed quid apud tales? quis* non ſua pignora curæ
Extet honos? tamen ille rogat. Spectabimus ergo

Inachi-

Inachidæ,Tyrijq́; nefas?vbi iura,deiq́;?
Bella vbi?ne perſtate animis te deprecor hoſtis,
Quãquã hæc ira ſinat,nec tu mihi ſanguine lõge,* vv. haud
Te gener,& iubeo,ſceptri ſi tanta cupido eſt,
Exuo regales habitus.I Lernan,& Argos
Solus habe. non verba magis ſuadentia frangunt
Accenſos,ſumptisq́; ſemel conatibus obſtant,
Quàm ſcita curuatis erectus fluctibus vnquam
Pontus,Cyaneos vetuit concurrere montes.
Vt periſſe preces,geminoſq́; ad prælia fuſos
Puluere cornipedes,explorariq́; furentum
In digitis amenta videt,fugit omnia,linquens
Caſtra,viros,generum,Thebas, ac fata morantẽ,
Conuerſumq́; iugo propellit Ariona,qualis
Demiſſus curru leuæ poſt præmia ſortis
Vmbrarum cuſtos,mundiq́; nouiſſimus hæres
Palluit amiſſo veniẽs in tartara cælo.
Non tamen indulſit pugnæ,cunctataq́; primo
Subſtitit in ſcelere,& paulum fortuna morata eſt.
Bis caſſæ periere viæ.bis comminus actos
Auertit bonus error equos.puræq́; nefandi
Sanguinis,obliquis ceciderunt ictibus haſtæ.
Tendunt frena manu, & ſæuis calcaribus vrgent
Immeritos.mouet & geminas miſerabile diuum
Prodigium turmas, alternaq́; murmura voluunt
Muſſantes,iterare aciem,procurrere ſæpe
Impetus,& totum miſeris opponere bellum.
Iamdudum terris,cœtúque offenſa deorum
Auerſa cæli Pietas in parte ſedebat.

Non habitu quo nota prius,non ore ſereno,
Sed vittis exuta comam,fraternáque bella
Ceu ſoror infelix pugnantum,aut anxia mater
Deflebat:ſæuumq; Iouem, Parcasq; nocentes
Vociferans,ſeſeq; polis,& luce relicta
Deſcenſuram Erebo,& ſtygios iam malle penates.
Quid me,ait,vt ſæuis animãtum,vt ſæpe deorum
Obſtaturam animis,princeps natura creabas?
Nil iam ego per populos,nuſquã reuerentia noſtri.
O furor,ô homines, diriq; Prometheos artes,
Quam bene poſt Pyrrhã tellus, pontuſq; vacarẽt!
En mortale genus dixit,ſpeculataq; tempus,
Auxilium tentemus ait,licet irrita coner.
Deſiluitq; polo.niueus ſub nubibus altis
Quanquam mœſta deæ ſequitur veſtigia limes.
Vix ſteterat campo,ſubita manſueſcere pace
Agmina ſentiriq; nefas.tunc ora madeſcunt,
Pectoraq;,& tacitus ſubrepſit fratribus horror.
Arma etiam ſimulata gerens,cultuſq; viriles
Nunc his,nunc illis, Agite,ite,obſiſtite,clamat.
Quis nati fratreſq; domi,quis pignora tanta.
His quoque nónne palã eſt vltro miſereſcere diuos?
Tela cadunt, cunctantur equi,fors ipſa repugnat.
Non nihil impulerat dubios,ni torua notaſſet
Tiſiphone fraudes,cæleſtique ocyor igne
Afforet increpitans.Quid belli obuerteris auſis
Numen iners,paciq; datum?cede improba,noſter
Hic campus,noſtérque dies.nunc ſera nocentes
Defendis Thebas.vbi tunc cum bella cieret

Bacchus? & armatas furiarent orgia matres?
Aut vbi ſegnis eras, dum Martius impia ſerpens
Stagna bibit, dum Cadmus arat, dum victa cadit Sphynx,
Dum rogat Oedipoden genitor? dũ lampade noſtra
In thalamos Iocaſta venit? ſic vrget, & vltro
Vitantem aſpectus etiam, pudibundáque longe
Ora reducentem, premit aſtridentibus Hydris,
Intentâtque faces. deiectam in lumina pallam
Diua trahit, magnoq́; fugit queſtura Tonanti.
Tunc verò accenſæ ſtimulis maioribus iræ.
Arma placent, verſæq́; volunt ſpectare cohortes.
Inſtaurant crudele nefas. rex impius aptat
Tela, & funeſta caſum prior occupat haſta.
Illa viam medium clypei conata per orbem
Non perfert ictus, atque alto vincitur auro.
Tunc exul ſubit, & clarè funeſta precatur.
Di quos effoſſo non irritus ore rogauit
Oedipodes firmate nefas. non improba poſco
Vota. piabo manus, & eodem pectora ferro
Reſcindam. dum me moriens hic ſceptra tenentem
Linquat, & hũc ſecum portet minor vmbra dolorẽ.
Haſta ſubit velox equitis femur inter, equiq́;
Ilia, letum vtrique volens: ſed plaga ſedentis
Laxato vitata genu. tamen irrita voti
Cuſpis, in obliquis inuenit vulnera coſtis.
It præceps ſonipes ſtrictæ contemptor habenæ.
Aruáq́; ſanguineo ſcribit rutilantia gyro.
Exultat, fratris credens hunc eſſe cruorem.* vv. ille

Credit & ipſe metu. totis iamq; exul habenis
Indulget, cacuſq; auidos illidit in ægrum
Cornipedem curſus, miſcentur frena, manúſque,
Telaq́;, & ad terram turbatis greſſibus ambo
Præcipitant. vt nocte rates, quas nubilus auſter
Implicuit, frangunt tonſas, mutantq; rudentes,
Luctatæq́; diu tenebris, hyemiq́; ſibiq́;,
Sicut erant, imo pariter ſedere profundo.
Hæc pugnæ facies. coëunt ſine more, ſine arte,
Tantum animis, iraq́;, atque igneſcentia cernunt
Per galeas odia, & vultus rimantur acerbo
Lumine. nil adeo mediæ telluris, & enſes
Impliciti, nexæq́; manus, alternæq́; ſæui
Murmura, ceu lituos rapiunt, aut ſigna tubarum.
Fulmineos veluti præceps cum comminus egit
Ira ſues, ſtrictiſq; erexit pectora ſetis:
Igne tremunt oculi, lunataq́; dentibus vncis
Ora ſonant. ſpectat pugnas de rupe propinqua
Venator pallens, canibuſq; ſilentia ſuadet.
Sic auidi incurrunt. nec dum letalia miſcent
Vulnera, ſed cœptus ſanguis, facinuſq́; peractum,
Nec iam opus eſt furijs. tantū mirantur, & adſtāt
Laudántes, hominumq́; dolent plus poſſe furores.
Fratris vterque furens cupit affectatq; cruorem,
Et neſcit manare ſuum. Tandem irruit exul,
Hortatúſque manum, cui fortior ira, nefáſq;
Iuſtius, altè enſem germani in corpore preſſit,
Quà malè iã plumis imus tegit inguina thorax.
Ille dolens nondum, ſed ferri frigore primo

Terri-

Territus, in clypeum turbatos colligit artus,
Mox intellecto magis ac magis æger anhelat
Vulnere, nec parcit cedenti, atque increpat hoſtem.
Quo retrahis germane gradus? O languida ſomno,
Et regnis effœta quies! longaq; ſub vmbra
Imperia! exilio, rebusq; exercita egenis
Membra vides. diſce arma pati, nec fidere lætis.
Sic pugnant miſeri. reſtabat laſſa nefando
Vita duci, ſummusq; cruor, poterantq; parumper
Stare gradus: ſed ſponte ruit, fraudémq; ſupremã
In media iam morte parat. clamore Cithæron
Erigitur. fraterq; ratus viciſſe, leuauit
Ad cœlum palmas. Bene habet, non irrita voui,
Cerno graues oculos, atque ora natantia leto.
Huc aliquis propere ſceptrũ, atq; inſigne comarum
Dum videt. hæc dicens greſſus admouit, & arma
Ceu templis decus & patriæ laturus ouanti,
Arma etiam ſpoliare cupit. nondum ille peractis
*Manibus, *vltricemq; animam ſeruabat in iras.* vltrices
Vtq; ſuperſtantem, pronumq; in pectore ſenſit,
Erigit occulte ferrum, vitæq; labantis
Relliquias tenues odio ſuppleuit, & enſem
Iam lætus frater fratris ſub corde reliquit.
Ille autem. Viuiſne? & adhuc manet ira ſuperſtes?
Perfide, nec ſedes vnquam meriture quietas:
I mecum ad Manes: illic quoque pacta repoſcam
Si modò Agenorei ſtat Gnoſia iudicis vrna.
Qua reges punire datur. nec plura locutus,
Concidit, & totis fratrem grauis obruit armis.

Ite truces animæ, funeſtaq́; tartara leto
Polluite. & cunctas erebi conſumite pœnas.
Voſq́; malis hominum Stygiæ iam parcite diuæ.
Omnibus in terris ſcelus hoc, omniq́; ſub æuo
Viderit vna dies, monſtrumq́; infame futuris
Excidat, & ſoli memorent hæc prælia reges.
At genitor ſceleris comperto fine, profundis
Erepſit tenebris. ſæuoq́; è limine profert
Mortem imperfectam. veteri ſtat ſordida tabo
Vtraque canicies, & durus ſanguine crinis.
Obnubit furiale caput. procul ora, genæq́;
Intus, & effoſſæ ſqualent veſtigia lucis.
Virgo autem impoſitæ ſuſtentat pondera leuæ,
Dextra ſedet baculo. qualis ſi puppe relicta
Exoſus manes, nigri ſulcator auerni
Exeat ad ſuperos, ſolemq́;, & pallida turbet
Aſtra, nec ipſe diu fortis. patiensq́; ſuperni
Aëris interea longum ceſſante magiſtro
Creſcat opus, totisq́; expectent ſæcula ripis.
Talis init campum. comitiq́; extrema gementi,
Duc ait ad natos, patremq́; recentibus oro
Inijce funeribus. cunctatur neſcia virgo
Quid paret. impediunt iter, implicitóſq́; morantur
Arma, viri, currus, altaq́; in ſtrage ſeniles
Deficiunt greſſus, & dux miſeranda laborat.
Vt quæſita diu monſtrauit corpora clamor
Virginis, inſternit totos frigentibus artus.
Nec vox vlla ſeni. iacet, immugitq́; cruentis
Vulneribus, nec verba diu tentata ſequuntur.

Dum

Dum tractat galeas, atque ora latentia quærit,
Tandem muta furens genitor ſuſpiria ſoluit,
Tarda meam pietas longo poſt tempore mentem
Percutis? eſt ne ſub hoc hominis clementia corde?
Vincis me miſerum vincis natura parentem.
En habeo gemitus, lachrymæq́; per arida ſerpunt
*Vulnera. *iã molles ſequitur manus ïpia plãctus.* l. & in
Accipite infandæ iuſta exequialia mortis
Crudeles, nimiúmque mei. nec noſcere natos,
Alloquiumq́; aptare licet. dic virgo precanti
Quem teneo? quo nunc veſtras ego ſæuus honore
Proſequar inferias? ô ſi fodienda redirent
Lumina, & in vultus ſæuire ex more poteſtas.
Heu dolor, heu iuſto magis exaudita parentis
Vota, malæq́; preces. quiſnam fuit ille deorum
Qui ſtetit orantem iuxta, præreptáque verba
Dictauit fatis? furor illa, & mouit Erinnys,
Et pater, & genitrix, & regna, oculiq́; cadentes.
Nil ego, per Ditem iuro dulcéſque tenebras,
Immeritámq́; ducem, ſubeam ſic tartara digna
Morte, nec irata fugiat me Laius vmbra.
Hei mihi quos nexus fratrũ, quæ vulnera tracto?
Soluite quæſo manus, infeſtaq́; vincula tandem
Diuidite, & medium nunc ſaltẽ admittite patrẽ.
Talia dequeſtus. paulatim ſumpſerat iras
Mortis, & occultè telum, ni nata vetaret,
Quærebat. ſed caſta manu ſubtraxerat enſes
Antigone, furit inde ſenex. Vbi noxia tela?
Heu furiæ, num totum abijt in corpora ferrum?

Dicentem comes ægra leuat, mutumq́; dolorem
Ipſa premit, ſæuum gaudens planxiſſe parentem.
Olim autem incœptæ clamore exterrita pugnæ
Regina extulerat notum penetralibus enſem,
Enſem ſceptriferi ſpolium lachrymabile Laij.
Multaq́; cum ſuperis & diro queſta cubili,
Et nati furijs, & primi coniugis vmbris,
Luctata eſt dextra, & prono vix pectore ferrum
Intrauit tandem & venas prorupit aniles
Vulnus, & infelix luſtratur ſanguine lectus.
Illius exili ſtridentem in pectore plagam
Iſmene collapſa ſuper, lachrymisq́;, comisq́;
Siccabat plangens. qualis Marathonide ſylua
Flebilis Erigone, cæſi prope funera patris
Quæſtibus aſſumptis triſtem iam ſoluere nodum
Cœperat, & fortes ramos moritura legebat.
At iam læta ducum ſpes eluſiſſe duorum
Res Amphionias alto, ſceptrumq́; maligna
Tranſtulerat Fortuna manu, Cadmiq́; tenebat
Iura Creon. miſer heu bellorum terminus. illi
Pugnarant fratres. hunc & Mauortia clamant
Semina, & impēſus patriæ paulo ante Menœceus
Conciliat populis. ſcandit fatale tyrannus
Flebilis Aoniæ ſolium. prò blanda poteſtas,
Et ſceptri malè ſuadus amor! nunquámne priorū
Hærebunt documenta nouis? iuuat ecce nefaſto
Stare loco, regimenq́; manu tractare cruentum.
Quid melior Fortuna poteſt? iam flectere patrem
Incipit, atque datis abolere Menœcea regnis.
Pri-

Primùm adeò ſæuis imbutus amoribus aulæ,
Indicium, ſpeciemq; ſui, iubet igne ſupremo
Arceri Danaos, nudoq; ſub axe relinqui
Infelix bellum, & triſtes ſine ſedibus vmbras.
Mox reducem Ogygiæ congreſſus limine portæ
Oedipodem timuit paulum, ſeſeq; minorem
Confeſſus tacitè, promptámq; coercuit iram.
Mox redit in regem, cæcúmq; audentius hoſtem
Increpitans. procul inquit abi victoribus omen
Inuiſum, & furias auerte, ac mœnia luſtra
Diſceſſu Thebana tuo. ſpes longa peracta eſt.
Vade, iacent nati quæ iam tibi vota ſuperſunt?
Horruit inſtinctu rabido, ſteterantq; trementes,
Ceu viſu præſente, genæ, ſeniumq; receſſit.
Tunc natam, baculumq; manu dimiſit. & iræ
Innixus, tumido vocem de pectore rupit.
Iámne vacat ſæuire Creon? modo perfida regna
Fortunæq; locum noſtræ miſerande ſubiſti,
Et tibi iam fas eſt regum calcare ruinas?
Iam tumulis victos, ſocios iam mœnibus arces?
Macte. potes dignè Thebarum ſceptra tueri.
Hæc tua prima dies. ſed cur noua contrahis amẽs
Iura? quid anguſtè tantos metiris honores?
Exilium intendis. timida inclementia regum
Iſta. feros auidus quin protinus imbuis enſes?
Crede. licet veniat cupidus parere ſatelles,
Intrepidusq; ſecet non euitantia colla.
Incipe. an expectas, vt pronus ſupplice dextra
Sternar? & immitis domini veſtigia quæram?

Finge autem tentare, ſines? mihine vlla minaris
Supplicia? aut vllos reris ſupereſſe timores?
Linquere tecta iubes? cœlum terrasq́; reliqui
Sponte, atque vltricem crudelis in ora retorſi,
Non vllo cogente manum. quid tale iubere
Rex inimice poteſt? fugio, excedóque nefandis
Sedibus. an refert quo funera longa measq́;
Tranſportem tenebras? ne nō gens cuncta precanti
Concedat patriæ quantum miſer incubo terræ?
Sed dulces Thebæ. nimirum hic clarior ortus,
Et meliora meos permulcent ſydera vultus,
vv. huic *Hic genitrix, natiq́; habeas Thebana, regasq́;
Mœnia, quo Cadmus, quo Laius omine rexit,
Quoque ego. ſic thalamos, ſic pignora fida capeſſas.
Nec tibi ſit virtus fortunam euadere dextra:
Sed lucem deprenſus ames: ſatis omina ſanxi.
Duc age nata procul. quid te autē luctibus addo?
Da rex magne ducem. timuit miſerāda relinqui
Antigone: mutatq́; preces. felicia per te
Regna verēde Creon, ſanctáſq́; Menœceos vmbras:
Da veniam afflicto, dictisq́; ignoſce ſuperbis.
Hunc morem fandi longæ fecere querelæ.
Nec ſoli ferus iſte tibi, ſic fata, deoſq́;
Alloquitur. durus luctu, facilisq́; nec ipſi
vv. feruet Sæpe mihi pridem indomito ſub pectore *ferues
vv b. anxia Libertas miſera, & ſæua ſpes *irrita mortis.
Et nunc ecce tuas irritat callidus iras,
Suppliciumq́; cupit. ſed tu maioribus oro
Imperij potiare bonis, aliuſque iacentes

Præter-

Prætereas, & magna ducum vereare priorum
Funera. & hic quondam ſolio ſublimis, & armis
Septus, opem miſeris, & iura petentibus æquus,
Supplicibusq; dabat: cui nunc ex agmine tanto
Vna comes. nec dum exul erat. felicibus hic ne
Obſtat? in hunc odiis, & regni viribus exis?
Hunc abigis tectis? an ne prope limina clarum
Ingemat, & votis intempeſtiuus oberret?
Pone metum. procul vſq; tua ſummotus ab aula
Flebit. ego erectum ſubigam, & ſeruire docebo.
*Cœtibus *abducam, ſolaq; in ſede recondam:* l. auellā
Exul erit: nam quæ migranti externa patebunt
Mœnia? vis Argos eat, hoſtiléſque Mycenas
Squallidus irreptet? victiq; ad limen Adraſti
Aonias narret clades? tenuemq; precetur
Rex Thebanus opem? miſera quid crimina gentis
Pandere, quid caſus iuuat oſtentare pudendos?
Conde precor quodcunq; ſumus, nec lōga precamur
*Dona Creon, miſerere ſenis, *mœſtiq; parentis* l. mœſtoſque
Hic precor, hic manes indulge ponere. certè
Thebanos ſepelire licet. ſic orat, humique
Voluitur. abducit genitor, ſæuumq; minatur
Indignans veniam. qualis leo rupe ſub alta
Quem viridē quondā ſyluæ monteſq; tremebant:
Iam piger, & longo iacet exarmatus ab æuo,
Magna tamen facies, & non adeunda ſenectus:
Et ſi demiſſas veniat mugitus ad aures,
*Erigitur, meminitq; ſui, vireſq; *peractas* b. ſolutas
Ingemit, & campis alios regnare leones.

Flectitur affatu, ſed non tamen omnia rector
Supplicis indulget lachrymis, partemq́ recidit
Muneris. Haud inquit patriis prohibebere longè
Finibus. occurſu dum non pia templa, domúſque
Commacules. habeant te luſtra, tuúſque Cithærõ:
Atque hæc ecce tuis tellus habitabilis vmbris
Qua bellum, geminæq́ iacent in ſanguine gentes.
Sic ait: & ficto comitum, vulgiq́ gementis
Aſſenſu, limen tumidus regale petebat.
Interea pulſi vallum exitiale Pelaſgi
Deſtituunt furto. nulli ſua ſigna, ſuusq́
Ductor. eunt taciti paſſim, & pro funere pulchro
Dedecorem amplexi vitam reditusq́ pudendos.
Nox fauet, & grata profugos amplectitur vmbra.

P. STATII PAPINII
THEBAID. LIB. XII.

NOndum cũcta polo vigil inclinauerat aſtra
Ortus, & inſtantem cornu tenuiore videbat
Luna diem, trepidas vbi iam Tithonia nubes
Diſcutit, ac reduci magnum parat æthera Phœbo.
Agmina iam raris Dircea penatibus errant
Noctis queſta moras. quamuis tunc otia tandem,
Et primus poſt bella ſopor: tamen ægra quietem
Pax fugat, & ſæui meminit victoria belli.
Vix primo proferre gradum, & munimina valli
Soluere, vix totas reſerare audacia portas,

Stant

Stant veteres ante ora metus, campiq; vacantis
Horror: vt aſſiduo iactatis æquore tellus
Prima labat. ſic attoniti nil comminus ire
Mirantur. fuſasq; putant aſſurgere turmas:
Sic vbi proſpicuæ ſcandentem limina turris
Idaliæ volucres fuluum aſpexere draconem,
Intus agunt natos, & fœta cubilia vallant
Vnguibus, imbellesq; citant ad prælia pennas:
Mox ruerit licet ille retro, tamen aëra nudum
Candida turma timet, tandemq; ingreſſa volatus
Horret, & à medijs etiamnum reſpicit aſtris.
Itur in exanguem populum, belliq; iacentis
Reliquias. quà quemque dolor, luctusq; cruenti
Exegere duces. hi tela, hi corpora, at illi
Cæſorum tantùm ora vident, alienaq; iuxta
Pectora. pars currus deflent, viduisq; loquuntur
Hoc ſolum quod reſtat, equis: pars oſcula figunt* vv. quia
Vulneribus magnis, & de virtute queruntur.
Frigida digeritur ſtrages. patuere reciſæ
Cùm ſcapulis, haſtisq; manus, mediisq; ſagittæ
Luminibus ſtantes. multis veſtigia cædis
Nulla ruunt planctu pendente. & vbiq; parato.
At circum informes truncos miſerabile ſurgit
Certamen, qui iuſta ferant, qui funera ducant.
Sæpe etiam hoſtiles (luſit Fortuna parumper)
Decepti fleuere viros. nec certa facultas
Noſcere quem miſeri vitent, calcéntve cruorem.
At quibus eſt illæſa domus, vacuiq; dolores,
Aut deſerta vagi Danaum tentoria luſtrant:

Immittuntq́; faces, aut (quæ poſt bella voluptas)
l. diuerſi *Quærunt* diſperſi, iaceat quo puluere Tydeus,*
An rapti pateat ſpecus auguris. aut vbi diuum
Hoſtis, an ætheriæ viuant per membra fauillæ,
Iam lachrymis exempta dies, nec ſerus abegit
Veſper. amant miſeri lamenta, malisq́; fruuntur.
Nec ſubiere domos, ſed circùm funera pernox
Turba ſedet, vicibusq́; datis alterna gementes
Igne feras, planctuq́; fugant. nec dulcibus aſtris
Victa, nec aſſiduo coiërunt lumina fletu.
Tertius auroram pulſabat Lucifer, & iam
Montibus orbatis lucorum gloria, magna
Theumeſiæ venere trabes, & amica Cithæron
Sylua, rogis ardent exciſæ viſcera gentis
Molibus extructis. ſupremo munere gaudent
Ogygij manes. queritur miſerabile Graium
Nuda cohors, vetitumq́; gemens circũuolat ignẽ.
Accipit & ſæui manes Etheoclis iniquos
Haudquaquam regalis honos, Argiuus haberi
Frater iuſſus adhuc, atque exule pellitur vmbra.
At non plebeio fumare Menœcea buſto
Rex genitor, Thebæq́; ſinunt: nec robora vilem
Struxerunt de more rogum: ſed bellicus agger
Curribus, & clypeis, Graiorumq́; omnibus armis
Sternitur, hoſtiles ſuper ipſe vt victor aceruos.
Pacifera lauro crinem, vittisq́; decorus
Accubat, haud aliter quàm cùm poſcẽtibus aſtris
Lætus in accenſa iacuit Tirynthius Oeta
Spirantes ſuper inferias captiua Pelaſgum

Corpo-

Corpora frenatóſque pater ſolatia fortis
Bellorum mactabat equos. his arduus ignis
Palpitat, & gemitus tandem erupere paterni.
O niſi magnanimus tantæ te laudis iniſſet
Ardor, Echionios mecum venerande penates,
Atque vltra recture puer: venientia qui nunc
Gaudia & ingratum regni mihi munus acerbas.
Tu ſuperum conuexa licet, cœtúſque perenni
(Credo equidẽ) Virtute colas: mihi flebile ſemper
Numen eris. ponant aras, excelſáque Thebæ
Templa dicent. vni fas ſit lugere parenti,
Et nunc heu quæ digna tibi ſolennia, quáſve
*Largiar exequias: *non ſi fatale poteſtas* l.nec
Argos, & impulſas cineri miſcere Mycenas
Méq; ſuper, cui vita nefas, & ſanguine nati
Partus honos. eadémne dies, eadem impia bella
Te puer, & diros miſere in tartara fratres?
Et nunc Oedipodæ par eſt Fortunæ doloris,
Ac mihi. quã ſimiles geminus boue Iuppiter vm-
Accipe nate tui noua libamẽta triumphi, (bras.
Accipe, & hoc regimen dextræ, frontiq; ſuperbæ
Vincula, quæ patri nimium geſtanda dediſti.
Regem te, Regem triſtes Etheoclios vmbræ
Aſpiciant. ſimul hæc dicens, crinémque, manúmq;
Deſtruit, accenſáq; iterat violentiùs ira.
Sæuũ agedũ, immitémq; vocẽt. nũc funera Lernæ
Tecum ardere veto. longos vtinam addere ſenſus
Corporibus, cœlóq; animas, Erebóq; nocentes
Pellere fas, ipſúmq; feras, ipſum vnca volucrum

Ora ſequi. atque artus regum mõſtrare nefandos.
Hei mihi quod poſitos humꝰ alma, dieſq́; reſoluit.
Quare iterum repetens, iterumq́; edico ſuprema
Ne quis ope, aut flammis auſit iuuiſſe Pelaſgos.
Aut nece facta luet, numeroq́; explebit adempta
Corpora. per ſuperos, magnumq́; Menœcea iuro.
Dixit, & abreptum comites in tecta ferebant.
Flebilis interea vacuis comitatus ab Argis
(Fama trahit miſeras) orbæ, viduæq́; ruebant
Inachides. ceu capta manus, ſua vulnera cuiq;
Par habitus cunctis, deiecti in pectora crines
Accinctiq́; ſinus. manant lacera ora cruentis,
Vnguibus, & molles planctu creuere lacerti.
Prima per attonitas nigræ regina cateruæ
Triſtibus illabens famulis, iterumq́; reſurgens
Quærit inops Argia vias. non regia cordi,
Non pater: vna fides, vnum Polynicis amati
Nomen in ore ſedet. Dircen, infauſtaq́; Cadmi
Mœnia poſt habitis velit incoluiſſe Mycenis.
Proxima Lernæo Calydonidas agmine mixtas
Tydeos exequijs trahit haud ceſſura ſorori
Deiphile. ſcelus illa quidem, morſusq́; profanos
Audierat miſeranda viri, ſed cuncta iacenti
Infelix ignoſcit amor. poſt aſpera viſu,
Ac deflenda tamen, digno plangore Nealce
Hippomedonta ciens. vatis mox impia coniux
Heu vacuos poſitura rogos. Poſtrema gementum
Agmina Mænalia ducit comes orba Diana.
**It grauis Euadne. dolet hæc, queriturq́; labores*

Auda-

Audacis pueri. magni memor illa mariti
It toruum lachrymans, ſummisq́; iraſcitur aſtris.
Illas è lucis Hecate ſpeculata Lycæis
Proſequitur gemitu, duplexq́; ad littus euntes
Plăxit ab Iſthmiaco genitrix Thebana ſepulchro.
Noctiuagumq́; gregem, quamuis ſibi lucet Eleuſis
Fleuit, & arcanos errantibus extulit ignes.
Ipſa per aduerſos ducit Saturnia colles,
**Occultasq́; vias. ne plebs congreſſa ſuorum* ocultat. que
Ire vetet. pereatq́; ingentis gloria cœpti,
Nec non functa ducum refouendi corpora curam
Iris habet, putresq́; arcanis roribus artus
Ambroſiæq́; rigat ſuccis, vt longius obſtent
Expectentq́; rogos flammas néve ante fatiſcant.
Squallidus ecce genas, & hianti vulnere pallens
Ornitus (hic ſocio deſertus ab agmine, tardat
Plaga recens) timidus ſecreta per auia furto
Debile carpit iter, fractæq́; innititur haſtæ.
Isq́; vbi mota nouo ſtupuit loca ſola tumultu,
Fœmineumq́; gregē, quæ iã ſuper agmina Lernæ vv. quē
Sola videt (non ille viam, cauſasq́; requirit,
Quippe patent) mœſto ſed ſic prior occupat ore.
Quo miſeræ, quo fertis iter? funuſne peremptis
Speratis? cineremq́; viris ſtat peruigil illic
Vmbrarum cuſtos, inhumataq́; corpora regi
Adnumerat. nuſquã lachrymæ, procul vſq́; fugati
Acceſſus hominum. ſolis auibusq́;, feriſq́;
Ire licet. veſtriſne Creon dabit æquus honorem
Luctibus? immites citius Buſyridos aras,

Odryſiique famem ſtabuli, Siculóſque licebit
Exorare deos. rapiet fortaſſe precantes,
(Si mens nota mihi) nec coniugalia ſupra
Funera, ſed caris longè mactabit ab vmbris:
Quin fugitis, dum tuta via eſt, Lernamq; reuerſa
Nomina, quod ſupereſt, vacuis datis orba ſepul-
Abſentéſq; animas ad inania buſta vocatis (chris?
Aut vos Cecropiã (propè nãq; & Theſea fama eſt
Thermodontiaco latum remeare triumpho)
Imploratis opem? bello cogendus & armis
In mores hominemq́; Creon. ſic fatus, at illis
Horruerant lachrymæ. ſtupuitq; immanis eundi
Impetus, atque vno vultus pallore notati.
Non ſecus afflauit molles ſi quando iuuencas
Tigridis Hircanæ ieiunum murmur, & ipſe
Auditu turbatur ager. timor omnibus ingens,
Quæ placeat, quos illa fames deſcendit in armos.
Continuo diſcors vario ſententia motu
Scinditur: his Thebas: tumidumq; ambire Creõta,
His placet Actæa ſi quid clementia gentis
Annuat extremum curarum, ac turpe reuerti.
vv. At. **Hic non fœminea ſubitum virtutis* honorem*
vv. amorum. *Colligit Argia, ſexuq́; immane relicto*
Tractat opus. placet egregij ſpes dira pericli
Comminus infandi leges accedere regni.
Quo Rhodopes non vlla nurus, nec alumna niuoſi
Phaſidis, innuptis vallata cohortibus iret.
Tũc mouet arte dolum. quo ſemet ab agmine fido
Segreget. immiſſéſque deos, regemq; cruentum
Con-

Contemptrix anima, & magno temeraria luctu
Prouocet: hortantur pietas, ignéſque pudici.
Ipſe etiam ante oculos omni manifeſtus in actu
Nunc hoſpes miſera, primas nunc ſponſus ad aras,
Nunc mitis coniux, nunc tam ſub caſſide torua
Mœſtus in amplexu, multumq́; à limine ſummo
Reſpiciens ſed nulla animo verſatur imago
Crebrior, Aonij quàm quæ de ſanguine campi
Nuda venit, poſcitq́; rogos. hic anxia mentem
*Ægreſcit * curis, & qui caſtiſſimus ardor,* l.furiis
Funus amat. tunc ad comites conuerſa Pelaſgas,
Vos ait Actæas acies, Marathoniaq́; arma
Elicite, aſpiretq́; pio fortuna labori.
Me ſinite Ogygias tantæ quæ ſola ruinæ
Cauſa ſui, penetrare domos, & fulmina regni
Prima pati nec ſurda feræ pulſabimus vrbis
Limina, ſunt illic ſoceri mihi, ſúntq́; ſorores
Coniugis, & Thebas haud ignoranda ſubibo,
Ne tantum reuocate gradus. illo impetus ingens,
Auguriumq́; animi nec plura: vnumq́; Menœtem
(Olim hic virginei cuſtos, monitorq́; pudoris)
Eligit, & quanquam rudis, atque ignara locorum
Præcipites greſſus quà venerat Ornitus affert.
Atque vbi viſa procul ſocias liquiſſe malorum
Anne ait hoſtiles ego te labente per agros
Heu dolor. expectem quænam ſententia lenti
Theſeos? an bello proceres, an dexter haruſpex
Annuat? intereà funus decreſcit: & vncis
Alitibus non hos potiùs ſupponimus artus?

Et nunc me duram, ſi quis tibi ſenſus, ad vmbras
Me tardam quereris ſtygijs fidiſſime diuis.
Heu ſi nudus adhuc, heu ſi iam fortè ſepultus,
Noſtrum vtrumq; nefas. adeò vis nulla dolenti,
Mors nuſquam ſæuusq; Creon, hortatus euntem
Ornite. ſic dicens magno Megareia præceps
Arua rapit paſſu, demonſtrat proxima quiſquis
Obuius. horreſcitq; habitus, miſeramq; veretur.
l.nil. Vadit atrox viſu, *nec corde, nec aure paueſcens,
Et nimiis confiſa malis, propiorq; timeri.
Nocte velut Phrygia cum lamentata reſultant
Dindyma pinigeri rapitur Simoentis ad amnem
Dux veſana chori. cuius dea ſanguine lecto
Ipſe dedit ferrum, & vittata fronte notauit.
Iam pater Heſperio flagrantem gurgite currum
Abdiderat Titan, alijs rediturus ab vndis,
Cùm tamen illa grauem luctu fallente laborem
Neſcit abiſſe diem. nec caligantibus aruis
Terretur, nec frangit iter, per & inuia ſaxa,
Lapſuraſq; trabes, nemorumq; arcana ſereno
Nigra die. cæciſq; inciſa noualia foſſis
Per fluuios ſecura ruit. ſomnoſq; ferarum,
Præterit horrendis infeſta cubilia monſtris.
Tantum animi, luctuſq; valet. pudet ire Menœtē
Tardius, inualidæq; gradum miratur alumnæ.
Quas non illa domos, pecorũq; hominũq; modeſto
Pulſauit gemitu? quoties amiſſus eunti
Limes, & errantem comites ſolatia flammæ
Deſtituunt? gelidæq; facem vicere tenebræ?

Iamq;

Iamq́; ſupinantur feſſis, lateq́; fatiſcunt
Penthei deuexa iugi, cum pectore anhelo
Iam prope deficiens, ſic inchoat orſa Menœtes.
Haud procul exacti ſi ſpes non blanda laboris,
Ogygias Argia domos, & egena ſepulchri
Buſta iacere reor, graue comminus æſtuat aër
Sordidus, & magnæ redeunt per inane volucres.
Hæc illa eſt crudelis humus: nec mœnia longè
Cernis, vt ingentes murorum porrigat vmbras
Campus & è ſpeculis moriens intermicet ignis:
Mœnia ſunt iuxta, modo nox magis ipſa tacebat
Solaq́; nigrantes laxabant aſtra tenebras.
Horruit Argia, dextramq́; ad mœnia tendens,
Vrbs optata prius, nunc tecta hoſtilia Thebæ,
Et tamen illæſas ſi reddis coniugis vmbras
Sic quoque dulce ſolum: cernis quo prædita cultu,
Qua ſtipata manu, iuxta tua mœnia primum
Oedipodis magni venio nurus? improba non ſunt
Vota, rogos, hoſpes planctumq́;, & funera poſco.
Illum oro extorrem regni, belloq́; fugatum,
Illum, quem ſolio non es dignata paterno
Redde mihi. tuq́; oro veni, ſi manibus vlla
Effigies, errantq́; animæ poſt membra ſolutæ.
Tu mihi pande vias, tuaq́; ipſe ad funera deduc,
Si merui. dixit, tectumq́; aggreſſa propinquæ
Paſtorale caſæ, reficit ſpiramina feſſi
Ignis, & horrendos irrumpit turbida campos.
Qualis ab Ætneis accenſa lampade ſaxis
Orba Ceres magnæ variabat imagine flammæ,

Auſonium Siculumq́; latus veſtigia nigri
Raptoris, vaſtóſque legens in puluere ſulcos.
Illíus inſanis vlulatibus ipſe remugit
Enceladus, ruptoq́; vias illuminat igni.
Perſephonen amnes, ſyluæ, freta, nubila, clamant,
Perſephonen tantum Stygij tacet aula mariti.
Admonet attonitam fidus meminiſſe Creontis
Altor, & occulto ſummittere lampada furto.
Regina Argolicas modo formidata per vrbes
Votum immane procis, ſpesq́; auguſtiſſima gentis,
Nocte ſub infeſta, nullo duce, & hoſte propinquo,
Sola per offenſas armorum, & lubrica tabo
Gramina, non tenebras, non circunfuſa tremiſcẽs
Cõcilia vmbrarũ, atq; animas ſua mẽbra gemen- (tes,
Sæpe gradu cæco ferrum calcataq́; tela
Diſſimulat. ſolúſque labor vitare iacentes,
Dum funus putat omne ſuum, viſuq́; ſagaci
Rimatur poſitos, & corpora prona ſupinat
Incumbens, queriturq́; parum lucentibus aſtris.
Forte ſoporiferas cæli ſecreta per vmbras
Iuno ſinu magni ſemet furata mariti,
Theſeos ad muros, vt Pallada flecteret, ibat,
Supplicibúſq; piis faciles aperiret Athenas:
Atque vbi per campos errore fatiſcere vano
Immeritam Argian ſupero reſpexit ab axe,
Indoluit viſus & lunaribus obuia bigis
Aduertit currum. placidaq́; ita voce locuta eſt.
Da mihi poſcenti munus breue Cynthia ſi quis
Eſt Iunonis honos. certè Iouis improba iuſſu

Per noctem Herculeã. veteres ſed mitto querelas:
En locus officio. cultrix placidiſſima noſtri
Inachis Argia cernis qua nocte vagetur?
Nec reperire virum denſis queat ægra tenebris?
Et tibi nimboſum languet iubar. exere quæſo
Cornua, & aſſueto propior premat orbita terras.
Hũc quoq; qui curru madidas tibi pronus habe-
Ducit, in Aonios vigiles dimitte ſoporem. (nas
Vix ea cùm ſciſſis magnum dea nubibus orbem
Protulit, expauere vmbræ fulgorq́; reciſus
Syderibus, vix ipſa tulit Saturnia flammas.
Primum per campos infuſò lumine pallam
Coniugis ipſa ſuos noſcit miſeranda labores,
Quanquã texta latent, ſuffuſaq́; ſanguine mœret
Purpura. dumq́; deos vocat, & de funere caro
Hoc ſupereſſe putat. videt ipſum in puluere penè
Calcatum fugere animus, viſusq́;, ſonusq́;,
Incluſitq́; dolor lachrymas. tunc corpore toto
Sternitur in vultus, animamq́; per oſcula quærit
Abſentem. preſſumq́; comis, ac veſte cruorem
Seruatura legit. mox tandem voce reuerſa,
Hunc ego te coniux ad debita regna profectum
Ductorem belli, generúmq; potentis Adraſti
Aſpicio? taliſque tuis occurro triumphis?
Huc attolle genas, defectaq́; lumina. venit
Ad Thebas Argia tuas. age mœnibus induc:
Et patrios oſtende lares, & mutua redde
Hoſpitia. heu quid ago? proiectus ceſpite nudo
Hoc patriæ telluris habes. quæ iurgia? certè

Imperium non frater habet. nullaſne tuorum
Moviſti lachrymas? vbi mater? vbi inclyta fama
Antigone? mihi nempe iaces, mihi victus es vni.
Dicebam quo tendis iter? quid ſceptra negata
Poſcis? habes Argos. ſoceri regnabis in aula.
Hic tibi longus honos, hic indiuiſa poteſtas.
Quid queror? ipſa dedi bellum, mœſtumq; rogaui
Ipſa patrem, vt talem nunc te complexa tenerem,
Sed bene habet ſuperi. gratum eſt. Fortuna, peracta (eſt
Spes longinqua via. totos inuenimus artus.
Hei mihi, ſed quanto deſcendit vulnus hiatu!
Hoc frater? qua parte precor iacet ille nefandus
Prædator? vincam volucres, ſit adire poteſtas,
Excludamq; feras. an habet funeſtus & ignes?
Sed nec te flammis inopem tua terra videbit,
Ardebis. lachrymasq; feres, quas ferre negatum
Regibus, æternumq; tuo famulata ſepulchro
Durabit deſerta fides, teſtisq; dolorum
Natus erit, paruoq; torum Polynice fouebo.
Ecce alios gemitus, aliamq; ad buſta ferebat
Antigone miſeranda facem, vix nacta petitos
Mœnibus egreſſus. illum nam tempore in omni
Attendunt vigiles, & rex iubet ipſe timeri.
Contractæq; vices, & crebrior excubat ignis.
Ergo deus, fratriq; moras excuſat, & amens
Vt paulum immiſſo ceſſit ſtatio horrida ſomno,
Erumpit muris fremitu, quo territat agros
Virginis ira leæ rabies, cui libera tandem
Et primus ſine matre furor. nec longa morata eſt.

Quippe

Quippe trucē cāpū, & poſitus quo puluere frater
Nouerat. atq; illam contra videt ire Menœtes:
Cui vacat, & caræ gemitus compeſcit alumnæ.
Cum tamen erectas extremus virginis aures
Acceſſit ſonus: vtq; atra ſub veſte, comiſq;
Squallentem, & craſſo fœdatam ſanguine vultus
Aſtrorum radijs, & vtraq; à lampade vidit:
Cuius ait manes, aut quem temeraria quæris
Nocte mea? nihil illa diu, ſed in ora mariti
Deijcit, inq; ſuos pariter velamina vultus,
Capta metu ſubito, paulumq; oblita doloris.
Hoc magis increpitans ſuſpecta ſilentia, perſtat
Antigone, comitemq; premens ipſamq;. ſed ambo
Deſiciunt. fixiq; ſilent. tandem ora retexit
Argia, corpuſq; tamen cōplexa, profatur:
Si quid in hoc veteri bellorum ſanguine mecum
Quæſitura venis, ſi tu quoque dura Creontis
Iuſſa times, poſſum, tibi me confiſa, fateri.
Si miſera es (certè lachrymas, lamentaq; cerno)
Iunge age, iunge fidem: proles ego regis Adraſti.
Hei mihi num quis adeſt cari Polynicis ad ignes?
Et ſi regna vetant. ſtupuit Cadmeia virgo,
Intremuitq; ſimul, dicentemq; occupat vltro:
Mēne igitur ſociam, prò ſors ignara malorum!
Méne times? mea mēbra tenes, mea funera plāgis
Cedo ten' pudet! heu pietas ignaua ſororis!
Hæc prior, hic pariter lapſa, iunctoq; per ipſum
Amplexu miſcent auidæ, lachrymaſq; comaſq;,
Partitæq; artus redeunt alterna gementes

Ad vultum, & cara vicibus ceruice fruuntur.
Dũq; modo hæc fratrẽ memorat, nũc illa maritũ,
Mutuaq; exorſa Thebas, Argoſque renarrant
Longius Argæa miſeros reminiſcitur actus.
Per tibi furtiui ſacrum commune doloris,
Per ſocios Manes, & conſcia ſydera iuro,
Non hic amiſſos, quanquam vagus exul honores,
Non gentile ſolum, caræ non pectora matris,
Te cupiens vnam noctesq; dieſq; locutus
Antigonen: ego cura minor, faciliſque relinqui.
Tu tamen excelſa ſublimis forſitan arce,
Ante nefas Graijs dantem vexilla maniplis
Vidiſti, téque ille acie reſpexit ab ipſa
Enſe ſalutatam, & nutantis vertice coni
Nos procul extremas, ſed quis Deus egit in iras,
Nil veſtra valuere preces? tibine negauit
Oranti? cauſas ac triſtia reddere facta
Cœperat Antigone. fidus comes admonet ambas
Eia agite inceptum potius. iam ſydera pallent
Vicino turbata die, perferte laborem,
Tempus erit lachrymis. accenſo flebitis igne.
Haud procul Iſmeni monſtrabant murmura ripas
v. qua *Qui turbatus adhuc, & ſanguine decolor ibat
Huc laceros artus ſocio conamine portant
Inualidæ, iungitq; comes non fortior vlnas.
Sic Hyperionium tepido Phaetonta ſorores
Fumantem lauere Pado, vix dum ille ſepulchro
Conditus, & flentes ſtabant ad flumina ſyluæ.
Vt ſanies purgata vado, membriſq; reuerſus
Mor-

Mortis honos, ignem miſeræ poſt vltima quærunt
Oſcula. ſed gelidæ circum exanimesq́; fauillæ
*Putribus in foueis,*atq; omnia buſta quieſcunt.*
Stabat adhuc ſeu fortè rogus, ſeu numine diuum,
Cui torrere datum ſæuos Etheocleos artus:
Siue locum monſtris iterum fortuna parabat,
Seu diſſenſuros ſeruauerat Eumenis ignes:
Hic tenuem nigris etiamnum viuere lucem
Roboribus pariter cupidæ videre ſimulq́;
Flebile gauiſæ, nec adhuc quæ buſta repertum
Sit placidus quicunque rogant, mitisq́; ſupremi
Admittat cineris conſortem, & miſceat vmbras.
Ecce iterum fratris primos vt contigit artus
Ignis edax, tremuere rogi, & nouus aduena buſtis
Pellitur, exundant diuiſo vertice flammæ,
Alternosq́; apices abrupta luce coruſcant.
Pallidus Eumenidum veluti commiſerit ignes
Orcus, vterq; minax globus, & conatur vterq;
Longius. ipſæ etiam commoto pondere paulum
Seceſſere trabes. conclamat territa virgo.
Occidimus. functasq́; manu ſtimulauimus iras.
Frater erat. quis .n. acceſſus ferus hoſpitis vmbras
Pelleret? en clypei fragmen, ſemiuſtaq́; noſco
Cingula, frater erat, cernisne vt flamma recedat,
Concurratq́; tamen? viuunt odia improba, viuũt.
Nil actum bello. miſeri, ſic dum arma mouetis,
Vicit nempe Creon. nuſquam iã regna, quis ardor
Cui furitis? ſedate minas. tuq́; exul vbique
Semper inops æqui. iam cede, hoc nupta precatur,

b.ambuſtaque membra

Hoc ſoror. aut ſuos mediæ veniemus in ignes.
Vix ea, cum ſubitus campos tremor, altaq́; tecta
Impulit, adiuuitq́; rogi, diſcordis hiatus,
Et vigilum turbata quies, quibus ipſe malorum
Fingebat ſimulachra ſopor ruit ilicet, omnem
Proſpectum luſtrans armata indagine miles.
Illos inſtantes ſenior timet vnus. at ipſe
Ante rogum, ſæuiq́; palàm ſpreuiſſe Creontis
Imperia, & furtum claro plangore fatentur
Securæ, quippe omne vident fluxiſſe cadauer.
Ambigitur ſæua de morte. animoſaq́; leti
Spes furit, hæc fratris rapuiſſe, hæc coniugis artus
Cõtendunt, vicibusq́; probãt. ego corpus, ego ignes,
Me pietas, me duxit amor, depoſcere ſæua
Supplicia. & dextras iuuat incertare cathenis.
Nuſquam illa alternis modo quæ reuerẽtia verbis,
Iram, odiumq́; putes. tantus diſcordat vtrinq́;
Clamor, & ad Regem qui deprendêre trahebant.
At procul Actæis dextra iam Pallade muris
Iuno Phoroneas inducit præuia matres
Attonitas. non ipſa minus, cœlumq́; gementem
Conciliat populis, & flentibus addit honorem.
Ipſa manu, ramosq́; Oleæ, vittasq́; precantes
Tradit, & obtenta ſummittere lumina palla,
Et præferre docet vacuas ſine manibus vrnas.
Omnis & Actæis effuſa penatibus ætas
Tecta, viasq́; replent. vnde hoc examen? & vna
Tot miſeræ? nec dum cauſas nouere malorum,
Iamq́; gemunt. dea conſilijs ſe miſcet vtriſq́;

Cun-

Cuncta docens, quæ gēte ſata, quæ funera plangāt
Quidve petant, varijs nec non affatibus ipſæ
Ogygias leges, immanſuetumq́ʒ Creonta
Multū & vbiqʒ fremūt. Geticæ nō plura querūtur
Hoſpitibus tectis trunco ſermone volucres,
Cū duplices thalamos, & iniquum Terea clamāt.
Vrbe fuit media nulli conceſſa potentum
Ara deum, mitis poſuit Clementia ſedem,
Et miſeri fecere ſacram. ſine ſupplice nunquam
Illa nouo. nulla damnauit vota repulſa.
Auditi quicunque rogant, noctesq́ʒ, diesq́ʒ
Ire datum, & ſolis numen placare querelis.
Parca ſuperſtitio. non thurea flamma, nec altus
Accipitur ſanguis, lachrymis altaria ſudant.
Mæſtarumq́ʒ ſuper libamina ſerta comarum
Pendent, & veſtes mutata ſorte relictæ.
Mite nemus circa. cultuq́ʒ inſigne verendo
Vittatæ laurus, & ſupplicis arbor oliuæ.
Nulla autem effigies. nulli commiſſa metallo
Forma deæ, mentes habitare, & pectora gaudet.
Semper habet trepidos, ſemper locus horret egenis
Cœtibus ignota tantum felicibus ara.
Fama eſt defeſſos acie poſt buſta paterni
Numinis, Herculeos ſedem fundaſſe nepotes.
Fama minor factis. ipſos nam credere dignum
Cælicolas, tellus quibus hoſpita ſemper Athenæ
Ceu leges, hominemq́ʒ nouum, ritusq́ʒ ſacrorum
Seminaq́ʒ in vacuas hinc deſcendentia terras
Sic ſacraſſe loco commune animantibus ægris

Confugium, vnde procul ſtarent, iraq́; minæq́;
Regnaq́;, & à iuſtis fortuna recederet aris.
Iam tunc innumeræ norant altaria gentes.
Huc victi bellis, patriaq́; è ſede fugati
Regnorumq́; inopes, ſcelerumq́; errore nocentes
Conueniunt, pacemq́; rogant. mox hoſpita ſedes
Vicit, & Oedipodæ furias, & funus Olynthi
Texit, & à miſero matrem ſummouit Oreſte.
Hunc vulgo monſtrante locũ, manus anxia Lernæ
Deueniunt. cedit miſerorum turba priorum.
Vix ibi ſedatis requierunt pectora curis
Ceu patrio ſuper alta grues Aquilone fugatæ
Cum videre Pharon. tunc æthera latius implent,
Tunc hilari clangore ſonant. iuuat orbe ſereno
Contempſiſſe niues, & frigora ſoluere Nilo:
Iamq́; domos patrias, Scythicæ poſt aſpera gentis
Prælia laurigero ſubeuntem Theſea curru
Lætifici plauſus, miſſusq́; ad ſidera vulgi
Clamor, & è meritis hilaris tuba nuntiat armis.
Ante ducem ſpolia, & duri Mauortis imago
Virginei currus, cumulataq́; fercula criſtis,
Et triſtes ducuntur equi, truncæq́; bipennes,
Quis nemora, & ſolidam Mæotida cædere ſuetæ,
Coritiq́; leues portantur, & ignea gemmis
Cingula, & informes dominarum ſanguine peltæ.
Ipſæ autem nondum trepidæ, ſexúmue fatentur,
Nec vulgare gemunt, aſpernanturq́; precari,
Et tantum innuptæ quærunt delubra Mineruæ.
Primus amor niueis victorem cernere vectum

Quadriiugis, nec non populos in ſemet agebat
Hippolyte, iam blanda genas, patiensq; mariti
Fœderis. hanc patriæ ritus fregiſſe ſeueros
Atthides obliquæ ſecum mirantur, operto
Murmure. quòd nitidi crines, quòd pectora pallæ
Tota latent, magnis quòd barbara ſemet Athenis
Miſceat, atque hoſti veniat paritura marito.
Paulum & ab obſeſſis mœſtæ Pelopeides aris*
Promouere gradum, ſeriemq; & dona triumphi vv. inſeſſis.
Mirantur, victiq; animo rediere mariti.
Atque vbi tardauit currus, & ab axe ſuperbo
Explorat cauſas victor, poſcitq; benigna
Aure preces, auſa ante alias Capaneia coniux.
Belliger Ægide, ſubitæ cui maxima laudis
Semina de noſtris aperit Fortuna ruinis.
Non extrema genus, diræ nec conſcia noxæ,
Turba ſumus, domus Argos erat, regéſq; mariti
Non vtinam fortes. quid enim ſeptena mouere*
Caſtra, & Agenoreos opus emendare penates? vv. & fortes.
Nec querimur cæſos, hæc bellica iura, viceſq;
Armorum, ſed non Siculis exorta ſub antris
Monſtra, nec Oſſæi bello cecidere bimembres.
Mitto genus, claroſq; patres. hominũ inclyte The-
Sãguis erant, omnes eadémq; ſydera, eoſdem (ſeu* vv. in ſydera.
Sortitus animarum, alimentaq; veſtra creati.
Quos vetat igne Creon, ſtygiæq; à limine portæ,
Ceu ſator Eumenidũ, aut Lethæi portitor amnis
Summouet. ac dubio cœliq;, Erebiq; ſub axe
Detinet. heu princeps natura, vbi numina? vbi ille

Fulminis iniuſti iaculator? vbi eſtis Athenæ?
Septima iam ſurgens trepidis aurora iacentes
Auerſatur equis. radios declinat, & horret
Stelligeri iubar omne poli. iam comminus ipſæ
Pabula dira feræ, campumq́; odere volucres
Spirantem tabo, & cœlum, ventoſq́; grauantem.
Quantũ etenim ſupereſſe rear? nuda oſſa, putremq́;
Vrere permittat ſaniem. properate verendi
Cecropidæ. vos iſta decet vindicta. priuſquam
Emathij, Thraceſq́; dolent. quæq́; extat vbique
Gens arſura rogis, manéſq́; habitura ſupremos.
Nam quis erit ſæuire modus? bellauimus. eſto,
Sed cecidere odia, & triſtes mors obruit iras.
Tu quoque, vt egregios fama cognouimus actus,
Non trucibus monſtris Sirin, infandumq́; dediſti
Cercyona. & ſæuum velles Scyrona crematum.
Credo & Amazonijs Tanai fumaſſe ſepulchris,
Vnde hæc arma refers. ſed & hũc dignare triũphũ,
Da terris vnum cæloq́; Ereboq́; laborem,
Si patrium Marathona metu, ſi tecta leuaſti
Creſſia, nec fudit vanos anus hoſpita fletus.
Sic tibi non vllæ ſocia ſine Pallade pugnæ,
Nec ſacer inuideat paribus Tirynthius actis.
Semper & in curru, ſemper te mater ouantem
Cernat, & inuictæ nil tale precentur Athenæ.
Dixerat, excipiunt cunctæ, tendúntq́; precantes
Cum clamore manus. rubuit Neptunius heros
Permotus lachrymis. iuxta mox concitus ira
Exclamat, quænam iſta nouos induxit Erinnys

Regno-

Regnorum mores? non hæc ego pectora liqui
Graiorum abſcedens, Scythiam, Pontumq́; niualē
Cùm peterē. nouus vnde furor? victúmne putaſti
Theſea dire Creon? adſum. nec ſanguine feſſum
Crede. ſitit meritos etiamnum hæc haſta cruores.
Nulla mora eſt. verte huc adeo fidiſſime Phegeu
Cornipedem, & Tyrias inuectus protinus arces
Aut Danais edice rogos, aut prælia Thebis.
Sic ait oblitus bellíq́; viæq́; laborum,
Hortatúrq́; ſuos, viréſque inſtaurat anhelas.
Vt modò connubijs taurus, ſaltúque recepto
Cùm poſuit pugnas, alio ſi fortè remugit
Bellatore nemus, quamquam ora, & colla cruento
Imbre madēt, nouus arma parat, cāpūq́; laceſſens
Diſſimulat gemitus, & vulnera puluere celat.
Ipſe metus Libycos, ſeruatricemq́; Meduſam
Pectoris incuſſa mouit Tritonia parma.
Protinus erecti toto ſimul agmine Thebas
Reſpexere angues, necdum Atticus ire parabat
Miles, & infelix expauit claſſica Dirce.
Continuo in pugnas, haud ſolum accenſa iuuētus,
Qui modò Caucaſei comites rediere triumphi,
Omnis ad arma rudes ager extimulauit alūnos,
Conueniunt, vltróq́; ducis vexilla ſequuntur.
Qui gelidum Braurona viri, qui rura laceſſunt
Munichia, & trepidis ſtabilem Pyræa nautis.
Et nondum Eoo clarum Marathona triumpho.
Mittit in arma manus genialibus hoſpita diuis
Icarij, Celiq́; domus, viridesq́; Melæna.

Diues & Egaleos nemorum, Parnéſq; benignus
Vitibus, & pingui melior Lycabetos oliua.
Venit atrox Ileus, & olentis arator Hymetti,
Quaq; rudes thyrſos ederis veſtiſtis Acharnæ.
Linquitur Eois longè ſpeculabile proris
Sunion, vnde vagi caſurum in nomina ponti
Creſſia decepit falſo ratis Ægea velo.
Hos Salamis populos, illos cerealis Eleuſis
Horrida ſuſpenſis ad prælia miſit aratris.
Et quos Callirœe nouies errantibus vndis
Implicat, & raptæ qui conſcius Orythiæ
Celauit Geticos ripis Iliſſos amores.
Ipſe quoque in pugnas vacuatur collis, vbi ingens
Lis ſuperum, dubijs donec noua ſurgeret arbor
Rupibus, & longa refugũ mare frangeret vmbra.
Iſſet & Arctoas Cadmeia ad mœnia ducens
Hippolyte turmas, retinet iam certa tumentis
Spes vteri, coniuxq; rogat dimittere curas
Martis, & emeritas thalamo ſacrare pharetras.
Hos vbi velle acies, & dulci gliſcere ferro
Dux videt, vtq; pijs raptim dent oſcula natis
Amplexusq; breues, curru ſic fatur ab alto.
Terrarum leges & mundi fœdera mecum
Defenſura manus, dignas inſumite mentes
Cœptis. hac omnẽm diuumq;, hominumq; fauorẽ
Naturamq; ducem cœtusq; ſilentis auerni
Stare palàm eſt. illic pœnarum exercita Thebis
Agmina, & anguicomæ ducent vexilla ſorores.
Ite alacres, tantæq; precor confidite cauſæ.

Dixit,

Dixit, & emiſſa præceps iter inchoat haſta.
Qualis hyperboreos vbi nubilus inſtitit axes
Iuppiter, & prima tremefecit ſydera bruma:
Rumpitur Æolia, & longam indignata quietem
Tollit hyems animos, ventoſaq́; ſibilat Arctos.
Tunc montes vndæq; fremunt, tunc prælia cæſis
Nubibus, & tonitrus, inſanaq; fulmina gaudent.
Icta gemit tellus. virides grauis vngula campos
Atterit innumeris, peditumq́;, equitumq; cateruis
Expirat protritus ager, nec puluere craſſo
Armorum lux victa perit, ſed in æthera longum
Frangitur, & medijs ardent in nubibus haſtæ.
Noctem adeo, placidasq; operi iunxere tenebras.
Certamenq́; immane viris, quo concita tendant
Agmina, quis viſas proclamet ab aggere Thebas.
Cuius in Ogygio ſtet princeps lancea muro.
At procul ingenti Neptunius agmina Theſeus
Anguſtat clypeo, propriaq́; exordia laudis,
Centum vrbes vmbone gerit, centenaq; Cretæ
Mœnia, ſeq́; ipſum monſtroſi ambagibus antri
Hiſpida torquentem luctantis colla iuuenci:
Alternasq; manus circum, & nodoſa ligantem
Brachia, & abducto vitantem cornua vultu.
Terror habet populos, cum ſeptus imagine torua
Ingreditur pugnas. bis Theſea, bisq; cruentas
Cæde videre manus. veteres reminiſcitur actus
Ipſe tuens, ſociúmq; gregem, metuendaq; quōdam
Limina, & abſumpto pallentem Gnoſida filo.
Sæuus at interea ferro poſt terga reuinctas

Antigonen, viduamq́; Creon Adraſtida leto
Admouet. ambæ hilares, & mortis amore ſuperbæ
Enſibus intentant iugulos, regemq́; cruentum
Deſpiciunt. cùm dicta ferens Theſeia Phlegeus
Aſtitit. ille quidem ramis inſontis oliuæ
Pacificus, ſed bella ciet, bellumq́; minatur
Grãde fremẽs, nimiũq́; memor mãdãtis: & ipſum
Iam prope, iam medios operire cohortibus agros
Ingeminans ſtetit ambiguo Thebanus in æſtu
Curarum, nutantq́; minæ, & prior ira tepeſcit.
Tunc firmat ſeſe, fictúmq́;, ac triſte renidens
Paruáne proſtratis, inquit, documenta Mycenis
Sanximus? en iterum, qui mœnia noſtra laceſſant
Accipimus, veniant, ſed ne poſt bella querantur,
Lex eadem victis. Dixit, ſed puluere craſſo
Caligare diem, & Tyrios iuga perdere montes
Aſpicit, armari populos tamen, armáq́; ferri
Ipſe iubet pallens, mediaq́; in ſedibus aulæ
Eumenidas ſubitas, flentemq́; Menœcea cernit
Turbidus, impoſitóſq́; rogis gaudere Pelaſgos.
Quis fuit ille dies? tanto cum ſanguine Thebis
Pax inuenta perit? Patrijs modò fixa reuellunt
Arma deis, clypeíſque obducunt pectora fractis
Et galeas humiles, & adhuc ſordentia tabo
Spicula: non pharetris quiſquã non enſe decorus,
Non ſpectandus equos ceſſit fiducia valli.
Murorum patet omne latus, munimina portæ
Expoſcunt. prior hoſtis habet, faſtigia deſunt.
Deiecit Capaneus, exanguis, & ægra iuuentus,
Iam

Iam nec coniugibus, ſuprema nec oſcula natis
Iungit, & attoniti nil optauere parentes.
Atticus at contra, iubar, vt clareſcere ruptis
Nubibus, & ſolem primis aſpexit in armis.
Deſilit in campum. qui ſubter mœnia nudos
Adſeruat manes: diriſq́; vaporibus ægrum
Aëra puluerea penitus ſub caſſide ducens
Ingemit, & iuſtas belli flammatur in iras.
Hunc ſaltem miſeris ductor Thebanus honorem
Largitur Danais, quòd non ſuper ipſa iacentum
Corpora belligeras acies, Marteḿq; ſecundum
Miſcuit. aut lacera nequid de ſtrage nefandus
Perderet, eligitur ſæuos potura cruores
Terra rudis iamq́; alternas in prælia gentes
Diſſimilis Bellona ciet. non clamor vtrinque,
Non vtrinque tubæ. ſtat debilis altera pubes
Summiſſos enſes nequicquam, amentáq́; dextris
Laxa tenens, cedunt tellure, armiſq́; reductis
Oſtentant veteres etiamnum in ſanguine plagas.
Iam nec Cecropijs idem ductoribus ardor,
Langueſcuntq́; minæ, & virtus ſecura reſedit.
Ventorum velut ira minor, niſi ſyluæ furentes
Impedit, inſaniq́; tacent ſine littore fluctus.
Vt verò æquoreus quercū Marathonida Theſeus
Extulit, erectæ cuius crudelis in hoſtes
Vmbra cadit, cāpumq́; trucē lux cuſpidis implet.
Ceu pater Aedonios Aemi de vertice Mauors
Impulerit currus, rapido morteḿq; fugamq́;
Axe vehens, ſic exanimis in terga reducit

Pallor Agenoridas. tædet fugientibus uti
Theſea. nec facilem dignatur dextra cruorem.
Cætera plebeio deſæuit ſanguine virtus.
Sic iuuat exanimis, proiectáq; præda, canéſque
Degeneréſque lupos, magnos alit ira leones.
Attamen Oleniũ, Thamirúmq; hũc tela pharetræ
Promentem, hunc ſæui tollentem pondera ſaxi
Deijcit. & triplici conſiſos robore gentis
Alceidas fratres, totidem quos éminus haſtis
Continuat: ferrum conſumpſit pectore Phileus,
Ore momordit Helops. humero tranſmiſit Iapix.
Iámq; & quadriiugo celſum petit Æmona curru,
Horrendumq́; manu telum rotat. ille pauentes
Obliquauit equos. longo perlata tenore
Tranſiit haſta duos, faciebat vulnera, nec non
Tertia, ſed media cuſpis temone retenta eſt.
Sed ſolum votis, ſolum clamore fremendo
Omnibus in turmis, optatq́; vocatq́; Creonta.
Atque hunc diuerſa bellorum in fronte maniplos
Hortantem dictis, fruſtráque extrema minantem
Conſpicit, abſcedunt comites, & Theſea iuſſi
Linquebant, fretiq́; deis, atq; ipſius armis.
Ille timet, reuocatq́; ſuos. vtq́; ægra notauit
Hinc atque hinc odia, extrema ſe colligit ira.
Iam letale furens atque audax morte futura,
Non cum peltiferis ait hæc tibi pugna puellis,
Virgineas nec crede manus. hic cruda virorum
Prælia, nos magnum qui Tydea, quiq́; furentem
Hippomedonta neci, Capaneáq; miſimus vmbris

Pecto-

Pectora. quæ bellum præceps amentia ſuaſit
Improbe? nónne vides quos vlciſcare iacentes?
Sic ait & fruſtra periturum miſſile ſummo
Affixit clypeo riſit, vòcéſque, manúmq;
Horridus Ægides, ferrataq́; arbore magnos
Molitur iactus, nec non prius ore ſuperbo
Intonat. Argolici quibus hæc datur hoſtia manes
Pandite tartareum chaos, vltricéſq; parate
Eumenidas: venit ecce Creon. ſic fatus, & auras
Diſſipat haſta tremens. tunc qua ſubtegmine duro
Multiplicem tenues iterant thoraca cathenæ
Incidit. emicuit per mille foramina ſanguis
Impius, ille oculis extremo errore ſolutis
Labitur. aſſiſtit Theſeus grauis, armaq; tollens
Iámne dare extinctis iuſtos, ait hoſtibus ignes:
Iam victos operire placet? vade atra dature
Supplicia, extremiq́; tamen ſecure ſepulchri.
Accedunt vtrinque pio vexilla tumultu,
Permiſcéntq; manus. medio iam fœdera bello,
Iámq; hoſpes Theſeus. orant ſuccedere muris,
Dignariq; domos. nec tecta hoſtilia victor
Aſpernatus init, gaudent matréſq; nurúſq;
Ogygiæ, qualis thyrſo bellante ſubactus
Mollia laudabat iam marcidus Orgia Ganges.
Ecce per aduerſas Dircæi verticis vmbras
Fœmineus quatit aſtra fragor, matréſq; Pelaſgæ
Decurrunt. quales Bacchea ad bella vocatæ
Thyades amentes, magnum quas poſcere credas,
Aut feciſſe nefas. gaudent lamenta, nouæq;

Exultant lachrymæ. rapit huc, rapit impetus illuc
Theſea magnanimum. quærãt prius anne Creõta,
Anne ſuos, vidui ducunt ad corpora luctus.
Non ego centena ſi quis mea pectora laxet
Voce deus, tot buſta ſimul, vulgiq́; ducumq́;
Tot pariter gemitus, dignis conatibus æquem.
Turbine quo ſeſe caris inſtrauerit audax
Ignibus Euadne, fulmenq́; in pectore magno
Quæſierit. quo mere iacens ſuper oſcula ſæui
Corporis, infelix excuſet Tydea coniux.
Vt ſæuos narret vigiles Argia ſorori,
Arcada quo planctu genitrix Erymãthia clamet,
Arcada conſumpto ſeruantem ſanguine vultu,
Arcada, quem geminæ pariter fleuere cohortes.
Vix nouus iſta furor, veniénſq; impleſſet Apollo.
Et mea iam longo meruit ratis æquore portum.
Durabiſne procul, dominoq́; legere ſuperſtes,
O mihi biſſenos multùm vigilata per annos
Thebai? iam certè præſens tibi fama benignum
Strauit iter, cœpitq́; nouam monſtrare futuris.
Iam te magnanimus dignatur noſcere Cæſar.
Itala iam ſtudio diſcit, memoratq́; iuuentus.
Viue precor, nec tu diuinam Æneida tenta,
Sed longè ſequere, & veſtigia ſemper adora.
Mox tibi ſi quis adhuc prætendit nubila liuor,
Occidet, & meriti poſt me referentur honores.

THEBAIDOS FINIS.

P. STATII PAPINII
ACHILLEIDOS
LIBER I.

MAgnanimum Æaciden formidatámque Tonanti
Progeniem, & patrio vetitam ſuccedere cœlo
Diua refer. Quãquã acta viri, multũ inclyta cãtu
Mœonio, ſed plura vacant. nos ire per omnem
(Sic amor eſt) Heroa velis, Scyroq; latentem
Dulichia proferre tuba. nec in Hectore tracto
Siſtere. ſed tota iuuenem deducere Troia.
Tu modò, ſi veteres digno depleuimus hauſtu,
Da fontes mihi Phœbe nouos, ac fronde ſecunda
Necte comas. neq;. n. Aoniũ nemus aduena pulſo,
Nec mea nunc vittis albeſcunt tempora primis.
Scit Dircæus ager, meq; inter priſca parentum
Nomina, cumq; ſuo memorãt Amphione Thebæ.
At tu quem longè primum ſtupet Itala virtus,
Graiaq; cui geminæ florent vatumq;, ducumq;
Certatim laurus (olim dolet altera vinci)
Da veniã, ac trepidũ patere hoc ſudare parumper
Puluere, te longo, necdum fidente paratu
Molimur, magniſque tibi prældudat Achilles.

Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor
Dardanus. incautas blandè populatus Amyclas.
Plenáq; materni referens præſagia ſomni
Culpatum relegebat iter. quà condita ponto
Fluctibus inuiſis iam Nereus imperat Helle.
Cùm Thetis, Idæos (heu nunquã vana parentum
Auguria) expauit vitreo ſub gurgite remos.
vv. & *Nec mora, *ab vndoſis turba comitante ſororem*
Proſiluit thalamis. feruent cöeuntia Phrixi
Littora & anguſtum dominas nõ explicat æquor.
Illa vbi diſcuſſo primùm ſubit aëra ponto,
vv. minatur *Me petit, hæc mihi claſſis (ait) funeſta* paratur.*
Agnoſco monitus, & Protea vera locutum.
Ecce nouam Priamo facibus de puppe leuatis,
Fert Bellona nurum. video iam mille carinis
Ionium, Ægæumq; premi. nec ſufficit, omnis
Quod plaga Graiugenũ tumidis coniurat Atridis
Iam pelago, terriſq; meus quæretur Achilles,
Et volet ipſe ſequi. quid enim cunabula paruo
Pelion, & torui commiſimus antra magiſtri?
Illi (ni fallor) Lapitharum prælia ludit
Improbus, & patria iam ſe metitur in haſta:
O dolor, ô ſeri materno in corde timores.
vv. Non ** Nũ potui infelix cùm primùm in gurgite noſtro*
Rhœtææ cecidere trabes, attollere magnum
Æquor? & incæſti prædonis vela, profunda
Tempeſtate ſequi? cunctaſq; inferre ſorores?
Nunc quoq;, ſed tardũ eſt, iã plena iniuria raptæ,
Ibo tamen, pelagíq; deos, dextramq; ſecundi

Quod ſupereſt, complexa Iouis, per Thetyos amnes
Grandæuúmq; patrem, ſupplex miſeranda rogabo
Vnam hyemē. Dixit, magnúmq; in tempore regem
Aſpicit, Oceano veniebat ab hoſpite, menſis
Lætus, & æquoreo diffuſus nectare vultum,
Vnde hyemes, ventiq; ſilent, cantuq; quieto
Armigeri Tritones eunt, ſcopuloſáq; Cete,
Tyrrheniq; greges, circumq;, infraq; rotantur
Rege ſalutato. Placidis ipſe arduus vndis
Eminet, & triplici telo iubet ire iugales.
Illi ſpumiferos glomerant à pectore fluctus.
Pone natant, deléntq; pedum veſtigia cauda.
Cui Thetis: O magni Rector Genitorq; profundi,
Aſpicis in quales miſerum patefeceris vſus
Æquor? eunt tutis terrarum crimina velis.
Ex quo iura freti, maieſtatémq; repoſtam
Rupit Iaſona puppis Pegaſæa rapina.
En aliud furto ſcelus, & ſpolia hoſpita portans
Nauigat iniuſtæ temerarius arbiter Idæ.
Heheu quot gemitus terris Pelagoq; daturus!
Quos mihi! ſic Phrygiæ penſamus præmia palmæ.
Hi Veneris mores, hoc gratæ munus alumnæ?
Has ſaltem (non Semideos, noſtrumq; reportant
Theſea) ſi quis adhuc vndis honor, obrue puppes,
Aut permitte fretum. nulla inclementia. fas ſit
Pro nato timuiſſe mihi. Da tollere fluctus,
Nec tibi de tantis placeat me fluctibus vnum
Littus. & Iliaci ſcopulos habitare ſepulchri,
Orabat laniata comas, & pectore nudo

Cæruleis obſtabat equis. Tunc Rector aquarum
Inuitat curru, dictiſq́; ita mulcet amicis.
Ne pete Dardaniã fruſtra Theti mergere claſſem
vv. deis Fata vetant. ratus ordo* deum, miſcere cruentas
Europæq́; Aſiæq́; manus, conſultaq́; bella
Iuppiter, & triſtes edixit cædibus annos.
Quem tu illic natum Sigeo in puluere? quanta
Aſpicies victrix Phrygiarum funera matrum?
Cùm tuus Æacides tepido modo ſãguine Teucros
Vndabit campos, modò craſſa exire vetabit
Flumina, & Hectoreo tardabit funere currus:
Impelletq́; manu noſtros, opera irrita, muros:
Pelea iam deſiſte queri, thalamóſque minores,
Credideris peperiſſe Ioui. nec inulta delebis,
Cognatis vtere fretis. dabo tollere fluctus
Cùm reduces Danai, nocturnaq́; ſigna Caphareus
Exeret, & dirum pariter quæremus Vlyſſem.
Dixerat illa graui vultum demiſſa repulſa,
Quæ iam exire fretũ, & ratibus bellare parabat
Illiacis, alios iterum commenta paratus,
Triſtis ad Æmonias detorquet brachia terras.
Ter conata manu, liquidum ter greſſibus æquor
Reppulit, & niueas feriũt vada Theſſala plãtas.
Lætantur montes & connubialia pandunt
Antra ſinus, lateq́; deæ Sperchios abundat
Obuius, & dulci veſtigia circuit vnda.
Illa nil gauiſa locis, ſed cœpta fatigat
Pectore conſilia. & ſolers pietate magiſtra,
Longæuum Chirona petit. Domus ardua montem
Perfo-

Perforat, & longo ſuſpendit Pelion arcu.
Pars exhauſta manu, partem ſua ruperat ætas,
Signa tamẽ, diuumq́; tori, & quẽ quiſq; ſacrarat
Accubitu, genioq́;, *locus monſtratur. at intra
Centauri ſtabula alta patent, non æqua nefandis vv. locũ
Fratribus: Hic hominum nullos experta cruores
Spicula, nec trunca bellis genialibus Orni,
Aut conſanguineos fracti cratêres in hoſtes,
Sed pharetræ inſontes, & inania terga ferarum
Hæc quoque dũ viridis, nã tũc labor vnus inermi
Noſſe ſalutiferas dubijs animantibus herbas.
Aut monſtrare lyra veteres Heroas alumno.
Quem tunc venatu rediturum in limine primo
Opperiens, properatq́; dapes, largoq́; ſerenat
Igne domum. Tum viſa procul de littore mater
Nereis, erumpit ſyluis. dant gaudia vires.
*Notaq́; deſueto crepuit ſenis vngula campo. vv. Motaque
Tũc blãdus dextra, atq; imos ſummiſſus in armos
Pauperibus tectis inducit, & admouet antris.
Iamdudum tacito luſtrat Thetis omnia viſu,
Nec perpeſſa moras. vbi nam mea pignora Chirõ?
Dic ait. aut cur vlla puer iam tempora ducit
Te ſine? num merito trepidus ſopor? atraq́; matri
Signa deum? magnos vtinam mentita timores.
Namq́; mihi infeſtos vtero modò contuor enſes,
Nunc plãctu liuere manus, modò in vbera ſæuas
Ire feras, ſæpe ipſa (nefas!) ſub inania natum
Tartara, & ad Stygios iterum fero mergere fontes
Hos abolere metus magici iubet ordine ſacri

Carpathius vates,puerumq́; ſub axe probato
Secretis luſtrare fretis, vbi litora ſumma
Oceani, & genitor tepet illabentibus aſtris
Pontus, vbi ignotis horrenda piacula diuis,
Donaq́;.ſed longum cuncta enumerare, vetorq́;,
Trade magis.ſic fata parẽs.neq́; enim ille dediſſet,
Si molles habitus, & tegmina fœda fateri
Auſa foret.tunc ille refert. Duc optima quæſo
Duc genitrix,humiliq́; deos infringe precatu.
Non ſuperãt tua vota modum,placandaq́; multũ
Inuidia eſt.non addo metum,ſed vera fatebor,
Neſcio quid magnũ (nec me patria omina fallũt)
Vis feſtina parat,tenerosq́; ſuperuenit annos.
Olim ferre minas, & obire audita ſolebat
Imperia.& noſtris procul haud diſcedere ab antris
Nunc illum non oſſa capit, non Pelion ingens,
Theſſalicæve niues.ipſi mihi ſæpe queruntur
Centauri,raptasq́; domos abſtractaq́; coram
Armenta,& campis ſemet,fluuiisq́; fugari.
Inſidias,& bella parant,tumidiq́; minantur.
Olim equidem Argos Pinus cum Theſſala reges
Huc veheret,iuuenem Alciden,& Theſea vidi,
Sed taceo.figit gelidus Nereida pallor,
Ille aderat multo ſudore,& puluere maior.
Attamen arma inter,feſtinatosq́; labores,
vv.vacat *Dulcis adhuc viſu,niueo* natat ignis in ore*
Purpureus fuluóq́; nitet coma gratior auro.
Nec dum prima noua lanugine vertitur ætas,
Tranquillaq́; faces oculis,& plurima vultu,

Mater

Mater ineſt qualis Lycia venator Apollo
Cum redit, & ſæuis permutat plectra pharetris.
Forte & lætus adeſt (ô quantum gaudia formæ
Adijciunt!) fœtam Pholoes ſub rupe leænam
Perculerat ferro, vacuiſq́; reliquerat antris
Ipſam, ſed catulos aſportat, & incitat vngues.*
Quos tamen, vt fido genitrix in limine viſa eſt, vv. ad portat
Abijcit, exceptamq́; auidis circumligat vlnis
Iam grauis amplexu, iamq́; æquus vertice matri.
Inſequitur magno iam tunc connexus amore
Patroclus, tantiſq́; extenditur æmulus actis.
Par ſtudijs, æuiq́; modis, ſed robore diſpar,
Et tamen æquali viſurus Pergama fato.
Protinus ille ſubit rapido quæ proxima ſaltu
Flumina, fumantéſq́; genas, crinémq́; nouauit
Fontibus Eurotæ, qualis vada Caſtor anhelo
Intrat equo, feſſumq́; ſui iubar excitat aſtri.
Miratur, comitq́; ſenex, nunc pectora mulcens,
Nunc fortes humeros. angunt ſua gaudia matrē.
**Nunc libare dapes, bacchæaq́; munera Chiron*
Orat, & attonitam vario oblectamine mulcens
Elicit extremo chelyn, & ſolantia curas
Fila mouet. leuitérq́; expertas pollice chordas
Dat puero: canit ille libens immania laudum
Semina, qui tumidæ ſuperarit iuſſa nouercæ
Amphitryoniades, crudo quo Bebryca caſtu
Obruerit. quanto circundata nexu
Ruperit Ægides Minoi brachia tauri,
Maternos in fine toros, ſuperiſq́; grauatum

Pelion hic ficto riſit Thetis anxia vultu.
Nox trahit in ſomnos. ſaxo collabitur ingens
Centaurus, blandiſq; humeris ſe innectit Achilles,
Quãquã ibi fida parẽs, aſſuetaq́; pectora mauult.
At Thetis vndiſonis per noctem in rupibus aſtãs
Quæ nato ſecreta velit, quibus abdere terris
Deſtinat, huc, illuc, diuerſa mente volutat.
Proxima ſed ſtudijs multum Mauortia Thrace:
Nec Macetum gens dura placet, laudúmq; daturi
Cecropidæ ſtimulos nimium opportuna carinis
Seſtos, Abydenoq́; ſinus. placet ire per altas
Cycladas. hic ſpretæ Myconos, humiliſq́; Seriphos,
Fit Lemnos non æqua viris, atq; hoſpita Delos
Gentibus, imbelli nuper Lycomedis in aula
Virgineos cœtus, & littora perſona ludo
Audierat, duros laxantem Ægaona nexus
Iuſſa ſequi, centumq́; dei numerare cathenas.
Hæc placet, hæc timidæ tellus tutiſſima matri.
Qualis vicino volucris iam ſedula partu
Iamq; timens qua fronde domũ ſuſpendat inanẽ,
Prouidet hinc ventos, hinc anxia cogitat angues,
Hinc homines. tandẽ dubiæ placet vmbra, nouiſq́;
Vix ſtetit in ramis, & protinus arbor amatur.
Altera conſilio ſupereſt, triſtemq́; fatigat
Cura deam. natum ipſa ſinu complexa, per vndas
An magno Tritone ferat, ventóſq; volucres
Aduocet, an pelago ſolitam Thaumantida paſci.
Elicit inde fretis, & murice frenat acuto
Delphinas biiuges, quos illi maxima Tethys

Gurgite

Gurgite Atlanteo pelagi ſub valle ſonora
Nutrierat. nullis vada per Neptunia glaucæ
Tantus honor formæ, nandiq; potentia: nec plus
Pectoris humani iubet hos ſubſiſtere pleno
Littore, ne nudæ noceant contagia terræ.
Ipſa dehinc toto reſolutum pectore Achillem
*(Quis pueris ſopor) Æmonij de rupibus antri vv. Qui
Ad placidas deportat aquas, & iuſſa tacere
Littora, monſtrat iter. totoq; effulſerat orbe
Cynthia. proſequitur diuam, celereſq; recurſus
Securus pelagi Chiron rogat, vdaq; celat
Lumina & abreptos *oculis, iam iamq; latentes al. ſubito
Erecto proſpectat equo. qua cana parumper
Spumant ſigna fugæ, & liquido perit orbita ponto.
Illum non aliâs rediturum ad Theſſala Tempe
Iam triſtis Pholoe, iam nubilus ingemit Othrys.
Et tenuis Sperchios aquis, ſpeluncáq; docti
Muta ſenis. quærunt puerilia carmina Fauni,
Et ſperata diu plorant connubia nymphæ.
Iam premit aſtra dies, humiliſq; ex æquore Titan
Rorantes euoluit equos, & ab æthere magno
Sublatum curru pelagus cadit. at vada mater
Scyris iamdudum fluctus emenſa tenebāt.
Exierantq; iugo feſſi Delphines herili.
Cùm pueri tremefacta quies, oculiq; iacentis
Infuſum ſenſere diem. ſtupet aëre primo.
Quæ loca? qui fluctus? vbi Pelion? omnia verſat,
Atque ignota videt, dubitatq; agnoſcere matrem.
Occupat illa manu, blandeq; affata pauentem.

Si mihi care puer thalamos ſors æqua dediſſet,
Quos dabat, æthereis ego te complexa tenerem
Sydus grande plagis, magniq; puerpera cœli,
Nil humiles Parcas, terrenaq́; fata vererer.
vr.es *Nunc impar tibi nate genus, præcluſaq; leti*
Tãtũ matre via eſt. Quin nũc metuẽda propĩquãt
Tempora, & extremis admota pericula metis.
Cedamus, paulumq́; animos ſummitte viriles,
Atq; habitus dignare meos. ſi Lydia dura
Penſa manu, molléſq; tulit Tyrinthius haſtas:
Si decet aurata Bacchum veſtigia palla
Verrere, virgineos ſi Iuppiter induit artus,
Nec magnum ambigui fregerunt Cænea ſexus.
Has ſine quæſo minas numénq; exire malignum.
Mox iterum campos, iterum Centaurica reddam
Luſtra tibi, per ego hoc decus, & ventura iuuentæ
Gaudia, ſi terras, humilémq; experta maritum
Te propter, ſi progenitum Stygis amne ſeuero
Armaui (totumq́; vtinam) cape tuta parumper
Tegmina, nil nocitura animo. cur ora reducis?
Quidve parant oculi? pudet hoc miteſcere cultu?
Per te care puer, cognata per æquora iuro
Neſciet hos Chiron. ſic horrida pectora tractat
Nequicquam mulcens. obſtat genitorq́; roganti,
Nutritorq́; ingens, & cruda exordia magnæ
Indolis. effrenæ tumidum velut igne iuuentæ.
ceptat *Si quis equum primis ſummittere*tentet habenis:*
Ille diu campis, fluuiisq; & honore ſuperbo
Gauiſus, non colla iugo, non aſpera præbet

Ora lupis, dominiq; negat captiuus inire
Imperia, atque alios miratur diſcere curſus.
Quis deus attonitæ fraudes, aſtúmq; parenti
Contulit? indocilem quæ mens detraxit Achillē?* attraxit
Palladi littoreæ celebrabat Scyros honorum
Forte diem, placidoq; ſatæ Lycomede ſorores
Duce ſacra patrijs (quæ rara licentia) muris
Exierant, dare veris opes, diuaq́; ſeueras
Fronde ligare comas, & ſpargere floribus haſtam.
Omnibus eximium formæ decus, omnibus idem
Cultus. & expleto teneri iam fine pudoris
Virginitas matura toris, animiq; tumentes.
Sed quãtũ virides pelagi Venus addita Nymphas
Obruit, aut humeris quantum Diana relinquit
Naides, effulget tantum regina decori
Deidamia chori: pulchriſq; ſororibus obſtat.
Illius è roſeo flammatur purpura vultu,
Et gemmis lux maior ineſt, & blandius aurum,
Atque ipſi par forma deæ, ſi pectoris angues
Ponat, & exempta placetur caſſide vultus,
Hanc vbi ducentem longè ſocia agmina vidit
Trux puer, & nullo temeratus pectora motu,
Diriguit. totiſq; nouum bibit oſſibus ignem.
Nec latet hauſtus amor. ſed fax vibrata medullis
In vultus. atque ora redit, lucemq; genarum
*Tingit, & *impulſam tenui ſudore pererrat.* impulſum
Lactea Maſſagetæ veluti cum pocula fuſcant
Sanguine puniceo, vel ebur corrumpitur Oſtro:
Sic varijs manifeſta notis, palletq;, rubetq;,

Flamma recens eat, atq; vltrò ferus hoſpita ſacra
Diſcutiat turbæ ſecurus, & immemor æui,
Ni pudor. & iunctæ teneat reuerentia matris.
Vt pater armenti quondam, rectórq; futurus,
Cui nondum toto peraguntur cornua gyro,
Cum ſociam paſtus niueo candore iuuencam
Aſpicit, ardeſcunt animi, primuſq; per ora
Spumat amor, ſpectant hilares optantq; magiſtri.
Occupat arrepto iam tempore conſcia mater.
Hos ne inter ſimulare choros, & brachia ludo
Nectere, Nate graue eſt? gelida quid tale ſub Oſſa
Peliaciſq; iugis? O ſi mihi iungere curas
Atque alium portare ſinu contingat Achillem.
Mulcetur, lætuſq; rubet, viſuſq; ſuperbos
Obliquat, veſteſq; manu leuiore repellit.
Aſpicit ambiguum genitrix, cogitq; valentem,
Innectitq; ſinus, tunc colla rigentia mollit,
Submittitq; graues humeros, & fortia laxat
Brachia, & impexos certo domat ordine crines
Ac ſua dilecta ceruice monilia transfert,
Et picturato cohibet veſtigia limbo.
Inceſſum, motumq; docet, fandiq; pudorem.
Qualiter artificis victuræ pollice ceræ
Accipiunt formas, ignemq; manumq; ſequuntur,
Talis erat diuæ natum mutantis imago.
Nec luctata diu. ſupereſt nam plurimus illi
Inuicta virtute decor. fallítq; tuentes
Ambiguus, tenuiq; latens diſcrimine ſexus.
Procedunt, iterúmq; mouet, rurſumq; fatigat

Blan-

Blanda Thetys, ſic ergo gradus, ſic ora manuſq́;,
Nate feres, comiteſq; modis imitabere fictis
Nec te ſuſpectum molli non miſceat aulæ
Rector, & incepti pereant mendacia furti.
Dixit. & admoto non ceſſat comere tactu.
Sic vbi virgineis Hecate laſſata pharetris,
Ad patrem fratremq́; redit. comes hæret eunti
Mater, & ipſa humeros, exertaq́; brachia velat,
Ipſa arcum pharetramq́; locat, veſtéq́; latentes
Diducit, ſparſôſq; ſtudet componere crines.
Protinus aggreditur regem: atque ibi teſtibus aris
Hanc tibi ait noſtri germanam rector Achillis
(Nonne vides vt torua genas, æquandaq́; fratri?)
Tradimus. arma humeris, arcũq; animoſa petebat
Ferre, & Amazonio connubia pellere ritu.
Sed mihi curarum ſatis eſt pro ſtirpe virili.
Hæc calathos, & ſacra ferat. Tu frange regendo
Indocilem, ſexumq́; tene, dum nubilis ætas
Soluenduſq́; pudor. neue exercere proteruas
Gymnadas, aut luſtris nemorum concede vagari.
Intus ale, & ſimiles inter ſeclude puellas.
Littore præcipuè, portúq́; arcere memento,
Vidiſti modo vela Phrygum, iam mutua iura
Fallere, tranſmiſſæ pelago didicere carinæ.
Accedit dictis pater, ingenioq́; parentis
Occultum Æaciden (quis diuũ fraudibus obſtet)
Accipit vltro etiam veneratur ſupplice dextra,
Et grates electus agit. nec turba piarum
Scyriadum ceſſat nimio defigere viſu

Virginis ora nouæ, quantum ceruice, comisq́;
Emineat, quantumq́; humeros, ac pectora fundat.
Dehinc ſociare choros, caſtisq́; accedere ſacris
v.loco Hortantur, ceduntq́;* locũ, & contingere gaudent,
Qualiter Idaliæ volucres, vbi mollia frangunt
Nubila, iam longum cœloq́; domoq́;, gregatæ:
v.diuerſaque Si iunxit pennas, *diuerſoq́; hoſpita* tractu
v.parte Venit auis, cunctæ primum mirantur, & horrent,
Mox propiusq́; volant, ſociam iamq́; aëre in ipſo
Paulatim fecere ſuam, plauſuq́; ſecundo
Circumeunt hilares, & ad alta cubilia ducunt.
Digreditur multum cunctata in limine mater,
Dum repetit monitus, arcanaq́; murmura figit
Auribus, & tacito dat verba nouiſſima voto.
Tunc excepta freto, longè ceruice reflexa
Abnatat, & blandis affatur littora verbis.
Cara mihi tellus, magnæ cui pignora curæ,
Depoſitumq́; ingens, timido commiſimus aſtu.
Sis felix. taceasq́; precor. quo more tacebat
Creta Rheæ: te longus honos, æternaq́; cingent
Templa, nec inſtabili fama ſuperabere Delo.
At ventis, & ſacra fretis, interq́; vadoſas
Cycladas, Aegeæ frangunt vbi ſaxa procellæ,
Nereidum tranquilla domus. iurandaq́; nautis
Inſula, ne ſolum Danaas admitte carinas.
Te precor hic thiaſos tantum, nihil vtile bellis,
Hic famam narrare doce. dumq́; arma parantur
Dorica, & alternum Mauors interfurit orbem:
(Cedo equidem) ſit virgo pij Lycomedis Achilles,

Interea

Interea meritos vltrix Europa dolores
Dulcibus armorum furiis, & ſupplice regum
Conqueſtu flãmata mouet, quippe ambit Atrides
Ille magis, cui nupta domi, facinuſq; relatu
Aſperat Iliacum, captam ſine Marte, ſine armis
Progeniem cœli, Spartaq; potentis alumnam.
Iura, fidem, ſuperos, vna calcata rapina.
Hoc fœdus Phrygiũ, hæc geminæ cõmercia terræ.
Quid maneat populos, vbi tanta iniuria primos
Degraſſata duces? coeunt genus omnis & ætas.
Nec tantum exciti bimari quos Iſthmia vallo
Clauſtra, nec vndiſonæ quos circuit vmbo Maleæ,
Sed procul ammoti Phrixi, quà ſemita iungi
Europamq; Aſiamq; vetat. quaſq; ordine gentes
Littore Abydeno maris alligat vnda ſuperni.
Feruet amor belli, concuſſaſq; erigit vrbes.
Aera domant Temeſæ. quatitur naualibus ora
Eubois, innumera reſonant incude Mycenæ.
Piſa nouat currus. Nemee dat terga ferarum.
Cirrha ſagittiferas certat * *ſtipare pharetras.* v. ſpirare
Lerna graues clypeos cæſis veſtire iuuencis.
Dat bello pedites Etolus, & aſper Acarnan.
Argos agit turmas. vacuantur paſcua ditis
Arcadiæ. frenat celeres Epiros alumnos.
Phocis, & Aoniæ iaculis rareſcitis vmbræ.
Murorum tormenta Pylos, Meſſanaq; tradunt.
Nulla immunis humus. velluntur poſtibus altis
Arma olim dimiſſa patrum, flammiſq; liqueſcũt
Dona deûm. raptum ſuperis Mars efferat aurum.

Nuſquã vmbræ veteres. minor Othrys, & ardua
Taygetæ, exuti viderunt aëra montes, (ſidunt
Iam natat omne nemus. cæduntur robora claſſi.
Sylua minor remis. ferrum laxatur ad vſus
Innumeros. quod roſtra liget, quod muniat arma.
Belligeros quod frenet equos, quod mille cathenis
Squallentes nectat tunicas, quod ſanguine fumet,
Vulneraq́ alta bibat, quod conſpirante veneno
Impellat mortes, tenuantq́ humentia ſaxa
Attritu, & nigris addunt mucronibus iras.
Nec modus, aut arcus lentare, aut fundere glãdes,
Aut torrere ſudes, galeasq́ attollere conis.
Hos inter motus pigram gemit ora quietem
Theſſalis, & geminis incuſat fata querelis.
Quod ſenior Peleus, nec adhuc maturus Achilles.
Iam Pelopis terras, Graiumq́ exhauſerat orbem
Præcipitans in tranſtra viros inſanus, equóſq́
Bellipotens. feruent portus, & operta carinis
Stagna, ſuasq́ hyemes claſſis promota, ſuóſq́
Attollit fluctus, ipſum iam puppibus æquor
Deficit, & totos conſumunt carbaſa ventos.
Prima rates Danaas Hecateia congregat Aulis
Rupibus expoſitis, longiq́ crepidine dorſi
Euboicum ſcandens Aulis mare. littora multum
Montiuagæ dilecta deæ, iuxtaq́ Caphareus
Latratum pelago tollens caput ille Pelaſgas
Vt vidit tranſnare rates, ter monte, ter vndis,
Intonuit ſæuaq́ dedit præſagia noctis.
Cœtus ibi armorum, Troiæ fatalis, ibi ingens
Iura-

Iuratur bellum. donec Sol annuus omnes
Conficeret metas. tum primum Græcia vires
Contemplata ſuas. tunc ſparſæ, ac diſſona moles
In corpus vultúmq; coit, & rege ſub vno
Diſpoſita eſt. Sic torua feras indago latentes
Claudit, & admotis paulatim caſſibus arctat,
Illæ ignem. ſonitúmq; pauent. diffuſáq; linquunt
Auia, miranturq́; ſuum decreſcere montem,
Inq́; vicem ſtupuere greges ſocióq; timore
Manſueſcũt ſimul hirtus aper, ſimul vrſa lupuſq́;
Cogitur, & captos contemnit cerua leones.
Sed quãquã gemino pariter ſua bella capeſſant
Atridæ, famámq; auidi virtute paternam
Tydides, Stheneluſq́; premant. nec cógitet annos
Antilochus, ſeptémq; Aiax vmbone coruſcet
Armenti greges, atque æquum montibus orbem,
Conſiliis, armiſq́; vigil contendat Vlyſſes:
Omnis in abſentem belli manus ardet Achillem.
Nomen Achillis amãt. & in Hectora ſolus Achilles
Poſcitur. illum vnum Teucris, Priamoq́; loquũtur
Fatalem, quis enim Aemonijs ſub vallibus alter
Creuerit, effoſſa reptans niue? cuius ab ortu
Cruda rudimenta, & teneros formauerit annos
Centaurus? patrij propior cui linea cœli?
Quéue aliũ ad Stygios tulerit ſecreta per amnes
Nereis? & pulchros ferro perſtrinxerit artus
Hac Graiæ caſtris iterum traduntq́; cohortes,
Cedit turba ducum, vinciq́; haud mœſta fatetur.
Sic cum palantes Phlegræa in caſtra coirent

Cælicolæ,iamq; Odryſiam Gradiuus in haſtam
Surgeret,& Libycos Tritonia tolleret angues,
Ingentemq́; manu curuaret Delius arcum,
Stabat anhela metu ſolum Natura Tonantem
Reſpiciens,quando ille hyemes, tonitruſq́; vocaret
Nubibus,igniferam,quæ fulmina poſceret Ætnã.
Atque ibi dum mixta vallati plebe ſuorum
Et maris & belli conſultant tempora reges,
Increpitãs magno vatem Calchanta tumultu,
Proteſilaus ait (namque huic bellare cupido
Præcipua,& primæ iam tunc data copia mortis.)
O nimium Phœbi tripodumq; oblite tuorum
Threſtoride.quando ora deo poſſeſſa mouebis
Iuſtius?aut quando Parcarum occulta recludes?
Cernis vt ignotum cuncti ſtupeantq́; petantq;
Aeaciden?ſordet vulgo Calydonius Heros
Et magno genitus Telamone, Aiaxq; ſecundus,
Nos quoq; ſed Mauors ereptaq́; Troia probabunt.
Illum neglecti,(pudet heu) ductoribus, omnes
Belligerum ceu numen amant.dic ocyus (aut cur
Serta comis,& mutus honos) quibus abditus oris
Quáve iubes regione peti.nam fama nec antris
Chironis.patria nec degere Peleos aula.
Eia irrumpe moras, & fata latentia laxa,
Laurigeroſq; ignes,ſi quando auidiſſimus hauri:
Arma horrenda tibi,ſanoſq; remiſimus enſes.
Nunquam has imbelles galea violabere vittas,
Sis felix,numeroq; ducum præſtantior omni,
Si magnum Danais per te portendis Achillem.

Iam

Iamdudum trepido circunfert lumina motu,
Intrantemq́; deum primo pallore fatetur
Theſtorides, mox igne genas, & ſanguine torquẽs
Nec ſocios, nec caſtra videt, ſed cæcus & amens
Nunc ſuperum magnos deprendit in æthere cœtus,
Nunc ſagax affatur aues, nunc dira ſororum
Licia, thuriferas modo conſulit anxius aras.
Flammarumq́; apices rapit, & caligine ſacra
Paſcitur, exiliunt crines, rigidisq; laborat
Vitta comis. nec colla loco, nec in ordine greſſus,
Tandem feſſa tremens longis mugitibus ora
Soluit. & oppoſitum vox eluctata furorem eſt.
Quo rapis ingentem magni Chironis alumnum
Fœmineis Nerei dolis? huc mitte. quid aufers?
Non patiar, meus iſte meus, tu diua profundi:
Et me Phœbus agit. latebris quibus abdere tãtas
Euerſorem Aſiæ? video per Cycladas altas
Attonitam & turpi quærentem littora furto.
Occidimus, placuit Lycomedis conſcia tellus.
O ſcelus, en fluxæ veniunt in pectora veſtes.
Scinde puer, ſcinde & timidæ ne crede parenti
Hei mihi raptus abit. quænã hæc procul improba (virgo?
Hic mutãte gradu, ſtetit, amiſſiſq́; furoris
Viribus ante ipſas tremefactus corruit aras.
Tunc hærentẽ Ithacũ Calydonius occupat Heros:
Nos vocat iſte labor, neq; enim comes ire recuſo,
**Si te cura* trahit. licet ille ſonantibus antris* v.tua
Thetyos aduerſæ, gremioq́; prematur aquoſo
Nereos, inuenies, tu tantum prouidus aſtu

Tende animum vigilem, fœ ūdumq; erige pectus.
Nam te quis vatum dubijs in caſibus hauſit
Fata videre prior? ſubijcit gauiſus Vliſſes?
Sic Deus omnipotens firmet. ſic annuat illa
v. tardat *Virgo paterna tibi: ſed me ſpes lubrica* verſat*
Grãde equidẽ armatũ eſt caſtris inducere Achillẽ.
Sed ſi fata negẽt, quam fœdum, ac triſte reuerti.
Vota tamen Danaum non intentata relinquam.
Iámq; adeo aut aderit mecum Peleius Heros.
Aut verũ penitus latet, & ſine Apolline Calchas
Cõclamat Danai, ſtimulatq; Agamemno volẽtes,
Laxantur cœtus, reſolutáq; murmure læto
Agmina diſcedunt. Quales iam nocte propinqua
E paſtu referuntur apes, vel in antra reuerti
Melle nouo grauidas mitis videt Hybla cateruas.
Nec mora, iam dextras Ithaceſia carbaſus auras
Poſcit, & in tranſtris hilaris ſedere iuuentus:
At procul occultum falſi ſub imagine ſexus
Æaciden furto iam nouerat vna latentem
Deidamia virum, ſed operta conſcia culpæ
Cuncta pauet, tacitasq; putat ſentire ſorores.
v. in grege *Namq; vt virgineo ſteterit* agmine clarus Achilles*
Excluſitq; rudem genitrix digreſſa pudorem,
Protinus elegit comitẽ (quãquam omnis in illum
Turba coit) blandæq; nouas nil tale timenti
Admouet inſidias. illam ſequitúrq; premitq;
Improbus, illã oculis, iterúmq;, iterúmq; reſumit.
Nunc nimius lateri, non euitantis adhæret.*
v. inhæret *Nunc leuibus ſertis, lapſis nunc ſponte caniſtris*

Nunc

Nunc thyrſo parcente ferit. modo dulcia notæ
Fila lyræ, tenueſq; modos, & carmina monſtrat
Chironis, ducitq; manum, digitóſq; ſonanti
Infringit citharæ. nunc occupat ora canentis,
Et ligat amplexus, & mille per oſcula laudat.
Illa libens diſcit, quo vertice Pelion, & quis
Aeacides. puerìq; auditum nomen, & actus
Aſſiduè ſtupet, & præſentem cantat Achillem.* v. laudat
Ipſa quoq; & validos proferre modeſtius artus,
Et tenuere rudes attrito pollice lanas
Demonſtrat, reficitq; colos, & perdita dura
Penſa manu, vocisq; ſonum, pondúſq; tenentis
Quódq; fugit comites, nimio quod lumine ſeſe
Figat, & in verbis intempeſtiuus anhelet,
Miratur, iam iamq; dolos aperire parantem,
Virginea leuitate fugit, prohibétq; fateri.
Sic ſub matre Rhea iuueni, regnator Olympi
Oſcula ſecura dabat inſidioſa ſorori
Frater adhuc, medij donec reuerentia ceſſit
Sanguinis, & verſos germana expauit amores.
Tandem detecti timidæ Nereidos aſtus,
Lucus Agenorei ſublimis ad Orgia Bacchi
Stabat, & admiſſum cœlo nemus huius in vmbra
Alternum renouare piæ trieterica matres
Conſuerant, ſciſſumq; pecus, terráq; reuulſas
Ferre trabes, gratóſq; deo præſtare furores.
Lex procul ire mares. iterat præcepta verendus
Ductor, inacceſſúmq; viris edicitur antrum,
Nec ſatis eſt, ſtat ſine dato metuenda ſacerdos

Exploratq́; aditus, nequis temerator oberret
Agmine fœmineo, tacitus ſubriſit Achilles.
Illum virgineæ ducentem ſigna cateruæ,
Magnaq́; difficili ſoluentem brachia motu,
Et ſexus pariter decet, & mendacia matris)
Mirantur comites. nec iam pulcherrima turba
Deidamia ſuæ, tantumq́; admota ſuperbo
Vincitur Aeacide, quantum premit ipſa ſorores.
Vt vero à tereti demiſit Nebrida collo,
Erranteſq́; ſinus edera collegit, & altè
Cinxit purpureis ſlauentia tempora vittis,
Vibrauitq́; graui redimitum miſſile dextra:
Attonito ſtat turba metu, ſacriſq́; relictis
Illum ambire libet, pronoſq́; attollere vultus.
Talis vbi ad Thebas vultumq́; animumq́; remiſit
v. multo *Euius, & patrio*ſatiauit pectora luxu:*
Serta comis, mitramq́; leuat, thyrſumq́; virentem
Armat, & hoſtiles inuaſit fortior Indos.
Scandebat roſeo medij faſtigia cæli
Luna iugo. totis vbi Somnus inertior alis
Defluit in terras, mutumq́; amplectitur orbem:
Conſedêre chori, paulúmq; exercita pulſu
Æra tacent. tenero cũ ſolus ab agmine Achilles
Hæc ſecum. Quonam timidæ commenta parentis
Vſque feres? primumq́; imbelli carcere perdes
Florem animi? non tela licet Mauortia dextra?
Non trepidas agitare feras? vbi campus & amnes
Aemonij? quæriſne meos Sperchie natatus
Promiſſaſq́; comas? an deſertoris alumni

Nul-

Nullus honos? ſtygiasq́ procul iã raptus ad vndas* vmbras.
Dicor? & orbatus plangit mea funera Chiron?
Tu nunc tela manu, noſtros tu dirigis arcus,
Nutritosq́ mihi ſcandis Patrocle iugales:
Aſt ego pampineis diffundere brachia Thyrſis,
Et tenuare colos (pudet heu, tædetq́ fateri)
Iam ſcio, quin etiam dilectæ virginis ignem,
Æquæuumq́ facem captus, noctesq́, diesq́,
Diſſimulas? quonam vſque premes vrentia pectus
Vulnera? teq́ marẽ (pudet heu) nec amore pharis?* vv. probabis.
Sic ait. & denſa noctis gauiſus in vmbra
Tempeſtiua ſuis torpere ſilentia furtis,
Vi potitur votis, & toto pectore veros
Admouet amplexus. riſit chorus omnis ab alto
Aſtrorum, & teneræ rubuerunt cornua Lunæ.
Illa quidem clamore nemus, montemq́ repleuit,
Sed Bacchi comites diſcuſſa nube ſoporis
Signa choris indicta putant. fragor vndique notus
Tollitur & Thyrſos iterum vibrabat Achilles.
Antè tamen dubiam verbis ſolatur amicis.
Ille ego (quid trepidas) genuit quem cœrula mater
Peliacis ſyluis, niuibusq́ immiſit alendum
Theſſalicis. neq́ ego hos cultus, aut fœda ſubiſſem
Tegmina, ni primo te viſa in litore cesſi
Te propter. tibi penſa manu, tibi mollia geſto
Tympana. quid defles magno nurus addita ponto?
Quid gemis ingentes cœlo paritura nepotes?
Sed pater ante igni, ferroq́ exciſa iacebit
Scyros, & in tumidas ibunt hæc verſa procellas

Mœnia, quàm ſæuo mea tu connubia perdas
Funere, non adeo parebimus omnia matri.
Vade, ſed arreptum taceas, celéſque pudorem,
Obſtupuit tantis regina exterrita monſtris.
Quanquam olim ſuſpecta fides, & cõminus ipſum
Horruit, & multum facies mutata fatentis.
Quid faciat? caſus ne ſuos ferat ipſa parenti?
Seq; ſimul, iuuenemq; premat, fortaſſis acerbas
Hauſurum pœnas? & adhuc in corde manebat
Ille diu deceptus amor. ſilet ægra, premitq;
Iam commune nefas. vnam placet addere furtis
Altricem ſociam precibus quæ victa duorum
Annuit. illa aſtu tacito raptúmq; pudorem,
Surgentemq; vterum, atq; ægros in pondere mẽſes
Occuluit, plenis donec ſtata tempora metis
Attulit, & partus index Lucina reſoluit.

P. STATII PAPINII

ACHILLEID. LIB. II.

IAmque per Aegæos ibat Laertia fluctus
Puppis, & innumeræ mutabant Cycladas auræ.
Iam Paros, Olearoſq; latent. iam raditur alta
Lemnos, & à tergo decreſcit Bacchica Naxos.
Ante oculos creſcente Samo, iam Delos opacat
* vv. vbi excelſa. *Aequor. *ibi celſa libant carcheſia puppe,*
Reſponſiq; fidem, & verum Calchanta precantur.
Audijt Arcitenens, Zephyrumq; è vertice Cynthi
Impu-

Impulit, & dubijs pleno dedit omnia velo.
It pelago ſecura ratis quippe alta Tonantis
Iuſſa, Thetin certas fatorum euertere leges,
Arcebant ægram lachrymis, ac multa gementem?
Quod non erueret pontum, ventiſq; fretuſq;
Omnibus, inuiſum iam tunc ſequeretur Vlyſſem.
Frangebat radios humili iam pronus Olympo
Phœbus, & Oceani penetrabile littus anhelis
Promittebat equis: cùm ſe ſcopuloſa leuauit
Scyros in hanc totos emiſit puppe rudentes
Dux Laertiades, ſociosq; reſumere pontum
Imperat, & remis Zephyros ſupplere cadentes.
Accedunt iuſſi. magis indubitata, magiſq;
Scyros erat. placidiq; ſuper Tritonia cuſtos
Littoris. Egreſſi numen venerantur amicæ
Ætholuſq;, Ithacuſq;, deæ. tum prouidus heros
Hoſpita ne ſubito terrerent mœnia cœtu,
Puppe iubet remanere ſuos: ipſe ardua fido
Cum Diomede petit. ſed iam præuenerat arcis
Littoreæ ſeruator Abas, ignotaq; regi
Ediderat (ſed Graia tamen) ſuccedere terris
Carbaſa. procedunt gemini ceu fœdere iuncto
Hyberna ſub nocte lupi, licet & ſua pulſet
Natorumq; fames. penitus rabiemq; minaſq;
Diſſimulant, humileſq; meant, ne nuntiet hoſtes
Cura canũ, & trepidos moneat vigilare magiſtros:
Sic ſegnes Heroës eunt, campumq; patentem
Qui medius portum, celſamq; interiacet vrbem;
Alterno ſermone ſerunt. prior occupat acer

Tydides. Quæ nunc verum ratione paramus
Scrutari? namque ambiguo ſub pectore quiddam
Verſo, quid imbelles thyrſos mercatus, & æra,
Vrbibus in medijs, Bacchæaq́; terga, mitraſq́;
Huc tuleris? varioq́; aſperſas Nebridas auro?
Híſne graue Phrygibus, Priamóque armamus A-
Illi ſubridens Ithacus paulum ore remiſſo, (chillē?
Hæc tibi, virginea modò ſi Lycomedis in aula
Fraude latens, vltrò confeſſum in prælia ducent
Peliden, tu cuncta citus de puppe memento
Ferre, vbi tempus erit, clypeumq́; ijs iungere donis,
Qui pulcher ſignis, auroq́; aſperrimus ardet.
*vv. hoc ſat erit. *Hæc ſat erunt: tecum lituo bonus adſit Agyrtes,
Occultamq́; tubam tacitos apportet in vſus.
Dixerat, atque ipſo portarum in limine, regem
* profatur. Cernit, & oſtenſa pacem *præfatur oliua.
Magna (reor) pridem veſtras peruenit ad aures
Fama trucis belli regum placidiſſime, quod nunc
Europamq́;, Aſiamq́; quatit, ſi nomina quæras
Huc prælata ducum, fidit quibus vltor Atrides.
Hic tibi, quem tanta meliorem ſtirpe creauit
Magnanimus Tydeus, Ithacus ego *ductor Vlyſſes.
* vv. dicor Cauſa viæ (metuam quid enim tibi cuncta fateri:
Cùm Graius, notáque fide celeberrimus vnus?)
Explorare aditus, inuiſæq́; littera Troiæ,
Quidve parent. medio ſermone intercipit ille.
Annuerit Fortuna precor, dextriq́; ſecundent
Iſta dei. nunc hoſpitio me, tecta, piúmque
Illuſtrate larem. ſimul intra limina ducit.

Nec

Nec mora, iam menſas famularis turba toroſq́;
Inſtruit. interea viſu perluſtrat Vlyſſes,
Scrutaturq́; domum. ſi qua veſtigia magnæ
Virginis, aut dubia facies ſuſpecta figura.
Porticibuſq́; vagis errat, totoſq́; penates
Ceu miretur, adit. velut ille cubilia prædæ
Indubitata tenens multo legit arua Moloſſo
Venator, videat donec ſub frondibus hoſtem
Porrectum ſomno, poſitoſq́; in ceſpite dentes.
Rumor in arcana iamdudum perſtrepit aula
Virginibus quà ſida domus, veniſſe Pelaſgos
Ductores. Graiamq́; ratem, ſocioſq́; receptos,
Iure pauent aliæ, ſed vix noua gaudia cælat
Pelides, auiduſq́; nouos Heroas, & arma
Vel talis vidiſſe cupit, iamq́; atria feruent
Regali ſtrepitu, & picto diſcumbitur oſtro.
Tum pater ire iubet natas, comiteſq́; pudicas
Natarum. ſubeunt quales Mæotide ripa
Cùm Scythicas rapuere domos, & capta Getarũ
Mœnia ſuppoſitis epulantur Amazones armis.
Tum verò intentus vultus, ac pectora Vlyſſes
Prælibat viſu. ſed nox, illataq́; fallunt
Lumina, & extemplo latuit menſura iacentis.
Et tamen erectumq́; genas, oculiſq́; vagantem,
Nullaq́; virginei ſeruantem ſigna pudoris,
Defigit, comitiq́; obliquo lumine monſtrat.
Quod niſi præcipitem blando complexa moneret
Deidamia ſinu, nudataq́; pectora ſemper.
Exertaſq́; manus, humeroſq́; in veſte teneret,

Et prodire toris, & poſcere vina vetaret
Sæpiùs, & fronti crinale reponeret aurum,
Argolicis ducibus iam tunc patuiſſet Achilles,
Vt placata fames epulis bis terq; repoſitis,
Rex prior alloquitur, pateriſq; inuitat Achiuos.
Inuideo veſtris (fateor) decora inclyta gentis
Argolicæ: cœptis vtinam mihi fortior ætas,
Quæq; fuit Dolopas cùm Scyria littora adortos
Perdomui, fregiq; vadis. quæ ſigna triumphi
Vidiſtis celſas murorum in fronte carinas.
Saltem ſi ſoboles aptam quam mittere bello
Poſſem, plena forēt mihi gaudia. namq; iuuarem.
Nunc ipſi viréſque meas, & cara videtis
Pignora. quādo nouos dabit hæc mihi turba nepotes?
Dixerat, & ſolers arrepto tempore Vlyſſes,
Haud ſpernenda cupis. quis enim non viſere gētes
Innumeras, varióſque duces, atque agmina regū,
Ardeat? omne ſimul robúrque decúſque potentis
*vv. iunctos. *Europæ, *meritos vltrò iurauit in enſes.*
Rura, vrbéſque vacant. montes ſpoliauimus altos.
Omne fretum longa velorum obtexitur vmbra.
Arma patres tradunt, ruit irreuocata iuuentus.
Non aliàs vnquam tantæ data copia famæ
*vv. meliore. *Fortibus, haud campo *maiore exercita Virtus.*
Aſpicit intentum vigiliq; hæc aure trahentem
Cùm paueant aliæ, demiſſaq; lumina flectant.
Atque iterat. Quiſquis proauis & gente ſuperbus,
Quiſquis equo iaculoq; potens, qui præualet arcu,
Omnis honos illic. illic ingentia certant

Nomi-

Nomina. vix timidæ matres, vix agmina ceſſant
Virgineæ. hic multùm ſteriles damnatus in annos,
Inuiſusq́ deis. ſi quem hæc noua gloria ſegnem
Præterit. exiſſet ſtratis, niſi prouida ſigno
Deidamia dato, cunctas hortata ſorores
Liquiſſet menſas, ipſum complexa. ſed hæret
Reſpiciens Ithacum, cætuq́ nouiſſimus exit.
Ille quidem incepto paulùm ſermone remiſit.
Pauca tamen iungens. At tu tranquillus in alta
Pace mane, cariſq́ para connubia natis.
Quas tibi ſydereis diuarum vultibus æquas.
Sors dedit. vt me olim tacitum reuerentia tangit?
His decor eſt formæ, ſpecies permixta virili.
Occurrit genitor. quid ſi Bacchæa ferentes
Orgia, Palladias aut circùm videris aras?
Et dabimus ſi fortè nouus cunctabitur auſter.
*Excipiunt*cupidi, & tacitis ſpes addita votis.*
* vv. auidi
Cætera depoſitis Lycomedis regia curis
*Tranquilla ſub*pace ſilet ſed longa ſagaci*
* vv. nocte
Nox Ithaco, lucemq́ cupit, ſomnoq́ grauatur.
Vix dum exorta dies, & iam comitatus Agyrtæ
Tydides aderat, prædictaq́ dona ferebat.
Nec minus egreſſæ thalamis Scyriades ibant
Oſtentare choros promiſſaq́ ſacra verendis
Hoſpitibus. nitet ante alias regina, comeſq́
Pelides. Qualis Siculæ ſub rupibus Aetnæ
Naides Aetnæas inter Diana, feroxq́
Pallas, & Elyſij lucebat ſponſa tyranni.
Iamq́ mouent greſſus. thyaſis. Iſmenia buxus

Signa dedit, quater æra Rhea, quater Euia pulsāt
Terga manu, varioſq́ȝ quater legere recurſus.
Tunc thyrſos pariterq́ȝ leuant, pariterq́ȝ reponūt,
*vr. gradus. *Multiplicántq́ȝ* gradū modò quo Curetes in actu*
Quoque pij Samothraces eunt. nunc obuia verſa
Pectine Amazonio, modò quo citat orbe Lacænas.
Delia; plaudenteſq́ȝ ſuis intorquet Amyclis.
Tunc quoq́ȝ præcipuè iam iā manifeſtus Achilles,
Nec ſeruare vices, nec iungere brachia curat.
Tunc molles greſſus, tunc aſperantur amictus
Plus ſolito, rumpitq́ȝ choros, & plurima turbat.
Sic indignantem thyrſos, acceptaq́ȝ matris
Tympana, iam triſtes ſpectabant Penthea Thebæ.
Soluuntur laudata cohors, repetuntq́ȝ paterna
Limina. vbi in media iamdudum ſedibus aulæ,
Munera virgineos viſus tractura locarat
Tydides: ſignum hoſpitij, pretiumq́ȝ labori.
Hortaturq́ȝ legant, nec Rex placidiſſimus arcet.
Heu ſimplex, nimiumq́ȝ rudis, qui callida dona,
Graiorumq́ȝ dolos, variumq́ȝ ignorat Vlyſſem!
Hinc aliæ, quas ſexus iners, naturaq́ȝ ducit
Aut teretes thyrſos, aut reſpondentia tentant
Tympana, gemmatis aut cingunt tempora vittis.
Arma vident, magnoq́ȝ putant donata parenti.
At ferus Aeacides radiantē vt comminus orbem
Cœlatum pugnis ſæuis, & fortè rubentem
Bellorum maculis, accliuem & conſpicit haſtam,
Infremuit, torſitq́ȝ genas. & fronte relicta
Surrexere comæ. nuſquam mandata parentis,

Nuſ-

Nuſquã occultus amor, totóq; in pectore Troia eſt.
Vt leo, materno cùm raptus ab vbere mores
Accepit, pectíque iubas, hominémque vereri
Edidicit, nulláſque ruit niſi iuſſus in iras:
Si ſemel aduerſo radiauit lumine ferrum.
It iurata fides, domitorq́; inimicus, in illum
Prima fames, timidoq́; pudet ſeruire magiſtro.
Vt verò acceſſit propiùs, luxq́; æmula vultum
Reddidit, & ſimilem tandem ſe vidit in auro,
Horruit, erubuitq́; ſimul. Tunc acer Vlyſſes
Admotus lateri ſummiſſa voce, quid hæres?
Scimus ait, tu ſemiferi Chironis alumnus,
Tu cœli, pelagiq́; nepos. te Dorica claſſis,
Te tua ſuſpenſis expectat Græcia ſignis.
Ipſaq́; iam dubijs nutant tibi Pergama muris.
Eia age rumpe moras ſine perfida palleat Ida,
Et iuuet hæc audire patrem. pudeátq; doloſam
Sic pro te timuiſſe Thetin. iam pectus amictu
Laxabat. cum grande tuba (ſic iuſſus Agyrtes)
Inſonuit, fugiunt diſiectis vndique donis,
Implorantq́; patrem, commotaq́; prælia credunt.
Illius intactæ ceciderunt pectore veſtes.
Iam clypeus, breuiorq́; manu conſumitur haſta,
Mira fides, Ithacúmq; humeris excedere viſus,
Ætolúmq; ducem. tantùm ſubita arma, calórq;
Martius, horrenda confundit luce penates.
Immaniſque gradu; ceu protinus Hectora poſcens
Stat medius trepidante domo. Peleia virgo
Quæritur. aſt alia plangebat parte retectos

Deidamia dolos. cuius cùm grandia primùm
Lamenta, & nõtas accepit pectore voces,
Hæſit, & occulto virtus infracta calore eſt.
Dimittit clypeum, regiſq; ad lumina verſus,
Attonitum fatis, inopinaq; monſtra pauentem,
Sicut erat medijs Lycomedem affatur in armis.
Me tibi care pater (dubium dimitte timorem)
Me Thetis alma dedit, te pridem tanta manebat
Gloria, quæſitum Danais tu mittis Achillem.
Gratior & magno (ſi fas dixiſſe) parente,
Et dulci Chirone mihi. ſed corda parumper
Huc aduerte libens. atque has bonus accipe voces.
Te Peleus nato ſocerum, & Thetis hoſpita iũgunt,
Allegantq; ſuos vtroque à ſanguine diuos.
Vnam virgineo natarum ex agmine poſcunt.
Dáſne? an nos humiles tibi, degenereſq; videmur?
Num renuis, iunge ergo manus, & concipe fœdus,
Atque ignoſce tuis. tacitó nam cognita furto
Deidamia mihi. quis enim his obſtare lacertis,
Quæ potuit noſtras poſſeſſa euadere flammas?
Me luere iſta iube. pono arma, & reddo Pelaſgis.
Et maneo. quid triſte fremis? quid lumina mutas?
Iam ſocer es. natum ante pedes proiecit. & addit
Iamq; auus. immitis quoties tractabitur enſis,
Turba ſumus. Tunc & Danai, per ſacra, fidemq;
Hoſpitij, blanduſq; precum compellat Vlyſſes.
Ille, & ſi cara comperta iniuria natæ,
Et Thetidis mandata mouent, prodiq; veretur
Depoſitum tam grande deæ; tamen obuius ire

Tot

Tot metuit fatis, Argiuaq́; bella morari.
Fac velit: ipſam illic matrem ſpreuiſſet Achilles.
Nec tamen abnueret genero ſe iungere tali.
Vincitur: Arcanis effert pudibunda tenebris
Deidamia gradum. veniam nec protinus amens
Credit, & oppoſito genitorem placat Achille.
Mittitur Aemoniam, magni qui Pelea facti
Impleat, & claſſem, comiteſq́; in prælia poſcat.
Nec non & geminas regnator Scyrius Alnos
Deducit genero, vireſq́; excuſat Achiuis.
Tunc epulis conſumpta dies, tandemq́; receptum
Fœdus, & intrepidos nox conſcia iungit amantes.
Illius ante oculos noua bella, & Xanthus, & Ida,
Argolicaq́; rates: atque hæc iam cogitat vndas,
Auroramq́; timet. cara ceruice mariti
Fuſa noui, lachrymas iam ſoluit, & occupat artus.
Aſpiciámne iterum, meq́; hoc in pectore ponam
Aeacide? rurſusq́; tuos dignabere partus?
An tumidus, Teucróſque lares, & capta reportans
Pergama, virginea nolis meminiſſe latebra?
Quid precer? heu timeámne prius? quidve anxia mandem
Cui vix flere vacat? modò te nox vna deditq́;,
Inuiditq́; mihi. thalamis hæc tempora noſtris?
Hicne eſt liber Hymen? ô dulcia furta, doliq́;,
O timor. eripitur miſeræ promiſſus Achilles.
I, (neque enim tantos auſim reuocare paratus)
I, cautus, nec vana Thetim timuiſſe memento.
I, felix, noſtérq́; redi, nimis improba poſco.

Iam te ſpectabunt lachrymis, planctuq; decoræ
Troades, optabuntq; tuis dare colla lacertis,
Et patriam penſare toris. aut ipſa placebit
Tyndaris, inceſta nimium laudata rapina.
Aſt ego vel primæ pueriles fabula culpæ
Narrabor famulis, aut diſſimulata latebo.
Quin age duc comitē, cur non ego Martia tecum
Signa feram? tu penſa manu, Bacchæaq; mecum
Sacra, quod infelix non credet Troia, tuliſti.
Attamen hunc quem mæſta mihi ſolatia linquis,
Hunc ſub corde tene. ſaltem concede precanti
Hoc ſolum, pariat ne quid tibi barbara coniux,
Ne qua det indignos Thetidi captiua nepotes.
Talia dicentem non ipſe immotus Achilles
Solatur, iuratq; fidem, iurataq; fletu
Spondet, & ingentes famulas, captumq; reuerſus
Ilion, & Phrygiæ promittit munera gazæ.
Irrita ventoſæ rapiebant verba procellæ.
Exuit implicitum tenebris humentibus orbem
Oceano prolata dies, genitorq; coruſcæ
Lucis adhuc hebetem vicina nocte leuabat,
Et nondum excuſſo rorantem lampada ponto,
Et iam punicea nudatum pectora palla,
Inſignemq; ipſis, quæ prima inuaſerat armis
Aeaciden (quippe aura vocat, cognataq; ſuadent
Aequora) proſpectant cuncti, iuuenemq;, ducemq;
Nil auſi meminiſſe, pauent. ſic omnia viſu
Mutatus rediit. ceu nunquam Scyria paſſus
Littora Peliaco raptus deſcendat ab antro.

Tunc

Tunc ex more deis (ita namque mo[r]ebat Vlyſſes)
Aequoreis matriq; liceat, fluctúque ſub ipſo
Cæruleum Regem tauro veneratur, auumq;
Nerea, vittata genitrix placata iuuenca eſt.
Hic ſpumante ſalo iaciens tumida exta profatur.
Paruimus genitrix, quãquã haud tolerãda iube-
Paruimus nimiũ, bella ad Troiana, rateſq; (bas,
Argolica quæſitus eo. ſic orſus, & alno
Inſiluit, penitúſque noto ſtridente propinquis
Arripitur terrã, & iam ardua creſcere nubes
Incipit, & Scyros longè decreſcere ponto.
Turre procul ſumma, lachrymis comitata ſororũ,
Confeſſumq; tenens, & habentē nomina Pyrrhum
Pendebat coniux. oculiſq; in carbaſa fixis
Ibat. & ipſa fretum, & puppem iam ſola videbat:
Ille quoque obliquos dilecta ad mœnia vultus
Declinat, viduamq; domum, gemituſq; relicta
Cogitat. occultus ſub corde renaſcitur ardor,
Dátque locum virtus. ſenſit Laertius heros
Mœrentem, & placidis aggreſſus flectere dictis,
Téne (inquit) magnæ vaſtator debite Troiæ,
Quē Danaum claſſes, quē diuum oracula poſcunt,
Erectúmque manet reſerato limine bellum,
Callida fœmineo genitrix velauit amictu?
Commiſitq; vllis tam grandia furta latebris?
Sperauitq; fidem? nimis ô ſuſpenſa, nimiſq;
Mater, an hæc virtus tacita torperet in vmbra?
Quæ vix audito litui clangore refugit
Et Thetin, & comites, & quos ſuppreſſerat ignes.

Nec noſtrũ eſt quod in arma venis. ſequeriſq; pre-
Veniſſes vltrò quẽ talibus occupat Heros (ca. es,
Æacides. longum eſt reſides exponere cauſas,
Maternumq; nefas, hoc excuſabitur enſe
Scyros, & indecores fatorum crimina cultus.
Tu potiùs dum lene fretum, Zephyruſq; feruntur
Carbaſa, quæ Danais tanti primordia belli,
Ede licet iuſtas hinc ſumere protinus iras.
Hic Ithacus paulum repetito longius orſu
Fertur in Hectorea (ſi talia credimus) ora
Electus, forma certamina ſoluere paſtor
Sollicitas tenuiſſe deas, nec torua Mineruæ
Ora, nec ætherei germanam regis, amico
Lumine, ſed ſolam nimium vidiſſe Dionen.
Atque adeò lis iſta tuis exorta ſub antris
Concilio ſuperum. dum Pelea dulce maritat
Pelion, & noſtris iam tunc promitteris armis.
Ira quatit victas, petit exitialia iudex
Præmia. raptori faciles monſtrantur Amyclæ.
Ille Phryges lucos, matris penetralia cædit
Turrigeræ, vetitaſq; ſolo procumbere pinus
Præcipitat, terraſq; freto delatus Achæas
Hoſpitis Atridæ (pudet heu, miſeretq; potentis
Europæ) ſpoliat thalamos, Helenaq; ſuperbus
Nauigat, & captos ad Pergama deuehit Argos.
Inde dato paſſim varias rumore per vrbes,
Vndique in exitio ſibi quiſque, & ſponte coimus
Vltores. quis enim genialia fœdera rumpi
Cœpta dolis faciliq; trahi connubia raptu,

Ceu

Ceu pecus, armentumq́; aut viles meſſis aceruos
Perferat? hac etiam fortes iactura moueret.
Non tulit inſidias diuum imperioſus Agenor,
Mugitusq́; ſacros, & magno numine vectam
Quæſiit Europen, aſpernatusq́; Tonantem eſt
Vignereum. Captam & Scythico de littore prolem
Non tulit Æetes, ferroq́; & claſſe ſecutus
Semideos reges, & ituram in ſydera puppem.
Nos Phryga ſemiuirum, portus, & littora circum
Argolica inceſta volitantem puppe feremus?
Vſque adeò nuſquam arma & equi, fretaq́; inuia Grais?
Quid ſi nũc aliquis patrijs rapturus ab oris
Deidamian eat, patriaq́; à ſede reuellat
Attonitam, & magni clamãtem nomẽ Achillis?
Illius ad capulum redijt manus, & ſimul ingens
Impulit ora rubor. tacuit contentus Vliſſes,
Excipit Oenides, quin ô digniſſima cœli
Progenies, ritusq́; tuos, elementaq́; primæ
Indolis, & valida mox accedente iuuenta
Quæ ſolitus laudum tibi ſemina pandere Chiron,
Virtutisq́; aditus, quas membra augere per artes,
Quas animum, ſocijs multumq́; fauentibus ede.
Sit pretium longas penitus quæſiſſe per vndas
Scyron, & his armis primùm intendiſſe lacertos.
Quem pigeat ſua facta loqui? tunc ille modeſtè
Inchoat, ambiguus paulum, propiorq́; coacto.
Dicor, & in teneris, & adhuc creſcentibus annis,
Theſſalus vt rigido ſenior me monte recepit
Non vllas ex more dapes habuiſſe, nec vllis

Vberibus ſatiaſſe famem, ſed ſpiſſa leonum
Viſcera, ſemianimesq́; libens traxiſſe medullas.
Hæc mihi prima Ceres, hæc læti munera Bacchi,
Sic dabat ille pater. mox ille per auia ſecum
Luſtra gradu maiore trahens, viſiſq́; docebat
Arridere feris. nec fracta ruentibus vndis
Saxa, nec ad vaſtæ trepidare ſilentia ſyluæ.
Iam tunc haſta manu, iam tunc ceruice pharetra,
Et ferri properatus amor, duratáque multo
Sole, geluq́; cutis. tenero non fluxa cubili
Membra, ſed ingenti ſaxum commune magiſtro.
Vix mihi biſſenos annorum torſerat orbes
Vita rudis, volucres cùm iam præuertere ceruos,
Et Lapithas cogebat equo. promiſſaq́; curſu
Tela ſequi. ſæpe ipſe gradu me præpete Chiron,
Dum velox ætas, campis admiſſus agebat
Omnibus, exhauſtumq́; vago per gramina paſſu
Laudabat gaudens, meq́; in ſua colla leuabat,
Sæpe etiam primo fluuij torpore iubebat
Ire ſuper, glaciemq́; leui non frangere planta.
Hoc puerile decus. quid nunc tibi prælia dicam
Syluarum? & vacuos ſæuo iam murmure ſaltus?
Nunquam ille imbelles Oſſæa per auia Lynces
Sectari, aut timidos paſſus me cuſpide Damas
Sternere, ſed triſtes turbare cubilibus Vrſas,
Fulmineoſq́; Sues, & ſicubi maxima Tigris,
*Aut *ſubducta iugis fœtæ ſpelunca Leænæ.* * vv. deducta
Ipſe ſedens vaſto facta expectabat ab antro,
Si ſparſus magno remeaſſem ſanguine, nec me

Ante-

Ante niſi inſpectis admiſit ad oſcula telis.
Iámq; & ad enſiferos vicina pube tumultus
Aptabar. nec me vlla feri Mauortis imago
Præterijt. didici quo Pæones arma rotatu,
Quo Magetæ ſua geſa citent, quo turbine caſtum
Sauromates, falcémq; Getes, arcúmq; Gelonus
Tenderet, & flexæ balearicus author habenæ,
Quo ſuſpenſa trahens libraret vulnera tractu,
Incluſum quoties diſtringeret aëra gyro.
Vix memorem cunctos (& ſi modo geſſimus actus)
Nunc docet ingenti ſaltu me iungere foſſas,* * cōiungere.
Nunc caput aerij ſcandentem pondere montis
Quo fugitur per plana gradu, ſimulacthráq; pugnæ
Excipere immiſſos curuato vmbone molares.
Ardentéſq; intrare caſas, peditémq; volantes
Siſtere quadriiugos, memini, rapidiſſimus ibat
Imbribus aſſiduis paſtus, niuibusq; ſolutis
Sperchios: vulſáſque trabes, & ſaxa ferebat
Cùm me ille immiſſum, quà ſæuior impetus vndæ,
Stare iubet contra, tumidoſq; repellere fluctus.
Quos vix ipſe gradu toties obſtante tuliſſet.
Stabã equidem, nec me referebat concitus amnis,
Et latæ caligo viæ. ferus ille minari
Deſuper incumbens, verbiſq; vrgere pudorem.
Nec niſi iuſſus abij. ſic me ſublimis agebat
Gloria, nec duri tanto ſub teſte labores.
Iam procul Oebalios in nubila condere diſcos
Et liquidam nudare Palen, & ſpargere caſtus
Ludus erat, requiéſq; mihi. nec maior in iſtis

Sudor Apollineo quàm fila ſonantia plectro
Cùm quaterem, priſcoſq; virûm mirarer honores
Quin etiam ſuccos, atque auxilantia morbis
Gramina, quo nimius ſtaret medicamine ſanguis,
Quid faciat ſomnos, quid hiãtia vulnera claudat,
Quæ ferro cohibenda lues, quæ cederet herbis
Edocuit, monituſq; ſacræ ſub pectore fixit
Iuſtitiæ, qua Peliacis dare iura verenda
Gentibus, atque ſuos ſolitus placare bimembres.*
Hactenus annorum comites elementa meorum
Et memini, & meminiſſe iuuat. ſcit cætera Mater.

* vv. biformes

FINIS.

IOH. BERNARTI
AD P. STATI PAPINI THEBAIDOS, ET ACHILLEIDOS SCHOLIA.
AD SYLVARVM LIBROS NOTAE.

In quibus & aliorum Scriptorum varij loci illuſtrantur, & explicantur.

COLONIÆ ALLOBROGVM,
APVD PETRVM ET IACOBVM CHOVET.

M. DC. XII.

AD LECTOREM.

P. STATIVM PAPINIVM volenter accipe mi Lector, vtilē (Deus bone) magnumque Poetam, & quem nō ſolùm in manibus iuuentutis eſſe expediat, ſed etiam eorum, quibus in literaria noſtra Republica ius ſpectandi in Quatuordecim, imò in ipſa Orcheſtra. Parùm is vulgo notus, ſcio, ſed dignisſimus notitia. neglectus hactenus noſtris Ariſtarchis iacuit. non Scholiis, non Notis, adeò non Commentario illuſtratus. miror, imò indignor, nam nullo id Papinij merito eueniſſe fidenter ego præſto. Adeſte vos Critici, & oppreſſum per iniuriam, certè preſſum, alleuate virilem & grauem Poëtam. quacunque incideritis, veſtigium ponetis vel in flore qui delectat, vel in ſententia quæ informat. nuſquam non electa verba, caſta latinitas, hilaris color, agentes figuræ, ſenſus acres, ſimilitudinum vitalis ſuccus, vis alta, indoles rara, mira maieſtas. Deniq; (vt verbo dicā) quemadmodum Phrigiones è varij coloris filo venuſtū aliquod aulæū texunt, ſi ex mille veneriū

ad ſublimem illum & celſum Poetam (ita cenſeo & appello, non herculè tumidũ) & libri apud nos veteres qui te iuuent. Dic tu magne Scaliger, bellißime flos tui æui. *Græculi quidam Statium tanquam tumidum damnarũt. ſanè quem tumorem dicant neſcio, nam neque metaphoris fere is vtitur è Pindaro, quem illi gentilem ſuum non audent iudicare, & ſonum ſi ſpectes in carmine, id verò tumidũ non eſt, alioqui tumidus etiam fuerit Maro. Sed neque viuidam orationem tumidã voces, hoc enim de Saluſtio dixeris.* Ibidem paulo poſtea. *Cæterum maximus ille vt dicebamus Poeta. cuius nomen haud quaquam tam friuolis receſſibus obſcurari decuit, multis profectò locis, nulli Poetarum ſecundus, neque vllus veterum aut recentiorum propius ad Virgilianam maieſtatem accedere valuit.* Adiungamus his ſæculi huius magnis Laticlauiis duos, & equidem probiſſimos ex priſco æuo. Dic tu eximie Satyrarum ſcriptor:

Iul. Scalig. de Arte Poet.

Iuuenal.

Curritur ad vocem iucundam, & carmen amica
Thebaidos, lætam fecit cum Statius vrbem,
Promiſitque diem. tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantáque libidine vulgi
Auditur:

Dic tu eruditißime Sidoni: *Si quis autem carmen prolixius eatenus duxerit eſſe culpandum, quod epigrammatis exceſſerit paucitatem, iſtum*

liquidò patet, neque Balneas Hetruſci, neq; Herculem Surrentinum, neque cunas Flauij Sabini, neq; omnino quicquam ex Papinij noſtri Syluulis lectitaſſe. quas omnes deſcriptiones VIR ILLE PRAEIVDICATISSIMVS, *non diſtichorum aut tetraſtichorum ſtringit anguſtiis, ſed potius vt Lyricus Flaccus in artis Poeticæ volumine præcepit, multis eundemque purpureis locorum cõmunium floſculis, primas ſæpe inchoatas materias decenter extendit.* Plures non aduoco. tu beneuole Lector adſis, & ſi adſpectu fortè Papinius non blandiatur, inſpectus (affirmatè hoc dico) placebit. Age igitur, & quod gladiatoribus olim imperari ſolet, *Repete.* facies cum fructu. Enimuero vt Pyrites gemma vim igneam non prodit niſi atteras, ita venus, vis, nitor Statij, propius apparebit ruminanti. Iam in Scholiis quid præſtare voluerim, quibus auxiliis quoque potuerim cognoſce. Aeuo auorum Barbaries vixit, noſtro nata Typographia. illa corruptrix librorum, atque artium meritò audit. Hæc, ita propagatrix, vt miniſtrorum imperitia, calida excudentium feſtinatione, turbari ſæpiſſimè, imò obſtrui, puriſſimos illos veterum fontes docti omnes ingemiſcant, & ni repararent & perpurgarent quidam ex iis, eos diligenti opera, auſim ego ſacramento quinquagenario contendere, ſi quis è veteribus illis Patribus

con-

conſcriptis prodeat, vix verſum vnum è denis agnoſcat. fidem vel vnus fecerit elegantiſſimus noſter Papinius, qui in vulgus eo vſque deformatus circumfertur, vt plus vulnerum vnus ex eo liber, quam Scœuæ apud Cæſarem clypeus, tela præferret: plures ſordes contraxerit, quam ſi æratem in Camarina palude iacuiſſet. vulnera hæc, omnibus artis ingeniique aſcitis ſubſidiis, ſanare, maculas iudicij (vt ſic loquar) ſpongia eluere, princeps mihi cura. modeſte tamen, vt decet hanc ætatem. In contextu ipſo nihil mutaui, niſi vbi vulgata penè ex en a, noſtram lectionem libri veteres conſenſu adſtruerēt, lex verſus, aut ſtructura orationis liquidæ veritatis oſtenderent. minutula quædam, in queis etſi vix vlla diſcrepantia ſępè à enſu vulgato, euphonia tamen, interdum & occulta quædam energia, ad oram libri reieci. reliquas variantes lectiones, ſicubi maioris momenti, vna cum meis coniecturis, partim vt exiſtimo, veras, partim veritati proximas, inter Scholia repoſui. vnicè ſtudens ne quid calidè affirmarem. maluique interdum ambigua quædam vlcera relinquere, quam (quod multi hodie) infligere nouum vulnus, contentus indicaſſe, & litem ad tribunal detuliſſe. decidet eam ſpero aliquando ex Criticorum Senatu, magnus aliquis prætor. Hi-

ſtoriæ, moribus, perſonis, dictionibus facem interpretationis ita prætuli, vt tamen commentatoris vicem non ſubirem, ſed Scholiaſtæ. Poetis omnibus, decantatas fabulas explicare, eo denique deflectere, *Qua facit aſſiduo tramite vulgus iter*, fanaticorum duxi, & eorum qui exierunt de poteſtate ambitum quoque illum Ciceronianæ dictionis; non adhibuiſſe me, haud excuſo. ſanare volui, non ornare. vſum quæſiui, non pompam. & præter decorum duxi, minutulis his notis, induere oratoriam veſtem. Si breuitate placui, & ſimplici munditia, non oneroſa; ſcopum tetigi ad quem collineabam. Morbi qui plerumque Correctores hodie vexat, vt ſic ſuas tueantur partes, vt alienas oppugnent, ac laudis occaſionem de aliorum erratis petant, ne veſtigium quidem notabis. nihil odio dedimus, nihil ſtomacho, ad probandum (ſi liceret) quā improbandum proniores. At Philoſophum interdum egi, & cenſorem morum. iam enim is ſermo auribus meis inerrat. vtinam verum dicerem! nam hoc volui. nec philologa modo promulcide, conuiuas meos excipere, ſed firmiore etiam Philoſophiæ dape, non amœniore ſolum doctrina allicere, ſed acri quodam ſermonum ſale, ſordes abſtergere animorum, mihi inter metas, cui bono, id non bonum? modus tantum ſeruetur. quem ſecu-

tum

tum me ſcio, aſſecutum ſpero. Hic trames quem calcaui, fulcrum quo ſuperaui cliuos, libri veteres, quos ſtudioſe conquiſitos varios cum cura ipſe vidi, duos ſignatè verè veteres. Elegantiſſimi Lipſij vnus erat, qui admirabile dictu quas notas, ſinceri codicis ſæpe prætulerit. alter in Louanienſi hoc Athæneo Buſlidiani collegij Trilinguis, optimæ itidem notæ. Laudo etiam interdum codices duos vetuſtiſſimos bibliothecæ S. Laurentij Leodienſis: & vnum nihilo deteriorem, optimi Belgarum Caroli Langij. ſed, vt vnicuique ſuum tribuam, eiuſdem Langij induſtria. is enim tres illos codices, ſtudiosè compoſuerat, & ſuaptè manu variantem lectionem adnotarat libro, quem communicauit mihi Antuerpienſium Antiſtes, clariſſimus Torrentius. ſicubi diſcreparent, in Scholiis ſignatè expreſſi ad marginem libri, initiali littera, diſcriminaui. excuſos quinque compoſui apud Aldum duos, anno ∞ IↃ. II. ∞ IↃ. XIX. alios Pariſiis, Lugduni, Baſileæ, acceſſit his editio Veneta vetus, anni ∞ CCCC. XC. quam ſuo merito, (bonitate enim cũ MSS. certabat) indigitaui, *Editionem principem*. Locum manifeſtariè mendoſum ſicubi non libri ſcripti ſolum, ſed ex editis vnus aut alter argueret, medicinam indicaret, admiſi: etiam nulla in Scholiis facta mentione.

L. Lipſ. codex.
B. Buſl.
C Caroli Langij.
La. S. Laurẽtij
V. veteres conſenſu

Nonnulli in Critico iſto grege aliter ſcio, at ego non MSS. modo, ſed & excuſorum variantes lectiones congerere, vaſtum duco, imò vanum & ridiculum laborem. Curæ fuit vt à mendis purus prodiret Statius, ſed nouiter prodiret, bene quid hactenus excuſum? maneat. At editionem principem interdum aduocaui. ita eſt. ſed vice libri ſcripti. ante centum annos excuſa, ſpiſſo & raro hodie inuenitur. Quod ſupereſt, te beneuole Lector cogitare velim, corrigendi Papinij præcedente, quem ſubſequerer nullo, ingreſſum me viam: quo æquior ſis induſtriæ meæ, neque tam reprehenſione ſicubi defecero, quàm vbi perduxero, laude dignum iudices. eò vſque certè ſuſtineas nigrum calculum, donec à Scholiis diuerteris ad Statium ipſum, & cum eius lectione correctiones noſtras compoſueris. Denique adoleſcentiæ noſtræ memor haud graue ſit vti Lesbia norma & vt illa flectitur ad ſtructuram, ſic iudicium tuum accommoda huic tyroni. Caprificum aiunt cum maturas ipſa ficus non gignat, ſecta tamen quædam producere, quæ aliarum arborum ficus maturent ſcalpendo: ſic ego ex plebe literatorum hac mea audacia ſpero, effecero vt aliquis tandem ex Patriciis ſero admoueat manũ optimo huic ſcriptori.

Interim ex laborum meorum ſegete hanc

ſaltẽ

ſaltem faciam meſſem, quod audacter Lucretio potero ſuccinere:

Auia Pieridum peragro loca, nullius ante
Trita ſolo, iuuat integros accedere fonteis,
Atque haurire, iuuatque nouos decerpere flores:
Inſignemque meo capiti petere inde coronam,
Vnde prius nulli velarunt tempora Muſæ.

In quo omine finio, & te ſaluere iubeo quiſquis es Lector.

IN

IN STAT. PAPINIVM A IOH. BERNARTIO emendatum.

ECcum Papinium benigne Lector.
Quis hic Papinius? poeta magnus,
Vel dicam potius, Poeta ſummus:
Certè proximus eſt Poeta ſummo,
Quod mecum fateatur ipſe Liuor.
Hic diu ſqualidus, impolitiaque
Cenſori meritò notandus, inter
Errabat nitidos ſuos ſodales:
Donec perdolitum id tibi erudite
BERNARTI *& capis aſciam ac dolabram:*
Et quidquid rude, quidquid imperita
Aſtruxit manus, aut manus libauit,
Dedolas ſimul & reponis. idque
Rectâ iudicij regente normâ.
Quas grates tibi poſteri, & iuuentus
Præſens eſt habitura? credo magnas.
Debebunt equidem. tuam ipſe quercu
Frontem Papinius libens coronat,
Hac, quam Cæſar ei negauit olim.

I. LIPSIVS.

IOH. BERNARTI AD P. STATI PAPINI THEBAIDOS LIBRVM I.

SCHOLIA.

BELLORVM omnium quæ inter Græcos priſcis temporibus fuere, ſi Troianum excipias, celeberrimum ſemper habitum Thebanum illud, inter Oedipi filios, mirabili neſcio magis, an miſerabili exitu geſtũ, ante Chriſti natalem annis circiter ∞ CC. XXVI. ante primam Olympiadem CCCC. LVII. ante Vrbem conditam CCCC LXXXI. Fugitiuam certè eius memoriam retrahere conati præſtantiſſimi quiq; viri, quà inter Græcos, quà Latinos. ipſe Poëta Princeps in hac cura: teſtis Pauſanias, qui ſignatè Bœoticis: Ἐποιήθη δὲ ἐς τὸν πόλεμον τοῦτον καὶ ἔπη Θηβαΐς· τὰ δὲ ἔπη ταῦτα Καλαῖνος ἀφικόμενος αὐτῶν ἐς μνήμην, ἔφησεν Ὅμηρον τὸν ποιήσαντα εἶναι. Καλαίνῳ δὲ πολλοί τε καὶ ἄξιοι λόγου κατὰ ταῦτα ἔγνωσαν. Ἐγὼ δὲ τὴν ποίησιν ταύτην μετά γε Ἰλιάδα καὶ τὰ ἔπη τὰ ἐς Ὀδυσσέα ἐπαινῶ μάλιστα. *Et hoc quidem bellum aduerſus Thebas verſibus præſcriptum. Eorum verſuum Calenus mentionem faciens, ab*

Ad Thebas, quãdo pugnatũ. Euſ. in Chro.

Thebani belli ſcriptores, Homerus. Antimachus.

ret Latinas, atque haud ſcio an etiam Græcas Tragœdias tenere. qui eam cum ſociis in veri iudicij trutina componet, pepo non homo, niſi ab altiore ſuſpicetur aura ſtrictim interim rem tangit, & ea quæ ex illa habemus initium vix adumbrant, adeò non finē. quo magis debemus Papinij noſtri ſcriptis, in quibus feliciter præſtatur vtrūque, maculas complures, ſæculi illius elegantia, quo literas ſcire barbaries erat, excuſorū deniq; negligentia, contraxiſſe video: ſed & in iis eluendis non inutiliter laboraſſe me *ſperat quidem animus, quò eueniat dijs in manu eſt*. tu faue beneuole Lector, & donec melius quid alius adferat, fruere his noſtris. ego initio facem tibi præferam ſatis claram, & ex Diodori Siculi Hiſt. IV. libro caput adſcribam: potiorē Statiani argumenti partem, ſummámque totius operis carptim & quaſi ſalutatim complectens.

Λάϊος ὁ Θηβαίων βασιλεὺς, γήμας Ἰοκάστην τὴν Κρέοντος, καὶ χρόνον ἱκανὸν ἄπαις ὢν ἐπηρώτησε τὸν θεὸν περὶ τέκνων γενέσεως. τῆς δὲ Πυθίας δούσης χρησμὸν, αὐτῷ μὴ συμφέρειν γενέσθαι τέκνα. (τὸν γὰρ ἐξ αὐτοῦ τεκνωθέντα παῖδα, πατροκτόνον ἔσεσθαι, καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν πληρώσειν μεγάλων ἀτυχημάτων) ἐπιλαθόμενος τοῦ χρησμοῦ ἐγέννησεν υἱὸν, καὶ ἐξέθηκε τὸ βρέφος, διαπερονήσας αὐτοῦ τὰ σφυρὰ σιδηρῷ. δι' ἣν αἰτίαν Οἰδίπους ὕστερον ὠνομάσθη. οἱ δ' οἰ-

Laius Thebanorum rex ducta vxore Iocaſta Creōtis filia, cùm diu improlis eſſet, conſuluit oraculum de liberorum procreatione. Reſponſum dante Pythia, ipſi non conducere prolem habere (nam qui ex eo proditurus eſſet filius patrem occideret, & domum omnem infortunijs impleret) neglecto oraculo, genuit nihilominus filium, & infantem expoſuit, traijciens pedes eius ferro. vnde & Oedipus poſtea cognominatus eſt. Sumptū pue-

rũ famuli exponere quidẽ noluerunt, dederunt autem Polybi uxori, quæ nõ poterat gignere liberos. Deinde cùm puer iã vir factus eſſet, Deũ de infante expoſito cõſulere ſtatuit Laius. Oedipus quoque à quodã de expoſitione certior factus, & ipſe Pythiam qui veri parẽtes forent, rogatũ proficiſcebatur. Cùm ambo apud Phocidẽ inuicem obuiam facti eſſent, Laiúſque illum via decedere ſuperbiùs iuſſiſſet, Oedipus ira percitus Laium occidit inſcius parentẽ eſſe. Eo tẽpore fabulãtur Sphingem beluã biformem veniſſe Thebas. propoſuiſſeque ænigma, ſi quis ſolueret: ac multos ab ea imperitos ſoluẽdi interemptos. Soluenti præmium Iocaſtæ cõnubium, & Thebanorum regnum propoſitũ eſſet, nullus excepto Oedipo ænigma ſoluere potuit. Id erat eiuſmodi à Sphinge propoſitũ, Quid eſſet idẽ bipes, tripes, quadrupes? *Ceteris addubitantibus, Oedipus ait hominem*

κεῖται λαβόντες τὸ παιδίον, ἐκθεῖναι μὲν οὐκ ἠθέλησαν, ἐδωρήσαντο δὲ τῇ Πολύβου γυναικί, μὴ δυναμένῃ γεννῆσαι παῖδας. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνδρωθέντος τοῦ παιδὸς, ὁ μὲν Λάϊος ἔκρινεν ἐπερωτῆσαι τὸν θεὸν περὶ τοῦ βρέφους τοῦ ἐκτεθέντος· ὁ δὲ Οἰδίπους μαθὼν παρά τινος τὴν καθ' ἑαυτοῦ ἐπιβολὴν ἐπεχείρησεν ἐπερωτῆσαι τὴν Πυθίαν περὶ τῶν κατ' ἀλήθειαν γονέων. μετὰ δὲ τὴν φωκίδα τούτων ἀλλήλοις ἀπαντησάντων, ὁ μὲν Λάϊος ὑπερηφάνως ἐκχωρεῖν τῆς ὁδοῦ προσέταττεν· ὁ δὲ Οἰδίπους ὀργισθεὶς ἀπέκτεινε τὸν Λάϊον, ἀγνοῶν ὅτι πατὴρ ἦν αὐτοῦ. Καθ' ὃν δὴ χρόνον μυθολογοῦσι σφίγγα, δίμορφον θηρίον, παραγενομένην εἰς τὰς Θήβας. αἴνιγμα προτιθέναι τὸ δυναμένῳ λῦσαι. καὶ πολλοὺς ὑπ' αὐτῆς δι' ἀπορίαν ἀναιρεῖσθαι. προτιθεμένων δὲ ἐπάθλου φιλανθρώπου τῷ λύσαντι, γαμεῖν τὴν Ἰοκάστην, καὶ βασιλεύειν τῶν Θηβῶν ἄλλον μὲν μηδένα δύνασθαι γνῶναι τὸ προτιθέμενον, μόνον δὲ Οἰδίπουν λῦσαι τὸ αἴνιγμα· ἦν δὲ τὸ προτιθὲν ὑπὸ τῆς σφιγγὸς, τί ἐστὶ τὸ αὐτὸ δίπουν, τρίπουν, καὶ

τετρά-

τετράποιυ ἀπορουμένων δὲ τῶν ἄλλων, ὁ Οἰδίπους ἀπεφήνατο ἄνθρωπον εἶναι τὸ προβληθὲν, νήπιον μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπάρχοντα τετράπουν εἶναι. αὐξήσαντα δὲ, δίπουν, γηράσαντα δὲ, τρίπουν, βακτηρίᾳ χρώμενον διὰ τὴν ἀσθένειαν. ἐνταῦθα τὴν μὲν σφίγγα κατὰ τὸν μυθολογούμενον χρησμὸν ἑαυτὴν κατακρημνίσαι. τὸν δὲ Οἰδίπουν γήμαντα τὴν ἀγνοουμένην ὑφ' ἑαυτοῦ μητέρα, γεννῆσαι δύο μὲν υἱοὺς, Ἐτεοκλέα καὶ Πολυνείκην δύο θυγατέρας, Ἀντιγόνην καὶ Ἰσμήνην. τῶν δ' υἱῶν ἀνδρωθέντων, καὶ τῶν περὶ τὴν οἰκίαν ἀσεβημάτων γνωσθέντων, τὸν μὲν Οἰδίπουν ὑπὸ τῶν υἱῶν ἔνδον μένειν ἀναγκασθῆναι διὰ τὴν αἰσχύνην· τοὺς δὲ νεανίσκους παραλαβόντας τὴν ἀρχὴν, ὁμολογίας θέσθαι πρὸς ἀλλήλους, παρ' ἐνιαυτὸν ἄρχειν. πρεσβυτέρου δ' ὄντος Ἐτεοκλέους τοῦτον πρῶτον ἄρξαι, καὶ διελθόντος τοῦ χρόνου, μὴ βούλεσθαι παραδιδόναι τὴν βασιλείαν, τὸν δὲ Πολυνείκην κατὰ τὰς ὁμολογίας ἀπαιτεῖν τὴν ἀρχήν. τοῦ δὲ ἀδελφοῦ μὴ ὑπακούοντος. φυγεῖν εἰς ἄργος πρὸς Ἄδραστον τὸν βασιλέα· καθ' ὃν δὴ χρόνον φασὶ Τυδέα τὸν Οἰνέως ἐκ Καλυδῶνος τοὺς αὐτοὺς αἱ-

eſſe, qui infans quadrupes eſſet, auctus ætate bipes, iã ſenior factus tripes, vt qui baculo ob imbecillitatem ſuſtentaretur. Tum Sphinx iuxta oraculum ſeipſum ex loco excelſo præcipitauit. Oedipus matrem ignotam vxorem ſumpſit, quatuórque ex ea genuit liberos, duos filios, Etheoclem & Polynicem, duas verò filias, Antigonem & Iſmenem. Filij cùm ad ætatem veniſſent, domeſtica impiëtate cognita, Oedipum coëgerunt ob dedecus non igredi domum. Ipſi ſumpto regno inuicem pacti ſunt vt ſinguli alternis annis imperarent. Etheocli quia maior eſſet, primus imperij annus cederet. Is acto anno renuit regnũ tradere. Polynices verò ex fœdere id repetijt, nec impetrato Argos ad Adraſtum regẽ confugit. Hoc tẽpore Tydeum aiunt Oenij filium cùm in Calydone Alca-

ſtum, Liſotheúmq́; nepotes occidiſſet, ex Ætholia & ipſum aufugiſſe Argos. His duobus Adraſtus benigne ſuſcepiis, quodã reſponſo motus vtrique filias vxores iunxit, Polynici Argiam, Deiphylem Tydeo. Adoleſcentes cùm à rege probarentur, magnáque eorum virtutis exſpectatio eſſet, is gratificans ambos in patriam promiſit ſe reducturum. verùm cùm n cenſeret primùm debere Polynicem reſtitui, ad Etheoclem miſit Tydeum, de reditu acturum. aiúntque eum quinquaginta viros, quos Etheocles in inſidijs poſuerat, omnes interfeciſſe, & præter opinionem ſaluũ rediíſſe. Adraſtum cùm hæc audiſſet, ea quæ ad bellum ſpectarent præparaſſe, adſciuit autem ad belli ſocietatem Capaneum, Hippomedontem; Parthenopæum Atalantæ Schœneidos filium. Suadebant amici Polynicis, vt ad bellum Amphiaraus vates duceretur. At is cùm ex ſcientia va-

λοντα, Ἀλκάθουν καὶ Λυκωπέα, φυγεῖν ἐκ τῆς Αἰτωλίας εἰς Ἄργος. Ἄδραστον δὲ ἀμφοτέρους φιλοφρόνως ὑποδεξάμενον, κατά τι λόγιον συνοικίσαι τὰς θυγατέρας αὐτοῖς, Ἀργείαν μὲν Πολυνείκει, Δηϊπύλην δὲ Τυδεῖ. εὐδοκιμούντων δὲ τῶν νεανίσκων, καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς παρὰ τοῦ βασιλέως τυγχανόντων φασὶ τὸν Ἄδραστον χαριζόμενον αὐτοῖς, ἐπαγγείλασθαι κατάξειν ἀμφοτέρους εἰς τὰς πατρίδας. κρίναντος δ' αὐτοῦ πρῶτον καταγαγεῖν τὸν Πολυνείκην ἄγγελον ἀποστεῖλαι Τυδέα πρὸς Ἐτεοκλέα περὶ τῆς καθόδου. ἐνταῦθα φασὶ τὸν μὲν Τυδέα ἐνεδρευθέντα κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπὸ τοῦ Ἐτεοκλέους πεντήκοντα ἀνδράσιν, ἅπαντας ἀνελεῖν, καὶ παραδόξως εἰς τὸ ἄργος διασωθῆναι· τὸν δὲ Ἄδραστον πυθόμενον τὰ συμβάντα, παρασκευάσασθαι τὰ πρὸς τὴν στρατείαν, πείσαντα μετασχεῖν τοῦ πολέμου Καπανέα τε καὶ Ἱππομέδοντα, καὶ Παρθενοπαῖον τὸν Ἀταλάντης τῆς Σχοινέως. τῶν δὲ περὶ τὸν Πολυνείκην ἐπιβαλέσθαι πείθειν Ἀμφιάραον τὸν μάντιν

συστρα-

συστρατεύειν αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο μὴ συγχωροῦντος, Πολυνείκην φασὶ τὸν χρυσοῦν ὅρμον, ὃν Ἀθηνᾶν μυθολογοῦσιν Ἁρμονίᾳ δωρήσασθαι, δοῦναι τῇ γυναικὶ τοῦ Ἀμφιαράου, ὅπως τὸν ἄνδρα πείσῃ συμμαχῆσαι· καθ' ὃν δὴ χρόνον Ἀμφιαράου πρὸς Ἄδραστον στασιάζοντος περὶ τῆς βασιλείας, ὁμολογίας θέσθαι πρὸς ἀλλήλους, καθ' ἃς ἐπέτρεπον κρῖναι περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων Ἐριφύλην, γυναῖκα μὲν οὖσαν Ἀμφιαράου, ἀδελφὴν δὲ Ἀδράστου. τῆς δὲ τὸ νίκημα περιθείσης Ἀδράστῳ, καὶ περὶ τῆς ἐπὶ Θήβας στρατείας ἀποφηναμένης, δεῖν στρατεύειν. ὁ μὲν Ἀμφιάραος δόξας ὑπὸ τῆς γυναικὸς προδεδόσθαι, συστρατεῦσαι μὲν ὡμολόγησεν, ἐντολὰς δὲ ἔδωκεν Ἀλκμαίωνι τῷ υἱῷ, μετὰ τὴν ἑαυτοῦ τελευτὴν τὴν Ἐριφύλην ἀνελεῖν. οὗτος μὲν οὖν ὕστερον κατὰ τὰς τοῦ πατρὸς ἐντολὰς ἀνεῖλε τὴν μητέρα, καὶ διὰ τὴν συνείδησιν τοῦ μύσους εἰς μανίαν περιέστη. οἱ δὲ, περὶ τὸν Ἄδραστον καὶ Πολυνείκην καὶ Τυδέα προσλαβόμενοι τέτταρας ἡγεμόνας, Ἀμφιάραον, Καπανέα καὶ Ιππομέδοντα, ἔτι δὲ Παρθε-

ticinandi præuideret, ſi ei bello afforet ſe periturum, idque propterea recuſauit, ferunt Polynicem aureum torquem à Minerua Harmoniæ datum, Amphiarai vxori, quo belli ſocietatem viro perſuaderet, donaſſe. Eo tempore Amphiaraus Adraſtúſque de regno diſsidentes, pepigerunt ad Eriphylem Amphiarai coniugem, Adraſti autem ſororem, omne diſſenſionum iudicium referre. Illa pro Adraſto ſententiam tulit, adijciens vt belli Thebis inferendi ſocius Amphiaraus adiutórque eſſet. Amphiaraus exiſtimans ſe ab vxore proditum, conſenſit ad bellum ire, ſed Alcmeoni filio mandata dedit, vt poſt ſuum obitum Eriphylen perimeret. Quod patris mandatum poſtea executus, facinoris conſcientia in inſaniam verſus eſt. Adraſtus, Polynices ac Tydeus, ad bellum ituri, quatuor eligerunt duces, Amphiaraum, Capanæum,

Hippomedonta, & Parthenopæū. Qui omnes cum magno exercitu aduerſus Thebas profecti ſunt. Poſt deinde Etheocles & Polynices ſeſe mutuo interfecerunt. Capaneus magno impetu ſcalis murū aſcendēs mortē oppetijt Amphiaraus in terra hiatum cum curru delatus, nunquā poſtea viſus eſt. eodem modo reliqui duces omnes, præter Adraſtum, multiq; præterea mortales occubuerunt, quorum ſepeliēdorū facultas à Thebanis cùm denegata eſſet, inſepultos relinquēs Adraſtus Argos rediit. Cæterū cùm nullus eos ſepelire auderet, ſoli Athenienſes, qui ceteros benignitate anteibant, omnes qui in Cadmea ceciderant, ſepeliuerunt.

νοπαῖον τὸν Ἀταλάντης τῆς Σχοινέως, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὰς Θήβας, ἔχοντες δύναμιν ἀξιόλογον. μετὰ δὲ ταῦτα Ἐτεοκλῆς μὲν καὶ Πολυνείκης ἀλλήλους ἀνεῖλον. Καπανεὺς δὲ βιαζόμενος, καὶ διὰ τῆς κλίμακος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβαίνων, ἐτελεύτησεν. Ἀμφιάραος δὲ χανούσης τῆς γῆς, ἐμπεσὼν εἰς τὸ χάσμα μετὰ τοῦ ἅρματος ἄφαντος ἐγένετο. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ἀπολομένων πλὴν Ἀδράστου, καὶ πολλῶν στρατιωτῶν καταπεσόντων, οἱ μὲν Θηβαῖοι τὴν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν οὐ συνεχώρησαν· ὁ δὲ Ἄδραστος ἀπολιπὼν ἀτάφους τοὺς τετελευτηκότας, ἐπανῆλθεν εἰς Ἄργος. ἀτάφων δὲ μενόντων τῶν ὑπὸ τὴν Καδμείαν πεπτωκότων σωμάτων, καὶ μηδενὸς τολμῶντος θάπτειν, Ἀθηναῖοι διαφέροντες τῶν ἄλλων χρηστότητι, πάντας τοὺς ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ πεπτωκότας ἔθαψαν.

Hæc de belli huius cauſa, progreſſu ac fine, tradidit Diodorus: cuius ſentētiā Pauſanias, nō ſolū labefactare, ſed quà Homeri teſtimonio, quà ratiōib. euertere conatur, verba eius hęc ſunt in Bœoticis:

Laius autē cùm regnum teneret, & vxorem haberet Iocaſtam, oraculum ei redditum Delphis à filio, ſi quis ei ex Iocaſta naſcere-

Λαΐῳ βασιλεύοντι, καὶ γυναῖκα ἔχοντι Ἰοκάστην, μάντευμα ἦλθεν ἐκ Δελφῶν, ἐκ τοῦ παιδὸς εἰ τὴν τελευτὴν, εἰ τέκοι τινὰ Ἰοκάστη.

γεγονέναι. Καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τού-
τῳ τὸν Οἰδίποδα ἐκτίθησιν·
Ὁ δὲ καὶ τὸν πατέρα ἀποκτεί-
νειν ἤμελλεν ὡς ηὐξήθη, καὶ
τὴν μητέρα ἔγημε, παῖδας
δ' ἐξ αὐτῆς οὐ δοκῶ οἱ γε-
νέσθαι, μάρτυρι Ὁμήρῳ χρώ-
μενος, ὃς ἐποίησεν ἐν Ὀδύσσ.

*tur, interitum ſibi immi-
nere: quare recens natum
Oedipum expoſuit. At ille
cùm adoleuiſſet, & patrem
occidit, & matrem ipſam
vxorem duxit. filios verò
ex ea nullos omnino genuiſ-
ſe ego arbitror. teſtimonio
mihi qui in Odyſſea leguntur Homeri verſus:*

Μητέρα τ' Οἰδιπόδαο ἴδον καλὴν Ἐπικάστην,
Ἣ μέγα ἔργον ἔρεξεν ἀϊδρείῃσι νόοιο,
Γημαμένη ᾧ υἱεῖ· ὁ δ' ὃν πατέρ' ἐξεναρίξας
Γῆμεν· ἄφαρ δ' ἀνάπυστα θεοὶ θέσαν ἀνθρώποισι.

*Vidi etiam Oedipodes matrem formoſam Epicaſten,
Quæ fœdo imprudens temerauit crimine vitam,
Gnati iuncta toro: genitorem occiderat ille,
Mox facinus viſum eſt ſuperis abolere nefandum.*

Πῶς οὖν ἐποίησαν ἀνάπυ-
στα ἄφαρ, εἰ δὴ τέσσαρες ἐξ
Ἰοκάστης ἐγένοντο παῖδες τῷ
Οἰδίποδι; οἳ ἐξ Εὐρυγα-
νείας τῆς Ὑπέρφαντος ἐγεγό-
νεσαν, δηλοῖ δὲ καὶ ὁ τὰ ἔπη
ποιήσας ἃ Οἰδιπόδια ὀνο-
μάζουσι· καὶ Ὀνασίας Πλα-
ταιᾶσιν ἔγραψε κατηφῆ τὴν
Εὐρυγάνειαν, ἐπὶ τῇ μάχῃ τῶν
παίδων. Πολυνείκης δὲ πε-
ριόντος καὶ ἄρχοντος Οἰδίπο-
δος, ἐξῆλθεν ἐκ Θηβῶν δέει
μὴ τελεσθεῖεν ἐπὶ σφίσιν αἱ
κατάραι τοῦ πατρός. Ἀφικό-
μενος δὲ ἐς Ἄργος καὶ θυγατέ-
ρα Ἀδράστου λαβὼν, κατῆλ-

*Qui enim ius flagitij fa-
ma ſtatim potuiſſet adole-
ri, ſi quatuor fuiſſent ex Io-
caſta liberi ſuſcepti? verum
Eurygànea illos Hyper-
phãtis filia peperit. quod is
qui carmina illa condidit
quæ Oedipodia nominant,
declarat. Onaſias etiã Pla-
taeſibus, triſtẽ demiſſo vul-
tu, ob filiorũ dimicationem
pinxit Eurygeneã. Polyni-
ces viuente adhuc & impe-
rãte Oedipo, Thebis diſceſ-
ſit, ne diris quib. ipſos pater
deuouerat eſſet obnoxius.
Cum autem Argos cõfugiſ-
ſet, & iam filiã ei nuptum dediſſet Adraſtus, Etheoclis fra-*

tris accerſitu, poſt Oedipi mortem Thebas reuerſus eſt. Orto verò cum fratre diſſidio, iterum exulauit, fretúſque ſoceri opibus, dũ regnum conatur recipere, exercitum quidem perdidit. congreſſi verò ex prouocatione ſingulari certamine fratres ambo mutuis confecti vulneribus ceciderunt.

θεν, ἐς Θήβας μετάπεμπτος ὑπὸ Ἐτεοκλέους μετὰ τὴν τελευτὴν Οἰδίποδος· κατελθὼν δὲ ἐς διαφορὰν προήχθη τῷ Ἐτεοκλεῖ, καὶ οὕτω τὸ δεύτερον ἔφυγε. Δεηθεὶς δὲ Ἀδράστου δοῦναί οἱ δύναμιν τὴς κατάξουσαν, τήν τε στρατιὰν ἀπώλεσε, καὶ πρὸς τὸν Ἐτεοκλέα αὐτὸς μονομαχεῖ κατὰ πρόκλησιν καὶ οἱ μὲν μονομαχοῦντες ἀποθνήσκουσιν.

Ita Pauſanias, ita Diodorus. à quibus rurſus in Οἰδίπους Suidas, (ſiue quem more ſuo exſcribit) in diuerſam planè abiit ſententiam, in nonnullis cũ vtroq; cõueniens, in pluribus ex diametro diſſentiens adeò vt extra limitẽ extráq; oleas (quod dicitur) non iturũ me crediderim, ſi & hiſtoriolã quã ille tradit, etiam huc tranſcripſero. Eſt autẽ talis:

Laius Thebanorum rex vxorem habuit Locaſtem, ex qua nata ei proles Oedipus. eo nato oraculum pater accepit, quod propriæ matri puer ille miſceretur. Et iuſſit eum abÿci in montem, & ligno circumplecti pedes. Quem cùm inueniſſet agricola nomine Melobus educauit, Et Oedipoda dixit, quia tumefactos haberet pedes à ligno quod appellatur Cuſpus. *vir autem factus la-*

Λάϊος ὁ Θηβῶν βασιλεὺς ἔχει γυναῖκα Ἰοκάστην ἧς γέγονεν αὐτῷ παῖς Οἰδίπους. τούτου γεννηθέντος, χρησμὸν ἔλαβεν ὁ πατὴρ, ὅτι τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ μητρὶ μιγήσεται ὁ παῖς· καὶ κελεύει αὐτὸν εἰς ὄρος ῥιφθῆναι καὶ ξύλῳ περιληφθῆναι τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὃν εὑρηκὼς γεωργὸς ὀνόματι Μηλοιβὸς ἀνεθρέψατο καὶ Οἰδίποδα ὠνόμασε διὰ τὸ ὠγκαμμένους ἔχειν τοὺς πόδας ὑπὸ τοῦ ξύλου τοῦ καλουμένου κύσπου. γενόμενος δὲ ἀνδρεῖος ἐλῄστευε, κα-

καθ' ὃν καιρὸν καὶ ἡ λεγομένη σφὶγξ ἀνεφάνη γυνὴ δυσειδὴς καὶ θηριώδης τὴν φύσιν. ἀποβαλοῦσα γὰρ τὸν ἄνδρα καὶ συναγαγοῦσα χεῖρα, καὶ τόπον καταλαβοῦσα δύσβατον τοὺς παριόντας ἐφόνευε· ὁ οὖν Οἰδίπους δεινόν τι βουλευσάμενος δίδωσιν ἑαυτὸν μετ' αὐτῆς λῃστεύειν. καὶ διατηρήσας καιρὸν ὃν ἠβούλετο, λόγχῃ ἀναιρεῖ αὐτὴν, καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς. οἱ δὲ Θηβαῖοι θαυμάσαντες ἀναβοῶσιν αὐτὸν βασιλέα· ὁ γοῦν Λάϊος ἀγανακτήσας κατ' αὐτῶν, τούτοις ἐπάγει πόλεμον. καὶ λίθῳ βληθεὶς τὴν κεφαλὴν, τελευτᾷ. ἡ δὲ Ἰοκάστη φοβουμένη τῆς βασιλείας ἐκπεσεῖν, ἄγει τὸν Οἰδίποδα καὶ χειροτονεῖ βασιλέα. καὶ γίνεται τούτου γυνὴ, ἀγνοοῦσα ὅτι μήτηρ αὐτοῦ ἐστίν. ἔσχε δὲ ἀπ' αὐτῆς υἱοὺς δύο Ἐτεοκλέα καὶ Πολυνείκην. ὕστερον δὲ μαθοῦσα ὅτι υἱὸς αὐτῆς ἐστὶν, εἶπεν αὐτὸ τῷ παιδί. ὁ δὲ ἀκούσας ἔλαβον ἥλους καὶ πήξας τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἐτελεύτα. ἐάσας τὴν βασιλείαν τοῖς δύο υἱέσιν, οἳ ἐβασίλευον κατ' ἐνιαυτόν. καὶ εἰς ἔχθραν ἐλθόντες ἐπολέμησαν ἀλλήλους, καὶ ἐ-

trocinia exercuit. Quo tẽpore ea quæ Sphynx dicitur apparuit, mulier deformis & ferina. Abiecto enim viro, & manu congregata, & loco occupato difficili aditu, prætereuntes necabat. Oedipus igitur graue aliquid meditans, ſocium ſe dedit eius latrocinio. & tempore idoneo quale voluerat obſeruato, haſta eam interemit & qui cum ipſa. At Thebani admirati appellarũt eum regem. Laius igitur indignatus, bellum ijs intulit, & lapide percuſſus in caput interijt. Iocaſta autem metuens à regno excidere, induxit Oedipodem, & declarauit regem. Et facta eſt eius vxor, ignara quod mater eſſet. Habuit ex ea filios duos Etheoclea & Polynicen. Ac poſtea cùm didiciſſet Iocaſta filium ſuum eſſe, indicium fecit Oedipodi. qui audiens clauos accepit, eóſque defigens in oculis, obijt, relinquens regnũ duobus filijs, qui imperarunt circiter annum. &

tum inimicitia ſuborta, inuicem bellarunt. Et pren:batur ab Etheocle Polynices, qui Argos abiens duxit filiam regis Adraſti, & copiis factis venit aduerſus Thebas. Ibi ſingulari certamine congreſſus Etheocli, occidit eum, & ipſe ab eo occiſus. Socij autem domuitionem fecerunt.

διώχθη ὑπὸ Ἐτεοκλέους Πολυνείκης. καὶ ἀπελθὼν ἐς τὸ ἄργος, ἔγημε τοῦ βασιλέως Ἀδράστου τὴν θυγατέρα. καὶ στρατεύσας ἦλθεν ἐπὶ τὰς Θήβας. καὶ μονομαχήσας Ἐτεοκλεῖ, ἀναιρεῖ αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ἀνῃρέθη ὑπ' αὐτοῦ. οἱ δὲ σύμμαχοι ἀνεστράφησαν οἴκοι.

Hæc illi quis veriùs? non ego id dicam; tantùm moneo, à Diodoro Sophoclem, Euripidem, Liſimachum Alexandrinum, Senecam Iuniorem, nobilem etiam illum authorem Thebaidos, ſcriptorum denique omne vulgus ſtare. planè vt ex formula Senatoria. *hæc pars adhuc maior eſſe videatur* præſertim accedente nō Pedario Senatore; ſed Conſulari Papinio noſtro, quem iam aggredior. tu mihi dux vere Deus & manum hanc mentémque dirige.

De, ſignificationem auget. Ciceroni, Suetonio, Horatio, lux.

Lib. I. verſ. 2. *Decertata odijs*) decertare, pro *valde & pertinaciter certare.* ſunt hic igitur *alterna regna decertata odijs profanis*, pro quibus acriter & ad extremū certatum eſt, odiis externis & non fraternis. ſic *deperire* pro *valde perire*, *deſpretus* pro *valdè ſpretus*, *deuitare* pro *valdè vitare*, *dedita* pro *valdè data* veteres dixerunt teſte Feſto. & hac notione *f: gam defœdam.* Cicero ad Atticum, *ſordidos ac departcos:* Suetonius Nerone, *deprœliantes.* Horatius car. I. *dequeſtus & dequeritur* paſſim Papinius noſter vſurparunt.

verſ. 5. *Sidonios raptus*) Europę, Cadmi, Amphionis, Pēthei, Semele, Athamātis fabulas, quas ingenioſiſſimè, pauciſſimis verſibus, elegātiſſimus hic cōplectitur Poëta, vel ex vno Ouidio, decēnes pueri

iam

iam ſciunt. vt putidum foret tã expoſitis & promptis paginas implere.

17. *Quando Itala nondum*) blanditur Domitiano Cæſari qui cõtra Dacos, Cattos & Sarmatas, varias expeditiones ſuſcepit, & vtcunque ſæpius victus, quam victor fuiſſet, duos tamen legitimos triumphos egit, ſemel laureum deportauit. adi Suetonium, Xiphilinum, & Eutropium, Domitiano.

Bellum in Dacos, Cattos, & Sarmatas.

20. *Detectos vertice Dacos*) caue τὸ *vertice* metaphoricôs pro honore accipias, aut etiam alio traxeris hoc verbum. ad verum ſenſum manu te ducet ipſe Papinius Equo Max.

In Statio occultior intellectus.

---tu tardum in fœdera montem,
Longo marte domas.

& Lach. Hetr.

Hæc eſt quæ victis parcentia fœdera Cattis,
Quæque ſuum Dacis donat clementia montem.

at cur montẽ? quia ne montana Dacia? ita credo. non diſplicet tamen quod viri docti iam pridem monuere, occultiorẽ ſenſum latere, & quia Dacis mons ſacer, & ſacerdos in monte Deus, ad ſtatuam hanc ſuperſtitionem alludere Poëtam. Strabo in hanc ſententiam lib. VII. παρὰ τοῖς Γέταις ὁ ἱερεὺς ὠνομάζετο θεός· καὶ τὸ ὄρος ὑπελείφθη ἱερὸν, καὶ προσαγορεύουσιν οὕτως. *apud Getas ſacerdos Deus dicitur & mons ſacer exiſtimatur & ita appellatur.* Nec te turbet quod Getas nominet, non Dacos, nam Daci etiam Getæ vocantur. Xiphilinus Domitiano: Δάκους δὲ αὐτοὺς προσαγορεύω, ὥσπερ που καὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς καὶ οἱ ῥωμαῖοι σφᾶς ὀνομάζουσιν, οὐκ ἀγνοῶν ὅτι ἑλλήνων τινὲς Γέτας αὐτοὺς λέγουσιν. *Eam gentem Dacos appello, nam ita ſe ipſi nominant, eodémque nomine à Romanis appellantur. etſi non ignoro eos à quibuſdam Græcis Getas eſſe dictos.* hæc ille. at non imponat tibi, quod ad

Qui Daci Romanis, Græcis Getæ.

Græcos hanc vocem relegat. Romani eadẽ notione vſi. Suetonius Aug LXIII. *M Antonius ſcribit, primum eum Antonio filio ſuo deſpondiſſe Iuliam: dein Cotiſoni Getarum Regi.* intelligit Dacorum. Horatius *Occidit Daci Cotiſonis agmen.*

Priſcus ſtatuarũ mos in Statio notatus.

22. *Bella Iouis*) Capitoliũ intelligit. quod cũ Flauio Sabino, Quinto Actio Cõſule, aliiſq. à Veſpaſiano ſtãtibus, cõtra Vitellianos occupauit Domitianus. conſule Tac. hiſtor. III. Sueton. Domitiano.

28. *radiantem crinibus arcum*) reſpexit, ſi quid video, ad inſanam illam veterum ambitionem, quã Principũ ſtatuis ea ſigna adpoſita quę ſolẽt Deorum. inter quę ſignatè radiata corona. Suetonius Auguſto: *Atque etiam ſequenti nocte ſtatim videre viſus eſt filium, mortali ſpecie ampliorem, cui fulmine ac ſceptro, exuuiiſque Iouis Opt. Max. ac radiata corona.* ad principes tranſlatum, nummi probant, in queis qua Auguſtum, quà alios radiato capite videre licet. noſter interim, quo eximium quid præ reliquis Domitiano tribuat, Phœbũ ipſum, corona hac caput eius ornaſſe vult.

Ineptias quorundam notat.

51. ---- *aſſiduis circumuolat alis*
Sæua dies animi) non continebo veram vocem: *odi* non quod ille, *profanum vulgus.* ſed ſectam quę exorta hodie, malè curioſorũ hominum malè feriatorum: qui in publico doctrinarũ epulo bellaria tãtùm guſtant, firmiores dapes negligunt imò contẽnunt. voculas omnes ſeriò excutiũt, & in iis hærent quę ad poliendam linguam. ſi quid ad vitam moréſque facit, nę illi quiduis potiùs agunt quàm iuuentuti inculcent. Miſelli!

** quam ſcire nihil eſt, ſa-*

*Ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις, ἂν μὴ νοῦς παρῇ.
maculas iniuria temporum, hominũ inſcitia optimis ſcriptoribus inuſtas eluis? nouã aliquam vocis

cis notionē, vulgo non lectam aut neglectam obſeruas? priſcis ritibus denſa caligine circumſeptis radiū aliquod præfers nouæ lucis? probo inſtitutum. nec vnquam id culpabit quiſquā inculpatus, enimuerò ſi literę rebus humanis vtiliſſimę (quod ſanè nemo abnuet, niſi qui cerebrū non in capite ſed calcaneis guſtat) tractare autē literas ſine ſcriptis antiquis nequeas, ſcripta antiqua nec legi cū fructu poſſūt, niſi intelligas, nec intelligi ſine hac quà interpretationis, quà emēdationis cura: quis ille Thrax qui operā tuam inutilem Reipublicæ afferat? Sed vt nulla virtus eſt tā pręclara quę ad vitium non deflectat, ſi contractis habenis eā non contineas intra rectæ rationis gyrū, ita omnis hęc tua cura ad pōpam magis faciet, quàm ad vſum, niſi fluētes per ſe nymphas, tēperes ſeuiore (vt ita loquar) Falerno. nec amœnam modo Philologiā promoueas, ſed virilē ſimul ac robuſtam Philoſophiam. actiones vitámque humanā dirigentes ſententias, quibus plena veterum ſcripta, tanquam gemmulas intexas rituum hoc ac verborum auro. faciam ego ſicubi occaſio, quę opportuna ſe offert hoc loco, quo eximius Poëta eximiè inculcat, violati numinis aut perperam culti morſum. quē *Conſcientiam* haud malè appellamus, ita homini infixum vt viuet quamdiu ille. non vi extinguendus, non fraude. nec vnquam tam proiectus quiſpiam ad omne nefas, qui non acria quædam flagella in animo ſenſerit, ſiue in faciendo ſcelere, ſiue magis poſt factum. eleganter Cicero: *Sua quemque fraus, ſuum facinus, ſuum ſcelus, ſua audacia de ſanitate ac mente deturbat. hæ ſunt impiorum furiæ, hæ flammæ, hæ faces.* Ratio in Saluſtio: *Namque animus impurus dijs hominibúſq. infeſtus, neque vigilijs, neque quietibus ſedari*

pere ſi nō adſit.

Philologia commendata.

vtiliſſima ea.

ſi philoſophia adiungatur.

Conſciētia altè infixa.

Carnifex aſſiduus malis.

poteſt, ita conſcientia mentem excitam vaſtat. tam acris & violenta hæc vis & quidē in vtramque partem, vt flagrum malis, ita ſolatium bonis. Planè vt quidam ſcripſerit: *vis nunquam tr ſtis eſſe? bene viue.* aptéque in hanc ſententiam de ſe iunior Plinius: *Audio interturbatus, interritus tamen, tantùm ſuſceptæ rei honeſtas valet, tantúmque ad fiduciam vel metum differt, nolunt homines quod facias aut non probent. Purgemus igitur* (Lactantij verba ſunt) *conſcientiam quæ oculis Dei peruia eſt, & vt ait idem* (Ciceronem noſtrum intelligit) *ſemper ita viuamus, vt rationem reddendam nobis arbitremur, putemúſque nos momentis omnibus, non in aliquo vt ille dixit, orbis terræ theatro ab hominibus, ſed deſuper ſpectari ab eo, qui & iudex & teſtis idem futurus eſt, cui rationem vitæ repoſcenti, actus ſuos inficiari non licebit.* Qua gemma hæc conſigno, & ab arduo hoc colle, ad amœniores cāpos redeo.

Iſid. Sol. II. Solatiū bonis & firmamentum.

55. *pulſat inane ſolum)* inane dixit, pro ſine anima. notione magiſtellis ſcio inaudita, at non iis, quibus purgatior paulo auris. Cicero de legib. II. *tum ebur ex inani corpore* (exanimi videlicet Elephātis) *extractum, haud ſatis caſtum donum Deo.* quem locum nollem viros doctos ſollicitare.

Ouidius: *Ille tui vates operis, tua fama Tibullus,*
Ardet in exſtructo corpus inane rogo.

noſter Papinius hoc eodem libro: --- *diſcedit inane*
Vulgus --- pro, vita functum.

Verbum inane noua notione. Cicero explicatus & vetus in eo lectio retenta. Ouid. lux.

60. *ſi me de matre cadentem Fouiſti gremio)* alludit ad morem priſcum. infantes ſiquidē ſimul ac nati forent, humi deponebantur. Suet. Aug. cap. v. *Cum C. Lectorius adoleſcens, in deprecanda grauiore adulterij pœna, præter ætatem atque natales, hoc quoque Patribus cōſcriptis allegaret ſe eſſe poſſeſſorem ac velut ædituum ſoli,*

Mos tollendi infantes.

quod

quod primum D. Auguſtus naſcens attigiſſet : peteréque donari, quaſi proprio ſuo ac peculiari Deo: decretum eſt vt ea pars domus conſecraretur. Idem Nerone cap. VI. *Nero natus eſt Antij ante IX. menſes, quam Tiberius exceſſit, XVIII. Kal. Ianuarias : tantùm quod exoriente Sole, pœnè vt radijs priùs, quàm terra contingeretur.* Clariùs & ad lucem horum locorum Tertullianus: *Dum prima etiam conſtitutio infantu ſuper terrã, ſtatim ei Deæ ſacrum eſt.* ab humo verò infantẽ tollebat pater, & in ſinũ recipiebat. noſter Papinius Epiced. in filium: *Suetonius illuſtratus.*

- - - meus ille, meus, tellure cadentem
Excepi, & vinctum genitali carmine foui.

Idem Epic. in Glauciam:

- - raptam ſed protinus aluo
Suſtulit exultans, ac prima lucida voce
Aſtra ſalutantem Dominus ſibi mente dicauit:
Amplexúſque ſinu, tulit & genuiſſe putauit.

Claudianus in Ruf. I. - - - *quem prima meo de matre cadentem*
Suſcepi gremio. - - - *Lux Claudiano.*

Iuuenalis Sat. IX. *Tollis enim, & libris actorum ſpargere gaudes*
Argumenta viri. foribus ſuſpende coronas,
Iam pater es. --- appoſitè ad hunc morem Terentius Adelph. *Qui ſine hac iurabat ſe vnum nunquam victurum diem,*
Qui in ſuo gremio poſiturum puerum dicebat. adi Senecam apud Lactantium lib. I. Inſtit. cap. XVI ſcitè ergo hoc tollendi, fouendíque officium, Theſiphonem ſibi prçſtitiſſe, miſer hic dicit Oedipus. veluti ſcriptores diis hoc adſcribunt, quando eximiè aliquem volunt commendatum noſter Geneth Lucani: *Itidem Iuuenalis & Terentius.*

Natum protinus, atque humum per ipſam

Primo murmure dulce vagientem

Blando Calliope ſinu recepit. Idem Epithal. Stellæ (Venus loquitur) *---cui gloria patrum*

Et generis certabat honos, tellure cadentem

Excepi, fouique ſinu. ---- Qui autem non tollebatur, pro abdicato ac proiectitio erat. quo reſpicit frequenter Terentius, ſignatè Heaut. *Meminiſtin' me eſſe grauidam & mihi te magnopere interminatam, Si puellam parerem, nolle tolli?* CHRE. *ſcio quid feceris, ſuſtuliſti.* ab hac etiam mente capies. Q. Curtium lib IX. *Genitos liberos non parentum arbitrio tollunt, aluntque, ſed eorum quibus ſpectandi infantium habitum cura mandata eſt.* Lumen petes Tacito, in vita agricolæ: *Auctus eſt ibi filia in ſubſidium & ſolatium ſimul, nam filium ante ſublatum breui amiſit.*

Terentius explicatus. *& Curtius.* *& Tacitus.*

64. *Contentus Polybo*) Corinthiorum hic rex, maritus Merope. quæ Oedipum, à Phorba paſtore regio inuentum & ad ſe delatum, pro filió educauit. Senex apud Tragicum in Oedipo: *Corinthius te populus in regnum vocat Patrium: quietem Polybus æternam obtinet.* Ibidem Oedip. *Cõnubia matris Delphico admonitu tremo* SE. *Timere vana deſine, & turpes metus*

Depone; Merope vera non fuerat parens.

Eod. verſ. *trifidæque in Phocidos arce*) Phociū ædificium ingens eſt à Daulide Delphos proficiſcentibus ad leuā, vbi è ſingulis Phocici nominis vrbibus conuenire ſolent, qui ad conſulendum Apollinẽ mittebantur. huic triuium adiacet Lai cæde funeſtum. Oedipus apud Senecam: *Reddit memoria tenue per veſtigium, Cecidiſſe noſtri ſtipitis pulſu obuium, Datúmque Diti, cùm prior iuuenem ſenex Curru, ſuperbus pelleret, Thebis procul, Phocea trifidas regio qua ſcindit vias,* ad Pauſaniam Phocicis.

74. Or-

bum viſu regniſque carentem) rectè, vt in ipſo ...ae videtur. at ſi penitius introſpicias, vnius literulæ vitio inquinatum locum, denſam ſententiæ noctem facere videbis cuius tenebras nunquam diſpelles, niſi, vt ex libris manuſcriptis repoſui, legas, *Orbum viſu regniſque parentem, &c.* Liberi mei, inquit, neque dirigere voluerunt, neque ſolari me patrē priuatum viſu & regno, quin potius cæcitati & miſeriis meis ſuperbi inſultant. parua quidē mēda, ſi leuiuſculam mutationem, quæ hic contingit, ſpectes, ſed non parui momenti ſi orationis ſeriem. *Statius correctus.* *L. l.*

81 *totos in pœnam ordire nepotes)* id eſt, genus omne. licet enim *omnes* ad numerum refertur, *totos* ad quantitatem, Poëtæ tamen vti ſcis hæc confundūt. Virg. *hos tota armenta ſequuntur.* & è contra idem *atque omnis fumat Neptunia Troia.*

85. *diſſiliant)* interpolarunt imperiti quibus ad ſaporem vetuſtatis palatū obbrutuerat. Optimi Lipſij optimus codex, ſignatè habet *diſſiciant* idque rectum eſt à vetere verbo *diſſico, cis, cit,* pro *diſſeco, cas, cat.* Plautus Curculione: *Clypeatus elephantum vbi machera diſſicit.* *Vetus verbum Stat. reſtitutum.*

89. *Aduertit vultus)* τὸ *aduertit* directè oppoſuit τῷ auertit, quod eſt elegantiæ priſcæ & Latinæ. Plautus Mercatore: *dicam, ſi opera eſt auribus, Atque ad aduertendum animum adeſt benignitas.* Lucret. lib. I I I. *Acrius aduertunt animos ad religionem.* Virgil. lib VI. *Cæruleam aduertit puppem, ripæque propinquat.* Sen. Trag. Oedip. *Huc aduerte fauens virgineum caput noſter arbore.* Atedij: -------- *Aduertit Diana gradus,* nec Poëtæ modo hac notione, ſed etiam hiſtorici vſi. Tacitus Annal. *velut in vrbe victæ facies gemituſque etiam militum aures oráque aduertere.* Idem II. *Octo aquilæ petere ſyluas viſa aduertere imperatorem.* Idem Annal. V I. *neque exuerat pedorem vt vulgum miſera-* *Aduertēdi verbū noua notione.*

N N

tione aduerteret. Curtius v. *inter fidem timorémque hæſitans, regem intuebatur, qui vt tādem aduertit oculos.* Idem lib. VIII. *eóque conſilio Porum geméuque ſuum ei parti, quā ſe petere ſimulabat, coegit aduertere.*

Malea promontorium.

100. *Malea de valle)* promontorium Laconiæ eſt, quod non ſine periculo præternauigatur. Noſter libro II.

Qua formidatum Maleæ ſpumantis in auras,
It caput & nullos admittit culmine viſus.

Idem lib. x. *Qualiter aut maleam, aut alta ceraunia ſupra*
Ceſſantes in nube ſedent, nigríſque leguntur
Collibus, & ſubitæ ſaliunt in vela procellæ.

Propertius lib. III. *Flamma per incenſas citius ſedetur ariſtas,*
Fluminàque ad fontis ſunt reditura caput
Et placidum Syrtes portum, & bona littora nautis,
Præbeat hoſpitio ſæua Malea ſuo.

Statius correctus.

103. *Centum illi aſtātes.)* Subdititia hæc, quid enim τὸ *aſtantes?* caſſa palearum ſi examines, legendum verò vt in calamo exaratis: *centum illi ſtantes.* Theſiphonæ ſerpentinum capillitium tribui à Poetis tā notum, vt ridiculum foret exempla adferre. decorè itaque noſter vult, ſerpentes hos, non lāguidos, ſed ſtantes, & erectos, cinxiſſe commotæ Theſiphones caput præcipuè *Ceraſtes* genus ſerpētis, è cuius corpore (Plinio auctore) cornicula eminent ſæpe quadrigemma, & quod (Pauſania teſte) quo fermè modo gradiuntur cancri, in obliquum repit.

Ceraſtes quid. Plin lib. VIII. ca. XXIII. In Arcadicis.

Statius correctus & explicatus.

106. *Atracia rubet arte color.)* & hic locus gloſſemate fœdatus, vetus ſcriptura & editio princeps agnoſcunt, *Atracia rubet arte labor,* quod retinendum eſt omnino tangit ſignatè veterum errorē, qui Lunam magico carmine cęlo deuocari, ruboreq; pręverecundia ſuffundi credidere, adeóque ne veneficarum

carum verba exaudire poſſet, æris tinnitu obſtre- *Fatua]*
pebant. Plutarchus in Paulo Æmilio. *αἰφνίδιον ἡ* *veterū*
σελήνη πλήρης οὖσα καὶ μετέωρος ἐμελαίνετο καὶ τοῦ φωτὸς *opinio de*
ἀπολιπόντος αὐτὴν, χρόας ἀμείψασα παντοδαπὰς ἐ- *laborib.*
φανίσθη. τῶν δὲ Ῥωμαίων (ὥσπερ ἐστὶ νενομισμένον) χαλ- *Lunæ.*
*κοῦ τε πατάγοις ἀνακαλουμένων τὸ φῶς αὐτῆς, καὶ πυρὰ
πολλὰ δαλοῖς καὶ δᾳσὶν ἀνεχόντων πρὸς τὸν οὐρανὸν οὐ-
δὲν ὅμοιον ἔπραττον οἱ Μακεδόνες, ἀλλὰ φρίκη καὶ θάμ-
βος τὸ στρατόπεδον κατεῖχεν. Repentè verò Luna cùm ple-
na eſſet & ſublimis facta eſt obſcura: lumineque deficiente
multiplicibus mutatis coloribus euanuit. Romanis (ſicut eſt
apud eos conſuetudo) æris tinnitu lumen reuocantibus, i-
gnéſque multos & faces & tedas in cælum protendentibus,
nihil ſimile fecerunt Macedones: ſed timor & trepidatio
multa uniuerſum habuit exercitum.*

Noſter lib. VI. *Sic cadit attonitis quoties auellitur aſtris*
Solis opaca ſoror: procul auxiliantia gentes
Aera crepant, fruſtráque timent, at Theſſala victrix
Ridet anhelantes, audito carmine bigas.

Seneca Hippolyto: *Et nuper rubuit, nulláque lucidis*
Nubes, ſordidior vultibus obſtitit.
At nos ſolliciti lumine turbido,
Tractam Theſſalicis carminibus rati,
Tinnitus dedimus, tu fueras labor.

Boetius de Conſ. Phil.
Quaque fulgenti texerat ore
Confuſa Phœbe, detegat aſtra:
Commouet gentes publicus error,
Laſſántque crebris pulſibus æra.

adheſit hæc ſuperſtitio etiam Chriſtianis, adeò vt Diuo Maximino cauſam dederit ſeriò populū increpandi Homilia quę inter Diui Ambroſij extat XXXIII. *Cùm ante dies pleroſque (inquit) de veſtra auaritiæ cupiditate pulſarim, ipſa die circa veſperam tanta vociferatio populi extitit, vt irreligioſitas eius penetrarēt*

ad cælum. Quod cùm requirerem quid ſit clamor hic velle? dixerunt mihi quod laboranti Lunæ veſtra vociferatio ſubueniret, & defectum eius ſuis clamoribus adiuuaret. Riſi equidem & miratus ſum vanitatem, quod quaſi deuoti Chriſtiani Deo ferebatis auxilium, clamabatis enim ne tacentibus vobis perderet elementum: tanquam infirmus & imbecillis niſi veſtris adiuuaretur vocibus non poſſet luminaria defendere quæ creauit. & infrà: *hoc eſt planè quod ait Sa-*
Eccl. 27. *lomon.* Stultus ſicut Luna mutatur. *Mutaris enim ſicut Luna dum ſtultus & inſipiens ad motum eius, qui Chriſtianus fueras, incipis eſſe ſacrilegus. Sacrilegium enim creatori committitur dum imbecillitas adſcribitur creaturæ. Sed dicet aliquis, Luna igitur non laborat? laborat planè, negare non poſſumus, ſed laborat cùm cæteris creaturis, ſicut ait Apoſtolus, dicens:* Quia omnis creatura ingemiſcit & parturit vſque adhuc. (& infrà) quoniam & ipſa creatura liberabitur à ſeruitute corruptionis. *Liberabitur, inquit, à ſeruitute. vides ergo quoniam Luna non laborat carminibus, ſed laborat obſequijs, non laborat periculis, ſed laborat officiis.* hæc ille, & plura in eandem ſententiam piè & Chriſtianè. ſed nec omnes etiam inter veteres in ſtulta hac perſuaſione. primus Anaxagoras (vt ſcribit Laertius in eius vita) cauſam defectus Lunæ aperuit. ſed ſuperſtitionem ex hominũ mente euellere non potuit. vetus Poeta egregiè eã exploſit priſcis his verſibus:

Non illam, vt populi credunt, nigrantibus antris
Infernas vlulans mulier prædira ſub vmbras
Detrahit altiuago è ſpeculo, nec carmine victa.
Vel rore Stygias . . . .
Vincibilémque petit clamorem, quippe per æthram,
Qua citimus limes diſpeſcit turbida puris,
Inuiolata meat: ſed vaſto corpore tellus,
Quæ medium tenet ima polum, dum lumina fratris
Detinet vmbriferis metis, tum ſidere caſſo,
Palleſcit teres vmbra rotæ: dum tranſeat axem

Ag-

Aggerei velox tumuli, ſpeculoque roſanti
Fraternas reparet per cælum libera flammas.

Plura huc non cōgero, ſolùm moneo Atraciam vrbem Theſſaliæ eſſe, partis Pelaſgiotidis, ab Atrace Penei & Buræ filio conditam, auctores mihi affirmandi Strabo & Stephanus. clarum itaq; cur poeta mentionem faciat Atraciæ artis, nam artem deuocandi Lunam, Theſſalis mulieribus à ſcriptoribus paſſim tribui, omnes ſciunt. *Atraciæ Theſſaliæ vrbs*

119. *& medius cæli Parnaſſus)* Luctatius: *Vmbilicus terræ Parnaſſus dicitur: nam cùm Iupiter mundi medium locum vellet cognoſcere: ab ortu ad occaſum duas aquilas dimiſiſſe fertur: quæ volatu laſſæ in Parnaſſi vertice conſiderunt.*

127. *parens odij metus)* pulcherrima gnome. peſſimę prolis Odij, peſſimam matrem Metū indicans: quo nihil veriùs cortyna Phœbi vnquam protulit. Mētuimus enim potentiores ob iniurias inferēdas, vlciſci cupimus ob illatas, eleganter Poeta vetus: *Metus mater Odij.*

Quē metuunt oderunt: Quem quiſque odit periiſſe expetit. *Ennius.*

Hauri princeps & quiſquis ſedes ad Reipublicæ clauum, amorē apud ciues, metum apud hoſtes quære, *Clementia efficacius quadam iubet.*

----peragit tranquilla poteſtas
Quod violenta nequit: mandat áque fortius vrget
Imperioſa quies----

ab ore aureo aureū dictū: *Malus cuſtos diuturnitatis metus, contráque beniuolentia fidus eſt vel ad perpetuitatem.* *Claud. Pan. Mallij.*

130. *ſociuſque comes diſcordia regnis)* eleganter in hanc ſententiam Lucanus:

Nulla fides regni ſociis, omniſque poteſtas
Impatiens conſortis erit.

Latius Romani eloquij flos Offic. 1. *Maximè autem adducuntur plerique vt eos iuſtitiæ capiat obliuio, cùm in imperiorum, honorum, gloriæue cupiditatem inciderint. quod enim eſt apud Ennium,* Nulla ſancta ſocietas nec *Cicer. Offi.*

fides regni. *id latius patet, nam quidquid eiuſmodi eſt, in quo non poſſunt plures excellere, in eo plerumque ſit tanta contentio vt difficillimum ſit ſanctam ſeruare ſocietatem.*

Statius correctus. 144. *Et nondum craſſo laquearia fulta metallo*
Montibus aut late Grais effulta nitebant
Atria, congeſtos ſatis explicitura clientes.

deformata hæc, ſed tamen ope veteris membranæ haud difficulter ſic emaculantur.

Et nondum craſſo laquearia fulua metallo,
Montibus aut altè Graiis effulta nitebant
Atria, congeſtos vix explicitura clientes.

In primo verſu τὸ *fulta* quid abſurditatis habeat nemo non videt. In ſecundo marmore agit quod ex Græcia ad columnas cõficienda, & domus ſuas ornandas Romani petere conſuerant, quod *alte*, fulcire vult atria, altis videlicet columnis. Tibullus:

Quidue domus prodeſt Phrygiis innixa columnis,
Tænare ſiue tuis ſiue Cariſte tuis?

Propertius: *Quid non Tenariis domus eſt mihi fulta columnis,*
Nec camera auratas inter eburna trabes.

Iuuenalis: --- *Græcis longéque petitis*
Marmoribus, vincens Fortunæ, aut Herculis ædem.

In tertio verſu more ſuo, Græcis tribuit morem Romanis vſitatum. qui talis, quod clientes ad potentiorum atria mane confluere ſolent, ſalutandi gratia. Virgilius:

Salutationes apud priſcos. *Mane ſalutantum totis vomit ædibus vndam.*

Martialis: *Prima ſalutantes atque altera continet hora,*
Exercet raucos tertia cauſidicos.

Idem. *Ipſe ſalutabo decima vel ſerius hora,*
Mane tibi pro me dicat auere liber.

Iuuenalis Sat. v. *Tota ſalutatrix iã turba peregerit orbẽ.*

Horatius Serm. I. Sat. VI.

Nam

Nam mihi continuè maior quærenda foret res,
Atque ſalutandi plures------

Tacitus Hiſt.II.de Cęcinna & Valente:*Dũ ambitu, comitatu, & immenſis ſalutantium agminibus contendunt.* Suetonius Auguſto:*Et Q. Gallum prætorem in officio, ſalutationis tabellas duplices veſte tecta tenendum.* Idẽ Claudio: *Milites domos Senatorias ſalutandi cauſa ingredi etiam patrum decreto prohibuit.* Idem Veſpaſiano: *Dum ſalutabatur & calceabat ipſe ſeſe & amiciebat.* ſalutatio autem hæc non in interiore domus parte, ſed in atrio fiebat. Ouidius I. de Ponto, leg. VIII.

Nec tamen irrumpo, quo non licet ire, ſatíſque eſt
Atria ſi nobis non patuiſſe negas:
Vtque tibi fuerit mecum non amplius, vno
Nempe ſalutaris, quam prius ore minus.

alluſit vti ſolet ſcitè, Seneca de Benef. VI. c. XXXIII. *In pectore amicus non in atrio quæritur.* quò loco multa adfert quæ ad explicationem huius ritus faciunt & coertionem. tu ſi operæ tibi eum adi. originem haud malè (vt credo) refero ad priſcæ Reipublicæ tempora, quibus libertis & ſeruis patronos, dominóſque ſingulis diebus bis adire, ſolenne fuit. Suetonius Galba: *Veterum ciuitatis exoletúmque morem ac tantùm in domo ſua hærentem obſtinatiſſimè retinuit: vt liberti ſeruíque bis die frequentes adeſſent, ac mane ſaluere, veſperi valere ſibi ſinguli dicerent.* *Origo huius ritus*

148. *ferri ſtatione gementes)* ſtatio Latinis non vnam rem notat. vna notione cohortem militum denotat, quæ ante fores palatij excubabat. exempla hic in textu habes & paſſim apud Tacitum & Suetonium, ſignatè in Nerone: *vt comperit ſtationem militum receſſiſſe, proſiluit è lecto,* tantíq; momenti hæc ſtatio, vt inter præcipua inſignia Principatus haberetur. Idem Suetonius Tiberio XXIV. *Principatum quamuis neque occupare confeſtim neque agere dubitaſſet* *Statio quid Latinis.* *Statio cohors militũ.*

& ſtatione militum, hoc eſt vi ac ſpecie dominationis aſſumpta. Secundo ſignificat cohortem, quæ per prouincias contra latrones collocabatur. Tertullianus Apologetico: *Latronibus inueſtigandis per omnes prouincias ſortitur ſtatio militaris.* Modeſtinus I C. L. III. de re mil. *Qui ſtationis munus reliquit, plus quam emanſor eſt.* Suetonius Tiberio: *In primis tuendæ pacis à graſſatoribus ac latrociniis, ſeditionumque licentia, curam habuit. Stationes militum per Italiam ſolito frequentiores diſpoſuit.* rectè *frequentiores*, nam iam antea diſpoſuerat Auguſtus. Suet. Aug cap. XXXII *graſſatores diſpoſitis per oportuna loca ſtationibus, inhibuit.* Tertio milites ſignificat, in caſtris, vel vrbe, excubantes. Tacitus Annal. I. *Poſtquam vallum introit, portas ſtationibus firmant.* Noſter lib. XII. *Vt paulum immiſſo ceſſit ſtatio horrida ſomno.* hinc *ſtationem agere* pro excubare. Tacitus Hiſt. I. *Igitur conſultantibus placuit tentare animum cohortis, quæ in palatio ſtationem agebat.* Quarto notat *Officinam.* Suetonius Nerone, *quod tabernas tres de domo ſua circa forum ciuitatibus, ad ſtationem locaſſet.* Plinius lib. XVI. c. XLIV. *radices eius in forum vſque Cæſaris per ſtationes municipiorum penetrant.* Seneca de Beat. vit. *Altum quiddam eſt virtus, excelſum & regale, inuictum, infatigabile; voluptas humile, ſeruile, imbecillum, caducum, ſtatio eius fornices ſunt & popina.* ſcite verò *fornices* ait, nam *fornices* idem quod *lupanaria.* Petronius Satirico. *Tādem imò iam ſerò intellexi me in fornicem eſſe deductum: execratus itaque aniculæ inſidias operui caput, & per medium lupanar fugiens, cœpi in aliam partem.* vnde clarū quid Horatius ſibi velit, dum lib I. Ser. Sat. II. ait: *Cōtra alius nullam niſi olentē in fornice ſtantē.* lux hinc Suetonio Iulio c. XLIX: *Et Bithynicam fornicem dicunt.* intelligūt enim τὴν φορβάδα meretricem. Sed ad rem. *Stationem pro officina* poſuit I. C. Vlpianus lib. XV. D. de Iniu-

Statio cōtra latrones.

Stationē agere.

Statio officina.

Suetonio, Plinio, Seneca lux.

Fornicis quid.

Horatius & Suetonius explicati.

Iniuriis: *proinde ſi quis ad domum tuam venerit te abſente, conuicium factum eſſe dicitur idem etſi ad ſtationem vel tabernam ventū ſit, probari oportere.* ita enim omnino legendum, non vt nuper viri docti ſuppoſuerūt, ignorantia huius notionis: *ijdem etſi ad ſtatuas*, receptam omnibus ſæculis lectionem eiicientes, quàm præter loca quæ adduximus Gloſſæ veteres disertè firmant. nam *Officina* στατιῶν inter alia reddunt, id eſt, *ſtationem.* & ſignatè Plinius Iunior. I. epiſt. ad Senecionem: *plerique in ſtationibus ſedent, tempuſque audiendis fabulis conterunt.* Quinto, quod omnino etiam notandum, *Statio* pro *ieiunio* ſumitur. Iſidorus libro VI. *Ieiunium autem & ſtatio dicitur.* Tertullianus ad vxorem libro II. cap. IIII. *vt ſi ſtatio facienda eſt, maritus de die condicat ad balneas.* Idem de corona militis cap. XI. *Iam & ſtationes alij magis faciet quàm Chriſto.* Denique apud mediæ ætatis ſcriptores *Statio* pro *munere* ſeu *officio* paſſim ſumitur. Lampridius Commodo: *Iam in his artifex quæ ſtationis imperatoria non erant, vt calices fingeret, ſaltaret, cantaret,* &c. Capitolinus vero: *primus Cæſar eſt dictus, & in eadem ſtatione conſtitutus perijt.* imò & Suetonius in hac ſignificatione vſurpauit Claudio cap. XXXVIII. *quod aliter euaſurus peruenturúſque ad ſuſceptam ſtationem non fuerit*, id eſt, ad Imperium. reliquæ notiones vulgatæ ſunt. excipio eam quæ ex Valerio Max lib II. cap. I. eruitur. ad quem te remitto.

Explicata l. XV. de iniurijs.

Statio ieiunium.

Statio munus.

Lāprid. lux.

158. *quem portu)* Locus rectè habet, nihil mutandum. tangit fabulam qua fingitur Sol in Iberico freto occidere.

162. *conuertentur opes.)* non concoquo hæc verba & audeo affirmare eſſe à mala manu. libri calamo exarati fidi mihi teſtes, quibus auctoribus lego *conuectentur opes*, cùm pro paruo & paupere regno tam acriter pugnaris, ô miſeri! inquit, quid faceretis ſi

Statius emaculatus, L. Et. C.

Romanorum & Carthaginenſium opes in vnum conuehantur?

Secũdo. L.B. 164. *iam ſorte carebat)* magnum mendum, ſed parua labe contractum emaculo ex manu ſcriptis *iam ſorte cadebat*. cui lectioni firmandę verbũ nõ facio. cęcus qui germanam eſſe non videt.

Tertio. 170. *& qui mox populus venturus, amatur)* abſque lectione veteri eſſet, poteramus vulgatã retinere: ſed dum membranas cõſului & editionem principem, præſtò legendum eſſe, *& qui mos populis, venturus amatur.* acuta ſententia vulgi leuitatem perſtrinxit.

Saluſt. Jugur. Vulgus nouitatis amans. quod plerumque, Saluſtio iudice, *ingenio mobili, ſeditioſum, atque diſcordioſum, cupidum nouarum rerum, quieti & otio aduerſum:* malignum denique quiddam & querulum imbibit in imperantes, & vt lepidè ille ait, *magis regis filium amat, quàm regem.*

Thebani Ogygij dicti. 173. *hancne Ogygijs)* id eſt, *Thebanis*. Pauſanias Bœoticis: Γῆν δὲ τὴν Θηβαΐδα οἰκῆσαι πρῶτον λέγουσιν Ἐκτῆνας, βασιλέα δὲ εἶναι τῶν Ἐκτήνων ἄνδρα αὐτόχθονα Ὤγυγον· καὶ ἀπὸ τούτου τοῖς πολλοῖς τῶν ποιητῶν ἐπίκλησις ἐς τὰς Θήβας ἐστὶν Ὠγυγίαι. *qui primi Thebaidum terram tenuerunt, Ectenas fuiſſe tradunt, quorum rex fuit Ogyges homo indigena. ab eo nempe poëtarum complures, Thebas Ogygias cognomine appellant* ita Pauſanias. at Varro lib. II. de Re Ruſtica, magis ſignatè Thebas non à Cadmo (vti communi calculo ſcriptores firmarunt) ſed ab ipſo Ogyge vult extructam. *etenim vetuſtiſſimum* (inquit) *oppidum cùm ſit traditum Græcum, Bœotiæ Thebæ, quod Rex Ogyges ædificauit.*

Manu facere nouã notione. Seneca explicatus. 176. *manúque Fortunam fecere leuem)* ſubſiſte paullum & obſerua *manu facere* ea notione qua *ſponte facere*, vſus eſt Seneca de breuit. vitæ cap. III. *adijce morbos quos manu fecimus.* & conſolatione ad Marciam cap. XIX. *adeóque ſenectutem ſolitudo, quæ ſolebat deſtruere, ad potentiam ducit, vt quidam odia filiorum ſimulent,*

mulent, *& orbitatem manu faciant.*

179. *ſocijs hãc addere mentem* Sedit) mihi locus non inter firmos videtur, nec liquidò ſcio quid τὶ *ſocijs* hic velit. Luctatius refert ad Hermionẽ, Martis & Veneris filiã cogitemus. at illud obſeruet iuuentus. *Sedit* poni pro *firmiter placuit.* Virgilius: *certa ſedet patribus ſentẽtia pugnæ.* Imp. Iuſtinianus Inſtit. de vſur. in princip. *nobis melior ſententia ſedit.* Hier. 7. Deut. *Si autem poſtea non ſedet animo tuo:* hinc Suetonius Aug. cap. XXVIII. *ſiſtere in ſua ſede rem publicam,* pro, in firmo ac ſtabili ſtatu collocare, poſuit.

Suſpectus locus.

Notio verbi ſedit.

Lux Virg. & Suetonio.

199 *ſpatijs hinc omnia iuxta*) periphraſticôs mediũ cæli locum deſcribit.

213. *vocem fata ſequuntur)* eximiè ſi quicquam in hoc opere dãnat enim diſertè impiam quorũdam Stoicorum doctrinã, trigis fati Deum ipſum ſubiicientem cùm ille liber imus omnium rerum auctor & actor tranſcẽdat cùm libuit, & rumpat implexa illa agmina & volumina fati. Nec fatum ipſum aliud ſit, non ex Papinij noſtri ſolùm, ſed magni & ſancti Auguſtini mente, *quam ſanctio & velut vox diuinæ mentis.*

Deus ſupra fatum.

Fatum quid.

Lib. v. de Ciuit. Dei. cap. x.

219 *& ſummis cognati nubibus amnes)* reſpicit Lucretij dogma, quod vide lib. VI.

223. *per illicitum pelago.)* reſpicit diluuium, quod eleganter deſcripſit Ouidius Metam. 2.

225. ----*Perſeos alter in agros*
Scinditur, Aonias fluit hic ab origine Thebas) præfero quod in Langij ſcripto eſt: *Perſeos alter in Argos.* noſti verò *Perſeos* pro *Peſeros* poſitum.

217. *mens cunctis impoſta manet)* hæret mihi (vt ingenuè loquar) aqua in ſententia huius loci, & in τὸ *impoſta*, mendum latere ſuſpicor, quod ſine ope melioris codicis liquidò diuinare non potui. ſcio qua notione poëtæ accipiãt *impoſta, depoſta, ſuppoſta,*

expoſta, & ſimilia, ſed quid ad hāc ſententiam? Baſlidianus codex *impoſta mouet.* vnde nihil adhuc elicio, viderint acutiores.

229. *mala gaudia matrum)* Agaue & Iocaſte.

230. *erroreſque feros nemorum)* Athamatis fabulam notat.

Statius correctus. 235. *Appetijt proprios Monſtro)* ſcripti libri, *appetit proprios (monſtrum!) reuolutus in ortus.* qua quidem lectione nil pote melius. Noſter lib. III.

L. C. L. a. *Illum congeſtæ portarum ad limina matres*
Vt ſolum videre (nefas!) nulla agmina circum. Idem Epiceda. in patrem, *trepidamque (nefas!) areſcere laurū.*

252. *Magnique Phoroneos]* Inachi hic filius. quem fabulantur cum Cephiſſo Aſterione: & Inacho arbitrum inter Neptunum & Iunonem de regione diſceptantes electum, litem ſecūdum Iunonem dediſſe. poſteáque diſperſos antea homines in vnius ciuitatis ius compuliſſe. eo ſucceſſu, vt ab Argo, eius ex filia nepote, integra regio nomen acceperit. Conſule Pauſaniam Corinthiacis.

254. *Cuſtodem Phariæ)* Argum.

255. *& turibus aureus intres)* concubitum Danaes tangit, notior fabula, quàm vt hoc loco explicari debeat.

258. *& mea fulmina torques)* in cōcubitu Semeles.

265. *Mareotica fumat Coptos)* Pauſanias: τότε οὖν

Coptos Ægypti oppidū. τῷ Ῥωμαίῳ ὡς ἐπετέτραπτο Αἴγυπτον, ἄνδρα ἔφη χρήμασιν ἀναπείσαντα ἐς τὸ ἄδυτον καταπέμψαι τῆς Ἴσιδος τὸ ἐν Κόπτῳ. καὶ ἐσπεμφθεὶς ἀνέστρεψε μὲν ἐκ τοῦ ἀδύτου διηγησάμενον δὲ ὁπόσα ἐθεάσατο, καὶ τοῦτον αὐτίκα ἐπυνθανόμην τελευτῆσαι. *Eo ipſo tempore Romanum hominem, qui Ægyptum prouinciam obtinebat quendam mercede conductum iuſſiſſe Iſidis aditum intrare, quod Copti erat, rediſſe illum; ſed mox, vbi quæ conſpexerat expoſuit, è vita diſceſſiſſe.*

Ibid. *Et æriſoni lugentia flumina Nili)* tenebricoſæ fabulæ lucē dat. idem Pauſanias Bœoticis, ἐοικότα δὲ ἀνδρὸς ἤκουσα φοίνικος, ἄγειν τῇ Ἴσιδι Αἰγυπτίους τὴν ἑορτὴν, ὅτε αὐτὴν τὸν Ὄσιριν πενθεῖν λέγουσι· τηνικαῦτα δὲ καὶ ὁ Νεῖλος ἀναβαίνειν σφίσιν ἄρχεται καὶ τῶν ἐπιχωρίων πολλοῖς ἐστὶν εἰρημένα. ὡς τὰ αὔξοντα τὸν ποταμὸν καὶ ἄρδειν τὰς ἀρούρας ποιοῦντα δάκρυά ἐστι τῆς Ἴσιδος. *His conſimilia de Phœnice quodam homine audiui: Ægyptios Iſidi feſtos dies celebrare, qua anni parte lugeri ab ea Oſirim dicunt: ac per illos ſanè dies incipere Nilum excreſcere. quo fit vt incolarum turba dictitet, augeri Nilum atque impleri, latéque ex eo arua irrigari Iſidis lacrymis.* aptè ad poſteriorem partem. at cur æriſoni? propter ſiſtra, quorum frequens in Iſidis ſacris vſus. Appuleius: *æreis & argenteis imò verò aureis etiam ſiſtris argutum tinnitum conſtrepentes.* Siſtra in ſacris Iſidis. Lib. II.

Iuuenalis: *Decernat quodcumque volet de corpore noſtro* Sat. XIII.
Iſis, & irato feriat mea lumina ſiſtro.

Proper. de Cleopatra: *Auſa Ioui noſtro latronem opponere Anubin,* Lib. IV.
Et Tiberim Nili cogere ferre minas.
Romanámque tubam, crepitanti pellere ſiſtro.

Venerabiles autem & quaſi ſacros fuiſſe ſiſtrum pulſantes, vel vnus Ouidius firmat I. de Ponto:
Ecquis ita eſt audax, vt limine cogat abire,
Iactantem Pharia tinnula ſiſtra manus? Senec. de beat. vi. c. XXVI.

Riſit eleganter ſtultitiam Romanus Sapiens, quem omnino vide. erat autem ſiſtrum, vt in marmoribus antiquis videre licet, crepitaculū, cuius per anguſtam laminam in modum baltei recuruatā traiectę medio paucæ vngulæ, criſpante brachio tergeminos ictus, reddunt argutum ſonum. Siſtrum quid.

266. *Quo ſi priſca luunt)* reſtitui ex libris veteribus, non poſtulante, ſed flagitante ſententia. *Quod ſi* Statius correctus.

priſca luunt. leuis in ſpeciem emēdatio; quæ tamen inſignitè lucem loco adfert.

269. *terrarum furias abolere)* id eſt, peccata. Virgil. *furias Aiacis Olei.*

271. ---- *Iamdudum à ſedibus illis*
Incipe fluctiuaga quà præterlabitur vnda
Sicanios longè relegens Alpheus amores.) Piſas intelligit, cui lucus Olympij Iouis finitimus. deſignat hoc oppidum per Alpheum, quia ille Piſas lambit. Seneca Tragicus Thyeſtæ:

Alpheus Piſas lābit.

Quem tangit gelido flumine lucidus
Alpheus, ſtadio notus Olympico.

Papinius Epithal. Stellæ: --- *tumida ſic tranſfuga Piſa:*
Amnis, in externos longè flammatus amores,
Flumina demerſo trahit intemerata canali,
Donec Sicanios tandem prolatus, anhelo
Ore bibat fontes ----- & hinc eſt quod per Alpheū, ludus Olympicus ſępiùs intelligatur. adi Homerum Iliad δ. Virgiliū Geörg. III. Pindarū & Silium. Quæ de Alphei & Arethuſæ amoribus poetæ vulgarunt, omnes ſciunt. fabulæ originē dedit, quod iacta in Alpheū, ſub ima penetrantē, in Arethuſa, fonte Syracuſano, reddūtur: ſi qua Plinio fides: nā commentitium id adſerit Strabo. Pauſanias tamē Eliacis priore, Plinij ſententiam multis argumētis firmat, tu conſule Hugonem Falcandum in hiſtoria Sicula & Nicanorem lib. III. de fluminibus.

Alpheus Olympiades notat.

Statius correctus.

273. *Arcades hi tua)* auctoribus libris ſcriptis & editione principe, emaculaui: *Arcades hic tua.* quod germanum eſſe vel puer viderit.

275. *Geticoque pecus ſtabulare ſub Æmo, Dignius)* in Thracia videlicet, vbi equi Diomedis fuerunt humana carne victitantes.

276. ---- *etiamnum inhumata procorum*
Relliquijs trunca ora rigent) obſcuro loco facem adlucer

ce. Ouidius Metamorph. IX. quâ Hippomanes & Atalantæ fabulam deſcribit.

281. *generos paſſura nocentes(* Polynicen & Tydeas

286 *At non ille grauis dictis, quamquam aſpera motu)* lege,

At non ille grauis dictis, quamquam aſpera, motu.

310. *raptim per inane)* lectio hæc à libris ſcriptis eſt ita enim legendum. non vt vulgati: *raptus per inane.* ſcio te ſcire τὸ *inane*, non ea notione qua antea, ſed pro aëre ſumi, vti frequentius, quâ apud Noſtrum, quâ alios. parcam adſcribere exempla, ſunt enim quingenta in promptu. *Statius emaculatus.*

313. *Oedipodionides furtim deſerta pererat Aoniæ)* Lip. & Buſl. *furto deſerta*: quod recipere mihi religio nõ foret, cùm ſciam ſcriptores ita paſſim locutos. Noſter lib. III. *Furto Latinis quid notet.*

Heu quantus furto cruor & ſine laude iacetis.

Idem lib. IX *Auſus erat furto dextrã iniectare Leonteus.* Virgilius lib IV. *Nec ego hanc abſcondere furto Speraui, ne finge, fugam*------Velleius lib. II *Pontifex Maximus in C. Cæſaris locum furto creatus.* imò diſertè pro inſidiis. Curtius lib. IV. *Parmenio peritiſſimus inter duces artium belli, furto non prælio opus eſſe cenſebat: intempeſta nocte opprimi poſſe hoſtes.*

Virgilius lib. X. *Obuius aduerſóq; occurrit, ſeque viro vir Contulit, haud furto melior, ſed fortibus armis.*

321. *& ſediſſe ſuperbum)* Sine ſuſpicione mendi: abſque libris veteribus eſſet. qui pereleganter--*& ſediſſe ſuperbus.* *Statio Hellenismus reſtitutus.*

Deiecto tunc fratre putat---------purus putus helleniſmus *ſuperbus*, pro *ſuperbum*, genus loquendi venuſtum vſitatum optimis ſcriptoribus. ſed quod remotum ab vſu vulgi imperitos offenderat.

Virgilius: *Senſit medios delapſus in hoſtes.*

Propertius: *Viſura & quamuis nunquã ſperaret Vlyſſem.*

Catullus: *Ait fuiſſe nauium celerrimus.*
Horatius: *Vir bonus & ſapiens dignis ait eſſe paratus.*

325. *abrupto Sole Mycenas*) in ſceleribus à Thyeſte perpetratis. tu lege- - *abrupto Sole Mycenas*
Ferre iter impauidum.

325. *vlulata furoribus antra*) Baccharum.

De ſcyrone ſcriptorum diſſēſus. 333. *infames Scyrone petras*) reſpicit ſaxa quæ Moluridi petrę adiacēt. infamia & ſcelerata dicta, quòd cum ea accoleret Scyron, latro famoſus, inde quoſcūq; nactus eſſet hoſpites in mare detruderet. eos verò adnatãs marina teſtudo (bellua magnitudine ſolum & pedibus, quos tales habet, quales vituli marini, terreſtri diſſimilis) conficere dicebatur: vt Pauſanias Atticis refert. quem ſequitur Plutarchus Theſeo, dicens hūc eundem latronem à Theſeo de eodem ſaxo præcipitatū. Megarenſes tamen defendere Scyronem neque latronem fuiſſe, neq; flagitioſum, imò latronū vindicem. nec à Theſeo tanquam latronem, ſed cùm Eleuſina cepit, veluti hoſtem interfectum. conſule vtrumque ſi placet.

Ouid. Met. VIII. 334 *purpureo regnat Senis.*) Niſum notat. cui vt poeta cecinit: ----- *ſplendidus oſtro*
Inter honoratos medio de vertice canos
Crinis inhærebat magni fiducia regni.

335. *In medijs audit duo littora campis.*) Iſthmum Corinthiacum intelligit, qui mari vtrinque alluitur. duobus etenim eius latera promontoriis terminātur, Cheucheris & Lechæo, quæ res interiorem regionem continentem facit. *Iſthmus Corinthiacus.*

338. *Titanis late mundo ſubuecta ſilenti,*
Rorifera gelidum tenuauerat aera biga) Luctatius: *diei aer craſſior eſt, tenuis noctis.* aptè igitur *tenuauerat.*

345 *Denſior à terris, & nulli peruia flamma.*
Subtexit nox atra polos:) pluuiæ præſagium: occultè more ſuo ingerit: nam nebulæ ima petentes, ſere-

ſerenitatem; altum, imbres deſignant.
Virgilius: *At nebulæ magis ima petũt, cãpóque reſũbunt.*
356. *Emoto à cardine vellunt.)* repoſuit ex Langione: *emoto cardine:*
358. *Defunditque imbres, ſicco quos aſper hiatu Perſolidat Boreas,)* Phyſica ratio. Luctatius: *Auſter primo pluuias facili mox ſequitur Boreas, eaſdem aut in niuem, aut in grandinem mutant.*
Ouidius: *Vtque ferunt imbres gelidis concreſcere ventis.*
360. *Veteri ſpumauit Lerna veneno)* Hydræ fabulã notat.
362 ------*nulliſque aſpecta per æuum Solibus, vmbroſa patuere æſtiua Lycei)* Panis Statius. Tiburt. Manl.------*& ſyluis arceſſere Pana Licæis.*
375. *vaſto metuendo vmbone)* Vmbo Latinis, Varrone teſte, quod Græcis ἄμβωνες. Græci autem ἄμβωνες vocant, quicquid extumidum eſt & prominet. hinc ſcriptores à parte quę in clypeo Romano, inſtar dimidiati oui eminebat, συνεκδοχικῶς, *vmbonem* pro clypeo ponunt. vti hoc loco Papinius noſter, & lib. IX. *tentato vmbone rediſſent.* — *Vmbo quid. li. IV. de ling. Lat. Vmbo pro clypeo.*
Maro lib. X. *Ardet apex capiti, criſtiſque à vertice flãma Funditur, & vaſtos vmbo vomit aureus ignes.*
Sidonius: *hunc fulcit rutilus ſpacioſo circite leuum Vmbo latus.* Suetonius Iulio cap. LXVIII. *vmbone obuios agens.* Valerius l. III. c. II. *modò vmbonis impulſu, modò mucronis ictu depellens.* Hinc & pro toga Romana quoque ſumitur, ab vmbone qui in ipſa. — *Vmbo pro toga.*
Perſius Sat. V ------*Totáque impone Suburra Permiſit ſparſiſſe oculos iam candidus vmbo.* ita interpretor. nec me mouent, quæ viri docti hic de alba parma argutantur. capio fulcrum à Tertulliano, qui de toga agens, Vmbonem diſerte agnoſcit libro de Pallio cap. V. *Totum continenti vmbonis figmentum cuſtodibus forcipibus aſſignet.* & ſtatim eodem capite. Martialis etiam: *In turbam incideris cunctos vmbone repelles.* — *Perſius contra virum doctum explicatus.*

Videadus tibi & Appuleius lib.XI.Papinius noſter alias,pro omni eo quod prominet, vocem, *vmbo*, vſurpat lib.VI. ——*geminis vmbonibus agger Campum exire vetat.*& lib.VII.

——*atque omne quod Iſthmius vmbo Detinet* Hercul. Surrent.---*contra riget vmbo maligni montis*——Et Achilleide.*Vndiſonæ quos circuit vmbo Malea.*imo pro humero,manu, aut brachio, lib. III. *clypeum nec ſuſtinet vmbo.*

382.--*illo ſpe concitus omni Euolat*)an non rectius:*illo pede concitus omni?*

402.*Olenius Tydæus*)Oenæi Calidoniæ regis & Euribœæ, ſiue vt alij volunt, Altheę filius, qui cùm Melalippũ fratrem,vt noſter hic vult,vel auunculum Thoantem,ſeu Apherea,vt Luctatius tradidit, ſiue vt alij,nepotes,inſcius occidiſſet, ad Adraſtum confugit.plura nõ addo,docebit te affatim Statius.

Caſus pro caſu.

406.*ſubit vno tegmine*)auferendi caſum,pro dandi poſuit,quod eſt elegantiæ priſcæ.Lucillius:

Eſuriente leoni ex ore exculpere prædam.

Propertius lib.I.*Illa meo caros donaſſet funere crines.* Idem lib.III.*Eſt pene ſeruo rumpere teſte fidem.* noſter hoc eodem libro: —*tacitaque immurmurat aure.*

& lib.II.—*ſubit ore cauo Theumeſia coruus.*

& lib.V.——*ſed corde labores Ante alios erat vncta Pales.*

Athletarum ſpectaculo mulieres arcebãtur.

424. *Excluſæque expectant præmia matres*]elegantiſſimus Poëta,ſeriò id agens,quod agere nõ videtur, reſpexit ad morem Gręcorum, quo Olympicum agonem ſpectare feminis interdictum. Pauſanias Eliacis priore: κατὰ δὲ τὴν ἐς Ὀλυμπίαν ὁδὸν, πρὶν ἢ διαβῆναι τὸν Ἀλφειὸν, ἔστιν ὄρος ἐκ Σκιλλοῦντος ἐρχομένῳ πέτραις ὑψηλαῖς ἀπότομον. ὀνομάζεται δὲ Τυπαῖον τὸ ὄρος κατὰ τούτου τὰς γυναῖκας Ἠλείοις ἐστὶν ὠθεῖν νόμος,

ἦν

ἦν φωραθῶσί τινες ἐς τὸν ἀγῶνα ἐλθοῦσαι τὸν Ὀλυμπικὸν, ἢ καὶ ὅλως ἐν ταῖς ἀπειρημέναις σφίσιν ἡμέραις διαβᾶσαι τὸν Ἀλφειόν. *In via qua Olympiam ducit cis Alpheum, Scillunte venienti, celſa crepidine præruptus mons occurrit: Typæum illum appellant. hinc de ſaxo feminas deiici ere Eleorum lex iubet, quæ ad Olympicos ludos penetraſſe deprehenſæ fuerint, vel quæ omnino Alpheum tranſmiſerint, quibus eſt eis interdictum diebus.* hic mos Græciæ, qui Auguſto imperante Romam migrauit, is enim *Athletarum ſpectaculo (*verba Suetonij adduco) *muliebrem ſexum omnem, adeò ſubmouit, vt Pontificalibus ludis pugilum par poſtulatum, diſtulerit inſequentis diei matutinum tempus: edixítque mulieres ante horam quintam venire in Theatrum non placere.* hæc generatim dicta, generatim tamen non accipienda, docuit me idem Suetonius Nerone: *Ad Athletarum ſpectaculum inuitauit & virgines Veſtales, quia Olympia quoque Cereris ſacerdotibus ſpectare conceditur.* Cap. XLIV. Cap. XII.

440. *(eius in vſque manus)* qui hæc ſuppoſuerunt, vellem mihi dicerent qua fiducia id fecerunt. Lipſij liber priſcam & germanam lectionem ingerit, *ciuis inuſque manus* quod rectum eſt ita Cicero & Propertius dixere *inante* pro *ante*, ſic *incoram*, pro *coram* Apuleius, *inſimul* pro *ſimul* Florus, & in Syluis Papinius, *inprope* pro *prope*. Tertullianus. *Priſcus loquendi mos Statio reſtitutus.*

457. *molitur greſſus)* & hic ore librariorum non ſuo Statium loqui ſuſpicor. malim ego *molitus greſſus.* *Coniectura in Statio.*

457. ---- *vnáque ferunt Cyclopes in Aetna Compoſito)* exſenſa lectio. &, vt verbo dicam; ſenſus communis expertem eſſe oportet, cui non pateat, legendum eſſe, vt ex libris ſcriptis & editione Principe reſtitui: *Statius correctus.*

--- vnaque ferunt Cyclopes in Aetna
Compoſitos, eximiè in hanc ſententiam eximius ille Satyrarum ſcriptor: --- *parcit*

Cognatis maculis ſimilis fera quando leoni
Fortior eripuit vitam leo? quo nemore vnquam
Expirauit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem
Perpetuam, ſæuis inter ſe conuenit vrſis.
Aſt homini ferrum lethale incude nefanda
Produxiſſe parum eſt.

Statius emaculatus.

462. *quiſquis es is)* Et verſus & ſententia flagitat ſcriptorum librorum & editionis Principis lectionem *quiſquis is es.*

464. *Marti non degenerare paterno)* Mars Meleagri pater fingitur, Meleager Onei, Oneus Tydei.

Mos fidei firmandæ.

Annal. II.

470. *coëunt animorum in pignora dextræ)* Ariſtophanis Scholiaſtes: ἔθος δ᾽ ἐπὶ πίστει, καὶ συνθήκαις βεβαίαις τὰς δεξιὰς διδόναι ἀλλήλοις. Xenophon εἰ καὶ Ὑρκανίους, οἷς τὰς ὅρκους καὶ τὰς δεξιὰς ἔδωκα. Tacitus: *Iurauere amici, dextram morientis contingentes.* Gemiſtus Pleton li. II. de rebus Græciæ: *Perſarum rex Mentorem quòd dextram dediſſet (maxima enim hæc apud Perſas fides) conſeruauit.* non abludit illud Tertulliani aduerſus Marcionem: *Denique vt cum Autoribus contulit, & conuenit de fidei regula, dextras miſcuere,* ſuſpicor hinc parœmiam natam, qua in fide firmanda Comici ſæpe vtuntur. Sophocles Electra. οὐκ οἶσθ᾽ ὅτῳ μ᾽ ἔδωκας εἰς χεῖρας ποτέ. *Non meminiſti, cui me dederis quondam in manus?* Terentius Andria: *Hanc mihi in manum dat.* mos hic vulgatus. at Scythis, Armeniis & in ea ora gentibus ſollemne, in ſanciendis priuatim publicéque amicitiis & federibus non dextras ſolùm implicare, ſed pollices inter ſe vincire, nodóque perſtringere: mox vbi ſanguis in artus extremos ſe effuderit, leui ictu cruorem elicere atque inuicem lambere. adi Tacitum Annal. XII. Lucianum in Toxari, Melam. lib. II. cap. I. Valer. Max. lib. IX. & Tertullianum Apologetico.

475. *eſſe fidem quanta*) *eſſe* pro *fuiſſe*, *tēpus* pro *tēpore*. Virg. lib. IX. *Cratera antiquum quem dat Sidonia Dido*, id eſt, *dedit*. Papinius noſter hoc eodē lib. ---- *ſenſi manifeſto numine ductos Adfore*, id eſt, *adeſſe*. Propertius. *Tempus pro tempore.*

At tu vix primas attollens gurgite palmas
Sæpe meum nomen iam peritura vocas.

id eſt, *vocabas*.

480. *laxatiſque diu tamen aura ſuperſtes*
Immoritur veliſ. paſſi ſubiere penates) *Diuinatio in Statio.*

Quid de hoc loco certi pronunciem, nihil habeo, niſi mendoſum videri. libri opem non ferunt. fuit cùm legerim: *immoritur velis paſſis*. ea notione qua Lucillius dixit:

Rugoſi paßique ſenes eadem omnia quærunt.

Et Plautus Pœnulo: *Si qui de æſtu mecum futurus pro vua paſſa pēſili*, vel ſi pateris, *immoritur velis, paſſa ſubiere penates*. vti alias gradu, vel curſu, dicimus Plautus Rudente: *conſequamur gradu vocē*. Papinius lib. x. ---*ac vulnera curſu Examinat*. & hoc eodem libro.

Hæc tam dira lues nocturno ſqualida paſſu
Illabi thalamis. an Delius hîc mihi fauerit, Senatum litteratorum arbitrum capio.

507. ---*Luſtraliaque exta*
Lacte nouo perfuſus edet Vulcaneus ignis) reſpexit ad diſcrimen ſacrorum, quod tale: vt inferiorū. & minorū deorū ſacrificia lacte perfunderentur. Ouidius: *Ritus in ſacris.* *Met. VIII.*

Tum ſuper infundens tepidi carcheſia lactis:
Alteraque inuergens liquidi carcheſia mellis
Vmbrarúmque rogat rapta cum coniuge regem. *Lib. III.*

Propertius. *Interea nigras pecudes promittite diti*,
Et niuei lactis pocula miſta mero.

Seneca Tragicus: ---*libat & niueum inſuper.* *Oedipo.*
Lactis liquorem, fudit & Bacchum manu.

Læua. redarguit cæcitatē eruditiſſimè, vti ſolet, eruditiſſimus Arnobius, Chriſtiani nominis Varro,

lib. VII. aduerſus Gentes: quem adi.

Tripos quid. 509. *Salue priſca fides tripodum)* Quid tripos fuerit, *Grammatici certant, & adhuc ſub iudice lis eſt.* Homerus Ilia. ψ. videtur aſſerere, vas fuiſſe, quod tribus pedibus fulciebatur, anſáſque ſiue aures quibus capiebatur, haberet. Callimachus verò, in Lauacro Dianæ, Tripodẽ ſellã fuiſſe ſcribit, tribus pedibus innixam, cui inſedens Pythia, oracula reddebat. Helanicus, vas pulueribus plenum. Strabo ſpeluncam profundã. Luctatius, Lauri ſpeciem fuiſſe ait, habentẽ tres radices, Apollini cõſecratã, propter triplicem vim diuinationis: *Nam & ſol præterita videt*, inquit, *præſentia cernit, & futura viſurus eſt. Eſt etiam tripos menſa Apollinis, corio Pythonis ſerpentis tecta.* Hæc ille. at lõgè diuerſa, de tripode, Plutarchꝰ tradidit in Solone, ſignatè quomodo à piſcatorib. Cois extractus, ad VII. Sapientes miſſus fuerit, tãdémque Apollini conſecratus. tu eum conſule, & ſi placet, etiam Lucianum, Dialogo de Aſtrologia.

Priſcus mos in cœnis. 518. *Emunire toros, alioſque inferre tapetas)* ad morem veterum, quo receptum vt lectos cœnatorios, ſub horam cœnę ſtragulis veſtibus textilibus, aut purpureis, inſternerent. Virgilius Æneid. I.

-----ſtratoque ſuper diſcumbitur oſtro.

Horatius. Sat. VI. -----*cùm ponit vterque*
In locuplete domo veſtigia: rubro vbi cocco
Tincta ſuper lectos canderet veſtis eburnos,
Multaque de magna ſupereſſent fercula cœna.

Seneca Thyeſte: *Reſupinus ipſe purpura atque auro incubat.*

Plauto & Suetonio lux data. *Vino grauatum fulciens leua caput:*
ab hac mente capio Plautum Bacchides.
Cum amica ſua vterque accubitum eatis, ita negotium eſt.
Atque ibidem, vbi nunc ſunt lecti ſtrati, potetis citò. & Sueto-

Suetonium Octauio cap. LXXIII. *Ne toro quidem cubuiſſe aiunt niſi humili & modicè inſtrato.* *Lucernæ in cœnis.*

521. *tendunt auratis vincula lychnis)* candelabrorum, priſcis in cœnis nullus vſus. Noctis tenebras lucernis penſilibus diſpellebant. Horatius:

-----Sume Mæcenas cyathos amici *Car. III.*
Soſpitis centum: & vigiles lucernas perfer in lucem.

Petronius: *Lucerna bilychnis de camera pendebat.*
Iuuenalis Sat. VI.

Cùm bibitur concha, cùm iam vertigine tectum
Ambulat, & geminis exurgit menſa lucernis.

Virgilius in conuiuio. Æneid. I.

-----dependent lychni laquearibus aureis
Incenſi ----- opera eſt iuuentutem hæc notare, vel ideo, ne per caliginem, vltra capiat Ciceronē, pro Cœlio: *alia fori vis eſt: alia triclinij; alia ſubſelliorum ratio; alia lectorum: non idem Iudicum commeſſatorúmque conſpectus. lux denique alia Solis, & lychnorum.* *Cicero explicatus.* Cæterùm quod dixi, lucernas penſiles ſemper fuiſſe, non rigidè verum, ſcribente Lucret. lib. II.

Si non aurea ſunt iuuenum ſimulachra per ædeis,
Lampades igniferas manibus retinentia dextris,
Lumina nocturnis epulis vt ſuppeditentur.

538.-----*pariter pallórque rubórque*
Purpureas hauſere genas). nunquid melius *purpureas auxere genas?* *Coniectura in Statio.*

544 *Præfecto Gorgona collo)* Legendum, ſine vllo dubio: *præſecto.*

553. *Hanc vndante mero fundens, vocat ordine cunctos.*

Cælicolas) ad priſcum libandi ritum dixit. Nihil enim in veteribus frequentius, quàm in honorem dei alicuius vini aliquid effundere, vel in menſam, vel in ignem, vel terram, vel aquam, pro re præſenti. de menſa hîc habes, & apud Virgilium Æneid. I. *Libandi mos.*

Dixit, & in menſa laticum libauit honores.
de Igne; Papinius noſter hoc eodem libro:
Fundite vina focis, de Terrâ, Maro lib. 5.
Duo ritè mero libans Carcheſia Baccho
Fundit humi. de Mari: Ouid. II. Metamorph.
Isque deos pelagi vino ſuper æquore fuſo,
Et pecoris fibris, & fumo thuris adorat.

Plauto Aux. ab hoc more Lena apud Comicum Curculione: *Venus de paulo paululùm hoc tibi dabo, haud lubenter. Nam tibi amantes propinantes, vinum potantes, dant omnes. Mihi haud ſæpe eueniunt tales hæreditates.* reſpicit libationem, hanc multibiba anus ſed paululum, ad honorem Veneris, ſe effuſuram ait, quo ventriculis largiùs madefiat. Pertinet huc elegans Papinij locus, Protrep. Metij Celeris:

Prima ſalutauit Capreas, & margine dextro,
Sparſit Tyrrhenæ, Mareotica vina Mineruæ.

vſitatum verò, in hac libatione vt capiti coronas imponerent, etiam in menſa. Virgilius lib. VII.

Nunc pateris libate Ioui, precibúſque vocate
Anchiſem genitorem, & vina reponite menſis.
Sic deinde effatus, frondenti tempora ramo
Implicat. & lib. VIII.
Cingite fronde comas, & pocula porgite dextris,
Communémque vocate Deum, & date vina volentes.
Dixerat: Herculea bicolor cùm populus vmbra
Velauítque comas, foliíſque innexa pependit,
Et ſacer impleuit dextram ſcyphus. ocyus omnes
In menſam læti libant : Quod operæ duxi, monere ne cum viris doctis erres, qui coronam in menſa ſumere, ebriorum tantùm fuiſſe volunt, quia ebrij cum corona, paſſim in Comœdiis, introducuntur. & Plautus Amphitruone, ſignatè, Mercurium producit, dicentem : *Capiam coronam mi in caput, aſſimulabo me eſſe ebrium.* cui compar eſt Senecæ locus Medea:

Huc

Huc incede gradu marcidus ebrio.

Præcingens roſeo tempora vinculo. tu non vniuersè hæc accipiēda, iam didiciſti. Illud etiam dignum nota (certè illi qui ſcriptores veteres vult intelligere) in conuiuiis paſſim receptũ, non è potu modò, ſed & è cibis aliquid libare, & in focum ea ipſa libamenta deferre, ſedē ſcilicet Larium Dionyſius Halicarnaſſæus lib. IV Antiq. Romanorum. Ἀπὸ τῆς ἑστίας τῶν βασιλέων, ἐφ' ἧς ἄλλας τε συντελοῦσι ῥωμαῖοι ἱερουργίας, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν δείπνων ἀπαρχὰς ἀγίζουσι. *E foro regio, in quo cùm alia ſacra Roman facere ſolent, tum & cœnarum libare primitias.* Silius lib. VII.

Diſtinxit dulces epulas, nullóque cruore
Polluta caſtus menſa cerealia dona
Attulit, ac primùm Veſtæ deterſit honorem
Vndique, & in mediam iecit libamina flammam.

in patella poni & deferri ſolent hæc libamina. Autor mihi affirmādi Scholiaſtes vet⁹, ad illud Perſij:

----- cultrixque foci ſecura patella. vnde Lares Patellarij dij, Plauto dicti. Conſule Homerum Iliad. α. in conuiuio Achillis. Liuium lib. XXXIX. & Plutarchum de Fort. Roman.

569. ----- *centum per iugera campi.*

Vix tandem explicitum) eleganter ſanè, quia ſerpens viuus ſemper ſe implicat: nec malè tamen dixeris, optimum poëtam alludere ad geſtum mortuorum. Sophocles: *Occultus intellectus in Statio.*

γέροντα μόρῳ ἐκτανύσαι Martialis.

Tu languore quidem ſubito, fictóque laboras:
Sed mea porrexit ſportula, Paule, pedes.

id eſt, mortua eſt. Statius noſter Epiced. in Patrem:

Sed te torpor iners, & mors imitata quietem
Explicuit.

572. *ſeruabat nata penates*) non abludit illud Virgilij:

Sola demum & tantas ſeruabat filia ſedes. vtrobique verò τὸ *ſeruabat*, poſſidebat, ſignificare, ſcio te ſcire.

622. *protere exanimes artus, aſpróſque molares*) non moueo hoc loco controuerſiam. diſſimulare tamē nolo, in Buſidiano codice me reperiſſe: *proterere exanimoſ artus, ſcapróſque molares.* Quod non ſperno. adi Nonium in ſcapris.

634. *Quærenti quæ cauſa duci, quis ab æthere leuus.*

Ignis, & in totum regnaret Sirius annum) caniculam intelligit, ſidus, quod omnes ſciunt, noxium, morbos complures generans. aptè itaque & decorè in hac lue, toto anno dicit regnaſſe. Virgilius.

Lib. x.

Non ſecus ac liquida ſi quando nocte cometæ
Sanguinei lugubre rubent, aut Sirius ardor:
Ille ſitim morbóſque ferens mortalibus ægris,
Naſcitur, & leuo contriſtat lumine cælum.

Leuus pro noxio.

vbi non abs re erit iuuentutem obſeruare, *leuum lumen* pro *pernicioſo & noxio* ſumi. vti hîc apud Statium: *leuus ignis.* & lib. 11.

----*cui leua voluntas*
Semper---- id eſt, *praua.*

Priſcus loquendi mos.

Vlpiano lux data.

637. *Iuuenes qui cæde potiti*) id eſt, *accidiſſent.* nouè, imò antiquè. Iuriſconſulti noſtri etiam patiendi ſignificatu ſæpius vſurparunt. Vlpianus lib. xv. Ex quibus cauſis maior. *Ego autem etiam nomine eius qui hoſtium potitus eſt.* Plautus frequētiſſimus eſt in hac phraſi. Capt. *maior potitus hoſtium eſt.* inibi: *poſtquam meus rex eſt potitus hoſtium.* Idem Epidico; *ita gnata mea hoſtium eſt potita,* id eſt, in hoſtium poteſtatem venit.

Statius emaculatus.

658 -----*Has fortè inuiſitis aras.*

Vos quoque progenies?) locum corruptum eſſe vel cæco apparet. priſca ſcriptura;

-----*Has fortè inuiſitis aras.*
Vos quæ progenies? quod germanum eſſe mihi liquet.

662.

662. *quando hac varijs ſermonibus ora*) ineptiſſimæ ineptiæ, non certius vixiſſe Statium, quàm eundem ſcripſiſſe, vt repoſui, *Statius correctus.*

-----*quando hæc varijs ſermonibus hora eſt.*

686. *ſeu te Lyciæ Paterea niuoſis*) vbi Apollinem menſibus hibernis reſponſa dare veteres crediderunt. Autor Seruius ad illud Virgilij:

Qualis vbi hibernam Lyciam, Xantique fluenta
Deſerit, ac Delum maternam inuiſit Apollo

689. *Seu Troiam Tymbræus habes*) Luctatius: *Tymbræus dicitur Apollo ab herba tymbra, quæ in templo Troados abundat.* *Lentare quid.*

693. ---*feros lentandus in hoſtes*
Arcus-----) id eſt, curuandus ac flectendus. Virgilius Æneid. III.

Ante & Trinacria lentandus remus in vnda.

Seneca Tragicus Agamemnone:

Properat iuuentus omnis abductos ſimul
Lentare remos. alluſum haud dubiè, ad remiges, qui cum magnis viribus remigant, lentant, id eſt, flectunt, & incuruant remos, vnde ipſi remi, lenti, à Catullo dicuntur, Nuptiis Pely: *Catullo lux.*

Quique fugit lentos incuruans gurgite remos.

Hinc & Virgil. Georg. III. *lentas maſſas*, pro *ductilibus*, dixit. *& Virgilio.*

Ac veluti lentis Cyclopes fulmina maſſis
Cum properant : ita Horatius. *lenta brachia*, pro *flexilibus & ad amplectendum accommodatis*. poſuit Epodon. I. *& Horatio.*

Arctius, atque hedera procera aſtringitur ilex
Lentis adhærens brachiis.

699. *tu Phryga ſubmittis cithara*) Marſyam intelligit, de quo plura ad lib. IV.

700 *Terrigenam Tityon*) qui Latonam ad ſtuprum ſollicitauit. cur terrigenam dicat, notũ ex fabula,

quæ

qua fingitur Iupiter Elaram, Orchomonis filiam, prægnantem, ob iram Iunonis, in terrã occultaſſe, vnde factum, vt infans ex terra natus videretur.

Sol Perſis Mitra vulgata Curtij lectio firmata. 710. *torquentem cornua Mitram*) ita Sol Perſis dictus. Curtius lib. IV. *Solem Mitram, ſacrúmque & æternum inuocans ignem.* ita lego, ſuffragantibus & ſcriptis & excuſis libris, valdéq; miror eſſe qui ſupponant: *Solem & Martem:* Scio quidem Strabonem lib. XV. Martẽ deum Perſis adſignare, & hinc fortè audaculi hi gloſſema Curtio adtexerãt. ſed refellũt illos, atque adeò ipſum Straboñe, Xenophon lib. IIII. & VIII. Pauſanias Laconicis, & Iuſtinus, conſenſu tradentes, Perſas crediſſe vnũ ſolũ Deum, & hunc eſſe Solẽ, quem Mitram dicunt. erat verò huius dei ſimulachrum vultu leonis, cũ tiara priſci habitu, vtraque manu reluctantis tauri cornua comprimens. Author Luctatius. *quo ſignificatur* (vt idem ait) *Lunam à Sole lumen accipere, quando incipit ab eius cornibus ſegregari, & quò hic deus cæteros ſui nominis, & potentiæ impetu excellat, vt inter reliquas feras Leo.* Clarum hinc, quid Statius hîc velit, dum dicit, *Torquentem cornua.* expeditũ etiam quid Tertullianus intelligat, aduerſus Marcionem lib. I. dum inquit: *Sicut aridæ & ardentis naturæ ſacramenta Leones Mithræ philoſophantur.* meminit Mithræ & Martianus Capella lib III. de Nupt. Mer. & Phil. *Tertullianus explicatus.*

Te Serapim Nilus, Memphis veneratur Oſirin,
Diſſona ſacra Mithram.

Illud iuuentutem doceo, fors fuit & quoſdã ſenes ſacra Mithrica ſub Imperatoribus Romã migraſſe, & idoli huius cultores omnia religionis Chriſtianæ myſteria adumbraſſe. Tertullianus de præſcriptionibus: *Sed quæritur à quo intellectus interpretetur eorum quæ ad hæreſes faciunt? A diabolo ſcilicet, cuius ſunt partes, inuertendi veritatem, qui ipſas quoque res ſacramento-*

mentorum, in idolorum myſterijs æmulatur. Tingit & ipſe quoſdam, utique credentes & fideles ſuos, expiationem delictorum de lauacro repromit, & ſic adhuc initiat Mithræ: ſignat illic in frontibus milites ſuos, celebrat & panis oblationem, & imaginem reſurrectionis inducit, & ſub gladio redimit coronam. quæ poſtrema verba, ritum ingerunt, quo ij quos *Mithræ milites* antiqui vocabãt, initiabantur. Deſcribit eleganter idem Tertullianus de corona militis; *Erubeſcite Romani cõmilitones eius, iam non ab ipſo iudicandi, ſed ab aliquo Mithræ milite. Quis quum initiatur in ſpelæo, in caſtris verè tenebrarum, coronam interpoſito gladio ſibi oblatam, quaſi mimum martyrij, dehinc capite ſuo accommodatam, monetur obuia manu, capite depellere, & in humerum fortè transferre, dicens Mithram eſſe coronam ſuam. Atque exinde nunquam coronatur: id quod in ſignum habet ad probationem ſui, ſicubi tentatus fuerit de ſacramento: ſtatímque creditur Mithræ miles, ſi deiecerit coronam, ſi eam in deo ſuo eſſe dixerit. Agnoſcamus ingenia diaboli, idcirco quædam de diuinis affectantis ut nos de ſuorum fide confundat & iudicet.* credo & militem hunc Mithræ, intelligi à D. Hieronymo, ad Lætam, de inſtitutione filiæ; *Ante paucos annos propinquus veſter Gracchus, nobilitatem patritiam ſonans nomine, quum Præfecturam gereret vrbanam, nonne ſpecum Mithræ & omnia portentuoſa ſimulachra, quibus Corax, Niphus, Miles, Leo, Perſes, Helios, Bromius pater, initiantur, ſubuertit, fregit, excuſſit?* huc denique pertinet Lampridij locus Commodo. *Sacra Mithrica homicidio verò polluit, cùm illic aliquid ad ſpeciem timoris dici vel fingi ſoleat.* Si plura deſideras, conſule Suidam, Procopium & Strabonem.

Milites Mithræ.

D. Hieron. explicatus.

Lamp. explicatus.

IOH. BERNARTI
AD LIBRVM II. THEBAIDOS,
SCHOLIA.

verſ. 15. *quanquam functis & lumine caſsis*) id eſt, mortuis lumine priuatis. Virgilius Æneid. 11.

Virgilio & Lucretio lux.

---nunc caſſum lumine lugent. Lucret. lib. v.

Nec potis eſt cerni, quia caſſum lumine fertur.

17. *hinc & grauis exitus viui*) vitiatus locus, & cui ſine libris, qui nihil hic iuuant, opem adferre non fuit meæ opis.

Tænarum.

32. *Dixerunt Tænara gentes*) Tænarum promontorium Laconiæ, in quo templum eſt ſpeluncæ perſimile. aditum inferni poëtæ dicunt, & ab Hercule Cerberum hac extractum plerique fingunt. Fabula inde originē habuit (vti ex Hæcatæo Mileſio Pauſanias in Laconicis refert) quòd in illa ſpelūca immanis ſerpens luſtrum habuit qui idcirco inferorum canis dictus, quod quem morſu impetiſſet, veneni vi ſtatim opprimeretur. is ſerpens ab Hercule ad Euriſtheum pertractus. Homerus verò qui primus ditis canem, quem Hercules extraxiſſet, appellauit, neque nomen ei proprium impoſuit, neque de eius figura quicquam commentus eſt. poſteriores Cerberum appellarunt. & cum cætera cani feciſſent ſimilem, tria dixerunt capita habere, ídque communiter receptum. Heſiodus tamen in Theogonia quinquaginta Cerbero capita affingit. Horatius carminum 11. centum.

Cerberi fabula.

43. *Frangentia littora*) ſi locus rectè habet, *frangentia*. dixit pro *fracta*, agendi ſignificatu pro pa-

tiendi

tiendi. ſolẽs hoc optimis ſcriptoribus, qui frequẽtiſſimè agendi verbum παθητικῶς, & patiendi, agendi ſignificatione vſurpant. ita *Spectatus eſt ſuem* pro *ſpectauit*, Varro; *cõmunicati ſunt*, pro *communicauerunt*. Liuius, *res eorũ auxit*, *pro aucta eſt* Cato, *dum hæ turbæ atque iræ leniunt*, pro *leniuntur* Plautus, *peragratus eſt regionem*, pro *peragrauit*, ſic *tempeſtas ſedauit*, pro *ſedata eſt*, Velleius, *eſt cenſa*, pro *cenſuit* Tacitus dixit. adi Agellium lib. XVIII. cap. XII.

46. *prior haurit habenas*) hominum fidem! hunc locum quo genere deformarunt homines iuenuſti? quid enim *vngula haurire habenas*? gerræ germanæ. libri ſcripti, & princeps editio. *Statius emaculatus.*

----*prior haurit arenas*

Vngula, ----qui negat hanc lectionem recipiendam eſſe, is profecto ----*Anticyras melior ſorbere meracas*, quàm vt de litteris iudicet. Notum, poëtas diis marinis currũ tribuere etiã in aquis, Neptuno equos, ex anteriore parte verò tales, ex poſteriore piſces. exẽpla parcam adſcribere, ſunt enim cuiuis obuia. aptè itaque & propriè anterioribus pedibus arenam littoris diſſipare dicuntur.

60. ----*aſſurgit honori Numinis, & recto decedit limite cæli*) translatio ad morem Romanum, quo ſolẽne vt veniẽti magiſtratui & priuati, & minor magiſtratus maiori, aſſurgerent, & de via diſcederent. Optimus ſcriptor, ad priſcos ritus eruendos, Suetonius, Tiberio cap. XXXI. *tanta Conſſ auctoritate, vt legati ex Africa adierint eos, querentes trahi ſe à Cæſare, ad quem miſſi forent. nec mirum, cùm palam eſſet, ipſum quoque eiſdem aſſurgere & decedere via.* *Aſſurgendum Magiſtratui apud Romanos.*
pertinet ad hanc rem elegans Senecæ locus Epiſt. LVI. *Marcum Catonem vtrumque, & Lælium ſapientem, & Socratem cum Platone, & Zenonem Cleanthémque in animum meum ſine ſumma digna-* *Seneca explicatus.*

tione recipiam? ego verò illos veneror, & tantis nominibus ſemper aſſurgo. explicabit accuratè, vti omnia, Senatus litteratorum, in hoc luſtro Princeps Lipſius, Electorum I. cap. XXIII. ad quem te remitto.

Stoici animam ex aſtris deducunt.

63. *principiúmque ſuum*) Laur. Lang. & Buſl. *principiúmque ſui* reſpicit ad Stoicorum quorundam dogma, qui animam ex aſtris deducunt.

Peruigilia varijs dijs.

74. *inſomnem ludo*) tangit iterum non dubiè morem priſcum, quo peruigilandi honos dîs paſſim tributus. Lucret. lib. v.

Eſt & Athenæis in mœnibus arcis in ipſo
Vertice, Palladis ad templum Tritonidos almæ,
Qui nunquam pennis appellunt corpora rauca
Cornices, non cùm fumant altaria donis:
Vſque adeo fugitant non iras Palladis arceis
Peruigili cauſſa, Graium vt cecinere poëtæ,
Sed natura loci hoc opus efficit ipſa ſua vi.

Plautus Aulularia: *Ego me iniuriã feciſſe filiæ fateor tuæ,*
Cereris vigilijs, per vinum atque impulſu adoleſcentiæ.

Inſomnia pro vigilia.

Liuius LXXIII. *Gracchus caſtra Campana vt in peruigilio neglecta ſimul omnibus portis inuadit.* Conſule ſi placet Suetonium Galba cap. IV. &c. Vitello cap. X. Ceterùm ego velim tyrones hîc notare: *inſomnium pro vigilia* ſæpe veteres dixiſſe. Cæcilius, Plotio: *Conſequitur comes inſomnia, ea porrò inſaniam adfert.*

Terentius explicatus & correctus.

Terentius Eunucho: *aut mox noctu te adigent* (lego cũ Donat. *adiget*) *horſum inſomnia.* neque enim de ſomniis agit, ſed de vigilia, vti liquido conſtat ex verſu ſequenti. reſpondet enim Phædria: *Opus faciam, vt defatiger vſque, ingratijs vt dormiam.* & iterum Par. *vigilabis laſſus.* vſus eſt & hac locutione Saluſtius cõiuratione Catilinæ: *neque inſomnia neque labore defatigari.*

Saluſtio vetus lectio reſtituta.

Idem Saluſtius hiſt. I. in fragmẽto epiſtolæ Mithrid. *Perſem deinde Philippi filium poſt multa & varia certamina, apud Samothraces deos acceptum in fidem,*

callidi

callidi & repertores perfidiæ, occidere inſomnia. ſcripſiſſe ita Saluſtium, & ad Orbilium ablegandos, qui ſuppoſuerunt, *in ſomnis*, non negabit, qui vel vnum Plutarchum, in Æmilio, legerit ſcribẽtem: famam fuiſſe, Perſem à militibus qui eum cuſtodiebant, ſomno prohibitum, atque ita continuis vigiliis periiſſe. Adde his Plautum Mercatore:

Sed amori accedunt hæc quæ dixi minus,
Inſomnia, ærumna, terror & fuga.

85. *& Ogygij.)* non fugiet vitium attẽtum lectorem. MSS. *ab Ogigij* ego auſim præſtare, verum eſſe, *at Ogigij.* Thraces inquit, in deliciis habent ſemianimum pecus, leonis faucibus ereptum, & hauſtum lactis: vbi verò vino madidi ſunt, tum ad ſaxa & arma proruunt.

116. *Mittit. habet Thebas:)* huic loco male eſſe ex animi mei ſententia, apud legitimos quoſque cenſores iurare auſim. nec tamen ęgrum deponam, aut peritioribus delegabo, præeuntibus quippe libris & ſententia, indubitanter lego: *mittit, habe Thebas*, Ipſe Iupiter inquit, ad te me miſit. habeas tu tibi Thebas, eiice fratrem, qui cupidine regnandi excæcatus, ſi tu ceſſaueris, te eiiciet. *Statius correctus.*

125. *Illi rupta quies attollit)* lege: *illi rapta quies.*

129. *horruit in maculas)* in alium ſenſum ac vulgus putat, *maculas* pro *rete* poſuit, vti & Varro li. II *Septum totum grandibus maculis integitur, ne eo inuolare aquila poſſit, néue ex eo euolare aues.* Et Claudianus. *Macula pro rete. Varroni & Claudiano.*

------ totámque virentibus iram
*Diſpergit maculis, ---*aut certò, pro *retis plaga* ſeu foramine. vti Cicero Actione in Verrem VII. *Reticulúmque ad nares ſibi admouebat, tenuiſſimo lino, minutis maculis, plenum roſæ.*

135 *Et iam Mygdoniјs elata cubilibus alto*
Impulerat cælo gelidas aurora tenebras) Leodienſis

codex reponi ſuadet:*Expulerat cælo.*

153.---*quos non ſine numine regnu*
Inuexit nox atra meis) non damno. arridet tamen magis quod in Langij libro eſt: *Nox dextra.*

158.——*gemina mihi namque nepotum*
Læta fides) interpunge:
geminæ mihi namque (nepotum
Læta fides) æquo pubeſcunt ſydere natæ.

154 *intempeſtũque tonantem)* id eſt, aërem. Enniuss
Iupiter preaere. *Aſpice hoc ſublime candens, quem vocant omnes Iouem.*
Idem: *Iſtic eſt is Iupiter, quem dico, quem Græci vocant*
Aërem. qui ventus eſt & nubes, imber poſtea.
Atque ex imbre frigus ventus, poſt fit aër denuo.
Virgilius lib. IX.——*cùm Iupiter horridus auſtris*
Torquet aquoſam hiemem——
Horatius———————*manet ſub Ioue frigido*
Venator———
Iuuenalis:——*fremeret ſæua cum grandine vernus*
Iupiter. & ita etiam Græci. Aratus Aſtronomicis.
πότε δ᾽ ἠ χεύος ἐκ Διός ἐστι
ν 'τῇ μαλαίνοντι κακώτερον·
Torpenti nautæ peius tunc ab Ioue frigus.
niſi quod quidam non Iouem ipſum, ſed oculũ Iouis, pro aëre poſuerunt. Heſiodus de aëre loquens: πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς. *cuncta videns oculus Iouis.* conſule omnino Ciceronem lib. 1. de natura deorum, vbi & rationem reddit.

163. *enumerare Phareos.)* Qui iſti Ægyptij? caue putes, & ratio loci & lex verſus refragatur. Qui igitur? dicam Pharę Laconiæ oppidum fuit, ab Homero Pharin, à Spartanis Pharas nuncupatum. Fuit & Pharę oppidum Meſſenię, cuius conditorem poëtę perhibẽt fuiſſe Pharim Mercurij & Philodamię filium. ſubiecit id tandem Spartanorum vrbi Auguſtus, quia cum aliis Meſſeniis, pro Antonio ſteterat.

terat. Præterea fuit & Pharę Acheorum vrbs, cuius agrum Pierius fluuius præterlabitur, in cuius ripis Platanorum lucus erat, tanta arborum magnitudine ex ipſa vetuſtate, vt intra cauernas (multę enim concauę erant) qui vellent & recumbere, & epulari poſſent. Adi Pauſaniam Meſſenicis & Achaicis.

164 *Achæa per oppida matres.)* malè hęc affecta arbitror, libri tamen nihil mutant. *Suſpectus locus.*

170 *ſtirpémque animóſque)* ἀρχαϊκῶς accuſandi caſu pro auferendi *ſtirpéque animóque.*

174. *viſiſque inter ſeſe)* corruptus litterula locus ſententiæ facit noctem: quam facilè diſpelles, ſi vt repoſui, legas, *viſique inter ſeſe*, nec dubium quin Papinius ita ſcripſerit. *Statius correctus.*

179. *Sicyonis vita)* De Sicyoniis non ſatis conueniunt ſcriptores. Plerique primum in ea regione Ægileum indigenam extitiſſe commemorant, atque eo regnante eam Peloponneſi partem, quæ Ægilaus dicitur, nomen ſumpſiſſe, atque illum quidem plano loco oppidum, cui Ægialeo nomen, condidiſſe. ſucceſſione verò veniſſe regnum ad Lamedonem Apollinis & Chryſorthę filium. hunc bello contra Achęos ſuſcepto, ex Attica belli gerendi ſocium Sicyonem (ſiue Erechthei filium, vt Heſiodus voluit, ſiue Eupipei vti alij) ſibi aſſumpſiſſe. Data ei in matrimonium Zeuxippe filia à quo poſtea iam regno adepto, & regio tota Sicyonia, & vrbs: quę antea Ægialæ, fuit Sycion nuncupata. Sicyoni Chithonophyle filia fuit, quæ ex Mercurio Polybum peperit hic Lyſianaſſam filiam, Talao. Biantis Argiuorum regis filio, locauit: ex qua deinde natus Adraſtus, qui Argis eiectus ad Polybum Sicyonem confugit, eóque mortuo regnum ipſe adiit. Conſule Pauſaniam Corinthiacis. *De Sicyonijs, ſcriptorum diſſenſus.*

107. *nos verò volentes)* Si vera lectio, migrauit hîc Papinius Grammaticorum leges vti iam lib. x. *nec deeſt cœptis*, & lib. xi. *deeſt ſeruitio plebes.* niſi vtrobique legendum putes *deſit.* quod magis probo: licet non ignorem veteres in eodem verſu, eandem ſyllabam producere & corripere interdum ſolere. Theocritus:

------τὰ μὴ καλὰ πέφανται.

Lucretius: *Craſſaq. pugnabāt liquidis & liquida craſſis.* Horatius: *Me fabuloſæ vulture in Apulo*
Altricis extra limen Apuliæ.

195.---- *iuuat ingreſſos: felicia regni*
Omina. quod ſupereſt fati, vitæque laborum
Fortuna tranſire tua nec plura morati,
Conſurgunt dictis,) vitioſiſſima interpunctio, quem ſic emaculaui: --- *iuuat ingreſſos felicia regni*
Omina, quod ſupereſt fati vitæque laborum
Fortuna tranſire tua. Nec plura morati,
Conſurgunt, dictis &c.

Vitioſiſſima interpunctiones ſublatæ.

204. *tumida iam virginitate)* Catullus:
Te tumens cupida nouos
Captat aure maritos.

211. *territat hoſpitia, & thalamos & fœdera regni,*
Permixtúmque genus. (quæ tanta licentia mõſtro?
Quis furor eſt? iã bella canit) peſſimè & hæc ab interpũctis laborãt, vti pleraque in his libris lego:
Territat, hoſpitia & thalamos & fœdera regni
Permixtumq. genus (quæ tãta licentia monſtro?
Quis furor eſt?) iam bella canit.

218. *Inachus vrna)* decorè, quia fluuij cum vrna pinguntur. Noſter lib. ix. de Iſmeno: ---- *ceciditque ſoluta.*
Pinus adulta manis, dimiſſaque voluitur vrna.
Virgilius vii. *Cælataque amnem fundens pater Inachus vrna.*

219. *Iaſiuſque ſenex*) Abantis filius à quo Græci *Iaſidæ dicti*. Seruius ad x. Æneid. fratrem Dardani fuiſſe dicit, ſed vterinum tantùm. *Græci Iaſidæ.*

ibid. *Phoroneus*) dixi ad lib. I.

220. *& Bellator Abbas*) Lyncei & Hypermeſtræ, ſiue (vt alij fabulantur) Belli filius, à quo poſtea Argiuorum Reges *Abantiadæ* dicti.

221. *Acriſius*) pater Danaes, cuius fabula nota eſt.

ibid. *Corœbus.*) adi Pauſaniam Atticis. Noſtrum libro I.

222. *Danai facinus meditantis imago*) qui fratris filios, ope filiarum necaret.

224 *vnda fremit vulgi*) Virgilius:

Mane ſalutantum totis vomit ædibus vndam.

240. *nonnunquam longa tuendo*) non dubito quin hæc cōmentitia ſit lectio, ac omnino ſcribendum: *non vnquam longa tuendo.* Et ſi diu intuearis, inquit, nunquam tamē diſcernere poſſes, quæ gratioſior aut pulchrior. *Statius correctus.*

248---*ſacrique facultas.*

Hi fibris) interpunge---*ſacrique facultas,*

248. *f actiſq. obtendunt limina ſyluis*) ex more veteri, quo in omni publica, priuatáq. lętitia receptū, quà tēpla, quà ianuas ædium, ornari tam floribus, quàm ramis, exēpla paſſim obuia, nunc tantùm ad lucem Papinij noſtri, de nuptiis adſcribam. *Ritus priſcus in lætitia.*

Iuuenalis Sat. VI. *Ornatas paullo ante fores, pendentia linquit,* *Iuuenalis illuſtratus.*

Vela domus, & adhuc virideis in limine ramos.

Catullus in nuptiis Pelei: *Veſtibulum vt molli velatum fronde vireret.* *Catullus.*

Appuleius lib. IV. *Domus tota lauris obſita. tedis lucida, ſtrepebat Hymenæum.* Auctor Thebais: *Appuleius.*

---*Non te duxit in thalamos parens*

Comitata primos, nec ſua feſtas manu.

Ornauit ades,----noſter Epiſt. Stellæ:
Fronde virent poſtes.

251.----*innuptam limine adibant Pallada* audi Iãg'j ſcriptum librum: *innuptam lumine.* Planè id germanum eſt. reſpicit faces nuptiales. nam paucis verſibus interiectis inquit:

Præmiſſaſque faces, feſtum nubentibus ignem
Obruit.---

254 *Iaſides thalamis: vbi caſta adoleſceret ætas:*
Virgineas libare comas:) interpungo:
Iaſides, thalamis vbi caſta adoleſceret ætas,
Virgineas libare comas. Tertullianus de Anima, *Quis non exinde aut totũ filij caput reatu vouet, aut aliquẽ excipit crinem, aut tota nouacula proſecat, pro auita, pro publica, aut priuata deuotione.* Cenſorinus de die natali, cap. I. *Quidã etiã pro cetera bona corporis valetudine, crinem Deo ſacrum, paſcebãt.* adi Plutarchum in Theſeo. Noſtrum Coma Barini: vbi dicam fusè.

267. *Harmonies. longa eſt ſeries: ſed nota malorum*
Proſequar. vnde nouis tã ſæua potentia donis: (lego:
Telchines qui. *Harmonies, longa eſt ſeries. ſed nota malorum,*
Proſequar vnde nouis iam ſæua potentia donis.

274. *Telchines amica*) malefici & impoſtores. de his videndus Iunius in Adagiis, Cent. VI. Adagio LI.

277. *Infauſtas percuſſum adamãta figuras*) ἀρχαϊκῶς pro infauſtis figuris, id eſt, nocentiſſimis characteribus.

Paſithea vna è Gratiis. 286. *non hoc Paſithea*) è Gratiis vna. quam Iuno pro præmio Somno pollicetur apud Homerũ, Iliad. V.

Α'λλ' ἴθ', ἐγὼ κέ τοι χαρίτων μίαν ὁπλοτεράων
Δώσω ὀπυιέμεναι, καὶ σὴν κεκλῆσθαι ἄκοιτιν
Πασιθέην, ἧς αἰὲν ἱμείρεαι ἤματα πάντα.
At tibi ego è Charitum florentem ætatibus vnam
Connubio iungam ſtabili, propriamque dicabo,

Paſi-

Paſitheam, quæ omnes vna tecum exigat annos.
adſcripſi Homeri verſus, cùm quia aptè Virgilius illos (vti vides) imitatus eſt, tum quia tã varia de Gratiis veteres tradidere. Lacedæmonij Gratias duntaxat duas colebant, eáſq. Clitam & Phaenam nominabant. Heſiodus verò (ſiue quiſcunque auctor Theogoniæ) tres agnoſcit, ſed Euphroſynem, Aglaiam, & Thaliam appellauit. quod etiã facit Onomacritus. Hermeſinactes verò vetus elegorũ ſcriptor, Pitho vnam de Gratiarum numero facit. Athenienſes autem & ipſi duas tantùm colebant, Auxo & Hegemonem. Noſter Homerũ ſecutus videtur. vtcunque nonnulli argutentur ex eo quod dicat μίαν ὁπλοτεράων, diſcrimen eum inter Gratias facere, & quaſdam iuniores, quaſdam vetuſtiores agnoſcere. adi Pauſaniam Bœoticis. *De gratiarum numero veterũ diſſenſus.*

320. *Et qua non grauior mortalibus addita cura.*
Spes vbi longa venit.) interpunge:
----cura ſpes vbi longa venit.

327 *fractæque in pectore)* nunquid melius *fractóque in pectore?* *Diuinatio noſtra.*

334. *auroræ paollre virum)* locus rectè habet, tantũ ex præcedenti verſu τὸ *primo* ad τὸ *pallore refer.*

337. *hac hora natare-- Fletibus)* inepta & exſenſa lectio. vel puer iudicauerit ſcriptorum librorum lectionem germanam: *Statius correctus.*

------Quoties hæc ora natare
Fletibus. Quid cauſę igitur cur in contextu non reciperem?

339. *----nil fœdere rupto,*
Connubiíſve ſuper moueor: viduáque iuuenta.
Etſi crudus amor: necdum poſt flammea toti
Intepuere tori: tua me (properabo fateri)

lego: *---nil fœdere rupto,*
Connubiíſve ſuper moueor, viduáque iuuenta,

(Etſi crudus amor, necdum poſt flammea toti
Incepuere tori tua me, properabo fateri,

Ritus flammei in nuptiis. 341 *poſt flammea)* hoc eſt, primo nuptiarum die. flammeum ſiquidẽ veſtimenti genus, quod puellæ nubenti ponebatur in capite. Feſtus. *Flammeo amicitur nubens, ominis boni cauſſa, quod eo aſſiduè vtebatur flaminica, id eſt, flaminis vxor* (an non ſubdolet gloſſema?) *cui nõ licebat facere diuortium.* Iuuenalis de muliere quę à marito diuerterat. Sat. VI.

Iuuenalis explicatus.

Permutátque domos & flammea conterit---

Suetonio lux. Suetonius Nerone cap. XXVIII. de Sporo: *cum dote & flammeo per ſolenne nuptiarum celeberrimo officio, deductum ad ſe pro vxore habuit.* *Tertul. & Ambroſ.* Tertullianus aduerſus Valent. *his nuptijs rectè deducendis pro face & flammeo, tuus credo ille arcanus ignis erumpet.* Amb. l. de viduis: *Suaſimus fateor vt veſtem mutares, non vt flãmeum ſumeres, vt à ſepulchro recederes, non vt thalamũ præparares.*

345. *Atque illum ſolers deprendere, ſemper*
Fama duces) an non rectius: *at qui?* pulcherrima gnome. ad quã reſpexit Seneca de clementia lib. I. cap. VIII. *Alia conditio eſt eorum, qui turba quam nõ excedunt latent, quorum & virtutes vt appareant, diu luctãtur, & vitia tenebras habent. veſtra facta* (Neroni loquitur) *dictáq. rumor excipit, & ideo nullis magis cauẽdum eſt, qualem famam habeant, quàm qui qualemcumq. meruerint, magnam habituri ſunt.*

Audiã, recõdãt Magni.

Breue nõ vulgata notione. 352. *hic breue tandem Riſit Echionius iuuenis)* id eſt, *paululum.* breuitas quippe non longitudini ſolùm, ſed magnitudini etiã ſæpius opponitur. ita *breuem parmam*, pro parua, dixit Liuius: *breues naues*, pro paruis, Tacitus: *breuia oppida*, Ammianus: *breue munus*, alibi noſter Papinius: *Breuiſſimas ædes:* Spartianus in Seuero: *breuẽ ſupellectilẽ*, Vlpianus: *breue poculũ:* Lãpridius Seuero. & hac notione quà apud Ciceronem: quà Iuriſconſultos noſtros, *breuis*, pro com-

compendiario libello ſumitur. hinc & *ad breue*, pro *pauliſper* dixit Suetonius, Tiberius cap. LXVIII.

359. *dimittere ſi quo*) malim ego *dimittere ſi qua*. vt ſenſus ſit, Deum hæc vindicaturum, ſi qua in cœlo Iuſtitia. Phraſis Poëtis vſitata.

377. *& qua vix carmine raro*) ex timore Leonis quem Hercules occidit.

401. *redierunt montibus vmbra*) manifeſta corruptio. qui enim vmbræ in montibus? nugæ. valles habent vmbras, montes iaciunt. Poeta princeps: *Statius correctus.*

Et iam ſumma procul villarum culmina fumant,
Maioréſque cadunt altis de montibus vmbra.

benè itaque & propriè Lipſij ſcriptus liber: *redierunt vallibus vmbra.*

406. *pone modum lætus*) ô niſi è cælo verba! reconde quiſquis hęc legis. *Fortuna vitrea eſt tunc cùm ſplendet frangitur.* & vt ille ait: *Verſatur celeri fors leuis orbe rota* oraculum itaque. *Fortuna incerta.*

Quis influentis dona fortunæ abnuit?
Expertus eſt quicumque quem facile effluant.

408. -------*moueo regnorum gaudia, temet*
Dedoceas,) interpunge: *gaudia temet*

436. ---*tibi larga Pelops,*) lege, *tibi larga, Pelops*

437. *anne feret luxu*) pro *luxui.*

422. *offendat ſocer ille ſenex*) locum hunc corruptũ eſſe non præſto: libri ſcripti tamen conſenſu pręferunt: *offendat ſacer ille ſenex.* quod non ſperno. *ſacer*, pro *execrabilis. Feſtus: Homo ſacer eſt is quem populus iudicauit ob maleficium: neque fas eſt eum immolari: ſed qui occidit, parricidij non damnatur. nam lege tribunitia prima cauetur, ſi quis eum qui plebiſcito ſacer ſit, occiderit, parricida ne ſit, ex quo quiuis homo malus & improbus ſacer appellari ſolet.* Afranius fratribus: ---- *ô ſacrum ſcurram & malum.* Turpilius Demetrio. *Etiam me irrides peſſime & ſacerrime.* *Sacer.*

Plautus Bacchides:

---Ego ſum malus. Ego ſum ſacer, ſceleſtus--- hac notione *ſacram famem.* Virgilius, *ſacrum libellum*, Catullus, *ſacrum cruorem*, Horatius, & Auctor Thebais, *ſacrum aurum*, *& ſacram inſaniam* noſter Papinius vſurparunt.

Longi honores vtrum à principe dãdi.

446 *non parcit populis regnum breue)* ab ore improbo probiſſimum dictum. cui plena cera ſubſcribit Romanus Imperator, apud Tacitũ Hiſt. II. *Difficilius*, inquiens, *eſt temperare felicitati, qua te non putes diu vſurũ*: Quid ergo eſt, vſúne Reipublicę honores longos dare & diuturnos? abnuunt alij. inter quos Dio qui lib. LII. αἱ μακρότεραι καὶ πολυχρονιώτεραι ἀρχαὶ ἐπαίρουσί πως πολλοὺς καὶ εἰς νεωτεροποιΐαν ἐξάγουσι. *Longiora & diuturniora imperia, multos attollunt, & ad res nouandas impellunt.* qui verius? non ego de plebe litteratorum interponam decretorium ſtilum. Si magni tamen honores, in Dionis ſententiã videor iturus: quandoquidẽ Liuio etiam teſte: *Libertatis magna cuſtodia eſt, ſi magna imperia diuturna eſſe non ſinas.*

Diſtinctione illuſtratus Statius.

480. *concilium infrendens:)* nũquam erit vt capias, niſi legas: *concilium, infrendens ipſi ſeu regna negentur.*

Suſpectus locus.

488. *Quid regnis non vile cupit)* nubiloſus locus: quem interpunctionis face illuſtro:

Legatum inſidijs tacitóque inuadere ferro
(Quid regnis non vile!) cupit. Auxeſis Noſtro vſitata.

392. *crebris arietibus vrbis.)* Quinto loco tribrachum, loco dactyli, poſuit. quod alias à Virgilio etiam factum.

---ſectaque intexunt abiete coſtas.

Lib. II.

505. *Oedipodioniæ domus alitis)* Sphingẽ intelligit. De qua initio ex Diodoro & Suida ſatis dixi. Qui plura deſiderat, adeat Pauſaniam Bœoticis.

530. cri-

530. *criſtaſque videt rutilare comante*) mirè dictum videtur, nam quomodo criſtæ comantes, cū criſtæ ſint ipſæ comæ? repetiit eandē ſententiam lib. IX. *interdum criſtas hilaris iactare comantes.* quoquidem loco libri ſcripti nihil mutant, hic verò Lipſij liber & Laurentianus vterque agnoſcunt: *Criſtæ comantes.*

Galeaſque videt rutilare comantes. ego vulgatam non ſperno, nam & alibi in Virgilio legi.

Et conum inſignis galea criſtaſque comantes. *Lib.* III.

549. *neque his mora*) lex verſus hanc lectionem ſpernit. non iuuant ſcripti. fuit cùm legerem, *neque enim his mora.* quod tamen propiùs rimanti diſplicuit. cogitemus.

599. --- *at hinc lapſo mutata Pyracmone temnens Fulmina*) manifeſtum mendum. neque enim τὸ *lapſo* idoneam vllā hîc ſententiam efficit. tu lege indubitanter ex manuſcriptis: *Laſſo mutata Pyracmone.* Et hic Pyracmō, vnus ex Cyclopibus, fulminis, vt poetæ fingunt, fabricatoribus. Virgilius: *Correctus Statius.*

Ferrum exercebant vaſto Cyclopes in antro,
Brontéſque Steropéſque, & nudus mēbra Pyracmon. *Li.* VIII.

Sidonius. --- *ſpatium non Lemnius illic*
Ceu templum luſit Veneri, fulménque relinquens,
Hic ferrugineus fumauit ſæpe Pyracmon.

605. *armantque virum, ſæpe aſpera paſſum*) Subolenit & hîc gloſſema. veteres agnoſcunt:

armantque virum. ſæpe aſpera paſſus. quæ germana, me iudice, lectio.

617. *impulſis nimijs conatibus infans*) nemo ſobrius dubitauerit, quin ex ſcriptis & editione principe legendum: *impulſus nimijs conatibus.*

626. *Intercepta natat prærupto in ſanguine lingua.* Vnus ex Leodiēſibus: *prorupta.* legam: *prorupto*, id eſt, prorumpente in ſanguine.

630. *Arguerim fama*) vereor vt ſincerus & hic ſit

Conie-ctura in Statio. locus. libri veteres nihil mutant, legendum tamē, niſi valdè iudicij fallor: *arcuerim fama.*

658. *quid ſequeris timidè compendia vitæ?*) non concoquo hanc ſententiam. ſed à libris deſtitutus, nihil vltrà habeo quod dicam.

Trieterica feſta. 662. *non hæc trieterica.*) Bacchi orgia intelligit, quæ ſingulis triennis celebrare mos Græciæ. Virgilius lib. IIII.

-----*Vbi audito ſtimulant trieterica Baccho*
Orgia.

673. *Cruentis roribus.*) Lucanus:
Sanguineis ſtillauit roribus arbor.

674. *& terra morientum aſpergine manant*). Locum hunc ſanum eſſe, nec Catoni iuranti crediderim. Veteres, cum editione principe: *& tetra morientum aſpergine manant*, qua lectione nihil potè melius, nihil clarius, admiſi itaque fidenter.

686. *Conſilio dignata virum, ſate gente ſuperbi*
Oneos abſentes, cui dudum vincere Thebas
Annuimus) maculoſus locus, quem interpunctione emaculo.
Conſilio dignata virum Sate gente ſuperbi
Oneos, abſentes cui, &c.

688.-----*Iam pone modum, nimiúmque ſecundis*
Parce deis.) ô verè Solē inter Poëtas, lōgè ſemper aciē ingenij iaculantem: imbibe victor, niſi ſeriò, ſed ſerò plorare velis. Enimuerò optimi ducis officium exiſtimādum eſt, poſſe nō ſolùm vincendi, verùm etiam cedēdi tēpora perſpicere. Ab ore aureo aureum dictum: ὅτε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων, οὐκ ἐνθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος: *Is qui in bello ob res ſecundas exſultat, nō cogitat quàm in fiducia ſe extollat.* Ratio apud Romanæ Hiſtoriæ Principem: *Simul parta ac ſperata decora, vnius horæ fortuna euertere poteſt.*

Theu. li. 1.
Liu. XXX

694.

694.----------*ſed fata monentem*

Priuare fide,-----nihil verius,nihil certius.obnubilat ſiquidem,imò adimit mentem hominibus, quos punire vult, ſupera illa mens.& cuiuſcumque Deus fortunam mutare cōſtituit, eius conſilia corrumpit.egregiè ad Papinij noſtri hanc ſententiam Herodotus lib.IX Ξεῖνε,ὅ, τι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ ἀμήχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπῳ,οὐδὲ γὰρ πιστὰ λέγουσι ἐθέλει πείθεσθαι οὐδείς : *O hoſpes quod diuinitus contingere debet, homo à ſe nulla arte diſpellet: ac ne veriſimilia quidem dicentibus fidem habebit.*

Deus quando punire vult, mentem obnubilat.

697. *quem craſtina vulnere noſtro*] nemo dubitabit ſaltem non imperitiſſimus,inſigne mēdum hic latere.quomodo enim Meō,manibus exemptus vulnere Tydei?infacetè.nihil itaque certius lectione veteris membranæ,*quem craſtina munere noſtro.*

Statius emaculatus.

720. *Seu Pandionio.*] id eſt, Athenis. Pandion ſiquidem Erichthei Athenarum regis filius.Lucanus de Pallade;vti hic noſter.

Et Pandionias quæ cuſpide protegit arces.

721.*Aonia diuertis Ithone*]Ithone oppidum Epyrę, Italiæ,Bœotio,Lydię,Theſſalię fuit:vti ex Strabone & Stephano colligas: Noſter Bœotio intelligit, vt ex τοῦ *Aonia* apparet , quę pars montana Bœotię. eſt autem Ithone Bœotiæ Mineruæ antiqua ſedes.

722 *Libyco Tritone)* Palus apud quam natalem Mineruę virgines celebrantes, certare inter ſe ludicris ſolebant. vnde & Tritonia Palles dicitur. cauſam expreſſit Apollonius lib.IV.Argonaut.

ἡρῷσσαι Λιβύης τιμήοροι,αἵ ποτ' Ἀθήνην,
ἦμος ὅτ' ἐκ πατρὸς κεφαλῆς θόρε παμφαίνουσα,
αὐτόμεναι Τρίτωνος ἐφ' ὕδασι χυτλώσαντο.
Egregiæ Libyæ Heroinæ Pallada quondam
Cùm patris è capite exilijt clariſſima, paruam

Lauerunt Tritonis aqua, ſortéque puellæ

Apollonium ſequitur Poëtarum vulgus, ſed Pauſanias Atticis, & Herodotus Melpomene, Mineruam non Iouis, ſed Neptuni & Tritonidis Paludis filiã fuiſſe tradiderunt. Herodoti verba hæc ſunt: τὴν δὲ Ἀθηναίην φασὶ Ποσειδέωνος εἶναι θυγατέρα καὶ τῆς Τριτωνίδος λίμνης *Mineruam*, inquiunt, *Neptuni fuiſſe filiam & Tritonidis Paludis.* Verùm de his plus ſatis.

927. *reduce pateat mihi.*) libri ſcripti ſine dubio rectè:

Reduci pateat mihi Martia Pleuron. eſt autem Pleuron Ætoliæ vrbs, patria Tydei.

IOH. BERNARTII AD LIBRVM TERTIVM THEBAIDOS, SCHOLIA.

Statius correctus.

verſ. 18. *Sic conſerta manus*] Spuriam litteram hîc adhæſiſſe ſtructura orationis confirmat, legendum quippe: *Si conſerta manus.* Senſus. ô ſegnes homines, qui vnum vincere nondum potuiſtis, ſi modò veniſtis ad manus.

24 *nec rudis vndarum portus, ſed linquere amicos*
Purior Olenij fruſtra gradus impulit aſtri:
Tum fragor) ætatem hęrebis niſi legas:
Nec rudis vndarum, portus ſed linquere amicos
Purior Olenij fruſtra gradus impulit aſtri:
Cùm fragor) parua mutatio, ſententiam non parum illuſtrat.

50. ——— *hauſtaque informis arena.*
Queſtibus implet agros), reſpexit morem priſcum: nam

nam non Iudæi ſolùm, quod ex ſacris litteris notũ, ſed Romani & Græci, puluere in luctu ſeſe adſpergebant. exempla rara apud Auctores, extant tamẽ, Papinius paſſim meminit, lib. VI. *Ritus priſcus in luctu.*

------ ---- *ſedet ipſe exutus honoro*
Vittarum nexu genitor, ſqualentiáque ora
Sparſus, & incultam ferali puluere barbam.

eodem lib. ----- *ipſe regeſta*
Parthenopæus humo vultúmque oculóſque madentes
Obruit, acceſſit lachrymarum gratia formæ.

lib. V. ---- *terráque & ſanguine vultum*
Sordida ---- & hoc lib. III.
Caniciem impexam dira tellure volutans.

Virgilius lib. X. de Mezentio, in morte Lauſi;
Agnouit longè gemitum præſaga mali mens:
Canitiem immundo deformans puluere.

& lib. XII. ---- *it ſciſſa veſte Latinus*
Coniugis attonitus fatis, vrbíſque ruina,
Caniciem immundo perfuſam puluere turpans.

Seneca Tragicus Troade:
Soluite crinem, per colla fluant
Mœſta capilli, tepido Troiæ
Puluere turpes. paret exertos
Turba lacertos ----

Eh. ---- *coma demiſſa eſt.*
Libera modo: ſparſitque cinis
Feruidus ora ---

58. *Vt plurimum inuiſi)* legendum ſine vllo dubio vt habent ſcripti codices: *vt primum inuiſi.* *Statius correctus.*

73. *Et conſanguineo gliſcis)* non prima ſua notione τὸ *gliſcis* accipiendum, pro *creſcis*, ſed pro *vehementer deſideras.* Papinius etiam alibi pro exſultat vſurpauit, lib. VIII. *Gliſcis noua notione.*

Spectat atrox hoſtile caput: gliſcítque tepentis
Lumina torua videns, --- imò pro *ſæuire.*

Achil.I.*Hos vbi velle acies,& dulci gliſcere ferro Dux videt.*

92.*Excuſſæ procerum mentes turbatáque muſſant Concilia)* quàm ſcitè ſeruitutem expreſſit, quæ ſub Tyranno? verum ſibi dici non vult,& maximũ regni bonũ credit,quod facta ſua populus cogitur tãferre quàm laudare Miſellus! Equidem vt nũquam eſt obſcurum quãdo ex veritate,quando adumbrata lætitia facta Principum celebrẽtur, ita inuicta veritatis vis, in omnium animos lumẽ ſuũ emittit, & illi ipſi qui eam opprimere nituntur, per latebras tandẽ quęrunt.fidem fecerit vel vnus Tyberius,qui *quoquo modo dicta*(Taciti verba ſunt) *vulgari malebat,veritatíſque,cui adulatio officit,per probra ſaltem gnarus fieri.* Hæc crux interna,& Nemeſis quæ in penetralibus hęret.at quanto grauior quæ imminet à tergo?enimuerò--- *quos cogit metus.*

Vis veritatis.

Laudare,eoſdem reddit inimicos metus. Pulchra loquentes iidẽ in pectore praua machinantur,adulatione ſibi fidem ſtruunt, vt cũ magna mercede fallant.lubet itaque exclamare:Miſer eſt Imperator apud quem vera reticentur.

106.*& nemorum Dodona parens)*Dodonęam oraculum nemini paulo humaniori ignotum,à Pelaſgis conſtructum perhibetur.primo quercum : deinde duas colũbas reſponſa dediſſe aiunt. Tu ſi operæ tibi,adi Strabonem libro VII.Homerum Odyſſ ξ. Plutarchum Pyrro & Pauſaniam Achaicis,Phocicis & Arcadicis.qui Phænius & Peleæ filias,reſpõſa dediſſe dicit, atque hinc fabulam de duabus columbis natam.

Cyrrheũ oraculũ.

ibid.*Cyrrhæaq.virgo)* Apollinis oraculum in radicibus Parnaſſi montis oppido Cyrrha,à Cyrrha Nympha appellatũ, cũ *Criſſa* priſco nomine diceretur,& ita ab Homero vocetur,huic Circus adiacet

cet,in quo equeſtres Pythiorum ludi celebrabantur.Conſule Pauſaniam Phocicis.

127.---.*nuentáque monſtrant*
Corpora procidua,ſuper externóſque,ſuóſque.

Hæ preſſant in tabe comas) ab interpunctionibus peſſimè adfectum locum ſic ſanaui : *Corpora procidua ſuper externóſque ſuóſque.*

163.*miſerandaque funera)* non diſplicet. veteres tamen conſenſu proferunt.*Numerandaque funera.*ea mente credo , quia inter paucos ceciderant , non in magno prælio.

180 *Sidonius ex quo hoſtes)*Cadmus: *Leniter tentatus Statius.*

192 *ſimilis facto)*rectius veteres:*ſimilis fato.*

198.*bina per ingentes)* ſcitè. nam cum Thebe ſeptem portas habuerit,vt oſtēdat Nioben XIIII.proles amiſiſſe, dicit bina funera per ſingulas portas elata.ſentit vt video, cum Euripide, Ouidio , Sidonio , Seneca Tragico qui VII. filios,totidémque filias,Nioben habuiſſe, tradidere. Sed Homerus Iliad.vltimo,Propertius lib.II tantùm XII.fuiſſe. Sappho verò XIX.Bachilides,& Pindarus XX.alij ſolùm tres , teſtatum reliquere. Conſule Agellium lib.XX.cap.LXI. qui diſſenſus & noſtro aberrare manum fecit:libro ſiquidem VI,nō XIV.vti hic,ſed XII.Niobes proles agnoſcit: *Niobes proles.*

---quo geminis Niobæ conſumpta pharetris
Squallida biſſenas Sypylon deduxerat vrnas.

203.*Heu dominum)* Actæonem.

204.---*verſo quod ſanguine fluxit.*

*In ſubitos regina lacus)*reſpexit fabulā,qua Dirce, Lyci Thebarū regis coniunx,ab Amphione & Zetho,Iouis & Anthiopę filiis,caudæ indomiti equi alligata & per terram diu rapta,tādem in ſui nominis fontem conuerſa fingitur. *Dirces fabulas.*

214. *Etheoclis aceruat)* inclinat animus credere *Coniectura*

in Statio. ſcripſiſſe poëtam: *Etheocles acerbat.*

Statius correctus. 227. *etiamnum efflare labores*) ita veteres vulgati: *etiamnum afflare.* quod ſpurium eſſe vt ego taceam, ſententia loquitur.

248. *Ipſe manu Thebas, correptaque mœnia fundo*
Excutiam, verſaſque ſolo ſuper Inacha tecta
Effundam turres, ac ſtagna in cærula vertam
Imbre ſuperiecto) Leuiculum eſt : ſed tamen melius quod Buſlidianus & Langianus præferũt : *aut ſtagna.*

259. *Detumuere*) id eſt tumorem poſuere. Dicam alibi opportunius.

268. *Bella etiam in Thebas ſocero pulcherrima bella, Ipſe paras*) Quis vitium non videt? Socero ne Mars bella parabat? nugæ. ipſe ſocer erat, & filiã Hermonionem Cadmo iunxerat. quò magis miror nihil hic mutare veteres. tu meo periculo legas licet: *Bella etiam in Thebas ſocer ô pulcherrime, bella Ipſe paras?*

290. *eiectat virus in herbas*) tangit fabulam qua Harmonia Veneris filia, cum Cadmo marito, in ſerpentem conuerſa fingitur.

307. *genitalia fœdera Cadmi*) Lipſ. liber ſcriptus *gentilia fœdera Cadmi.* probè. nam affinitatis vinculo Cadmo adſtrictus Mars, vti iam diximus.

316. *hos mihi ius*) Deus bone! leuis menda quàm denſam ſententiæ facit noctem? at diſpellunt eã libri veteres, qui cum editione principe legunt, vt reſtitui, *hoc mihi ius.* De cuius lectionis bonitate dubitari à ſano homine non poteſt. vulgata hic tam conuenit quàm in tragœdia ſoccus.

Tẽplum Iunonis. 325. *Deuexat Proſymne*) Iunonis templum notat, in Euboo mõnte cuius area Proſymna dicitur, ab vna ex Iunonis nutricibus. adi Pauſaniam Corinthiacis.

326 *ſtan*

328. *ſtant fulti puluere crines)* id eſt, plenæ ſunt. Siſennius lib. IX. *Cælum caligine ſtat.* Varro Eumenidibus. -----*denique auarus Quis ſanus? cui ſi ſtet terra & traditus orbis, Curando tamen ac morbo ſtimulatus eodem, Ex ſeſe ipſe aliquid quærat, cogatque peculi.* Lucillius Sat. V. *Interea ſtat ſentibus fundus.* pro eo quod diceres, cælum plenum eſt caligine, ſi terra plena ſit, fundus plenus eſt ſentibus. *Verbum ſtare noua notione.*

331. *aduerſo cui colla)* locus rectè habet, tantùm τὸ, *aduerſo* interpretare: *aduerſarij.*

352. ---*ſeruatorémque cruentum*

Bebrycij nemoris) Amycum intelligit qui aduenas in Bebrycio nemore, ad ceſtuũ certamen prouocare ſolebat, eóſque ibidem, dolo interficere. qui tandem à Polluce & ipſe occiſus eſt.

367. *vitaq. nocens hæc vulnera cerno integer?)* Amplector Lang. & Leod. ſcriptã lectionem. *vitaq. nocens.*

374. *nec me adeo res dextra leuauit)* vtinam omnes nõ à ſupremis labiis, ſed è pectore, & vt ille ait ἐκ φρενῶν μυχοῦ, hanc ſententiam vſurparemus, quàm bellè nobiſcũ ageretur? vix afflauit melior quædã fortunæ aura, ſtatim æquales, dein ſuperiores, poſtremo noſtra ipſi ſpes anteire paramus. inſani? & Comici verbo *lapide ſilice ſtultiores*! enimuero, quo

Fortuna altius

Euexit ac leuauit humanas opes,

Hoc ſe magis ſupprimere felices decet.

feri & inculti homines id ſciuere, qui animosè apud Curtium inculcant, Regum maximo: *arbores magnas diu creſcere, vna hora extirpari.* imbibes tu qui infida fiducia te extollis, niſi ſeriò ſed ſero plorare velis. quandoquidem non certius ſolem meridie lucere, quàm illud Tragici: *Lib. VII.*

Sequitur ſuperbos vltor à tergo Deus.

380. *auditúſq. iterum reuocet Socer)* verſum in mor- *Suſpectus locus.*

bo cubare, ego de via medicus pronuntio: ſed deſtitutus à libris, Æſculapiis curandum relinquo.

490 *neque vos audi promittere bellum)* nunquid rectius *auidi promittite bellum?*

Statius emaculatus.

405. --- *cui fida proceréſque ſocérque.*

Adſtupet oranti) ita vulgati, corruptè vt & cæco apparet verũ ex manuſcriptis & editione principe planiſſimè emergit ſe veritas, *cui fida manus.* ſcripſiſſe ita Papinium nõ dubitabit qui rationem omnem nondum exuit aut ſenſum.

Amphiaraus vnus ex VII. qui ad Thebas pugnarũt.

430. *facta infecta loqui)* ad illud Virgil. *tam ficti prauique tenax quàm nuncia veri.*

452. *Amphiaraë datur)* vnus è ſeptem ducibus huius belli, Oclei filius. quem tradunt rudem planè ac indoctũ, cũ in domo fatidica, quæ apud Phliaſios eſt, vnam noctẽ obdormiuiſſet, ſtatim diuinare cœpiſſe. Conſule Pauſaniam Corinthiacis.

Melampus augur.

453 *Phœbóque Melampus)* & hic augur magni nominis. meminit inter alios Homerus Odyſſ. λ. & ο. Apollonius Argon. α. Theocritus Idyl. Y. hic ille qui furentes Proëti filias veratro nigro vel albo, purgaſſe creditur. tu adi Strabonem lib. IX. qui de vtraque Anticyra atque Elleboro agẽs, Grammaticorum de ea re pugnam componit.

475. *aut frondes lucis)* quercum Dodonæam notat: Seneca, Hercule Cetæo. --- *quercus hanc ſortem mihi Fatidica quondam dederat.* dixi ali

Hamonis oraculum.

476 *licet aridus Hamon)* rectè aridus, quia in Lybia æſtuoſis admodum, arenoſiſq. locis fanum eius extructum. De Hamonis oraculo ſi operę tibi, adi Herodotum lib. II. & Q. Curtium lib. IV.

Brãchus Apollinis filius.

478. *Niliacúmque pecus)* Iſidis oraculum reſpicit.

479 *Branchus)* Apollinis hic filius, qui à patre diuinãdi artem accepiſſe fingitur. templum celebre habuit apud Poſſideũ oppidum & promontorium Ioniæ.

Ioniæ. vide quæ notat Plinius lib.v. cap. xxix. & Strabo xiv. Luctatius Theſſalum fuiſſe ſcribit dilectum Apollini vt Hyacinthus.

480. *Pana Lycaonia*)de Panis fano &oraculo vide latè ſcribentem Pauſaniam Arcadicis, quem non exſcribo. illud breuiter & vno verbo, ſciat iuuentus, Lycaoniæ hic mẽtionẽ fieri, nõ Arcadiæ, quia olim magna Arcadiæ pars, ſeu vt alij volunt, tota Arcadia, Lycaonia dicta fuerit. Diagõ verò fluuiũ, à meridie in Alpheum influentẽ, contra Lynmantum montẽ, Piſeum agrum, ab Arcadico diuidere. vnde lucem petes precedenti verſui. *Oraculũ Panis.*

493. *leuúſq. tones*) ad ſuperſtitionẽ veterũ, qui auguria ſiniſtra optima putabant, à ſinendo: dextra infauſta. Virgil. II. *Vix ea fatus erat ſenior, ſubitoque fragore Intonuit læuum.* Noſter hic: *Si prohibes, hic necte moras. Dextriſq. profun iũ Alitibus prætexe diẽ.* Lux hinc Papinio lib. VIII. *Quis mihi ſydereos lapſus mentémq. ſiniſtri Fulguris?* trahes huc illud Virg. Bucolicis: *Siniſtra auguria fauſta. Virgilius explicatus.*

Sæpe ſiniſtra caua prædixit ab ilice cornix.

506 *Non fulminis ardens victor adeſt*) corrige ex codicibus ſcriptis & editione Principe: *vector adeſt.* tangit fabulam qua aquila fulmen ferre fingitur. Statius lib IX.

---Vtque fori vectorem fulminis albus
Cum ſupra reſpexit olor---

507. *Non venit augurijs melior, quàm vultur*) peſſimè affectum locũ, facilè ſanabis, ſi ex veteribus libris mecum legas: *non venit augurijs melior, quin vultur:* Senſus. Aquila Ioui, coruus Phœbo, & noctua Mineruæ, ſacræ aues, ſecundi augurij indices, nuſquam apparent: ſed vultures & ancipitres paſſim debacchantur. *Statius correctus.*

539. *ſubita face ſolis inarſit*) Capanei ſignum, qui fulgure periit.

541. *teneræ dep·nitis alæ*) Parthenopei pueri auguriũ.

542. *hic hoſti implicitus*) Polinices deſignatur, qui implicitus fratri obiit.

543. *hunc fuga retro voluet agens*) Adraſtus qui ſolus euaſit ex regibus.

544. *Hinc nimbo glomeratus*) Hippomedõ qui aquis obrutus.

545. *paſcitur immoriens*) Tydeus, qui moriens Menalippi caput dentibus lacerauit.

547. *qui cadit, agnoſco*) Amphiaraus ipſe, quem terra abſorbuit.

Cõiectura in Statio. 554. *& parto nonnunquam ſtare quieti*) Lipſ. liber *& porto*, vnde libenter fecerim: *portu*.

Statius correctus. 559. *ac non prior*) ſpuriam hîc litteram irrupiſſe, attentus lector haud difficulter videbit, ego eam auctoribus libris reieci & reſtitui: *at non*.

567. *inhonorus frons ſacerdos*) placet magis ſcripta lectio Lipſiani codicis, cui aſſentitur princeps editio: *inhonorus frõde ſacerdos*. adhęſit haud abſimile

Appuleius correctus. mendum Appuleio II. Metamor. *Equi ſudorem fronte curioſè exfrico*. nubiloſa ſententia. & fallit me meũ augurium, an inuenta veritas eſt? arbitror ego emaculandum: *qui ſudorem fronde curioſè effrico*. τὸ *fronde* orationis ductus valde approbat. verum *effrico*, ipſe Appuleius inibi agnoſcit: *ſordium enormem eluuiem effrico*.

Statius emaculatus. 587 --*Et tunicas chalibum ſquallere crepantes*
Pectoribus tentare, aliÿ cortinia tentant
Cornua) ita optime veteres, vulgati omnes deprauatè: *aliÿs*-- *Cortinia*.

597. *ſperat tellus abrupta reuerti*) Sicilia.

598. *Capaneus*) Et hic vnus ex ſeptem Ducibus huius Thebani belli, Hipponoi filius, qui fulmine in oppugnatiõe vrbis occiſus fingitur. Latè Statius lib. XI. & Pauſanias Bœoticis. fabulę cauſam dedit,

quod

quòd is primus fuerit, qui hoſtium muros, ſcalis admotis voluit conſcendere, & in ipſa oppugnatione ictu lapidis fuit oppreſſus. Euripides: ἐκεῖνος (Capaneus) ἑπτὰ πρὸς βάθρους τεκμαίρεται πύργων ἄνω δὲ καὶ ἐναῦτα τείχη μετρῶν. Vegetius lib. IV. *Qui ſcalis in* Vege-
obſidione vrbium vtuntur, frequenter periculum ſuſtinent tius cor-
exemplo Capanei, à quo primùm ſcalarum propugnatio, le- rectus.
go, *oppugnatio, perhibetur inuenta: qui tanta mole lapidum fuit obrutus à Thebanis, vt fulminibus dicatur extinctus.*

601. *manu progreſſus auorum*) lege meo periculo; *pregreſſus auorum.*

619. *Phœbeia ad limina ciui*) manuſcripti conſenſu, & quidem optimè, pro ingenio Capanei: *Plebeia ad limina ciuis.*

636. *quæ fati exordia cunctis*) Veteres omnes Conie-
præter Buſl. *quæ prima*, vnde propè eſt vt credam ctura in
ſcribendum, *quæ priua exordia cunctis* vt ſenſus ſit: Statio.
quæ ſingularia exordia cunctis. *Priua* vetuſtè quæ Priua
nobis *ſingularia*. Lucretius lib. III. priſcis

Quod ſi fortè animus extrinſecus inſinuari ſingula-
Vermibus, & priuas in corpora poſſe venire ria.
Credis, ---Lucillius Sat. I. *Ad cœnam adducam, & primum hiſce abdomina thymi. Aduenientibus priua dabo.* Idem: *Cultellæ accedunt priuæ centonibus binis.* vellem vocem hanc reſtitutam Apuleio Metamorph. II. *Sunt, aio, prima huiuſce diuinationis experimenta: nec mirum.* cui rei hic τὸ *prima*? ſi attendas ſententiam turbare videbis. & ſcripſiſſe Apuleium: *Sunt, aio, priua.*

639. *non alias tam ſaua mihi*) emacula fideiubente Diui-
me: *ſaue mihi.* nat. o

650. *Et tua nonnunquam Tyrrhenus tempora circum* in Sta-
Clangor eat) repoſui ex veteribus, ſtructura oratio- tic.
nis flagitante; *Et tua non vnquam.* Mens. ita nun-

quam tubam audias. Tyrrheni tubam inuenerunt, & ideo dixit: Tyrrhenus clangor.

Diuinatio in Statio.

774. *ne mihi tunc moneo*) rectius mihi videtur ad ſententiæ lucem: *ne mihi te moneo.*

Statius correctus.

669 *aberit clementia Phœbi.*) magis ex vero & decoro, ſi perſonam Capanei contemptoris Deorum reſpicias, ſcripta lectio: *aberit dementia Phœbi* nec dubium mihi ſic quin Papinius ita ſcripſerit.

In Statio coniectura.

705. *quantus amor cauſæ.*) ſuſpectum mihi hic τὸ, *cauſæ*, & profecto ſi cōſiderationis oculum propius admoueris, nullam idoneam ſententiam videbis. libri non mutant. videtur tamen corrigendum, *quantus amor caſtæ.*

IO. BERNARTI

AD LIBRVM IV. THEBAIDOS,

SCHOLIA.

Lariſſea arx.

Mineruæ templum in ea.

Simulachrum ligneum Iouis omnino notandum.

Verſ. 5. *de vertice Lariſſeo*] Arx Argiuorum, Lariſſa dicta à Pelaſgi filia, in qua fanū Mineruæ fuit, variis ſignis exornatū, & imprimis ſimulachro Iouis nobile. enimuero hic ille Iupiter qui in Priami regia, ſub Diuo poſitus, & ad cuius ārā, capto Ilio Priamus confugiſſe, & à Pyrrho occiſus ſcribitur: obtigit verò in diuiſione prędæ, Stenelo Capanei filio, & hoc ipſo in loco, ab eo, in rei memoriā eſt dicat⁹. Quod ideo noto, quia ſimulachrū hoc duos oculos habebat, qua in parte eos homini Deus locauit, tertiū verò in fronte. author Agatharcides Aſiaticis, & Pauſanias Corinthiacis, qui & cauſam reddit, dignā certè vt hic trāſcribatur. verba eius hæc ſunt: *Habere autem tres oculos idcirco conijcere quis*

poſſit,

poſſit, quod communis omnium hominum ſermo regnare in cælo Iouem prædicat. Sed & eum Deum qui ſub terra imperare dicitur, Homeri quidam verſus Iouem nominat.

Iupiter infernus ſimul & Proſerpina Diua.

Æſchylus quidem Euphronis filius, ipſum maris etiam regem, Iouem appellat quare hac ductus ratione, quicunque illum fecit, tres ei oculos attribuit, vnum & eundem ſignificans Deum, tribus, quas di tres ſortiti inter ſe dicuntur, mundi partibus imperare. hæc ille Chriſtiana fide deſtitutus, Chriſtianæ religioni conuenientiſſima tradit.

6 *oſtendit Bellona facem*] capio Poëtæ mẽtem: non abs re tamẽ fuerit monere, occaſione tã huius arcis, quàm facis, Lyncem cùm de quinquaginta Ægypti filiis, vnus eſſet necis periculo liberatus, ad Lyrceum oppidũ confugiſſe, atque hinc face prolata, ſignũ Hypermneſtræ dediſſe: ipſum etiam viciſſim, à Lariſſa, protuliſſe facem, quo & ſe oſtenderet ſaluam, eámque ob cauſam Argiuos quotannis *feſtum facularum* ſolitos celebrare. Author Pauſanias Corinthiacis. *Feſtum facularum.*

15. *& armatos ſimulat ſperare*] in vitio verſum eſſe liquidò ex ſententia conſtat. Mens enim, ſimulaſſe vatem proſperum ſe ſucceſſum exercitui Argiuorum ſperare, non verò ipſos armatos ſperare. quo nihil potè ineptius. rectè itaque ex veteri mẽbrana repoſui: *& armatis.* *Statius correctus.*

34. *nemoris regina ſorori*] perſpicuè rectum. & ita in manuſcriptis & editione principe repperi. vulgati inficetè: *Nemoris regina ſorori.* *Iterum.*

43 *Luctatur Arion*] equus hic Adraſti, cuius in poſterum frequens fiet mentio. Poëtę de eo varia tradidere. nonnulli ex terra ortum aſſerunt. Antimachus Thebaida. *Arion Adraſti equus.*

Ἄδρηστος Ταλαοῦ υἱὸς Κρηθηΐδαο.

Πρώτιστος Δαναῶν πὲρ ἐπαινετὼ ἤλασεν ἵππω,
Καιρὸν περιπνὸν καὶ Ἀρείονα Θελπυσαῖον
Τὸν ῥά σ' Ἀπόλλωνος σχεδὸν ἄλσεος Ὀγκαίοιο
Αὐτὴ γαῖ' ἀνέδωκε σέβας θνητοῖσιν ἰδέσθαι.

alij ab ipſo Neptuno procreatum volunt, & huc trahunt illud Homeri:

Οὐδ' εἴ κεν μετόπισθεν Ἀρείονα δῖον ἐλαύνει.
Ἀδρήστου ταχὺν ἵππον, ὃς ἐκ θεόφιν γένος ἦεν.

Virgilius Georg. 1. pugnantes ſententias componere videtur, dum ait:

--túque ô cui prima frementem
Fudit equum, magno tellus percuſſa tridenti Neptune.

Si modò Arionem hunc intelligit, & prodiiſſe vult in certamine hoc cum Pallade. Noſter Papinius lib. vi. nihil niſi domitum à Neptuno ſcribit:

Ducitur ante alios rutilæ manifeſtus Arion
Igne iubæ. Neptunus equi (ſi certa priorum
Fama patet) primus teneris læſiſſe lupatis
Ora, & littoreo domitaſſe in puluere fertur.

Luctatius verò paſſim à Neptuno & Cerere, Arionem procreatum tradidit. Sed de his nugis plus ſatis. tu ſi otium tibi, ad Pauſaniam Arcadicis.

Charadri fluuij mira vis. 46. *ſpumanté valle Charadrü*) fluuius Archaiæ, quo (Pauſania teſte) q̃ verno tẽpore portarũt pecudes, mares gignere credũtur fœtuum partẽ maximam.

Leo Cleonæus. 47. *turritæ mole Cleonæ*] media inter Corinthum & Argos vrbs, à Cleone Pelopis filia, ſeu, vt alij volunt, Aſopi filia appellata. adiacet huic vrbi Leonis Nemei, ab Hercule interfecti, ſpecus. quare & idem Leo, à Poëtis Cleonæus dicitur Lucanus: *ille Cleonæi proiecit terga Leonis.* Statius lib. 1.

Illius en ſpeciem quem per Teumeſia Tempe
Amphitrioniades fractum iuuenilibus armis
Ante Cleonæi veſtitur prælia monſtri.

48. *& Lacedæmonium Thyre lectura cruorem.*] Hiſtorica

ſtorica face opus, ad illuſtrandum hunc locum, quem peto ex Stobæo, apud quem Theſeus ſermone de Fortitudine: *Lacedæmonij* (inquit) *& Argiui, ſuper Agro Thyræo certabant. viſúmq. eſt eligere trecẽtos vtrinque, & qui ex ijs victores fuiſſent habere agrum. Quo facto Orthyades Lacedæmonius, multis interfectis, & ipſe ſaucius inter mortuos Lacedæmonios iacuit. Duo autẽ Argiuorũ, Agenor & Chromius ſuperfuere, quibus digreſſis Argos, vt victoriam nunciarent.* Ὀρθυάδης, verba Stobæi ſunt, πολλοὺς σκυλεύσας τῶν πολεμίων τρόπαιον ἔστησε, καὶ χρησάμενος τῷ τῶν τραυμάτων αἵματι ἐπέγραψεν, Λακεδαιμόνιοι κατ' ἀργείων καὶ τοῦτο πράξας ἀπέθανεν. *Orthyades ſpoliatis pluribus hoſtium, trophæum erexit, & vſus vulnerum ſuorum ſanguine, inſcripſit Lacedæmonij de Argiuis: & hoc facto obijt.* refert hæc eadem Plutarchus in Parallelis, quem vide. nam nõ Papinij noſtri ſolùm, ſed & Flori verbis ab hac re lumen, lib. II. cap. II. de Calphurnio Tribuno: *Hoc illuſtrior noſter, quod expeditioni tantæ ſuperfuit & ſuperuixit, licet nihil ſcripſerit ſanguine.* notat idem hoc Orthyadis factum. nec vnquam capies eius mentem, niſi hiſtoriam hanc ſcias.

Occultior in Statio in ellectus.

Orthyadis factum.

70. *iam laſſa ceruice*) veteres *iam laxa ceruice*. quod non diſplicet. Senſus. ceruice non pingui, ſed macie & pendenti pelle deformi.

Statius leuiter correctus.

81. *Ægion Aranénque*) ſcripti Codices & quidem benè *Ægion Arenénque*. Arene ſiquidem Meſſeniæ vrbs, condita ab Apharæo, filio Corphones, Perſei filiæ, qui ei ab vxore ſua Arena nomen impoſuit, vt Pauſanias Meſſenicis tradit.

Arena vrbs.

103 *Fletáque cognatis auibus*) fabulam reſpicit, qua Meleagri ſorores, in aues mutatæ finguntur.

106. *Herculea turpatus gymnade*) Duellum notat quod inter Acheloum fluuium & Herculem, pro Deianira, fuiſſe, Poëtæ tradidere.

Correctus Statius. 107. *adhuc imus)* Lectio hæc à libris ſcriptis eſt vulg *adhuc imos*. adulterina eſt. vt vel puer viderit. quare fidenter eam lege Iulia reiicio.

Iterum. 129 *tremit ærea claſsis)* locum hunc ſincerum eſſe non ipſi fidei crediderim. quare & ſine vlla hæſitatione expreſſi ſcripturã veterẽ, & editionis Principis: *tremit ærea caſsis.*

Diuinatio in Statio. 131. *ferrea ſuta terunt)* Loricas notari mihi cõpertũ. locũ tamen ſanum eſſe præſtare non auſim. nulla diſcrepantia in libris, fateor, nec quicquam ſollicito, ſolum moneo rectius videri: *ferrea ſuta tegunt.*

134 *Quinquaginta ardent thalami pater ipſe cruentis In foribus laudatque nefas, atque)* interpunge--- *thalami, pater ipſe cruentis In foribus. laudatque nefas atque inſpicit enſes.*

139. *& vtroque refringens pectore)* homines & equi.

147. *Antiquam Tirynthа Deus)* Hercules.

158. *Deus audit ab Oeta)* decorè: quoniam in Oetea ſilua crematus Hercules Seneca Tragicus.

Hercules vbi crematus.

Ut preſsit Oeten, ac ſuis oculis rogum
Luſtrauit, omnes fregit impreſſius trabes.

Cicero, Tuſcul. quęſt. lib. II. *Aſpice Philoctetum : cui concedendum eſt gementi, ipſum enim Herculem viderat in Oeta magnitudine dolorum eiulantem.* Papinius ipſe Hercul. Surrentino.

--- ceu talis iterum luſtratus honeſti
Ignis, ab Oetea conſcenderis æthera flamma.

160. *vineta Molorchi)* Arcadius hic ſenex, qui Herculem ad Nemæi Leonis expugnationẽ proficiſcentem comiter excepit. Tibullus lib IV.

Quin etiam Alcides Deus aſcenſurus Olympum,
Læta Molorchæis poſuit veſtigia tectis.
Paruaque cæleſtes pacauit mica, nec illis
Semper inaurato taurus cadit hoſtia cornu.

Noſter more ſuo, ita hęc deſcripſit, vt null' Apel-

les

les in tabula repræſentare poſſet euidẽtius. verùm gloſſographi, vti ſolent, debacchati, ſpuriã hanc lectionem intruſerunt.

Gloria nota caſæ, foribus ſimulata ſalignis. *Statius emaculatus.*
Hoſpitis arma Dei: paruaque oſtenditur auro.
Robur vbi, & laſſos qua reclinauerit artus
Ilice, qua cubiti ſedeant veſtigia terræ.

Longè enim aliter concepta eſt vetus ſcriptura:

Gloria nota caſæ, foribus ſimulata ſalignis
Hoſpitis arma Dei: paruaque oſtenditur auro,
Robur vbi & laxos qua reclinauerit arcus
Ilice, qua cubiti ſedeant veſtigia terræ.

concinniùs profectò & elegantiùs. Senſus. oſtẽditur locus in quo clauam, oſtenditur arbor ad quã arcum depoſuit, oſtenditur terra, cui veſtigia cubiti iacentis Dei impreſſa. *Matres texebãt chlamides militares.*

175. *Horrendum non matris opus)* nota morem priſcum, quo inualuerat, vt matres texerent chlamides militares filiorum. Noſter lib. VIII.

-----triplici velauerat oſtro
Surgentes etiamnum humeros, & læuia mater
Pectora. Idem lib. IX.
Ipſe bis Oebalio ſaturatam murice pallam,
Lucentéſque auro tunicas (hoc neuerat vnum
Mater opus) tenui collectus in ilia vinclo
Cornipedis læuo clypeum demiſerat armo.

186. *Et illuſtres Satyro pendente Celænas)*. Marſyam intelligit, qui auſus Apollinẽ ad certamẽ prouocare, victus & excoriatus eſt. apud Ouidiũ VI. Faſt.

202. *ſat dubium cœtu ſolante)* nihil hîc ſcripti. aſſentio tamen viris doctis, & omnino legendũ exiſtimo, *ſat dubium calatho ſolante*, neque enim decorũ pudicæ matronę cœtus frequẽtare, aut tali ſolatio vti abſente marito, Argiã decebat. Planè vt abſurdum videatur, decoris obſeruantiſſimum Poetam *Firmata ſentẽtia viri docti.*

hoc ei adfixiſſe. Noſtrã verò coniecturam veterum mos firmat, quo receptũ vt etiam regum filiæ, lanificio manus admouerent. Alexander apud Curtium ad Syſigambin matrem Darij: *mater hanc veſtem qua indutus ſum, ſuorum non ſolùm donum ſed etiam opus vides, noſtri decepere me mores.* Seneca Hippolyto in perſona Phædræ:

---- Palladis tela vacent

Et inter ipſas penſa labuntur manus.

apud Romanos certè matronę priſcę ita lanificiis deditę fuere, vt in fœdere inter Romanos & Sabinos (Plutarchus in Romulo auctor) lex eſſet: vt volentes nuptę apud viros, quib. coniunctę erãt, manerent, omniũ operum ac munerũ vacationẽ, præterquã lanificij habiturę. Moris etiã erat vt nouę nuptę, quãdo ad domũ mariti deducebatur, colus compta cũ fuſo & ſtamine pręferretur. Plinius lib. VIII. cap. XLVIII. *Lanam cum colo & fuſo Tanaquil, quæ eadem Cicilia vocata eſt, in templo Sangi duraſſe, auctor eſt M. Varro, factamq. ab ea togam regiam vndulatam in æde Fortunæ, qua Seruius Tullus fuerat vſus. Inde factum vt nubentes virgines comitaretur colus compta cum fuſo & ſtamine.* Et ſicuti Græci *Hymenæum* in nuptiis inclamare conſueuerunt, ita Romani *Talaſsionem*: vnde Martialis.

Nouæ nuptæ. Colus prælata.

Inclamatio Thalaſsionis in nuptijs.

Quid ſi me iubeat Talaſsionem

Verbis dicere non Talaſsionis.

cuius vocis originem ad Lanificium refert Varro: quem ſequitur Feſtus: *Talaſsionem Varro, ait, ſignum, eſſe Lanificij, ταλάσιον enim, id eſt, quaſillum appellari Talaſsionem*: aliter tamen Atilius vetus Hiſtoriarum ſcriptor, Liuius libro I. Seruius ad I. Æneid. & Euſebius Chronicis, qui vocẽ hanc ad omẽ referunt, & à Talaſſio deducũt, cui coniugium valdè felix fuit, rapta virgine vnicæ pulchritudinis. tu eos vide,

vide,ego in gradum redeo.

201. *Aris advertere crines*) ſubſcribo cognato meo, doctiſſimo Lipſio, legenti: *Aris adverrere crines*. non firmabo, fecit ante vir magnus Elect. II. cap. VI.

230. *Hinc atque inde mora iaculis*) non concoquo hæc verba, niſi fortè intelligit, manus impeditas fuiſſe & occupatas iaculis.

241. *patria arua laceſſunt*) nemo damnet. ſcripti tamen codices cõſenſu agnoſcũt: *putria arua*, quod magis arridet.
Virgilius: ---*& Zephyro putris ſe gleba reſoluit.*
Statius lib. VIII. *niueoque rigant ſola putria nimbo.*
& libro VI. ---*huic putri prater tollere iacentem.*
& libro III ---*tunc feſſa putri rubigine tela.*
Seneca epiſt. XII. *Quid mihi futurum eſt ſi tam putrida ſunt ætatis meæ ſaxa?*

248 *Parthenopæe rapis*) cuius hic fuerit filius non eſtã in procliui eſt quàm imber cùm pluit. Duæ ſiquidẽ apud Poëtas celebrantur Atalantę, Arcadica vna, Iaſij; Bœotica altera, Schœnei filia. Noſter Parthenopęi matrẽ Atalantam Arcadicam fuiſſe, diſertè tradit. Diodorus Atalantã Bœoticam, ſeu Schœnei filiã. pro noſtro ſtat Ælianus de varia Hiſtoria, & Scholiaſtes Theocriti, pro Diodoro Oppianus: *Parthenopæus & Adraſti pallentis imago*: non Atalantæ, ſed Menalippæ filium Parthenopæum fuiſſe, cõtendit. adi elegantiſſimi M. Antonij Mureti in Propertium Scholia. *De Parthenopæo ſcriptorum diſſẽſus.*

269. *Cydonea corythos*) thecam ſagittarũ intelligit. Papinius lib. X. *Corythos theca ſagittary.*
---*cæleſtibus implet corython telis.*
Virgilius: ---*corythique leues humeris, & letifer arcus.*
quod notandũ tyrunculis, ne à Nonio decipiãtur, qui Corython nõ pro theca, ſed ſagitta accipit. de diſſenſu auctorũ in vocis huius orthographia, cõ- *Nonij lapſus.*

ſule eruditiſſimi M. Antonii Del Rio in Herculẽ Furentem Senecæ commentaria.

272. *Cornipedem trepidos ſuetum præuertere ceruos*
Velatum geminæ deiectu lyncis, & arma
Mirantem grauioris heri, ſublimis agebat
Dulce rubens, viridique genas ſpectabilis æuo.
Arcades huic veteres aſtris, lunaque priores) obſerua τὸ *deiectu*, propelle & ſimul tolle vitioſiſſimam interpunctionem: --- *heri ſublimis agebat,*
Dulce rubens, viridique genas ſpectabilis æuo.
Arcades huic veteres, aſtris lunaque.

Arcades priores Luna Poëtis.

275. *Lunaque priores)* reſpexit fabulam, qua Luna nata fingitur, paulo ante bellũ, quod ab Hercule, aduerſus Gigantes geſtum, patrémq. habuiſſe Pallantẽ quendam, vt tradidit Homerus (ſiue quiſcũque auctor hymni in Mercurium) aut Hyperionẽ, vt exiſtimauit Heſiodus Theogonia, aut Solem ipſum, vt ſcripſit Euripides in Phœniſſis. in eo certè plerique conueniunt, Arcades ante Lunam natos. Apollonius IV Argon.

Οὐδέ πω Δαναῶν ἱερὸν γένος ἦεν ἀκοῦσαι
Πευθομένοις· οἶοι δ' ἔσαν Ἀρκάδες Ἀπιδανῆες,
Ἀρκάδες οἳ καὶ πρόσθε Σεληνίης ὑδέονται,
Ζώειν φηγὸν ἔδοντες ἐν οὔρεσιν.

Nulli erat auditum Danaum genus Apidanenſes.
Arcades at ſoli fuerant olim: Arcades illi
Qui Lunam ſuperare ferunt ſe tempore & annis,
Cùm glandes ederent diſperſi in montibus altis.

quo quidem in loco Scholiaſtes Apollonij, Arcades Proſelenos (quaſi antelunares dixerim) ab Ariſtotele vocatos ſcripſit.

276 *nemorum vos ſtirpe rigenti)* Manuſcripti conſenſu: *nemorum quos ſtirpe rigenti.* tangit fabulam vulgatam, qua priſcis temporibus, homines ex arboribus nati finguntur. Noſter Papinius hîc:

--- *Quer-*

——*Quercus, Laurique ferebant*
Cruda puerperia ac populos vmbroſa creauit
Fraxinus, & fœta viridis puer excidit Orno.

288. *Aleæ nemorale Mineruæ)* ædificauit hoc templũ, Aleus Aphidantis filius Arcadiæ Rex. interiecto deinde tẽpore, cùm prius illud ſubito igne cõflagraſſet, aliud ipſi ſibi ciues erexerũt, magnitudine & ſtructura admirabili, deſcribit latè Pauſanias Arcadicis, ad quem te remitto, tãtùm moneo, Mineruæ Aleæ ſignum ex ebore fuiſſe, & ab Augusto Cæſare, debellato Antonio eiúſque partibus, inter quos Arcades propè omnes fuere, exceptis Matinenſibus Romã tranſlatum: & in aditu eius fori, quod ab eodem Auguſto dedicatum eſt, poſitum. Mineruam Aleam verò vocari etiam apud Græcos reliquos, quod diceretur in deorum cum Gigantibus pugna in Enceladem Bigas immiſiſſe, Auctor Pauſanias dicto loco. *Minerua Alea*

289. *qui tibi Phytræ Ladon——penè ſocer)* fabulam Apollinis & Daphnes tangit. & *pene* dicit, quia ante concubitum in Laurum conuerſa.

294 *grata pharetrato)* reſpicit fabulam, qua Iupiter in ſpecie Dianę fingitur concubuiſſe Caliſto Ladionis filię.

299. *& æriſonum Stymphalon)* nubiloſo loco, lucem petes à fabula, qua vulgatum Herculẽ Stymphalidas aues, humana carne victitantes, ærei crotali à Pallade accepti tinnitu fugaſſe. vt Nonius in Dionyſiacis, Piſander Camiręus Charon Lapſacenus, & Seleucus in Miſcellaniis tradiderunt. Seneca tragicus tamen à Medea, Hercule furente & Oeteo, Ouidius denique & alij ſagittis interemptas volunt. quibus & Euphorbus ſubſcribit, dum inquit: *Stymphalium fabula.*

Deijcit horriſono quincto Stymphalidas arcu. adi Strabonem lib. VIII. Pauſaniam Arcadicis: Diodorũ V.

Statius correctus. 306. *ille Lycaoniæ ritu)* potius eſt ſcribi ex manuſcriptis: *ille Lycaoniæ rictu caput aſperat vrſa:* nam alicuius feræ pellē, pro galea, capiti imponere, antiquis vſitatum: certè galeis inducere. Silius lib III.

---ore ferarum.

Et rictu horrificant galeas. Noſter lib. VII.

Tela rudes trunci galeæ vacua ora Leonum.

308. *funereæ tum namque dapes)* reſpicit ea quæ de Thyeſte & Atreo fratribus traduntur.

317. *prædatoris equi ſequitur veſtigia tigris*]. equum pro equitante poſuit.

331 *Mirabar cur templa mihi tremuere Dianæ*
Nuper, & infertor vultu Dea viſa, ſacriſque
Exuuiæ cecidere tolis, hinc ſegnior arcus) emacula ex veteri membrana:

Mirabar cur templa mihi tremuiſſe Dianæ
Nuper, & infeſto vultu Dea viſa, ſacriſque
Exuuiæ cecidere tolis, hoc ſegnior arcus.

priora clara ſunt, in tertio verſu omina recenſere pergit (vti vides) & inter omina refert *ſegniorem arcum*, benè itaque libri: *hoc ſegnior*, non vti vulgati: *hinc ſegnior.*

Eleutheria ſacra. 373. *arſiſſe Plateas)* oppidum Bœotiæ, apud quod quinto quoquo anno Eleutheria, maximis de curſu propoſitis premijs, celebrari ſolent. incolis etiam huius oppidi ſolenne; ſeptimo circiter anno, dies feſtos celebrare, quę *Dædala* nuncupantur à ſimulachris ligneis. originem & ritum latè deſcribit Pauſanias Bœoticis, quem adi, ſunt enim vberiora quàm vt huc transferantur.

376 *cui non eſt ſcire)* auctoribus ſcriptis libris litterulam pelle, & rotundiſſimam gnomen efficies, quæ vulgi ingenium pulcherrimè notat.

Statius correctus. *-----cui non & ſcire licentia paſſim,*
Et vidiſſe fuit.---Tacitus in hanc ſententiam

Anna-

Annalium II. *Vt quis ex longinquo reuenerat, miracula narrabat, vim turbinum, & inauditas volucres, monſtra maris, ambiguas hominum & belluarum formas, viſa, ſiue ex metu credita.* Idem propius Hiſtor. I. *Vagus primum & incertus rumor, mox, vt in magnis mendacijs, interfuiſſe ſe quidam & vidiſſe adfirmant: credula fama inter gaudentes & incurioſos.* Lucanus I.

——— Sic quiſque pauendo
Dat vires famæ: nullóque auctore malorum
Quæ finxere timent.

378. *Syluestris regina chori)* pede preſſo Vergilium ſequitur, qui eadem prorſus de Amatha, Latini vxore, tradidit libro VII.

417. *& odori ſulphuris)* ita omnino legendum ex ſcriptis codicibus. vulgati: *& odoris ſulphuris aura.* *Statius emaculatus.*

453 *& Actæos imbres)* mel.

481. *inſepare cœtu)* ea notione dixit, qua *diſpare cœtu.* genus loquendi à paucis vſurpatum, quod equidem meminerim.

492. *& vellera preſſat)* an non rectius *& vellera prenſat?*

501. *quibus hunc ſacrauimus ignem]* Lipſ. liber *quibus quibus hunc ſaturauimus ignem.* victimis videlicet iniectis & combuſtis.

511 *aut ægras functorum carpere fibras]* Magorum ritum tangit Appuleius lib. II. *Sed & buſtis & rogis reliquiæ quadam, & cadauerum præſegmina ad exitiabiles viuentium fortunas petuntur.* Tacitus Annalium II. *reperiebātur ſolo ac parietib. erutæ humanorū corporum reliquiæ, carmina & deuotiones & nomen Germanici plumbeis tabulis inſculptum, ſemiuſti cineres, ac tabe obliti, aliaque maleficia, &c.* credo crimen hoc notare Theodoſium & Valentinum Imperatores, L. VIII. C. de Repud. *Vir quoque pari fine claudetur, nec licebit ei ſine cauſſis aperte deſignatis, propriam repudiare iuga-* *Veneficarum mos.*

lem, nec vlla modo expellat, niſi adulteram, vel veneficam, aut homicidam, aut plagiariã, aut ſepultorũ diſſolutricem.

545. *Lacte quater ſperſus)* Tibullus lib. I.

Iam ciet infernas magico ſtridore cateruas,
Iam iubet aſperſas lacte reſerre pedem.

567. *his aui menſura dies)* quia vnum tantùm diem vixerant.

560. —*ipſe etiam melior, cùm ſanguis opertas*
Inſpexi ſedes Hecate ducente priùs, quàm
Obruit ora Deus) interpunge:
——*ipſe etiam, melior cùm ſanguis opertas*
Inſpexi ſedes Hecate ducente, priuſquam

561. *fletique nepotes)* Pẽtheus, Actæon, & Melicerta.

563. *reſpectantem arcu)* fabulã Athamãtis tangit.

564. *oppoſitis Semelen à ventre lacertis)* timens prolidum fulmine periret.

570. *triſtem noſco Lycum)* Dirces maritus ab Amphione & Zetho interfectus.

571. *Æolidem)* Siſyphus. Homerus Iliad. ζ.

Σίσυφος ἐολίδης ὁ δ' ἀρ' Γλαῦκον, τίκεθ' υἱόν.

573. *mutat Ariſtæo genitus]* Actæon.

589. *Pratúſque nocens)* quia Bellerophontem innocentem iuuenem, voluit occidere. adi Homerum *Iliad ζ.*

590. *truncatúſque Pelops)* fabulam reſpicit qua filium Pelopen Tantalus diis epulandum appoſuiſſe fingitur, Cererémque humerum depaſtam.

Statius corre-ctus.

593. *hic gr ge condenſi)* Emendatio à libris eſt vulg. *hi grege condenſo.*

598. *præſignem Meona lauro)* vetus: *præſagum*, rectè, quia Vates.

641. *fontes lege moræ)* non variant libri. gloſſemate tamen infectus locus, niſi fallor.

640. *terræ monſtra, Deumque-- Tela manent)* Amphiarai & Capanei obitum tangit. hunc enim terra abſor-

abſorbuit, illum fulmen occidit.

653.--*tibi armiferos geminæ iam ſidere brumæ*
Orgia ferre Getas, canúmque vireſcere dorſo
Othrin & Icharia Rhodopen aſſueuerat vmbra)

Duo hic notanda, *brumas* pro *annis* poni: eleganter ſanè, quia apud Getas: *Semper hyems, ſemper ſpirantes frigore venti.* Deinde obſeruandum *Ichariam vmbrã* pro *vite* poſitam. Luctatius: *Icharus comes Liberi, qui à Libero vini vſum mortalibus vt traderet ſumpſit, quod cùm paſtoribus exhibuiſſet potandum, ebrij facti, putantes ſe veneno tentatos, Icharum interemerunt.* *Brumæ pro annis.* *Ichariæ umbra pro vino.*

659.*ſunt illic ira, furorque, &c.*) optimus Poëta ſeriò agens, quod agere non videtur, peſſimę matris Ebrietatis, peſſimas proles indicat. poſſem ad vitæ huius coerctionẽ multa adferre ſed ne extra chorum ſaltare videar, ſolùm cum Q. Curtio dicã: *magnum illum Alexandrum ingentia animi bona, illã indolem, qua omnes Reges anteceſſit, illam in ſubeundis periculis conſtantiam, in rebus moliendis efficiendíſque velocitatem, in deditis fidem, in captiuis clementiam, in voluptatibus permiſſis quoque & vſitatis temperantiam, vnius vini cupiditate perdidiſſe.* *Ebrietas omnium vitiorũ parens.*

690.*Phœbus ad hac ſummo)* optimus liber ſcriptus Lipſ. Phœbus *ad hoc sũmo* quod valde amplectimur, *ad hoc* pro *præterea*. Terẽtius Adelphis: *Satis adhoc tua nos fruſtrata eſt fides*: Tacitus Hiſt. 1. *multi adhuc numeri* adi Salluſtium qui frequẽtiſſimus in hac phraſi.

812 *ab agmine primo*) expreſſi ſcripturam libri veteris, vulgati inficetè, ſi ſententiam introſpicias, *ab agmine primus.*

833.*perfurere)* perſpicua veritas, & ita in codicibus ſcriptis reperi. vulgati ſine dubio deprauatè *præfurere.*

844.---*raptaſque alio de fonte refundit*
Arcus aquas) Lipſ. liber ſcriptus: *portaſque.* quæ *Coniectura in Statio.*

lectio etſi nec ipſa ſincera, propius tamen ad veritatem & germanam lectionem accedit. quæ vt mihi quidem videtur, eſt: ——*potaſque alio de fonte refundit*

Arcus aquas. Plautus Curculione.

Ecce autem bibit arcus, pluet credo
Hercle hodie. Propertius lib. III.
Purpureus pluuias cur bibat arcus aquas.

IOH. BERNARTII
AD LIBRVM QVINTVM
THEBAIDOS,
SCHOLIA.

Verſ. 4. ---*rediere viris, animique, minæque,*
Votaque) interpungo: *rediere viris animique minæq; Votaque.*

Statius correctus. 14. *aruiſque volans.* pauxilla menda totam ſententiam turbat. veteres agnoſcunt, *aruiſque volant*, id ſincerum eſſe ipſi vanitati crediderim. itaque non dubitaui in contextum recipere. Hyperbole eſt, nam vt multitudinem gruum ſignificet, dicit illas vmbræ fuiſſe fretis & aruis.

Diuinas pœnas ſemper experiri impios. 59. ---*mouet & cæleſtia quondam*
Corda dolor, lentoque irrepunt agmine pœnæ) pulcherrima & veriſſima gnoma. pœnam quam omnes improbi Deo debent: interdum omittit, ſed non remittit: ampliat quoſdam in iuſto ſuo iudicio, ſed non abſoluit: debitum ſtatim non exigit, ſed cum fœnore ſoluendum differt. Tibullus.

Ah miſer & ſi quis primò periuria celat,
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

Papinius hoc libro: ---*ſed diuum ſera per æquor*

Iuſti-

Iuſtitia & pœnæ ſcelerum aduentare videntur.
E. VI. *Sed videt hoc, videt ille Deum regnator & auſis*
Sera quidem, manet ira tamen.
Horatius: *Raro antecedentem ſceleſtum*
Deſeruit pede pœna claudo.

Quid raro? imò nunquam. acutiſſimè magnus ille Plato, v. de lege. Τιμωρία δ' ἀδικίας ἀκόλουθος πάσης. ἧς, ὅ, τε τυχὼν, καὶ μὴ τυγχάνων, ἄθλιος, ὁ μὲν, οὐκ ἰατρευόμενος. ὁ δὲ ἵνα ἕτεροι πολλοὶ σάζωνται, ἀπολλύμενος. *Omni iniuſtitiæ pœna comes eſt, quam & qui luit & non luit miſer eſt, hic quidem quia non ſanatur, ille autem quia vt alij multi ſalui ſint interit.* Quo igitur ſoluamus nomen quo obſtricti ſumus ſupero huic Creditori, cui nemo vnquam decoquet? audiamus Senecam Chriſtianè monentem, Epiſt. XXVII. *Hoc tibi circa diem mortis præſta, moriantur ante te vitia. Nam ſola virtus præſtat gaudium perpetuum, ſecurum.*

71. *motus Hymen, verſaque faces*] alludit ad ritum priſcum, non tamen me iudice, ad vulgatum illũ, quo in luctu receptum, vt magiſtratuum inſignia inuerſa præferrentur. quod huic loco nõ cõuenit. ſed acutiſſimè more ſuo, in hac alienatione mulierum à maritis, & odio potiùs, quàm dolore, reſpexit morẽ, quo transfugæ in exercitu, ſigna vertebãt, & arma. Ammianus lib. XXVI. *Eumque ſecuti complures iam gladios quatientes & pila ad Imperatorem tranſeunt, cum vexillis ſcuta peruerſa geſtantes: quod defectionis ſignum eſt apertiſſimum.* *Inuerſio armorũ defectionis ſignum.*

86. -- *Quater axe ſereno*
Intonuit] Luctatius: *Omnis impar numerus proſpera ſignificat, & viuis aſcribitur, par infauſta, & mortuis datur. Hinc Virgilius notans rem infauſtam, & mortem pronunciari prædicans, inquit, quater ipſo in limine portæ ubſtitit, atque vtero ſonitũ quater arma dedere.* Hęc ille, etſi fuſiùs, an rectè? videtur noſter in funere Ar-

chemoris:--- *quater horrendum pepulere fragorem Arma: quater mollem famularum brachia planctum.* at ecce? inibi, *Ter curuos egere ſinus*, inquit, & quod magis, in infauſtiſſimo illo duello Pollinicis & Etheoclis, ait: *Te nigris auidus regnator ab oris Intonuit.* ego me ſoluo iudicato iſto.

108.--- *turpémque iuuentæ Flore ſitum*) Dubius locus, & fortean corruptus. nisi Poetis vſitato loquẽdi genere τὸ *in* ſubaudias. vt ſenſus ſit, ſi tædet turpem ſitum in flore iuuentæ perferre, ſcriptus codex ſupra eadem manu & editio princeps agnoſcit: *Ferre ſitum*, mihi non diſpliceat legi, *flere ſitum*.

Diuinatio in Statio.

118. *Virginibus dare tela pater lætúſque dolorum Sanguine ſecuros iuuenum perfundere ſomnos?*) Danai & Ægypti hiſtoriam tangit, ſcio ſed quid, dolorum ſanguine perfundere ſomnos? nugæ. tu me audi interpungentem: --- *lætúſque dolorum,*

Sanguine ſecuros iuuenum perfundere ſomnos.

Vitioſa diſtinctio ſublata:

121. *Rhodopæia coniunx*) Progne.

136. *ſomnóſque ſuper*) ſuper ſomnos ea notione dixit qua vulgariter diceremus, *dum dormio* vel *inter dormiendum* noſter lib. I:

Non ſuper hos diuum tibi ſum quærendus honores.

id eſt, *inter honores*. Iuuenalis, Sat. XI.

Tale ſuper cœnam facinus narraret Vlyſſes.

id eſt, *inter cœnãdum*. Phraſis Suetonio vſitatiſſima. Nerone cap. XXII. *A quibuſdam ex his rogatus, vt cantaret ſuper cœnam.* & Veſpaſiano XXII. *Et ſuper cœnam autem, & ſemper aliàs comiſſimus, multa ioco tranſigebat.* ac paſſim alibi. Curtius etiam lib. VIII. *Pudebat amicos ſuper vinum & epulas ſocerum ex deditis eſſe electum.*

140. *dum tempus agit rem*) id eſt dum opportunitas ſeſe offert.

Virgilius: *iam tempus agit rem.*

136. me-

156. *moueet oſtia belli*) ita ex ſcriptis legendum, non vt vulgati, *hoſtia* Homerus illud. τ. — Correcti Statius.

---- πρὶν πολέμου στόμα δυσμενέων αἱματόεντος,

Ennius & ex eo Horatius:

Belli ferratos poſtes, portaſque refregit.

Virgilius: *Claudentur belli portæ.*

176 *& in nullis ſi irat Deus integer extis*) Luctatius: *eſt quoddam in extu ſignum quod Deus appellatur, quod ſi integrum apparuerit, propitium numen oſtendit, ſin vero dimidium iratum ſignificat, aut certè non præſens.*

203 -- *Scythiros armenta per agros.*

Hircanæ clauſere leæ) ſuſpecta lectio. quomodo Hircanæ leæ in Scythia? nuſquam factum, aut leas in Scythia alibi legi. Lip. liber *ſcitios* reſcribam *ſiccos armenta per agros*. De hoc ita pronuntio, vt tamen legis Valeriæ beneficium non tollam. — Diuinatio in Statio.

217.-- *& indigno ſoluit ſua brachia collo*) diuerſa planè ſententia in Buſlidiano codice extat, & ſi connexionem orationis reſpicias, verior: *& indigno non ſoluit brachia collo.* — Statius emaculatus.

222. *obliquúmque à patre genus*) quia ex concubina natus. Lucanus: *Obliquo maculat qui ſanguine regnum, Et Numidos contingit auos.*

269 --- *diſtinxerat vna*

Nubilus) nubiloſus à mala interpunctione locus. quid enim vna nubilus? Neuij buttubatta. lege: — Vitioſa diſtinctio ſublata.

--- *diſtinxerat vna*

Nubilus indignúmque oculis liquentibus imbrem.

280.---*illa qua rara ſilentia, porta*

Stat funeſta Venus, ferroque accincta furentes

Adiuuat--) adumbratus ex Virgilio locus lib. II.

---*Hic Iuno Scæas ſæuiſſima portas*

Prima tenet, ſociúmque furens à nauibus agmen

Ferro accincta vocat.

248 *Succedam curis: ita ſatus in aeræ rurſus*

Soluitur, & noſtros viſus accentibus vmbris,
Mitis, iter longè clarauit limite flammæ.

lectio hæc à libris ſcriptis & editione Principe eſt: à quibus in manifeſta veritate diſcedere religio fuiſſet. vulgati malè præferebant *Secedam curis. ita ſatus in aëra rurſus-- Soluitur, & noſtrum, &c.*

Clarare quid. Plauto, Lucretio & Auſonio lux.

clarauit) id eſt *illuſtrauit* ſeu *clarum facit.* Plinius Moſtellaria: *ſpeculo claras, clarorem merum.* Lucretius lib. III.

Atque animæ claranda meis iam verſibus eſſe.

Idem lib. IV. *Clarandū eſt planè ſi res exponere auemus.* & lib. V *Claricitat latè ſilentia ſæcla ferarum.*

Auſonius: *Pollet Ariſtides veteres qui clarat Athenas.*

322 *Nos tantum)* ita veteres. vulgati, *nox tantum.* de cui⁹ lectionis corruptione dubitari à ſobrio homine non poteſt. quid enim malum hic τὸ *nox?* cùm paulò antè Poëta ſcripſerit. *Exoritur pudibunda dies.*

324.-- *ſceptrum ſuper arma, patriſque Iniicio,)* optimè veteres, *armaque patris.*

347.-- *agunt Minyæ)* Argonautæ Luctatius: *à Minya rege Theſſalorum omnes Argonautæ Minyæ appellati ſunt.*

401. *Deprenſæque cadunt volucres)* lectio hæc pura à ſcriptis libris eſt, vulgo *Depreſſæque*

419. —— *ſubnectere malo.*
Voce manuque rogat) interpunge: -*malo,*
Voce manuque rogat.

442 *Aquilonia pignora fratres*] Cales & Zethes, Boreæ & Orithyiæ filij, fabulam quam Poëta hic tangit, latè explicant, Apollonius II. & Valerius Flaccus IIII. Argon. vide & Pindarum Pithiis.

Leniter tentatus Statius.

450. *ardet iter*] Lipſ. & Buſl. *audet iterum*, quod referri poteſt ad Hylam. ſi vulgatã retinere velles, diſtinctione te euoluas oportet: *ardet iter*. & accipe cum Luctatio, τὸ *ardet* pro *ſplendet.* Virgilius, *Ti-*

rioque ardebat murice. Statius

460. *forſitan & noſtræ)* ita ſcripti; & editio Princeps. Vulgati *forſitan & veſtra*. quod ſpurium fateri nec Pythonij dubitauerint. correctus.

472. *Lemnos celebratur alumnis)* nihil ſollicito. Lipſij tamen optimus codex, acutè: *Lemnos clamatur alumnis.* alluſum haud dubiè ad patientium clamorem Lucinam inuocantium.

439. ---*diſcriminat æthera plauſtris*
Anguis & vſque notos, alienúmque exit in orbem) ineptè. tu interpunge. *Anguis, & vſque notos, alienumque, &c.*

491. *illos & ſcopulis)* malim: *illos è ſcopulis.*

578. *Siue Deus vtinamque Deis conceſſa voluntas)* interpolatitia lectio; veteres *Siue Deis, vtinamque Deis conceſſa voluptas.* Mens. Siue Dis ſacer es, atque vtinam ſacer eſſes. Coniectura in Statio.

581. *linguæque ſecat fera vincla triſulcæ)* Ouidius:
Martius anguis erat criſtis præſignis & auro,
Igne micant oculi, corpus tumet omne veneno,
Tréſque micant linguæ. Seneca Philoſophus Medea:
Hic fera ſerpens corpus immenſum trahit
Trifidamque linguam exertat. Alluſit ſuo more aptè vti ſemper, decima illa Muſa Plautus, taxans homines, qui aliud promptum in lingua, aliud cluſum gerunt in pectore: Plauto lux.
Cui huc aduenisti nos captatum migdilybs,
Biſulcilingua, quaſi proſerpens beſtia? Statius

564 *figitur haſta ſolo)* veteres: *figitur alta ſolo.* nec dubito quin rectè, iam antea enim dixit: *volat haſta tremens.* correctus.

592. *fracta gemuiſtis arũdine Fauni)* Luctatius: *canna & ferula coronantur Fauni.* ſcitè igitur ſerpentis mortem lugentes, hæc ornamenta ſua comminuiſſe, dicit Poëta.

644. ——*quam me prius ima ſub vmbras*

Mergat humus? veteres melius: *quæ me prius*: ſimile eſt illud Sinonis apud Virgilium: *Heu quæ nunc tellus*, inquit, *quæ me æquora poſſunt---Accipere?*

645 ---*ſimul hæc terraque & ſanguine vultum*

Sordida) interpunge: ---*ſimul hæc, terraque & ſanguine, &c.*

Proſecare exta. 651. *dederat proſecta Tonanti*) ad morem veterum dixi, qui exta cocta ſolebãt proſecare, vnde & proſecta dicebantur, ac partẽ adolebant, partem cõſecrabant & ſacerdotibus dabant, partẽ ſibi apponebant. Suetonius Auguſto: *cùm fortè Marti rem diuinam faceret, nunciata repentò hoſtis incurſione, ſemicruda exta, rapta foro proſecuit, atque ita prælium ingreſſus victor rediit.* adi eruditiſſimum Arnobium li. II. aduerſus Gent. & Gallorum doctiſſimum Adrianum Turnebum. Aduerſariorum XV. cap. VII.

Statius correctus. 678. *ſociæ veritus commercia vittæ*) ad hanc certiſſimam correctionem præiuerũt libri veteres. vulgo legitur *commercia vitæ* tranſlatitiè & ſine ácumine. *Vittarũ apud veteres quis vſus.* noſtra lectio ritum ingerit, cuius apud veteres frequens mentio, frequens vſus, ea gratia viſum mihi hoc loco (iuuentutis ſaltem cauſa) quæ ſparſim ad hanc rem legi collecta vulgare. *Vitta quid.* Vitta, faſcia antiquis, qua circum caput crines religabãt. Cappella: *Vittæ ſunt quæ crinibus innectũtur, quibus fluentes religãtur capilli, & vittæ dictæ quòd vinciunt.* faſcia hac, ſiue *Vittæ matronarum.* vitta, matronę imprimis diſcretæ à virginib., caſtę à meretricibus, Plautus milite: *Vtique eam hic ornatam adducas matronarum modo: Capite compto crines vittaſque habeat, aſſimiletque ſe tuam eſſe vxorem.* Amata Latini vxor, ad matronas apud Virgilium:

---Io matres audite, vbi quæque Latinæ
Soluite crinales vittas, capite orgia mecum.

Sumebant nuptiarum die. Propertius lib. IV.

Quæ

Quæ mihi deducta fax omen prætulit, illa
Traxit ab euerſo lumina nigra rogo:
Et Stigio ſum ſparſa lacu nec recta capillis,
Vitta data eſt, nupſi non comitante Deo.

pertinet huc illud Capellę lib. I. de nupt. phil. *Iuno quoque expurgatioris auri ſplendente vena, addiderat crinibus, ſociale vinculum.* accommodo & Papinij locum, Epithalam Stellæ & Viol. -- *dat Iuno verenda vincula.* quod autem pudicę à meretricib. diſcriminatę, vel ex vno Tertulliano diſces, de cultu mul. *Quid minus habent infeliciſſimæ illæ publicarum libidinum victimæ, quas ſi quæ leges à matronis & matronalibus decoramentis coercebant, iam certe ſæculi improbitas honeſtiſſimis quibuſque feminis, vſque ad errorem dinoſcendi coæquauit.* Quid enim aliud *matronarum decoramẽta*, quã vittę, ſtola, inſtita? hinc ſcitè Ouidius caſtas à parum caſto ſcripto remouens:

Vittas matronæ quãdo ſumebant.

Vittis diſcretæ matronæ à meretricibus.

Eſte procul vittæ tenues inſigne pudoris.
Quæque tegis medios inſtita longa pedes.

mos hic ex Gręcia Romam migraſſe videtur, ſignatę enim apud Atheniẽſes meretrices, pariter Veſte à matronis diſcretę. vt notant Suidas & Artemidorus. lib. II. cap. III. Cęterum firmam hanc opinionẽ, paululum concutit Valerius Flaccus, qui vittas etiam in virginibus agnoſcit. lib. VIII. *Vltima virgineis tum flens dedit oſcula vittis.* iuuat Flaccum Papinius noſter, qui Achilleidos I. introducit Vlyſſẽ inter dona virginibus oblata, etiam vittas offerentem: imò ſignatè ornaſſe ſe vittis virgines ſcribit:

Nodus innexus.

———*gemmatis aut cingunt tempora vittis.* ne turbemur. vel ſolo amictu facile vitauimus hæc tela. virgines etiam vittam habuerunt, ſed ſimplicẽ, matronę duplicem author affirmãdi Propertius l. IV.

Idem ſolutus.

Mox vbi iam facibus ceſſit prætexta maritis
Vinxit & acceptas altera vitta comas.

Vittatæ virgines

& Valerius Max.lib.v.cap.11. qui & originẽ tradit, *In quarum honorem*(loquitur de Camilli matre & vxore)*Senatus matronarum ordinem benigniſſimus decretis adornauit. Sanxit námque vti feminis ſemita viri cederẽt, confeſſus plus ſalutis reipub. in ſtola, quàm in armis fuiſſe, vetuſtiſque crinium inſignibus nouum vittæ diſcrimen adiecit.* vittatę igitur matronę. ſed nec omnes, nec ſolę. Non omnes; quia ingenuis proprium hoc ius, nõ libertinis. ita exaudio Tibullum:

Libertinæ vittas non habebãt

Sit modo caſta doce, quamuis non vitta ligatos
Impediat crines, nec ſtola longa pedes.

Tibullus explicatus.

Non ſolę: quia vittati ſacerdotes, vittati vates, & tanquam vates Poëtę. Noſter hoc loco quem reſtituimus, de Lycurgo Iouis ſacerdote. Tacitus Annalium I. *Sacerdos apud arã Vbiorum creatus ruperat vittas.* D. Ambroſius epiſt. ad Valentinianum. *Vix ſeptem veſtales capiuntur puellæ. En totus numerus quem infulæ vittati capitis, &c.* Virgilius Papinius lib.x.

Sacerdotes, vates & Poetæ vittati.

Nec procul Aemonides Phœbi Triuiæque ſacerdos
Infula cui ſacra redimibat tempora vitta.

Iuuen. Sat. iv. de Virgine Veſtali : *cum quo nuper vittata iacebat*

Sanguine adhuc viua terram ſubitura ſacerdos.

Virgilius de Heleno : *Exorat pacem diuum vittáſque reſoluit.*

De Poëtis noſter Epicedion in Glauciam:

Diſcrimen inter vittas ſacerdotũ & matronarum.

Et nunc(heu) vittis & frontis honore ſoluto
Infauſtus vates. Idem Achilleidos I. *Nec mea nũc primis albeſcunt tempora vittis* hoc tamen diſcrimine, quod quà ſacerdotes, quà vates vittas haberent, vel oliuę, vel lauri ramo intextas. Papinius lib.I.

Huc gemini vates ſanctum canentis oliuæ
Fronde comam, & niueis ornati tempora vittis.

Virgilius li.III. *Rex Anius, Rex idem hominum Phœbique ſacerdos*

Vittis

Vittis & ſacra redimitus tempora lauro. Ab hac mente capies noſtrum hoc eodem libro.

Palladios oleæ Mopſi geſtamina ramos. cur enim oliuæ ramum gerebat Mopſus, niſi quia vates? Statius noſter lib. I. ---*Nec me ventura locuto*

Sæpius in dubio auditus Iaſone Mopſus

adde his Papinium lib. IV. ----*vatem cultu Parnaſia monſtrant*

Vellera, frondenti crinitur caſſis oliua. idem inibi:

-------*cernis Chroniumque Chromimque*

Plegeáque, & noſtra præſagum Meona lauro?

illud etiam non indignum monitu, infulam & vittas veteres ſæpe confundere. Seneca, Tragicus Agamemnone:

Infulæ ſcriptoribus idẽ quod vitta.

Sed cur ſacratas deripis capiti infulas?

hinc pro honore ſacerdotali, *infulas* poſuit Seneca Philoſophus epiſt. XIV. *Hæ litteræ non dico apud bonos, ſed apud mediocriter malos, infularum loco ſunt.* & apud mediæ ætatis ſcriptores *infula* pro *qualibet dignitate.* Ammianus, Caſſiodorus, Symmachus videntor, quibus adde ex iure noſtro, L. I. C. vt omnes iudices. &c. *vel qui adminiſtrationis maioris infulas meruerint.* Tertiò, Deorum ſtatuę vittis inſignitę. Virgilius:

Seneca explicatus.

L. I. C. vt omnes Iud: lux data.

Dij vittati.

Corripuere ſacram effigiem, manibúſque cruentis

Virgineas auſæ diuæ contingere vittas.

ibidem, *Sic ait & manibus vittas, Veſtámque potentem*

Æternumque adytis effert penetralibus ignem.

Iuuenalis Sat. VI. *Paucæ adeò Cereris vittas contingere dignæ.* Hinc vt religione mouerent, ſupplices etiam vittas præferebant. noſter lib. XII.

Vitta in ſupplicijs.

Ipſa manu, ramóſque oleæ, vittaſque precantis Tradit.

Virgilius lib. VII.

Multi nos populi, multæ (ne temne quod vltro

Præferimus manibus vittas, ac verba precantum &c.) apud eundem Ænead. lib. VII.

Optime Graiugenum cui me fortuna precari
Et vitta comptos voluit prætendere ramos.

Horatius: *Vnico gaudens mulier marito*
Prodeat iuſtis operata diuis,
Et ſoror clari ducis, & decoræ
Supplice vitta.

Tacitus Hiſtoriarum I. *Cum haud ignari diſcrimine ſui Viennenſes velamenta & infulas præferentes* & Spartianus Iuliano? *Hæc cum Iulianus videret, ſenatum rogauit vt virgines Veſtales & cæteri ſacerdotes, cum ſenatu, obuiam exercitui Seueri prodirent & prætentis infulis rogarent.* Et ab hac cauſa templorum fores vittis ornatæ. Noſter lib. VI.

Vittata templa.

Pande fores ſuperum vittatáque templa Saleis
Nubibus, & pecudum fibris ſpirantibus imple.

Propertius lib. IV. *Feminea loca clauſa Deæ fontéſque piandos*
Impune, & nullis ſacra retecta viris,
Deuia puniceæ velabant limina vittæ.

Et aræ.

& ipſæ aræ. Virgilius:

——Stant manibus aræ Caeruleis mœſtæ vittis atraque cupreſſo, etiam ſacris operaturi. Dido ad Nutricem apud Virgilium:

Operaturi ſacris vittati.

——túque ipſa pia tege tempora vitta.
Sacra Ioui Stygio, quæ ritè incepta paraui, Perficere eſt animus. Ouidius: *Dúmque parat ſacrum, dum velat tempora vittis.*

Victimæ vittatæ.

imo ipſæ victimæ vittatæ. Noſter Achilleidos II.

——vittata genitrix placata iuuenca eſt.

Sino apud Virgilium:

——vittaque Deum quas hoſtia geſſi.

Ouidius III. de Ponto, eleg. III. de Oreſte & Pylade, Dianæ immolandis:

Spar-

Sparſit aqua captos luſtrali Graia ſacerdos,
Ambiat vt fuluas infula longa comas.

Qui ritus facem prælucet, tenebricoſis certè, ei qui hęc ignorat, diuerſorum Anthorum locis. & imprimis Lucretij 1. de Iphigenia immolanda: &

Cui ſimul infula virgineo circumdata comtus,
Ex vtraque pari malarum parte profuſa'ſt.

Seneca Tragicus Hippol. de Theſeo:

-----preſſerant vita comam. Quia tanquam victima videlicet ad Minotaurum miſſus. Idem Tragicus de Atreo cùm fratris filios immolaret:

Poſt terga iuuenum nobiles religat manus,
Et mœſta vitta capita purpurea ligat.

Suetonius de eo qui pro ſalute Caligulæ ſe deuouerat: *Cunctãtem pueris tradidit verbenatum, infulatúmque qui votum repoſcentes per vicos agerent.* Hinc denique capies quid noſter ſibi velit lib. XII. Dum de Menecæo ait: *---vittíſque decorus Accubat.* cauſa: quia dijs tanquam victima deuotus. poſtremo quicquid venerabile efficere veteres volebant, vittis ornabant: hinc vittatæ naues. Plinius:

Vittatã nauem Dionyſius tyrãnus Platoni miſit obuiã.

Vittatæ faces nuptiales. Auctor Thebais:

--- non te duxit in thalamos parens
Comitata primos, nec ſuas feſtas manu
Ornauit ædes, nec ſua lætas faces
Vitta reuinxit, vittati poſtes ædium in quibus noua nupta deducebatur. Lucanus nuptiarum feſtiuitatem deſcribens lib II.

Infulaque in geminos diſcurrit candida poſtes.

Iſiodorus lib. IX. cap. vlt. ex Seruio: *Moris fuit vt nubentes puellæ ſimul ac veniſſent ad limen mariti, poſtes antequam ingrederentur, ornarent laneis vittis & oleo vngerent, & ideo vxores dictæ quaſi vnxores.* Plinius lib. XXIX. cap. II. *Lanis auctoritatem veteres Romani etiã*

Lucretius explicatus.

Tragico lux.

Suetonius illuſtratus.

Occultior in Statio intellectus.

Vittatæ naues.

Faces nuptiales & foros mariti.

religioſam habuere, poſt⸗s à nubentibus attingi (lege *accingi*) *iubentes.* præmia vittata in ludis. Virgil.

Pramia in ludis.

Sic ait, & geminum pugnæ proponit honorem,
Victori velatum auro vittiſque iuvencum.

Vitta in arboribus.

vittatæ arbores. Noſter lib. II. —— *ab arbore caſta*
Nectent purpureas niueo diſcrimine vittas.

Prudentius contra Symmachum
Et quæ fumificas arbor vittata lucernas
Suſtineat, cadit vltrici ſucciſa bipenni.

Sed nos ſatis exſpatiati in viam redeamus.

Statius correctus.

687. *inter rapida agmina*] vocem repoſui ex fide ſcriptorum librorum. vulgati: *inter trepida agmina.* ineptè. qui enim conuenit Tydeo fortiſſimo viro, trepidationem exercitui tribuere, iam ad hoſtem alacriter tendenti?

Iterum emaculatus.

700. *Alipedum curru*] ita vulgati, inficetè. veteres optimè: *Alipedum curſu.*

IOH. BERNARTII
AD LIBRVM SEXTVM
THEBAIDOS,
SCHOLIA.

IV. Sacri agonæi Græciæ.

verſ. 5. *Graium ex more decus.*) Quatuor in Græcia certamina ſacra fuerũt, Olympia, Pythia, Iſthmia, Nemeæa, vt nemini paulum humaniori ignotũ eſt: ſingulorum hic diſtinctè mentionẽ facit Papinius. ne ego faciam limites Scholiorum vetant, præſertim cum fecerint ante me alij, quos exſcribere nõ mihi lubẽtia. Tu ſi operæ tibi (vt nouitios omittã) adi vel vnũ Pauſaniam, & habebis plus ſatis. illud vno verbo iuuentus ſciat, qui in vno ex illis certaminibs vicerant, *Hieronicos* dictos, Suetonius Nerone,

Hieronici qui dicti.

rone cap. XXIV. *ac ne cuius alterius Hieronicarum memoria aut veſtigium extaret, ſubuerti ac vnco trahi, abijcique in latrinas omnium ſtatuas & imagines imperauit*, qui verò in quatuor hæc coronati fuerant, periodi victores. Feſtus: *Perihodos dicitur & in carmine lyrico pars quædam, & in ſoluta oratione verbis circumſcripta ſententia, & in gymnicis certaminibus perihodō viciſſe dicitur qui Pythia, Iſthmia, Nemeæa, Olympia vicit, à circuitu eorum ſpectaculorum.* quàm glorioſum autem fuerit viciſſe, nō ex Cicerone modò diſces, qui pro Flacco aſſerit id, *apud Græcos prope maius & glorioſius, quàm Romæ triumphaſſe*, ſed ex Vitruuio, qui ſignatè lib. IX. *Nobilibus athletis qui Olympia, Pythia, Iſthmia, Nemea viciſſent, Græcorum maiores ita magnos honores inſtituerunt, vt non modò in conuentu ſtantes cum palma & corona ferant laudes, ſed etiam cùm reuertuntur in ſuas ciuitates cum victoria, triumphantes quadrigis in mœnia, & in patrias inuehantur, æquè Reipub. perpetua vita conſtitutis vectigalibus fruantur.* nec apud Græcos modò antiquis temporibus Hieronicis hic honos tributus, ſed etiam Romæ Alexandri Imperatoris conſtitutione (quæ in noſtro codice extat l. de Athletis, lib. x.) ab omni ciuili munere immunitas. Periodi victores.

7. *crinem detorſit Oliua*) ſcripti codicis conſenſu, *crinem deterſit Oliua*, quidni rectè? illud aptè etiam, quod oliuam exprimit, nā de Olympico certamine agit, in quo Oleaſtri frōdibus victores coronati. ſicuti in Pythiis Mala ex ſano Apollinis, in Iſthmicis Pinu, in Nemeis deniq; ex Apio, vnde Iuuenalis: Diſcrimen coronarū in Agonibus ſacris.

---*Graiæque apium meruiſſe coronæ*. notādum etiam non tam ipſos victores quàm patriam illorū coronatam. Plinius XVI. cap. de coronis: *Nouiſſimè & in ſacris certaminibus vſurpata, in quibus hodieque non victori dant, ſed patriam ab eo coronari pronunciatur.* Iuuēli lu.

30. ---*ſedet ipſe exutus honore*

Vittæ poſitæ in luctu.

Vittarum nexu genitor) De vittis ad librum quintum ſatis diximus. Illud obiter hic nota, vittas poſitas in luctu. Noſter Epicedio, in Glauciam:

Et nunc (heu) vittis & frontis honore ſoluto,
Infauſtus vates, vexo mea pectora tecum.

Thebaidos XI.

Non habitu quo nota priùs, non ore ſereno.
Sed vittis exuta comam, fraternaque bella
Ceu ſoror infelix pugnatum, aut anxia mater.

Deflebat. clarum hoc, ſed non expeditum. Noſter lachrymis Etruſci: Pietatem cum vitta ad exequias vocat. *Huc vittata comam niueoque inſignis amictu*
Mitibus exequijs ades & ſunt præterea ſcriptorum loci, qui adſtruere videntur, vittas ſumptas, non poſitas in luctu, Soluam aut ſcindam opportuniùs hunc nodum in Syluis:

Statius correctus.

44. *lachrymis excuſant crimen obortis)* Leuicula hæc emendatio à Buſlidiano codice eſt, ſed quæ ad ſẽtentiæ lucẽ facit. vulgati corruptè, *crimen abortis.*

64. *Linus intextus)* fabulam tangit, quam latè explicauit ipſe Statius libro.

77 *cinctúſque ſonantes)* Balteum militare notat, aureis bullis diſtinctum. Virgilius lib. XII.

Bullæ militares.

---infelix humero cùm apparuit alto
Balteus, & notis fulſerunt cingula bullis.

Sidonius Panegyrico Antenij:

---bullis hoſtilibus aſper
Applicat à leua ſurgentem balteus enſem.

Bulla puériles.

Erat & alia bulla (vt hoc obiter dicam) quam ingenui pueri, Senatorũ liberi, apud Romanos gerebant. Æmilianus apud Macrobium Saturnal. III. cap. XIV. *Ductus ſum in ludum ſaltatorium, plus medius fidius, in eo ludo vidi pueris virginibuſque quingentis, in his vnum (quo me maximè Reipub. miſeritum eſt) puerum bullatum Petitoris filium.* Iuuenalis Sat. XIV.

--ludit

---ludit & heres
Bullatus, paruóque eadem mouet arma fritillo.
hinc bullatæ *nugæ*, pro *puerilibus*. Perſius lib. v.
Non equidem hoc ſtudeo bullatis vt mihi nugis
Pagina turgeſcat. Capies ab hac mente Iuuenalem Sat XIII. ---*dic ſenior bulla digniſſime.* id eſt, qui inter pueros referaris. intelliges etiam Virgilium lib. VI. de puerili agmine ſcribentem:

Perſius & Iuuenalis explicatur.

--*it pectore ſummo*
Flexilis obtorti per collum circulus auri.
Denique ſcito cùm togam virilem pueri ſumerēt, bullam Laribus dicari ſolitam. Perſius Sat. v.

Virg. lux data.

Cùm primum pauido cuſtos mihi purpura ceſſit,
Bullaque ſuccinctis Laribus donata pependit.

Bulla dicata laribus.

95. *Nymphas etiam mutaſſe ſuperstes*) ride hominum ſtultitiam: qui non contenti innumerabiles penè deos finxiſſe, mortales etiam quoſdam ex iis credebant, Capella: *Panes, Fauni, Satyri, Syluani, Nymphæ, Fatui, Fatuæque, vel etiam Fanæ, à quibus fana dicta, quod ſoleant diuinare, hi omnes poſt prolixum æuum moriuntur vt homines.* adi Pauſaniam Phocicis, & Apollonij Scholiaſten. imò quod magis ridiculum, preeſſe arboribus putabant Nymphas, earúmve mortem ab arboris interitu dependere. Ouidius.

Vana perſuaſio de Nymphis.

Naida vulneribus ſuccidit in arbore factis.
Illa perit. fatum Naidos arbor erat.
pertinet huc Virgilij locus lib. III.
Multa mouens animo Nymphas venerabar agreſtes.
reſpicit Seneca Hercule Oeteo:
Et quercum fugiens ſuam,
Ad vatem properat Dryas:
Cur enim veneratur Nymphas Æneas? niſi quia metuebat, aliquam earū ſe læſiſſe in arbore, cuius ramos vulſerat, & ex qua ſanguinē ſtillare videbat. cur *Quercū ſuam* dixit Seneca? niſi quia huic Dryas

annexa, vt credebatur. pretiũ operæ hæc talia monere, vel vt intelligas Papin. mẽtẽ Tiburtino Mãlij:

Quid te quæ medijs ſeruata penatibus arbor,
Tecta per & poſtes liquidas emergis in auras,
Quo non ſub domino ſæuas paſſura bipennes?
Et nunc ignaro forſan vel lubrica Nais
Vel non abruptos tibi demet Hamadrias annos.

reſpicit fatuam hanc opinionem.

Statius correctus. 109. *non graſſante Noto;*) probè probum hoc à MSS. eſt vulg. *non craſſante.* quod ſperno: vtcunque nonnulli *craſſator*, pro *graſſator* Tullium dixiſſe credant, decepti veteri ſcriptura, quæ C. & G. ſæpius confundit, at in omnibus meis manuſcriptis ſignatè ſcriptum: *graſſante.*

120 *Cum ſignum luctus cornu graue mugit adunco*
Tibia, cui teneros ſuetum producere manes
Lege Phrygum mœſta) Ouidius:
Tibia funeribus cantabat, tibia ludis.

Statius ad puerorum funera reſtringere videtur, quod aliàs non obſeruaui, niſi apud Luctatiũ, qui, *iubet religio* (inquit) *vt maioribus mortuis tuba, minoribus tibia caneretur.* Hæc ille, nec malè de tuba, vt ex Propertio, Ouidio aliiſque notũ. Suetonius tamen non in viri ſolùm, ſed virorum principis tibiam agnoſcit: *Iulio cap. lxxxiv.* *Tibicines & Scenici artifices veſtem quam ex inſtrumento triumphorum, ad præſentem vſum induerant, detractam ſibi, atque diſciſſam iniecere flammæ.* niſi triumphale id fuiſſe funus dicas, & omni inſtrumento muſico ornatum, ſed occludit tibi poſticum iſtud idem Ouidius, qui Triſtium 1. ait:

Tibia funeribus conuenit iſta meis. verius itaq; Papinium ad originẽ reſpicere, & velle apud Phryges, næniam ad tibias primùm cantari ſolitã in funere infantium. quod verũ eſt, & Phrygũ hoc inuentũ, vnde Catullus *barbarã tibiam* vocauit. nã licet Latini, qui libera Repub. ſcripſere, Barbaros vocẽt om-

nes præter ſe & Græcos,& ij qui ſub Principibus, omnes qui non erant ſub imp.Romano, Poëtę tamen ſæpe intelligunt ſolos Troianos,vt ſciunt vel tenuiter harum litterarum periti:vetus Poëta apud Ciceronem:*aſtãte ope barbarica*, id eſt,Troiana. Lucretius, Horatius alij videntor. morem etiam præſicarum, & canendi ad tibias in funere, ex Phrygia in Italiam per comites Æneæ tranſlatum,Varro auctor,de vita populi Romani,lib.IV. *Barbari qui Latinis.*

126. *rſurãque fercula)* ad morem dixit quo amici,dona ad odorem vel guſtum pertinentia,in rogum defunctorum iacebant.Virgilius VI. *Munera in rogũ.*

Auerſi tenuere facem,congeſta cremantur
Thurea dona,dapes,fuſo crateres oliuo.

Papinius Epicedio in Glauciam:

---quid ego exequias & prodiga flammis
Dona loquar?mæſtoque ardentia funera luxu?
Quod tibi purpureo triſtis rogus aggere creuit,
Quod Cilicum flores,quod munera graminis Inai,
Quod Arabes Phariique(palam eſt vdique)liquores
Arſuram lauare comam---

Et Epicidio Pileti Vrſi:

--- odoriferos exhauſit flamma Sabaeos,
Et Cilicum meſſes,Phariique exempta volucri
Cinnama,& Aſſyrio manantes gramine ſuccos.

plures non laudo,ſolùm adſcribam Tertul.de Reſurrectione carnis, abſque ritus huius face denſa caligine preſſum locum:*At ego magis ridebo vulgus, tunc quoque cùm ipſos defunctos atrociſſimè exurit, quos poſtmodùm guloſiſſimè nutrit.iiſdem ignibus & promerens & offendens.ô pietatem crudelitate ludentem!ſacrificat an inſultat dum crematis cremat?* hæc in rogum: ſi verò anniuerſariæ fierent exequiæ, ſuper aras extructas deponebant dona.Virgilius V. *Tertullianus explicatus.*

Nec non & ſocij,quæ cuique eſt copia,læti

Coniectura in Statio.

Dona ferunt, onerantque aras, maƈtantque iuuencos.
155. *hoc tantum*) nunquid reƈtiùs, *hæc tantùm?*
163. *matre magis*) veteres, *nate magis*, quod propiùs rimanti germanum apparebit.
193. *At genitor ſceptrique decus cultúſque Tonantis*
Iniÿcit ipſe rogis) præter ea quæ ad odorem aut guſtum, etiam pretioſiſſima quæque defunƈtis, aut ſibi cariſſima, vrebant. Homerus Iliad. ζ.

Ἐννέα τῷ γε ἄνακτι τραπεζῆες κύνες ἦσαν.
Καὶ μὲν τῶν ἐνέβαλλε πυρῇ δύο δειροτομήσας.

Seneca Tragicus Herc. Oeteo.

Hic rodus (inquit) nulla quem capiet manus.
Mecum per ignem flagret --

De Herc. furente: -- *ipſa Lernæis frequens*
Pharetra telis in tuos ibit rogos.

Noſter lib. XII. *Accipe nate tui noua libamẽta triumphi.*
Accipe & hoc regimen dextræ, frontiſque ſuperbæ
Vincula quæ patri nimiùm geſtanda dediſti.

Idem lachrymis Hetruſci:

---ferat ignis opes hæredis, & alto,
Aggere miſſuri nitido pia nubila cælo
Stipentur cineres. Idem Epiced. in Glauciam:
-----cupit omnia ferre
Prodigus, & totos melior ſuccedere cenſus
Deſertas exoſus opes. ſed non capit ignis
Inuidus, atque arƈtæ deſunt in munera flammæ.

Crines in rogũ coniecti.

Decemuiri in legibus XII. tabularum, compedes (vt ſic dicam) huic ſtultitiæ iniecerant, ſed praui mores bonas leges vicerunt: Cicero de legibus II. *Iam cetera in XII. de minuendo ſumptu, tranſlata ſunt de Solonis ferè legibus. Extenuato igitur ſumptu tribus riciniÿs & clauis purpureis, & decẽ tibicinibus, tollit etiam lamentationem.* reſpiciunt Decemuiri hunc ritum, & nolũt plus quàm tres veſtes, cum mortuis vri vel condi. viri doƈti qui aliter exponunt, fallunt & falluntur.

luntur. Illud etiam dignum duxi monitu, quà apud Græcos, quà Romanos moris fuiſſe, vt morituri pulcherrimas veſtes ſumerent, in quib. moriebantur & comburebantur. Conſule Diogenem Laertiũ in vita Socratis, Liuium, Velleium Paterculum li. II. Plinium Epiſt. lib. II. epiſt. vlt.

195. *Cæſariem ferro minuit*) & hoc maximi doloris indiciũ apud priſcos, in exequiis alicuius capillos decidere, barbam radere, crines tumulo imponere, aut in rogum coniicere. Alcæus epigrammatographus: *Cicero explicatus.*

Πᾶσα σοι οἰχομένῳ Πυλάδη κωκύεται Ἑλλὰς
Ἄπλεκτοι λαίταν ἐν χρωῒ θειραμένη.

Extinctum luget Pylades te Græcia tota
Ad viuam tonſis crinibus vſque cutem.

Iphigenia in Tauris apud Euripidem:

Τύμβον τε χῶσον, κἀπίθες μνημεῖά μοι.
Καὶ δάκρυ', ἀδελφὴ, καὶ κόμας δότω τάφῳ.

Tumulúmque congere, & monumenta imponito,
Comas ſepulchro det ſoror cum lachrymis.

Tragicus Hippolyto:

Placemus vmbras: capitis exuuias cape,
Laceræque frontis accipe abſciſſam comam.

Propertius; *Illa meo caros donaſſet funere crines,*
Mollius & tenero poneret oſſa rogo.

Papinius noſter Epiced. in Patrem:

Exere ſemirutos ſubitò de puluere vultus
Parthenope, crinéſque afflato mente ſepulti
Pone ſuper tumulum.

Ouidius; *Mixta bibũt molles lachrymis vnguẽta fauillæ,*
Vertice libatas accipiúntque comas.

& exẽpla plura ſunt, quæ nõ exſcribo, diluam potiùs loca, quæ diuerſam ſententiã adſcribere vidẽtur. Venuleius I. C. l. XXXIX. de iniuriis: *Veſtem ſordidam rei nomine in publicum habere, capillumve ſum-* *Nodus ex I C. Sueto:*

mittere nulli licet: niſi ita coniunctus eſt affinitate, vt inuitus in reum teſtimonium dicere cogi non poſſit. Suetonius Iulio, cap. LXVII. *Diligebat quoque vſque adeò, vt audita clade Titurina barbam, capillúmque ſummiſerit, nec ante dimiſerit quàm vindicaſſet,* & clariùs de Caligula in morte Druſillæ: *Mœroris impatiens cùm repentè noctuque profugiſſet ab vrbe, tranſcurriſſetque Campaniam, Syracuſas petijt: rurſuſq. inde properè redijt, barba capilloque promiſſo.* Ecce crines in luctu non poſiti ſed nutriti. nec id Principũ æuo ſolũ, ſed & priſca Rep. Agellius de Africano: *Eumq; cùm eſſet reus, neque barbam deſiſſe radi, neque non candida veſte vti, neque fuiſſe ſolito cultu reorũ.* Quid ſtatuemus in pugna tam manifeſta? pacem quàm facilè componam. Exteris in luctu deponere crines vſitatum, nõ Romanis. excipio mulieres, de quibus quà Propertius, quà Ouidius. qui enim poſſent viri, cùm comã aut barbam non nutrirẽt? primuſq; Hadrianus Imperator barbã Romæ reduxit, vt notat Xiphilinus, & probant nummi. ideóq; barba ſummiſſa; cùm aliàs foret raſa; luctus erat ſignum. Ceterùm in exteris ipſe Suetonius morem ponendi barbam in luctu, agnoſcit. Caligulæ ca. II in morte optimi Germanici: *Regulos quoſdam, aiunt, barbam poſuiſſe, & vxorum capita raſiſſe ad indicium maximi luctus.* Pergebã. ſed à latere tragulã mihi iniicit Cicero, qui barbã etiam in Romanis agnoſcit, pro Cœlio *non hac barba qua iſta delectatur.* euello hoc ſpiculũ leui niſu: de iuuenibus illi ſermo, qui barbã alebant ad vigeſimũ primum ætatis annũ vſque, quo plerique ponebant, vt auctor eſt Macrobius in Somnium Scipionis. Dico *plerique*, nã non omnes. Caligula XX. anno poſuit, Auguſtus demùm XXI. teſtes laudo Suetoniũ & Dionem, quos tu cupide lector vide. Dies poſitæ barbæ ſanè lætus erat & feſtus, muneráque peti ac dari tum

nio, & Agellio.

Barbam Romæ reduxit Hadrianus.

Calig. c. X. Dio libro XLVIII.

tum ſolent. quò pertinet illud Iuuenalis: *Iuuenalis explicatus.*

Ille metit barbam, crinem hic deponit amati
Plena domus libis venalibus.

Dio lib. XLVIII. Ammianus XVII. videntor.

211. *Spumanteſque mero pateræ verguntur)* Homerus Iliad. ξ. in funere Patroclis.

Οἶνον ἀφυσσόμενος χαμάδις χέε, δεῦε δὲ γαῖαν
ψυχὴν κικλήσκων Πατροκλῆος δειλοῖο.

Virgilius: *Ille è concilio multis cum millibus ibat*
Ad tumulum, magna medius ſtipante caterua.
Hic duo ritè mero libans carcheſia Baccho
Fudit humi, duo lacte nouo, duo ſanguine ſacro.

214. *verſis ducunt inſignibus)* & hoc proprium luctus ſignũ. Ouid ſeu potiùs Pedo, elegia ad Liuiã.

Quos primos vidi faſces, in funere vidi,
Et vidi verſos indiciúmque mali.

Virgilius: ---*tum mœſta phalanx Teucrique ſequuntur* *Æneid. XI.*
Tyrrhenique duces & verſis Arcades armis.

217. *ter curuos egere ſinus)* decurſionem funebrem reſpexit, cuius apud veteres antiquiſſimus vſus. Lucanus lib VIII. *Decurſio funebris.*

---*totus vt ignem*
Proiectus mœrens exercitus ambiat armis.

Virgilius XI *Ter circum accenſos cincti fulgentibus armis*
Decurrere rogos.

Tacitus: *Honorique patris Princeps ipſe cum legionibus decucurrit.* adi Homerum Iliad ζ. decurſionem hanc Græcis & Liuiũ li. XXV. etiã Pœnis vſitatã ſcribẽtes. *Annal. II.*

224. *Raptumque ſuis libamen ab armis quiſque iacit)* Virgilius XI.

Conijciunt igni galeas enſeſque decoros,
Frenaque feruenteſque rotas---Suetonius Iulio: *Caput lxxxiij.*

Tibicines & ſcenici artifices veſtem, quam ex inſtrumento triumphorum ad præſentem vſum induerant, detractam ſibi iniecere flammæ, & veteranorum militum legionarij

arma ſua, quibus exculti funus celebrabant.

238. *Roſcida iam noctes cælo dimiſerat aſtra Lucifer)* iterum ad morem Romanum alludit, quo mortuis nono demùm die parētabatur. Gloſſę veteres: *Nouemdialia* ἐννατα ἐπὶ νεκρῶ ἀγάλματα. Donatus Phormione: *In nuptijs ſeptimus dies inſtaurationem voti habet, vt in funere nonus quo parentalia concluduntur,* à quo more Dio ſcribit, Adrianum Cæſarem, Plotina mortua, per nouem funeris dies pullatum inceſſiſſe. & hinc eſt quod in nouellis Iuſtinianus noſter *in nonum diem fieri μνήμας defunctorum*, ſcribit. Vide quæ notauit ampliſſimus eruditiſſimuſque Torrentius ad Suetonium Nerone cap. XXXIII.

243 *rerúmque effectus in illo)* ſcripti non diſſentiūt, amiciſſimus tamen Antonius Suequetius, candidiſſimis moribus, optimi ingenij adoleſcens, laudatiſſimi viri, amici noſtri, à quo elogium veritas nunquam ſpernet veræ prudentiæ, humanitatis ac doctrinæ, filius tentat legere:

-----*rerumque effictus in illo Ordo docet cauſas:*

Placet. ipſe Statius, lib. v. ---*cedríque & robore in omni Effictam,*

Statius emaculatus. 237. *& obiectis geminis vmbonibus)* ſine cunctatione expreſſi ſcripturam veteris membranæ. vulgata pœnè exſenſa: *& abiectis.*

268. *exin magnanimum ſeries antiqua parentum. Inuehitur)* & hîc denuò morem Romanum notat, quo ſicuti dij quotannis Circenſium diebus in carpētis traducebātur: ita memorię cōſeruandę cauſa, mortuorum imagines ludis illatæ, iiſq; locus publicus quaſi ad ſpectandū aſſignatus, adeóq; ſella poſita. De his Suetonius, *Claſſibus tēpeſtate perditis exclamauit, etiam inuito Neptuno victoriam ſe adepturum, ac die Circenſium proximo ſolemni pompæ ſimulacrum Dei detraxit.* rectè inquit, *pompæ*, nam traductionem hanc

ita

ita indigitabant. Prudentius: *Fertur per medias vt publica pōpa plateas Pilento reſidens molli.* Alluſit Plautus milite: *Quæ me amba obſecrarunt, vt te hodie quaſi pompam illam præterducerem.* Appuleius; *Dum pompa Deæ moliebatur.* id eſt, incipiebat procedere. Moliri quid.
Virgilius: ------*pars ducere muros, Molirique arcem*, id eſt, incipiebāt extruere. Terentius; *Dum moliuntur, dum comuntur, annus eſt*, id eſt, dum incipiunt ordiri, annus eſt anteaquam abſoluant. Sed ad rem: De mortuis ſatis clarè Dio lib LIII. Μαρκέλλῳ ὁ δὲ καὶ εἰκόνα χρυσῆν καὶ στέφανον χρυσοῦν, δίφρον τε ἀρχικὸν ἐς τὸ θέατρον ἐν τῇ τῶν ῥωμαίων πανηγύρει σφέρεσθαι, καὶ ἐς τὸ μέσον τῶν ἀρχόντων τῶν τελούντων αὐτὰ τίθεσθαι ἐκέλευσε. *Marcell* (defunctus is erat) *& imaginem auream & coronam auream & ſedem curulem Romanis ludis in theatrum inferri iuſſit, mediamque illam poni inter ſedes editorum.* Conſule eundem lib. XLIV. Siphilinum Seuero, & ante omnes Liuium, lib. II.

288. *paruóque Alcmena ſuperbit*

Hercule, tergemina crinem circundata Luna) Lepidè, quia tribus noctibus Hercules ſatus. nec te turbet quod *tergemina* dicat, nam *tergemini*, non *ſex* aut *ſeni* veteribus, ſed *tres* aut *terni*. Catullus de Cerbero: *Cui tres ſunt linguæ, tergeminúmque caput.* Papinius lib VIII. -----*atraque ditis* Tergeminum quid. Catullus explicatus.

Flumina, tergeminoſque mali cuſtodis hiatus.

Virgilius de Luna:

Tergeminamque Hecaten, tria virginis ora Dianæ.

cùm Luna ſit apud ſuperos, Hecate vel Proſerpina apud inferos, Diana in terris.

Statius: *Si te tergeminis perhibent variare figuris.*

Lucretius V. de Geryone cui tria corpora affingūt:

Quidve tripectora tergemini vis Geryonai.

de fulmine quod triſulcū volūt, Statius equo Max.

-----*aut Iouis ignem*

Terge-

Tergeminum--- de ſagitta hamata & triſulca, idem lib.xi.

Aſpera tergeminis acies ſe condidit vncis.

De iure trium liberorũ idem ad Menec.ob prolẽ:

Ius tibi tergeminæ dederat lætabile prolis.

De triuio in quo Laius necatus, Seneca Oedipo:

Tergemina qua ſe ſparſit in campos via.

imò quod omnino notãdũ tibi, tu Tyro, *ſeptẽ gemina* pro *ſeptẽ*. De Roma Papinius Epithal. Stellę & Viol.

Quis ſeptemgeminæ poſuiſſet mœnia Romæ.

Idem XVII. Conſul. Imp.

Et ſeptemgemino iactantior æthera pulſet,

Roma iugo, ſeptem colles Romæ fuiſſe, notius eſt, quàm vt explicari debeat, hoc potiùs monebo, obſeruaſſe me, parum adhuc vulgò obſeruatũ, diem feſtum Romæ fuiſſe, ſeu ſacrum, quod ſeptem his montibus fiebat, idque dictum *Septimontium*, docuit me omnis antiquitatis peritiſſimus ſcriptor Tertullianus, libro de idololatria: *Tam Minerualia Mineruæ, quàm Saturnalia Saturni, quæ etiam ſeruiculis ſub tempore Saturnalium celebrare neceſſe eſt. etiam ſtrenæ captandæ, & ſeptimontium, & brumæ, & caræ cognationis honoraria exigenda omnia.*

360. *quis ſydera ducat Spiritus)* reſpicit Platonicorum dogma, quæ omnia ſpiritu diuino gubernari dicuntur. vnde Poeta:

Principio cœlum ac terras campoſque liquentes,
Lucentémque globum Lunæ, Titaniaque aſtra
Spiritus intus alit.

366. *Dúmque Chelyn lauro)* ad Cytharædorum morem: Luctatius: *Citharædis mos finito carmine, coronam detractam capiti, citharæ ſubligare.*

375. *Peliacus hic cùm famularer in aruis)* reſpicit fabulam, qua Iupiter Æſculapium fulmine occidiſſe fingitur, quia mortuos medẽdi peritia in vitã reuocarat.

uocarat. Apollinem verò Cyclopas, fulminis fabricatores ſagittis confeciſſe. ob eam cauſſam à Ioue è cælo relegatum, omnium rerum inopia preſſum, Admeto Theſſaliæ regi paſcendis armentis operam locaſſe Orpheus Argonauticis.

Ἄδμητος δ' ἀφίκανε φεραιόθεν ὅν ποτε Παιὰν
θητεύων ὑπόειξε Διὸς δ' ἠλεύατο μῆνιν,
οὕνεκά τοι Κύκλωπας ἀμαιμακέτοισιν ὀϊστοῖς
ἐν φθιτοῖσιν ἔτευξ' Ἀσκληπιοῦ εἵνεκα λώβης.

Pindarus Pythicis:

καὶ ἁγνὸν Ἀπόλλων'
ἀνδράσι χάρμα φίλοις,
ἄγχιστον ὀπάονα μήλων.

389. *Etiam ſortitus Protheus verſarat ahena Caſside)* Sortibus antiqui ſæpiſſime & maximis in rebus vtebantur. Sorte iudices eligebantur. Suetonius Iulio: *ac ſorte iudex in reum ductus)* Sorte munia magiſtratuum diſcreta. Idem Octauio cap. XXX. *Spatium urbis in regiones vicóſque diuiſit: inſtituitque vt illas annui magiſtratus ſortito tuerentur.* Prouinciæ proconſulibus ſorte adſignatæ. Scriptores paſſim omnes, ſignatè Suetonius Octauio XLVII. *Prouincias validiores & quas annuis magiſtratuum imperijs regi nec facile, nec tutum erat, ipſe ſuſcepit: ceteras proconſulibus ſortito permiſit.* interpretor hinc noſtrum Papinium Syluarum V. ad Criſpinum: *Mille vrbes Aſiæ ſortito rexerit anno.* At ille idem tamen alibi non ſortem, ſed lectionem agnoſcit, lib. I. Syl. Sot. pro Rut. Gal. *Sortibus veteres pleraque ordinaſſe.*

——Cum tanti lectu rectoris habenas
Gallice fortuna non admirante ſubiſti, ita eſt, agnoſcit, ſed de Legato Cæſaris illi ſermo, qui non ſorte, ſed dilectu in prouinciã mittebatur. dico fusè in Notis meis ad Pandectas noſtras. L. 1. de offic. Præſidis. Sed ad rẽ. Sorte legati mittebantur. hinc Tac. Annal IV. *Vicit pars quæ ſortiri legatos malebat, etiam me-* *Statij occultior intellectus.*

dijs patribus annitentibus retinere morem. Sorte virgines Veſtales lectæ. Idem cap. XXXI. *Sacerdotũ & numerum & dignitatem, ſed & commoda auxit, præcipuè Veſtalium virginum. Cúmque in demortuæ locum aliã capi oporteret, ambiréntque multi ne filias in ſortem darẽt.* Deniq; quod ad lucem huius loci, ſors in ludis maximè recepta. Idem Suetonius Nerone XXI. *Sorticulaque in vrnam cũ ceteris demiſſa, intrauit ordine ſuo,* ita in vrbe, & inter vrbanos: at in militia *galea* pro *vrna* vtebãtur: quo reſpicit noſter dum ait, *verſatur ahena caßide.* & Virgilius: ——— *deiectámque ærea ſortem Accepit galea.* & Æſchylus τρίτῳ δ' Ἐτεόκλῳ τρίτος πάλος ἐξ ὑπτίου πήδησεν εὐχάλκου κράνους. denique Auguſtus ex Magiſtratibus (exceptis Conſulibus) ſingulos, ex Senatu xv. ſorte legere ſolitus erat, qui per ſex menſes ſibi in conſilio eſſent. hinc Suetonius cap. XXXV. *Sibíque inſtituit conſilia ſortiri ſemeſtria, cum quibus de negotijs ad frequentem Senatum referendis ante tractaret.* ita initio: at poſtea & numerum auxit & authoritatem: nam XX. i lecti, & ſtatutum, vt quęcumque cum his & Cõſulibus egiſſet, rata eſſent, non minus quàm ſi in Senatu acta fuiſſent. tempus etiam VI. menſium, annuum factum. Dio lib. LIII. & LIV. author.

Suetonio lux.

407. *minor eſt, minor impetus ignis*] præit ad aliam, & ſanè veriorem lectionem Lipſ. ſcriptus liber *minor eſt, Iouis impetus igni* lego & interpungo:

Amnibus hybernis minor, & Iouis impetus igni.

optima iſta mente. maiori impetu ferebantur equi, quàm hybernis temporibus flumina, aut quàm ipſum fulmen.

Currus in circo agitantiũ mos.

440. *Sperauit flexæ circum compendia metæ*) alludit ad morem quadrigarum curriculum agitantium. ſolẽt illi diligentem operam dare, quo metam attingere quidẽ viderentur, ſed non tangerẽt. Horatius:

Sunt quos curriculo puluerem Olympicum

Colle-

Collegiſſe iuuat, metáque feruidis
Euitata rotis. Theocritus: εἰδ. λα. ἵππως δ' ἐξελάσασθαι ὑφ' ἅρματι καὶ περὶ νύσσαν Ἀσφαλέως κάμπτοντα τροχῷ σύριγγα φυλάξαι Ἀμφιτρύων ὃν παῖδα φίλα φρονέων ἐδίδαξεν αὐτός. Senſus eſt, *Docuerat Amphitryi ipſe filium ſuum, ita equos currui iunctos agitare, rotaque modiolum circum metam inflectere, ut eam vitaret:* adi Homerum Iliad. ψ & Sophoclem in Electra.

451. *Laſſa veluti ratione*] ferri poteſt. cur tamen veterem non audiam *lapſa veluti?*

458. *is furor in laude eſt)* proba hæc ſcriptura à veteri nata eſt. vulgata, *hic furor in laude eſt.* *Statius correctus.*

469. *Vix dũ cœptus equis labor & iam puluere quarto Campum ineunt)* nihil hærebam, ſed optimus Lipſij ſcriptus codex me ſtitit. in quo legitur: *vix præcept*⁹. elicio elegantẽ & acutã ſententiã: *vix ter cœptus.* alluſum ſine vllo dubio ad morẽ certantiũ in Circo, qui ſeptem ſpatia decurrere debebant, priuſquam metam attingerent. Seneca epiſt. XXX. *Fateor ergo ad hominem mihi carum, ex pluribus me cauſis frequentius veniſſe, ut ſcirem an illum toties eundem inuenirem, nunquid cum corporis viribus minueretur animi vigor, qui ſic creſcebat illi, quomodo manifeſtior notari ſolet agitatorum lætitia, cùm ſeptimo ſpacio palmæ appropinquant.* D. Hieronymus in vita D. Hilarionis: *hoc ſiquidem in Romanis urbibus, iam inde ſeruatur à Romulo, ut propter felicem Sabinarum raptum, ab ipſo quaſi conſiliorum Deo, quadrigæ ſepteno currant circuitu.* Propertius II. *Septem ſpatia in circo.*

An quiſquam in medijs perſoluit vota procellis?
Cùm ſæpe in portu fracta carina natet?
Aut prius infecto depoſcit præmia curſu,
Septima quam metam triuerit ante rota?

Qui lectionem ſpuriam hic intruſerat, quo flagro dignus fuit?

473. *Dextérque exerrat Arion)* probiſſima vox, op-

timis authoribus nota, ſed imperitia librariorũ ſępius corrupta. Quadrigarius, apud Agellium: *Deinde Gallus irridere atque linguam exertare.* Buſl. codex: *exerrare* optimè, pro eo quod linguam extra os proiectã per irriſum reciprocare. Agellius ipſe lib. xv. cap. 11. *Atque etiam hoc Plato ibidem dicit, non defugiendas eſſe, neque reſpuendas huiuſmodi exhortationes.* adfectus locus, ſed nec Æſculapius melius fecerit medicinam quàm Lipſius noſter, qui legit: *huiuſcemodi exerrationes:* & transfert ad primas quaſi alucinationes mentis, ante plenam ebrietatem,

487. *reddit illa fames)* mens. equi Diomedis Thraciæ regis, quos Chromis agebat, humanis carnibus veſci ſoliti, videntes Hippodamum in terra iacentem, illum dilacerare voluerunt.

Statius emacudatus. 490. *victórque & collaudatus abiſſet)* qui hunc verſum corruptum negat, licet mero meridie lucere dicat, nihil credam. victor ne Chromis? planè falſũ eſt. Amphiaraus palma tulit, (quod ſtatim audies), quem proximè ſecutus Admetes, nihil itaque cerius lectione veteris membranæ & editionis Principis: *Victúſque, & collaudatus abiſſet.* rectè collaudatus, quia ſpem victoriæ ſibi ipſemet pręcidere maluit, quam prolapſum Hippodamum lædere.

524. *Increpitans Scetumque leuem)* ita veteres vulg. *Aſ. beton increpitánſque leuem.*

Statius correctus 514 *vertere ſeu monſtri victor)* meo periculo reponas licet: *Vertere ſeu monſtris victor.*

617. *ferit oſtia metæ)* nemo dãnet. ſcripti libri tamẽ pręferunt: *fert oſtia portæ.* quam lectionẽ noſter cõfirmare videtur. hoc eodẽ libro. *irrupit clamore fores.*

Statius correctus 620. *totoque parant decedere circo)* Buſ. *parant deſcendere circo.* quæ proba eſt lectio. nam ſediſſe forma Theatrali ſpectatores, ex pręcedentibus liquet.

642. *preſſaque leuat ſuſpiria palma)* Idem Buſl. & Lang.

Lang. *prenſaque leuat*, quod valde amplectimur.

691. *Atque illi exemplo cui ſpes infringere dulce Immodicas fortuna venit*) expreſſit eandem ſentētiam lib. x. *& ſors ingentibus auſis rata comes.* nam *ſors* (vt hoc obiter dicam) pro fortuna aut *caſu*, quà Poetis quà Hiſtoricis notum. Manilius lib. I.

Atque ipſum eſſe Deum nec forte coiſſe magiſtra:

Curtius lib. v. *Eludant, licet, quibus fortè ac temere humana negotia volui, agique perſuaſum eſt: equidem æterna conſtitutione crediderim, nexuque cauſarum latentiũ, & multò antè deſtinatarum, ſuum quemque ordinem immutabili lege percurrere.* Tacitus Hiſt. II. *ſeu dolo ſeu forte ſurrexerit parum compertum.* idem lib. IV. *Apud Germanos inconſulta ira: Romanus miles periculorũ gnarus, ferratas ſudes, grauia ſaxa non fortè iaciebat.* id eſt, non caſu & ſine iudicio aut dilectu. Saluſtius de bello Iugurth. *Falſo queritur de natura ſua genus humanum, quod imbecilla atque æui breuis ſorte* (lege forte) *potius, quàm virtute regatur.* — *Manilio & Curtio lux.*

699. *& multum te Maia nate rogato*) quia palæſtris præeſt Mercurius Arnobius aduerſa Gent III. *Mercurius ceroma pugillatibus & luctationibus præſtat, & cur inuictos omnes non perficit quibus praeeſt?*

758. *fretum Polluce magiſtro*) dicã alibi opportunius.

756. *& erecto timeat ſpectacula voto*) deformata hæc à deformatis hominibus, quibus nihil bonum niſi tritum. Lip. ſcriptus liber: *& erecto timeãt ſpectacula*, quod probè probum eſt *ſpectacula* dixit pro *ſpectatoribus*, notione optimis authoribus familiari. ita *matrimonia* pro *matronis*. Liuius lib. x. *& conuocatis plebeis matrimonÿs conqueſta de iniuria patriciarũ.* ſic & *miniſteria* pro *miniſtris*. Iuris Conſultus Vlpianus l. VII. de officio Procõſulis. *Miniſteria quoq. militaria ſi opus fuerit ad curatores iuuãdos dare.* & *venalicia* pro *venalia licet*, l. v. de iure delib. *veluti iumẽta aut venalicia.* — *Emaculatus Statius. Priſca phraſis. Liuius & Vlpianus explicati.*

ita *coniugium* pro *coniuge*. Propertius lib. III. eleg. X.

Propertio & Tacito lux data.

Vxorem fuſis ſtat pia turba comis.
Et certamen habent leti, quæ viua ſequatur
Coniugium, ----- qua eadem notione Tacitus Annalium XII. dixit: *quod coniugium principis deuotionibus petiuiſſet*. ita *amicitias* pro *amicis*, *& familiaritates* pro *familiaribus*. Suetonius Tiberio c. LI. *Teſtamentum eius pro irrito habuit, omnéſque amicitias & familiaritates, etiam quibus ea funeris curam moriens demandarat intra breue tempus afflictis.* ſic *neceſſitudines* pro *neceſſitudine iunctis*, idem frequenter, ſignatè Tiberio cap. L. *odiū aduerſus neceſſitudines, in Druſo primum fratre detexit*. & Curtius lib. IIII. *crederes Alexandrum inter ſuas neceſſitudines flere*. ſic *amplexus* pro eo qui amplectitur, Petronius Satyrico *dij ſināt vt amplexus meos in crucem mittam*. ſic *conuiuia* pro *conuiuis*. Papinius ipſe Heruc. Sur. ---- *ne quo conuiuia migrent*. ita *bella* pro *bellatoribus*. idem libro XI. ----*nudoque ſub axe relinqui Infelix bellum*------ *& regna* pro *rege* lib. XII *Hei mihi num quis adeſt chari Polynicis ad ignes, Etſi regna vetant*, id eſt, licet prohibeat rex Creon. ſic denique *noxam* pro *reo qui nocuit*, Iuriſconſulti noſtri, *odium* pro *odioſo*: comici, *præſidia* pro *præſidiarijs*, *cuſtodias* pro *vinctis*, *ſeruitia* pro *ſeruis*, ſcriptores paſſim vſurparunt.

Suetonius, Curtius, Petronius explicati.

Statius maculatus.

848. ------ *& brachia latè*
Curua tenent) importuniſſimum gloſſographorū genus hic iterum debacchatum eſt. exculcandum enim τὸ *curua* malè inculcatum: probum quidem verbum, ſed quod Papinius tamē nunc non vſurpauit. poſuit ille *vara tenent*. vt ex Lip. bono, boni ſcriptoris libro didici. diſplicuit haud dubiè magiſtellis ſpinoſis, quia vetus & vulgo nō lectū, certè neglectū. at nos illud retinebimus. *cum varum, curuum* antiquis. Lucilius Sat. lib. XVII. *Compernem*

aut

aut varam fuiſſe Amphitryonis ἄκοιτιν. Varro II. de Re Ruſt. *cruribus rectis ac potius varis quam varijs.*

Perſius Sat. IX.---- *vel cum fallit pede regula varo.* idem Stat. V. *Varo reguſtatum digito terebrare ſalinum.* hinc *obuarare* idem quod *peruertere*, *detorquere in prauum ſenſum*. Ennius:

Perſius illuſtratus. *Et Ennius.*

Nam conſilijs obuarant, quibus tamen concedit hic ordo.

851. *Alpini veluti regina cupreſſus*) attigit vt videtur Papinius hic guttam è flumine Lethes. nam in alpibus nuſquam cupreſſi, niſi fortè ſpeciem pro genere poſuit, quod nō inepte affirmare poſſumus.

905. *vbi hæc nuper Thebarum fœdera plaga*) littera detracta, egregiè ex manuſcriptis emaculauit: *vbi hæ nuper.*

913. *Sanguinis aduerſi*) hæc priſca & proba lectio. non vt vulg. *ſanguinis auerſi.*

Statius emaculatus.

931. *Campum emenſa breui fatalis ab arbore tacta.*
Horrendum viſu! per quas modo fugerat auras
Venit arundo retro, verſúmque à fine tenorem
Pertulit, & nota iuxta ruit ora pharetra.
Quis fluere occultis rerum neget omnia cauſis?
Fata patent homini, piget inſeruare, perítque
Venturi promiſſa fides; ſic omina caſum
Fecimus, & vires auxit fortuna nocendi) hos alieni loci inſeſſores verſus pelle, & ex libris veteribus lege:

Quis fluere occultis rerum neget omnia cauſis?
Fata patent homini: piget inſeruare, perítque
Venturi promiſſa fides. ſic omnia caſum
Fecimus, & vires auxit fortuna nocendi.
Campum emenſa breui, &c.

non inficiabūtur homines eruditi hunc eſſe ordinem horum verſuum.

IOH. BERNARTI
AD LIBRVM VII. THEBAIDOS,
SCHOLIA.

Correctus Statius. verſ.4 *boreámque elabere ſaltu)* repoſui Buſl. libri ſcriptam lectionem: *boreámque illabere ſaltu.* quam & Princeps lectio agnoſcit.

Iterum. 10. *Atque vbi ſe poſita)* paxilla menda, quàm alienam à Poetæ mente ſententiam efficit! libri calamo exarati: *Atque ibi ſeu poſita reſpirat cuſpide Mauors (Quamquam inuiſa quies) ſeu quod reor, &c.* quod audacter expreſſi.

15. ---*atque omne quod Iſthmius vmbo*

Tertio. *Detinet)* abſque lectione veteri eſſe probam lectionem putes, verùm cum ſcripti conſenſu agnoſcant *Deſtinet,* haud verebere expellere τὸ *detinet.* Senſus: Marti imperatum vt concitaret, quicquid ſecluditur ab Iſtmo, id eſt, totam Peloponeſin.

Statius emaculatus. 26. *nunc lenis bellû)* vetus probo & priſco more, *nunc lenis belli.*

29. ---*ſit mite bonumque*

Numen) veram hanc Papinij lectionem eſſe, ne Carneades quidem dubitauerit, qui dubitate in omnibus ſolet, vult. ſine dubio deprauatè *ſic mite.*

Iterum. 35. *arctoæ labentem in cardine portæ)* eieci vocem perperam inculcatam, & ex ſcriptis repoſui, *arctoæ labentem cardine portæ.*

Tertio. 70. *ipſe ſubit currum)* impura hæc depurant veteres. *ipſe ſubit curru.*

92. *vina ſolo. fundens cinerem placabat Adraſtus)* Virgilius lib. v. *vináque fundebat pateris, animámque vocabat Anchiſæ magni.* ---

104. *ca-*

104. *eadem ſibi quiſque volebat*) cum ſententiam conſidero, melius iudico, certè clarius: *eadem ſibi quiſque vouebat.*

217. *hic pauor attonitis*) veteres vt repoſui: *hæc pauor.* qua emendatione nihil certius. *Diuinatio in Statio.*

133. *ter cõtorſit equos*) audi veteres, *ter concuſſit equos.*

160. *nec Styge iurata, nec pellicis arte rogatus*) ſicuti tũ quando ad Semelen cum fulmine veniſti

163. *Parrhaſiũq. nemus*) vbi Caliſto à Ioue cõpreſſa.

170. *& ad inſpirata rotaribus*) adi magni Scaligeri caſtigationes in Propertium.

181. *Thracem, ſiluaſque Lycurgi*) notat fabulam, qua Lycurgus Rex Thraciæ Dryantis filius, nutrices Bacchi vrbe Niſa latitãtes, perſecutus, ipſum Bacchum fugaſſe fingitur.

181. *anne triumphatos*) id eſt, per triumphum ductos. Virgilius Georg. III. *biſque triumphatas vtroque ab littore gentes.* *Triumphatos patiendi ſignificatu.*

Horatius Car. III. *triumphatiſque poſſit*
Roma ferox dare iura Medis.

Ouidius de Pont. II. eleg. II.
Adde triumphatos modo Pæones.

184. --- *cara ſubmouit ab arce --- Hoſtiles Tritonis aquas*) tangit fabulam, qua Neptunus fingitur Athenas ſubmergere voluiſſe.

186. *Epaphum*) filium Iouis & Io.

187. *Cyllene*) in qua vrbe Mercurius dicitur natus.

190. *Nycteidos ardor*) Antiopes, Zethi & Amphionis matris.

191. *noſtro felicior igne Taurus*) ad fabulam Europæ.

209. *vt crimina mittã Dirica*) fabulã Tantali reſpicit, qua filium diis epulãdum appoſuiſſe fingitur.

221. *tunc regia Iuno queretur*) reformaui in germanum ſententiæ habitum ex veteribus & editione principe, in queis: *nunc regia*, optimo ſenſu. Iuno *Statius correctus.*

enim Adraſto, eiuſq. exercitui fauens, meritò cõqueri debebat, quandoquidẽ victoria penes Thebanos erat futura.

222. *mentémque animúmque recepit.*) ferri poteſt, ſed an germanum? negant ſcripti qui præferunt, *mentémq. habitúmq. recepit.* ſcriptis verò libris ſubſcribit ipſe orationis nexus: nam paulo antè ſcripſit Papinius:

Non crinis, non ſerta loco, dextramque reliquit
Thyrſus, & intactæ ciciderunt cornibus vuæ.
Ergo vt erat lacrymis lapſoque inhonorus amictu.

Habitus quid Latinis. Probè itaque nunc dictũ *habitum* ipſum recepiſſe. *habitũ* ſiquidẽ pro *cultu* Papini' ſolet vſurpare. li. xi.

Non habitu quo nota priùs, non ore ſereno
Sed vittis exuta comam----vt etiã Suetonius frequenter, ſignatè Caligula cap. ix. *Quia manipulario habitu inter milites educabatur.* aliter Iſidorus, qui lib. ix. cap. xxii. diſcernit habitum à cultu, *habitus enim ad naturam pertinet*, inquit, & hac notione vſurpat Liuius lib. ix. *viſus illi habitus*, id eſt, qualitas. atque adeò etiam Salluſtius, Bello Iurgurthino: *cuius de natura & habitu diximus*, alij Scriptores ferè ſemper *habitum*, pro *forma rei cuiuſque* accipiũt. exempla cuiuis obuia. Appuleius *habitum* ad cultum, *habitudinem* ad qualitatem refert, lib. i. *Vir vt habitus & habitudo demonſtrant, ornatiſſimus.* Plautus etiam pro cultu agnoſcit interdum, qui & diuerſa, ſed eleganti notione dixit Pœnulo: *Modus omnibus in rebus optimus eſt habitu ſoror*, id eſt, optimus qui habeatur. Idem Sticho: *Is habitu haud probus*, id eſt, non eſt bonus qui habeatur. vir eruditus in amplis illis ſuis Commentariis, cõminiſcitur hîc potiùs quàm commentatur.

Plautus explicatus contra virum doctum.

229. *ire duces*) id eſt, venire. Virgilius.

Vos nunc à nauibus itis.

234. *me*

234 *metiri decreuit opes*) elegant. vet. *decernit opes.*

252 *per ingentes Homolaidis*) flagitante ſententia ex ſcriptis propoſui. *Homolaidas.*

Primi Pellæas arcu fregere ſariſſas.

309. --- *vmbrantem hunc aſpice latè*
Hipſea quadriiugos clypei ſeptemplice tauro.
Læua ter inſuto ſeruant ingentia ferro.
Pectora ---) mala interpunctio ſententiæ bonæ iniuriam facit. tu lege,

Vitioſa diſtinctio ſublata.

Vmbrantem hunc aſpice latè
Hipſea quadriiugos clypei ſeptemplice tauro
Læua, ter inſuto, &c.

315. *Aſopus genuiſſe datur*) hoc eſt genuiſſe dicitur. *dare* pro *dicere* Virgilius Bucolicis.

Dare pro dicere.

Sed tamen iſte Deus quis ſit, da Tityre nobis.

Horatius Sat. VIII. --- *da ſi graue non eſt.*

Horatio lux.

Quæ prima iratum ventrem placauerit eſca.

Terentius Heaut. *Nunc quamobrem has partes didicerim, paucis dabo.* Hinc apud I.C. noſtros, *dare ſententiam*, pro *dicere & proferre.* Modeſtinus l. XXVIII. de re iud. *Duo iudices dati, diuerſas ſententias dederunt, &* *dare* ſimpliciter eadem notione Vlpianus l. XXVII. de liberali cauſſa: *ſi enim liquebit, contra libertatē dabit*, in qua ſignificatione vſus eſt & Plinius lib. VII. epiſt. V *ſecundùm reos dedit.*

Itidem Terentio.

324. *donec vix tonitru*) diuerſam planè, nec malam ſententiam præfert Lipſ. ſcriptus liber, *donec vitonitrus.* probat ſcriptam princeps editio.

Statius emaculatus.

327. *in cælũ afflare vapores*) litterula mutata illuſtro ex veteri tenebricoſũ locũ, *in cælum efflare vapores.*

Euripus.

333. *refluumque meatu* --- *Euripum*) maris pars inter Aulidem & Euboã inſulam, vt omnes ſciunt. quam ſepties die ac nocte reciprocare, Plinius, Strabo, aliiq. tradidere. ſed ab iis recedit Liuius, *& fretum ipſum Euripi* (inquiens) *non ſepties die, ſicut po-*

Diſſenſio ſcriptorum de Euri-

fama fert, temporib. ſtatis reciprocat, ſed temerè in modum venti, nunc huc illuc verſo mari, velut monti præcipiti deuolutus torrens, rapitur. D. Gregorius Naziãzenus tradidit Ariſtotelem, cùm nõ poſſet natuıam Euripi inueſtigare, tædio animam efflaſſe. imò Iuſtini martyris teſtimonio, ſe in profundũ illius præcipitãs, demerſus eſt. At nihil de hac re Amonius vel Laertius. Ceterùm tu qui in litteris tyro, ſcito, *Euripum* veteres ſępius pro foſſa ponere, qua ludi circundabãtur ſeptorum loco, exaudio ita Tertullianum aduerſus Hermogenem: *Ecce autem ſi dicam ciuitas extruxit theatrum & circum, Scena autem erat talis, & talis, & ſtatua ſuper euripum & obeliſcus ſuper omnia ferebatur.* imò pro canali ſeu ductu aquarũ ſalientiũ: Plin. in epi. *Quid euripus virilis & gẽmeus.* Vitruuius li. VII. *Pingũtur enim portus, promõtoria, littora, flumina, fontes, euripi, fana, luci, montes, pecora, paſtores.*

Ariſtotelis mors.

334 *téq. vltima tractu*] locus deformatiſſim⁹, vt quilibet videt, qui cõnexionẽ oratiõis attẽdit. Sed quod multis cõceptis verbis iuſiurandũ dabo, Papiniũ ſcripſiſſe: *quaq. vltima tractu*, atq ita ſcripti, à quib. recedere in manifeſta bonitate religio fuiſſet.

Statius correctus.

340 *Narciſſum*) quæ de Narciſſo Poetæ fingant, ſciuere omnes (Lucillij verbo) priuſquã Theognis naſceretur. illud non æquè vulgatũ, ſororem Narciſſo geminã fuiſſe, cùm oris ſpecie, omni ex parte ſimilem, tũ verò coma & veſtitu nihil differenti: ſolitos ſimul venari, ea cũm fortè diem ſuũ obiſſet, ventitare illum ad fontem ſolitũ, qui in Hedonaco Theſpienſium vico eſt: in quo cùm ſuam, intueretur vmbrã, ac ſuam omnino eſſe nõ ignoraret, ob ſimilitudinẽ tamen quæ inter ipſos fuerat, tanquã ſi non ſuam, ſed ſororis imaginẽ, præ oculis haberet, deſiderij ex eo ſui, ſolatiũ aliquod capere conſueſſe. Auctor Pauſanias Bœoticis.

Narciſſi fabula.

346. Par-

346 *Parnaſſon vtrũq.*] duo Parnaſſi vertices, in vno Phœb. in altero Bacchus colebatur. Lucan. IV.

------Parnaſſus gemino petit æthera colle
Mons, Bromio, Phœboque ſacer, cui numina mixto
Delphica Thebanæ referunt trieterica Bacchæ.

Tragicus Oedipo: *Gemina Parnaſsi niualis arx trucem ſonitum dedit.*

347. *Cum Rector ab aggere cœpit*] ad morem Romanũ reſpexit, quo tribunal Imperatoris ſemper in caſtris ceſpiticium. Plutarchus in Pompeio: Βήματος δὲ ἐκ ὄντος, οὐδὲ τοῦ στρατιωτικοῦ χλιάδος φωθάσαντος, ὃ ποιοῦσιν αὐτοὶ, τῆς γῆς ἐκτομὰς βαθείας λαμβάνοντες, καὶ κατ' ἀλλήλων συντιθέντες, &c. Ammianus XXIII. *Ipſe aggere glebali aſsiſtens, coronáque celſarũ circundatus poteſtatum, talia ore ſereno diſſeruit:* Noſter. *Ceſpitij tribunalis mos.*

Hic ſuetus dare iura parens, hoc ceſpite turmas
Adfari. Sidonius Pau. Soceri:
Concurrunt proceres ac milite circunfuſo
Aggere compoſito ſtatuunt, ac torque
Caſtrenſi mœſtum, donántque inſignia regni.

Lucanus de Cæſare concionante:

-----ſtetit aggere fulti
Ceſpitis, intrepidus vultu, meruitque timeri
Non metuens. mos hic nõ priſca ſolùm Republica, ſed & tẽpore Principum retentus. Tacitus Annalium I. *Simul congerunt ceſpites, extruunt tribunal.* Plinius Panegyrico Traiani: *Decora facies Conſulis: multa poſt ſaecula tribunal viridi ceſpite extructum, nec faſcium tantùm, ſed pilorum ſignorumque horrore circundatum.* Vopiſcus Probo: *ab omnibus acclamatum eſt: Probe Auguſt. Dij te ſeruent, deinde concurſus, & ceſpitium tribunal, appellatuſque Imperator.*

396. *----cerne en vbicunque nefandæ Excidium moliris auis*] nihil ſani ex hac lectione elicias. Quid enim hîc de nefanda aue? nugæ. re- *Statius emaculatus.*

ſcribe ex veteri: *en vbicunque nefandus.*

453 *Belli ſuprema parantem*) ſententiam inſiſtens, nunquid rectiùs legeris, *belli ſuprema pauentem?*

Conie-ctura in Statio.

502. *multóque latus perfulgurat auro*) Lipſ. liber *perfulgurat enſe*, verè & eleganter. nam reſpicit ad morem Romanum, quo Principibus nuſquam nō ſatellites aderant cùm gladiis ad latus.

Statius emaculatus.

512. *te conſcia mater Decipiant?*) maiore medicina egent hęc quàm ſuperiora. nā vulgatam hanc nō ſolùm ſentētia, ſed ratio Latini ſermonis ſpernit. expreſſi ego ſcriptam, *te conſcia mater Decipiam?*

523. *quid me oro docet, quidve iſta Pelaſgi vbera?*) reſcribe: *quid me oro docet? quid me iſta Pelaſgi vbera?*

574. *quippe nihil graſſata fames*) ita vet. vul. *craſſata.*

585. *aurigámque impete vaſto*) pro *impetu*. Lucretius lib VI.

Aut hominum tanto membrorum ex impete natum.

592. *fide ad mœnia verſas*) & hoc ſcriptis debes vulg. *verſa.*

Statius correctus.

611. *Quæ modò tam mites*) tota ſentētia labat, fulci ex veteri, mutata litterula : *Qui modo tam mites*. Senſus. Græci qui modò tam mites fuerant, viſis Iocaſtæ, & filiarum eius lachrymis, auditis precibus, ipſam & natas iam repellunt.

Litui in bello.

623 *& litui bellū iuuenere ſecuti*) non tubis ſolum, ſed & lituis excitare militū animos, veteribus vſitatū. exempla paſſim obuia, quà apud noſtrū, quà alios. tantùm Senecā iam aduocabo qui Thyeſte:

Iam ſilet murmur graue claſſicorum,
Iam tacet ſtridor litui ſtrepentis,
Alta pax vrbis reuocata læta eſt.

rectè *ſtrepentis*. nam incuruus erat lituus, vt ex Feſto diſcimus : ideóq. ſonum ſtreperum & acutum edebat Ennius:

Inde loci lituus ſonitu effudit acutos.

roto

noto libentiùs, quia eleganti metaphora optimi auctores, *lituum* pro *impulſore* vſurpant. Cicero ad Atticum: *exiſtimare Q. Fratrem lituum meæ profectionis fuiſſe.* quam phraſim operæ eſt iuuẽtutem intelligere. adi omnino Agellium, lib. I. cap. XI. de vario priſcorum ritu in præliis.

646. *cornu deprenſus achiua)* lectio hæc à veteri membrana eſt vulg. *deprenſus achiuo,* contra rationem Latini ſermonis. neque enim arcũ intelligit, ſed haſtilé è cornu.

Virgilius: *volat Itala cornus.* Noſter lib. II.

- - -ſubit ore cauo Theumeſia cornus.

657. *Brachiáque in manicis)* manicas habere, veteribus molle ac effœminatum. Poëta princeps: *Manicæ mollitiẽ notant.*

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.

Plautus Pſeudulo: *manuleatam tunicam habere hominem decet?* alluſit ſuo more elegantiſſimè Romanus Sophus, Seneca epiſt. XXXIII. *Apud me vero Epicurus eſt & fortis, licet manuleatus ſit.* *Seneca explicatus.*

664. *Cirrhæa mõſtrauit Apollo iuuẽca)* reſpicit fabulã, qua traditur Cadmus Apollinis oraculo, bouem ſecutus, & vbi procubuit, illic Thebas cõdidiſſe, & ex bouis vocabulo regiõẽ ipſã Bœotiã nominaſſe.

670. *cubilibus altis)* quis negabit cum veteri legendum *cubilibus atris?*

683. *Erũpénſq. ſinus)* interpolarũt homines ferreę frõtis. ſcriptura & editio vetus: *ereptúſq. ſinus,* quod retinẽdũ eſt: dixit ea notione qua *palatus*, pro *palans*, & ſimilia dicimus. vide Scholia ad lib. II.

698. *Funus erat)* præiuerunt ad hanc leuiculam emendationem, ſed quam ſentẽtia flagitat, ſcripſit libri vulg. *funus erit.*

733. *- - -fas & mihi ſpernere Phœbum,*
Si tibi collatus diuum ſator) notat fabulam, qua Iupiter Æginã Æſopi filiam rapuiſſe fingitur, Aſo-

pen. ſe Ioui oppoſuiſſe. Statius:

-----furit amnis, & aſtris
Infenſus bellare parat (nondum iſta licebant
Nec ſuperis) ſtetit audaces effuſus in iras,
Conſeruitque manus, nec quem imploraret habebat,
Donec vi tonitrus ſubmotus & igne triſulco
Ceßit.

Hipſeus itaque Aſopi filius: Liceat mihi (inquit) ô pater reſiſtere Apollini, cùm tu non fueris veritus ipſum Iouem repellere.

758 *vittatam attingere Mantho*) ſecutus ſum libros veteres. omnino enim legendum *vittatam*, non vt vulgati *vitatam*. nam vates hęc Mantho vide quę de vittis notaui ad extremum lib v.

771. *tandem ſe famulum*). verus hic vetus: *tandem ſe famulo.*

Statius correctus. 805. *contento Bellona mari*) non dubitabit ſaltem non ſtultiſſimus quiſque, legendum, vt ex Baſſidiano repoſui, *contempto Bellona mari.*

Io. Bernarti
AD LIBRVM VIII.
THEBAIDOS,
SCHOLIA.

verſ. 26. *Et eadem pollice damnant*) Pollex veteribus & fauoris & alienationis index. Si fauerent, pollicem premebant. Plinius lib. xxviii. cap. ii. *Pollices, cum fauemus, premere etiam prouerbio iubemur.* Si auerſo animo forent, pollicem vertebant, quæ vſque adeò maleuóla nota, vt nõn alio ſigno, interfici gladiatores, populus iuberet.

Pollices premere. *Pollicem vertere.*

Iuuenalis Satyr. iii.

Munera nunc edunt, & verſo pollice vulgi

Quem

Quem libet occidunt populariter —

Prudentius de Veſtalibus:

——— *pectuſque iacentis*

Virgo modeſt i iubet conuerſo pollice rumpi.

tu totum hunc locum ita interpunge:

Fata ferunt animas & eodem pollice damnant,

Vincit opus, Non vt vulgati, *damnant. Vincit opus,* mens Poetæ. Parcarum ſtamina morientium multitudine ſuperari.

92. ——— *aſſiſtunt lachrymis atque igne tumentes,*

Cocythos Phlegethonque) nomina horum fluuiorum, nuſquam nō obuia: qui plenè de iis inſtructus eſſe volet, adeat Platonem in Phœdone, Homerum Odyſſ. λ. Apollonium II. Argon. Pauſaniam Atticis, Heſiodum in Theogonia.

30. *& Styx periuria diuum Arguit*) ſanctiſſimum diis iuſiurandum per Stygem, Poetas fingere, lippis & tonſoribus notum, non perinde vulgatum, quęque pœna propoſita iis, qui per aquā Stygiā peieraſſent, tradidit eā Heſiodus in Theogonia, cuius verſus adſcribam, vel vt ridere poſſis, ſi tibi lubētia. *Pœna eorum qui peieraſſent per Stygem.*

Ἥ ῥ' μὲν ἐκ πέτρης προρρέει μέγα πῆμα θεοῖσιν.
Ὅς κεν τὴν ἐπίορκον ἀπολείψας ἐπομόσσῃ
Ἀθανάτων οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
Κεῖται νήπυτμος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν.
Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἆσσον
Βρώσιος ἀλλά τε κεῖται ἀνάπνευστος καὶ ἄναυδος
Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι κακὸν δ' ἐπὶ κῶμα καλύπτει.
Αὐτὰρ ἐπὴν νοῦσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτόν,
Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται χαλεπώτερος ἆθλος.
Εἰνάετες δὲ θεῶν ἀπομείρεται αἰὲν ἐόντων,
Οὐδέ ποτ' ἐς βουλὴν ἐπιμίσγεται οὐδ' ἐπὶ δαῖτας·
Ἐννέα πάντ' ἔτεα, δεκάτῳ δ' ἐπιμίσγεται αὖτις.
Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Τοῖον ἄρ' ὅρκον θεοὶ Στυγὸς ἄφθιτον ὕδωρ.

Sentẽtia hęc eſt. Si quis deorũ cæleſtiũ periurarit per aquam Stygis, toto integro anno nectare & ambroſia abſtinere debet, humi iacet, mutus & lethargo oppreſſus, poſt annum, maiora illum manẽt ſupplicia: nam per nouẽ annos in exiliũ pellitur, procul à deorũ cœtu ablegatur. Decimo demùm anno priſtinam conditionem recipit. Hęc ille. Ceterùm cur hic honos Stygi tributus ſit, variè traditur. Iſacius voluit, quia Styx coniurationem deorum, aduerſus Iouem, illum vincire volẽtium, patefecerit: alij quia Stygis filię, Victoria, Vis, Robur, Zelus, Ioui aduerſus Titanas opem tuliſſent.

Saturnus in inferno. 44. *miſerumque patrem)* Saturnum. nam & hunc non ſolùm à Ioue vinctum, Poëtę finxerunt, ſed cum fratre Iapetho, in tartarum coniectum. adi Homerum Iliad. Θ. & magnum Platonem ſtultitiam hãc ridentem in Eutiphrone.

47. *Stygio prætexam Hyperiona cælo)* Hyperiona pro Sole dixit, vt Poëtę ſolent. Priſci varia de eo fabulantur. Diodorus Saturni fratrem fuiſſe, qui Solis ac Lunæ curſum primus obſeruauit, & mortalibus tradidit. Luctatius Solis equum dicit aliter quã Ouidius, qui Metamorph. II. inquit:

Interea volucres Pyroïs, Eous, & Æthon
Solis equi, quartúſque Phlegon———

49. *& vtrumque tenebo Tyndaridem)* ad fabulam, qua fingitur Pollux immortalis, mortalem fratrem Caſtorẽ vicaria morte redimere, quod adeò ſe diutius non permiſſurum, minatur Pluto, vt vtrumque apud inferos ſit detenturus.

Statius correctus. 56. *patuerunt limina portæ)* longè melior in Lipſ. ſcripto libro concepta lectio: *tacuerunt limina portæ.* Cùm Cerberus abductus videlicet inibi non amplius latraret. τὸ *patuerunt* probum aliàs, hic ſpuriũ, nam vt Maro cecinit:

Noctes

Noctes atque dies patet atri ianua ditis:
non igitur ſignatè propter abſentiam Cerberi.

60. *Sed duræ melior violentia legis*) tenebricoſo loco lucem petes à fabula, qua dicitur, Orpheo reſtituta ab inferis coniunx ea lege, ne reſpiceret. Mens. melior fuit lex, quàm ego ipſe Pluto. nam dulcedine cantus impetrauit à me vxorem, ſed impetratã perdidit, violando legem.

69. *noſtriſque hæc omnia ſunto Prima odijs*) emendatio hęc à libris ſcriptis eſt. vulgata, *hæc omnia ſunto*. nec ſana eſt, nec ſani quicquam ex ea elicias. Duellum (inquit Pluto) Polynicis & Etheoclis, omẽ erit belli, quod ego fratribus Ioui & Neptuno inferam. hac iniuria meritò commotus. *Statius correctus.*

90. —— *ô cunctis finitor maxime rerum*] Varro lib. IIII. de Lingua Latina: *Dieſpiter dicitur, infimus aër, qui eſt coniunctus terræ, vbi omnia oriuntur, vbi aboriuntur, quorum quod finis orcus dictus:* Dieſpitrem eundem eſſe cum Dite, & pueri ſciunt.

102. *ſcit iudicis vrna*] quam fabulam reſpiciat, nullus ignorat, verùm origo fabulæ non omnibus innotuit. omnis enim hæc de vrna Minois fictio, ex veterum more nata, qui vt pleraque ſortibus decernebant (dixi alibi) ita à iudiciis etiam ſortes nõ repellebant. Cicero VII. in Verrem: *Quod ab eo pridie cùm multis lachrymis eum oraret, impetrare non potuerat, id ei poſtero die venit in mentem è lege Rupilia ſortiri dicas oportere. educit ex vrna tres, ijs vt abſentem Heraclium condemnent imperat: itaque condemnãt*. Horatius: *De vrna Minois.*

Cernins iratus leges minitatur & vrnam:

132. *inferni vitatur honore ſepulchri*) non diſcrepant ſcripti, in Lugdunenſi editione tamen inuenio: *Vittatur honore*, erit fortè qui nos id repoſuiſſe vellet ex more veteri, quo vittæ in ſepulchris. Cæcilius Androgyno; *Sepulchrum plenum taniarum, ita, vti aſſolet.*

V V

Varro lib. vi. de lingua Latina: *Cum ad ſepulchrum ferunt frondes atque flores, addunt nunc lanas, ſed velatas frondenteis comas.* ego ritum hunc non ignoro, retineo tamē vulgatã, quam requirit ipſe orationis ductus.

Statius emaculatus.

151. ---*ſed Mopſus idem, trepidúſque ferebat Auctor idem)* Manifeſtiſſimum mendum, quod ex ſcriptis libris ſine vlla hæſitatione emaculaui: *trepidúſque ferebat Actorides,* non firmo: cùm neminem tam ineptum futurum autumem, qui vulgatam ſpuriam, noſtram germanam non credat.

194. *Elyſias dedit inſeruare volucres)* *Seruare* ſolenne in auſpiciis verbum. Cicero pro domo ſua: *negant fas eſſe agi cum populo cùm de cœlo ſeruatum ſit.* Noſter (vti vides) componit, quod & lib. vi. fecit:

Fata patent homini, piget inſeruare.

Ammon cornutus

201. *cornigeri vatis nemus)* Ammonem intelligit, qui ſub forma arietis in Lybia colebatur. Phæſtus Macedonicis:

Ζεῦ Λιβύης Ἄμμων κερατηφόρε κλῦθι μάντι.

Iupiter hac Ammon audi cornute Lybúmque

Vates----Hęc ad cornigeri, cur nemoris ſignatè faciat mentionem tradit Luctatius, *qui in Syrtibus,* inquit, *in eo tantùm loco vbi Iouis Ammonis templum eſt, nemus inuenitur.*

202. *Quercus anhela Iouis*] dixi alibi de hoc oraculo. cæterùm eleganter, vt Luctatius monet, *anhela quercus* dicitur, ad ſimilitudinem vatum, qui deo pleni & anhelantes reſponſa dabant.

Statius correctus.

241. *Semper in aſpectum)* veteris membranæ hæc ſcriptura eſt, & ſine dubio Papinij mens. Oedipum qui hactenus latuerat, & à nemine viſus fuerat, in publicum prodiiſſe. vulg. *ſemper in aſpectum.*

259. *qualis poſt longa Phineas)* Rex Thraciæ, cuius cibos turpiſſimè fœdabant Harpyiæ, notior fabula quàm vt explicari debeat.

277. *atque orbum vitæ decus*) interpolatitia lectio Buſl. manifeſto verũ, *a'q orbũ vitæ decus.* dixi alibi.

290. *Sumere tunc artus ipſúmque onerare veretur.*

Patris equum) Cedo quis Palemõ hæc capiet? aut quis Oedipus explicabit, quid ſibi velit *ſumere artus patris?* nõ lõgos logos. Fatebũtur mecũ omnes qui ſunt ſuę mẽtis, legẽdũ vt ex manuſcriptis repoſui: *ſumere tunc arcus.* reſpexit ad ritũ Perſarũ, apud quos *arcus* inſigne Regiũ. Dio, li. XLIX. de Phraate Perſarũ Rege, ad quẽ Antonius legatos miſerat: *aurea ſella ſedẽs* καὶ τὴν νευρὰν τοῦ τόξου ψάλλων. i. *ac neruum arcus pulſans* nũquid audax nebulo, qui ignarus huius rei germanam lectionẽ deprauarat? *Arcus inſigne regium.*

300. *& cumulos frugum*) perſpicua veritas, & ita ſcripti conſenſu, vulg. *& tumulos frugum.*

309. *te velox machina cœli Aëre pendentem vacuo*) ad veterum opinionem, qui terram ab aëre vehi credebant. Luctatius: *Mundum opinantur æternum: terrã aiunt pendere aë e ſuccinctam. vnde Lucanus, Dum terra fretum terrámque leuabit aer.* Manilius, I.

Eſt igitur tellus mediam ſortita cauernam.
Aëris & toto pariter ſuſpenſa profundo.

Macrobius Satur. I. cap. XXI. *Quæ natura cœli eſt, cuius ambitu aer continetur, qui vehit terram.*

321. *deceat diſtinguere fine*) authoribus libris, ſentẽtia mirè comprobante, detraxi ſpuriam litteram. vulgati *finem.*

351. --- *ſeptémque excurſibus hærent.*

Ogygijs, it forte Creon) interpunge: *hærent, Ogygijs in forte Creon.*

386. *pellitur & patriæ, qui mente nouiſſimus exit*
--- *Lucis amor*) profero. quod in ſcriptis eſt: *& qui mente.* Senſus amor liberorum, coniugum, patriæ, & qui diutiſſimè tamen adhæret, etiam vitæ amor pellitur.

418. *formidanda non vna morte ſagittæ*) quia & ferro & veneno lætales.

Pueri apud Spartanos verberati. 439 *Laudataque verbera matri*) notat Spartanorũ ritũ in educatione puerorũ. De quo Tertullianus ad Martyres: *Nã quod hodie apud Lacedæmonios ſollemnitas maxima eſt* διαμαστίγωσις (*flagellatio*) *non latet: In quo ſacro ante aram nobiles quique adoleſcentes flagellis affliguntur, aſtantibus parentibus & propinquis & vti perſeuerent adhortantibus.* meminit Cicero Tuſc. II. alluſit Plautus Captiueis, vbi Paraſitos *Laconas plagipatidas* vocat. Videndus & Seneca de prouidẽtia. cap. IV. Originẽ non ita vulgatam tradit Luctatius. ſimulachrũ Dianę quod in Tauros fuerat & humano ſanguine cõſueuerat placari, in Laconiã trãſtuliſſe Oreſtum: & ne intermiſſione ſollẽnium numẽ offenderetur, inuentũ vt pueri ſuper arã impoſiti, tãdiu flagris cæderentur, donec ſanguis efflueret, qui inſtar ſacrificij eſſet. adi Ouidium III. de Põto, eleg. VII. hæc origo videtur fuiſſe huius moris, quem tamen poſtea Lycurgus, fortè deſitum, reuocauit & fortitudinis patiẽtięq palęſtrã eſſe voluit.

Statius emaculatus. 444 *truncamque tamen percuſſit Acetes*) optimè, nã dextram intelligit. vulgati contra rationem Latini ſermonis: *truncũmque.*

460. *Qualiter hyberni ſummis duo montibus amnes*
Franguntur: gemináſque cadunt in plana ruina,
Contendiſſe putes vter arua arbuſtaque tollat.
Altius: aut ſuperet pontes)

Peſſimè ab interpunctionibus affecta ſic ſanaui:

Qualiter hyberni ſummis duo montibus amnes
Franguntur, geminaque cadunt in plana ruina.
Contendiſſe putes vter arua, arbuſtaque tollat,
Altius aut ſuperet pontes.

Statius correctus. 495 *Haſta viri trans pectus*) reformo, in pulchriorẽ ſentẽtiæ habitum ex Lipſij ſcripto libro, in quo: *per*

per pro *trans* rectiſſimè. vult enim haſtā per armos, & pectus tranſiliiſſe. & parmam ſecum abſtuliſſe.

514 *Tu patrem cælúmque mihi(quis tanta relatu*
Æquet) habe totas, ſi mens exſcindere Thebas.

ego tibi affirmo interpungendum:

Tu patrem, cælumque mihi: quis tanta relatu
Æquet? habe totas, ſi mens exſcindere, Thebas.

549. *Ipſa diu inſpectu lætum prædixerat aſtris*
Vraniæ) Lipſij liber: *ipſa diu potis.* vnde elegantis ingenij & doctrinæ iuuenis Gerardus Buitevvegius noſter, dum nuper vna deambularem, acutè elicuit, *ipſa diu poſitū,* & refert ad thema nataliciū. placet rei & amiciſſimi hominis cauſa. *Coniectura amici noſtri.*

156 *ſoceros nec triſtibus actis Auerſatus erat ſponſum)* nox in hac ſentētia cuius tenebras qui penetrare poſſis non video, niſi vocibus paulū compoſitis & correctis: *ſocerum nec triſtibus actis, Auerſatus erat ſpōſam.* Senſus. Atym non ſpreuiſſe Iſmenem, ob Oedipi & Iocaſtæ facinora. *Statius correctus ex coniectura.*

583. *neceſſe nec haſta)* extenſa verba Litterula mutata illuſtrant ſcripti, *nec enſe nec haſta.* *Emaculatur Statius.*

585 *abiecit iaculum)* haud damnes. tamen germanius cenſeam: *adiecit iaculum.*

615. *Tacitæ præponderat exul)* notat affectum humanū, qui erga miſeros ſemper magis pronus. Iocaſta apud eximium illum Auctorem Thebais:

Vtrumque quamuis diligam affectu pari,
Quo cauſa melior ſórſque deterior trahit,
Inclinat animus, ſemper infirmo fauens
Miſeros magis fortuna conciliat ſuis.

compar ſententia apud Tacitū Annal. XII. *Siue verum, ſeu periculis commendatus retinuit famam, ſiue experimento.* Mens. Siue reuera non ſegnis illi indoles fuit, ſiue pericula & ex periculis fauor hanc illi famam circundederunt. Papinius ipſe libro II.

---ſeu quos mouet exul & haſi: Triſtibus aucta fides.

642. - *namque hanc ſolam moribunda precatur Vox generi*) veteres *namque hoc ſolum.*

650.--- *lachrymaſque in vulnera fudit*) ſcripti libri: *in lumina fudit*, quod magis ad meũ guſtũ: præcedit enim, *Tunc quia nec genitrix iuxta, poſitúſq. beata Morte pater, ſponſæ munus miſerabile tradunt Declinare genas.*

690 ---*retróque datum Thebana regebant Amadeæ*) ſpurium hoc, ſed depurant ſcripti libri: *Thebana regebant.*

731. *Latera inclinantia parma*) ad morem priſcum dixit. Duces enim in prælio morientes in clypeo veteres ponebant. Virgilius x.

--- At ſocij multo gemitu lachrymíſque,
Impoſitum ſcuto referunt Pallanta frequentes.

Idem XI. *At Lauſum ſocij exanimũ ſuper arma ferebãt.* Statius ipſe hoc libro:

Fertur Atys ſeruans animam iam ſanguine nullo,
Cui manus in plaga, dependet languida ceruix
Exterior clypeo. pertinet huc animoſum illud Spartanæ mulieris dictum, cùm filio clypeum traderet: *Aut cum illo, aut in illo* Mens. fac redeas, non amiſſo clypeo, aut honeſtè occumbens in eo referaris.

Statius emendatus. 747. *ceruice reportat terga cruentatum*) correxi fidenter ex ſcriptis: *terga cruentantem.*

758 *iamque inflexo*) ita veteres, quod probè probum eſt. vulg. *Namque inflexo.*

IO. BERNARTI
AD LIBRVM IX.
THEBAIDOS,
SCHOLIA.

Conie-ctura. verſ. 20. *illis nuda odia*) olere mendum videtur: & licet.

licet nõ varient ſcripti, pręoptẽ ego: *illi nuda odia.* *in Statio.*

68. *Iam Thelamona pium*) qui Meleagrũ ita dilexit (auctor Luctatius) vt Theſeus Peirithoum.

95. *validam ſimul elicit haſtam. Non pudet hos manes, hoc,* &c.) corruptam & hanc ſcripturã arbitror. Libri veteres in eo adiuuant quòd referant, *hos manes, hæc infamantia bellum funera,* quæ tamen medicina huic ęgro nondum faciet vitam. auguror legendũ, & niſi rectè cauſſam non dico, quin artẽ diuinãdi in perpetuum deſinam: *validam ſimul eijcit haſtam,* iudicabit eruditus lector. *Statius emendatus.*

129. *dum ſpes nulla necis*) nihil mutemus, ſanus hic locus. tantum τὸ *ſpes* non prima ſua notione, ſed pro *metu* accipe.

162. *verſare in ſanguine vid*) potior eſt ſcriptorum librorũ lectio: *lapſare in ſanguine vidi.* Noſter lib. v. *Lapſare.*

------*vidi lapſare cruentæ*

Vulnere Mirmydonis. Poëta princeps:

---*& in multo lapſantem ſanguine nati.*

Tacitus hiſt. I. *Lapſantibus equis & cataphractarum pondere.*

178. *victorque vlulatus*) notandum iuuentuti τὸ *vlulatus* etiam in gaudio.

182---*ſiue gradum, ſeu frena effundere*) mens. ſiue pedes, ſiue eques ſequeretur. ſequẽtia interpunctione ſic illuſtro,-- -- *ingens*

Limes vtrimq. datus: nuſquã arma, manusq. quieſcunt;

(Nulla viri feritas.)

254.---- *& flamine primo*

Ablatum tellure mori) Senſus. niſi primo ſtamine, quod Parcæ nerant, negatũ illi fuiſſet, in terra mori. reſpexit veterũ ſtultũ errorẽ, qui anus illas in ipſa natiuitatis hora, vnicuiq. ineuitabiles leges præſcribere, credebant. Catullus in nuptiis Pelei:

Talia diuino fuderunt carmine fata

Vitioſa diſtinctio. *Carmine, perfidiæ quod poſt nulla arguet ætas.*

262. *Spicula, iam clypeóſque leues arcúſque remiſſos,*
Vnda vehit) piget & pudet minuta hęc monere, & tamen niſi æternum caligare velis, legendũ:

Spicula iam clypeóſque leues arcúſque remiſſos
Vnda vehit.

264. *illic luctantur corpora leto,*) reſtitui ex ſcriptis. vulg. *illis.*

Statius emaculatus. 328. *non Anthedonij tegit hoſpitis inguina pontus* ---*Blandior*) nihil pote melius hac ſectione ſcriptorũ librorũ. qui ſuppoſuerant *inguina portus*, litare debuerant bonæ Menti. Glaucum intelligit, cui Anthedon patria Papinius Prometij:

---*ſubitis qui perdidit inguina monſtris*
Glaucus, adhuc patrijs quoties allabitur oris,
Littoream blanda feriens Anthedona cauda.

344. *oppoſuit cumulo ſed denſior amnis)* fieri non poteſt quin attentus lector hic hæreat, cui adiutoriũ libri veteres: *ſi denſior.* perſpicuè rectum, ideóque non timidè in contextu recepi.

Iterum. 349. *Aſpice quas fluuio cædes, quæ funera portem Continuus, telis, altoque adopertus aceruo)* vitioſiſſima interpunctio. tu lege.

---*funera portẽ, Continuus telis altoq. adopertus aceruo.*

402. *Leucothean planxiſſe ferunt*) fabulã Ino & Milicertis tangit, pueris iam decantatam, vel ex vno Ouidio Metam. IV. quem non exſcribo. illud ſciat iuuentus, Ino hanc, Matutam matrem, ab antiquis *Matuta mater.* dictam: eandémq. eſſe cum Aurora. Cic. I. Tuſcul. *Ino Cadmi filia nonne Leucothea nominata à Græcis, Matuta habetur à nobis.*

Lucretius lib. V.

Tempore iam certo roſeam Matuta per oras
Ætheris auroram defert, & lumina pandit.

Si de Matuta plura deſideras, ad Plutarchũ in Ca-

millo,

millo, & Problē. Cic. III de Nat. Deor. Liuiū li. VI.

423 *falſa nunc improba fronte Cornua, nunc vetitam curruꝯ diſiungere Phœben, Dotaléſque rogos, deceptaque fulmina vidi)* Fabulas Europæ, Alcumenæ, & Semeles ordine tangit.

501. *nec vltra Paſſurum)* libri non diſcrepant. nec tamen mihi perſuadent locum ſyncerum eſſe: iudicent docti.

519. *Theſeos ignis vbi eſt)* lucem pete ab extremo lib. XII.

523. *ceu ventis alte conflata reſedit*

Tempeſtas) vitiosè, quis non videt? in libris veteribus eſt: *alte cum ſtata.* puto ego germanum eſſe: *alte cum elata.* — *Diuinatio in Statio.*

572. *crine dato paſſim)* nunquid rectius: *crine dato paſſum?* Ouidius: *Paſſis ſedet capillis, Vt ſolet ad gnati mater itura rogum.* — *Iterum.*

Virgilius: *Crinibus Iliades paſſis---*

589. *armaque curua ſuum, & vacuorum terga leonū)* Turbata hæc & implexa, diſtinctione euoluo: *armaque curua, ſuum & vacuorum terga leonum.* — *Interpunctio vitioſa ſublata.*

635. *---miſeræ ſine funera matris*

Audiat ille precor) intelligi poteſt. ſed ad lōgè meliorē ſententiā præeunt ſcripti: *audiat ille prior.*

638. *verentem crinibus aras)* manifeſta corrùptio. quam norma verſus ſpernit vet. *verrentem*, exigua, ſed aureola emendatio, quā vt liquidò verum in cōtextum admiſi: reſpicit morem priſcum: crinibus enim paſſis tēpla matronæ in ſuppliciis (proprium in hac re hoc verbum) *verrebant.* Liuius lib. III. *Stratæ paſſim matres, crinibus templa verrentes, veniam irarum cæleſtium expoſcunt.* Idem libr. XXVI. *Matronæ circa deum delubra diſcurrunt, crinibus paſſis aras verrentes.* Appuleius lib. V. *Tunc Pſyche vberi fletu rigans deæ veſtigia, humumque verrens crinibus ſuis.* Ma- — *Emaculatus Statius.* — *Mos verrendi aras.*

mertinus Panegyrico ad Maximianũ: *Matres Italæ pẽſa manibus abiecerunt, paruos liberos abreptos ad tẽpla traxerũt, ibi ædes ſacras paſſo capillo ſuo quæq. verrebat.*

644.-- *cum fratrem nube coruſca*

Adſpicit haud ſolitum viſu] lego, *cum fratrem in nube coruſca Aſpicit haud ſolitũ viſu.* Sẽſus, vidit Diana Phœbũ in nube, non eo vultu quo cõſueuerat.

730. *Coryton telis*] dixi de voce hac alibi. hic addo Luctatiũ ſubtilius diſtinguere. *Coryton,* inquit, *theca ſolius arcus dicitur, ſicut pharetra ſagittarum, ſagma ſcuti.* nunc tamen Coryton pro pharetra poſuit.

Coniectura. 876. *cauſæque patebãt*] haud damnes. tamen purius cenſeam: *cauſæque patebant.*

881. *Et prenſis concuſſa comis, ter colla quatérq. ſtare negant*) Luctatius: *morituris ſolent erigere capita, comas cõcutiendo ſiue vellendo, quaſi reuocent illis ſenſum.* ritus alibi mihi non lectus. Scio præſecari ſolere crines morientibus; vnde illud Virgilij: *Nondum illi flauum Proſerpina vertice crinem Abſtulerat.* (Macrobius v. Satur. cap. xix. videatur) ſed nihil ad lucẽ huius loci.

IOH. BERNARTI
AD LIBRVM X. THEBAIDOS,
SCHOLIA.

Teſſera quid. *Vſus teſſeræ.* *Teſſera frumentaria.*

17. *dat teſſera ſignum*] teſſera antiquis breue lignũ, cui ſignũ inſcriptũ vel inſculptũ: hinc Polyb. l. vi. πλατῖον teſſerã vocat, & Plin. l. xvi. c. xviii. Liguſtrũ, cuius lignũ molle & tractabile, teſſeris aptiſſimũ ſcribit. vſus Teſſerę quà in pace, quà in bello. In pace; pręcipuè triplex. nã aut *frumentaria* ea, aut *ludicra*, aut *hoſpitalis*. Frumẽtaria ciuibus tenuioris fortunæ

ſortunæ in principio cuiuſq; mēſis diſtribuebatur. ea accepta ad horrea publica ire licitū; petitum frumētū gratis. meminere cōpluries Iuriſc. noſtri. Vlpianus l. LI. De lud. *Si libertis ſuis teſſeras frumētarias emi voluerit, quāuis maior pars hæreditatis in prouincia ſit, tamē Romæ debere fideicōmiſſum ſolui, dicendū eſt: cum apparet id teſtatorem ſenſiſſe ex genere cōparationis.* Paulus L. XLIX. de Leg. II. *Si Titio teſſera frumentaria legata ſit.* Ludicra à principib. luxu diffluentibus introducta. Xiphilinus Nerone: πάντα μὲν γὰρ τὰ πολυτελέστατα, ἃ ἄνθρωποι ἐσθίουσι, πάντα δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ τιμιώτατα, ἵππους, ἀνδράποδα, ζεύγη, χρυσίον, ἀργύριον, ἐσθῆτα ποικίλην ἐδίδου διὰ συμβόλων. σφαίρια γὰρ μικρὰ γεγραμμένα, ὡς ἕκαστα αὐτῶν ἔχοντα, εἰς τὸν ὅμιλον ἐρρίπτει. καὶ ἐδίδοτο ὅ, τι τῆς δὲ ἐκείνων ἥρπασεν *Omnia enim lautiſſima quæ homines edunt, & omnia alia maximi pretij, equos, mancipia, iumenta, aurum, argentum, veſtem variā, teſſeris dabat. Nā globulos paruulos eorū quidque pictum habentes in plebem mittebat, & quod quis rapuiſſet, dabatur.* Hoſpitalē iuuētus vt intelligat, ſcire debet. Hoſpitij neceſſitudinē nō inter priuatos modò, ſed reges, populos, oppida, veterib. contrahere ſolenne Liuius l. v. de Timaſitheo Liparenſi: *Hoſpitium cum eo Senatuſconſulto factum eſt, donaque publicè data.* & lib. VII. *Nihil nobis tota noſtra actione P C. difficilius neque moleſtius eſt, quàm quòd cum Eumene nobis diſceptatio eſt, cum quo vno maximè regum & priuatim ſingulis, & (quod magis nos mouet) publicum ciuitati noſtræ hoſpitium eſt.* Cicero in Verrem VII. *Homo nobiliſſimus hoſpes tuus, cuius tu domi fueras, quem hoſpitem appellaueras, eum cum illa auctoritate & miſeria videres præditum, non te eius lachrymæ, non ſenectus, non hoſpitij ius atque nomen, à ſcelere, aliquā ad partem humanitatis reuocare potuit? Sed quid ego hoſpitij iura in hac tam immani bellua commemoro? qui Stheum hoſpitem ſuum*

Teſſeræ hoſpitalis.

in eos retulerit. Hoſpitij huius contracti ſignum (ſignatè inter priuatos) teſſera erat, quæ vtrinq. dabatur.

Plauto lux.

Plautus Pœnulo: *Si ita eſt, teſſeram conferre ſi vis hoſpitalem, eccam attuli.* A. G. *Agedum huc oſtende. eſt par probe, nam habeo domi.* POE. *O mi hoſpes ſalue multum. nam mihi tuus pater, hæc mihi hoſpitalis teſſera cum illo fuit.* alluſit lepidè, vti ſolet, idem Comicus Ciſtellaria: *hic apud nos iam Alceſimarche confregiſti teſſeram*, nouam, ſed aptam more ſuo, ab hoc ritu vocem formauit Tertullianus de Præſcrip.

Tertullianus explicatus.

Communicatio pacis, & appellatio fraternitatis, & conteſſeratio hoſpitalitatis, quæ iura non alia ratio regit quam eiuſdẽ ſacramenti vna traditio. nemini aliquando eruditè de hoc loco differentem me audiuiſſe, eruditiſſimum Theologum, Petrum Bernartium, cognatum meũ, virum planè (veris non ambitioſis laudibus vtor) antiquæ vitæ, doctum pariter & probum. Ad bellum iam venio, in quo frequens etiam teſſeræ vſus ſignatè ad colligendum militem, ad excubias, ad pugnam.

Teſſerarum vſus in bello.

Ad colligendũ militem.

Virgilius explicatus.

De teſſera ad colligendum militem accipiendus eſt Virgilius VII. *Claſſica iamque ſonãt: it bello teſſera ſignum:* & Papinianus noſter lib. VII. *longo fugit ordine velox teſſera.* De ea quæ ad excubias apertè idem Statius:

Teſſera ad excubias.

---dat teſſera ſignum
Excubijs, poſitaq; vices--- exempla paſſim obuia in hiſtoria Romana. Nec ideo tamẽ velim exiſtimes, Papinium, more ſuo, Græcam litem Romano iure decidere. nam & apud Græcos teſſeræ huius vſum fuiſſe disertè aſſerit Pauſanias Phocicis. imò apud Perſas Xenophon, lib. III. & VII. Teſſeram ad pugnam fuiſſe, elicias ex Taciti loco Hiſtoriarũ III.

Quæ nota etiam Græcis & Perſis.

Teſſera ad pugnam.

Tacitus explicatus.

Eadem vtraque acie arma, crebris interrogationibus notum pugnæ ſignum. rectè ait, *interrogationibus.* nam vocalis ea Hirtius de bello Africano: *Cæſar ſigno*

Felici-

Felicitatis dato, equo admiſſo in hoſtem ire contendit. interpretor ab hac teſſera Valerij lib. I. cap. v. *Cùm Græcum verſum exprimere vellet* (Brutus) *ad illud potiſſimùm Homericum referendũ animo tetendit,* ἀλλά με μοῖρ' ὀλοὴ καὶ Λητοῦς ἔκτανεν υἱός *qui Deus Philippenſi acie à Cæſare & Antonio ſigno datus, in eum tela conuertit.* reſpicit hanc etiam Suetonius Octauio, cap. XVI. *Sub horam pugnæ tam arcto repente ſomno deuinctus, vt ad dandum ſignum ab amicis excitaretur.* Denique ſcito vti *frumentariæ teſſeræ* erant, ita *oleariæ* quibus oleum, *cœnariæ*, quibus cœna, *nummariæ* quibus nummi præberentur, fuiſſe. Poſtremò obſeruabit iuuẽtus, Principum æuo, ita inoluiſſe teſſarum vſum, vt per teſſeram quælibet mandata darentur. Suetonius Galba: *Sollenni fortè ſpectaculo plaudentes inhibuit, data teſſera vt manus penulis continerent.* Ammianus: *Per teſſeram edicto itinere* dico, *Principum æuo* frequentiæ cauſſa, nã libera Republica etiã vſus. Liuius: *Teſſerã veſperi per caſtra dedit, vt ante lucẽ viri equíque curati & pranſi eſſent.*

56. *Peplum etiã dono*) ita mos vetus, vt in ſupplicijs, peplum matronæ deabus offerrent. Virg. I.

Interea ad templum non æquæ Palladis ibant
Crinibus Iliades paſſis, peplúmque ferebant
Suppliciter triſtes, & tenſæ pectora palmis.

61. --- *thalamo diſponſa Tonantis.*

Expers connubij & timidè poſitura pudorem) Bonum hoc, ſed non germanum. Libri veteres ſiquidem conſenſu, lectionem præferunt, talento contra non caram: *timidè poſitura ſororum*, acutè, quo verbo omnem Venerem complector. Papinio meo digna ſententia. Mens. Timidè Iunonem vincula naturæ rupiſſe, & à ſorore ad vxorem tranſiiſſe. quod peculiariter ipſi cõuenit τὸ *pudorem* tranſlatitiũ eſt, & omnibus cõmune. Quis tam inamœnus, vt ele-

Hirtius illuſtratus.
Valerius & Suetonius explicati.
Oleariæ, cœnariæ, nũmariæ teſſeræ.
Per teſſeras mãdata data.
Cap. VI.
Libro XXII.
Libro XXVIII.
Peplum in ſupplicijs.
Aureola in Statio emẽdatio.

gantiſſimam hanc emendationẽ non exoſculetur.

Duplices Aethiopes.

85 *Aethiopasq. alios*) nam duplices Æthiopes, Occidentales & Orientales. Homerus Odyſſea α.

Αἰθίοπες τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν,
Οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ᾽ ἀνιόντος.

Statius leniter tentatus.

95. --*licet omnia clament*
Littora) non diſplicet vetus lectio: *licet horrida.*

Statius correctus.

128. *dubius mixtúſque*) veteres ἀρχαϊκῶς, *dubiũ mixtúmque.*

133.---*tacitóque per æthera curru*
Fertur) ſcripti codices & editio princeps: *curſu fertur.* quod omnino mauelim. Somno ſiquidẽ non currũ, ſed alas Poëtæ adfingũt. Euripides Hecuba:

-- ὦ πότνια χθὼν
μελανοπτερύγων μᾶτερ ὀνείρων Tibullus II.

Poſtque venit tacitus fuluis circundatus alis
Somnus, & incerto ſomnia nigra pede.

Somnus alatus.

Propertius: *Dum me iucundis laſſam ſopor impulit alis.*
Silius lib. x. ---*quatit inde ſoporas*
Deuexo capiti pennas, oculíſque quietem
Irrorat---nec viſum noſtro diſſentire, quinimò ſignatè hoc eodem libro:

---*cùm verò humentibus alis* *Incubit*--
& Achilleidos I.-- *totis vbi ſomnus inertior alis*
Defluit in terras---

Statius correctus.

145. *& medio affatu verba imperfecta reliqui*) à veteri membrana eſt. vulgata quæ ſubditítia eſt lectio: *& medio afflatu.*

158. *Bonus inſtigabat Apollo*) Lipſ. liber *inſtigaret*, lego *inſtigarat.*

De vita beata cap. XXIIII.

166. *conſumptaq. brachia ferro*) Nihil poſſum melius quàm Romanæ Philoſophię princeps Seneca: *Cùm ſiſtrum aliquis concutiens ex imperio mentitur, cùm aliquis ſecandi lacertos ſuos artifex, brachia atque humeros ſuſpenſa manu cruentat, cùm aliqua genibus per*

viam

viam repens vlulat., laurúmque linteatus ſenex & medio lucernam die præferens, conclamat, iratum aliquem deorũ: concurritis & auditis, & diuinum eſſe eum, inuicem mutuum alentes ſtuporem, affirmatis.

167 ---- *quatit ille ſacras in pectora pinus*) reſpicit morem horum fanaticorũ, qui in ſimulato iſto luctu pectora ſibi tundere ſoliti pinu. Claudianus.

Cymbala ferre licet, pectúſque illidere pinu.

Lampridius Commodo: *Iſiacos verò pineis vſque ad perniciem pectus tundere cogebat.*

Claudianus & Lăpridius illuſtrati

168. --- *ſanguineóſque rotat crines*] Catullus:

Vbi cymbalum ſonat vox, vbi tympana reboant,
Tibicem vbi canit Phryx curuo graue calamo,
Vbi capita Menades vi iaciunt hederigeræ.

Lampridius Heliogabalo: *iactauit autem caput inter præciſos fanaticos, & genitalia ſibi deuinxit, & omnia fecit, quæ Galli facere ſolent.* Vlpianus: Iuriſconſultus, L 1 §. apud. de Ædilit. edict. *Si ſeruus inter fanaticos non ſemper caput iactaret.* adi Plutarchum lib. 1. Sympoſ. quęſt. Sec. vi. & Pindarum.

171. *Domúmque verendam ſignorum*) alludit ad ædiculam, ſiue templum, in quo, religionis cauſa, Aquila & ſigna ſeruabantur in exercitu Romano: Herodotus lib. IIII. ὡς δὲ ἐσέπεσε εἰς τὸ στρατόπεδον, εἴς τε τὸν νεὼν ἔνθα τὰ σημεῖα καὶ τὰ ἀγάλματα τοῦ στρατοπέδου προσκυνεῖται. *Poſtquam in caſtra venit, & id ſacellum in quo ſigna & imagines exercitus adorantur.* nec velim te mirari quod introducit, duces apud ſigna, ſeu in principijs, conſultantes. noſti enim quam Papinius amet exprimere Romanos mores. illi verò præcipuos caſtrorum actus apud ſigna celebrabant. Ius illic dictum. Liuius lib. XXVIII. *Tribunos tamen iura reddere in principijs ſinebat.* Concionari inibi ſolet Imperator. Tacitus: *contractos in principia milites iuſſit cum ſilentio audire.* litte-

Templũ ſignorũ in caſtris.

Actus Caſtrorum ſollennes apud ſigna.

ræ publicę ibi lectę. Spartianus Peſcennio: *Itaque miſi litteras recitandas ad ſigna.* Iuramenta illic exacta. Tacitus: *ieiurando peti cautum apud ſigna.* Animaduerſio denique, nonnunquam & illic. Frontinus lib. IV. Stratag. *M. Cato memoriæ tradidit in furto comprehenſis, dextras eſſe præciſas, aut ſi leuius animaduertere voluiſſet, in principijs ſanguinem miſſum.* dico, *nonnunquam.* quia vt in oppidis animaduerſio extra muros, vbi & carnifex & veſpillones habitabant (Cicero pro Rabirio, Artemidorus lib. I. C. IV. Tacitus Annal. II. videntor) ita alias in caſtris extra vallum. Conſule Senecam de ira, lib. I. cap. XVI. Tacitum Annal. I. Hirtium de bello Africano, Calphurnium declamatione VII. in ipſo argumento.

175. *& magnis loca deſolata tuentur Regibus*] id eſt, ſpoliata ſeu relicta. *Deſolatus* ſiquidem μονωθεὶς *ſolus relictus.* Tacitus Annal. I. *mox deſolatus aliorum diſceſſione.* Idem lib. XII. *deſolatus etiam ſeruilibus miniſterijs.* Virgilius XI.

Diſiectique duces, deſolatique manipli. inibi.

----ſat funera fuſi

Vidimus ingentes & deſolauimus agros. colonis videlicet ad bellum abductis. cui compar ſententia Papinij noſtri lib. V. *Delectas cui deſolauimus vrbes* abductis ciuibus & lib. I.

-----quod deſolata domorum tecta vides: & lib IX.

-----Deſolatumque magiſtro agmen.

179.---*& laterum cuſtos*] intelligit eum qui Grecè dicitur τοίχαρχος, *qui lateribus nauis præeſt.* Pollux lib. I.

Coniectura in Statio. 205. *Edocui lapſus. ſuade eia vlciſcere ferro*

Nos ſaltem dixit] malim ego: *vade eia.*

237. *nunquam apta latenti Turba dolo*] lectio hęc à manuſcriptis eſt. nec quin germana ſit quiſquam ſanus, aut pro ſano dubitauerit. vulg. *nondum apta.*

246. *tribus ordine deni)* tentabam legere: *tribus ordine denis.*

264 *Cernitis expoſitas turpi marcore cohortes (Pro pudor) Argolicas, hinc auſi obſidere portas?* peſſimè ab interpunctionibus laborans locus, tu reſcribe: *Cernitis expoſitas turpi marcore cohortes, (Pro pudor?) Argolicas hinc auſi obſidere portas?* neque enim, quod ineptiſſimè vulgata præ ſe fert, ſomno obruti Græci iacebant, ſed Thebani. & indignatur vates, ſomnolentos hos, auſos fuiſſe obſidere Argiuorum caſtra. *Statius vitioſiſſima diſtinctione liberatus.*

299. *traxerat in ſomnis cythera)* maculoſum hoc, eluunt ſcripti: *traxerat inſomnis*, id eſt, peruigil. vide quæ notaui ad lib. II.

321. *Quarta ſoporiferæ ſuperabant tempora nocti)* veteres noctem in quatuor vigilias diſtribuere ſolitos, omnes ſciunt. reſpicit huc Papinius. illud non perinde vulgatum, Romanos initio, in ortũ & occaſum ſolũ, diem diſtribuiſſe, adeò vt XII. Tabulis, nuſquã horarum facta fuerit mentio. Cenſorinus auctor & Plin. li VII. *Duodecim tabulis ortus tantum & occaſus nominatus: poſt aliquot annos adiectus & meridies, accenſo* Coſs. *id pronuntiante.* rectè *pronunciante* dicit, quia horæ poſteà inuentæ, non ſigno campanæ, vel inſtrumento, vt hodie apud nos, ſed arbitrio ſolius magiſtratus diuidebantur. Varro li. V. de lingua Latina: *Hoc idem Caſconius in Actionibus ſcribit, Prætorem accenſum ſolitum tum eſſe iubere vbi ei videbatur hora eſſe tertia, inclamare horam eſſe tertiam, itémque meridiem & horam nonam.* Deinde excogitatum, vt dies ſicuti & nox, ſemper eſſet XII. horarum, quæ pro tempore anni longiores vel breuiores forent. horæ verò clepſydris diſcriminarentur. nox præterea quatuor vigilias haberet, ſingulæ vigiliæ tres horas: & quando vigilia mutaretur, ſignum daretur buccina. Vegetius, lib. III, cap. VIII. Liuius lib. *Horæ initio Romanis incognitæ. Excogitatæ imperio Magiſtratus. Poſtea clepſydris diuiſæ.*

XX

312. *& honor non omnibus aſtris*) quia Lucifer tantum lucet.

331. *quamuis patientior artus Ille*) figurata locutio, quãuis patientiores artus habeat, *id eſt, Tydei membra dura ſunt & non cito tabeſcũnt.* Lucta.ius.

432. *vt afflictos turbarem ego proditor Argos*) veteres, nec dubito quin ſincerius, *turparẽ ego.* Lucret. li. 1.

Turpare.

Aulide quo pacto Triuiai virginis aram
Iphinaſſai turparunt ſanguine fœde
Ductores Danaum delecti. -- vetus Poëta apud Ciceronem Tuſc. quæſt. lib. 1.

Hæc omnia vidi inflammari,
Priamo vi vitam euitari,
Iouis aram ſanguine turpari.

Tacitus Hiſt. v. *Sua abſtinent memoria cladis quod ipſos ſcabies quondam turpauerat.*

Statius correctus.

436. *interea clare*) cogitabam leuiter, *interea caro.*

456. *ni pectore toto Obſtet aperta parens*) ita ſcripſi. vulgati peſſimè, *in pectore.*

Nõ frequens phraſis.

465 *illicita cæli de lampade tactos*) id eſt fulmine.

476. *ipſe vltro conuertit equum*) ex fide librorum ſic edi volui. vulg. interpolatitiè: *conuertit equis.*

Emaculatus Statius.

478. *eſt vbi dat vires nimius timor*) veriſſimum eſt. & vt ocellus Hiſtoricorum Curtius, inquit: *ignauiã quoque neceſſitas acuit, & ſæpe deſperatio ſpei cauſa eſt.* imbibet victor. & ſi ſibi ſuiſque conſultum velit, nunquam ſpem omnem hoſti abſcindet.

Timor interdũ vires addit.

495 --- *primus quem cæſtibus ipſe ligarat*
Tyndarides, nitidi moriens conuexa magiſtri
Reſpicis, auerſo pariter Deus occidit aſtro) qui ſpuriã hanc lectionem intruſerunt, vellem mihi dicerent qua fiducia hoc fecerint. libri veteres quos nõ dubitaui adire, -- *primis quem cæſtibus ipſe ligarat Tyndarides, nitidi moriens cõuexa magiſtri, &c.* Mens. Alcidamam ad cæſtuum certamen à Polluce formatũ.

Statius emaculatus.

morien-

morientem ſuſtuliſſe oculos in cęlum, vbi magiſter eius ſydus, quod ſtatim etiam tanquam abominaretur diſcipuli mortem, ſe abſcondit. Noſter lib. VI.

——Sed ſocij fretum Polluce magiſtro.

Norant & ſacras inter creuiſſe palæſtras.

Seneca Philoſophus Medea:

Sedet Caſtore cum ſuo

Pollux cæſtibus aptior.

Arnobius lib. I. *Caſtores, equos vnus domitare conſuetus, alter pugillator bonus, ideo non Caſtor ſed Pollux dicitur.* nec recedit ab his Virgilius, dum ait: *Talis Amyclæi domitus Pollucis Cyllarus.* Nam vt ibidem inquit Seruius: *Caſtor domitor equorum fuit, ſed fratrem pro fratre poſuit, Poetica licentia.*

517. *——et patulas ſaltu tranſmittere foſſas.*

Horror equis hærent trepidi, atque immane pauentes

Abruptũ mirantur agi) Sũptũ videtur ex Homeri Iliad. 11. apud quem Hectoris equis pariter deſcribũtur reſiſtẽtes, & timẽtes, in ſũmo labro foſſę: *Homeri imitatio.*

οὐδέ οἱ ἵπποι

Τόλμων ὠκύποδες μάλα δὲ χρεμέτιζον ἐπ' ἄκρῳ

χείλει ἐφεσταότες —— locum hunc ita edi volui, cum in vulgatis turpi errore legeretur: *Abruptum mirantur equ.* probas, ſcio, lector, & geminationem à mala manu fuiſſe vides: illud vno verbo, occaſione huius vocis *abruptum* moneo, eleganti metaphora, Tertullianum aduerſus Praxeam dixiſſe, *ſi tã abrupte vtamur*, id eſt, tam pręcisè & ſine limitatione. & Valerium lib. VIII. cap. I. *abruptæ ſpei*, id eſt, ſpei perditę, prorſus abſciſæ.

569. *ſic vbi puniceo paſtor rapturus ab antro*

Armatas exegit apes] Virgilius IV. Georg.

——penituſque repertæ:

Pumicibuſque cauis exeſæque arboris antro.

587. *quia ne ante duce]* MSS? *quiane ante duc.)* Virgilius.

Statius emaculatus.

——*Quiane auxilio iuuat ante leuatos.* Idem:
Heu quanam tanti cinxerunt æquora venti.
Catullus:—*quemne ipſa reliqui.*

592. *Vincamur, pietas, pone eia altaria virgo*) lege *vincamur, pietas.*

Statius correctus.

623. *nunc age quis ſtimulos*) ita veteres, ſine dubio rectè. vulg. *nunc age qui.*

625.---*memor incipe Clio*
Sæcula, te quoniam penes, & digeſta vetuſtas.
Diua Iouis ſolio, iuxta comes) non erit vt explicent etiam Quindecemuiri fatalium librorum, niſi interpungant,
----*memor incipe Clio,*
Sæcula te quoniam penes, & digeſta vetuſtas.
Diua Iouis ſolio iuxta comes,

Vitioſiſſima interpunctio.

659.---*toruiſque ligatur*
Vitta comis (nam laurus erat.) Senſus. Virtutem cum ſe aſſimularet eſſe Mantho, tãtum vittas ſumpſiſſe, non laurum, vt dicebat vatem. quia laurum ſemper penes ſe habet, ideóque non habuit neceſſe aliunde petere.

669. *Fulminis haud citius radijs afflata cupreſſus,*
Combibit infeſtas, & ſtirpe & vertice flammas.

Statius emaculatus.

Quàm iuuenis) à ſcriptis libris hæc emendatio vulg. mendoſiſſimè *qua iuuenis.*

699.---*malè cuncta miniſtrat.*

Feſtinatio conſilijs noxia.

Impetus) veriſſima gnome. & celeres plerunque celeris pœnitentia, ſed eadem, ſera atq; inutilis ſequitur. intellexit id magnus Imperator, qui prudenter apud Liuium: *Omnia audentem* (inquit) *contemnet Annibal, nihil temerè agentem metuet. omnia non properanti clara, feſtinatio improuida eſt & cæca.* Subſcribit Princeps Hiſtoricus qui ſapienter affirmat.

Theuc. lib. III.

Δύο ὑμῖ ἐναντιώτατα τῇ εὐβουλίᾳ, τάχος τε καὶ ὀργή, *Duo aduerſiſſima rectæ menti: celeritas & ira.* quarum poſterior

ſterior nunquam vtilis, prior interdum. nam actioni in primis grata. Enimuerò vt rectè inquit Demoſthenes: Exord. XXII δεῖ μὲν βουλεύεσθαι ἐφ' ἡσυχίας, ποιεῖν δὲ τὰ δόξαντα μετὰ σπουδῆς *Conſulere quidem oportet lentè, conſulta exequi feſtinanter.* *Actioni grata.*

712. *téque iterum ſæuis iterumque*) poſtulante libro ſcripto lege verſus ſuffragante, hanc lectionem admiſi. vulg. *ſeuiſque iterum.* *Statius correctus.*

754. *agit æquore campi*) obſerua tui qui in ſtudiis tyro. æquor Latinis ſcriptoribus, quicquid planum eſt. nec ſolùm de mari, ſed etiam de terra, fluuio & cœlo dici Noſter lib. XII. *Aequor quid Latinis.*

Iamque in puluereum furiis hortantibus æquor
Proſiliunt.---

Lucretius III.

Voluitur & plani raptim petit æquora campi.

Cicero: *Babiloniꝗ in camporum patentium æquoribus habitantes.* Virgilius IV.

Virideſque ſecant placido æquore ſyluas.

Accius Atreo.

Sed quid tonitru turbida toruo
Concuſſa repente æquora cæli.
Senſimus ſonore?

Papinius I.

Horrendos etenim laticis ſtygia æquora fratris.

808. --- *Viden' vt iuguli conſumpſerit enſem.*) nihil mutemus. nam & Maro dixit:

Viden' aut geminæ ſtant vertice criſtæ.

835. ---*metitur culmina viſu,*
Innumeroſque gradus, gemina latus arbore cluſus
Aerium ſibi portat iter) interpunxi: *Innumeroſque gradus.* paraphraſis ſcalarum eſt.

902. *nõ tamẽ hæc turbãt pacẽ Iouis ecce quierãt Iurgia*) Leuicula interpũctione illuſtro ſentẽtiã quę in dẽſa nocte: *Non tamen hæc turbant pacem Iouis. ecce, &c.*

IOH. BERNARTI AD LIBRVM XI. THEBAIDOS, SCHOLIA.

Statius correctus. verſ. 21. *at vaga palantes)* hanc lectionem ſcripti libri & editio princeps approbant, ſententia flagitat. vulg. *aut vaga.*

Suſpectus locus. 29. *rauci tunc comminus vrſi)* vt ingenuè loquar, nō ſatis percipio cur raucedinem vrſis tribuat. Fuit, cùm diuinarem legendum, *raui tunc comminus vrſi*, à colore deducto epitheto, ſed adhuc delibero.

Forſan correctus. 39. *ex agmine vallum)* licet libri nihil mutent, tamen magis γνήσιον, me iudice, *examine vallum.*

43. *alternis procumbit ager)* Sic legendum ex optimo Lipſ. codice, non vt vulg. *alternus.*

Coniectura in Statio. 46. *exuuias imitata Dei)* ſuſpecta hæc mendi dudū habui: ſed idem liber ſcriptus deduxit me ad veri latebras, præfert enim: *imitata tui.* lego, *imitata ſui.*

Statius emaculatus. 75. *dextraque innixa)* non dubito quin verior ſcriptura vetus: *dextraque innexa.*

Iterum. 122. *quo fas erat)* nunquid puriùs, *qua fas erat?*

Tertio. 124. --*dignuſque mea procumbere dextra)* rectè. Buſl. codex tamen non malè præfert. *auſuſque meam contemnere dextram.*

145. ---*cur mœſta inſignia tantum fleuerat :)* ænigma hoc. ſoluam tamen etſi non ſim Oedipus. interpunge: *cur mœſta inſignia? tantum fleuerat.*

Vitioſa diſtinctio ſublata. 162. ---*nunc ſaltem exoluere fas ſit.*

Quæ merui (ſcis nempe ſocer) licet alta recondas
Vulnera, & afflictum generi vereare pudorem.
Ille ego ſum;) vitioſiſſima interpunctio, tu diſtingue: ---*nunc ſaltem exoluere fas ſit.*

Quæ merui, ſcis nempe ſocer, licet alta recondas

Vulne-

Vulnera, & afflictum generi vereare pudorem,

188. *ac tu care ſocer)* ſententiam inſiſtens ex veteri repoſui, *at tu.*

203. *correptumque iniecit equum)* impura hæc, depuraui ex ſcriptis, *iniecit equo.*

209. *præuertit vota)* Lipſ. ſcriptus liber, *Peruertit vota.* genus ſermonis notum vel ex vno Plauto.

210 *Summe deum (tibi namque meæ primordia Thebæ*
(Liueat infandum licet Argos & aſpera Iuno)
Debent Sidonios,] peſſime, interpunge:
Summe deum, tibi namque meæ primordia Thebæ
(Liueat infandum licet Argos & aſpera Iuno)
Debent.---

257. *non deſunt Regi comites)* acutiſſimè idē liber ſcriptus, *nō deſunt regni comites.* notat ſignatè aulæ illa mancipia, quibus nihil magis familiare, quàm omnia Principum ſiue honeſta, ſiue inhoneſta laudare. *Perpetuum malum Regum* (Curtij verba ſunt) *quorum opes ſæpius aſſentatio quàm hoſtes euertit.* Veriſſima vox. quæ vtinam perſonet aures magnatum. *Adulatores Principatus peſtes.*

285. *& ritè nefaſto*] ritè, pro *ritu*, dixit.

373. *liceat vultus fortaſſe ſupremos Noſcere dilectos)* quis dubitabit quin legendum vt ex ſcriptis repoſui: *ſupremum.* *Statius emendatus.*

399. *--- opus ipſa nouarat Mœoniis Argia modis*] cur Mœoniis? quia ex Lydia (ita poſtea eſt vocata Mœonia) fuit Arachne lanificij peritiſſima, quæ Mineruam prouocauit? haud ineptè hoc dixeris.

428. *Ipſe quidem regnis multum & venerabilis æuo.*
Sed quid apud tales? quis non ſua pignora curæ
Extet honos?) malim ego: *Sed quis apud tales?* Mens. erat quidem reipſa venerabilis Adraſtus, ſed quæ veneratio apud eos, quibus nec pignora curæ?

437 *Quàm ſcita*] emaculo, *quam Scyta.*

440. *---explorarique furent* 1 *m.*

In digitis amenta videt) lorum ſeu ligamen intelligit, quo mediam haſtam veteres religare ſolent, vt iaci longiùs poſſet. Duxit hinc elegantem Metaphoram Tertullianus, aduerſus Marcionem lib. IV. *Iniuſtitiæ auctorem & dominatorem totius ſæculi nummum ſcimus, cui famulatam videns Phariſæorum cupiditatem, amentauit hanc ſententiam, Non poteſtis Deo ſeruire & mammonæ.*

442. ---*ac fata morantem*
Conuerſumque iugo propellet Ariona) noli ambigere, quia verior ſit ſcripta lectio: *ac fata monentem*. nam (vt ait Luctatius) Arion Neptuni filius diuinabat.

443. -----*qualis*
Demiſſus curru leuæ poſt præmia ſortis,
Vmbrarum cuſtos, mundique nouiſſimus hæres
Palluit amiſſo veniẽs in tartara cælo) Plutonẽ intelligit, & fabulã reſpicit, qua Iupiter, Neptunus, Pluto, vniuerſi hãc machinã diuiſiſſe ſorte finguntur.

454. ---*premit à ſtridentibus hydris)* præſto legendum: *aſtridentibus*.

542. ---*altè enſem germani in corpore preſſit,*
Quàm malè iam plumis imis tegit inguina thorax) inſigne mẽdũ parua labe contractũ. nã litterulã detrahe, & germanam lectionem effeceris: *Qua malè*.

585. *nigri ſulcator Auerni)* veriorem lectionem præferunt calamo exarati, *pigri ſulcator Auerni*. Noſter Epicid. in patrem.
---*pigro tranſmiſit auerno.*
Cauſa minor.
Idem lib. VIII.
Tunc regemunt pigrique lacus, vſtæque paludes.

Sæcula noua notione.

592. *exſpectent ſæcula ripis)* notione non cuilibet è plebe litteratorum nota, *ſæcula*, pro *hominibus* poſuit. nec id ſine ratione, vel auctore. enimuerò vti recepta apud Latinos phraſis eſt, *væ ætati tuæ*, pro

vatili: ita cùm ætas hominis *ſæculo* concludatur, non abſurdè Poëtica licentia, pro homine *ſæcula*, Noſter vſurpauit. præſertim cùm locupletiſſimum auctorem habeat Lucretium lib. v.

--inde loci mortalia ſæcla creauit. & inibi.

Tum tibi terra dedit primum mortalia ſæcla, id eſt, *homines.* & iterum: *Lanigeraque ſimul pecudes & bucera ſæcla*, pro ipſis *bubus.* *Lucretius explicatus.*

626. *talia conqueſtus*) interpolarunt homines inuenuſti, & extruſerunt proprium Papinio verbum. *dequeſtus.* quod ſcripti agnoſcunt. Noſter lib. I.

--ſimileſque notos dequeſtus & imbres.

Sidonius lib IX. epiſt. IX. *Longum tacere nos vir ſacratiſſime in commune dequeſtus es.*

646. *ramos moritura legebat*) Buſl. *ligabat.* reſpicit fabulam, qua fingitur Erigone Icari filia, Penelopes ſoror, à Baccho in ſpecie vuæ. compreſſa, cùm patrem à paſtorib. inſuper occiſum reperiſſet: ſeipſam de arbore ſuſpendiſſe, ſed ramo fracto in terram decidiſſe, inter aſtra tranſlatam, & ſignum Zodiaci factam, quod Virginem appellant.

661. *Primum adeò ſæuis imbutus amoribus aulæ Indicium*) Ignotus ille, ſed magnus Auctor Thebais, ab hac mente:

---tam ferum & durum geris.
Sæuumque in iras pectus, & nondum imperas?
Quid ſceptra facient?

Et Seneca Thyeſt.

Ut nemo doceat fraudis & ſcelerum vias:
Regnum docebit) adeò omnes ferè cum Pindarico illo Tantalo:

---μέγαν ὄλβον καταπέψαι οὐ δυνάνται
magnam felicitatem concoquere non poſſunt.

680. *iam tumulis iunctos ſocios, iam mœnibus arces*) peſſimè quà de verbis, quà de interpunctionibus af- *Statius emaculatus.*

fectus locus. ſed Pharmacum ex ſcriptis quod huic ægro faciet vitam.

Iam tumulo victos, ſocios iam mœnibus arces?
-- & hic quondam ſolio ſublimis & armis
Septus, opem miſeris, & iura petentibus æquus
Supplicibuſque dabat: cui nunc ex agmine tanto
Vna comes) miratur viciſſitudinē hāc, qui ea tantū proſpiciunt quę ante pedes ſunt; at nō illi quos altiori quadā aura cana Prudētia afflauit. didicerūt quippe à ſapientiſſimo Romanorū: *Horæ momentum intereſſe intra ſolum & aliena genua.* velut in Euripo, ſurſum deorſúmque omnes volui. nec tamen ideo deiiciūtur cùm ſerio imbiberint eiuſdē Sophi monitum: *In ſecundis nemo confidat, in aduerſis nemo deficiat. alternæ ſunt vices rerum: Quid exſultas? iſta, quibus veheris in ſummum, neſcis vbi te relictura ſint. Quid iaces? ad imum delatus es? nunc eſt reſurgendi locus.*

Viciſſitudo omnium rerum.

IOH. BERNARTI
AD LIBRVM XII. THEBAIDOS,
SCHOLIA.

Statius correctus.

verſ.30. *cum capulis hoſtiſque manus)* litterulam ex fide MSS. adiice, & germanam lectionem habebis: *cum ſcapulis.*

Captiui ad rogū iugulati.

68. *ſpirantes ſuper inferias.)* ad morem veterem dixit, quod in cæca illa errorum fouea prólapſis, perſuaſum, defunctorum animos humano ſanguine propitiari, ideóque captiuos ad buſtum iugulare ſolebant. Homerus Iliad ω

Δώδεκα δὲ Τρώων μεγαθύμων υἱέας ἐσθλοὺς
Χαλκῷ δηϊόων.

Virgilius Æneid. XI.

Vinxer

Vinxerat & poſt terga manus,quos mitteret vmbris
Inferias,cæſo ſparſuros ſanguine flammas.

156. *Siculeſque licebit Exorare deos*)Luctatius. *Iupiter Æthnam nympham compreſſit, quam cùm Iuno proſequeretur,illa terræ implorauit auxilium & in ſinus eius recepta,enixa eſt geminos,necdum partu maturo, hos terra intra gremium tamdiu fouit, quandiu lex vteri poſtulabat. vnde Palyci,id eſt,his geniti,ſunt appellati, hos autem immites fuiſſe & humano ſanguine placari conſuetos, fabula confirmatum eſt.*

161 *Nomina quod ſupereſt;vacuis datis orba ſepulchris.*
Abſenteſque animas ad inania buſta vocatis.) adumbratus ex Virgilio locus lib. III.

Ante vrbem in luco falſi Simoentis ad vndam
Libabat cineri Adromache,maneſque vocabat
Hectoreum ad tumulum,viridi quem ceſpite inanem
Et geminas,cauſam lachrymis ſacrauerat aras.

reſpicit vterque Poëta ad κενοτάφιον,cuius præclarum apud Xenophontem exemplũ lib. VI. expeditionis Cyri. vbi militibus, quorũ reliquiæ reperiri non poterant,inane ſepulchrum ſtatuitur. vide Tacitum Annalium I. & II. Suetonium Claudio cap. I. Marcellinum in vita Thucydidis : Lampridium Seuero: Vopiſcum Floriano. Denique Iuriſconſultos noſtros, Macianum L. VI. de rer. diuiſione: & Vlpianum L. V. de reliq. & ſumpt. funer. vbi diſces cenotaphium non fuiſſe apud veteres religioſum.

168. *atque vno vultus pallore notati*) quanto melius veteres,*pallore gelati*? Statius lib. IV. *Germana vox Statio reſtituta.*

---ſic fata gelatis vultibus. Inibi.

---gelat ora pauor greſſuſque tremiſcunt. & lib. X.

---ſtupet anxius alto
Corda metu glaciante pater.---

Iuuenalis Sat. VI.

---pauidoque gelantur

Pectore.---

118 *Nunc hoſpes miſera primas, nunc ſponſus ad aras,*
Nunc mitis coniunx) vitioſiſſima interpunctio, tu mecum reſcribe:

Nunc hoſpes miſera, primas nunc ſponſus ad aras.

tangit iterum, ſed occultè more ſuo, ritũ priſcum, quo *ſacrificium* ſignatè inter nuptiarum ſolennia. Tacit Ann. XI. de Sillio & Meſſalina. *Haud ſum ignarus fabuloſum viſum iri, tantũ vllis mortaliũ ſecuritatis, in ciuitate omniũ gnara & nihil reticente, Conſulẽ deſignatũ, cũ vxore Principis, prædicta die, adhibitis, qui obſignarent, velut ſuſcipiendorũ liberorum cauſa, conueniſſe: atque illã audiſſe auſpicum verba, ſubiſſe, ſacrificaſſe apud deos, diſcubitum inter conuiuas, oſcula, complexus, noctẽ denique actam licentia maritali.* Scriptor ignotus Octauiæ:

Nuptiarum ſolennia.

---vidit attonitus tuam
Formam Senatus, tura cum ſuperis dares,
Sacraſque gratas ſpargeres aras mero,
Velata ſummum flammeo tenui caput.

Terentius Phormione: *ſi argentum acceperit, ducenda eſt vxor, vt ais, concedo tibi ſpatium quidem tandem apparandis nuptiis, vocandi, ſacrificandi dabitur paululum.* Valerius Flaccus, VIII. Argonaut.

Inde vbi ſacrificas cum coniuge venit ad aras
Auſonides, vnaque adeunt, pariterque precari
Incipiunt, ignem Pollux vndamque iugalem
Prætulit.--qui locus alterius cuiuſdam ritus me-morem me reddit, quo receptum, vt aqua & ignis nuptiarum ſolennibus ſemper adhiberẽtur: Scæuola Iuriſconſultus, l. penult. paragr. 1. de donat. inter vir. & vxor. *Virgini in hortos deducta ante diem tertium quàm ibi nuptiæ fierent, prius quàm ad eum tranſiret, & prius quàm aqua & igni acciperetur.* Dionyſius Antiquitatum II. de Romulo, raptas Sabinas, ſuis coniungens: *Nuptias inter eos his conditionibus concilians,*

vt igi-

vt ignis & aqua eiuſdem principes eſſent, quemadmodum adhuc & noſtra ætate fit. cauſam huius ritus reddidit Lactantius lib.II. de origine erroris.c.x. de aqua & igne agens: *alterum enim quaſi maſculinum elementum, alterum quaſi fœmininum, alterum actiuum, alterum patibile, ideóque à veterib. inſtitutum, vt ſacramēto ignis & aquæ nuptiarum fœdera ſanciantur, quod fœtus animantium calore & humore corporentur & animentur ad vitā.* vidēdus Varro li.IV. de lingua Latina. Ouid. Faſt. IV. Nonius etiam in *Titionē* & in *Felix*. Erit fortaſſe aliquis, cui extra limitē extráque oleas (quod dicitur) ire videbor: non eo, noto hæc talia, vt intelligat iuuētus Papiniū ſcribentē. Epith. Stellę & Violantillæ:

———procul ecce canoro
Demigrant Helicone deæ quatiúntque nouena
Lampade ſollennem thalamis coëuntibus ignem,
Et de Pieriis vocalem fontibus vndam.

reſpicit vetuſtiſſimum hunc ritum & ipſas Muſas, ea quæ ad ſollennia geſtaſſe vult.

235. *per fluuios ſecura ruit*) cur non audiam veteres: *per fluuios ſecura vadi?*

309 *vix ea cōſciſſis manum dea*) corruptiſſima hæc *Statius*
ſunt ſi qua alia. Quid enim *conſciſſis manum?* porten- *emacu-*
ta verborum. vti vides. ſed noli dubitare quin le- *latus.*
gendum ſit ex veteri:

———cum ſciſſis magnum dea nubibus orbem Protulit

348 *Sed benè habet, ſuperi gratum eſt. Fortuna peracta eſt ſpes longinqua via*) lego: *ſed bene habet ſuperi, gratum eſt fortuna.*

441. *exundant diuiſo vertice flammæ*) Lucanus I.

———veſtali raptus ab ara
Ignis & oſtendens confectas flamma Latinas
Scinditur in partes, geminóque cacumine ſurgit
Thebanos imitata rogos———

450. *Cingula frater erat, cerniſne vt flamma recedat?*

Concurrá'que tamen) interpungo,

Cingula, frater erat cerniſue vt flamma recedat,
Concurrátque tamen?

519. ------ *mox hoſpita ſedes Vicit & Oedipodæ furias*) Luctatius: *Oedipus expulſus Creontis imperio confugit Epicolono, in quo locus erat furijs conſecratus: ſed miſericordia Athenienſium illa ſede eſt erutus, hoſpitalité que tractatus.*

520. *& funus Olynthi texit*) inibi: *Olynthus ciuitas eſt Athenis ſeruiens. hæc ſe auctoribus Laſthene & Eutycrate, Philippo tradidit, ob quam culpam placuit Athenienſibus euertere ciuitatem, quo comperto ad aram Miſericordiæ confugerunt.*

530. *Laurigero ſubeuntem Theſea curru*] Sumptum à Romanis moribus: nam apud Græcos non vſus. Dico vberius peculiari de Triumpho libro.

542. —*populos in ſemet agebat Hippolyte*) in diuerſas abiere ſententias Scriptores qui hanc hiſtoriam tangunt. Clidemus ſiquidē vetus Hiſtoriographus, tradidit Amazona quæ fuit Theſei vxor, Hippolytam vocatam. quem ſequitur Statius noſter. at Iſacius Antiopen dictam voluit. cui accedere videtur Plutarchus Theſeo, ſemper eam Antiopen vocans, etſi contrariæ ſententiæ meminerit. Subſcribit etiam Seneca tragicus Hippolyta:

Diſſenſio in hac hiſtoria nominibúſque ſcriptorum.

Immitis etiam coniugi caſtæ fuit
Experta ſæuam eſt barbara Antiope manum.

Qui verſus Antiopen occiſam à Theſeo innuunt, quod Hegynus & Ouidius etiam tradidere: ſed ab ijs recedit Pauſanias, qui ſignat è Atticis: Ἐσελθόντων δὲ ἐς τὴν πόλιν, ἔστιν Ἀντιόπης μνῆμα Ἀμαζόνος. ταύτην τὴν Ἀντιόπην Πίνδαρος μέν φησιν ὑπὸ Πειρίθου καὶ Θησέως ἁρπασθῆναι. Τροιζηνίῳ δὲ Ἡγίᾳ τοιάδε ἐς αὐτὴν πεποίηται. Ἡρακλέα Θεμίσκυραν πολιορκοῦντα, τὴν ἐπὶ Θερμώδοντι, ἑλεῖν μὴ δύνασθαι. Θησέως δὲ ἐρασθεῖσαν Ἀντιόπην στρατεῦσαι:

Ἰέδοσαι γὰρ ἅμα Ἡρακλεῖ καὶ Θησέα περικαθῆναι τὸ χωρίον. τάδε μὲν Ἡγίας πεποίηκεν. Ἀθηναῖοι δὲ φασιν ἐπείτε ἦλθον Ἀμαζόνες, Ἀντιόπην μὲν ὑπὸ Μολπαδίας τοξευθῆναι, Μολπαδίαν δὲ ἀποθανεῖν ὑπὸ Θησέως καὶ μνῆμά ἐστι καὶ Μολπαδίας Ἀθηναίοις. *Ad urbem propius accedenti Antiopes Amazonis monumentum in conſpectu eſt. Hanc certè Antiopen à Theſeo & Pirithoo raptam ſcriptum reliquit Pindarus. Trazenius verò Hegias hæc propemodum de ea ſcripſit: Herculem non prius Themiſcyrã, ad Thermodontẽ amnem quã diu oppugnarat, cepiſſe, quam Antiope Theſei amore capta* (*in ea enim oppugnatione Herculi sociũ fuiſſe Theſeum*) *oppidũ tradiderit. Hæc Hegias. Athenienſes verò cùm ad urbem Amazones aduentarent, à Molpadia, ſagitta confixam Antiopen memorant. Molpadiam à Theſeo occiſam. eſt enim & Molpadiæ apud Athenienſes ſepulchrum.* eadem ferè de Antiopes morte Plutarchus.

550.--*& ab obſeſſis mœſta Pelopeides aris*) ſiue vt vet⁹ *inſeſſis*. rectè, & ex ritu veteri, quo ſupplices ſedebãt. Tibullus; *Et veneris ſanctæ conſidam vinctus ad aram.* Propertius li. II. ad Iouem: *Supplices & adorantes ſedebant.*

Pro quibus optatis ſacro me carmine damno,
Scribam ego, Per magnum eſt ſalua puella Iouem.
Ante tuoſque pedes illa ipſa adoperta ſedebit,
Narrabitque ſedens longa pericla ſua.

Interpretor hinc Tertullianum de oratione: *Porrò quum perinde faciant nationes adoratis ſigillaribus ſuis reſidendo, vel propterea in nobis reprehendi meretur, quod apud idola celebratur.* Pythagoricum eſt. notum enim humanioribus ſimbolũ. προσκυνεῖν καθήμενον. *Tertullianus explicatus.*

586 *non trucibus monſtris Buſyrim.*] Quid ais Papini? Theſeus ne Buſyrim occidit? Tullius tibi adſit, à memoriæ vitio non excuſet. conſenſu omnium Herculi hoc tribuitur. & tu ipſe huius ſententiæ tibicen. Hercule Surtent. *Statius emaculatus.*

Non te lerna nocens nec pauperis arua Molorchi.

Nec formidatus Nemees ager, antraque poſcunt

Thracia, nec Pharij polluta altaria regis. & paſſim alibi. quid igitur hic tibi viſum diſſentire? nunquam factum imperiti alicuius Macci gloſſema eſt, non tua ſcriptio. veteres firmant qui præferunt: *monſtris ſi non.* Lego indubitanter: *menſtris Sinin.* fuit Sinis latro celebris, quem Theſeus interfecit. Idem Pauſanias Corinthiacis: Ἔστι δὲ ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς ἀρχῆς ἔνθα ὁ λῃστὴς Σίνις λαμβανόμενος πιτύων, ἦγεν ἐς τὸ κάτω σφᾶς. ὁπόσων δὲ μάχῃ κρατήσειεν ἀπ' αὐτῶν δήσας ἀφῆκεν ἂν τὰ δένδρα ἄνω φέρεσθαι ἐνταῦθα ἑκατέρα τῶν πιτύων τὸν δεθέντα ἐπ' αὐτῇ εἷλκε, καὶ τοῦ δεσμοῦ μηδ' ἑτέρωσε εἴκοντος, ἀλλ' ἀμφοτέρωθεν ἐπίσης βιαζομένου, διεσπᾶτο ὁ δεδεμένος. Τοιούτῳ διεφθάρη τρόπῳ καὶ αὐτὸς ὑπὸ Θησέως ὁ Σίνις. *In prima Iſthmi fronte locus eſt, vbi Sinis latro, curuatis ad terram diuerſarum pinorum ramis, ad eos quos pugnando viciſſet, arctis vtrimque vinculis alligabat, vt cum in ſuam naturam arbores rediſſent, illi diſtraherentur: quo ipſe poſtea ſupplicij genere à Theſeo affectus eſt.* Propertius lib. III.

Arboreaſque cruces Sinis, & non hoſpita Graiis
Saxa, & curuatas in ſua fata trabes.

adi & Plutarchum in Theſeo.

587. *Scyrona crematũ)* lectio à libris eſt. vul. puridè: *Scyrona creatum.* Vide quæ ſcripſi ad I. Thebaidos.

539. *& quos Calliroe nouies errantibus vndis)* vnde ἐννεάκρουνος Græcis dicitur. Conſule Suidam & Thucydidem libro II.

943. *vbi ingens lis ſuperum)* reſpicit fabulam qua Pallas & Neptunus de Athenis contendiſſe finguntur.

Fecialium ritus. 659. *& emiſſa praeceps iter inchoat haſta)* à ritu Fecialium Romanorum: qui ſicubi bellũ indicerent, haſtã ferratã, aut ſanguineã preuſtã, in fines hoſtiũ emittebant, vt ex Liuio lib. I. vix vlli ignotum.

ptiſſimè, *non ſpectandus equos.*

716. *deiecit Capaneus exanguis, & ægra iuuentus*] enebricoſiſſima ſententia, quam nullus ingenij ſol illuſtrabit niſi mecum interpungat:

Deiecit: Capaneus. exanguis & ægra iuuentus,
Iam nec coniugibus, ſuprema nec oſcula natis
Iungit

660 *faciebat vulnera*] reſtitue eleganter ex ſcriptis *ſitiebat vulnera nec non Tertia, ſed medio cuſpis temone retenta eſt.* Statius correctus.

762. *ſe ſolum votis*) ſine cunctatione repoſui ſcripturam veterem: *ſed ſolum votis.*

805. *Theſea magnanimum quærãt prius, anne Creonta,*
Anne ſuos vidui ducant ad corpora luctus. lego & interpungo: *Theſea magnanimum quærant prius, anne Creonta.*
Anne ſuos viduæ ducant ad corpora luctus.

807 *tot buſta ſimul*) Pauſanias in pręclara illa ſua Gręcię deſcriptione, antiquę caręque eruditionis theſauros aperiẽs, multa ad Papinij noſtri illuſtrationẽ, vti aduertere beniuole lector potuiſti, cõtulit. plura largiturus ni ſcholiorũ anguſtię nos coarctarẽt. in obiecto totius operis, parũ conuenire ipſi cũ illis, quibus hanc hiſtoriã deſcribere, pręcipua videtur fuiſſe cura, initio audiuiſti in appendice Theſeani belli, illud præcipuũ habet, quod Creõtem nõ Regẽ, ſed Regis tutorẽ faciat; Theſei operã nõ à viduis, ſed ab ipſo Adraſto petitã adſerat, nec diſſimulet rumorem qui vanum arguit, quicquid de hac re Scriptores tradidere. Verba hæc ſunt Atticis: Ὀλίγῳ δὲ ἀπωτέρω τοῦ φρέατος, ἱερὸν Μεγαμείρας ἐστὶ, καὶ μετ' αὐτὸ τάφοι τῶν ἐς Θήβας. Κρέων γὰρ, ὃς ἐδυνάστευε τότε ἐν Θήβαις Λαοδάμαντα ἐπιτροπεύων τὸν Ἐτεοκλέους, οὐ παρῆκε τοῖς προσήκουσιν ἀνελομένοις θάψαι. ἱκετεύσαντος δὲ Ἀδράστου Θησέα, καὶ μάχης Ἀθηναίων

γενομένης πρὸς Βοιωτοὺς, Θησεὺς ὡς ἐκράτησε τῇ μάχῃ, κομίσας ἐς τὴν Ἐλευσινίαν τοὺς νεκροὺς, ἐνταῦθα ἔθαψε. Θηβαῖοι δὲ τὴν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν ἐθελονταὶ λέγουσι δοῦναι, καὶ συνάψαι μάχην οὔ φασι. *Non longè à puteo eſt M gamiræ ſacellum, & eorum qui ad Thebas ceciderunt tumuli. Cum enim Creon, qui Laodamantis, Etheoclis filij tutela ſuſcepta Thebis imperabat, non ſineret cæcorum cadauera humari, Theſei opem Alraſtus implorauit. Commiſſa itaque inter Athenienſes & Thebanos pugna, Victor Theſeus in Eleuſinum agrum, deportanda cadauera atque ibi ſepelienda curauit. Thebani tamen neque ſe quin humarentur prohibuiſſe, neque vllum ſibi cum Athenienſibus certamen fuiſſe dicunt.* Hęc ille. Plutarchus etiam Theſeo, adiutorem Adraſto fuiſſe Theſeum ad recuperanda illorum corpora, qui ſub Cadmea ceciderant, refert, non quod fuderit Thebanos, ſed datis acceptíſque hinc inde inducijs.

IOH. BERNARTII
AD STATII PAPINII ACHILLEIDOS
primum Librum,
SCHOLIA.

verſ. 6. *Dulichia proferre tuba*) notat hiſtoriam ſeu fabulam, qua traditur Vlyſſes, Achillē inter Lycomedis filias latitantem, ſono tubæ excitaſſe, ita vt ſeipſum proderet. Papinius lib. II. Achil. I.

—cum grande tuba (ſic iuſſus Agyrtes)
Inſonuit. fugiunt diſiecta vndique donis,
Implorántque patrem commotáque prælia credunt:
Illius intactæ ceciderunt pectore veſtes.

De interdum minuit.

8. *Depleuimus hauſtu*) *depleuimus* dixit notione, verbo *impleuſmus*, oppoſita. nam non augendi ſolum vim,

vim, ſed & minuendi τὸ *de* habet. Papinius lib. III.

---tunc ſtagna, lacuſque ſonori
Detumuere.---& lib. v.
Detumuere animi maris, & clementior auſter
Vela voc t,---id eſt, tumere deſierunt, ſeu tumorem poſuerunt. prope ad id quod Suetonius dixit Caligula cap. LIV. *deſaltato cant co abijt*, id eſt, ad finem ſaltato. nec abhorret ab hac notione quod *Deuirginare* dicimus pro *virginitatem eripere*. Paulus Iuriſconſultus. L. vlt. de Off. Præſc. *Præſes cùm cognoſcat de ſeruo corrupto, vel ancilla deuirginata.* Petronius: *cur non deuirginatur Panichides noſtra.* D. Hieronymus epiſt. XXV. *In Aegypto primum deuirginata eſt.* pertinet huc & Plinij locus lib. XXXVII *Lupatis potus medetur, vt licet viuere gladiatores cum deluſerunt hac iuuari potione*, in eſt, cum ludere deſierunt. exaudio ita Poëtam veterem qui *depannis* pro *ſine pannis* dixit apud Nonium. non vt ille perperam interpretatur, diuiſum *de pannis* pro *pannis*.

Suetonius explicatus.

Paulo I.C. & Petronio lux data.

Itidem Plinio.

11. *vittis albeſcunt tempora primis*) Sanè benè, tamen in veteribus vox longè alia mentem præit aliam *vittis angueſcunt*. Bellius profectò, quia videlicet inſtar anguium vittæ dependebant.

Statius leniter tẽtatus.

14. *Florent vatumque ducumque*
Certatim laurus---blanditur Domitiano, *qui ſimulauit* (Suetonij verba adduco) *mirè modeſtiam: imprimiſque Poëticæ ſtudium, tam inſuetum antea ſibi, quàm poſtea ſpretum & abiectum: recitauitque etiam publicè.*

Domitiano cap. II.

16. *Olim dolet altera vinci*) Poëtica ab imperiali.

19. *præludat Achilles*) non temerè mutandum aut ſede ſua eiiciendum probum hoc verbum. diſſimulare tamen nolo, veteres præferre: *præſudet Achilles*, quod ſanè damnare nolim. Statius lib. VI.

---ludumque ſuper quo martia bellis
Præſudare paret, ſeſeque accendere virtus.

34 ---*video iam mille carinis*
Ionium Aegeumque premi) Virgilius II.
Quos nec Tydides, nec Lariſſaeus Achilles,
Non anni domuere decem non mille carinæ.

38 *Quid enim cunabula parua*) mens. cur paſſa ſum filiolum educari, ſeu prima rudimenta accipere apud Chironem. τὸ *cunabula* enim, ſed quod idem valet, *incunabula* (præter vulgatam) vtraq; hac notione probis auctoribus notũ. Suetonius Veſp. cap. 11. *quare Princeps quoque locum incunabulorum aſſiduè frequentauit*, id eſt, *educationis*. Arcadius Iuriſconſultus L 1. de Offic. Præf. Prætorij: *His cunabulis præfectorum auctoritas initiata.* id eſt, *his rudimentis*, ſeu *principijs*. Inſtitutis in Proh. *vt liceat vobis prima legum cunabula, non ab antiquis fabulis diſcere.* Romanæ linguæ peritiſſimus Tertullianus, de Præſcr. *ſed nec Eccleſiam ſe dicant defendere, qui quando & quibus incunabulis inſtitutum eſt hoc corpus pro...are non habent.* Idem libro de Patientia: *per hæc impatientiæ tunc infantis quodammodo incunabula, ceterum quanta mox incrementa?*

Suetonio lux.

Explicata L. 1 de Off. Præf.

Tertullianus illuſtratus.

47 *Nunc quoque* (*ſed tardum eſt*) *iam plena iniuria rapta,*
Ibo tamen.] peſſimè ab interpunctionibus affectum locum reſtituo.

Vitioſa interpunctio.

Nunc quoque ſed tardum eſt, iam plena iniuria rapta
Ibo tamen.

48 --*dextramque ſecundi*
Quod ſupereſt complexa Iouis--) notandus iuuentuti locus, nam, vt ex ſequentibus clarum, per *ſecundum Iouem*, Neptunum intelligit. Iouis tamen ſiquidem tribus Saturni filiis commune, de eo qui cælo præeſſe fingebatur: exempla nuſquam non obuia. de Plutone Homerus Iliad. A:

Neptunus etiã Iupiter dictus.

Ζεύς τε καταχθόνιος, καὶ ἐπαινὴ Περσεφόνεια.

de Neptuno etiam Sidonius in Burgo, Pontij.

Sacra

Sacra tridentiferi Iouis.

Virgilius Æneid.IV. *Sacra Ioui Stygio quæ rite incepta paraui* vide omnino quę notaui ad initiũ IV. Theb.

49. *per Thetyos amnes*) malim ex manuſcriptis legere, *per Thetyos annos.* ceterùm tu qui in ſtudiis tyro, ne per ſeipſam Nympham rogare autumes, ſcito, Thetim terræ & Cæli filiam Oceani vxorem Poëtis eſſe, Deorum omnium & rerum parentem. Papinius hoc libro:

---quos illi maxima Thetis. Orpheus: *In Hymnu.*

Ὠκεανὸν καλέω πατέρ᾽ ἄφθιτον αἰὲν ἐόντα.

ἀθανάτων τε θεῶν γένεσιν, θνητῶν τ᾽ ἀνθρώπων.

64. *maieſtatemque repoſtam*) Langianus *maieſtatemq; verendam.*) vtrumque bonum.

68. *Terris pelagoque*) probè. tamen in veteri *terris cæloq. daturus,* ſuo & probo item ſenſu, notũ enim vel ex vno Homero quas turbas nõ in terra modò, ſed in cœlo, excitaſſe Helenę raptũ, Poëtę cõmẽti ſint.

70 *--hoc gratæ munus alumnæ*) tangit fabulam qua Venus in mari nata & educata fingitur.

72. *ſi quis adhuc vndis honor*) vnus è veteribus *ſi quis adhuc nubit honor,* vnde elegantiorem lectionem eruo: *nobis honor.* *Diuinatio in Statio.*

74. *---da tollere fluctus.*

Nec tibi de tantis placeat me fluctibus vnum

Littus & Iliaci ſcopulos habitare ſepulchri) tenebricoſus locus & fortaſſe non ſanus. mens videtur, placeat tibi ô Neptune, vt ego dea vaſtum pelagus deſeram, & cineres atque ſepulchrum filij vni littori me teneant affixam.

78. *tunc rector aquarum*) nemo damnet. veteres tamen reponi ſuadent: *tum ductor aquarum.* quod germanum non abnuerim. nam τὸ *Ductor* pro *Rector*, Papinius amat. exempla paſſim obuia. *Ductor pro Rector.*

83. *edixit ſedibus annos*) interpolatitia lectio. ve-

Statius correctus. tus, *dixit cædibus annos*, quod valdè amplectimur.

89 *noſtros opera irrita muros*) interpungo *noſtros, opera irrita, muros*. notat fabulam quã Neptunus cum Apolline fingitur, mandato Iouis Laomedonti miniſtraſſe, dum Troiam ædificaret. vulgata fabula, &, vt Herodotus refert, inde nata, quod pecuniam Neptuni & Apollinis ſacrificiis dicatam, Laomedon ad extruenda mœnia conuerterit.

91. *crediderìs peperiſſe Iouì*) & hic fabulam tangit qua pulcher ille Deus, omniũ mulierũ vir, à Thetidis concubitu, non abſtinuiſſe fingitur, niſi quia à Themide, ſiue vt alij tradidere Protheo, admonit⁹ fuerat. ꝙ ex illa filius prȩſtãtior patre naſceretur.

94. *& dirum pariter quæremus Vlyſſem*) ego Neptunus ob Polyphemum filium meum excæcatum, tu Thetis ob quæſitum Achillem.

Scriptorum diſſenſus. 106. *Longæuum Chirona petit*) quibus parentibus Chiron hic ortus, diuerſimodò auctoribus traditũ. Suidas eum vna cum reliquis Centauris Ixionis filiũ fuiſſe ſcripſit. alij Philyrȩ Oceani filiȩ à Saturno in equi forma cõpreſſæ, cũ in eã ſe mutaſſet, ne ab vxore deprehẽderetur. Apollon. l. 11. Argonaut.

Νυκτὶ δ' ἐπιπλομένῃ φιλυρηΐδα νῆσον ἄμειβον·
Ενθα μὲν Οὐρανίδης φιλύρῃ κρόνος, εὖτ' ἐν ὀλύμπῳ
Τιτήνων ἤνασσεν, ὁ δὲ κρηταῖον ὑπ' ἄντρον
Ζεὺς ἔτι κουρήτεσσι μετετρέφετ' Ἰδαίοισιν,
Ῥείην ἐξαπαφὼν παρελέξατο· τοὺς δ' ἐνὶ λέκτροις
Τέτμε θεὰ μεσσηγύς· ὁ δ' ἐξ εὐνῆς ἀνορούσας
Ἔσσυτο χαιτήεντι φυὴν ἐναλίγκιος ἵππῳ·
Η δ' αἰδοῖ χῶρον καὶ ἤθεα κεῖνα λιποῦσα
Ὠκεανὶς φιλύρη, εἰς οὔρεα μακρὰ Πελασγῶν
Ηλθ' ἵνα δὴ χείρωνα πελώριον, ἄλλα μὲν ἵππῳ,
Ἀλλὰ θεοῖς ἀτάλαντον, ἀμοιβαίῃ τέκεν εὐνῇ.

112. ---*non æqua nefandis*---- *Fratribus*) decorè. Nam mitis omnino & placidus Chiro fuiſſe perhibetur.

Achi-

Achilles apud Euripidem, Iphigenia in Aulide:

Ἐγὼ δ᾽ ἀπ᾽ ἀνδρὸς εὐσεβεστάτου τραφεὶς
Χείρωνος, ἔμαθον τοὺς τρόπους ἁπλοῦς ἔχειν.
Ego à viro pie educatus ſum puer
Chirone, mores ſimplices tantùm imbibi.

114. ---*nec trunci bellis genialibus orni*) notat pugnam centaurorum cum Lapithis, in nuptiis Pirithoi, qui cùm crateres & tela deficerent certò Cæneum non læderent, arboribus pugnaſſe finguntur: Ouidius XII. Metam. de hac eadem re:

Vidi ego Petræum conantem euellere terra
Glandiferam quercum---inibi:
---*paruos*.*e in tempore nudus*
Arboris Othrys erat, nec habebat Pelion vmbras

ibidem:--- *lectaſque euoluere ſyluas.*

116. *Hæc quoque dum viridis, nam tunc labor vnus inermi.*

Noſſe ſalutiferas dubijs animantibus herbas) Vetus: *nam nunc* aptè. fuit medicæ artis peritiſſimus Chirõ, imò Æſculapij præceptor, vt veteres credidere: terſiſſimus Lactantius: *Hunc* (Æſculapium) *Tarquinius de illuſtribus viris differens, ait, incertis parentibus ortum, & à veneratoribus inuentum, canino lacte nutritum, Chironi traditum, didiciſſe medicinam.*

130. ---*magnos vtinam mentita timores.*

(Namque mihi infeſtos vtero modò contuor enſes)
Nunc planctu liuere manus) praua interpunctio: lego:
Namque mihi infeſtos vtero modò contuor enſes,

134. *ad Stygios fero mergere fontes*) Achillem à matre Stygiis vndis ablutum, vt inuulnerabilis fieret, Poëtas tradere, omnes ſciunt, & huc noſtrum reſpicere clarum. illud non perinde vulgatum, alios comminiſci Thetidẽ interdiu filium ambroſia vngere ſolitã, & noctu ſub igne occultare, quò quid-

quid in eo mortale foret, eximeret. donec à Peleo deprehenſa, irata, ſe ſubduxit. Apollon. IV. Argon.

Ἡ μὲν γὰρ βροτέας ἀμφὶ περὶ σάρκας ἔδαιεν
Νύκτα διὰ μέσσην φλογμῷ πυρός· ἤματα δ' αὖτε
Ἀμβροσίῃ χρίεσκε τέρεν δέμας, ὄφρα πέλοιτο
Ἀθάνατος, καί οἱ στυγερὸν χροῒ γῆρας ἀλάλκοι.
Αὐτὰρ ὅγ' ἐξ εὐνῆς ἀναπάλμενος εἰσενόησε
Παῖδα φίλον σπαίροντα διὰ φλογός· ἧκε δ' ἀυτὴν
Σμερδαλέην ἐσιδὼν μέγα νήπιος. ἡ δ' ἀΐουσα,
Τὸν μὲν ἀρπάγδην χαμάδις βάλε κεκληγῶτα.
Αὐτὴ δὲ πνοιῇ ἰκέλη δέμας, ἠΰτ' ὄνειρος,
Βῆ ῥ' ἴμεν ἐκ μεγάροιο θοῶς, καὶ ἐσήλατο πόντον
Κωσαμένη.

Achilles vnde dictus. dictus hinc Achilles *Pyriſous*, quaſi ab igne ſeruatus. & poſtea *Achilles* ab exuſto labro, quod dum lingeret infans, ambroſia non fuiſſe perunctum fingitur Agameſtor Thetidis epithalamio:

Παιδνῷ δ' ὄνομα θῆκε Πυρίσοον ἀλλ' Ἀχιλῆα.
Πηλεὺς κίκλησκε χείλεος εἵνεκά μιν
Κείμενον εἰνὶ κόνει σποδιῇ ἐπὶ πῦρ ἀπάμερσε,
Χείλεος αἰθομένου ἀπροφάτως ἑτέρου.

Statius correctus. 143. *Auſa foret)* non ſollicito, tantùm moneo veteres non malè ad ſententiam perferre, *auſa ſeni.*

145. *non ſuperant tua vota modum)* à mẽdo liberum hunc locum non eſſe, arguit ſtructura orationis. verùm pręſens remedium ex manuſcriptis: *nam ſuperant tua vota modum.* quod germanum eſſe ego præſto. Senſus, precibus demerendi dij tibi, quandoquidem filius modum virtutis non ſeruat, mandata noſtra ſpernit, & planè intractabilis ſit.

146 *placandaque multum inuidia)* nihil certius. nam quemadmodum ex Poëtæ monitu:

Liuor iners vitium mores non exit in altos,
Vtque latens ima vipera ſerpit humo:

ita ſtatim dirigitur in altos liuida illa dea, & quã

primum

primũ aliquis, non dicã, excellit, ſed excellere conatur, ſtatim aduſſit & afflauit maleuolẽtiæ quędã aura, omnéſq. quos cupiditas aut voluptas præcipites trahit, inuidẽt ei qui virtutẽ capere potuit, aut etiam ſequitur, ſtatim talem in conuiuiis rodũt, in circulis vellicãt, iniquè ferentes id habere aliquẽ ꝙ ipſi non habẽt. vt meritiſſimò exclamet noſter:

Quiſnam impacata conſanguinitate ligauit
Fortunam inuidiamque Deus? quis iuſſit iniquas,
Æternum bellare deas? nullamne notauit
Illa domum, toto quam non hæc lumine figat
Protinus? & ſæua perturbet gaudia dextra?

Quid facies? per medium calumniantium agmen alacer incedes, & erectus aduerſus linguarum omnium tela tectus & munitus Comici hoc ſcuto: *Mauelim mihi inimicos inuidere, quàm me inimicis: qui inuident egent, quibus inuidetur rem habent.*

174 *tantiſque extenditur æmulus actis)* hallucinor an reſcribendum --- *tantiſque accenditur æmulus actis.*

200 *diuerſa mente volutat)* bonum hoc. ſed an germanum? negant calamo exarati, qui præferunt, *diuiſa mente volutat.*

208. --- *& littora perſona ludo*
Audierat, duros laxantem Ægæona nexus
Iuſſa ſequi, centumq; Dei numerare cathenas) nota eſt Ægeonis fabula, & quod ille centimanus à Neptuno ad ſcopulos Ægei maris religatus fuerit. Mens Poetæ videtur: cùm nunciatum foret, Ægeonem conari effugere, & vincula diſſoluere, miſſam Thetim, quæ rem cognoſceret: Scyrim itaque prętervectam, cognouiſſe imbelles eſſe loci incolas, choreis & ludis vacare.

231. *effulſerat orbe)* concinniùs vetus: *effulgurat orbe.* *Statius*
249. *omnia verſat)* detrahe ex veteri membrana *emacu-*
literulam, & veram rectámque lectionẽ effeceris, *latus,*

---*omnia verſa*--*Atque ignota videt.*

287 *(Patriis quæ rara licentia)* *muris.* malè ab interpunctionibus affectum locū reſtituc: *patriis (quæ rara licentia) muris.*

289. *& ſpargere floribus haſtam*) Thyrſos intelligit: Iuſtinus epiſtola ad Zenam & Zerenum: ὥς περ αἱ βάκχαι διὰ σχήματος εἰρηνικοῦ τὰς λόγχας ἐν τοῖς θύρσοις περιφέρουσιν. *Veluti Bacchæ per ſpeciem habitumque pacis lanceas in Thyrſis circumferunt.* adi Plinium lib. XVI cap. XXXIV. Papinius lib. II. Achill. *Vibrauitque graui redimitum miſſile dextra.* rectè *redimitum.* quia *Thyrſus* nihil erat quàm haſta frondibus & pampinis inuoluta, abſque ferro. idem Papinius.

Talis vbi ad Thebas vultumque animumq; remiſit
Euius, & patrio ſaturauit pectora luxu,
Serta comis, mitramque leuat, thyrſumque virētem
Armat, & hoſtiles inuaſit fortior Indos. intellexit Thyrſos, dum eodem libro ſcribit:

--*molleſque tulit Tyrinthius haſtas.*

292. *animique tumentes)* nihil hic veteres. non timidè tamen præſto legendum: *annique tumentes*, vide omnino Scholia noſtra ad II. Thebaidos.

307 *Illius è roſeo flammatur purpura vultu,*
Et gemmis lux maior ineſt, & blandius aurum) in Langiano eſt, *& blandior auro.*

Statius emaculatus. 323. *viſuſque ſuperbos)* cur non audiam veterem: *viſuſque proteruos.*

325. *cogitque valentem)* nunquam fugiet attentum lectorem, germanum eſſe quod in manuſcriptis reperi: *cogitque volentem.*

337. *iterumque monet, rurſumque fatigat)* malim cum Langiano: *iterumque fatigat.*

368.---*quantumque humeros ac pectora fundat)* idem Langianus: *quantumque humeros à pectore fundat.* quem cur non & hic audiam?

383. *affatur littora verbis*) ſi ſequentia reſpicias, non negabis quin ſcriptura vetus magis ad verum: *affatur littora votis.*

406. *decraſſata duces*) lege ex veteribus *degraſſata duces*, perſpicuè. verùm, *degraſſata*, pro *valde graſſata*, augendi ſignificatu. non exſcribo ea quæ alibi fusè dixi.

413 *Aera donant Temeſæ*) Leod. *Aere ſonant Temeſæ.*

422. *Meſſanaque tradunt*) non culpo. Vetus tamen elegantius: *Meſſanaque tendunt*, haud dubiè ad morem priſcum, quo funibus machinæ ſolent tendi.

444. *claſſes promota*) flagitante ſententia repoſui ex veteri: *claſſis promota.*

462. --- *miranturque ſuum decreſcere mentem*) poſt hunc verſum duo libri hunc inſerunt: *Donec intra anguſtam ceciderunt vndique vallem*: quem cum leui hac emendatione haud difficulter admiſerim:

Donec in anguſtam ceciderunt vndique vallem.

470. *armenti greges*) impura hæc depurant calamo exarati: *armenti reges*. Mens clypeum Aiacis ſeptemplici pelle regum armentorum, id eſt, taurorum, fuiſſe tectum. *Statius emendatus.*

479. *Quémve alium ad ſtygios tuleris ſecreta per amnes*) ſi me audis, reſcribes: *Quémve alium ſtygios tulerit ſecreta per amnes.* quo enim malum hîc duplex præpoſitionis geminatio?

489. *Sic cùm palantes*) non negabis quin æquè bonũ, ſi nõ meliùs, quod in veteribus: *ſic cùm pallentes.*

504. *& mutus honos*) manuſcripti *& tutus honos*, quod meæ fidei crede germaniſſimũ eſſe. Papinius infrà: *Statius emendatus.*

Arma horrenda tibi ſæuoſque remiſimus enſes,
Nunquam has imbelles galea violabere vittas.

518. *nunc ſagax affatur*) haud damnes. tamen ſi penitius ſtructuram orationis introſpicias, non ſpernes noſtram coniecturam: *nunc ſagas affatur aues*, id eſt, præſagas, dictio Papinio vſitata.

555.---*vel in antra reuerti*
Melle nouo grauidas) placet. reperio tamen in Lãgiano: *Vere nouo,*

558. *& in tranſtris hilaris reſidere iuuentus*) rectum eſt & ita ſcripti. vulgati malè: *ſedere iuuentus.*

Conſciẽtiæ vis.

561.---*ſed operta conſcia culpa*
Cuncta pauẽt, tacitaſque putant ſentire ſorores.) veriſſimum dictum & faciliùs flammã ore cõpreſſeris, quàm accuſante conſcientia ſecurus ſis. enimuerò vt eleganter prudẽtiſſimus hiſtoricus inquit, *Suus cuique animus ex conſcientia ſpem præbet*, planeque:

Sal ad Cæſ.

Conſcia mens vt cuique ſua eſt, ita concipit intra
Pectora pro facto ſpemque metumque ſuo.

nihil itaque cõſultiùs quàm ſeriò ſibi perſuadere licet *omnes deos homineſque celare poſſemus, nihil tamen auarè, nihil iniuſte, nihil libidinosè, nihil incontinenter eſſe faciendum.*

Cic. Offic. III.

590. *& verſos germana expauit amores*) putiùs germaniuſque quòd in ſcriptis: *& veros germana expauit amores.*

670. *ſed areptum taceas celeſque pudorem*) reſtituo *ſed ereptum taceas celeſque pudorem.* & hanc coniecturam non recuſo exigi ad obruſſam.

IOH. BERNARTI AD SECVNDVM LIBRVM ACHILLEIDOS, SCHOLIA.

Statius correctus.

verſ. 11. *fatorum euertere leges*) audi veteres *fatorum vertere leges.*

35.---*campumque patentem,*
Qui medius portum, celſamque interiacet vrbem) Langianus liber: *qui medius Pontum.*

41. *varioque aſperſas Nebridas auro*) pelles Bacchan-

chantium intelligit. Papinius hoc eodem libro:

Vt verò à tereti demiſit Nebrida collo: Tacitus: *Feminæ pellibus accinctæ aſſultabant velut ſacrificantes: vel inſanientes Bacchæ.* videndus tibi omnino Athenæus lib. XIII. quo de Pyrrhicâ ſaltatione agit. *Bacchæ pellibus cinctæ.*

44. *illi ſubridens)* vetus Virgiliano more: *illi:*

89. *Et extemplo latuit menſura iacentis)* reſpicit veterem accumbendi ritũ: ſed neſcio an ſatis cautè, priſco illo æuo vſurpatũ ſcribat. Homerus ſanè nõ accũbentes, ſed ſedẽtes, ſemper Heroas introducit.

97. *crinale reponeret aurum)* Faſciam auream notat, quàm inſtar diadematis in fronte gerebant virgines nobiliores. Virgilius de Camilla: *Aurum crinale.*

Pro crinali auro, pro longæ tegmine pallæ,
Tigridis exuuiæ, per dorſum à vertice pendent.

99 *epulis bis térque repoſtis)* notat diuiſionem cœnæ, quæ antiquis triplex, in Antecœnam, cœnam propriè dictam, & Menſam pomorum. Antecœna; erat Miſſus primus, qui & Guſtatio ſeu guſtus atq; etiam promulſis dicebatur, quod primam ſitim antiqui ferè mulſo ſedarent. Cœna; Miſſus ſecundus erat, in quo præcipui cibi. Menſa pomorum, Miſſus tertius in quo bellaria. vide quæ notauit latè Lipſius noſter Antiquarum lect. lib. III. tu hunc locum ſic interpunge:

Argolicis ducibus iam tunc patuiſſet Achilles.
Vt placata fames epulis bis terque repoſtis,
Rex prior alloquitur, patreiſque inuitat Achiuos:

& ad ea quæ Lipſius de Promulſide notauit, adde locum hunc Tertulliani de Pallio: *Vereor ſanè ne parua ſit iſta trutina, cum Druſillanus & quidam ſeruus Claudij quinquagenariam promulſidem ædificat, ſupraſcriptis fortaſſe menſis neceſſariam.* poſuit *promulſidem*, pro ipſo *promulſidario*, id autem eſt vas quo promulſis continetur. Vlpianus lib. XI. parag argento, de auro & arg. leg. *ſcutellus vel promulſidaria contineri.*

125.---*vix timidæ matres, vix agmina ceſſant*
Virginea, hic multum ſteriles damnatus in annos,
Inuiſusque deis. ſi quem hæc noua gloria ſegnem
Præterit, exiſſet ſtratis) vitioſiſſime. interpunctione adfectum locum ſic ſanaui: *vix timidæ matres, vix agmina ceſſant*
Virginea hic multum ſteriles damnatus in annos,
Inuiſiſque deis, ſi quem hæc noua gloria ſegnem
Præterit.

135. *Quas tibi ſydereis diuarum vultibus æquas*
Sors dedit, vt me olim tacitum reuerentia tangit.
Oedipo aliquo opus erit, niſi interpungas:
Quas tibi ſydereis diuarum vultibus æquas
Sors dedit vt me olim tacitum reuerentia tangit?

158 *quoque pij Samothraces eunt*) Samothrace inſula Melane olim dicta, veniſſe in hanc inſulam Dardanus dicitur, & deos quos occultos Romæ habebat, templum Veſtę, ex Samothrace, in Phrygiam, Æneā ex Phrygia Italiam aduexiſſe. Auctor Dionyſius Halicarnaſſeus lib. I. & II. Antiquitatum Romanarum, & Varro II. humanorum. videndus Plutarchus in Camillo, Strabo lib. x. & Seruius ad illud Virgilij:
---*antiquam exquirite matrem*; propter religionem loci nocentes illuc olim confugere ſolent, vti colligas ex epiſtola Mithridatis, quæ extat inter fragmenta Hiſtoriarum Salluſtij. verba ſupra poſui lib. II. ad illud: *inſomnem ludo.* ſuggerit & quædam huic rei epigram. εἰς δολιὺς I I. Anthologiæ. atque etiam Suidas. hinc Iuuenalis:
---*iuret licet & Samothracum*
Et noſtrorũ aras vide Varronem lib. IV. de lingua Latina, & Tertullianum de Spectaculis.

Coniectura in Statio.

174. *quas ſexus iners*] ita & ſcripti. ego tamen auſim legere: *qua ſexus.*

183 *Vt leo materno tum raptus ab vbere mores*
Accepit) illuſtro leuicula emendatione, ſed ſententia flagitante, *cum raptus.*

193. *tunc acer Vlyſſes*
Admotus lateri, ſubmiſſa voce, quid hæres?
(Scimus ait) tu ſemiferi Chironis alumnus,
Tu cæli, pelagíque nepos?) peſſima interpunctio ſententiam inuoluit. euoluo ego:

---tunc acer Vlyſſes
Admotus lateri ſubmiſſa voce. Quid hæres?
Scimus, ait, tu ſemiferi Chironis alumnus,
Tu cæli pelagíque nepos.

221. *Gratior & magno (ſi fas dixiſſe) parenti*) cur non audiam veterem, egregia emphaſi: *gratior es magno?*

261. *Quid precer? heu timeamne prius*) ſcribe:
Quid precer, heu timeamve prius?

276 *----cur non ego Martia tecum*
Signa feram? tu penſa manu Bacchæáque mecum) ita edi volui, flagitante ſententia. vulgo, ſine vllo dubio deprauatè: *Bacchæáque tecum.* *Statius emaculatus.*

2. *———genitórque coruſcæ*
Lucis adhuc hebetem vicina nocte leuabat.
Et nondum excuſo rorantem lampada Ponto,) mirificè hęc turbata & implexa, ſiue interpunctionem, ſiue ſententiam reſpicias. Sed quid multis? fidenter è libro veteri reſcribe. *Statius correctus.*

----genitórque coruſcæ
Lucis adhuc hebetem vicina nocte leuabat,
Et nondum excuſſo rorantem lampada Ponto. ita enim adiuuamus cum in eo ſit: *excurſo rorantem.*

291. *nodatum pectora palla.*) emendatio à libris veteribus eſt vulg. *nudatum.* *Iterum.*

307. *Arripitur terris*) quis dubitabit legendum: *abripitur terris?* *Coniectura.*

344. *Ede, licet inſtas*) probiore ſenſu vetus, *Ede,*

libet inſtas.

353. *iam nunc promitteris armis)* Vetus quæ recta eſt lectio, *iam tunc.*

384 *nec vllis vberibus)* magis arridet ſcripta lectio: *nec a mis vberibus.*

388. *Sic dabat ille pater, mox ille per auia ſecum*
Luſtra gradu maiore trahens, viſiſque docebat
Arridere feris) ſpurium hoc nemo negabit, nec etiam germanum quod repoſui: *viſiſque docebat.*

Coniectura in Statio. 418. *Quo Magete ſua geſa)* vetus *Maſete.* Præſto legendum Macetæ, id eſt, Macedones. adi nobiliſſimi à ſe & maioribus, Ioſ. Scaligeri ad Auſonium lectiones lib. 1. cap 11.

Statius correctus. 420. ——*& flexa Balearicus actor habena*
Quo ſuſpenſa trahens libraret vulnera tractu) omnino audiendus vetus:
——*& flexa Balearicus actor habenæ*
Quo ſuſpenſ.. trahens libraret vulnera tractu.

Diuinatio in Statio. 625. *ſcandentem pondere montis)* manuſcripti: *prætendere montis.* lego: *prendere.*

IOH. BERNARTII
AD P. STATII PAPINII SYLVARVM LIBRVM I.
NOTÆ.

Habes quæ ad Thebaim & Achillē hac vice dicenda putaui, mi Lector. reſtant Syluę, elegātioris doctrinæ plenę ſed ſiue ſcripturam, ſiue interpūcta reſpicias, ita adfectæ, vt ſine veteris membranę alicuius auxilio, irrita abierit vel Hygia ipſa. cogitabā ego de plebe medicus morbum ſaltem leuare, ſi tollere non poſſem. illuſtrare certè eas iuſto ferè cōmentario mihi animus, & iā materia ad ædificādum Muſeum hoc ædificium parata. arcent in præſentia-

ſentīrū ab hoc inſtituto manuſcripti mei, qui hos libellos nulli habebāt. Spiſſo & vix in Europa inueniri inter eruditos cōſtat. amicus quidā doctus, &, quod rarū hodie, ſyncerus, litteris nuper ſpē fecit me habiturum. nec fallet ſcio, niſi fallant ij qui promiſere. ſuſtinebo me itaq. in illud tēpus, & diuinatiōes pauculas quę guſtū quēdā cęterorū exhibeant, ſub finē hic adtexam. idque cū venia. neque enim (vt cum Lucretio dicam) tam certæ vt illæ:

Pythia quas tripode ex Phœbi lauruque profatur. Iudicabunt docti.

EQVO MAX.

verſ. 18. *--exhauſtus Martem non amplius armis*

Biſtonius portat ſonipes] quid τὸ *amplius* hic ſibi velit, nimis velim ſcire. ego cēſeā legēdū: *nō amplior.*

39. *---ſecta prætendit, colla Meduſæ.*

Ceu ſtimulis accendat equum] interpunge:

---ſectæ prætendit colla Meduſæ,

43. *Et quis ſe totis Temeſæ dedit hauſta metallis.*

It tergo demiſſa chlamys] leuicula interpunctione illuſtro obſcurum locum. *hauſta metallis*

53. *-- vacua pro ceſpite terra*

Ænea captiui crinem tegit vngula Rheni) magis ad meum guſtum: *terit vngula.*

55 *Et pauet aſpiciens Ledæus ab æde propinqua*

Cyllarus hic domini nunquam mutabit habenas

Perpetuis frenis, atque vni ſeruiet aſtro.) libri omnes quos vidi: *mutauit habenas.* quod audacter mutaui. Senſus. Equū hunc maximum vni Domitiano ſeruiturum, non duobus, vti Cyllarus, qui Caſtori & Polluci ſeruiit. in tertio verſu fabulā reſpicit, qua fingitur, quod cùm Argonautæ tēpeſtate & procellis agitarētur, Orpheus arrepta lyra canere cœpit: quo cātu mare pacatū, & ſidera duo ſupra Caſtoris & Pollucis capita affulſerunt. meminerunt

Z z

paſſim Poetæ: ego ſolum Valerium Flaccũ aduocabo,qui lib.1.introducit Iouem loquentem:

Dixit,& ingenti flammantem nubila ſulco
Direxit per inane facem,quæ puppe propinqua
In bifidum diſceſſit iter fatréſque petiuit
Tyndareos,placida,& medijs in frontibus hæſit
Protinus amborum,luménque innoxia fudit
Purpureum,miſeris olim implorabile nautis.

62.*genu dureſſet Atlantis*)Fortè:*duraret Atlantis.*

83.-- *quod ſi te noſtra tuliſſent*
Sæcula,tentaſſes me non audente profundos
Ire lacus. ſed Roma tuas tenuiſſet habenas.) Verba Curtij ſunt è lacu ſuo emergẽtis, qui vt ſeſe timoris arguat, haud decorũ, recte itaque Lipſius noſter,in tantum laudandus,in Elect.lib.II.cap. XIV. quantũ ſe vera virtus,& ſolida eruditio extendũt, legit:*me non gaudente.* Sẽſus Si tu Domitiane vixiſſes meo æuo,primus fuiſſes qui patriæ caritate ſuccenſus,dediſſes te in hiatum,me quidem nõ gaudente cui gloria ea prærepta.

102. *Apelleæ cuperent te ſcribere ceræ*) locus rectè: habet & vt τὸ *ceræ* cõuincit, largiter errat vir doctus,qui ſuppoſuit *pelleæ*,& ad Lyſippum refert; is enim ære finxit aut marmore.

103 *Optaſſetque nouo ſimilem te ponere templo*
Atticus Elæi ſenior Iouis.) Quis hic ſenior Atticus Elæi Iouis?nõ ſana ea verba,& omnino,vt viri docti iam monuere, reſcribendum : *Atticus Elæi ſector Iouis* alluſum ad ebur quod politur , fingitúrque ſecando.Mens.eam dignitatem eſſe formæ Domitiani (ſermo quæſitæ adulationis) vt exprimere eum geſtat omnis pictor , omnis ſculptor,atque etiam illi ipſi priſci. ſignatè Phidias Athenienſis nobilis ſculptor , qui Iouem Olympium ex ebore fecit.

EPI-

EPITHAL. STELLAE.

verſ.11. *Ipſa manu nuptam genitrix Æneia ducis)* ſententiam inſiſtens malim *ducit*. Pronubam fuiſſe Venerem vult.

27. *ceſſent mendaces obliqui carminis aſtus)* fortè legendum: *obliqui criminis aſtus.*

70. *Precibúſque virum concede moueri)* melius (nam ad Stellam refertur) *viri concede moueri*

89. *Vidi & Abydeni iuuenis certantia remis*
Brachia, laudauique manus & ſæpe natanti; *Præluſi)*. nō malè feceris ſi reſcribas: *natanti præluxi.* in cæca videlicet & illuni nocte cum ille nataret, ego facem prætuli. quam fabulam tangat notum.

98. ---*armiferos poterat memorare labores*
Claraque facta virum & torrentes ſanguine campos.
Hinc tibi plectra dedit) attentus lector facilè videt legendum:

---*torrentes ſanguine campos,*
Hæc tibi plectra dedit.

130 *Huic Hermum fuluoque Tagum decurrere limo*
Nec ſatis ad cultus. huic Inda monilia Glaucum
Proteaque atque omnem Nereida quærere iuſſi). implexa ſententia & niſi iudicii fallor, legendum:

Nec ſatis ad cultus, huic Inda monilia Glaucum
Proteaque atque omnem Nereida quærere iuſſi,
Huic Hermum, fuluoque Tagum decurrere limo.

147. *Iam Tybridis arces)* Lectio hæc à politiſſimo Politiano eſt, cum antea legeretur: *tam Tybridis.*

256. *Robora Dalmatico lucent ſatiata metallo)* hæreo. an reſcribendum ſit: *foetata metallo.*

101. ---*nocte Aſteris, Aſteris ortu?*
Quantum non clamatus Hylas. tolle rogandi notam, & ſententiæ lucem reſtitues: *Aſteris ortu.*

221. ---*quam longa morantur*
Sydera, quàm ſegnis votis Aurora mariti) lege:

Sydera? quàm ſegnis votis Aurora mariti)

237. *Hic eques, hic iuuenum queſtus, ſtola mixta laborat.* vereor planè mendum hic irrepſiſſe, & omnino emaculandum: *hic iuuenum cœtu ſtola mixta laborat.* cogitemus tamen.

251.---*eat Enthea vitris,*

Atque hederis redimita cohors) locum hunc ex Ædilitio edicto pronuntio non ſanum integrúmque, & præſto legendum: *eat Enthea vittis.*

269. ---*præclaros latio properate nepotes.*

Qui leges, qui caſtra legant) Quid hic caſtra legere? non ſincera ea verba, imo nec Latina reſcribo: *qui caſtra regant.*

TIBVRTINVM MANLI.

verſ. 3. *Aut potuit (ſociæ commercia) noſcere ripæ)* interpunge.

Aut potuit ſociæ commercia noſcere ripæ.

21. *Ipſe Anien) miranda fides infráque ſupérque*
Saxeus) hic tumidam rabiem ſpumoſaque ponit
Murmura.) reſcribe: *Ipſe Anien (miranda fides!) infraque ſuperque Saxeus.*

24. *Littus vtrumque domi, nec te mitiſſimus amnis*
Diuidit, alternas ſeruant prætoria ripas) ſubſcribo Lipſio noſtro reſcribenti: *Littus vtrimque, domus. nec te mitiſſimus amnis*
Diuidit. Senſus, loco littoris vtrimq. domus ſpectatur, nec tamen amnis ipſe ſe diuidit, ſed ripam duplicẽ exornãt prætoria bina. *prætoria* dixit more ſui æui, quo omnes villæ elegantiores & nõ ruſtici vſus, Prætoria dictæ. Auſonius: *Alternas comũt prætoria ripas.* Tertullianus de Idololatria: *voluptati ſeruientia prætoria.* Suetonius Tiberio: *iuxta Terracinam in prætorio.* Et Tito: *cuncta prætoriorum ſuorum ornamenta operibus & templis deſtinauit.*

Cap. XXXIX. Cap. VIII.

39.---*te qua vada fluminis infra*

Cer-

Cernis? an ad ſyluas quæ reſpicis aula tacentis) corruptio litteræ ſententiam turbat, quid ſi emẽdares? *quæ reſpicis aula tacentes.* dicámne de aula inquit, quæ flumen reſpicit, an de ea quæ quietas ſyluas.

6. *Aliósque in gurgite fontes)* purius *alioſque.*

95. *Hæc per & Ægeas hyemes Pliadumque niuoſum*
Sydus: & Olenijs dignum petijſſe ſub aſtris,
Si Maleæ credenda ratis, Siculoſque per æſtus
Sit via, cur oculis ſordet vicina voluptas.) prauè, tu interpunge:

Hæc per & Ægeas hyemes Pliadumque niuoſum
Sydus & Olenijs dignum petijſſe ſub aſtris,
Si Maleæ credenda ratis Siculoſque per æſtus
Sit via. Cur oculis ſordet vicina voluptas?

SOTERIA PRO RVTILIO GALLICO.

verſ. 26. *---nec conſ ia detur*
Pirene, largos potius mihi gurges inhauſtus,
Qui rapitur de fonte tuo---) vitium in hoc loco eſt. puto ſublatum iri, ſi emacules:

---largos potus mihi gurges in hauſtus. id eſt, ſufficit mihi gurges potus de tuo fonte.

46. *dignarique manus humilis & verba precantum)* malim: *manus humiles.*

60. *---heu tanti pridem ſecurus alumni*
Progreſſúſq. moras) non fugit corruptio loci etiam oſcitantem lectorẽ: ad quid enim refertur *progreſſuſque moras?* aut quid ſignificant hæc verba? emendo: *progreſſuſque morans.*

63. *ingentem recreare virum teneamus adorti)* contaminatiſſimus & hic locus fortean purus erit ſi legas: *tentemus adorti*

74. *---nec in ocia pacis*
Permiſſum laxare animos, ferrúmq. retingi) inculca-

tum hic perperam τὸ *retingo*, nec ſcio quid voce ea faciam. arbitror ſcribendũ: *ferrúmque recingi*, id eſt, deponere ferrum, & baltheum diſcingere.

93. ---*cum tanti lectus rectoris, habenas Gallicæ fortunæ non admirante ſubiſt.*) nugax oratio. quid enim *lectus rectoris?* tu corrige, *lectu Rectoris.* id eſt, lectione. legatum Cæſaris fuiſſe vult, & circumſcribit eum ab electione, quia legati Cæſaris dilectu, ἀκληρωτὶ. vt ait Dio, non ſorte, vti procõſules, in prouincias mittebantur. dixi alibi.

98. *Si qua ſalutifero gemini Chironis in antro*
Herba tholo quæcumque tibi Troiana recondit
Pergama) aſſentior Lipſio, & lego:

---gemini Chironis in antro.
Herba, & holus quodcumque.

112. ---*citius non arte refectus Telephus Æmonia*) ſcire te ſcio fabulam tangi qua Telephus Achillis haſta, à qua vulnus acceperat, ſanatus fingitur, quo magis placebit, ſpero, coniectura noſtra, ---*citius non ære refectus*
---*Telephus Æmonio.*

BALVNEVM ETRVSCI.

verſ. 4. *Tuque inimica feræ volucer Tegeæe ſonore*) Angelus Politianus, me non refragante legit;

Tu quoque muta, feræ, volucer Tegeæe ſonore.

quo monſtratur Mercurius & teſtudo, vti aſſerit.

15. *ite deæ virides, liquidoſque auertite vultus*) non dubito quin vera ſit eiuſdẽ Angeli coniectura, *aduertite vultus*, vide quæ notaui ad 1. Thebaidos, ſolũ Tertullianum, quem reſeruaram huic loco, nunc aduocabo: aduerſus Marcionem 11. *Nam etſi ad oblationes Abel aduertit, & holocauſta Noe odoratus eſt libenter, quæ iocunditas ſiue viſcerum veruecinorum, ſiue nidoris ardentium victimarum? Sed animus ſimplex & Deum metuens offerentium ea quæ à Deo habebant, & pabuli*

buli & ſuauis olentiæ gratia apud Deum deputabatur.

KAL. DECEMBRES SATVRNALES.

verſ.8. *Læti Cæſaris, ebriamque partem)* mendosè nemo abnuet, allucinor an ſcribendum: *ebriamque pacem*, id eſt, luxu diffluentem: Sententiam eam eſſe mihi certum eſt.

17. *molles caioli laguncalique)* doctiſſimus Turnebus acutè legit, *molles caioli lucunculique*. Lucunculus ſiquidē edulij, vel panificij potiùs ſciti genus, quod *lucunculum* diminutionis forma vocatur. Afranius:

Pictori cur non, cur non ſcriblitario,
Vt mittat fratris filio lucunculos. abſque diminutione *lucuns*, Varro:

Ac nulla ambroſia ac nectar, non allia ſardæ
Ranis, pemma, lucuns, cibus qui puriſſimus multo eſt.

Idem: *Vinum, pemma, lucuns nihil adiuuat. iſta miniſtrat.*

55 *hos inter fremitus, nouoſque luxus)* reſpicit Munera à Domitiano edita, is enim teſte Suetonio: *Venationes gladiatoréſque & noctibus ad lychnuchos dedit: nec virorum modò pugnas, ſed feminarum.* hinc noſter Lipſius, *nouoſque luſus.* vulgata retineri poſſet, ſi referas ad conuiuia, quæ mirificè extollit hoc eodem loco.

61. *hic audax ſubit ordo Pumilonum)* lege: *his.*

IOH. BERNARTII
AD P. STATII PAPINII
SYLVARVM LIB. II.
NOTÆ.

EPICEDION IN GLAVCIAM MELIORIS.

verſ.23. *Téque patrum gemitus ſuperantem & brachia matrum,*
Complexúmque rogos ignémque haurire parantem.

Vix tenui ſimilis comes) interpungo , *haurire parantem.*

64. *atque ipſo reuocabit ad oſcula poſte)* lectionem hãc Politiano debemus, cùm antea legeretur ineptè: *atque ipſos reuocabat ad oſcula poſtes,* ſed nec Angeli medicina plenè hunc ægrum reſtituit ſanitati. iuuabo in parte & reſcribam:

atque ipſa reuocabit ad oſcula poſte?

72. *verna cataſtæ)* & hoc à Politiano eſt. vulg. *turba cataſta.*

Martialis:

Sed quos arcana ſeruant tabulata cataſtæ.

Tibullus.

Nota loquor, regnum ipſe tenet, quem ſæpe coëgit
Barbara gypſatos ferre cataſta pedes.

rectè *gypſatos* quia ſeruorum pedes creta ſignabantur, ſi priuati hominis eſſẽt, heri ſigillo, ſi publici, Reipublicæ. Xenophon περὶ πόρων. ἀνδράποδα δὲ σεσημασμένα τῷ δημοσίῳ σημάντρῳ, καὶ προσκειμένης ζημίας τῷ τε πωλοῦντι καὶ τῷ ἐξάγοντι πῶς ἄν τις ταῦτα κλέψειεν.

87. ---*natos genuiſſe neceſſe eſt.*

At legiſſe iuuat) Locus rectiſſimè habet , & valde miror, quid cauſſæ ſit, quòd vir celebris pertẽtat legendũ, *Hæc legiſſe iuuat.* Galba in probiſſima illa oratione ad Piſonẽ apud Tac. hiſt. 1. *Nã generari & naſci à Principibus fortuitum, nec vltra æſtimatur: adoptãdi iudicium integrum, & ſi velis eligere conſenſu monſtratur.* adi Plinium Paneg. ad Traianum ; Dionem in Hadriano, Stobæum Sermone LXXIV.

ARBOR ARTEDII.

verſ. 38. ———*omnia queſtus*

Immitem Bromium : ſtagna inuida) eximiè Ioſ. Scaliger, in aureolis ad Propertium notis: *Immitem Brimo,* tu vide.

EPICEDION PILETI VRSI.

verſ. 8. ——*quoniam rerum omnia cæca*

Sic miſcet fortuna manu, nec pectora mouit) Sententiæ reddita lux ſi ſcribas, litterula mutata: *pectora nouit*. Mens. fortunam ima ſummis miſcere, nec animum cuiuſque in miſcendo reſpicere.

11. ——*cui maior ſtemmate iuncto*

Libertas ex mente fuit) nunquid ſinceriùs, *iuſta libertas?*

97. *merituſque, dolorem*] lego: *merituſque dolorem*.

IOH. BERNARTII AD P. STATII PAPINII SYLVARVM LIB. III.

NOTÆ.

HERCVLES SVRRENTINVS.

verſ. 64. *Sufficerent notas Sirenum nomine rupes.*
Facundique larem Polli non hoſpes habebam
aſſiduè) illuſtro diſtinctione:
Sufficerent notas Sirenum nomine rupes,
Facundique larem Polli non hoſpes habebam,
Aſſidue.

140. —*iam fortibus ardens*
Fumat arena ſacris) malim *ſortibus*

161 *tantum non dedignatur honorem*) Politianus eximiè: *non degenerauit*.

181. ——*ſtatuetur terminus æui.*
Dum me flammigeri portabit machina cœli,) interpunge: *terminus æui,*
——*machina cœli.*

PROPEMP. METII CEL.

verſ. 120. *Auſonias fugit Cleopatra cathenas*
Vſque & in Aſſyrias ſedes.) adfectus locus, ſed

leuicula diſtinctione ſanari poteſt: *e athenas.*

LACHRI. HETRVS.

verſ.32 ----*aeternáſque vltro ſacrabimus vmbris Inferias Hetruſce ſenis*) ita Politianus. nec dubito quin rectè, anteà putidè legebatur, *ſacrauimus vmbras.*

89. *quicquid ab auriferis eiectat Iberia foßis*) attentum Lectorem non fallat vitium. neque enim aurum eiicitur, ſed labore eruitur: inducor vt reſcribam, *electat Iberia foßis.* ab *elicit.*

150. *Cùm tua non humiles dedit indulgentia mores*) lego, *cui tua.*

197. *tu cuſtos dominuſque Laris?*] lege *Laris,*

COM. EAR.

verſ 39. *Aſpexi tenuíque oculos*] interrogandi nota expulſa, totam ſententiam turbat, reſtitue: *Aſpexi?*

EPVL. DOMIT.

verſ.12 *Immortale merum ſteriles tranſmiſimus annos*) ſententia flagitat: *Immortale merum: ſteriles tranſmiſimus annos.*

AD CLAVD. VXOR.

verſ.26 *fixiſti, tua frena libens docilíſque recepi.*) interpunge: *fixiſti recepi,*

94. *Quem Romanus honos & grata licentia miſcent*) lege: *& Graia licentia.*

IOH. BERNARTII AD P. STATII PAPINII SYLVARVM LIBRVM IV. NOTÆ.

VIA DOMITIANI.

verſ. 81. *Sed grates ego ſeruitúſque tanti eſt*) à libris ſcriptis eſt, quos ſe vidiſſe affirmat Politianus. vtinam ego. vulg. ſpuriè: *Sed grates ago ſtrictus atque,*

159 *Scan-*

159.*Scandes belligeros, obuioſque currus*) placet magni Turnebi diuinatio, *pióſque currus*. Domitiano laudẽ Imperatoriam, pietatis & clementię, vbique Papinius tribuit: quam vtramque vno verſiculo cõplexus eſt.

AD SEP. SEVERVM.

42 *contentus alto lumine purpuræ*) iuere de lectione huius verſus, iam dudum in ſuffragium, non Pedarij, ſed Cõſulares Senatores Lipſius & Turnebus, indicant illi morem & veſtitum priſcum tangi, & diſcrimen clauium, quod vtrumque ordinem, Senatorium ac Equeſtrẽ diſcreuit, quare reſcribendum: *arcto lumine*, perſuadent mihi.

AD IVLIVM MENECRATEM OB PROLEM.

16.---*procul atra recelat*
Inuidia, atque alio liuentia pectora flectat
His ſenium) nunquam capies niſi interpungas; *atque alio liuentia pectora flecta*:

26.*ſed iuueni lætam dat virgo parenti*) detraho litterulam & ſcribo: *ſe iuueni*.

53.*coluere Terapnæ*) interpunge: *Terapnæ*.

IOH. BERNARTII AD P. STATII PAPINII SYLVARVM LIB. V. NOTÆ.

ABSCANTI IN PRISCILLAM PIETAS.

Verſ. 86.---*nec enim numeroſior altera ſacra*
Cura domo, magnum latè dimittere in orbem.
Romulei mandata ducis,) peſſimè, tu corrige:
---*magnum latè dimittere in orbem*
Romulei, mandata ducis, vix verbis conſequar be-

nenole Lector, quàm elegantiſſimi libelli, præcipuè ab interpunctis ſint adfecti. Hydrã credas, ita vno errore ſublato ſeptẽ noui ſeſe offerũt. Ego carptim & quaſi aliud agens, medelã nunc adhibeo, faciã cũ cura in Cõmentariis meis: quod meminiſſe te velim, ne exiſtimes, pro dedolato me vendere, quod nondũ exaſciatum eſt, & adeo limam nõ ſenſit, vt vix runcinas & ſcobinas.

165. *Illachrymat ſignátque fores, & pectore terget Lumina)* Eho, an pectore quiſpiã terget. lumina. monſtrũ lectionis, & quod ſpernit ipſa rerũ natura. non dubitarim ſcribere, *terget limina.* reſpicit morẽ in ſuppliciis receptũ, de quo ſatis dixi ad x. Theb. nunc ſupernumerarium teſtem audi Lucan. lib. I.

Hæ lachrymis ſparſere deos, hæ pectora duro
Adflixere ſolo, laceráſque in limine ſacro
Attonitæ fudere comas.

190. *--nunc quod cupis ipſe videri,*
De Capitolinis æternum ſedibus aurum,
Quo niteant ſacri, centeno pondere vultus
Cæſaru, & propriæ ſignet cultricis amorem.] verba ex teſtamento Priſciliæ ſunt, fidei mariti cõmittentis, vt ſtatuam Cæſaris in Capitolio collocandam curaret, ex auri pondo centum, adulatio Cæſarum æuo frequentiſſima. Lapis vetus in Hiſpaniis:

PIETATI AVG.
L. LVCRETIVS. FVLVIANVS. FLAMEN COL. IMMVNIVM. PROVINTIAE BAETIC. PONTIF. PERPETVVS DOMVS AVG. T. P. I. EX ARG P.

meminere etiã frequenter Iuriſconſulti noſtri. ab hac mente igitur noſter, ſed peſſimè ab imperitis exceptus, vti quilibet perſpicit, niſi qui parum ſapiat, aut videat. tu viros doctos audi reſcribentes, *& quod cupis ipſe iuberi.*

151. *Nem-*

251. *Nempe times, ne Cerberios Priſcilla tremiſcat*
Latratus, tacet ille pijs, ne tardior adſit
Nauita, proturbétque vadis. vehit ille merentes
Protinus, & manes placidus locat hoſpita Cymba) vitioſiſſima diſtinctio, dēsā ſētētię facit noctē. illuſtro:

Nempe times, nec Cerberios Priſcilla tremiſcat
Latratus? tacet ille pijs ne tardior adſit
Nauita, proturbétque vadu? vehit ille merentes
Protinus, & manes placidus locat hoſpita cymba,

255. *Præterea ſi quando pio laudata marito*
Vmbra venit, iubet ire faces Proſerpina lætas.
Egreſſáſque ſacris Heroidas antris,
Lumine purpureo triſtes aperire tenebras.
Sertaque, & Elyſios animæ proſternere flores.) meo animo clarū eſt Papinium ſcripſiſſe, *præſternere flores.* ad morē priſcum ſcilicet. nám veteres quando aliquē eximiè vellent honoratū, ſpargebāt flores. Tacitus Annal. XIV. *Octauiæ imagines geſtant humeris, ſpargunt floribus.* Liuius lib. XXXIII. *Omnes tendere ad Imperatorem Romanum, vt ruente turba in vnū, adire, contingere dextram cupientium Coronas lemnicoſque iacientium, haud procul periculo fuerit.* Virgilius:

Purpureos ſpargam flores, animámque nepotis
His ſaltem cumulum donis noſter Epith. Stellæ:
---nec blandus Amor, nec Gratia ceſſat
Amplexum niueos optatæ coniugis artus,
Floribus innumeris & olenti ſpargere thymbra. adi Suet. Aug. c. XVIII. Plin. li. XXI. c. III.

PROTREPTICVM AD CRISPINVM.

15. *---non te ſeries inhonora parentum*
Obſcurum proauis, & priſca lucis egentem
Plebeia de ſtirpe tulit. non ſanguine cretus
Turmali, trabéque ac remis, & paupere clauo
Auguſtam ſedem, & Latij penetrale ſenatus
Aduena pulſaſti, ſed præcedente tuorum

Agmine) plena cera ſubſcribo Lipſio noſtro emaculanti ſpurciſſimũ locũ, *trabeaque Remi nec paupere clauo.* Senſus, nõ tu plebeius, imò nec equeſtris ordinis: is enim ordo tribus notis deſignatur. *Turmali ſanguine*, quia propriè turmæ equitum. *Trabea Remi*, quia ij trabeati exẽplo Regum. *Paupere clauo*, id eſt, anguſto & arcto. qui ordinis equeſtris.

19. *Mox Tyrios ex more ſinus, tunicamque potentem Agnouere humeri*) intelligi poteſt, & referri ad dignitatẽ: malim tamẽ ego: *tunicámq. patentẽ*, vt latũ clauum intelligat, qui proprius Senatoribus.

48. *Sic Phryges attoniti, quamquam Nemeaa viderent*
Arma, Cleoneuſque acies impelleret arcus
Pugnante Alcide tamẽ & Telamona timebant:) implexam ſententiã, leuicula interpũctione euoluo:

Sic Phryges attoniti, quanquam Nemeaa viderent
Arma, Cleoneuſque acies impelleret arcus,

87. --- *animos infanda parantes.*
Excidat illa dies auo) interpungo: *parantes.*

97. *Macte animo iuuenis* (*ſic creſcunt crimina matris*
Nec tantùm pietas,) ineptè. tu me audi interpungentẽ: *Macte animo iuuenis, ſic creſcunt crimina matris.*

146. --- *Caſtelláque longè*
Aſpicis: ille dedit,) erige ſentẽtiam rogandi nota, *caſtelláque longè Aſpicis? ille dedit.*

EPICEDION IN PATREM.

41. *Hic ego te* (*nam Sicanij non mitiùs halat*
Aura Croci, dites nec ſic tibi rara Sabæi
Cinnama, odoratas, nec Arabs decerpſit ariſtas
Inſerui cum laude loci. ſed carmine plango
Pierio.) locus totus non mihi inter firmos. attẽde & mecum reſcribe:

Hic ego te (*nam Sicanij non mitius halat*
Aura croci. dites nec ſic tibi rara Sabæi
Cinnama, odoratas nec Arabs decerpſit ariſtas)

Inſe-

Inſerui cum laude locis & carmine plango
Pierio.

135. *Protinus ad patrij raperis certamina luſtri.*
Vix implenda viris, laudum feſtina: ſed vt dux
Ingenij ſtupuit, primaua ad carmina plebes
Eubœa, & natis te monſtrauere parentes) ſententia flagitat: *laudem feſtinus & audax*
Ingenij ſtupuit primaua ad carmina plebes.
Poëtica haud dubio phraſi.

152. --- *volucrúmque precator*
Obſitus) Guil: Canterus nou. lect. libro 11. legit, *Ibicus.*

179. *Sub te Dardanius facis explorator operta,*
Qui diomedai celat penetralia furti,
Creuit, & inde ſacrum didicit puer arma probare
Monſtratis alis, præſagumque æthera certis
Augurijs, cui Chalcidicum fas voluere carmen,
Lanea, cui Phrygij coma flaminis, & tua multum
Verbera ſuccincti formidauere luperci) loco animã agenti aquam iamdudum affudit; me pollicẽ premente, elegantiſſimus Lipſius, *Creuit & inde ſacrũ didicit puer. arma probare Monſtraſti Salijs.* Senſus. Tu pontificẽ cui cura Veſtalium docuiſti ſuos ritus, tu Salios, tu Quindecimuiros, tu Flamines, tu Lupercos. Quos omnes περιφραστικῶς deſcribit At ego cum Deo Notas meas hic ſiſto: cui gloria in æternum. Aue mi Lector & fauc, certè adoleſcentiæ noſtræ memor non nimis rigidè carpe.

FINIS.

YA 1.
160 4576

APPROBATIO.

Ioannis Bernartij Mechlinienſis I.V. Licentiati hæc Scholia ad Statij Thebaidos & Achilleidos,& ad Sylúarum libros hæ Notæ teſtantur eius profundam & raram humanioris literaturæ peritiam. In quibus nihil eſt quod religioni Romanæ officit, verùm plurimas in iis gentili cœno erutas & illuſtratas reperies ſententiarum gēmas, quæ non parū honeſtis moribus conducunt, & iuuētutem ad politioris literaturæ penetralia deducunt.

Laurentius Nagelmaker Pœnitentiarius Mechlinienſis.

110
A
54